

ΙΩΑΝΝΟΥ Θ. ΡΩΣΣΗ Δ. Φ.
Καθηγητοῦ ἐν τῷ ἐν Ἀθήναις Βαρβακείῳ Λυκείῳ καὶ τῷ Ἀρσακείῳ

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΤΗΣ

ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΜΑΛΙΣΤΑ ΔΕ

ΤΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ ΔΙΑΛΕΚΤΟΥ

(*Μετὰ πρωτοτύπων ἐποπτικῶν πινάκων καὶ μνημονικῶν
διαγραμμάτων*)

Η ΜΟΝΗ ΕΓΚΡΙΘΕΙΣΑ

ἐν τῷ διαγωνισμῷ τῶν διδακτικῶν βιβλίων τοῦ 1903
ἐπὶ πενταετίαν

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ

ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝ. ΣΧΟΔΕΙΩΝ, ΠΑΡΘΕΝΑΓΟΓΕΙΩΝ ΚΑΙ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΡΙΤΗ

17654

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑ ΛΕΩΝΗ
1907

Ἐν Ἀθήναις τῇ 22 Μαΐου 1903.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Πρὸς τὸν κ. Ἰωάννην Θ. Ρώσδην·

"Ἐχοντες ὑπ' δψει τὸν νόμον ,ΒΤΓ' τῆς 12 Ἰουλίου 1895 περὶ διδακτικῶν βιβλίων τῆς Μέσης καὶ Δημοτικῆς ἐκπαίδευσεως καὶ τὸ Β. Διάταγμα τῆς 10ης Ὁκτωβρίου 1895 καὶ τὴν ἔκθεσιν τῆς οἰκείας ἐπιρροπείας τῶν κριτῶν τῶν διδακτικῶν βιβλίων τῶν εἰς τὰ Ἑλληνικὰ σχολεῖα εἰσακτέων, γγωνίζομεν ὑμῖν δι εὐηρίσκομεν τὴν γνώμην τῆς ἐπιρροπείας ταύτης, δπως τὸ ὑμέτερον σύγγραμμα Γραμματικὴ τῆς Ἀττικῆς διαδέκτου, τὸ κατὰ τὸν εἰρημένον Νόμον ἐγκριθέν, εἰσαχθῇ ἐν τοῖς δημοσίοις, δημοσυντηρήτοις καὶ ἰδιωτικοῖς Ἑλληνικοῖς σχολείοις ἐπὶ πλέντε σχολικὰ ἔτη, ἀπὸ τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1903—1908.

‘Ο ‘Υπουργός

Κ. ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗΣ

Στ. Μ. Παρίσης

Πᾶν ἀντίτυπον μὴ φέρον τὴν κάτισθεν ἴδιοχειρον ὑπογραφήν μου
θεωρεῖται αλοπιμαῖον καὶ καταδιώκεται κατὰ τὸν νόμον.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ ΔΙΑΛΕΚΤΟΥ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

α') ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ λέγεται ή ἐπιστήμη ή διδάσκουσα τοὺς κανόνας τοῦ δρθῶς λαλεῖν καὶ γράφειν γλῶσσάν τινα· διό, δοσαὶ αἱ γλῶσσαι, τοσαῦται καὶ αἱ Γραμματικαὶ.

β') Ελληνικὴ Γραμματικὴ λέγεται ἡ ἐπιστήμη ή διδάσκουσα τοὺς κανόνας, καθ' οὓς ἐλαλεῖτο καὶ ἐγράφετο η ἀρχαία Ἑλληνικὴ γλῶσσα.

ΣΗΜ. 1. Η γλῶσσα τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων περιελάμβανε διαφόρους διαλέκτους (¹), ων αἱ κυριώτεραι ἵσαν 4: ή Ἀιολικὴ ή Ἀιολίς, ή Δωρικὴ ή Δωρίς, ή Ἰωνικὴ ή Ἰάς καὶ ή Ἀττικὴ ή Ἀττίς, ἤτοι ἐλαλεῖτο κατ' ἔξοχὴν ἐν Ἀθήναις. Ἐκ τῆς Ἀττικῆς διαλέκτου προῆλθεν η Κοινή, ἐκ ταύτης δὲ μετὰ τοπικῶν διαλεκτικῶν τύπων η νῦν διμιλούμενη νέα Ἑλληνικὴ γλῶσσα.

ΣΗΜ. 2. Ἐν τῇ παρούσῃ Γραμματικῇ γενήσεται λόγος μόνον περὶ τῆς Ἀττικῆς διαλέκτου.

Γραμματικὴ τῆς Ἀττικῆς διαλέκτου.

γ') Γραμματικὴ τῆς Ἀττικῆς διαλέκτου λέγεται η διδάσκουσα τοὺς κανόνας καθ' οὓς ἐλαλεῖτο καὶ ἐγράφετο η Ἀττικὴ διάλεκτος. Διαιρεῖται δ' η γραμματικὴ τῆς Ἀττικῆς διαλέκτου, ως καὶ πᾶσα ἄλλη, εἰς δύο μέρη, τὴν κυρίως Γραμματικὴν καὶ τὸ Συντακτικόν καὶ

1) Η μὲν κυρίως γραμματικὴ πραγματεύεται περὶ τῶν λέξεων καθ' ἑαυτάς· ὑποδιαιρεῖται δὲ εἰς τρία τμῆματα· α') τὸ φθογγολογικὸν ή στοιχειολογικόν, διπερ ἑκετάζει τοὺς φθόγγους τῆς γλώσσης, ἤτοι τὰς ἀπλές φωνὰς η γράμματα, ὅπόσα καὶ ὅποτα εἰναι ταυτα, καὶ τὰ διάφορα εἴδη καὶ πάθη αὐτῶν· β') τὸ τυπικόν, διπερ διδάσκει τοὺς τύπους τῶν λέξεων, ἤτοι τὰς διαφόρους μεταβολάς; ἢς αἱ λέξεις λαμβάνουσιν εἰς τε τὴν κλίσιν καὶ τὸν σχηματισμόν· καὶ γ') τὸ ἐιμολογικόν, διπερ πραγματεύεται περὶ τῆς παραγωγῆς καὶ συνθέσεως τῶν λέξεων.

2) Τὸ δὲ Συντακτικὸν πραγματεύεται περὶ τῆς δρθῆς πλοκῆς τῶν λέξεων πρὸς κατασκευὴν τελείου λόγου.

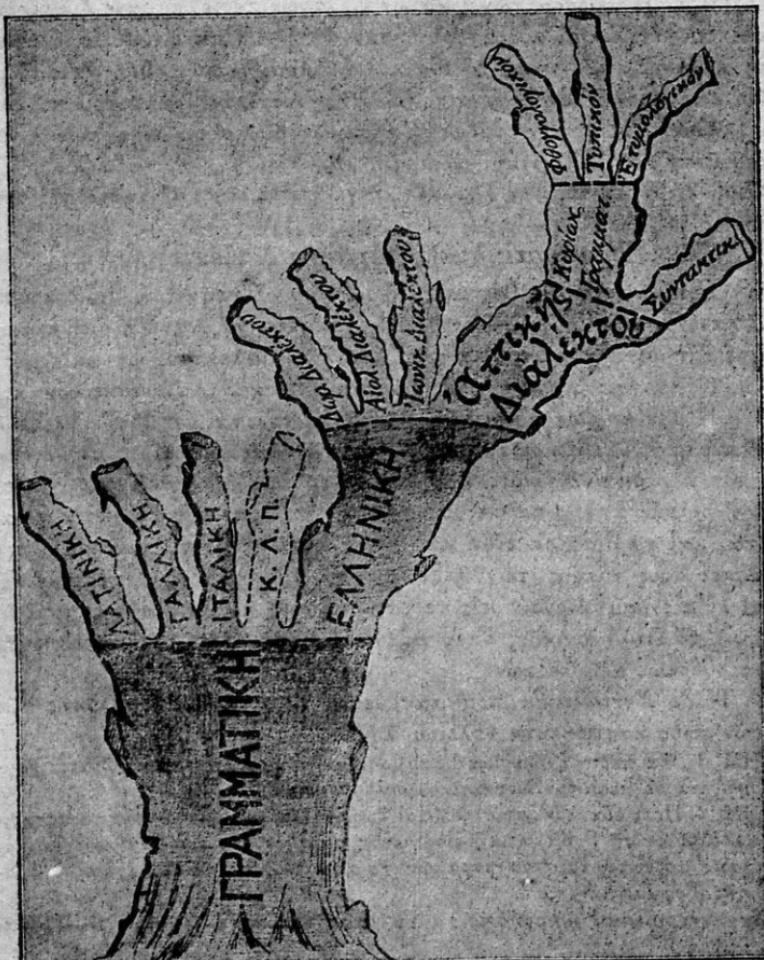
ΣΗΜ. 1. Τὰ περὶ τὴν κυρίως Γραμματικὴν πλημμελήματα καλοῦνται βαρβαρισμοί, τὰ δὲ περὶ τὸ Συντακτικὸν σολοικισμοί.

ΣΗΜ. 2. Πρὸς εὐχόλον ἀντίληψιν καὶ ζωηρὰν καὶ εὐχάριστον ἀναπαράστασιν τῆς καθόλου ἐν τῇ Γραμματικῇ εἰσαγωγῆς παραβέτομεν ὡδε συγχεντρωτικὰς ἔρωτήσεις μετὰ πρωτοτύπου παραβολῆς ἀπεικονίσεως, ἦν ἐκαλέσαμεν τὸ Δένδρον τῆς Γραμματικῆς.

Συγκεντρωτικαὶ ἔρωτήσεις: Τί καλεῖται γραμματική; —Πόσαι

(¹) Διάλεκτος λέγεται η κατὰ τόπους παραλλαγὴ τῶν τύπων τῶν λέξεων μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς γλώσσης.

είναι αἱ γραμματικαί;—Τί καλεῖται Ἐλλ.γραμματική;—Τί καλεῖται διάλεκτος;—Πόσαι εἰναι αἱ κυριώτεραι διάλεκτοι τῆς Ἐλλ.γλώσσης;—Τί καλεῖται γραμματικὴ τῆς Ἀττικῆς διαλέκτου;—Εἰς πόσα μέρη ὑποδιαιρεῖται ἡ γραμματικὴ τῆς Ἀττ. διαλέκτου ὡς καὶ πᾶσα ἄλλη;—Τί πραγματεύεται ἐκάτερον μέρος;—Εἰς πόσα μέρη ὑποδιαιρεῖται ἡ κυρίως Γραμματικὴ καὶ τί διαλαμβάνει ἔκαστον;—Πῶς καλοῦνται τὰ περὶ τὴν κυρίως Γραμματικὴν πλημμελήματα καὶ πῶς τὰ τοῦ Συντακτικοῦ;

ΤΟ «ΑΕΝΔΡΟΝ ΤΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ»

ΜΕΡΟΣ Α' Η ΚΥΡΙΩΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΤΜΗΜΑ Α'. ΦΘΟΓΓΟΛΟΓΙΚΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'. ΓΡΑΜΜΑΤΑ Η ΣΤΟΙΧΕΙΑ⁽¹⁾.

§ 1. Τὰ γράμματα ἡ στοιχεῖα τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης είναι 24, ἔτινα ώς κεφαλαῖα μὲν γράφονται : *A, B, Γ, Δ, E, Z, H, Θ, I, K, Λ, M, N, Σ, O, Π, P, Σ, T, Y, Φ, X, Ψ*. Ὡς μικρὰ δέ: *α, β, γ, δ, ε, ζ, η, θ, ι, κ, λ, μ, ν, ξ, ο, π, ρ, σ (σ²), τ, υ, φ, χ, ψ, ω*. Το σύνολον τούτων καλεῖται ἀλφάβητος (δ, ή) ἐκ τοῦ ὀνόματος τῶν δύο πρώτων γραμμάτων.

ΣΗΜ. 1. Ἐκτὸς τῶν γραμμάτων τούτων ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα ἐν παλαιοτάτοις γρόνοις εἶχε καὶ τὰ ἔξης α' τὸ ἐκ τῆς προφορᾶς του ἢ ἐκ τοῦ σχήματος διπλοῦ κεφαλαίου Γ ἀποκαλούμενον βαῦ ἢ δίγαμμα, F (=β, λατ. v). δ') τὸν φθόγγον j (ἰώτ=ι) παλαίτατα ἀφανισθέντα· καὶ γ') τὸ κόππα Q, διπεράντικατεστάθη βραδύτερον διὰ τοῦ Κ· οἷον Κόρωνθος (=Κόρινθος), Κύκνος (=κύκνος).

ΣΗΜ. 2. Τὰ κεφαλαῖα είναι εὐχρηστα α') ἐπὶ τῶν λυρίων ὄνομάτων, τῶν ἔθνικῶν καὶ τῶν πατρωνυμικῶν· καὶ δ') ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ λόγου καὶ τῶν παραγράφων.

Διαιρεσίς τῶν γραμμάτων.

§ 2. Τὰ γράμματα τῆς ἀλφαβήτου διαιροῦνται κατὰ τὴν προφορὰν εἰς δύο τάξεις· εἰς φωνήντα ἐπτά: *α, ε, η, ι, ο, υ, ω*, καὶ εἰς σύμφωνα δέκα ἐπτά: *β, γ, δ, ζ, θ, κ, λ, μ, ν, ξ, π, ρ, σ, τ, φ, ω*.

1. Γράμματα μὲν λέγονται, διότι γράφονται· στοιχεῖα δέ, διότι είναι τὰ ἀπλούστατα συστατικὰ μέρη τῶν λέξεων.

2. Τὸ σ γράφεται ἐν ἀρχῇ καὶ ἐν μέσῳ λέξεως καὶ λέγεται ἀρκτικόν· τὸ δὲ σ ἐν τέλει λέξεως καὶ λέγεται ληκτικόν· οἷον σεισμός.

χ, ψ. Καὶ φωνήεντα μὲν λέγονται, διότι καὶ μόνα ἐκφωνούμενα ἀποτελοῦσι φωνήν· ούμφωνα δέ, διότι μόνον μετὰ φωνήεντος ἔνούμενα ἀποτελοῦσι τελείαν φωνήν.

α') Διαίρεσις τῶν φωνηέντων.

§ 3. Ἐκ τῶν ἑπτὰ φωνηέντων τὸ μὲν ε καὶ ο λέγονται βραχέα, διότι οἱ ἀρχαῖοι προφέροντες αὐτὰ ἔχρειάζοντο δίλιγον χρόνον, τὸ δὲ η καὶ ω μακρά, διότι εἰς τὴν προφορὰν αὐτῶν ἔχρειάζοντο διπλάσιον χρόνον ἢ εἰς τὴν τῶν βραχέων· τὰ δὲ α, ι, υ δίχρονα, διότι ἄλλοτε μὲν ἔξεφωνοῦντο ὡς βραχέα, ἄλλοτε δὲ ὡς μακρά.

ΣΗΜ. Πρὸς διάκρισιν γράφομεν τὰ βραχέα ἢ μακρά δίχρονα σημειοῦντες ἐπ' αὐτῶν τὸ σημεῖον τοῦ βραχέος (υ) ἢ μακροῦ (-) χρόνου· οἷον ξ̄' φος, οῑ' φος.

β') Διαίρεσις τῶν συμφώνων.

§ 4. Ἐκ τῶν δέκα ἑπτὰ συμφώνων τὰ μὲν ἐννέα, κ, π, τ-β, γ, δ-χ, φ, θ, λέγονται ἄφωνα, διότι καθ' ἑαυτὰ οὐδεμίαν σχεδὸν φωνὴν ἔχουσι· τὰ δὲ πέντε, λ, μ, ν, ρ, σ, λέγονται ἡμίφωνα, διότι ἔχουσιν ἡμιτελῆ φωνήν· τὰ δὲ ὑπόλοιπα τρία, ζ, ξ, ψ, λέγονται διπλᾶ, διότι προκύπτουσιν ἐκ δύο γραμμάτων.

ΣΗΜ. 1. Ἐν τοῖς ἡμιφώνοις κατατάσσονται καὶ τὰ παλαιτατα ἀφανισθέντα γράμματα Φ καὶ ι (δρα § 1 σημ.).

ΣΗΜ. 2. Τὰ διπλᾶ εἴναι ταχυγραφικὰ παραστάσεις τὸ μέν ζ τοῦ σ+δ, γ+j, δ+j, ι+j· τὸ δὲ ξ τοῦ κ+σ, γ+σ, χ+σ²· καὶ τὸ ψ τοῦ β+σ, π+σ, φ+σ.

§ 5. Τὰ ἄφωνα ὑποδιαιροῦνται κατὰ μὲν τὴν πνοὴν (φύσημα), ἥτις συνοδεύει τὴν ἐκφώνησιν αὐτῶν, εἰς

ψιλὰ	κ,	π,	τ-
μέσα	γ,	β,	δ-
δασέα	χ,	φ,	θ.

Κατὰ δὲ τὸ κυριώτατον δργανον τοῦ στόματος, δι' οὗ ἐκφωνοῦνται, εἰς

οὐδανισκόφωνα	κ,	γ,	χ-
χειλόφωνα	π,	β,	φ-
δδοντόφωνα	τ,	δ,	θ-

1. Τὸ γ+σ καὶ χ+σ γίνονται χυρίως κ+σ καὶ τοῦτο ταχυγραφικῶς παρισταται· διὰ τοῦ ξ· τὸ δὲ β+σ καὶ φ+σ γίνονται π+σ, διότε ταχυγραφικῶς παρισταται διὰ τοῦ ψ.

ΣΗΜ. "Αφωνα τοῦ αὐτοῦ φωνητικοῦ ὄργανου λέγονται δμόφωνα, ἔτερου δὲ ἐπερόφωνα· τῆς αὐτῆς δὲ πνοῆς ὁμόπνοια, ἔτερας δὲ ἐπερόπνοια.

Πίναξ τῶν ἀφώνων.

	ψιλὰ	μέσα	δασέα	
Οὐδρανισκόφωνα	κ,	γ,	χ.	φωναὶ
χειλόφωνα	π,	β,	φ.	φυσικοὶ
δδοντόφωνα	τ,	δ,	θ.	τεταῖ

*Ομόφωνα καὶ ἐτερόπνοια

§ 6. Τὰ ἡμίφωνα ὑποδιαιροῦνται: 1) εἰς τὰ ὑγρὰ λ, ρ, ώς εὐκόλως μετ' ἄλλων συμφώνων συμπλεκόμενα καὶ συμπροφερόμενα· 2) εἰς τὰ ἔνρινα μ, ν, διότι συντείνει καὶ ἡ ῥίς ἐν τῇ ἐκφωνήσει αὐτῶν· καὶ 3) τὸ λεγόμενον συριστικὸν σ, διότι ἐν τῇ προφορῇ ἔχει συριγμόν τινα.

ΣΗΜ. "Ενρινον εἶναι καὶ τὸ γ πρὸ τῶν οὐρανισκοφώνων καὶ τοῦ ξ· οἷον δγκών, λόγχη, σάλπιγξ.

Δίφθογγοι.

§ 7. Δίφθογγοι λέγονται δύο φωνήνεται μανοφώνως προφερόμενα· είναι δὲ αἱ ἔξις: αι, αυ, ει, ευ, ηυ, οι, ου, υι, ωι, φη· οἷον αι-θήρ, αὐ-γὴ κλπ.

ΣΗΜ. Τὸ δεύτερον φωνήεν τῶν δίφθογγῶν είναι τὸ ι ἢ τὸ υ· τὸ δὲ ι, δταν είναι ὑπὸ τὸ α, η, ω, λέγεται ὑπογεγραμμένον (ᾳ, η, ω)· δταν δὲ είναι παρὰ τὰ κεφαλαῖα, λέγεται προσγεγραμμένον· οἷον ΤΗΙ ΑΘΗΝΑΙ (=τῇ Ἀθηνᾷ).

§ 8. Τὰ ε καὶ υ, δταν δὲν ἀποτελῶσι δίφθογγον μετὰ τοῦ προηγουμένου αὐτῶν φωνήνετος καὶ δὲν είναι δυνατὸν διὰ τῆς θέσεως τοῦ τόνου ἢ τοῦ πνεύματος νὰ γνωρισθῇ τοῦτο, λαμβάνουσι τὸ διαλυτικὸν σημεῖον· οἷον (*Μαΐου*), ἐπραΐνθην· ἀλλὰ ἄνλος, (*Μάιος*), δίδιος, ἐπράνυνον.

§ 9. Πᾶσαι αἱ δίφθογγοι είναι μακραὶ πλὴν τῆς αι καὶ οι, αἴτινες, δταν είναι ἐν τέλει λέξεως ἀνευ ληκτικοῦ συμφώνου, λογίζονται ώς πρὸς τὸν τονισμὸν βραχεῖται· οἷον μοῦσαι, κῆποι.

* § 10. Δὲν λαμβάνονται δὲ αἱ δίφθογγοι αι καὶ οι ώς βραχεῖται.

* Αἱ δις ἀστερίσκων σημειούμεναι παράγραφοι δέον νὰ διδαχθῶσιν ἐν τῇ Δευτέρᾳ τάξει.

α') Εἰς τὸ τέλος τῆς εὐκτικῆς ἐγκλίσεως καὶ τῶν εἰς -οι ληγόντων τοπικῶν ἐπιρρημάτων· οἶον ποιῆσαι, ποιῆσοι, Φαληροῖ κλπ.

β') Ἐν τισιν ἐπιφωνήμασιν· οἶον αἴδη, παπᾶ, εὗος, σαβοῖ.

γ') Ὅταν προέρχωνται ἐκ συναιρέσεως καὶ τονίζωνται· οἶον (αἰδοῖς) αἰδοῖ, Ἐρμαῖ, οἱ (προσ. ἀντωνυμ.) ἀλλ' (εὔνοοις) εὔνοι, (εὔροοις) εὔροι, (εῦπλοοις) εῦπλοι· καὶ

δ') ἐν τῇ ἑν. κλητικῇ τῶν εἰς -ω θηλ. τριτοκλίτων δνομάτων· οἶον ὁ ἥχοι, πειθοῖ κλπ.

Συλλαβαὶ καὶ λέξεις.

§ 11. Συλλαβὴ λέγεται ἡ συνεκφώνησις (σύλληψις) ἐνὸς ἢ περιστοτέρων συμφώνων μετὰ φωνήντος ἢ διφθόγγου· καταχρηστικῶς δὲ καὶ ἡ ἔκφώνησις ἐνὸς μόνου φωνήντος ἢ μιᾶς μόνης διφθόγγου· οἶον γι-γνώ-σκω, λοι-μός, ἀ-οι-δός.

§ 12. Μία συλλαβὴ ἡ πολλαὶ ὁμοῦ ἐνούμεναι ἀποτελοῦσι λέξιν. πᾶσα δὲ λέξις ἔχουσα μίαν συλλαβὴν λέγεται μονοσύλλαβος· οἶον νοῦς· δταν ἔχῃ δύο, λέγεται δισύλλαβος· οἶον σοφός· καί, δταν ἔχῃ πλείονας τῶν δύο, πολυσύλλαβος· οἶον μα-θη-τής, δι-δά-σκα-λος.

§ 13. -Ἡ τελευταία συλλαβὴ τῆς λέξεως λέγεται λήγουσα, ἢ πρὸ αὐτῆς παραλήγουσα καὶ ἡ πρὸ τῆς παραληγούσης προπαραλήγουσα· ἡ δὲ πρώτη συλλαβὴ, ἐξ ἣς ἀρχεται ἡ λέξις, λέγεται ἀρκτική· οἶον ἄν-θρω-πος, δρα-στή-ριος, ἐ-στρά-τευ-σε.

§ 14. Ἡ συλλαβὴ κατὰ τὸν χρόνον τοῦ φωνήντος ἡ τῆς διφθόγγου λέγεται·

α') βραχεῖα, δταν ἔχῃ βραχὺ φωνῆν ἡ δίφθογγον ἡ βραχὺ δίχρονον· οἶον γέ-νος, λέ-γη-οι.

β') φύσει μακρά, δταν ἔχῃ μακρὸν φωνῆν ἡ δίφθογγον ἡ μακρὸν δίχρονον· οἶον ὁ-ρα, ὁρ-μα, σφῦ-ρα.

γ') θέσει μακρά, δταν ἔχῃ βραχὺ φωνῆν ἡ βραχὺ δίχρονον πρὸ δύο ἢ πλειόνων συμφώνων ἡ πρὸ διπλοῦ· οἶον ἐ-στέ-ψεν, ἐ-στρά-τευ-ον, ἀ-ξι-ος.

Συλλαβισμός.

§ 15. Συλλαβισμὸς λέγεται ἡ συνεκφώνησις ἐκάστης συλλαβῆς μιᾶς τινος λέξεως ιδιαιτέρως. Γίνεται δὲ ὁ συλλαβισμὸς κατὰ τοὺς ἔξι τις κανόνας.

α') Σύμφωνον ἡ σύμφωνα μεταξύ φωνηέντων ἐν μέσῳ λέξεως εύρισκομενα συλλαβίζονται μετά τοῦ ἐπομένου φωνήέντος· οἷον ἀ-γι-ος, πέ-τρα, φά-τηη, δά-φνη, πρᾶ-γμα, πυ-θμήν, ἐ-χθρός, ἵ-σχνός, ἀ-σθμα. Χωρίζονται δ' ἐν τῷ συλλαβίσμῳ 1) τὰ αὐτὰ σύμφωνα· οἷον ἵπ-πος, ἄλ-λος¹ καὶ 2) τὰ ὑγρά (λ, ρ) καὶ ἔνδρινα (μ, ν καὶ γ, ιδὲ § 6, σημ.), διταν εὐρίσκωνται ἐν ἀρχῇ δύο ἢ πλειόνων συμφώνων· οἷον ἄλ-μυ-ρός, ἄρ-μα, κόμ-πος, θάμ-βος, ἄμ-φω, ἄν-θος, Ἀ-λέ-ξαν-δρος, ἀ-νάγ-κη, καγ-χά-ζω. Πλὴν τῶν μν, ἀτινα οὐδεποτε χωρίζονται· οἶν ὅ-μνος, τέ-μνω, κά-μνω.

* β') τὰ σύνθετα, ἐάν μὲν είναι νόθα (§ 529, 2), χωρίζονται ἐν τῷ συλλαβίσμῳ εἰς τὰ μέρη των, ἐάν δὲ γνήσια, οὐχὶ· οἶν νεώσοιοι (νε-ώσ-οι-κοι), Ἐλλήσ-ποντος (Ἐλ-λήσ-πον-τος), σύν-οδος (σύν-ο-δος), ἐξέρχομαι (ἐξ ἐρ-χο-μαι), δυσ-τυχῆς· ἀλλὰ νο-μάρχης (νο-μάρ-χης) φί-λοινος, λο-χαγός, στρα-τηγός.

* γ') Το σύμφωνον, διπερ μένει μετά τὴν ἔκθλιψιν, συλλαβίζεται μετά τοῦ ἀκολούθου φωνήέντος· οἶν κά-θο-δος (κατὰ ὁδὸς), παρέ-χω (παρὰ ἔχω), κα-τ' ἐ-μοῦ (κατὰ ἐμοῦ).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΠΕΡΙ ΓΡΑΠΤΩΝ ΣΗΜΕΙΩΝ

§ 16. Ἐν τῷ λόγῳ πλὴν τῶν γραμμάτων μεταχειρίζομεθα καὶ γραπτά τινα σημεῖα, ἀτινα είναι τὰ πνεύματα, οἱ τόνοι καὶ τὰ σημεῖα τῆς στίξεως.

Α' Πνεύματα

§ 17. Πνεῦμα λέγεται τὸ σημεῖον, διπερ τίθεται ἐν ἀρχῇ τῶν ἀπὸ φωνήέντος ἡ διφθόγγου ἡ τοῦ συμφώνου οἱ ἀρχομένων λέξεων πρὸς δήλωσιν τῆς λεπτῆς· ἡ παχείας πνοῆς, μεθ' ἡς προέφερον ταῦτα οἱ παλαιοὶ Ἑλληνες. Είναι δὲ τὰ πνεύματα δύο, ἡ ψιλὴ⁽¹⁾ καὶ ἡ δασεῖα⁽²⁾· οἶν ἀνήρ, ἀγνός.

§ 18. Τὰ πνεύματα τίθενται ἐπὶ τοῦ δευτέρου φωνήέντος τῶν διφθόγγων· οἶν εἰκάνων, οὔτος.

ΣΗΜ. Τῶν διφθόγγων α, η, ω πνευματίζεται τὸ προταχτικὸν φωνῆν καὶ διταν γράφωνται μὲν κεφαλαῖα· οἶν "Αιδης (= ἀδης), Ἡι (= ἡ), Ωιδή (= ωδή).

1. Οὕτω καὶ Ἄι-θίς (= Ἄθ-θίς), Βάκ-χος (= Βάχ-χος), Σαπ-φώ (= Σαφ-φώ).

§ 19. Πᾶσα λέξις όποι φωνήνετος ἀρχομένη ψιλοῦται· δασύνονται δ' αἱ ἔξης:

α') αἱ ἀπὸ ν ἢ ο ἀρχόμεναι λέξεις· οἶον ὕδωρ, ὑπνος, δώμη.

β') οἱ ἀπὸ φωνήνετος ἀρχόμενοι τύποι τοῦ ἀρθρου, δ ἡ, οἱ, αἱ.

* γ') αἱ ἀπὸ η, ε, ο ἀρχόμεναι ἀντωνυμίαι καὶ τὰ ἔξ αὐτῶν παραγόμενα καθ' δλους αὐτῶν τοὺς τύπους· οἶον ἡμεῖς, ἡμέτερος, ἔτερος, ἐτέρωθεν, ἔντοῦ, δδε· πλὴν τοῦ ἐγώ-ἔμοῦ, ἐκεῖνος, ἔνιοι, οὐδεῖς καὶ τῶν ἔξ αὐτῶν παραγομένων.

δ') Τὰ ἀριθμητικὰ εἰς, ἔν, ἔξ, ἐπιά, ἐκατὸν καὶ τὰ ἔξ αὐτῶν παραγόμενα· οἶον ἔντος, ἔβδομος, ἐκατοντάκις κλπ.

* ε') Τὰ ἀπὸ ο ἢ ω ἀρχόμενα ἀναφορικὰ ἐπιρρήματα καὶ οἱ σύνδεσμοι (πλὴν τῶν: οὐν, οὐκουν, οὐκοῦν, οὐτε καὶ οὐδέ)· οἶον ὁδε, δηγήνικα καὶ τὸ ἡγίκα, ὅτε, ὥστε, ὅτι.

* καὶ ζ') Αἱ ἐπόμεναι λέξεις καὶ αἱ ἔξ αὐτῶν παράγωγοι: "Ἄβρα, ἁβρός, Ἀβρότονον, ἄγιος, ἄγνος, "Ἄδης, ἀδρός, ἀθρός, αἴμα, Αἷμος, αἵμασά, αἵμυλος, αἵρω, ἄλες (οἱ), "Ἀλικαρνασσός, ἄλις, ἀλίσκομαι, ἀλλομαι, ἄλυσις, ἄλως, ἄμα, ἄμαξα, ἄμαρτάνω, ἄμιλλα, ἄμις, ἀνύω, ἀπαλός, ἀπαξ, ἀπλοῦς, ἀπτω, ἄρμα, ἄρμόζω, ἄρπαζω, ἄρχως, ἄφη, ἄψιχορος, ἄψις. ('Ἐβραῖος), ἔδει, ἔδρα, ἔζομαι, εἰμαρμένη, εἰργω (=ἐμποδίζω τὴν εἰσοδον) καὶ εἰργυνμι (=ἐμποδίζω τὴν ἔκοδον), εἰρκτή, 'Εκάβη, 'Εκάτη, ἔκών, 'Ελένη, 'Ελλάς, 'Ελλη, 'Ελικών, ἔλιξ, ἔλιττω, ἔλκος, ἔλμινς, ἔλος, ἔνεκα, ἔνος (καὶ ἔνος), ἔξης, ἔօρτή, ἔπομαι, ἔρχος, ἔρμα, ἔρμηνεύω, 'Ερμῆς, ἔρπω, "Ἐσπερες, ἔσπερα, ἔστι: ἔταιρος, ἔτοιμος, εὐρίσκω, ἔφθος, ἔψω, ἔωλος, ἔως (ἡ) καὶ ἔως (ἐπίρ.). "Ηβη, ἡγούμαται, ἡδομαι, ἡκιστα, ἡκω, ἡλιξ, ἡλιος, ἡλος, ἡμέρα, ἡμερος, ἡμισις, ἡνία, ἡπαρ, "Ηρα, ἡρως, "Ηρόδοτος, 'Ησιοδος, ἡσυχος, ἡττα, ἡττεων, "Ηφαιστος. "Ιδρύω, ἰδρώς, ιέραξ, ιερός, ἴημι, ἴκανος, ἴχέτης, (ἰκνοῦμαι), ίλαρός, ἴλεως, ίμάς, ίματιον, ίμερος, ἴνα, ἵππος, ἴστημι, ιστός, ιστορία. 'Οδός, ὀλκάς, ὀλμος, δλος, δυαλός, δυηρος, "Ομηρος, δμιλος, δμοιος, δμου, δμως, δπλή, δπλον, δρχος, δρμαθός, δρμή, δρμος (δ), δρω, δσιος. "Ωρα, ώραιος, ώρακιῶ.

B' Τόνοι.

§ 20. Η ἐντονωτέρα (δυνατωτέρα) προφορὰ συλλαβῆς τινος λέγεται τόνος ἢ τάσις. Καὶ τὰ σημεῖα δέ, τὰ ὄποια τίθενται ἐπὶ τῆς δυνατώτερον τῶν ἀλλων προφερομένης συλλαβῆς, λέγονται ὡσαύτως τόνοι. Εἰναι δέ οἱ τόνοι τρεῖς: δξεῖα ('), βαρεῖα (') καὶ περισπωμένη (") οἶον σοφός, σοφὸς ἀνήρ, καλῶς.

§ 21. Η δξεῖα είναι τόνος, δστις δειχνύει τὴν ὑψωσιν τῆς φω-

νῆς ἐπὶ τῆς συλλαβῆς τῆς ἔκφωνου μένης λέξεως· οἶον ἀ-γνός, γρά-φω,
Ξ-γρα-φον.

§ 22. Ή βαρεῖα είναι τόνος, διτις δεικνύει τὴν ταπείνωσιν τῆς
φωνῆς, μεθ' ἣς προφέρομεν τὰς λοιπὰς συλλαβάς.

ΣΗΜ. Πᾶσαι αἱ συλλαβαὶ, πλὴν τῆς κυρίως τονιζομένης, ἔχουσι τὸν βα-
ρὺν τόνον, διτις δὲν σημειοῦται, εἰκῇς δὲν τίθηται ἀντί ὁξείας εἰς τὴν λή-
γουσαν (§ 24 σημ.). οἶον (ἄν-θρω-πός) ἄνθρωπος, σο-φός ἀ-γήρ.

§ 23. Ή περισπωμένη είναι τόνος, διτις δεικνύει μεικτὴν ἔκφω-
νησιν, ὁξείας ἀμα καὶ βαρείας· οἶον (ποι-έ ώ=)ποι-ώ, τι-μά-ώ=ω.

ΣΗΜ. α'. Ἐκ βαρείας καὶ ὁξείας δὲν γίνεται περισπωμένη· οἶον (έσταώς)
=έστώς, (δάτες)=δάτς.

ΣΗΜ. β'. Οἱ τόνοι, ὡς καὶ τὰ πνεύματα (§ 18), τίθενται ἐπὶ τοῦ δευτέρου
φωνήνετος τῶν διφθόγγων· οἶον αὔριον, φεύγω.

Τονισμὸς συλλαβῶν.

§ 24. Αἱ λέξεις κατὰ τὸν τόνον καὶ τὴν συλλαβῆν, ἐφ' ἣς τονί-
ζονται, λέγονται, ἢν ἔχωσιν

δέξειν		ἐπὶ τῆς ληγούσης, δέκτονοι· οἶον σοφός.
		ἐπὶ τῆς παραληγούσης, παροξύτονοι· οἶον λόγος.
		ἐπὶ τῆς προπαραληγούσης, προπαροξύτονοι· οἶον ἄνθρωπος.
περισπωμένην		ἐπὶ τῆς ληγούσης, περισπώμεναι· οἶον τιμῷ.
		ἐπὶ τῆς παραληγούσης, προπερισπώμεναι· οἶον κῆπος.
βαρεῖαν		ἐπὶ τῆς ληγούσης, βαρύτονοι· οἶον σοφὸς ἀνήρ. Ἐν γένει δὲ βαρύτονοι λέξεις δινομάζονται, διται δὲν ἔχουσι τόνον ἐπὶ τῆς λη- γούσης· οἶον λόγος, ἄνθρωπος, κῆπος.

ΣΗΜ. Αἱ δέκτονοι λέξεις λαμβάνουσι τὸ σημεῖον τῆς βαρείας, διται δὲν χω-
ρίζωνται ἀπὸ τῶν ἀκολούθων διὰ σημείου στίξεως (§ 22 σημ.); οἶον σοφὸς ἀνήρ.
πλὴν τῆς ἵρωτηματικῆς ἀντωνυμίας τίς, τι, ἡτις πάντοτε ὁξύνεται· οἶον τίς εἰ;

Γενικοὶ κανόνες τονισμοῦ.

§ 25. Πᾶσα βραχεῖα συλλαβὴ τονιζομένη δέκτεται· οἶον πλέκω,
γέγω, δδός, νόμος.

§ 26. Ή προπαραλήγουσα τονιζομένη δέκτεται· οἶον ἥλιος.

§ 27. Μακρὰ παραλήγουσα πρὸ μακρᾶς ληγούσης τονιζομένη
δέκτεται· οἶον δρώμη, ὥδα.

§ 28. Μακρὰ παραλήγουσα πρὸ βραχείας ληγούσης τονιζομένη
περισπάται· οἶον δρόπον, μοῦσα.

ΣΗΜ. Αἱ μετ' ἔγχλιτικῶν σύνθετοι λέξεις ὡς πρὸς τὸν τονισμὸν αὐτῶν λε-
γίζονται ὡς εἰ ἡσαν κεγωρισμέναι (§ 38, 4, σημ.); οἶον οὔτε, εἴθε.

§ 29. Πᾶσα λέξις ληγούσα εἰς -αν, -ευ καὶ -ον τονιζομένη ἐπὶ

τῆς ληγούσης περισπάται· οἶν γραῦ, βασιλεῦ, πανταχοῦ· * πλὴν τῶν ἴδιού, ἵού, τοῦ ἐγκλιτικοῦ ποὺ καὶ τοῦ ἀτόνου οὐ πρὸ σημείου στίξεως (§ 36, 3).

* § 30. Τὰ μόρια νῦν, οὖν, γοῦν, ἥ, ὡ, μῶν, γρῦ περισπῶνται.

* § 31. Τὰ εἰς -ως, -η καὶ οἱ ἐπιρρήματα τονιζόμενα ἐπὶ τῆς ληγούσης περισπῶνται· οἶν ἀληθῶς, τριπλῆ, Μεγαροῦ· πλὴν τῶν ἐγκλιτικῶν πώς, πή, ποὶ καὶ τοῦ δεικτικοῦ ἐπιρρήματος ὡς.

* § 32. *Οταν ἡ λήγουσα είναι φύσει ἡ θέσει μακρά, ἡ προπαραλήγουσα δὲν τονίζεται· οἶν (ἄνθρωπος) ἀνθρώπου (καὶ οὐχὶ ἄνθρωπου), νυκτοφύλαξ (καὶ οὐχὶ νυκτόφυλαξ). *Εξαιροῦνται τὰ ἐξ ἐναλλαγῆς χρόνου συλλαβῶν προελθόντα όνόματα (§ 66 σημ.)· οἶν (Μενέλαος=) Μενέλεως, (πόληος=) πόλεως, (ἴλαος=) ίλεως κλπ.

* § 33. *Η θέσει μακρά συλλαβὴ τονίζεται ὡς βροχεῖα· οἶν λέεις, δρκος, τάγμα.

* § 34. *Οταν ἡ λέξις αὐξάνηται ἐν ἀρχῇ, ὁ τόνος μὴ κωλυόμενος (§ 434, 9 καὶ 553) ἀναβιβάζεται· οἶν (γράφω) ἔγραφον, (πλοῦτος) πάμπλοντος, (φίλος) ἄφιλος· δταν δ' ἐν τέλει, καταβιβάζεται· οἶν (φίλος) φιλικός, (ἔαρ) ἐαρινός.

*Ατονοὶ ἢ προκλιτικαὶ λέξεις.

§ 35. Μονοσύλλαβοί τινες λέξεις προφερόμεναι στενῶς μετὰ τῆς ἐπιφερομένης λέξεως, ὡς μία λέξις, δὲν τονίζονται· διὸ καὶ ἀτονοὶ ἢ προκλιτικαὶ καλοῦνται αἱ λέξεις αὗται· είναι δὲ αἱ ἔξτις δέκα.

α') οἱ ἀπὸ φωνήνετος ἀρχόμενοι τύποι τοῦ ἀρθροῦ δ, ἥ, οἱ, αἱ· β') αἱ προθέσεις ἐν, εἰς (ἐξ), ἐκ (ἐξ). γ') τὸ ἐπίρρημα οὐ (οὐκ, οὐχ)· καὶ δ') οἱ σύνδεσμοι ὡς (ὅπερ καὶ ἐπίρρημα) καὶ εἰ.

ΣΗΜ. Τὸ φέ μένει ἀτονον καὶ ὡς πρόθεσις καταχρηστική=πρός· οἶν φέ βασιλέα.

* § 36. Αἱ ἀτονοὶ λέξεις τονίζονται

1) *Οταν δέχωνται τὸν τόνον τοῦ ἐγκλιτικοῦ: οἱ τε ἄνδρες, αἱ τε γυναικες, οὖ φησι· 2) δταν γίνηται λόγος περὶ αὐτῶν πλὴν τῶν ἀρθρων: τὸ εἰ σύνδεσμός ἐστι· 3) τὸ οὖ, δταν μετ' αὐτὸν ὑπάρχη σημεῖον στίξεως: πᾶς γάρ οὖ; ἡ είναι ὡς β' συνθετικόν: μονονού· 4) τὸ ὡς, δταν ἐπηται τῶν λέξεων εἰς ἀς ἀναφέρεται ἡ λαμβάνηται ἥντι τοῦ οὐτακ· οἶν θεὸς ὡς, ἀνθρώπος ὡς, καὶ ὡς, μηδ' ὡς, οὐδ' ὡς, ὡς οὖν· καὶ 5)- Τὸ εἰ, δταν είναι ὡς β' συνθετικόν· οἶν ὡσει, ὡσπερει, ὡσπερανει¹, οἶνει.

¹ Ταῦτα γράφοντα: καὶ κεχωρισμένως: φέ εἰ, φσπερ εἰ, φσπερ ἦν εἰ.

Ἐγκλιτικαί.

§ 37. Μονοσύλλαβοι ἢ δισύλλαβοί τινες λέξεις προφερόμεναι στενώς μετά τῶν προηγουμένων, ώς μία τρόπον τινὰ λέξις, ἢ ἀποβάλλουσι τὸν ἵδιον αὐτῶν τόνον ἢ ἐγκλίνουσι (μεταβιβάζουσιν) αὐτὸν εἰς τὴν λήγουσαν τῆς προηγουμένης λέξεως· διὸ καὶ ἐγκλιτικαὶ λέγονται αἱ λέξεις αὗται· εἶναι δ' αἱ ἔξης.

α') Ἐκ τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν αἱ πτώσεις μοῦ, μοΐ, μέσου, σοί, σέ—οῦ, οἴ, ἔ.

β') Ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία τίς, τὶ καθ' ὅλους τοὺς τύπους αὐτῆς πλὴν τοῦ ἄττα.

γ') Ὁ ἐνεστῶς τῆς ὀριστικῆς τοῦ εἰμὶ καὶ φημί, πλὴν τῶν ἐνικ-
β' προσώπων εἰ καὶ φήσ.

δ') Τὰ ἐπιρρήματα πού, ποί, πή, πώς, πώ, ποθέν, ποτέ· καὶ

ε') Τὰ μόρια γέ, τέ, τοί, ὥν καὶ τὰ ἀχώριστα πὲρ καὶ δέ.

§ 38. Ἡ ἐγκλισίς τοῦ τόνου γίνεται κατὰ τοὺς ἔξης κανόνας·

1) Ὄταν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι προπαροξύτονος ἢ προπερι-
σπωμένη ἢ ἀτονος, τὸ ἐγκλιτικὸν μεταβιβάζει τὸν τόνον εἰς τὴν λή-
γουσαν τῆς προηγουμένης ἢ εἰς τὴν ἀτονον ὡς δέεταιν· οἷον ἄνθρω-
πός τις, πρᾶγμά μου, κῆρυξ τις, οὐ ποτε, εἴ τις.

ΣΗΜ. Ὄταν ἡ προσπερισπωμένη λέξις λήγῃ εἰς ἐ, ἢ ψ, τὸ δισύλλαβον ἐγ-
κλιτικὸν φυλάττει τὸν τόνον· οἷον φοῖτις ἐστι, λαῖψα ποτέ, ἀλλὰ κλῖμάξ τις.

2) Ὄταν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι δέετονος ἢ περισπωμένη, τὸ
ἐγκλιτικὸν ἀποβάλλει τὸν τόνον αὐτοῦ, ἢ δὲ πρὸ αὐτοῦ βαρεῖα, ἢν
ὑπάρχῃ, τρέπεται εἰς δέεταιν· οἷον καλός τις, δρῦν ἐστιν, δρῶ σε
καλοῦ τινος.

3) Ὄταν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι παροξύτονος, τὸ μὲν ἐγκλι-
τικόν, ἔὰν εἶναι μονοσύλλαβον, ἀποβάλλει τὸν τόνον, ἔὰν δὲ δισύ-
λλαβον, φυλάττει αὐτόν· οἷον λόγος τις, λόγου τινός.

4) Ὄταν πολλὰ ἐγκλιτικὰ ἀκολουθῶσιν ἀλλεπάλληλα, ὁ τόνος
ἐκάστου ἐπομένου ḥυθμίζεται κατὰ τοὺς ἀνωτέρω κανόνας (§ 38, 1,
2, 3). οἷον σοφός γε, σοφός γε τις (=σοφόσγε τις), εἴ που, εἴ που
τις (=εἴπον τις), εἴ που τίς τινα ἴδοι (=εἴποντίς τινα ἴδοι). εἴ τις, εἴ τις
μοι (=εἴτις μοι), εἴ τις μοι ἐστι φίλος (=εἴτιςμοι ἐστι φίλος) κλπ.

ΣΗΜ. Αἱ μετὰ ἐγχλιτικῶν σύνθετοι: λέξεις πρὸς μὲν τὸν τονισμὸν αὐτῶν λογίζονται: ώσαντες ἡσαν κεχωρισμέναι, πρὸς ἄλλο δὲ ἐπόμενον ἐγχλιτικὸν ὡς μία. οἷον οὔτε μήτε, ὅσπερ, οὔτινος, Σαλαμῖνάδε, οὔτε τις, δοτις ἐστίν, οὔτινές φασιν.

* § 39. Τὰ ἐγχλιτικὰ φυλάττουσι τὸν τόνον, ἢτοι ὀρθοτονοῦνται:

1) Ἐὰν γίνηται λόγος περὶ αὐτῶν· οἷον τὸ εἰμὶ ῥῆμα ἐστι.

2) Ἐπὶ ἐμφάσεως, καὶ ἀντιθέσεως· οἷον τινὲς μὲν πᾶσι, τινὲς δὲ τισί· ἢ δοὶ ἢ τῷ Ἀριστείδῃ.

3) Αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι, ὅταν εἰναι μετὰ προθέσεως· οἷον παρὰ σοὶ, μετὰ σοῦ, ἐπὶ σέ, ἐν σοὶ, πλὴν τῆς πρὸς μετ' αἰτ.· οἷον πρός με, πρός σε.

4) Ἐὰν εἰναι ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς προτάσεως ἢ ἐὰν χωρίζωνται ἀπὸ τῆς προηγουμένης διὰ στίξεως ἢ εἰναι μετ' ἔκθλιψιν· οἷον φησὶ γάρ, τινὲς λέγουσιν· οὗτοι, οἵμαι, εἰσὶ· πολλοὶ δὲ εἰσὶ· καλὸς δὲ εἰσι.

γ' Σημεῖα στίξεως.

§ 40. Σημεῖα στίξεως καλοῦνται τὰ σημεῖα ἔκεινα, δι. ὃν χωρίζομεν τὸν γραπτὸν λόγον εἰς τὰ μέρη του· δὲ τοιοῦτος χωρισμὸς καλεῖται στίξις. Τὰ σημεῖα τῆς στίξεως εἰναι α') ἢ τελεία στιγμὴ (·). β') ἢ μέση ἢ ἄνω στιγμὴ ἢ τὸ κώλον (·). γ') ἢ ὑποστιγμὴ ἢ τὸ κόμμα (,), καὶ δ') τὸ ἀριστηματικόν (;).

* § 41. Ἐκτὸς τῶν σημείων τῆς στίξεως ὑπάρχουσιν ἐν τῷ γραπτῷ λόγῳ καὶ ἄλλα σημεῖα τὰ ἔξτις:

1) Τὸ θαυμαστικὸν ἢ ἐπιφανηματικόν (!), διπερ τίθεται κατόπιν λέξεων σηματινούσῶν θαυμασμὸν, χαράν, λύπην· οἷον ὦ, βαβαί, φεῦ, εὐοή, εὐάν.

2) Ἡ ἀπόστροφος (·), δι. ἡς σημειοῦται ἢ ἔκθλιψις (§ 55) καὶ ἡ ἀφαίρεσις (§ 59). οἷον παρ' ἐμοῦ, ἢ ἀείνος.

3) Ἡ κορωνίς (·), δι. ἡς σημειοῦται ἢ κρᾶσις (§ 51).

4) Ἡ παῦλα (—), δι. ἡς σημειοῦται ἢ διακοπὴ τοῦ λόγου ἢ ἡ τῶν ἔννοιῶν.

5) Τὸ διαιρετικόν (-), δι. οὖ χωρίζομεν τὰς συλλαβὰς τῶν λέξεων· οἷον ἄνθρωπος.

6) Τὸ διαλυτικόν (· ·), διπερ τίθεται ἐπὶ τοῦ ε καὶ υ, ὅταν δὲν ἀποτελῶσι δίφθογγον μετὰ τῶν προηγουμένων φωνηέντων (§ 8). οἷον προϋπάρχω, ἐπραῦνθην.

7) Τὰ διποσιωπητικά (...), διτινα μεταχειριζόμεθα, διὰ νὰ δειξωμεν, διτι ἀποσιωπῶνται μία ἢ περισσότεραι λέξεις.

8) Ἡ παρέθεσις (), ἐν τῇ ὁποίᾳ ἔγκλείομεν λέξιν ἢ φράσιν ἔξηγητικὴν ἢ συμπληρωματικὴν προηγουμένου τινός.

9) Τὰ εἰσαγωγικά (« »), ἐν οἷς περικλείομεν αὐτολεῖται τὸν λόγον ἀλλού τινός.

10) Ἡ παράγραφος (§), δι' ἣς χωρίζομεν ἐκτεταμένον λόγον εἰς μικρότερα μέρη.

11) Ἡ ὑφὲν (—) τιθεμένη ὑπὸ συνεκφωνούμενα φωνήεντα μιᾶς ἢ δύο λέξεων⁽¹⁾. οἷον Ἡγέλεως·(προβλ. καὶ τὰ τῆς ὁμιλ. : καρδιά, παιδιά), χῶ^η Αδωνις.

12) Αἱ ἀγκύλαι ([]), ἐν αἷς ἔγκλείομεν νόθα χωρία συγγραφέων ἢ ἀχρήστους λέξεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΠΑΘΗ ΤΩΝ ΛΕΞΕΩΝ

Μεταβολαὶ φωνηέντων καὶ συμφώνων.

§ 42. Τὰ φωνήεντα καὶ σύμφωνα πρὸς ἀποφυγὴν τῆς κακοφωνίας, ἥτις προκύπτει ἐκ τῆς συμπτώσεως στοιχείων δυσκόλως ἢ κακοφώνως προφερομένων, πάσχουσιν ἐν τῇ κλίσει, παραγωγῇ καὶ συνθέσει διαφόρους μεταβολάς.

1. ΜΕΤΑΒΟΛΑΙ ΦΩΝΗΕΝΤΩΝ

§ 43. Αἱ κυριώτεραι μεταβολαὶ τῶν φωνηέντων αἱ γιγνόμεναι πρὸς ἀποφυγὴν κακοφωνίας, τῆς ἄλλως χασμωδίας λεγομένης, καλοῦνται ἐν μιᾷ λέξει συναλοιφῇ, ἢς διακρίνονται τέσσαρα εἴδη: συναίρεσις, κρᾶσις, ἐκθλιψις καὶ ἀφαίρεσις.

α'. Συναίρεσις.

§ 44. Συναίρεσις λέγεται ἡ ἐν τῇ αὐτῇ λέξει συγχώνευσις δύο ἀλλεπαλλήλων φωνηέντων ἢ φωνήεντος καὶ διφθόγγου εἰς ἐν μακρόν φωνῇεν ἢ εἰς μίαν δίφθογγον οἷον (μιά-α==) μιᾶ, (πόλε-ε==) πόλει, (ποιέ-εις==) ποιεῖς.

* 45. Ἡ συναίρεσις γίνεται κατὰ τὸν ἐπόμενον πίνακα:

1) A. Τὸ α+α συναίρεται εἰς ἀ	μνάσ-μνᾶ
α+αι	μνάσαι-μναῖ
α+ει	τίμασ-τίμᾶ
α+ει	τιμάεις-τιμᾶς
α+η	τιμάητε τιμᾶτε
α+η	τιμάης-τιμᾶς
α+ο}	τιμάον-τιμῶν
α+ω}	τιμάων-τιμῶν

(1) Ἡ συνεκφώνησις δύο ἀλλεπαλλήλων φωνηέντων μιᾶς ἢ δύο λέξεων καλεῖται συνίζησις. Γίνεται δὲ πρὸς ἀποφυγὴν κακοφωνίας.

α+οι συναιρεῖται	»	ω τιμαοίην-τιμώην
2) Ε. Τὸ ε+α	»	εἰς η (¹) τείχης-τείχη
ε+αι ἡ α	»	η λύσαι-λύῃ, συκέψ-συκῆ.
ε+ε	»	πόλεες-πόλεις
ε+ει	»	φιλέεις-φιλεῖς
ε+η, η+η, ε+η, η+ε συναιρ. εἰς η (η): φιλέητε-φιλήτε,		
στήνης-στῆνης, ποιέης-ποιῆης, τιμήντος τιμῆντος.		
ε+ο	»	συναιρ. εἰς ου: φιλέον-φιλοῦν.
ε+ω, η+ω	»	ω: φιλέων-φιλῶν, ζήω-ζῶ
3) Ο. Τὸ ο+α)	»	ηχόα-ηχώ
ο+η, η+ο	»	ο: δηλόνται-δηλῶται, νή δόδον-
ο+ω, ω+α)	»	νωδός, δηλόω-δηλῶ, ηρωα-ηρω.
ο+ει	»	δηλόεις-δηλοῖς
ο+η	»	δηλόης-δηλοῖς.
ο+ο, ο+ε	»	ου: δηλόν-δηλοῦν. δηλοε-δηλου.

ΣΗΜ. Τοῦ πίνακος τούτου ὑπάρχουσα: καὶ ἔξαιρέσεις, περὶ ὧν λόγος γενήσεται ἐν τῷ περὶ συναιρέσεως τῶν συνηρημένων ὄνομάτων καὶ ḥρμάτων.

* § 46. Τὸ ε μετ' ἄλλου ε συναιρούμενον γίνεται τὸ μακρόν οἷον *Xίος*=*Xīos*, μετὰ δὲ τοῦ ε καὶ ο ἀποτελεῖ τὴν γνησίαν διφθογγον ει καὶ οι οἷον πόλει-πόλει, αἰδοῖ-αἰδοῖ, καὶ μετὰ τοῦ α, η καὶ ω ὑπογράφεται οἷον Θρᾳξ=Θρᾶξ, ἀλητι-κλής, ηρωι-ηρω. "Αν δὲ τὸ α εἶναι βραχύ, συνήθως μετὰ τοῦ ἐπομένου ε συναιρεῖται εἰς αι οἷον πάεις-παῖς· ἄλλα καὶ δαῖς-δάς, ἄιδης-ἄδης.

§ 47. Ἡ ἐκ συναιρέσεως προκύπτουσα συλλαβὴ λέγεται συγγρημένη καὶ εἶναι πάντοτε μακρά.

§ 48. Ἡ συνηρημένη συλλαβὴ τονίζεται, ἀν πρὸ τῆς συναιρέσεως ἐτονίζετο ή μία τῶν συναιρούμενων, ἄλλως δὲν λαμβάνει τόνον οἷον τιμάω-τιμῶ, ἐτίμαον-ἐτίμων (³).

§ 49. Ἡ ἐκ συναιρέσεως προκύπτουσα λήγουσα περισπάται μέν,

(¹) Τὸ εα συναιρεῖται εἰς α, ἀν προηγῆται: ο, ε, ε, οἰον ἀργυρία-ἀργυρᾶ, ὑγιέα-ηγιᾶ, χρέα-χρέα, εὐφυέα-εὐφυᾶ. Ἐξαιροῦνται: τὰ εἰς -ρεά τριτοκλίτα καὶ τὸ σκεύεα, ἄτινα συναιροῦσι τὸ εα εἰς η· οἰον τριήρεα-τριήρη, δρεα-δρη, σκεύεα-σκεύη (διότι τὸ υ προφέρεται ὡς σύμφωνον).

(²) Ἡ διφθογγος ει προερχομένη ἐκ τῶν ε+ε καλεῖται νόθος καὶ ἐν τῇ συνεργίσει λαμβάνεται: ἀντὶ ε· οἰον (τιμά-ε-εν=) τιμάειν=τιμᾶν.

(³) Ἐξαιροῦνται: α') τὰ εἰς εος-οῦς μετουσιαστικά τῆς δευτέρας κλίσεως καὶ τὸ κάνεοκ-κανοῦν οἰον χρύσεως-χρυσοῦς· καὶ β') τὸ δεύτερον ἐνικὸν πρόσωπον τῆς πρωστακτικῆς τοῦ μέσου ἀορ. β': οἰον (λάβεσσο-λάβεο=) λαβοῦ, (γένεσο=γένεο=) γεγοῦ.

ὅταν τὸ πρῶτον τῶν συναιρουμένων τονίζεται ἢ τὸ δεύτερον περισπάται· οἷον τιμάεις-τιμᾶς, (γαλεῶν-γαλῶν⁽¹⁾), δξύνεται δέ, ὅταν τὸ δεύτερον τῶν συναιρουμένων φωνηέντων ἔχῃ ὀξεῖαν· οἷον ἐσταδέ-ἐστως, δαῖς-δάς.

* § 50. Ἡ ἐκ συναιρέσεως προκύπτουσα συλλαβὴ δὲν τονίζεται, καίτοι τὸ ἔτερον τῶν συναιρετέων φωνηέντων τονίζεται· 1) εἰς τὰ εἰς οος-ους σύνθετα δευτερόκλιτα (§ 141). οἷον εὐνόου-εῦνου· καὶ 2) εἰς τὴν γεν. τοῦ δυϊκοῦ καὶ πληθ. τῶν εἰς -ης βαρυτόνων τριτοκλίτων (§ 179). οἷον τριηρέουις-τριηροιν, τριηρέων-τριηρων, εὐωδέοιν-εὐώδοιν, εὐωδέων-εὐώδων, αὐταρκέων-αὐτάρκων.

β'. Κρᾶσις.

§ 51. Κρᾶσις λέγεται ἡ συγχώνευσις τοῦ τελικοῦ φωνήντος ἢ διφθόγγου τῆς προηγουμένης λέξεως μετὰ τοῦ ἀρχτικοῦ φωνήντος ἢ διφθόγγου τῆς ἐπομένης λέξεως εἰς ἐν μακρῷ φωνῆν ἢ εἰς μίαν διφθογγον. Σημεῖον δὲ τῆς κράσεως είναι ἡ κορωνίς, ἥτις τίθεται ἐπὶ τοῦ ἐκ τῆς κράσεως προκύπτοντος φωνήντος ἢ διφθόγγου· οἷον τὸ σηνομα-τοῦνομα, τοῦ ἀνδρὸς-τάνδρος, τὸ αὐτὸν ταῦτα(ν).

ΣΗΜ. Ἡ κορωνὶς δὲν τίθεται· εἰς τὰ ἐκ κεκραμένων λέξεων παράγωγα· οἷον (ταῦτα) ταντίζω.

* § 52. Συμβαίνει δὲ ἡ κρᾶσις·

α') Εἰς τὸ ἄρθρον καὶ τὸ κλητικὸν ἐπιφώνημα ὡ· οἷον ὁ ἀνὴρ-ἀνήρ, τὰ ἄλλα-τὰλλα, ὡ ἄνθρωπ-ἄνθρωπε, ὡ ἀγαθὲ-ἀγαθέ.

β') Εἰς τὴν προσωπικὴν ἀντωνυμίαν ἔγῳ (μετὰ τοῦ οίδα, οἴμαι, οἶχομαι) μοι καὶ σοί· οἷον ἔγῳδα, ἔγῳμαι, ἔγῳχομαι, μοι ἐδόκει-μοιύδηκει, μοι ἐδωκε-μοιύδωκε, σοι ἐδωκε-σοιύδωκε.

γ') Εἰς τοὺς τύπους τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας ὁ καὶ ἀ· οἷον ὁ ἔγῳ=οὐγῷ, ὁ ἔφορει=οὐφόρει, ὁ ἀν=ἄν, ὁ δν=ἄν.

δ') Εἰς τὴν πρόθεσιν πρὸ δὲν τῷ προῦδογου.

ε') Εἰς τὸν σύνδεσμον καὶ οἷον καὶ ἐκεῖ-κάκεῖ, καὶ εἰτα-κάτα.

ζ') Εἰς τὰ μορία τοί, μέντοι, οὔτοι μετὰ τοῦ ἀν καὶ ἄρα· οἷον τοι ἀν-τάν, τοι ἄρα-τάρα, μέντοι ἀν-μεντάν, οὔτοι ἄρα-οὐτάρα.

(1) Ἐξαρεῖται α' ἡ ὄνομ.. αἵτ., καὶ κλητ., τοῦ δυϊκοῦ τῶν συνηρημ. δευτεροκλίτων (§ 140). οἷον πλόω-πλώ· καὶ β') ἡ ἐν. αἵτ. τῶν εἰς -ω θηλ. τριτοκλίτων (§ 190, γ') οἷον ἡχόα-ἡχώ, πειθόα-πειθώ.

§ 53. *Τπὸ τὸ ἐκ τῆς κράσεως προκῦπτον φωνῆν α, η, ω τότε μόνον τίθεται τὸ ὑπογεγραμμένον ει, δταν ἡ ἐπομένη λέξις ἀρχηται ἀπὸ διφθόγγου ἔχούστης εἰσὶν καὶ είτα κάτια, ἐγὼ οἴδα-ἔγφδα, ἄλλα καὶ ἔπειτα-κάπειτα, καὶ ἐγώ κάγω.

§ 54. *Ἐν τῇ κράσει ἐπικρατοῦσι τὸ πνεῦμα τῆς προηγουμένης καὶ ὁ τόνος τῆς ἐπομένης λέξεως οἶνον δὲ ἐμόδιον-οὐδός, καὶ ἐν-κάι, καὶ ἄν-κάν, καὶ εἰ-κεῖ, καὶ δὲ χῶ, τὸ ἀτερον-θάτερον πλὴν δτι, δτε ἐπρεπε ἡ κεκραμένη λέξις νὰ εἰναι πικροῦτονος ἐπὶ τοῦ φωνήντος τῆς κράσεως, γίγνεται προπερισπωμένη πρὸ βραχείας ληγούστης κατὰ τὸν γενικὸν περὶ τονισμοῦ κανόνα (§ 23). οἶνον τὰ ἄλλα=τὰλλα, τὸ ἔργον=τοῦθογον (πρβλ. καὶ ἐσταύτος=ἐστιθτος).

ΣΗΜ. α'. Τὸ τοῦ ἀρθρου καὶ τὸ καὶ τοῦ καὶ τρέπονται εἰς τὰ διμόφωνά των δασέα, ἐὰν ἡ ἐπομένη λέξις δασύνηται οἶνον τὸ ἱμάτιον-θοιμάτιον, τὰ ἱμάτια-θιμάτια, τὰ διπλα-θιδπλα, καὶ δυτικαὶ κάποιες.

ΣΗΜ. β'. Τῆς ἀντωνυμίας ἀτερος ἐν κράσει λαμβάνεται ὁ παλαιότερος δωρικὸς τύπος ἀτερος οἶνον τοῦ ἀτερον-θάτερον, τὸ ἀτερον-θάτερον.

γ'. Ἔκθλιψις.

§ 55. "Ἔκθλιψις λέγεται ἡ ἀποβολὴ τοῦ τελικοῦ βραχέος φωνήντος α, ε, ι, ο τῆς προηγουμένης λέξεως πρὸ τοῦ ἀρκτικοῦ τῆς ἐπιφερομένης σημεῖον δὲ τῆς ἐκθλίψεως εἰναι ἡ ἀπόστροφος ('), ήτις τίθεται εἰς τὴν θέσιν τοῦ ἀφανισθέντος φωνήντος οἶνον παρὰ ἐμοῦ-παρ' ἐμοῦ, οὐδὲ ἐδύνατο-οὐδ' ἐδύνατο.

ΣΗΜ. 1. Ἐν τοῖς συνθέτοις ἡ ἀπόστροφος παραλείπεται οἶνον παρὰ ἐχω-παρίχω.

ΣΗΜ. 2. Καὶ ἡ δίφθογγος αι ἐνιστεῖται ἐκθλίψεως οἶνον ψεύδεται δ ποιητής-ψεύδεθ' δ ποιητής, γίγνεται ἐκάστοτε-γίγνεθ' ἐκάστοτε.

* § 56. Δὲν ἐκθλίβονται.

α') τὰ α, ι, ο τῶν μονοσυλλάβων λέξεων: οἶνον τὰ ἀγαθά, τι ἔλεγε, τὸ ἀριστον, πρὸ δὲ μοῦ· καὶ β') Τὸ ει τοῦ συνδέσμου διι καὶ τῶν προθέσεων περὶ, ἄχοι, μέχοι, τῆς ἐπὶ ἐν τοῖς ἐπίορκος, ἐπεικῆς καὶ τῆς ἀμφὶ ἐν τῷ ἀμφιέρνυμι (¹).

§ 57. Τὸ ψιλὸν ἀφανον τοῦ ἀποστραφέντος φωνήντος τρέπεται εἰς τὸ διμόφωνον αὐτοῦ δασύ, ἐὰν τὸ ἐπιφερόμενον φωνῆν δασύνηται (²). οἶνον μετὰ ήμῶν-μεθ' ήμῶν, ἀπὸ οὐ-ἀφ' οδ, ἐπὶ ἐκκω-

(¹) Διδτι τὸ πάλαι: αἱ λέξεις αὗται εἰχον ἐν ἀρχῃ F: ἐπίFορκος, ἐπίFεικής, ἀμφίFέννυμι.

(²) Φαινόμενα: ἔξαιρεσίς είναι αἱ λέξεις: ἀπηλιώτης, Κράτιππος, ἐπημαζευμένη, ἵππαρμοστής, ἀντήλιος, διδτι αἱ δεύτεραι λέξεις τῶν συνθέτων τούτων ἐψιλοῦντο ἄλλοτε, ως φαίνεται ἐν τοῖς διαλέκτοις οἶνον ἥλιος, ἵκκος, ἀντήλιος κτλ.

ἔφέλικο. Ἐὰν δ' εἶναι δύο τὰ αὐτὰ ψιλὰ ἀφωνα, τρέπεται εἰς δασὺ ἐν μόνον (τὸ τελευταῖον). οἷον Θρᾷττα ἔπου-Θρᾷτθ' ἔπου. Ἐὰν δὲ διεχφορά, τρέπονται ἀμφότερα εἰς τὰ ἀντίστοιχά των δασέα· οἷον νύκτα ὅλην-νύχθ' ὅλην.

§ 58. Ο τόνος τοῦ ἐκθλιβέντος φωνήνεντος τῶν μὲν ἀκλίτων καὶ τοῦ κλιτοῦ τινὰ¹ ἀποδάλλεται, τῶν δὲ κλιτῶν καὶ τοῦ ἀκλίτου ἐπτὰ ἀναβιβάζεται εἰς τὴν παραλήγουσαν ὡς δξεῖται οἷον μετ' ἐμοῦ, ἄλλην τιν' ἀρετῆν, πόλλ' εἶπον, ἐπτ' ἥσαν.

ΣΗΜ. Ο τόνος τῶν μονοσυλλάβων ἔγχλιτικῶν καὶ μετὰ τὴν ἐκθλιψιν ἐγκλίνεται· οἷον ἔτ' γ' ἐμοί, μή μ' ἐκβάλλης.

δ'. Ἀφαίρεσις

§ 59. Ἀφαίρεσις λέγεται ἡ ἀποθολὴ τοῦ ἀρκτικοῦ βραχέος φωνήνεντος τῇς ἐπιφερομένης λέξεως, ὅταν τὸ τελικὸν φωνῆν τῆς προηγουμένης εἶναι μακρὸν ἢ δίφθογγος. Σημεῖον δὲ τῇς ἀφαίρεσεως εἶναι ἡ ἀπόστροφος· οἷον ἡ ἐκεῖνος-ἢ κεῖνος, ἀχθομαι ἐγώ-ἄχθομαι γώ.

ΣΗΜ. Η ἀφαίρεσις εἶναι συνήθης παρὰ ποιηταῖς.

* § 60. Εἰς τὰς μεταθολάκες τῶν φωνηέντων συγκαταλέγονται καὶ η Ἔκτασις, Συστολή, Τροπή, Συγκοπή καὶ Μετάθεσις.

α'. Ἔκτασις.

§ 61. Ἔκτασις λέγεται ἡ μεταθολὴ βραχέος φωνήνεντος εἰς μακρὸν ἢ δίφθογγον. * Διακρίνονται δὲ δύο εἴδη ἐκτάσεως:

1) ἡ συνήθης ἔκτασις, ἡτοι ἡ πρὸς σχηματισμὸν νέων λέξεων καὶ νέων καταλήξεων συμβάζουσα· οἷον ἡ ἔκτασις:

α') τὸν ἄ βραχέος εἰς η· εἰς ἄ δὲ μακρόν, ὅταν προηγήται ο, ι, ε· οἷον τιμᾶ'-ω-τιμῆσω, περά'-ω-περα' σθ, ιᾶ'-ομαι-ιᾶ' σομαι, ἑᾶ'-ω-ἕᾶ' σω.

β') τοῦ ε εἰς η· οἷον ποιέ-ω-ποιήσω.

γ') τοῦ ο εἰς ω· οἷον δηλό-ω-δηλώσω.

δ') τῶν ι καὶ υ βραχέων εἰς ι καὶ υ μακρά· οἷον τι' νω-ιι' σω (=τείσω), φν'-(j)ω-φν'-σω,

ΣΗΜ. Ενίστε τὰ βιζικὰ φωνήέντα α καὶ ε ἐκτείνονται· εἰς ω· οἷον τραγ-τρώγω, ἄγ-ω-άγ-ωγή, ἐσθίω (βίζ. ἰδ-) ἰδ-ωδή.

2) Η ἀναπληρωτικὴ ἔκτασις, ἡτις γίνεται πρὸς ἀντικατάστασιν ἀποδληθέντων συμφώνων· ἐκτείνεται δ' ἀναπληρωματικῶς:

¹ Τὸ τινὰ ἀποδάλλει τὸν τόνον καὶ δέν ἀναβιβάζει τοῦτον, διότι θὰ συνέπει πτε τῷ ἐρωτηματικῷ: τίν.

α') τὸ ἄ βραχὺ εἰς ἄ μακρὸν· οἶον τάλαντος-τάλας, λύσαντος-λύσας· εἰς η δὲ ἐν ἀπλοποιήσει ἐνρίου η ὑγροῦ, δταν δὲν προηγήται ρ η· ι· οἶον ἐσήμαντα-ἐσήμηντα, ἔσφαλλα-ἔσφηλα, ἀλλὰ ἐδυσχέραντα-ἐδυσχέραντα, ἐμάντα-ἐμίταντα καὶ ἐν τοῖς κατ' ἀναλογίαν τούτων ἐσχηματισμένοις ἵσχυαντα, ἐκέρδαντα, ἐκοίλαντα κλπ. (ἰδὲ § 359 σημ. καὶ ὑποσημ.).

β') τὸ εἰς εἰ· οἶον λυθέντος-λυθεῖς, τιμηθέντος-τιμηθεῖς.

ΣΗΜ. Ἡ οὕτω προκύπτουσα εἰ δίφθογγος εἶναι νόθος (πρβλ. σελ. 50 ὑποσημ.).

γ') τὸ ο εἰς ου· οἶον δδόντος-δδούντος, εἰς ω δὲ κατ' ἀναλογίαν οἶον γέρων-οντος κατὰ τὸ σώφρων-σώφρονος.

ΣΗΜ. Ἀναλογία λέγεται η ὅμοιόμορφος κατασκευὴ τῶν λέξεων πρὸς ἄλλας ἐπικρατεστέρας καὶ μᾶλλον εὐχρήστους· οἶον τῷ πλόῳ πλώ (δι τονισμὸς γίνεται κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ ἀσυναίρετα· ως τῷ σοφῷ), ως Πολυδάμαντος πολυδάμαντα κατὰ τὰς εἰς -ας πρωτόχοιτα κλπ.

δ') τὸ ἕι καὶ υ εἰς ἕ καὶ υ· οἶον ἐκρύννα-ἐκρῖνα, δεικνύντος-δεικνύντος.

β'. Συστολή.

§ 62. Συστολὴ λέγεται η μεταβολὴ μακροῦ φωνήνεος η διφθόγγου εἰς βραχύ. Ἡ συστολὴ εἶναι τὸ ἐναντίον τῆς ἐκτάσεως. Συστέλλεται δέ·

α') τὸ η εἰς ἄ βραχὺ η ε· οἶον ἵστημι-ἴ-στα-μαι-στά-σις, τίθη-μι-τί-θε-μαι-θέ-σις.

β') τὸ ω εἰς ο· οἶον δι-δω-μι-δι-δο-μαι-δόσις.

γ') τὸ ἕ μακρὸν εἰς ἕ βραχύ· οἶον τρέπω-βα-έτρεπω-βην.

δ') τὸ ει εἰς ἕ δραχύ· οἶον λείπω-έλεπον.

ε') τὸ ευ εἰς υ· οἶον φεύγω-έφυγον.

ζ') τὸ ου εἰς ο· οἶον ἀκούω-ἀκοή.

ΣΗΜ. Ἡ συστολὴ γίνεται εἰς τὸ φωνῆν τῶν βιζῶν. "Οθεν πολλαὶ βίζαι παρουσιάζονται ψπὸ δύο τύπους. Καὶ αἱ μὲν βίζαι αἱ ἔχουσαι μακρὸν φωνῆν η δίφθογγον λέγονται: ἵσχυει, αἱ δὲ ἔχουσαι βραχὺ φωνῆν λισθεῖς.

γ'. Τροπὴ.

§ 63. Τροπὴ λέγεται η μεταβολὴ φωνήνετος εἰς ἄλλο φωνήνεν τοῦ αὐτοῦ χρόνου.

Τρέπεται- δὲ α') τὸ ε εἰς ο εἴτε ἀπλοῦν εἴτε ἐν διφθόγγῳ οἶον τρέφω-τροφή, ἀλείφω-ἀλοφή, ἀμειβω-ἀμοιβή, σπεύδω-σπουδή.

β') τὸ η καὶ ἄ μακρὸν εἰς ω· οἶον δήγυνυμι-έρωγα-δωγμή,

βαίνω-βωμός, σαιρω (σχρ-) σωρός, ἀρήγω-ἀρωγός, πτήσσω (πτηχ-) πτιχός.

δ'. Συγκοπή.

§ 64. Συγκοπή λέγεται ἡ ἐκ τοῦ μέσου λέξεως ἀποθολὴ βραχέος φωνήντος (συνήθως ε, σπανίως δὲ υ) μεταξὺ δύο συμφώνων εὑρισκοντου· οἷον πατέρος-πατρός, γιγένομαι-γίγνομαι, ἥλυθον-ἥλιθον.

ΣΗΜ. α'. Καὶ διὰ τῆς συγκοπῆς, ὡς ἐν τῇ συστολῇ (§ 62, σημ.), ἡ ῥίζα παρουσιάζεται ὑπὸ δύο μορφάς, τὴν ἰσχυρὰν καὶ τὴν ἀσθενῆ.

ΣΗΜ. β'. Μετὰ τὴν συγκοπήν, ἔάν μὲν συμπέσῃ νρ, παρεντίθεται διὰ τοῦ εὐφωνίαν· οἷον ἀνέρος-ἄν-δ-ρος· ἔάν δὲ μρ ἢ μλ, παρεντίθεται β· οἷον μεσημερία-μεσημ-β-ρία, ἀμ-β-λὺς (ἐκ τοῦ ἀμαλὸς)· ἔάν δὲ τὸ μ εἶναι ἀρκτικόν, ἀποβάλλεται μετὰ τὴν παρένθετιν οἷον ἔμολον, μλώσκω=μ-β-λώσκω=βλώσκω (ποιητ.=ἔρχομαι)· μέλι, μελίτ-ј-ω=μλίτ-ј-ω=μ-β-λίτιω=βλίτιω.

§ 65. Ἐνίστε καὶ συλλαβὴ ὄλοκληρος ἀποκόπτεται· οἷον τετράπεζα) τράπεζα, (μον-όνυξ) μῶνυξ, (ἀμφι-φορεὺς) ἀμφορεύς, (σκιμπόπους) σκίμπους, (δπισθοθέναρ) δπισθέναρ.

ε'. Μετάθεσις.

* § 66. Μετάθεσις λέγεται ἡ μετατόπισις βραχέος φωνήντος κειμένου πρὸ ὑγροῦ ἡ ἐνρίνου μετὰ τὸ ὑγρὸν ἡ ἐνρινον. Γίνεται δ' αὕτη συνήθως μετ' ἐκτάσεως τοῦ φωνήντος· οἷον θάρσος-θράσος, θάνατος (θαγ-, θνα-, θνη-), θνητός, τέμνω (τεμ-τμε-τμη-) τμῆ-σις.

ΣΗΜ. *Ἐνίστε γίνεται ἀντιμετάθεσις τοῦ χρόνου δύο ἀλλεπαλλήλων φωνη-έντων μακροῦ πρὸ βραχέος· ὁ χρόνος δηλ. τῶν φωνηέντων ἐν τῇ περιπτώσει ταύτη ἐναλλάσσεται· καὶ τὸ μὲν μακρὸν γίνεται βραχύ· τὸ δὲ βραχὺ μακρὸν (η=εα, ηο=εω, ηο=εω). Τὸ φαινόμενον τοῦτο καλεῖται ἐναλλαγὴ χρόνου συλλαβῶν· οἷον βασιλῆ-βασιλέα, βασιλῆος=βασιλέως, πόληος=πόλεως, ναός=νεώς. Ἐν τῇ ἐναλλαγῇ δὲ τοῦ χρόνου τηρεῖται σταθερὸς ὁ ἀργαῖος τονισμὸς τῶν λέξεων ἐπὶ τῆς αὐτῆς συλλαβῆς παρὰ τὸν κανόνα (§ 32)· οἷον Μέασ-Πέως, Μενέλαος-Μενέλεως.

* 2. ΜΕΤΑΒΟΛΑΙ ΣΥΜΦΩΝΩΝ

Α'. "Αφωνα.

§ 67. Αἱ κυριώτεραι μεταβολαὶ τῶν ἀφώνων γίνονται ὡς ἐξῆς·

1. Χειλόφωνα (π, β, φ).

§ 68. α') Χειλόφωνον πρὸ ὀδοντοφώνου γίνεται ὁμόπνουν· οἷον (ἐλείπ-θην) ἐλείφθην, (ἐτρίβ-θην) ἐτρίφθην, (χρύφ-δην) χρύβδην.

β') Χειλόφωνον πρὸ τοῦ μ ἀφομοιοῦται· οἷον (γέγραφ-μαι) γέγραμμαι, (λέλειπ-μαι) λέλειμμαι.

γ') Χειλόφωνον μετὰ τοῦ σ γίνεται ψ (§ 4 σημ.)· οἶν (λείπ-σω) λείψω, (φλέθ-ς) φλέψ, (γέγραφ-σαι) γέγραψαι.

δ') Χειλόφωνον πρὸ χειλοφώνου τρέπεται ἐν τισι λέξεσιν εἰς μ· οἶν (κόπ-πος ἐκ τοῦ κόπ-τω) κόμπος, (τάχ-θος ἐκ τοῦ ταφῆναι) θάμβος.

2. Οὐδρανισκόφωνα (κ, γ, χ)

§ 69. α') Οὐδρανισκόφωνον πρὸ διδοντοφώνου γίνεται διδόπνουν· οἶν (πλέκ-δην) πλέγδην, (λέλεγ-ται) λέλεκται, (βέβρεχ-ται) βέβρεκται, (έλεγ-θη) έλεχθη, (ἐπλέκ-θη) ἐπλέχθη.

β') Οὐδρανισκόφωνον μετὰ τοῦ σ ἐνοῦται εἰς ξ (§ 4 σημ. 2)· οἶν (πλέκ-σω) πλέξω, (ἄγ-σω) ἄξω, (βρέχ-σω) βρέξω.

γ') Οὐδρανισκόφωνον (κ, χ) πρὸ τοῦ μ τρέπεται εἰς γ· οἶν (πέ-πλεκ-μαι) πέπλεγμαι, (βέβρεχ-μαι) βέβρεγμαι· τὸ δὲ γ πρὸ τοῦ μ δὲν μεταβάλλεται· οἶν λέλεγμαι.

ΣΗΜ. Οὐδρανισκόφωνον κ, χ εύρισκεται ἐνίστε πρὸ τοῦ μ· οἶν ἀκμή, αἰ-χμή· τὸ δὲ κ τῆς ἐκ προθέσεως πρὸ παντὸς συμφώνου μένει ἀμετάβλητον· οἶν ἐκδέρω, ἐκσώζω, ἐκνέτω.

δ') Οὐδρανισκόφωνον μετὰ τοῦ γ γίνεται ἡ σσ (ἢ ττ)· οἶν (φρίκ-յω) φρίσσ(ττ)ω, (τάγ-յω) τάσσ(ττ)ω (έλαχ-γων) ἐλάσσ(ττ)ων.

ΣΗΜ. Ἐνίστε τὸ γ μετὰ τοῦ γ γίνεται καὶ ζ· οἶν (χράγ-γω) χράζω.

3. Ὁδοντόφωνα (τ, δ, θ).

§ 70. α') Ὁδοντόφωνον πρὸ τοῦ σ ἀποβάλλεται μετὰ τὴν ἀφομίωσιν· οἶν (ἀνύτ-σω=ἀνύσσω=) ἀνύσω, (ἄδ-σομαι=ἄσσομαι=) ἄσσομαι, (πεῖθ-σω=πεῖσσω=) πείσω.

β') Ὁδοντόφωνον πρὸ διδοντοφώνου τρέπεται εἰς σ· οἶν (ἀνύτ-ην=) ἡνύσσθην, (ψεύδ-της=) ψεύστης, (πεῖθ-τέον=) πειστέον.

γ') Ὁδοντόφωνον πρὸ τοῦ μ μένει ἀμετάβλητον· οἶν ἀ-τ-μός, ἰδ-μων, φράδ-μων, βα-θ-μός. Τρέπεται δὲ εἰς σ εἰς τοὺς τύπους τῶν ὅρματων κατ' ἀναλογίαν ἀλλων τύπων αὐτῶν· οἶν (κεκόμιδ-μαι=) κεκόμισμαι (κατ' ἀναλογίαν τοῦ κεκόμισται), ισμεν (διμ. ἰδμεν) κατὰ τὸ ιστε. "Ἐπειτα ἡ ἀναλογία ἐπεξετάθη καὶ εἰς τὰ παράγωγα δόνματα· οἶν (δατ-μός) δασμός, (ἔρειδ-μα) ἔρεισμα, (πεῖθ-μα=) πεῖσμα.

δ') Ὁδοντόφωνον τ πρὸ τοῦ ε καὶ τοῦ γ πληθ. προσώπου τῶν εἰς

-ννι ὁημάτων γίνεται σ⁽¹⁾· οἶον (πλούτιος==) πλούσιος, (λύοντι==) λύουσι.

ε') Ὁδοντόφωνον μετὰ τοῦ ἢ γίνεται σσ (ττ)· οἶον (πλάθ-յω) πλάσσεται (ττ)ω. (ἀρμόδ-յω) ἀρμόττεται, (ῆτ-յων) ἥσσεται (ττ)ων.

ΣΗΜ. Ὁδοντόφωνον δὲ ἢ τι μετὰ τοῦ ἢ γίνεται ἐνίστε καὶ ζ· οἶον (κομίδ-յω=) κομίζω, (έλπιδ-յω=) έλπιζω, (χαρίτ-յω) χαρίζω.

* Α'. Ημίφωνα.

1. Τὰ ἔνορια.

§ 71. α') Τὸν πρὸ τῶν χειλοφώνων καὶ τοῦ ψ τρέπεται εἰς μ· οἶον (σύν-θουλος==) σύμβουλος, (σύν-ψηφος==) σύμψηφος.

β') Τὸν πρὸ τῶν οὐδοντοφώνων καὶ τοῦ ξ τρέπεται εἰς γ· οἶον (συν-γενής==) συγγενής, (συν-χέω==) συγχέω, (πάν-ξενος==) πάγ-ξενος.

γ') Τὸν πρὸ τῶν δδοντοφώνων μένει ἀμετάβλητον οἶον συνδέω, συντείνω, συνθέω. Ἀμετάβλητον δὲ μένει καὶ πρὸ παντὸς ἐγκλιτικοῦ οἶον τού γε, δν περ.

δ') Τὸν πρὸ τῶν ὑγρῶν καὶ τοῦ μ χρομοιοῦται οἶον (συν-λαβὴ==) συλλαβή, (συν-ράπτω==) συρράπτω, (ἐν-μένω==) ἐμμένω.

ΣΗΜ. Τὸν τῆς προθέσ. ἐν πρὸ τοῦ σ συνήθως μένει ἀμετάβλητον οἶον ἐνρινον, ἐνράπτω, ἄλλὰ καὶ ἐρράπτω, ἐρρινον, ἐρρυθμός.

ε') Τὸν πρὸ τοῦ σ καὶ ζ συνήθως ἀποβάλλεται μετ' ἀναπλ. ἐκτάσεως οἶον (συν-ζυγία==) συνζυγία, (ἐν-ς==) εἰς, πλὴν τῶν ἐλμινς, Τίρουνς, πείρινς (ἄτινα κατ' ἀναλογίαν τῶν ὄλλων πτώσεων φυλάττουσι τὸ ν), τῶν παραγώγων οὐσιαστ. ἐκ τῶν εἰς -αινω καὶ -υνω ὁημάτων οἶον ἀπόφανοις, πάχνησις· καὶ τῶν παρακειμ. καὶ ὑπερσ. τῆς μέσης φωνῆς οἶον πέφανσαι, πέφανσο, πέφανσο.

ΣΗΜ. 1. "Οταν πρὸ τοῦ σ ἀποβάλληται ν μετὰ δδοντοφώνου, τὰ πρὸ αὐτοῦ βραχέα φωνήνονται ἔκτείνονται ἐπίσης ἀναπληρωτικῶς οἶον (λέοντ-σι λέονσι, (λυθέντ-σι==) λυθέσσι, (γράψαντ-σι==) γράψασι).

ΣΗΜ. 2. Τὸν τῆς ἐν καὶ τοῦ πάλιν πρὸ τοῦ σ καὶ ζ μένει ἀμετάβλητον οὖν ἐνσέω, ἐνζυμος, παλίνζως· τῆς δὲ σὺν πρὸ μὲν τοῦ ζ ἀποβάλλεται πάντοτε οἶον (συν-ζῶ=) συζῶ, πρὸ δὲ τοῦ σ, ἐὰν μὲν ἀμέσως μετὰ τὸ σ ὑπάρχη σύμφωνον, ἀποβάλλεται, ἐὰν δὲ φωνῆν, ἀφομοιοῦται οἶον (σύν-στέλλω==) συστέλλω, (σύν-στιος =) συστιος.

(1) Τὸ τ πρὸ τοῦ ε μένει ἀμετάβλητον α') ὅταν πρὸ αὐτοῦ ὑπάρχη σ, ἐνίστε δὲ ὑγρὸν ἢ ἔνρινον οἶον πίστις, ἀναισχυντία, δημοκρατία· δέ δέ τοι τοῦ ζ ἀναλογίας ὄλλων τύπων οἶον ἡ πολῖτης (κατὰ τὸ πολίτης) καὶ γ') ἐνεκα εὐχρινείας οἶον δνόματι (πρὸς διάκρισιν τῆς δοτ. πλ. δνόμασι) κλπ.

ς') Τὸν τοῦ ἀγαν πρὸ συμφώνου συνήθως ἀποδάλλεται· οἶνον Ἀγαμέμνων, ἀγασθενής, ἀλλὰ καὶ ἀγάννιφος, ἀγάρρους (ποιητ.).

ζ') Τὸν τοῦ πᾶν πρὸ τοῦ λ, ρ, σ συνήθως μένει ἀμετάβλητον· οἶνον πάνσοφος, πανσέληνος, πάνρυτος, πανλώβητος, ἀλλὰ καὶ πασ-
συδεῖ (=πανσθενεί), παρρησία, πάλλευκος (καὶ πάνλευκος).

η') Τὸν τοῦ στερητικοῦ ἀν- πρὸ συμφώνου ἢ F ἀποδάλλεται· οἶνον (ἀν-βατος;=) ἀβατος, (ἀν-Φοπλος;=) ἀοπλος, ἀλλὰ ἀν-άξιος, ἀν-ίκαρος.

2. Τὸ σ.

§ 72. Τὸ σ ἐν ἀρχῇ λέξεως πρὸ φωνήντος καὶ πρὸ τοῦ ρ μετα-
βάλλεται πολλάκις εἰς δασεῖαν· οἶνον (σέπομαι;=) ἔπομαι, (σί-
στημι;=) ἴστημι, (σρέω;=) ὁρέω· ἀλλὰ καὶ (σέδαφος;=) ἔδαφος, (σα-
δελφός;=) ἀδελφός.

§ 73. Τὸ σ μεταξὺ δύο φωνήντων ἢ μεταξὺ δύο συμφώνων ἀποδάλ-
λεται· οἶνον (ἀληθέσ-ος;=) ἀληθέος-οῦς, (γεγράφ-σθαι;=) γεγράφθαι.

ΣΗΜ. Σὸ σ μεταξὺ δύο φωνήντων φυλάσσεται· 1) ὅταν προέρχηται ἐξ ἀπλοποιήσεως ἀρχαίου -οσ: (ἐτέλεσ-σα)=ἐτέλεσα 2) ἐκ τροπῆς τοῦ τ εἰς σ (70,
δ): (πλούτιος;=) πλούσιος· καὶ 3) ἐξ ἀναλογίας· λύσω-λύσομαι, ἔλυσα-ἔλυσόμην,
λίλυσαι-λίλυσο (κατὰ τὸ γράψω, γράψομαι, ἔγραψα, γέγραψαι κλπ.).

§ 74. Τὸ σ τοῦ θέματος πρὸ τοῦ σ τῆς καταλήξεως ἢ τοῦ χρο-
νικοῦ χαρακτῆρος ἀποδάλλεται· οἶνον (ἀληθέσ-σι;=) ἀληθέσι, (τελέσ-
σω;=) τελέσω.

§ 75. Τὸ σ πρὸ τοῦ ν ἀφομοιοῦται· οἶνον (σθέσ-νυμι;=) σθέννυμι·
ώσαυτως ἀφομοιοῦται καὶ πρὸς τὰ ὑγρὰ ἢ ἔνρινα· οἶνον (ἔστελ-σα=
ἔστελλα=) ἔστειλα, (ἔκρινσα-ἔκριννα=) ἔκρινα, (θάρσος;=) θάρρος,
(Χερσόνησος;=) Χερρόνησος.

3. Τὸ F.

§ 76. Τὸ F ἐν ἀρχῇ λέξεως ἀποδάλλεται· οἶνον (Fέργον) ἔργον·
σπανιώτερον δὲ τρέπεται εἰς δασεῖαν· οἶνον (Fέλκω) ἔλκω.

§ 77. Τὸ F ἐν μέσῳ λέξεως μεταξὺ δύο φωνήντων ἀποδάλλε-
ται, πρὸ συμφώνου δὲ παρίσταται διὰ τοῦ ν· οἶνον (βοFός;=) βοός,
(βοFις;=) βοῦς, (γραF-ός;=) γραός, (γραFις;=) γραῦς.

4. Τὸ J.

§ 78. Ο ἡμίφωνος οὗτος φθόγγος πρωιαίτατα ἔξηφανίσθη (§ 1
σημ.), ἀναγνωρίζεται δὲ ἐκ τῶν πολλῶν γλωτσικῶν φαινομένων,
ὅτινα ἐγενήθησαν τῇ ἐπενεργείᾳ τούτου. Πολλάκις δ' ἐναλλάσσε-
ται πρὸς τὸ φωνῆν εἰς οἶνον (χάρ-յω), χαίρω, (βάν-յω) βαίνω κλ.

ΣΗΜ. Περὶ τοῦ γ διαλαμβάνομεν ἔκτενέστερον ἐν τοῖς ἐπομένοις

5. Διπλᾶ σύμφωνα.

§ 79. α') Τὸ διττὸν ἡ προέρχεται ἐξ ἀφομοιώσεως· οἵον (ἀγγέλ-
յω==) ἀγγέλλω, (συν-λέγω==) συλλέγω (§ 71, δ' καὶ § 75).

β') Τὸ διττὸν ρρ ἀπαντᾷ 1) μετὰ πᾶν βραχὺ φωνῆν τιθέμενον
πρὸ αὐτοῦ ἐν τῇ αὐξήσει καὶ ἐν τῇ συνθέσει· οἵον (ρέω)-ἔρρεον, (ἐπι-
ρῆμα)-ἐπίρρημα· καὶ 2) ἐν ἀφομοιώσει (§ 75)· οἵον (ἄρσην) ἄρρην,
Χερσόνησος-Χερρόνησος.

γ') Τὸ διττὸν υν προέρχεται ἐξ ἀφομοιώσεως (§ 75) ἢ ἐξ ἀνα-
λογίας· οἵον (Πέλοπος-νῆσος==) Πελοπόννησος, σιράννυμι (κατὰ τὸ
δύννυμι), χώννυμι (κατὰ τὸ ζώννυμι· δρα καὶ ἡμ. καταλ. ἀνωμ. δημ.).

δ') Τὸ διττὸν σσ προέρχεται ἐξ ἀφομοιώσεως (§ 69, δ' § 70, ε'
§ 71, ε' σημ. 2). Ἡ δὲ νέα ἀττικὴ διάλεκτος ἀντὶ τοῦ διττοῦ σ. ἀν
δὲν προσήλθεν ἐκ συνθέσεως, ἔχει ττ· οἵον (φυλάκ-j-w==) φυλάττω
(φυλάσσω), (πραγ-γ-j-w==) πράττω (πράσσω), ἀλλὰ σύσσιτος (σύν-σῖτος).

ΣΗΜ. Ἐκ παλαιῶν χρήσεων διὰ μόνου διπλοῦ σ φέρονται αἱ λέξεις: βασ-
ισσα, Φοίνισσα, Κίλισσα, Κερῆσσα, Βερικησσός, Παρνασσός (Παρνασσός), "Αμ-
φισσα, "Αλικαρνασσός ("Αλικαρνασσός") καὶ τὰ δήματα πηήσω, πτύσσω, ἐρέσσω.
Διὰ μόνου δὲ διπλοῦ τι αἱ λέξεις Αττική, Υμηττός, Λυκαβηττός, Πιττακός,
τέττικ καὶ τὰ δήματα σφάττω, ἀρμόττω (ἀρμόζω) καὶ βλίττω. Ἀείποτε δὲ δι'
ἐνδές σ αἱ λέξεις Λάρισα, Κηφισός, Ιλισός, Κάσος, Κρῆσα.

* 6. Δασέα σύμφωνα.

§ 80. Ὁταν εἰς δύο κατὰ σειρὰν συλλαβάς τῆς αὐτῆς λέξεως
ὑπάρχῃ τὸ αὐτὸ δασύ, τότε τὸ τῆς πρώτης τρέπεται εἰς τὸ ὅμοφω-
νον αὐτοῦ ψιλόν· συμβαίνει δὲ τοῦτο ἴδια.

1) Εἰς τὸν ἀναδιπλασιασμὸν τοῦ ἐνεστῶτος ἢ παρακειμένου· οἵον
(θι-θη-μι==) τίθημι, (χί-χρημι==) κίχρημι, (φε-φίληκα==) πεφίληκα.

2) Εἰς τὸν παθ. μέλλοντα καὶ ἀρίστον τοῦ θύνω καὶ τίθημι: (θυ-
θήσομαι==) τυθήσομαι, (ἐθύθην==) ἐτύθην (θεθήσομαι==) τεθήσομαι,
(ἐθέθην==) ἐτέθην.

3) Εἰς τὰ σύνθετα (ἐχε-χειρία ἐκ τοῦ ἔχω-χειρ) ἐκεχειρία, (ἐπι-
ἀφὴ==ἐφαφὴ==) ἐπαφή, (ἀπὸ-ἐφθὸς==ἐφ-εφθος==) ἀπεφθος. Ἐν πάσῃ
δ' ἀλλῃ περιπτώσει μένουσι καὶ τὰ δύο δασέα· οἷον ἐθέλχθην, ἔχύ-
θην, φρεθάθην, φάθι, πανταχόθεν, ἀλλαχόθεν, Κορινθόθεν, δρυιθο-
θῆρας, ἀχθοφόρος.

ΣΗΜ. Ἐν τῷ δευτέρῳ ἐν. προσ. τῆς προστακτικῆς τοῦ παθ. ἀρίστου κ. τρέπεται τὸ δεύτερον δασὺ εἰς τὸ διμόδωνον αὐτοῦ ψιλόν· οἶον (λύθηθι=) λύθηι, (δηλώθηθι=) δηλώθηι (ἀντὶ λύτηθι, δηλώτηθι).

§ 81. Ὄταν ἀπὸ τῆς ἐπιφερομένης συλλαβῆς ἐκλίπῃ τὸ δασύ, ἐπανέρχεται τὸ τῆς πρώτης δι' αὐτὸν ψιλωθὲν δασύ· οἶον καθορῶ (πρᾶλ. κατόφομαι), ἔξω (πρᾶλ. ἔχω), θρίξ (πρᾶλ. γεν. τριχός), ἔθρεψα (πρᾶλ. τρέφω).

7. Τελικὰ σύμφωνα.

§ 82. Ἡ Ελληνικὴ γλῶσσα εἰς τὸ τέλος τῶν λέξεων δὲν ἀνέχεται ἄλλα σύμφωνα πλὴν τῶν -ν, -ρ, -σ (-ξ, -ψ). Αν δ' ἄλλο σύμφωνον συμπέσῃ ἐν τέλει λέξεως, ἀποθάλλεται· οἶον (σῶματ=) σῶμα, (γάλακτ=) γάλα.

ΣΗΜ. Φαινομένην δ' ἔξαρτεσιν ἀποτελοῦσιν αἱ λέξεις οὐκ, οὐχ καὶ ἐκπροελθοῦσαι ἐκ τοῦ οὐκί, οὐχί, ἔκς.

§ 83. Τὸ οὐκ λέγεται πρὸ φωνήεντος ψιλουμένου· οἶον οὐκ ἔχω· τὸ οὐκ πρὸ φωνήεντος δασυνομένου· οἶον οὐχ οὔτις· καὶ τὸ οὐ πρὸ συμφώνου· οἶον οὐ λέγω.

ΣΗΜ. 1. Τὸ οὖ, δταν τονίζηται (§ 36, 2 καὶ 3), δὲν μεταβάλλεται εἰς οὐκ καὶ οὐχ· οἶον Πᾶς γάρ οὖ; Ἀρα...

ΣΗΜ. 2. Κατὸν ἀναλογίαν¹ πρὸς τὸ οὖ (οὐκέτι) λαμβάνει καὶ τὸ μή τὸ κ., δταν συντίθεται μετά τοῦ ἔτι (μηκέτι).

§ 84. Ἡ ἔξ (ἐκς) πρὸ συμφώνου κατὰ τὸν κανόνα (§ 73) γίνεται ἐκ· οἶον (ἐκς Μεγάρων=) ἐκ Μεγάρων, (ἐκεδηλῶ=) ἐκδηλῶ, (ἐκ-σείω=) ἐκσείω, (ἐκ-σφέω=) ἐκσφέω². ἀλλὰ ἔξ Ἀθηνῶν.

§ 85. Λέξεις τινὲς λαμβάνουσιν εἰς τὸ τέλος -ν χάριν εὐφωνίας, δταν ἡ ἐπομένη λέξις ἀρχηται ἀπὸ φωνήεντος². Τὸ ν τοῦτο λέγεται εὐφωνικόν. Αὗται δ' εἰναι.

1) Αἱ εἰς -οι (-ξι, -ψι) καταλήγουσαι λέξεις· οἶον Ἀθηνησιν ἐγένετο, εἴκοσιν ἥλιθον, οὔτιςσιν δ ἀνήρ, λέγουσιν οὗτοι· 2) Τὰ γένικὰ πρόσωπα τῶν ῥημάτων τὰ λήγοντα εἰς ε· οἶον ἔλεγεν δ Ἀριστείδης· καὶ 3) Τὸ ἐστι· οἶον τις ἐστιν οὗτος;

§ 86. Τὸ ἐπίρρημα οὔτις ἀπαντᾷ πρὸ συμφώνου καὶ οὔτις· οἶον οὔτις ἐποίει, οὔτις ποιεῖ καὶ οὔτις ποιεῖ.

(1) Τὸ οὕτω προκύψαν καὶ δὲν παρίσταται ταχυγραφικῶς διὰ τοῦ ξ (ὅρα γέ 4 σημ. 2.).

(2) Ἐνίστε δὲ καὶ πρὸ συμφώνου καὶ μάλιστα ἐν τέλει προτάσεων.

ΤΜΗΜΑ Β'.

ΤΥΠΙΚΟΝ

ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

§ 87. Τὰ διάφορα εἴδη τῶν λέξεων, ἐξ ὧν ἀποτελεῖται ὁ λόγος, λέγονται ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ.

§ 88. Τὰ μέρη τοῦ λόγου εἰναι δέκα· ἀρθρον, ὄνομα οὐσιαστικόν, ὄνομα ἐπίθετον, ἀντωνυμία, δῆμα, μετοχή, πρόθεσις, ἐπίρρημα, σύνδεσμος καὶ ἐπιφώνημα.

§ 89. "Ἄρθρον λέγεται ἡ μονοσύλλαβος λέξις, ἥτις τίθεται πρὸ τῶν ὀνομάτων, ἵνα καταστήσῃ αὐτὰ γνωστὰ καὶ ώρισμένα· οἷον διαθητής. ἡ (θυγάτηρ), τὸ (βιβλίον).

§ 90. "Ονόματα οὐσιαστικά λέγονται αἱ λέξεις, δι' ὧν ὀνομάζομεν τὰ ὄντα (πρόσωπα, ζῷα, πράγματα). διαιροῦνται δὲ εἰς κύρια καὶ εἰς προσηγορικά καὶ

1) Κύρια μὲν λέγονται τὰ οὐσιαστικά, δι' ὧν ὀνομάζομεν ἐν ώρισμένον πρόσωπον, ζῷον ἢ πράγμα πρὸς διάκρισιν ἀπὸ ἄλλων ὅμοειδῶν ὄντων· οἷον Ἀριστείδης, Περικλῆς, Κέροβερος, Βουκεφάλας, Ολυμπος, Ἀθῆναι.

2) Προσηγορικά δὲ λέγονται τὰ οὐσιαστικά, δι' ὧν ὀνομάζομεν πάντα τὰ ὅμοειδῆ πρόσωπα, ζῷα ἢ πράγματα· οἷον ἄνθρωπος, δρός, δένδρον.

§ 91. Τὰ προσηγορικά ὑποδιαιροῦνται εἰς συγκεκριμένα καὶ εἰς ἀφηρημένα· καὶ α') συγκεκριμένα μὲν λέγονται τὰ αἰσθητὰ ἢ τὰ νοητὰ καὶ ὡς αἰσθητὰ αὐθίπαρκτα λαμβανόμενα· οἷον λέσων, θεοῖς, τύχῃ· β') ἀφηρημένα δὲ τὰ σημαίνοντα ίδιότητα ἢ κατάστασιν ἢ πρᾶξιν κεχωρισμένην τῶν οὐσιαστικῶν· οἷον ἀνδρεία, εὐτυχία, πλοῦς.

§ 92. Ἐπίθετα λέγονται αἱ λέξεις, αἵτινες σημαίνουσιν ἀχώριστον ίδιότητα ἢ ποιότητα τῶν οὐσιαστικῶν· οἷον ἀγαθός (ἀνήρ), μέλας (οἶνος), μέγας (ἰχθύς), γλυκὺς (ἄρτος).

§ 93. Ἀντωνυμίαι λέγονται αἱ λέξεις, αἵτινες τίθενται ἀντὶ τῶν ὀνομάτων· οἷον ἔγω (ὁ Πλάτων), σύ (ὁ Εενοφῶν), ἐκεῖνος (ὁ Φαίδων).

§ 94. Ρήματα λέγονται αἱ λέξεις, αἵτινες σημαίνουσι τὴν ἐν

τινι χρόνῳ διάθεσιν ἢ κατάστασιν τῶν οὐσιαστικῶν· οἷον λύω, τύπομαι, ζῶ, λούομαι.

ΣΗΜ. Διάθεσις καλεῖται ἡ ἐνέργεια, τὸ πάθος, ἡ αὐτοπάθεια ἢ ἡ ἀπλῆ κατάστασις τοῦ ὑποκειμένου.

§ 95. *Μετοχὴ* λέγονται αἱ λέξεις αἱ μετέχουσαι τῶν παρεπομένων τοῦ τε ῥήματος (πλὴν τῶν ἐγκλίσεων καὶ τῶν προσώπων) καὶ τοῦ ἐπιθέτου· οἷον δὲ μελετῶν μαθητής, ἡ γράφουσα μαθήτρια, τὸ διδασκόμενον παιδίον.

§ 96. *Προθέσεις* λέγονται αἱ λέξεις, αἵτινες τίθενται κυρίως πρὸ τῶν κλιτῶν μερῶν τοῦ λόγου (§ 100, 1) ἡνωμέναι ἡ κεχωρισμέναι πρὸς δήλωσιν τῶν διαφόρων ἐπιρρηματικῶν σχέσεων· οἷον ἐν Ἀθήναις, κατὰ γῆν, ὑπερέχω, ἀλλὰ καὶ ἔκπαλαι, προχθές, ὑπέρευγε.

§ 97. *Ἐπιρρήματα* λέγονται αἱ λέξεις αἱ προσδιορίζουσαι κυρίως τὰ ῥήματα (εἴτε οὖ καὶ τὸ ὄνομα), τὰ δνόμικτα ἡ καὶ ἀλλα ἐπιρρήματα κατὰ τόπον, χρόνον, τρόπον καὶ ποσόν· οἷον Ἀθήνησιν ἔγραφον, σφόδρα ταχύς, πάνυ καλῶς.

§ 98. *Σύνδεσμοι* λέγονται αἱ λέξεις, δι’ ὧν συνδέονται λέξεις ἡ προτάσεις πρὸς ἀλλήλας· οἷον δὲ πατὴρ καὶ διδύμος, ἐγὼ καὶ σὺ γράφομεν καὶ μελετῶμεν.

§ 99. *Ἐπιφωνήματα* λέγονται αἱ λέξεις, δι’ ὧν ἐκφράζονται τὰ διάφορα τῆς ψυχῆς ἡμῶν πάθη· οἷον λύπη ἡ χαρὰ ἡ δργὴ ἡ θαυμασμὸς καὶ τὰ τοιεῦτα· οἷον βαβάτ, φεῦ, οἶμοι.

§ 100. Τὰ μέρη τοῦ λόγου διαιροῦνται εἰς κλιτὰ καὶ εἰς ἄκλιτα· καὶ 1) *Κλιτὰ* μὲν δνομάζονται, τὸ ἀρθρον, τὸ δνομα οὐσιαστικόν, τὸ δνομα ἐπιθετον, ἡ ἀντωνυμία, τὸ ὁρμα καὶ ἡ μετοχὴ, διότι κλίνονται, ἥτοι μεταβάλλονται καὶ λαμβάνουσι διαφόρους τύπους.

2) *"Ἀκλιτα* δὲ ἡ πρόθεσις, τὸ ἐπίρρημα, δὲ σύνδεσμος καὶ τὸ ἐπιφωνῆμα, διότι δὲν κλίνονται, ἥτοι δὲν μεταβάλλουσι τύπον.

A'.

ΚΛΙΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΑΞΕΙΣ ΚΛΙΤΩΝ

§ 101. Ἐκ τῶν κλιτῶν μερῶν τοῦ λόγου τὸ ἀρθρον, τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ἐπίθετον, ἡ ἀντωνυμία καὶ ἡ μετοχὴ ἔχουσι κοινούς τινας τύπους, οἵτινες καλοῦνται παρεπόμενα, διότι παρέπονται, ἥτοι ἀκο-

λουθοῦσιν αὐτὰ ἀναγκαίως καὶ κοινῶς ἐν τῇ κλίσει. Εἶναι δὲ τὰ παρεπόμενα τὸ γένος, ὁ ἀριθμός, ἡ κλίσις καὶ ἴδιας ἡ πτῶσις, ἐξ οὗ καὶ πτωτικὰ ὀνομάζονται. Τὸ δῆμα ἔχει ἴδια παρεπόμενα. "Οθεν τὰ κλιτὰ δύνανται νὰ διαπεθῶσιν εἰς δύο τάξεις· α') εἰς πτωτικὰ καὶ β') εἰς δρῆματα.

Στοιχεῖα τῶν κλιτῶν.

§ 102. Ἐν παντὶ κλιτῷ διακρίνομεν τρίχ συστατικὰ μέρη, τὴν δίζανην, τὸ θέμα καὶ τὴν κατάληξιν.

α') 'Ρίζα λέγεται ἡ πρώτη βάσις τῆς λέξεως· οἷον τίθημι, θήκη, θησαυρός, θέσις (βίζ. θε.).

β') Θέμα (ἢ στέλεχος) λέγεται ὁ κορμὸς τῶν λέξεων, δοτις παράγεται ἐκ τῆς βίζης ἐκτάσει ἢ τροπῇ τῶν βραχέων αὐτῆς φωνήντων ἢ προσλήψει νέων γράμμάτων ἢ συλλαβῶν¹. Εὑρίσκεται δέ, ἐὰν ἀφαιρεθῶσιν αἱ καταλήξεις.

ΣΗΜ. 1. Τὸ θέμα εἶναι ἡ ισχυρὸν ἡ δοθενὲς (§ 62, σημ. καὶ § 64 σημ. α') ἡ μέσον· οἷον λιμήν, λιμέν-ος, λιμν-η, πατήρ, πατέρ-α, πατρ-άσι. Πολλάκις δὲ τὸ θέμα καὶ ἡ βίζα ταυτίζονται· οἷον λέγ-ω, γράφ-ω.

ΣΗΜ. 2. Τὸ τελευταῖον γράμμα τῆς βίζης ἢ τοῦ θέματος λέγεται χαρακτήρ. οἷον τρίβ-ω. Ἐκ τοῦ χαρακτῆρος δ' αἱ λέξεις λαμβάνουσι διάφορα ὀνόματα, ἵτοι, ἐὰν ἔχωσι χαρακτῆρα φωνῆν, λέγονται φωνηντόληκτοι· οἷον ἥρω-ος· ὕγρον, ὑγρόληκτοι· οἷον αἰθέρ-ος· ἔνρινον, ἐνρινόληκτοι· οἷον ἀγῶν-ος· ἄφωνον, ἀφωνόληκτοι· οἷον κόρακ-ος, ἐλπίδ-ος, γυπτ-ός, χάριτ-ος.

ΣΗΜ. 3. Τὸ τελευταῖον φωνῆν τοῦ θέματος λέγεται καὶ θεματικὸν φωνῆν· οἷον λόγο-ς, τὸ δ' ἀνήκον εἰς τὴν βίζαν δίζικόν· οἷον φλόγ-ς=φλόξ.

γ') Κατάληξις λέγεται τὸ ἐν τῇ κλίσει μεταβαλλόμενον τελευταῖον μέρος τῆς λέξεως. Εἶναι δ' αἱ καταλήξεις δύο εἰδῶν 1) πτωτικαὶ· οἷον Ιχθύ-ς, Ιχθύ-ος, Ιχθύ-ι, Ιχθύ-ν· καὶ 2) δηματικαὶ· οἷον φη-μί, φή-ς, φη-σὶ κλπ.

ΣΗΜ. Διάφορα τῶν καταλήξεων εἶναι τὰ λεγόμενα τέλη τῶν

(¹) Τὰ προσλαμβανόμενα νέα γράμματα ἡ συλλαβαὶ ἐν τῇ βίζῃ καλοῦνται προσφύματα· οἷον λόγος: βίζα λογ- (ἐκ τῆς λεγ-), πρόσφυμα ο, θέμα λογο-.

κλιτῶν ἡ ὄλικαὶ καταλήξεις, αἵτινες προκύπτουσιν ἐκ τῆς ἐνώσεως τοῦ χαρακτῆρος τῆς ῥίζης ἢ τοῦ θέματος μετὰ τῶν καταλήξεων· οἷον τοῦ λόγυ-ο-ς (ῥίζ. λογ- (ἐκ τῆς λεγ-), πρόσφ. ο, κατάλ. σ) τέλος ἡ ὄλικὴ κατάληξις -ος· τοῦ ταμία-ς (ῥίζ. ταμια-, κατάλ. σ) ὄλικὴ κατάληξις -ας.

. α') ΠΤΩΤΙΚΑ

Παρεπόμενα τῶν πτωτικῶν.

1. Γένος.

§ 103. Γένος καλεῖται ὁ γραμματικὸς τύπος ὁ ἐκφράζων τὸ ἀρ-
ρεν., τὸ θῆλυ καὶ τὸ οὐδέτερον (οὗτε τὸ ἐν οὗτε τὸ ἔτερον). Κατὰ
ταῦτα τὰ γένη εἰναι τρία· ἀρσενικὸν (δ ἀνήρ), θηλυκὸν (ἡ γυνὴ)
καὶ οὐδέτερον (τὸ δένδρον).

ΣΗΜ. Τὸ γραμματικὸν γένος ἀντίκειται πολλάκις τῷ φυσικῷ γένει τῶν
ὄντων· οἷον δὲ λίθος, ἡ πέτρα (γέν. οὐδ. φύσει), τὸ γύραντον (γέν. θηλ. φύσει).

§ 104. Ἐπὶ τοῦ γένους τῶν πτωτικῶν παρατηροῦμεν τὰ ἔξι·
α') Πολλὰ προσηγορικὰ (§ 90, 2) ἔχοντα δύο γένη καὶ δύο τύ-
πους πρὸς ἐκφράσιν τῶν δύο γενῶν λέγονται διγενῆ καὶ δικατάληκτα·
οἷον δὲ ποιητής, ἡ ποιήτρια·

β') Πολλὰ προσηγορικὰ ἔχοντα δύο γένη, ἀλλὰ παριστάνοντα
αὐτὰ διὰ τοῦ αὐτοῦ τύπου λέγονται γένους κοινοῦ· οἷον δὲ ἄνθρω-
πος, ἡ ἄνθρωπος.

γ') Τὰ πλεῖστα ὀνόματα τῶν ζῴων ἔχοντα ἐν μόνον γένος πρὸς
δήλωσιν τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ θηλυκοῦ λέγονται ἐπίκοινα· οἷον ὁ λα-
γώς, δὲ ἐλέφας, δὲ μῦς, ἡ γαλῆ, ἡ ἀλώπηξ.

ΣΗΜ. Τὰ ἐπίκοινα ὀνόματα πρὸς δήλωσιν τοῦ φυσικοῦ γένους προσδιορίζον-
ται· διὰ τῶν λέξεων ἄρσην (ἢ ἄρσην) καὶ θῆλυς, θῆλεια· οἷον δὲ ἄρσην (ἄρσην)
λαγώς, δὲ θῆλυς λαγώς, ἡ ἄρσην (ἄρσην) ἀλώπηξ, ἡ θῆλεια ἀλώπηξ.

δ') Ἐκ τῶν ἐπιθέτων ἀλλὰ μὲν ἔχουσιν ἰδιαίτερον τύπον δι' ἔκα-
στον γένος καὶ λέγονται τριγενῆ καὶ τρικατάληκτα· οἷον σοφός,
σοφή, σοφόν· ἀλλὰ δὲ ἔχουσι τὸν αὐτὸν τύπον διὰ τὸ ἀρσενικὸν
καὶ θηλυκόν, ἰδιαίτερον δὲ διὰ τὸ οὐδέτερον καὶ λέγονται τριγενῆ
καὶ δικατάληκτα· οἷον ἀληθῆς (ἀρσ. καὶ θηλ.), ἀληθὲς (οὐδ.)· ἐπι-
μελής, ἐπιμελές· σωφρων, τὸ σωφρον· ἀλλὰ δὲ ἔχουσι δύο μόνον
γένη, ἀρσενικὸν καὶ θηλυκόν, καὶ παριστάνονται αὐτὰ δι' ἑνὸς καὶ
τοῦ αὐτοῦ τύπου καὶ λέγονται διγενῆ καὶ μονοκατάληκτα· οἷον δὲ
ἄπαις, ἡ ἄπαις· δὲ ἄρπαξ, ἡ ἄρπαξ.

ε') Τὸ γένος τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμίῶν ὁρίζεται ἐκ τῶν ὄνομάτων, ἀντὶ τῶν ὅποιων αὐται τίθενται.

2. Ἀριθμός.

§ 105. Ἀριθμὸς λέγεται ὁ γραμματικὸς τύπος ὁ δηλῶν τὴν ποσότητα τῶν ὄντων. Εἶναι δ' οἱ ἀριθμοὶ τρεῖς· ὁ Ἐνικὸς ὁ δηλῶν ἐν, ὁ Λιτικὸς δύο καὶ ὁ Πληθυντικὸς πολλά (πληθύν). οἷον ὁ ἀνθρωπος, τὼ ἀνθρώπω (==οἱ δύο ἀνθρωποι), οἱ ἀνθρωποι.

ΣΗΜ. 1. Οὐσιαστικά τινα ἐν τῷ ἑνεκ. ἀριθ. δηλοῦντα πολλὰ λέγονται πειληπτικά· οἷον λαδὲ (=οἱ ἀνθρωποι), σιρατὸς (=οἱ στρατιῶται).

ΣΗΜ. 2. Ἐχάστη πτῶσις ἡ πρόσωπον τοῦ δυϊκοῦ ἐρμηνεύεται ἐν τῇ ὄμιλου μένη διὰ τῆς ἀντιστοίχου πτώσεως ἡ προσώπου τοῦ πληθυντικοῦ, παρ' ὃ δέον πρὸς διάκρισιν νὰ παρατεθῇ ἡ δηλωτικὴ τοῦ δυϊκοῦ ἀριθ. λέξις δύο· οἷον ὄνομ. τὼ σοφῷ=οἱ δύο σοφοί, γεν. τοῦν σοφοῖν=τῶν δύο σοφῶν κλπ. ἐλύετον =ἐλύετε οἱ δύο· ἐλυέτην=ἐλυον οἱ δύο, κλπ.

3. Πτῶσις.

§ 106. Πτῶσεις λέγονται οἱ τύποι, οὓς λαμβάνουσι τὰ πτωτικὰ πρὸς δήλωσιν διαφόρων ἐν τῷ λόγῳ σχέσεων. Εἶναι δ' αἱ πτῶσεις πέντε· ὀνομαστική, γενική, δοτική, αἰτιατική καὶ κλητική. Καὶ ἡ μὲν ὀνομαστικὴ καὶ κλητικὴ λέγονται δρῦται ἢ εὐθεῖαι ἢ δὲ γενική, δοτικὴ καὶ αἰτιατικὴ λέγονται πλάγιαι.

ΣΗΜ. Αἱ πτῶσεις διακρίνονται ἐκ τῶν καταλήξεων (§ 192, γ').

* § 107. Ἐπὶ τῶν πτῶσεων παρατηροῦμεν τὰ ἔξη;

α') Ἡ ὀνομαστική, αἰτιατικὴ καὶ κλητικὴ τοῦ δυϊκοῦ ἔχουσι τὸν αὐτὸν τύπον, ὁσαύτως καὶ ἡ γενικὴ καὶ δοτικὴ αὐτοῦ· οἷον δύο μαθητά, ὡς δύο μαθητά, δυοῖν μαθηταῖν.

β') Ἡ ὀνομαστικὴ καὶ κλητικὴ τοῦ πληθυντικοῦ ἔχουσι τὸν αὐτὸν τύπον· οἷον οἱ μαθηταί, ὡς μαθηταί.

γ') Ἡ ὀνομαστική, αἰτιατικὴ καὶ κλητικὴ τῶν οὐδετέρων ἔχουσι τὸν αὐτὸν τύπον· οἷον τὸ παιδίον, ὡς παιδίον· τὰ παιδία, ὡς παιδία.

δ') Ἡ γεν. τοῦ πληθυντικοῦ λήγει εἰς -ων· οἷον τῶν ἐπιμελῶν μαθητῶν, τῶν σοφῶν ἀνδρῶν.

ε') Τὰ δίχρονα ἐν τέλει τῶν οὐδετέρων, ἀν δὲν πρέρχωνται ἐκ συναίρεσεως, εἰναὶ βροχέα· οἷον τὸ βῆμα, τὸ σίναπι, τὸ ηδύ·

ζ') Ἡ ἀσυναίρετος ὀνομαστική, αἰτιατικὴ καὶ κλητικὴ τονιζόμενη ἐπὶ τῆς ληγούσης δεύνεται· οἷον ἡ τιμή, τὴν τιμήν, ὡς τιμή.

η') Ἡ μακροκατάληκτος γενικὴ καὶ δοτικὴ τονιζόμενη ἐπὶ τῆς ληγούσης περιτπέται· οἷον τῆς τιμῆς, τῇ τιμῇ.

η') Πᾶσαι αἱ πτώσεις δέχονται τὸν τόνον ἐπὶ τῆς συλλαβῆς, ἐφ' ἣς καὶ ἡ ὀνομαστική, ἐὰν δὲν ἐμποδίζῃ ὁ χρόνος τῆς ληγούσης (§ 32). οἶον δὲ κριτῆς τοῦ κριτοῦ, ἀλλ' δὲ ἀνθρωπος, τοῦ ἀνθρώπου.

ΣΓΜ. Τοῦ κανόνος τούτου ἔξαιροῦνται πολλά τῶν μονοσυλλάβων πτωτικῶν τῆς γ'. κλίσεως καὶ τὸ γυνὴ καὶ κύων, ἄτινα ἐν τῇ γεν. καὶ δοτ. παντὸς ἀριθμοῦ τονίζονται ἐπὶ τῆς πτωτικῆς καταλήξεως· οἶον χειρ-χειρός-χειρί· Δυϊκ. γεν. καὶ δοτ. χεροῦ· Πληθ. γεν. χειρῶν, δοτ. χεροῖς(*) κλπ. ἀλλὰ καὶ θείς-θέντος, δοὺς-δόντος, τίς-τίνος κλπ.

4. Κλίσις.

§ 108. Κλίσις τῶν πτωτικῶν λέγεται ἡ κατ' ἀριθμὸν καὶ πτῶσιν μεταβολὴ αὐτῶν. Εἰναι τὸ δὲ αἱ κλίσεις αὗται τρεῖς, Πρώτη, Δευτέρα καὶ Τρίτη· διὸ καὶ τὰ πτωτικὰ λέγονται Πρωτόκλιτα, Δευτερόκλιτα καὶ Τριτόκλιτα.

§ 109. Τὰ πρωτόκλιτα καὶ δευτερόκλιτα λέγονται ἰσοσύλλαβα, διότι εἰς πάσας τὰς πτώσεις ἔχουσιν ἴσαριθμούς συλλαβάς· οἶον ταμίας-ταμίου, ἀνθρωπος-ἀνθρώπου. Τὰ δὲ τριτόκλιτα λέγονται περιττοσύλλαβα, διότι πλὴν ὀλιγίστων εἰς τὰς ἀλλας πτώσεις ἔχουσι μίαν συλλαβὴν περισσετέραν τῆς ἑνίκ. ὀνομαστικῆς. οἶον πρᾶ-γμα, πρά-γμα-τος, δῆ-τωρ, δῆ-το-ρος· ἀλλὰ καὶ κύ-ων, κυ-νὸς κλπ.

* 110. Πολλὰ τῶν πτωτικῶν εἰναι συνηρημένα ἡ εἰς δλας τὰς πτώσεις καὶ λέγονται δλοπαθῆ· οἶον ἡ συκέα-συκῆ, τῆς συκέας-συκῆς κλπ.· ἡ εἰς δλίγας καὶ λέγονται δλιγοπαθῆ· οἶον ἡ πόλις, τῇ πόλεi-πόλει. Καὶ τὰ μὲν τῆς α' καὶ β' κλίσεως συνηρημένα εἰναι πάντοτε δλοπαθῆ, τὰ δὲ τῆς γ' ἀλλὰ μὲν δλοπαθῆ, ἀλλὰ δὲ δλιγοπαθῆ· οἶον δὲ τιμάσων-ῶν, τοῦ τιμάοντος-τιμῶντος κλπ., δὲ ἀληθῆς, τοῦ ἀληθέος-ἀληθοῦς.

Κλίσις τοῦ ἀριθμοῦ.

§ 112. Τὸ ἀριθμὸν εἰναι ὁ διὰ τὸ ἀρσενικόν, οὐ διὰ τὸ θηλυκόν καὶ τὸ διὰ τὸ οὐδέτερον. Κλίνεται δὲ ὡς ἔξης·

*Ἐρικός.

*Ἀρσ. Θηλ. Οὐδ.
Ὀνομ. ὁ - ἡ τό
Γεν. τοῦ τῆς τοῦ
Δοτ. τῷ τῇ τῷ
Αἰτ. τόν τήν τό

*Δυϊκός.

*Ἀρσ. Θηλ. Οὐδ.
τώ (τά)
τοῖν (ταῖν)
τοῖν (ταῖν)
τώ (τά)

*Πληθυντικός.

*Ἀρσ. Θηλ. Οὐδ.
οἱ αἱ τά
τῶν τῶν τῶν
τοῖς ταῖς τοῖς
τούς τάς τά

§ 112. Τὸ ἀρθρὸν κλητικὴν δὲν ἔχει, ἡ δὲ κλητικὴ τῶν ὀνομάτων λαμβάνει πολλάκις τὸ κλητικὸν ἐπιφώνημα ὡς οἶον ὡς ἀρετῆ.

ΣΗΜ. Οἱ τύποι τοῦ θηλυκοῦ ἐν τῷ δυτικῷ εἰναι σπάνιοι, ἀντ' αὐτῶν δὲ γίνεται χρῆσις τῶν τοῦ ἀρσενικοῦ οἶον τὰ χεῖρε, τοῖν χεροῖν.

ΠΡΩΤΗ ΚΛΙΣΙΣ

§ 113. Ἡ πρώτη κλίσις περιέχει ὀνόματα ἀρσενικὰ λήγοντα ἐν τῇ ἐν. ὀνομ. εἰς -α-ς καὶ εἰς -η-ς καὶ θηλυκὰ εἰς -α καὶ εἰς -η.

§ 114. Τὸ θέμα τῶν πρωτοκλίτων λήγει εἰς -ᾰ (βραχὺ ἢ μακρόν), διπερ ἐν τῷ ἐνικῷ πολλάκις γίνεται -η (§ 131 καὶ 120).

§ 115. Ὁδικὰ καταλήξεις τῆς α' κλίσεως.¹

'Ενικός.

Αρσενικά	Θηλυκά	'Αρσ. Θηλ.	
Όνομ. -ας, -ης	-ᾰ, (-α=)-η (²)	-ᾰ	-αι
Γεν. -ου ḡ-εω ḡ-ᾰ	-ᾱς ḡ-ης, -ης	-αιν	-ων
Δοτ. -ᾱ, -η	-ᾱ ḡ-η, -η	-αιν	-αις
Αἰτ. -ᾱν, -ην	-ᾱν, -ην	-ᾱ	-ᾱς
Κλητ. -ᾱ, -η ḡ ḣ	-ᾱ, -η	-ᾱ	-αι

Δυϊκός. Πληθυντικός.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

1. Ἀρσενικά.

'Ενικός.

'Ον. δ	ταμί-ᾱς	δρνιθοθήρ-ᾱς	μαθητ-ής	όπλιτ-ής	'Ατρείδ-ης
Γεν. τοῦ	ταμί-ον	δρνιθοθήρ-ᾱ	μαθητ-οῦ	όπλιτ-ον	'Ατρείδ-ον
Δοτ. τῷ	ταμί-ᾳ	δρνιθοθήρ-ᾳ	μαθητ-ῃ	όπλιτ-ῃ	'Ατρείδ-ῃ
Αἰτ. τὸν	ταμί-ᾱν	δρνιθοθήρ-ᾱν	μαθητ-ήν	όπλιτ-ήν	'Ατρείδ-ήν
Κλ.	ταμί-ᾱ	δρνιθοθήρ-ᾱ	μαθητ-ᾱ	όπλιτ-ᾱ	'Ατρείδ-ᾱ

Δυϊκός

'Ον. Αἰτ. τῷ ταμί-ᾱ	δρνιθοθήρ-ᾱ	μαθητ-ᾱ	όπλιτ-ᾱ	'Ατρείδ-ᾱ
Γεν. Δοτ. τοῖν ταμί-ᾱιν	δρνιθοθήρ-ᾱιν	μαθητ-ᾱῖν	όπλιτ-ᾱῖν	'Ατρείδ-ᾱῖν
Κλητ. ὡ ταμί-ᾱ	δρνιθοθήρ-ᾱ	μαθητ-ᾱ	όπλιτ-ᾱ	'Ατρείδ-ᾱ

¹ Ἐπὶ τὸ πρακτικώτερον σημειοῦμεν ἐν τῇ α' καὶ β' κλίσει τὰς ὀλικὰς καταλήξεις, διότι αἱ πτωτικαὶ τοιαῦται συγχωνευθεῖσαι πολλαχοῦ μετὰ τοῦ χαρακτῆρος α καὶ ο δὲν διακρίνονται.

² Ἀπλῆ ἔκτασις (ἰδὲ § 120).

Πληθυντικός

'Ον.	οί	ταμί-αι	όρνιθοθήρ-αι	μαθητ-αι	όπλιτ-αι	Άτρειδ-αι
Γεν.	τῶν	ταμι-ῶν	όρνιθοθήρ-ῶν	μαθητ-ῶν	όπλιτ-ῶν	Άτρειδ-ῶν
Δοτ.	τοῖς	ταμί-αις	όρνιθοθήρ-αις	μαθητ-αις	όπλιτ-αις	Άτρειδ-αις
Αἰτ.	τοὺς	ταμί-ᾶς	όρνιθοθήρ-ᾶς	μαθητ-ᾶς	όπλιτ-ᾶς	Άτρειδ-ᾶς
Κλ.	ῶ	ταμί-αι	όρνιθοθήρ-αι	μαθητ-αι	όπλιτ-αι	Άτρειδ-αι

Παραδείγματα πέδος ἄσκησιν. 'Ο Αἰνείας, νεανίας, μανδραγόρας, κοχλίας, πατραλοίας, μητραλοίας, 'Ορόντας, γεννάδας, βουλευτής, δικαστής, χριτής, νικητής, τεχνίτης, πρεσβύτης, δύτης, λύτης. προδότης, πολίτης, τοξότης, στρατιώτης, συκοφάντης, γυμνασιάρχης, σχολάρχης, 'Ολυμπιονίκης, 'Αριστείδης, 'Ηρακλείδης, Μιλτιάδης.

Παρατηρήσεις.

§ 116. Τὰ πρωτόκλιτα ἀρσ. λήγουσιν ἐν τῇ ἐν. δνομ. εἰς -ας μὲν ἐὰν προηγήται φωνῆν ἡ ρ, εἰς ης δέ, ἀν προηγήται σύμφωνον¹.

§ 117. Ἡ ἐνική λήγει συνήθως εἰς ου, 'Ιωνικῶς δ' ἐπὶ κυρίων δνομάτων εἰς -εω· οἷον (Θαλέης=Θαλῆς) Θαλέω², ('Αττης) Αιτέω, Τήρεω, Πύθεω, Καμβύσεω· καὶ Δωρικῶς εἰς -ᾶ· οἷον (Λεωνίδας) Λεωνίδα, ('Ορόντας) Ορόντα, (πατραλοίας) πατραλοία, μητραλοία, καθ' ἢ Σκόπα, Σύλλα, 'Αρνίβα κλπ.

§ 118. Ἡ ἐν. κλητ. τῶν μὲν εἰς -ας λήγει εἰς -ᾶ, τῶν δὲ εἰς -ης εἰς -ᾶ, πλὴν 1) τῶν εἰς -ης· 2) τῶν συνθέτων, ὃν τὸ δ' συνθετικὸν εἰναι δνομα τῆς α' κλίσεως (§ 119, 4). καὶ 3) τινῶν κυρίων μὴ ἔθνικῶν, ἀτινα λήγουσιν εἰς -η· οἷον (νεανίας) νεανīā, (πολίτης) πολīτα, (Πέρσης) Πέρσα (ἔθν.), Σκύνθα (ἔθν.), ἀλλὰ ('Ατρείδης) Ατρείδη, (έλλανοδίκης) ἔλλανοδίκη, (εἰρηνοδίκης) εἰρηνοδίκη, (Αἰσχίνης) Αἰσχίνη, Πέρση (κύρ. ὄν.), Σκύνθη (κύρ. ὄν.).

* § 119. Ἐκ τῶν ληγόντων εἰς -ης πρωτόκλιτα εἰναι·

1) τὰ εἰς δης πατρωνυμικὰ ἢ κατ' αὐτὰ ἐσχηματισμένα· οἷον *Αριστείδης, 'Ατρείδης, Μιλτιάδης.

2) τὰ εἰς -ης ἔθνικὰ καὶ πολλὰ τῶν ἀπλῶν κυρίων δνομάτων· οἷον Πέρσης, Σκύνθης, Αἰσχίνης, Ξέρξης, Καμβύσης.

3) τὰ εἰς -ης προστηγορικά· οἷον πολίτης, στρατιώτης, μαθητής.

4) Πάντα τὰ σύνθετα, ὃν τὸ δ' συνθετικὸν εἰναι δνομα τῆς πρώτης κλίσεως· οἷον 'Ελλανοδίκης (δίκη), 'Ολυμπιονίκης (νίκη)· καὶ

¹ Εξαιροῦνται τὰ δωρικά: Λεωνίδας, 'Αρχύτας, Βρασίδας κτλ. καὶ τὰ κατ' ἀναλογίαν τούτων: Σκόπας, Σύλλας, 'Αρνίβας κτλ., καθ' ἢ καὶ τὴν ἀττ. γεννάδας (=γενναῖος). ² Ἐκ τοῦ Θαλέο= (ἢ 66 σημ.) Θαλέω= (συναίρεσει τοῦ εω) Θαλέω (μτγν. Θαλοῦ).

5) Τὰ ἔκ ῥημάτων σύνθετα προστηγορικὰ ἢ κύρια· οίον γεωμέτρης (μετρῶ), Θεοκρίνης (χρίνω). πλὴν τῶν ἀπὸ τοῦ φαινοματικοῦ καὶ λάμπω καὶ μήδομαι· οίον Ἀριστοφάνης, γεν.-ους, Πυριλάμπης γεν.-ους (οὗτω καὶ τὸ νεώτερον Χαραλάμπης, γεν.-ους), Θυμοχάρης, Διομήδης. Πάντα δὲ τὰλλα εἰς-ης πτωτικὰ εἰναι τριτόκλιτα· οίον ἀληθῆς, Δημοσθένης, Περικλῆς, τριήρης (ναῦς), αὐτάρκης κλπ.

ΣΗΜ. Ἐκ τῶν εἰς-ης πρωτοκλίτων τὰ μὲν ἔξ ὄνομάτων παραγόμενα ἔχουσι τὸ δίχρονον τῆς παραληγούσης μακρόν· οίον Σπαριάτης (Σπάρτη) Τεγεάτης (Τεγεα), προσβήτης (πρέσβυς), πολίτης (πόλις), ὀπλίτης (ὅπλον), πλὴν τῶν μηγν. Γαλάτης (Γαλατία), Δαίλιμπης (Δαλματία), Σαρματίας (Σαρματία), Σανδορομέτης (Σανδοροματία) καὶ Χαριμάτης (Χαριματία). Τὰ δὲ ἔκ ῥημάτων παραγόμενα ἔχουσιν αὐτὸν βραχὺ· οίον διαβάτης (διαβαίνω), λυτῆς (λύω), θυτῆς (θύω), ἐλάτης (ἐλαύνω) κλπ.

2. Θοπλυκά.

Ἐνικός.

Όν.	ἡ ἡμέρ-ᾶ	χλήθει-ἄ	θάλασσ-ᾶ	τιμ-ή	νίκ-η	λυθεῖσ-σ-
Γεν.	τῆς ἡμέρ-ᾶς	χληθεί-ᾶς	θαλάσσης	τιμ-ῆς	νίκ-ης	λυθεῖσ-ης
Δοτ.	τῇ ἡμέρ-ᾷ	χληθεί-ᾳ	θαλάσση	τιμ-ῇ	νίκ-ῃ	λυθεῖσ-ῃ
Αἴτ.	τὴν ἡμέρ-ᾶν	χληθεί-ᾰν	θάλασσ-άν	τιμ-ήν	νίκ-ην	λυθεῖσ-άν
Κλ.	ῷ ἡμέρ-ᾳ	χληθεί-ᾳ	θάλασσ-ᾶ	τιμ-ή	νίκ-η	λυθεῖσ-ᾳ

Διηκός.

Όν. Αἴτ. τῷ ἡμέρ-ᾶ	χληθεί-ἄ	θαλάσσ-ᾶ	τιμ-ἄ	νίκ-ᾶ	λυθεῖσ-ᾶ	
Γεν. Δ. τοῦ ἡμέρ-αιν	χληθεί-αιν	θαλάσσαιν	τιμ-αιν	νίκ-αιν	λυθεῖσ-αιν	
Κλ.	ῷ ἡμέρ-ᾳ	χληθεί-ᾳ	θαλάσσ-ᾶ	τιμ-ᾶ	νίκ-ᾶ	λυθεῖσ-ᾶ

Πληθυντικός.

Όν. αἱ ἡμέρ-αι	χλήθει-αι	θάλασσ-αι	τιμ-αι	νίκ-αι	λυθεῖσ-αι	
Γεν.	τῶν ἡμερ-ῶν	χληθει-ῶν	θαλάσσ-ῶν	τιμ-ῶν	νίκ-ῶν	λυθεῖσ-ῶν
Δοτ.	ταῖς ἡμέρ-αις	χληθει-αις	θαλάσσ-αις	τιμ-αις	νίκ-αις	λυθεῖσ-αις
Αἴτ.	τὰς ἡμέρ-ᾶς	χληθει-ᾶς	θαλάσσ-ᾶς	τιμ-ᾶς	νίκ-ᾶς	λυθεῖσ-ᾶς
Κλ.	ῷ ἡμέρ-αι	χληθει-αι	θαλάσσ-αι	τιμ-αι	νίκ-αι	λυθεῖσ-αι

Παραδείγματα πρὸς ἀποκήσιν: Ἐσπέρχ, θύρα, πετρα, σφιρά, σφῦρχ, λύρα, μάχαιρα—ἐπιμέλεια, ἔγχράτεια, εὐπείθεια, εὐγένεια, εὐτέσθεια, εὐνοία, ὅμονοια, πολιτεία, βασιλεία, δουλεία κολακεία, ἐλευθερία, σορία—γλῶττα, δδέκα, μέλισσα, λέαινα, ἀρετή, φωνή, τροφή, πηγή, μορφή, κεφαλή, ἀγαθή, ψυλή, δείνη, ληπη, ἵλη, ὄλη, σμῆλη, σολη, κλείνη, ἀκίνη, αἰσχύνη, εὐθύνη, (εὐθύνα καὶ εὐθύνα), στήλη, κώμη, τιμηθεῖσα, δηλωθεῖσα, ἔξτατθεῖσα κλπ.

Παρατηρήσεις.

§ 120. Τὸ θέμα τῶν θηλυκῶν πρωτοκλίτων λήγει εἰς ἄ μακρὸν ἢ βραχὺ (§ 131)· καὶ ἔτεν μὲν λήγῃ εἰς ἄ μακρόν, τρέπεται τοῦτο πανταχοῦ ἐν τῷ ἐνικ. εἰς η· οίον (νικᾶ-) νίκη, (νικᾶ-) νίκη-ς, (τιμᾶ-)

τιμὴ⁽¹⁾ κλπ., ἐὰν δ' εἰς βραχύ, ἔκτείνεται αὐτὸ μόνον ἐν τῇ ἑνικ.-γεν. καὶ δοτικ. οἶον (μουσᾶ-) μοῦσα, (μουσᾶ-ς) μούσης (μουσᾶ-) μούση κλπ. πλὴν τῶν ἔχοντων φωνῆς η ρ πρὸ τοῦ α καὶ τῶν δωρικῶν: *Λήδα, Γέλα, Φιλομῆλα, Ἀνδρομέδα, Διοτίμα*, ἐν οἷς τὸ ἀρχικὸν α ἐτηρήθη πανταχοῦ· οἶον σοφία, σοφίας—αὔρα, αὔρας²—*Λήδας, Γέλας, Φιλομῆλας* κλπ.

§ 121. Τὸ πτωτικὸν τέλος -α τῆς ἐν. ὄνομ. εἰναις βραχὺ μέν.
α') Εἰς τὰ ἔχοντα πρὸ τοῦ -α η -ρα (χωρὶς νὰ συμπίπτῃ σύμφωνον) δίφθογγον· οἶον γραῖα, μαῖα, μεσόγαια, εὔγοια, μνῖα, σφαιρα, σπεῖρα, πρῷρα.

β') Εἰς τὰ ἔχοντα πρὸ τοῦ -α η -ρα (χωρὶς νὰ συμπίπτῃ σύμφωνον) δίφθογγον· οἶον γραῖα, μαῖα, μεσόγαια, εὔγοια, μνῖα, σφαιρα, σπεῖρα, πρῷρα.

ΣΗΜ. Τῶν ἔχοντων πρὸ τοῦ α η -ρα δίφθογγον ἔξαιροῦνται· 1) τὰ δξύτονα δργνιά, ἀγνιά, μητρνιά² 2) τὰ εἰς -εια καὶ (ὑπερδισύλλαβα) -αια παροξύτονα· οἶον λεῖα, μνεῖα, χρεῖα, βασιλεῖα, ἐλαῖα, σημαῖα· καὶ 3) τὰ αὔρα, λαύρα, σαύρα.

§ 122. Μακρὸν δὲ εἰναι τὸ α·
α') Εἰς πάντα τὰ ἔχοντα πρὸ τοῦ -α η -ρα φωνῆς· οἶον *Τεγέα, κακία, θήρα, λύρα*· πλὴν τοῦ σφῦρα καὶ τῶν προπαροξυτόνων οἶον ποιήτρια, μαθήτρια, γέφυρα, πλήμμυρα.

β') Εἰς τὰ ἔχοντα πρὸ τοῦ -ρα σύμφωνον· οἶον *Φαίδρα, Πύρρα, παλαιστρα, καλύπτρα*· πλὴν τοῦ χυτρᾶ, *Κίρρα* καὶ τῶν προπαροξυτόνων· οἶον *Τάναγρα, σκολόπενδρα*.

§ 123. Τὰ θηλυκὰ τῶν ἐπιθέτων καὶ μετοχῶν ἔχουσι τὸ α βραχὺ μέν, ἀν τὸ ἀρσεν. εἰναι τριτόκλιτον· οἶον ἡδύς-ηδεῖα, λελυκώς-λελυκῖα, λυθεῖς-λυθεῖσα· μακρὸν δέ, ἀν εἰναι δευτερόκλιτον· οἶον ὥραιος-ὥραια, δίκαιος-δίκαια,

§ 124. *Η ἐν. κλητικὴ τῶν θηλυκῶν ὄνομάτων εἰναι ὄμοία τῇ δνομαστικῇ· οἶον σοφία-ῶ σοφία, τιμὴ-ῶ τιμή.

§ 125. *Η πληθ. ὄνομ. τῶν θηλ. ἐπιθέτων ὥμοτονετ τῇ πληθ. δνομ. τῶν ἀρσενικῶν· οἶον οἱ ἄγιοι-αἱ ἄγιαι (ἰδὲ ἔξαιρ. § 130).

ΣΗΜ. Ἐτῶν θηλυκῶν ἔχουσι· τὸ διχρονὸν τῆς παραληγούσης μακρὸν τὰ ἔξης· αἰσχύνη, ἀξίη, δίνη, ζέμη, τίλη, κνίσα, λύμη, λέπη, μάζα, νήκη, ἔτηνη, ομέλη, αφῆρα, ὅλη, φρέκη.

¹ Διφοροῦνται δὲ τά: δίφα καὶ δίψη, εὐθίνα καὶ εὐθύνη (καὶ εὕθυνα), τόλμα καὶ τόλμη. ² Φαινόμεναι ἔξαιρέσεις εἰναι αἱ λέξεις κόρη καὶ δέρη, διότι τούτων δὲν προηγεῖται: ρ (κόρFa, δέρFa).

Γενικαὶ παραγηρήσεις.

§ 126. Τὸ -ας τῶν πρωτοχλίτων εἰναι πάντοτε μακρόν· μακρόν δὲ εἰναι καὶ τὸ -α εἰς τὸν δυτικὸν· οἷον ὁ *Alvelās*, τῆς χώρας, τοὺς Ἀτρείδας, τὰς μούσας, τῷ Ἀτρείδᾳ, ἀληθεῖα κλπ.

§ 127. Ὁ δυτικὸς καὶ πληθυντικὸς ἔχουσι τὰς αὐτὰς ὄλικὰς καταλήξεις εἰς ἀμφότερα τὰ γένη.

§ 128. Ἡ ἐν. αἰτιατικὴ καὶ κλητ. ἔχει τὸν τόνον καὶ τὸν χρόνον τῆς ἑνικ. δυνομακτικῆς· οἷον *ταμίας-ταμίαν-ταμία*, μοῦσα-μοῦσαν-μοῦσα. Πλὴν τῶν εἰς -ης, ὡν ἡ κλητ. λήγει εἰς ἄ (§ 118).

§ 129. Ἡ κλητικὴ τοῦ δεσπότης ἀναβιβάζει τὸν τόνον περὶ τὸν κανόνα (§ 107, η')· ὡ δέσποτα.

§ 130. Ἡ γεν. πληθυντικὴ τῶν πρωτοχλίτων ὡς συναιρούμενή περισπάται· οἷον *ταμίας* (*ταμιάων*) *ταμῶν*, χώρα (*χωράων*) *χωρῶν*.

* Ἐξαιρεῖται δὲ 1) ἡ γεν. τοῦ χρήστων (*χρήστης*), ἐτησίων (οἱ ἐτησίαι), ἀφύων (ἡ ἀφύη)¹ καὶ 2) ἡ γενικὴ τῶν θηλυκῶν τῶν εἰς -ος βαρυτόνων ἐπιθέτων καὶ μετοχῶν, ήτις εἰναι ὅμοια πρὸς τὴν πληθ. γεν. τῶν ἴδιων ἀρσενικῶν· οἷον ὁ *δίκαιος*-τῶν *δικαίων*, ἡ *δικαία*-τῶν *δικαίων*, ὁ *λυδόμενος*-τῶν *λυδόμενων*, ἡ *λυδόμενη*-τῶν *λυδόμενων*.

ΣΗΜ. 1. Θηλυκά τινα δευτεροχλίτων ἐπιθέτων μεταπεσόντα εἰς οὐσιαστικὰ τονίζονται· ὡς οὐσιαστικά ἐν τῇ ὄνομ. καὶ γενικῇ τοῦ πληθυντικοῦ· οἷον *Ροδία*-*Ροδίαι*-*Ροδίων*, *Σαμία*-*Σαμίαι*-*Σαμίων*, *χήρα*-*χηρῶν* καὶ (ἐπὶ χορδῶν) *υήτη*-*υητῶν*, μέση-μεσῶν καὶ ὑπάτη-ὑπατῶν· οὕτω καὶ τὸ τῆς καθωμιλημένης: *αἱ Κυριαὶ*-τῶν *Κυριῶν*.

ΣΗΜ. 2. Τοῦ θηλ. χίλιαι ἡ γεν. πληθ. τονίζεται Ἀττικῶς χιλισν, ἐὰν ὑπογοηταὶ ἡ λέξις δραχμῶν, μετά δὲ τοῦ δραχμῶν τονίζεται κανονικῶς: χιλίων δραχμῶν.

§ 131. Τὸ θέμα τῶν πρωτοχλίτων λήγει ἀείποτε εἰς -α καὶ εἰναι δημιον τῇ κλητικῇ· οἷον *ταμίας*, κλ. ὡ *ταμία*, θέμ. *ταμα-* πολίτης κλ. ὡ *πολίτα*, θέμ. *πολιτα-* ἐλρηνοδίκης κλ. *ελρηνοδίκη*, θέμ. *ελρηνο-* δικαῖα- (*ἄντη*)-*νίκη*, κλ. *νίκη*, θέμ. *νικᾶ-* (§ 120). *σφαῖρα*, κλ. *σφαῖρα*, θέμ. *σφαιρα-* κλπ.

Συνηροημένα δύνματα τῆς α' κλίσεως.

§ 132. Τὰ συνηρημένα δύνματα τῆς πρώτης κλίσεως, ἐὰν ἔχωσι πρὸ τοῦ χαρακτήρος α τὰ φωνήντα α ἡ ε ἢ ο συναιροῦνται συνήθως μετ' αὐτοῦ εἰς πάσχας τὰς πτώσεις ὡς ἔξης·

¹ Ὁ παραξύτονος τονισμὸς τῶν πρωτοχλ. οὔσ.: χρήστων καὶ ἀφύων προηλθε χάριν διακρίσεως αὐτῶν ἀπὸ τῆς πληθ. γεν. τῶν ἐπιθ. χρηστὸς καὶ ἀφυῆς. Ἡ δὲ γεν. τοῦ πρωτοχλ. οὔσ. ἐτησίων ἐφύλαξε τὸν τόνον τοῦ δευτεροχλίτου ἐπιθέτου ὁ ἐτήσιος (οἱ ἐτήσιοι—τῶν ἐτησίων).

Tὸ α+α	συναιρεῖτα: εἰς α· οἶον	μνάα-μνᾶ
» ε+α	» η· »	συκέα-συκῆ
» ε+α (προηγουμέν. ρ)	» α· »	ἀργυρέα ἀργυρᾶ
» ο+η (χατ' ἀναλ. τῶν ἀσυναιρ.)	» η· »	ἀπλόη-σπλῆ
» ο+α (» » »)	» α· »	τῷ ἀπλόᾳ-ἀπλᾶ
» ε+αι. α+αι. ο+α: (χατ' ἀν ἀσυν.)	αι. »	ἀργυραῖ, μναῖ, ἀπλαῖ.

ΣΕΒΜ. Τὸ ε+α ἐν τῷ δυϊκῷ καὶ πλήθ. συναιρεῖτα: εἰς α κατ' ἀναλογίαν τῶν ἀσυναιρέτων τύπων.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

Ἐνικός.

Όνομ.	ό (Ἐρμέ-ᾶς)	Ἐρμῆς	(Βορέ-ᾶς)	Βορρᾶς ⁽¹⁾
Γεν.	τοῦ (Ἐρμέ-ον)	Ἐρμοῦ	(Βορέ-ον)	Βορροῦ ⁽²⁾
Δοτ.	τῷ (Ἐρμέ-ῷ)	Ἐρμῇ	(Βορέ-ῷ)	Βορρῷ
Αἰτ.	τὸν (Ἐρμέ-ᾶν)	Ἐρμῆν	(Βορέ-ᾶν)	Βορρᾶν
Κλητ.	ώ (Ἐρμέ-ᾶ)	Ἐρμῆ	(Βορέ-ᾶ)	Βορρᾶ.

Δυϊκός.

'Ον. καὶ Αἰτ. τῷ (Ἐρμέ ᾧ)	Ἐρμᾶ	'Ον. οἱ (Ἐρμέ-αι)	Ἐρμαῖ
Γεν. καὶ Δ. τοῖν (Ἐρμέ-αιν)	Ἐρμαῖν	Γεν. τῶν (Ἐρμέ-ῶν)	Ἐρμῶν
Κλητ. ώ (Ἐρμέ-ᾶ)	Ἐρμᾶ	Δοτ. τοῖς (Ἐρμέ-αις)	Ἐρμαῖς

Πληθυντικός.

'Ον. καὶ Αἰτ. τῷ (Ἐρμέ ᾧ)	Ἐρμᾶ	'Ον. οἱ (Ἐρμέ-αι)	Ἐρμαῖ
Γεν. καὶ Δ. τοῖν (μνά-αιν)	μναῖν	Γεν. τῶν (Ἐρμέ-ῶν)	Ἐρμῶν
Κλητ. ώ (μνά-ᾶ)	μνᾶ	Δοτ. τοῖς (Ἐρμέ-αις)	Ἐρμαῖς

Ἐνικός.

'Ονομ.	ή (μνά-ᾶ)	μνᾶ	(ἀργυρέ-ᾶ) -ρᾶ	(συκέ-ᾶ) -ῆ
Γεν.	τῆς (μνά-ᾶς)	μνᾶς	(ἀργυρέ-ᾶς) -ρᾶς	(συκέ-ᾶς) -ῆς
Δοτ.	τῇ (μνά-ᾷ)	μνᾶ	(ἀργυρέ-ᾷ) -ρᾷ	(συκέ-ᾷ) -ῆ
Αἰτ.	τὴν (μνά-ᾶν)	μνᾶν	(ἀργυρέ-ᾶν) -ρᾶν	(συκέ-ᾶν) -ῆν
Κλητ.	ώ (μνά-ᾶ)	μνᾶ	(ἀργυρέ-ᾶ) -ρᾶ	(συκέ-ᾶ) -ῆ

Δυϊκός.

'Ον. καὶ Αἰτ. τῷ (μνά-ᾶ)	μνᾶ	(ἀργυρέ-ᾶ) -ρᾶ	(συκέ-ᾶ) -ῆ
Γεν. καὶ Δ. τοῖν (μνά-αιν)	μναῖν	(ἀργυρέ-αιν) -ρᾶν	(συκέ-αιν) -ῆν
Κλητ. ώ (μνά-ᾶ)	μνᾶ	(ἀργυρέ-ᾶ) -ρᾶ	(συκέ-ᾶ) -ῆ

Πληθυντικός.

'Ονομ.	αι (μνά-αι)	μναῖ	(ἀργύρε-αι) -ραῖ	(συκέ-αι) -αῖ
Γεν.	τῶν (μνα-ῶν)	μνῶν	(ἀργύρε-ῶν) -ρῶν	(συκέ-ῶν) -ῶν
Δοτ.	ταῖς (μνά-αις)	μναῖς	(ἀργύρε-αις) -ραῖς	(συκέ-αις) -αῖς
Αἰτ.	τὰς (μνά-ᾶς)	μνᾶς	(ἀργύρε-ᾶς) -ρᾶς	(συκέ-ᾶς) -ῆς
Κλητ.	ώ (μνά-αι)	μναῖ	(ἀργύρε-αι) -ραῖ	(συκέ-αι) -αῖ

¹ Τὸ Βορέας μετὰ τὴν συναιρεσίν διπλασιάζει: τὸ ρ, ὡς κύριον ὅμως πάντοτε ἀπαντῷ ἀσυναιρέτων εἰον Βορέας (θεές). Τὸ διπλοῦν ρ προηλθεν ἐκ τοῦ Βορέας = βορέας = βορᾶς = βορρᾶς* (πρέλ. στερεός = στερεός = στερρός). Κυρίως τὸ ὄνομα δὲν ἀνήκει εἰς τὰ συνηρημένα, διότι ἡ συναιρεσίς τοῦ εα ἀποχλείει τὸ διπλοῦν ρ. —² Μτγν. βορρᾶ.

*Ἐνικός.**Δυϊκός.**Πληθυντικός.*

'Ον. ἡ (ἀπλό-η)-ῆ	'Ον. καὶ Αἰτ. (ἀπλό-ᾶ)	αἱ (ἀπλό-αι) -αῖ
Γεν. τῆς (ἀπλό-ης)-ῆς	Γεν. καὶ Δ. (ἀπλό-αιν)	τῶν (ἀπλό-ων)-ῶν
Δοτ. τῇ (ἀπλό-η) -ῇ	Κλητ. (ἀπλό-ᾶ)	ταῖς(ἀπλό-αις)-αῖς
Αἰτ. τὴν(ἀπλό-ην)-ῆν		τὰς (ἀπλό-ᾶς)-αῖς
Κλ. ὥ (ἀπλό-η) -ῆ		ὦ (ἀπλό-αι) -αῖ

Παρατηρήσεις.

§ 132. Συνηρημένων δύνματα τῆς α' κλίσεως εἶναι·

α') Τὰ 'Ερμῆς, 'Απελλῆς, Θαλῆς (οὐ νέ γεν. Θαλέω· πρβλ. § 117 ύποσημ.) (Βορέας=) βιορρᾶς, 'Αθηνᾶ, Ναυσικᾶ, μνᾶ, γαλῆ, γῆ.

β') 'Ονόματα δένδρων τιγών· οίον συκῆ, ἀμυγδαλῆ, ἀκτῆ, ξύδη,
γ') 'Ονόματά τινα δερμάτων· οίον λεοντῆ, γερεῆ, κυνῆ, παρ-
δαλῆ, ἀλσοπεκῆ.

δ') Τὰ θηλυκὰ τῶν συνηρημένων ἐπιθέτων εἰς -ους· οίον (δι-
πλοῦς) διπλῆ, (ἀδελφιδοῦς) ἀδελφιδῆ, (χρυσοῦς) χρυσῆ, (ἀργυροῦς)
ἀργυρᾶ.

ΔΕΥΤΕΡΑ ΚΟΙΝΗ ΚΛΙΣΙΣ

§ 133. Η δευτέρα κοινὴ κλίσις περιέχει δύνματα ἀρσενικὰ καὶ
θηλυκὰ λήγεντα ἐν τῇ ἐν. ὄνομ. εἰς -ο-ς καὶ οὐδέτερα εἰς ο-γ.

§ 134. Τὸ θέμα τῶν δευτεροκλίτων τῶν μὲν ἀρσ. καὶ θηλ. λή-
γει εἰς -ε ἢ -ο, τῶν δὲ οὐδ. μόνον εἰς -ο· οίον (λόγος) λογο- καὶ
λογε-, (νῆσος) νησο- καὶ νησε-, (τόξον) τοξο-.

§ 135. Ολικαὶ καταλήξεις τῆς 6' κλίσεως.

*Ἐνικός.**Δυϊκός.**Πληθυντικός.*

'Αρσ. καὶ Θηλ.	Οὐδ.	'Αρσ., Θηλ., Οὐδ.	'Αρσ. καὶ Θηλ.	Οὐδ.
'Ονομ.	-ος	-ον	-ω	-οι
Γεν.	-ου	-ου	-οιν	-ων
Δοτ.	-ῷ	-ῷ	-οιν	-οις
Αἰτ.	-ον	-ον	-ω	-ους
Κλητ.	-ε ἢ -ος	-ον	-ω	-οι

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

Ἐνικός.

'Ον. ὁ	ἄνθρωπ-ος	ἡ	ψῆφ-ος	ἥπειρ-ος	τὸ	τοξ-ον
Γεν. τοῦ	ἄνθρωπ-ον	τῆς	ψῆφ-ον	ἥπειρ-ον	τοῦ	τοξ-ον
Δοτ. τῷ	ἄνθρωπ-ῷ	τῇ	ψῆφ-ῷ	ἥπειρ-ῷ	τῷ	τοξῷ
Αἰτ. τὸν	ἄνθρωπ-ον	τὴν	ψῆφ-ον	ἥπειρ-ον	τὸ	τοξ-ον
Κλ. ὥ	ἄνθρωπ-ε(ος)	ὦ	ψῆφ-ε(ος)	ἥπειρ-ε(ος)	ὦ	τοξ-ον

		Δυϊκός.			
'Ον. καὶ Αἰ. τὸ ἀνθρώπ-ω	ψήφ-ω	ἡ πείρ-ω		τόξ-ω	
Γεν. καὶ Δ. τοῖν ἀνθρώπ-οι,	ψήφ-οιν	ἡ πείρ-οιν		τόξ-οιν	
Κλ. ὁ ἀνθρώπ-ω	ψήφ-ω	ἡ πείρ-ω		τόξ-ω	
		Πληθυντικός.			
'Ον. οἱ ἀνθρώπ-οι	αἱ ψήφ-οι	ἡ πείρ-οι	τὰ τόξ-ά		
Γεν. τῶν ἀνθρώπ-ων	τῶν ψήφ-ων	ἡ πείρ-ων	τῶν τόξ-ων		
Δοτ. τοῖς ἀνθρώπ-οις	τοῖς ψήφ-οις	ἡ πείρ-οις	τοῖς τόξ-οις		
Αἰτ. τοὺς ἀνθρώπ-ους	τὰς ψήφ-ους	ἡ πείρ-ους	τὰ τόξ-ά		
Κλ. ὁ ἀνθρώπ-οι	ὁ ψήφ-οι	ἡ πείρ-οι	ὁ τόξ-ά		

'Ενικός.

Δυϊκός.

Πληθυντικός.

'Ον. τὸ γραφόμεν-ον	'Ον. καὶ Αἰτ. γραφομέν-ω	τὰ γραφόμεν-ά
Γεν. τοῦ γραφομέν-ον	Γεν. καὶ Δ. γραφομέν-οιν	τῶν γραφομέν-ων
Δοτ. τῷ γραφομέν-ῷ	Κλητ. γραφομέν-ῳ	τοῖς γραφομέν-οις
Αἰτ. τὸ γραφόμεν-ον		τὰ γραφόμεν-ά
Κλ. ὁ γραφόμεν-ον		ὁ γραφόμεν-ά

Παραδείγματα πρὸς ἄσκησιν. 'Ο τύραννος, ὁ ἔφηβος, ἄργυρος, ἄξιος, θυμός, λόγος—ἡ βάστανος, νόσος, τάφρος, ἄμπελος, ὁδός, νῆσος,—τὰ μυστήριον, τὸ Ίον, μῆλον, δῶρον, φόνος, φυτόν, θέατρον, λυδμενόν, τυπτόμενον κλπ.

ΣΗΜ Κατὰ τὰ εἰς -ον οὐδέτερα κλίνονται καὶ τὰ εἰς -(ι)ον θηλυκὰ ὑποκοριστικά (§ 480 σημ.). οἶον ἡ Γλυκέριον, Γναθαλιον, Φάνιον, Λεόντιον, Ἀβρέτονον.

Παρατηρήσεις.

§ 136. Ή έν. κλητικὴ τῶν εἰς -ος λήγει εἰς -ε, πολλάκις δὲ εἰνκι δομοία τῇ ὀνομαστικῇ οἶον ὁ λόγε καὶ λόγος, ὁ ἀνθρωπεπε καὶ ἀνθρωπος. Τοῦ δὲ θεος κλητικὴ πάντοτε ἐλέγετο ὁ θεός, ἐν δὲ τοῖς μτγν. ὁ θεός, ὁς καὶ ἐν συνθέσει (παρ' Ἀττικοῖς τε καὶ μτγν.) οἶον Ἀμφίθεε, Φιλόθεε, Τιμόθεε.

ΣΗΜ. Ή κλητικὴ τοῦ ἀδελφὸς ἀναβιβάζει τὸν τόνον· ὁ ὅδελφε.

§ 137. Τὰ ἔξης οὐδέτερα ἔχουσι τὴν έν. ὀνομ., αἰτ. καὶ κλ. εἰς -οι: (οὗτος) τοῦτο, (ἐκεῖνος) ἐκεῖνο, (αὐτὸς) αὐτός, (ἄλλος) ἄλλο, (ός) δ, (ό) τό, διφοροῦνται δὲ τὰ: τοιοῦτο(ν), τοσοῦτο(ν), τηλικοῦτο(ν) καὶ ταῦτε(ν).

ΣΗΜ. 'Εχ τῶν δευτεροχλίτων ὀνομάτων ἔχουσι τὸ δίγρονον τῆς παραληγούσης μακρόν. 1) Τὰ εἰς -τος ὑπερδισύλλαβα· οἶον Φαλίτος, Ἀκραγαντίνος, πλὴν τοῦ καρκίνος. 2) Τὰ ἀδηλος (=ἀγών), ἀδηλον (=βραβεῖον), γρῖπος, γρῖφος, γρῦλος (=χοιρίδιον), γῦρος, θρῦλος, μῆμος, μῆθος, πῖλος, πρᾶνος, πῦνον, σκῦλον (=λάφυρον), σπῖλος, σχῖνος, σῖτος, στῦλος, σῦκον, Σῦρος, Σκῦρος, Κῦρος, τῦλος, τῦφος, φῦλον (=ρυλή, γένος).

Συνηθούμενα ὄνόματα τῆς ἔκλισεως.

§ 138. Τὰ συνηθημένα ὄνόματα τῆς β' κλίσεως συναιροῦσι τὰ πρὸ τοῦ χαρακτήρος φωνήντα εἴ τοι ο ὁ ἕξῆς:
 τὸ εὐθόει τὸ οὐθόει συναιρ. εἰς οὐ: (δστέον=) δστοῦν, (νόος=) νοῦς
 » εὐθά (κατ' ἀν. τῶν ἀσυν.) » α: (δστέα=) δστᾶ
 » οὐθά (» » ») » α: (ἀπλόα=) ἀπλᾶ
 » εὐθώ η οὐθώ συναιρ. » ω: (χρυσέω=) χρυσώ, (νόω=) νώ
 » εὐθοι η οὐθοι » οι: (χρυσεοι=) χρυσοῖ, (νόοι=) νοῖ

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

Ἐνικός.

Όνομ. ὁ (πλό-ος) πλοῦς | (χρύσε-ος) χρυσοῦς | ὁ, η (εὔνο-ος) εὔνους
 Γεν. τοῦ (πλό-ον) πλοῦ | (χρυσέ-ον) χρυσοῦ | τοῦ, τῆς (εὔνο-ον) εὔνου
 Δοτ. τῷ (πλό-ῷ) πλῷ | (χρυσέ-ῷ) χρυσῷ | τῷ, τῇ (εὔνο-ῷ) εὔνῳ
 Αἰτ. τὸν (πλό-ον) πλοῦν | (χρυσέ-ον) χρυσοῦν | τόν, τὴν (εὔνο-ον) εὔνουν

Δυϊκός.

Όν. Αἰτ. τῷ (πλό-ῳ) πλῷ (χρυσέ-ῳ) χρυσώ (εὔνο-ῳ) εὔνῳ	
Γεν. Δοτ. τοῖν (πλό-οιν) πλοῖν (χρυσέ-οιν) χρυσοῖν (εὔνο-οιν) εὔνοιν	
Κλητ. ὡ (πλό-ῳ) πλῷ (χρυσέ-ῳ) χρυσώ (εὔνο-ῳ) εὔνῳ	

Πληθυντικός.

Όν. οἱ (πλό-οι) πλοῖ (χρυσέ-οι) χρυσοῖ οἱ, αἱ (εὔνο-οι) εὔνοι	
Γεν. τῶν (πλό-ων) πλῶν (χρυσέ-ών) χρυσῶν τῶν (εὔνο-ων) εὔνων	
Δοτ. τοῖς (πλό-οις) πλοῖς (χρυσέ-οις) χρυσοῖς τοῖς, ταῖς (εὔνο-οις) εὔνοις	
Αἰτ. τοῖν (πλό-οιν) πλοῖν (χρυσέ-οιν) χρυσοῖν τοῖν, ταῖς (εὔνο-οιν) εὔνοιν	
Κλ. ὡ (πλό-οι) πλοῖ (χρυσέ-οι) χρυσοῖ ὡ (εὔνο-οι) εὔνοι	

Ἐνικός.

Όν. τὸ (εὔνο-ον) εὔνουν (δστέ-ον) δστοῦν (κάνε-ον) κανοῦν	
Γεν. τοῦ (εὔνο-ον) εὔνου (δστέ-ον) δστοῦ (κάνε-ον) κανοῦ	
Δοτ. τῷ (εὔνο-ῷ) εὔνῳ (δστέ-ῷ) δστῷ (κάνε-ῷ) κανῷ	
Αἰτ. τὸ (εὔνο-ον) εὔνουν (δστέ-ον) δστοῦν (κάνε-ον) κανοῦν	

Δυϊκός.

Όν. Αἰτ. τῷ (εὔνο-ῳ) εὔνῳ (δστέ-ῳ) δστώ (κάνε-ῳ) κανῷ	
Γεν. Δοτ. τοῖν (εὔνο-οιν) εὔνοιν (δστέ-οιν) δστοῖν (κάνε-οιν) κανοῖν	
Κλητ. ὡ (εὔνο-ῳ) εὔνῳ (δστέ-ῳ) δστώ (κάνε-ῳ) κανῷ	

Πληθυντικός.

Όν. τὰ εὔνο-ἄ (δστέ-ἄ) δστᾶ (κάνε-ἄ) κανᾶ	
Γεν. τῶν (εὔνο-ων) εὔνων (δστέ-ων) δστῶν (κάνε-ων) κανῶν	
Δοτ. τοῖς (εὔνο-οις) εὔνοις (δστέ-οις) δστοῖς (κάνε-οις) κανοῖς	
Αἰτ. τὰ εὔνο-ἄ (δστέ-ἄ) δστᾶ (κάνε-ἄ) κανᾶ	
Κλητ. ὡ εὔνο-ἄ (δστέ-ἄ) δστᾶ (κάνε-ἄ) κανᾶ	

Οὕτω κλίνονται: 1) Τὰ οὐσιαστικά ὁσις, θροῦς, προῦς, γοῦς, χοῦς⁽¹⁾ χροῦς, (τὰ εἰς -θοὺς κύρια, ὡς Πειθόνος, Πάνθονος), καὶ τὰ ἔκ τούτων σύνθετα οἷον εὑροῦς, εὕπλους, εὕπνους, Ἀλκίνους, Ἀντίνους, Σωσίνους, κλπ. 2) Τὰ εἰς -πλους πολλαπλασιαστικά οἷον ἀπλοῦς διπλοῦς κλπ. 3) Τὰ εἰς -δοῦς συγγενικά οἷον ἀδελφιδοῦς, θυγατριδοῦς, ἀνεψιδοῦς, κλπ. 4) Τὰ χρώματος^η ὥλης σημαντικά οἷον πορφυροῦς, κεραμεοῦς, φοινικοῦς, χαλκοῦς κλπ.

Παρατηρήσεις.

§ 139. Ἡ συνηρημένη ἑνικὴ κλητικὴ δὲν ἀπαντᾷ.

§ 140. Τὰ ἀπλὰ συνηρημένα πανταχοῦ περισπῶνται οἷον νοῦς-γοῦ, χρονοῦς-χρυσοῦ, κανοῦν-κανοῦ κλπ. Ἐξαιρεῖται δέξυνομένη ἢ ὄνομ., αἰτιατ. καὶ κλητ. τοῦ δυϊκοῦ κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ ἀσυναίρετα· οἷον τὸ νόσ-νά, δστέω-δστώ, πλόσ-πλώ (§ 61, 2, γ' σημ.).

§ 141. Τὰ σύνθετα συνηρημένα πανταχοῦ παροξύνονται πλὴν τῶν εἰς -πλοῦς πολλαπλασιαστικῶν, ἀτινα περισπῶνται οἷον εὔνοις-εὔνους-εὔνω, εὔπλους-εὔπλους⁽²⁾, ἀλλὰ ἀπλοῦς-ἀπλοῦ, διπλοῦς-διπλοῦ, κλ.

§ 142. Τὸ οα ἐν τοῖς συνθέτοις μένει ἀσυναίρετον· οἷον εὔπλοα, πυρίπνοα, ἄχροα· πλὴν τῶν εἰς -πλοῦς πολλαπλασιαστικῶν· οἷον (ἀπλόσ=) ἀπλᾶ, (διπλόσ=) διπλᾶ κλπ.

§ 143. Ἡ καταληκτικὴ δίφθογγος τῆς συνηρημένης πληθ. ὄνομ. καὶ κλητ. εἶναι μακρὰ ὡς προερχομένη ἐκ συναίρεσεως καὶ τονίζομένη· οἷον (πλόσι=)-πλοῖ, (νόσι=)-νοῖ, ἀλλ' εὔνοι, εὔροι, εὔπλοι (κατ' ἀναλογίαν τῶν ἀσυναίρετων).

* ΔΕΥΤΕΡΑ ΑΤΤΙΚΗ ΚΛΙΣΙΣ

§ 144. Ἡ δευτέρα ἀττικὴ κλίσις περιέχει δύομάτα ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ λήγοντα εἰς -ως καὶ οὐδ. εἰς -ων.

§ 145. Τὸ θέμα τῶν δύομάτων τῆς δευτέρας ἀττικῆς κλίσεως λήγει εἰς ω, δπερ γίνεται ω, δπου ἡ κοινὴ ἔχει -ω ἢ -οι.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ —

Ἐνικός.

Θέμ.	νεω-	λεω-	ἀνωγεω-	ἴλεω-
Όν.	ό νεώς	λεώς	τὸ ἀνώγεων	ό, ἡ ἴλεως
Γεν.	τοῦ νεώ	λεώ	τοῦ ἀνώγεω	τοῦ, τῆς ἴλεω
Δοτ.	τῷ νεῷ	λεῷ	τῷ ἀνώγεῳ	τῷ ἴλεῳ
Αἰτ.	τὸν νεών	λεών	τὸν ἀνώγεων	τὸν ἴλεων
Κλητ.	ώ νεώς	λεώς	ώ ἀνώγεων	ώ ἴλεως

(1) Τὰ ἐκ τοῦ χορὸς σύνθετα παροξύτονούμενα δὲν συναίρονται· οἷον κευσοχός· προπαρακυτονούμενα δέ συναίρονται· οἷον πρόχοος πρόχοος.

(2) Ταῦτα ἀναδιάβαζουσι τὸν τόνον παρὰ τὸν κανόνα (§ 48) κατ' ἀναλογίαν τῶν πτώσεων, ὡν οὐδέτερον τῶν συναίρετων φωνηέντων ἐτονίζετο (§ 50).

Δυϊκός.

• Όν. Αἰτ. τώ νεώ	λεώ	άνώγεω	ίλεω
Γεν. Δ. τοῖν νεών	λεών	άνώγεων	ίλεων
Κλ. ώ νεώ	λεώ	άνώγεω	ίλεω

Πληρθυντικός.

• Όν. οἱ νεῷ	λεώ	τὰ ἀνώγεω	οἱ, αἱ ίλεω	τὰ ίλεων
Γεν. τῶν νεών	λεών	τῶν ἀνώγεων	τῶν ίλεων	τῶν ίλεων
Δοτ. τοῖς νεώς	λεώς	τοῖς ἀνώγεως	τοῖς, ταῖς ίλεφις	τοῖς ίλεψις
Αἰτ. τούς νεώς	λεώς	τὰ ἀνώγεω	τούς, τὰς ίλεως	τὰ ίλεων
Κλητ. ώ νεῷ	λεώ	ώ ἀνώγεω	ώ ίλεω	ώ ίλεων

Οὕτω κλίνονται τὰ οὐσιαστικά: 1) λαγώς, ταῦς, τυφῶς, δρφῶς κάλως, ή δλώς, γάλως καὶ γαλώς: 2) Κύριά τινα ὄνοματα· οίον ἡ Κέως, ἡ Τίες, Κᾶς, "Αθως, Μίνως, Ταμᾶς, Νεκᾶς: 3) Τὸ μργαδικὸν ἐπίθ. πλέως, πλέα, πλέων, μετὰ τῶν συνθέτων αὐτοῦ· οίον ἐπιπλεως, ἐκπλεως, ἔμπλεως, ἀνάπλεως καὶ 4) τὰ σύνθετα ἐκ τοῦ ναῦς, γῆ, γῆρας, κέρας, κρέας, μυᾶ, χρέως· οίον λιπόνεως, ενγεως, δγήρως, ἄκερως, (ἀπόκρεως μτγν.), δίμνως, δεισόδρεως.

Παρατηρήσεις.

§ 146. Τὰ πλεῖστα τῶν ὄνομάτων τῆς Ἀττικῆς κλίσεως ἐσχηματίσθησαν ἐκ τῶν κοινῶν δευτεροκλίτων κατ' ἐναλλαγὴν χρόνου· οίον (λαός-ληός=) λεώς, (νάός-νηός=) νεώς, τινὰ δὲ καὶ κατὰ συναίρεσιν· οίον (ἀγήραος=) ἀγήρως, (ἀείναος=) ἀείνως.

§ 147. Ἡ ἐνικ. αἰτιατικὴ καὶ μάλιστα τῶν κυρίων ὄνομάτων πολλάκις εὑρίσκεται καὶ ἀνευ ν (κατ' ἀναλογίαν τῶν εἰς -ως τριτοκλίτων). Τοιαῦτα είναι ἡ ἄλως, Κᾶς, Κέως, Τίες, "Αθως, Μίνως, λαγώς, τυφῶς, ἡ ἔως καὶ τὰ ἐκ τοῦ πλέως, γῆρας καὶ χρέως σύνθετα· οίον ἡ ἄλως-τήν ἄλω(ν), Κῶ(ν) κλπ. καὶ ἀείποτε ἡ ἔως-τήν ἔω¹.

§ 148. Ἡ κλητικὴ είναι πάντοτε ὁμοία τῇ ὄνομαστικῇ· οίον ὁ νεώδ-ώ νεώς, οἱ νεῷ-ώ νεψ.

§ 149. Ἡ ὄνομαστ., αἰτιατ. καὶ κλητ. τοῦ πληθυντικοῦ τῶν οὐδετέρων ἐπιθέτων λήγει εἰς -εα· οίον πλέα· τοῦ δὲ ίλεως καὶ τῶν ἐκ τοῦ πλέως συνθέτων συνήθως μὲν εἰς -εω, σπανίως δὲ εἰς -εα· οίον ίλεω ἡ ίλεα, ἐκπλεω ἡ ἐκπλεα κλπ.

§ 150. Τὰ τονιζόμενα ἐπὶ τῆς ληγούσης περισπῶνται πανταχοῦ· οίον δρφῶς, τυφῶς, ταῦς, Κᾶς, Νεκᾶς. Ταμᾶς· πλὴν τῶν λαγῶς (καὶ λαγῶς), λεώς καὶ ταώς, ἀτινα πανταχοῦ δένονται.

¹ Ως καταγομένη ἐκ τῆς γ' κλίσεως ἡ ἡώς.

§ 151. Τὰ εἰς -εως καὶ -εων ὑπερδιεύλλαβα φυλάττουσι τὸν πρὸ τῆς ἐναλλαγῆς τοῦ χρόνου τονισμὸν (§ 66 σημ.) παρὰ τὸν κανόνα (§ 32) οἷον (Μενέλαος=) Μενέλεως, (ἀνώγην=) ἀνώγεων. Κατὰ ταῦτα τονίζονται καὶ τὰ ἐκ τοῦ γέλως, ἔξως καὶ κέρας σύνθετα, οἷον φιλόγελως, δύσερως, χρυσόκερως.

ΤΡΙΤΗ ΚΛΙΣΙΣ

§ 152. Ἡ τρίτη κλίσις περιέχει δινόμικτα καὶ τῶν τριῶν γενῶν λήγοντα ἐν τῇ ἑνικ. δύνομ. εἰς τὰ φωνηέντα -α, -ι, -υ, -ω καὶ εἰς τὰ σύμφωνα -η, -ῃ, -ει (-ξ, -ψ).

§ 153. Καταλήξεις τῆς γ' κλίσεως.

Ἐνικός.	Δυϊκός.	Πληθυντικός.
Ἄρσ. καὶ Θηλ. Οὐδ.	Ἄρσ. Θηλ. Οὐδ.	Ἄρσ. καὶ Θηλ. Οὐδ.
Ονομ.-ες ἢ ἀκατάλ. -	ε	-ες ἢ
Γεν. -ος	οιν	-ων
Γοτ. -ι	οιν	-σι(ν)
Αἰτ. -α ἢ -η -ν	ε	-ας ἢ -ης
Κλητ.-ες ἢ ἀκατάλ. -	ε	-εις

§ 154. Αἱ καταλήξεις -ι, -οι(ν), -α, -ας τῶν πλαγίων πτώσεων τῶν τριτοκλίτων δύνομάτων εἰναι βραχεῖαι ἐξαιροῦνται αἱ -ᾱ, -ᾱς τῶν εἰς -εις (§ 199). οἷον βασιλέα, βασιλέας.

§ 155. Ἡ ἑν. δύνομ. καὶ κλητ. τῶν οὐδετέρων τριτοκλίτων ἔχει τὸν τύπον τοῦ θέματος οἵον (σωματ-) σῶμα (§ 84), ἄρρεν (ἄρρεν-).

§ 156. Τὸ θέμα τῶν τριτοκλίτων λήγει α') εἰς σύμφωνον καὶ 6') εἰς τι τῶν φωνηέντων ι, υ, ο, ω. Όθεν τὰ τριτόκλιτα κατὰ τὸν χαρακτῆρα διαιροῦνται εἰς ΣΥΜΦΩΝΟΛΗΚΤΑ καὶ εἰς ΦΩΝΗΝΤΟΛΗΚΤΑ.

ΣΗΜ. Τὸ θέμα τῶν τριτοκλίτων εὑρίσκεται: ἐκ τῆς γενεᾶς ἵδια μετά τὴν ἀποκοπὴν τῆς καταλήξεως -ος. Ἐάν διμως αὕτη εὑρηται παρηλλαγμένη, δέον νὰ ἀναζητηθῇ ἢ εἰς τὴν κλητικὴν τῶν ἀρσεν. καὶ θηλυκῶν ἢ εἰς τὴν δύνομ. (αἰτ. καὶ κλητ.) τῶν οὐδετέρων ἐπιθέτων οἷον (ἄραβ-ος) θέμ. ἄραβ- (ἡδέος) θέμ. ἥδυν- (ἐν τῇ κλητ.), (πόλεως) θέμ. πολι- (ἐν τῇ κλητ.), (ἀληθοῦς) θέμ. δλῆθεσ- (ἐν τῇ δύνομ., αἰτ. καὶ κλητ. τοῦ οὐδ.).

Α'. ΣΥΜΦΩΝΟΛΗΚΤΑ

§ 157. Τὰ συμφωνόληκτα ὑποδιαιροῦνται κατὰ τὸν χαρακτῆρα εἰς οὐρανισκοφωνόληκτα, χειλοφωνόληκτα, δόσοντοφωνόληκτα, ἐγρινόληκτα, ὑγροληκτα καὶ σιγμόληκτα.

ΣΗΜ. Τὰ οὐρανισκοφωνόληκτα, χειλοφωνόληκτα καὶ δόσοντοφωνόληκτα λέγονται διμοῦ διφωνόληκτα.

α'. Ούρανισκοφωνόληπτα (-κ, -γ, -χ).

§ 158. Ταῦτα εἰναι ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ μόνεν.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

Ἐνικός.

Θέμ.	χόρακ-	αίγ-	ὄνυχ-
Όνομ.	ό	χόραξ	ή
Γεν.	τοῦ	χόρακ-ος	τῆς
Δοτ.	τῷ	χόρακ-ῃ	τῇ
Αἰτ.	τὸν	χόρακ-ῷ	τὴν
Κλητ.	ώ	χόραξ	ώ

Δυϊκός.

*Όν. καὶ Αἰτ. τῷ	χόρακ-ε	αίγε	ὄνυχ-ε
Γεν. καὶ Δοτ. τοῖν	χοράκ-οιν	αίγ-οιν	όνυχ-οιν
Κλητ.	ώ	χόρακ-ε	αίγ-ε

Πληθυντικός.

Θέμ.	χόρακ-ες	αίγ-ες	օί	ὄνυχ-ες
Όνομ.	οἱ	χόρακ-εν	τῶν	δύναμεν
Γεν.	τῶν	χοράκ-ων	τῶν	δύναμην
Δοτ.	τοῖς	χόρακ-ί(ν)	ταῖς	δύναται(ν)
Αἰτ.	τοὺς	χόρακ-ῷς	τὰς	δύναταις
Κλητ.	ώ	χόρακ-ες	ώ	δύναταις

Παραδείγματα πρὸς ἀσκησιν. Ἀλώπηξ, γλαῦξ, θῶραξ, χλῖμαξ, χόλαξ, μύρηξ, πλάξ, σάρξ, Φοίνιξ, φύλαξ—ἄρπαξ, μάστιξ, πνίξ, ποιμένιος, πτέρυγης, σάλπιγξ, Φρύξ, ῥάξ—ἡ βήξ, διώρυξ, θρίξ, ψίξ, μῶνος.

β'. Χειλοφωνόληπτα (-π, -β, -φ).

§ 159. Καὶ ταῦτα, ὡς τὰ οὐρανισκοφωνόληπτα, εἰναι ἀρσενικὰ καὶ θηλυκά.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

Ἐνικός.

Θέμ.	γυπ-	φλεβ-	κατηλιφ-
Όνομ.	ό	γύψ	ή
Γεν.	τοῦ	γυπ-ός	τῆς
Δοτ.	τῷ	γυπ-ΐ	τῇ
Αἰτ.	τὸν	γυπ-ῷ	τὴν
Κλητ.	ώ	γύψ	ώ

Δυϊκός.

*Όν. καὶ Αἰτ. τῷ	γυπ-ε	φλέβ-ε	κατηλιφ-ε
Γεν. καὶ Δοτ. τοῖν	γυπ-οῖν	φλέβ-οῖν	κατηλιφ-οῖν
Κλητ.	ώ	γυπ-ε	φλέβ-ε

Όνομ.	οί γυπ-ες	αἱ φλέβ-ες	χατήλιφ-ες
Γεν.	τῶν γυπ-ῶν	τῶν φλεβ-ῶν	χατηλίφ-ων
Δοτ.	τοῖς γυψί'(ν)	ταῖς φλεψί'(ν)	χατήλιψί(ν)
Αἰτ.	τοὺς γυπ-άς	τὰς φλέβ-άς	χατήλιφ-άς
Κλητ.	ώ γυπ-ες	ώ φλέβ-ες	χατήλιφ-ες

Παραδείγματα πρός άσκησιν. Αἰθίοψ, Αἰγίλιψ, Θείψ, λατλαψ, χνίψ, Κύκλωψ, Πέλοψ, μύωψ, Κέρυροψ, (μέροψ), μώλωψ, χώνωψ, σκόλοψ — Αραψ, λίψ, (γεν. λίξις), χάλυψ — [νίψ· φός].

Παρατηρήσεις

ἐπὶ τῶν οὐρανισκοφωνολήκτων καὶ χειλοφωνολήκτων.

§ 160. α') Ἡ ἐν. ὀνομαστικὴ τῶν οὐρανισκοφωνολήκτων καὶ χειλοφωνολήκτων σχηματίζεται προσλήψει τῇς καταλήξεως ε. Καὶ ὁ μὲν οὐρανισκόφωνος χαρακτήρας μετὰ τοῦ ε ḥ - οι(ν) παρίσταται διὰ τοῦ ξ (-ξι), ὁ δὲ χειλόφωνος διὰ τοῦ -ψ (-ψι) ἄνευ οὐδεμιᾶς μεταβολῆς τοῦ ρίζικοῦ φωνήνετος· οἶον (φλόγ-ς==) φλόξ, (φλέβ-ς==) φλέψ, (γυπ-σι==) γυψι κλπ.

ΣΗΜ. Ἡ ὀνομαστ. τοῦ ἀλώπηκος ἐσχηματίσθη ἐκ τοῦ ισχυροῦ θέματος ἀλώπηκ- κατ' ἀναλογίαν τοῦ μύρμηξ-μύρμηκ-ος.

β') Ἡ αἰτιατικὴ λαμβάνει τὴν καταλήξιν -ά : αἴγ-ἄ, γυπ-ἄ.

γ') Ἡ ἐν. κλητικὴ είναι ὁμοία τῇ ὀνομαστικῇ : ὁ αἴξ, ὁ γύψ.

τ') Ὁδοντοφωνόλικτα (-τ, -δ, -θ, καὶ ντ).

§ 161. Ταῦτα είναι ἀρσενικά, θηλυκά καὶ οὐδέτερα.

1) Ὁδοντοφωνόλικτα εἰς -τ, -δ, -θ.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

Ἐνικός.

Θέμ.	πενητ-	πατριδ-	κορυθ.	σωματ-
Όνομ.	ό πένητς	ἡ πατρίς	χόρυς	τὸ σῶμα
Γεν.	τοῦ πένητος	τῆς πατριδος	χόρυθος	τοῦ σώματος
Δοτ.	τῷ πένητ-ϊ	τῇ πατριδ-ϊ	χόρυθ-ϊ	τῷ σώματ-ϊ
Αἰτ.	τὸν πένητ-ἄ	τὴν πατριδ-ἄ	χόρυν(-θά)	τὸ σῶμα
Κλητ.	ώ πένητς	ώ πατρίς	κόρυς	ώ σῶμα

Δυϊκός.

Όν.	Αἴτ.	τὼ πένητ-ε	πατριδ-ε	χόρυθ-ε	σώματ-ε
Γεν.	Δοτ.	τοῖν πένητ-οιν	πατριδ-οιν	χορύθ-οιν	σωμάτ-οιν
Κλητ.	ώ	πένητ-ε	πατριδ-ε	χόρυθ-ε	σώματ-ε

Πληθυντικός.

Όνομ.	οἱ πένητ-ες	αἱ πατριδ-ες	χόρυθ-ες	τὰ σώματ-ά
Γεν.	τῶν πένητ-ῶν	τῶν πατριδ-ῶν	χορύθ-ῶν	τῶν σωμάτ-ῶν
Δοτ.	τοῖς πένητοις(ν)	ταῖς πατριδοῖς(ν)	χόρυθοῖς(ν)	τοῖς σώματοῖς(ν)
Αἰτ.	τοὺς πένητ-άς	τὰς πατριδ-άς	χόρυθ-άς	τὰ σώματ-άς
Κλητ.	ώ πένητ-ες	ώ πατριδ-ες	χόρυθ-ες	ώ σώματ-άς

Ἐνικός.

Θέμ. πωδ- ἡ ποδ-	γεγραφοσ- ἡ γεγραφοτ-	φιλοπολ:δ-
Όνομ. ὁ πούς γεγραφώς, τὸ γεγραφός		φιλόπολις, τὸ φιλόπολι
Γεν. τοῦ ποδός γεγραφότ-ος		φιλοπόλιδ-ος
Δοτ. τῷ ποδ-ῃ γεγραφότ-ῃ		φιλοπόλιδ-ῃ
Αἰτ. τὸν πόδ-α γεγραφότ-ᾳ, τὸ γεγραφός		φιλόπολι-ν, τὸ φιλόπολι
Κλητ. ὁ πούς γεγραφώς; γεγραφός		φιλόπολις

Δυϊκός.

*Όν. Αἰτ. τῷ πόδ-ε	γεγραφότ-ε	φιλοπόλιδ-ε
Γεν.Δοτ. τοῖν ποδ-οῖν	γεγραφότ-οιν	φιλοπολιδ-οιν
Κλητ. ὁ πόδ-ε	γεγραφότ-ε	φιλοπόλιδ-ε

Πληθυντικός.

*Όνομ. οἱ πόδ-ες γεγραφότ-ες, τὰ γεγραφότ-ά	φιλοπόλιδ-ες, τὰ φιλοπόλιδ-ά
Γεν. τῶν ποδ-ῶν γεγραφότ-ῶν	φιλοπολιδ-ῶν
Δοτ. τοῖς ποστ'(ν) γεγραφότ-οῖς	φιλοπόλιδ-οῖς
Αἰτ. τοὺς πόδ-άς γεγραφότ-ες, τὰ γεγραφότ-ά	φιλοπόλιδ-άς, τὰ φιλοπόλιδ-ά
Κλητ. ὁ πόδ-ες γεγραφότ-ες, γεγραφότ-άς	φιλοπόλιδ-ες, φιλοπόλιδ-ά

Παραδείγματα πρὸς κακήσιον. Λέδης, σεμνότης, τάπης, Μάγης, Κρής, ἐσθῆς, γέλως, ἔρως, ἴδρως, αἴγις, ἐλπίς, Ἐλληνίς, Ἀτθίς, ἥρωις, Ἐλλάς, λαμπάς, κνημίς, ἔρις, ἵρις, προφῆτις, πολῖτις, ἀνθόπωλις, μυρόπωλις, λαχανόπωλις, συμμαχίς, δρυς, ἡ Πάρνης, ἔλμινς, Τίρυνς, πείρινς, ὁ πεποιηκώς, τὸ πεποιηκός, ὁ τετριφώς, τὸ τετριφός, δράμα, θύμα, κλῆμα, κλῆμα, τρίμμα, βῆμα, βρῶμα, δῶμα, κόδμα, σκῶμμα, πῶμα, πρᾶγμα, νᾶμα, κῦμα, χρῖμα, ποίημα κλ.

Παρατηρήσεις.

§ 162. α') Ἡ ἐν. δνομαστικὴ τῶν εἰς -τ, -δ, θ, ἀρσεν. καὶ θηλ. ὁδοντοφωνολήκτων σχηματίζεται προστήψει τῆς καταλήξεως -ς. ὁ δὲ ὁδοντόφωνος χαρακτήρ πρὸ τοῦ -ς ἡ -σι(ν) ἀφομοιούμενος ἀποβάλλεται (§ 70, α') ἀνευ οὐδεμιᾶς ἐκτάσεως τοῦ ῥιζικοῦ φωνήνετος· οἶον (χαρίτ-ς=χαρίσ-ς=) χαροῦς, (ἐλπιδ-ς=ἐλπίσ-ς=) ἐλπίς, (κόρυθ-ς=κόρυσ-ς=) κόρυς.

ΣΗΜ. 1. Ἡ δνομ. τοῦ ποὺς σχηματίζεται: ἐκ τοῦ ἰσχυροῦ θέματος πωδ- (=πουδ-πουδ-ε-πούν), αἱ δὲ ἄλλαι πτώσεις ἐκ τοῦ ἀσθενοῦς θέματος ποδ-.

ΣΗΜ. 2. Αἱ εἰς ως, οιος μετοχαὶ σχηματίζουσι τὴν μὲν ἐνικ. δνομ. καὶ κλητ. τοῦ ἀρτ. ἐκ τοῦ ἰσχυροῦ θέματος τοῦ λήγοντος εἰς -Φωτ (ἀσθ-Φωτ) κατὰ τὰ σιγμόληχτα (§ 173, 5) τοὺς δὲ ἄλλας πτώσεις ἐκ τοῦ ἀσθενοῦς εἰς Φωτ.

β') Ἡ ἐν. αἰτιατικὴ προσλαμβάνει -α πλὴν τοῦ κλεις καὶ τῶν -εις καὶ -ης βαρυτόνων, ἀτινα προσλαμβάνουσιν ἐνίστε -ν ἀντὶ -α κατὰ τὰ φωνητόληχτα· οἶον γέλως-γέλωτα, ἐλπίς-ἐλπίδα, ἀλλὰ κλεις-κλεῖτ, χάρις-χάρωτα, (Εεν.) καὶ χάριν, κόρυς-κόρυνθα καὶ κόρυν.

ΣΗΜ. Τὰ εἰς -πους καὶ τὸ δρυς ἔχουσι τὴν αἰτιατικὴν εἰς -ν μὲν συνήθως, εἰς -α δὲ σπν.: οἶον πολύπουν καὶ πολύποδα, ὀκύπουν καὶ ὀκύποδα, δρ-

νιν καὶ δρυιθα, πλὴν τῶν δίπονς, τρίπονς (οὐσιαστ), δρυγυρόπονς καὶ τῶν κυρίων Γέργις καὶ Χάρις, ἀτινα λήγουσι μόνον εἰς -α· οἷον δίποδα, τρίποδα, δρυγυρόποδα, Γέργιθα, Χάριτα.

γ'). Ή ένικ. κλητικὴ εἰναι ὄμοία τῇ δονομαστικῇ· οἶον ἔλπις · ἔλπιδος¹-ῷ ἔλπις, ἔσθῆτ-ῷ ἔσθῆς, χάρις-ῷ χάρις, κόρυς-ῷ κόρυς· πλὴν τῶν: παῖς, νεᾶνις, "Αρτεμις, Δωρὶς, τυραννὶς καὶ τῶν εἰς -ις καὶ -υς ἐπιθέτων, ὃν ἡ κλητικὴ εἰνε ὄμοία τῷ θέματι οἴονω παι(παῖδ-), νεᾶνι, "Αρτεμι, Δωρὶ, τυραννί, εὐελπι, φιλόποιη, ἐπηλυ, νέην κλπ.

ΣΗΜ. Τὰ ἔχ τοῦ πόλις σύνθετα, ἔτιν μὲν εἶναι ἐπιθετα, κλίνονται: ώς τὰ εἰς -δ δόδοντοφωνόληκτα· εἰον φιλόποιης-φιλοπόλιδος, ἔτιν δὲ οὐσιαστικά, ώς τὸ ἀπλοῦν φωνηεντόληκτον πόλις· οἶον δικρόποιης-δικροπόλεως κλπ.

§ 163. 2) Ὀδοντοφωνόληκτα εἰς -ντ-

Ἐγικός.

Θέμ.	γίγναντ-	λεοντ-	όδοντ-	παντ-
Όνομ.	ὁ γίγας	λέων	όδούς	πᾶς, τὸ πᾶν (2)
Γεν.	τοῦ γίγαντ-ος	λέοντ-ος	όδόντ-ος	παντ-ός
Δοτ.	τῷ γίγαντ-ῃ	λεόντ-ῃ	όδόντ-ῃ	παντ-ῃ
Αἰτ.	τὸν γίγαντ-ῷ	λεόντ-ῷ	όδοντ-ῷ	πάντῳ, τὸ πᾶν
Κλητ.	ῷ γίγαν	λέον	όδούς	

Δυϊκός.

Όν. Αἰτ.	τῷ γίγαντ-ε	λέοντ-ε	όδόντ-ε	πάντ-ε
Γεν. Δοτ.	τοῖν γίγαντ-οιν	λεόντ-οιν	όδόντ-οιν	πάντ-οιν
Κλητ.	ῷ γίγαντ-ε	λέοντ-ε	όδόντ-ε	πάντ-ε

Πληθυντικός.

Όν.	οἱ γίγαντ-ες	λέοντ-ες	όδόντ-ες	πάντ-ες, πάντ-ῷ
Γεν.	τῶν γίγαντ-ων	λεόντ-ων	όδόντ-ων	πάντ-ων
Δοτ.	τοῖς γίγαστ(ν)	λέοντ-οῖς(ν)	όδόντ-οῖς(ν)	πᾶσι(ν)
Αἰτ.	τοὺς γίγαντ-ῷς	λέοντ-ῷς	όδόντ-ῷς	πάντ-ῷς, πάντ-ῷ
Κλητ.	ῷ γίγαντ-ες	λέοντ-ες	όδόντ-ες	πάντ-ες, πάντ-ῷ

Ἐγικός.

Θέμ. λύσαντ-	χαριεντ-	λυθεντ-	λεγοντ-
Όν. ὁ λύσας, τὸ λύσαν	χαρίεις, χαρίεν	λυθείς, λυθέν	λέγων, λέγον
Γεν. τοῦ λύσαντ-ος	χαριεντ-ος	λυθεντ-ος	λέγοντ-ος
Δοτ. τῷ λύσαντ-ῃ	χαριεντ-ῃ	λυθεντ-ῃ	λέγοντ-ῃ
Αἰτ. τὸν λύσαντ-ῷ, λύσαν	χαριεντ-ῷ, χαρίεν	λυθεντ-ῷ, λυθέν	λέγοντ-ῷ, λέγον
Κλ. ὥ λύσας, λύσαν	χαρίεν	λυθείς, λυθέν	λέγων, λέγον

¹ Τὰ εἰς -ις, -ιδος ἔχουσι: τὸ ι βραχύ. Ἐξαιρούνται: ώς ἔχοντα αὐτὸν μακρὸν τὰ ἔξης ἀψίς, βαλβίς, βλεφαρίς, βατραχίς, κηλίς, κνημίς, κεραμίς, κρηπίς, κηκίς, νησίς, πλοκαμίς, όφαντίς, σφραγίς, σχοινίς, τευθίς, φαρκίς, κειρίς, κυτίς, τριτίς, ψηφίς, φαμαδίς καὶ τὰ διφορούμενα βαθμίς καὶ νεβρίς.

² Περισπάται κατὰ συνεκδρομήν πρὸς τὸ ἀρσενικόν.

Δυϊκός.

*Όν. Αίτ. τώ λύσαντ-ε Γεν. Δοτ. τοῖλυσάντ-οιν Κλητ. ώ λύσαντ-ε	χαρίεντ-ε χαρίεντ-οιν χαρίεντ ε	λυθέντ-ε λυθέντ-οιν λυθέντ-ε	λέγοντ-ε λεγόντ-οιν λέγοντ-ε
--	---------------------------------------	------------------------------------	------------------------------------

Πληθυντικός.

*Όν. οί λύσαντ-ες,-σαντ-ά Γεν. τῶν λυτάντ-ων Δοτ. τοῖς λύσασι:(ν) Αίτ. τοὺς λύσαντ-άς, σαντ-ά Κλ. ώ λύσαντ-ες, σαντ-ά	χαρίεντ-ες, εντ α λυθέντ-ες, θέντ-ά λέγοντ-ες, οντ-ά χαρίεντ-ων χαρίεσι:(ν) χαρίεντ-άς, εντ-ά λυθέντ-άς, θέντ-ά λέγοντ-άς, οντ-ά χαρίεντ-ες, εντ-ά λυθέντ ες, θέντ-ά λέγοντ-ες, οντ-ά
---	---

Ένικός.

Θέμ. διδοντ-	δυντ-	Ξενοφαντ-
*Όν. δ διδούς, τὸ διδὸν	δύς, τὸ δύν	Ξενοφ(άών)-ῶν
Γεν. τοῦ διδόντ-ος	δύντ-ος	Ξενοφ(άοντ-ος)-ῶντος
Δοτ. τῷ διδόντ-ι	δύντ-ι	Ξενοφ(άοντ-ι)-ῶντι
Αίτ. τὸν διδόντ-ά, τὸ διδὸν	τὸν δύντ-ά, τὸ δύν	Ξενοφ(άοντ-ά)-ῶντά
Κλ. ώ διδούς, διδὸν	δύς, δύν	Ξενοφ(άον) ὄν

Δυϊκός.

*Όν. Αίτ. τώ διδόντ-ε Γεν. Δοτ. τοῖν διδόντ-οιν Κλ. ώ διδόντ-ε	δύντ-ε δύντ-οιν δύντ-ε	Ξενοφ(άοντ-ε)-ῶντε Ξενοφ(άόντ-οιν)-ῶντοιν Ξενοφ(άοντ-ε)-ῶντε
--	------------------------------	--

Πληθυντικός.

*Όν. οί διδόντ-ες, τὰ διδόντ-ά Γεν. τῶν διδόντ-ων Δοτ. τοῖς διδόύσι:(ν) Αίτ. τοὺς διδόντ-άς, διδόντ-ά Κλ. ώ διδόντ-ες, διδόντ-ά	δύντες, δύντ-ά δύντ ων δύσι:(ν) δύντ-άς, δύντ-ά δύντ ες, δύντ-ά	Ξενοφ(άοντ-ες)-ῶντες Ξενοφ(άόντ-ων)-ῶντων Ξενοφ(άουσι)-ῶσι:(ν) Ξενοφ(-άοντ-άς)-ῶντάς Ξενοφ-(άοντ-ες)-ῶντες
---	---	--

Ένικός.

Θέμ. τιμαοντ-	ποιεοντ-
*Όν. δ τιμ(άών)-ῶν, τὸ τιμ(άον)-ῶν	δ ποι(έων)-ῶν, τὸ ποι(έον)-οῦν
Γεν. τοῦ τιμ(άοντ-ος)-ῶντος	ποι(έοντ-ος)-οῦντος
Δοτ. τῷ τιμ(άοντ-ι)-ῶντι	ποι(έοντ-ι)-οῦντι
Αίτ. τὸν τιμ(άοντ-ά)-ῶντά, τιμ(άον)-ῶν	ποι(έοντ-ά)-οῦντά, ποι(έον)-οῦν
Κλ. ώ τιμ(άών)-ῶν, τιμ(άον)-ῶν	ποι(έων)-ῶν, ποι(έον)-οῦν

Δυϊκός.

*Όν. Αίτ. τώ τιμ(άοντ-ε)-ῶντε Γεν. Δοτ. τοῖν τιμ(άόντ-οιν)-ώγτοιν Κλητ. ώ τιμ(άοντ-ε)-ῶντε	ποι(έοντ-ε)-οῦντε ποι(έόντ-οιν)-ούγτοιν ποι(έοντ-ε)-οῦντε
--	---

Πληθυντικός.

*Όν. οἱ τιμ(άοντ-ες)-ῶντες, (άοντ-ά)-ῶντά Γεν. τῶν τιμ(άόντ-ων)-ώγτων Δοτ. τοῖς τιμ(άονσι)-ῶσι:(ν) Αίτ. τούς τιμ(άοντ-άς)-ῶντάς, (άοντ-ά)-ῶντά Κλ. ώ τιμ(άοντ-ες)-ῶντες, (άοντ-ά)-ῶντά	ποι(έοντ-ες)-οῦντες, (έοντ-ά)-οῦντά ποι(έόντ-ων)-ούγτων ποι(έουσι)-ῶσι:(ν) ποι(έοντ-άς)-οῦντάς, (έοντ-ά)-οῦντά ποι(έοντ-ες)-οῦντες, (έοντ-ά)-οῦντά
--	--

Ι. Θ. ΡΩΣΣΗ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΑΤΤ. ΔΙΑΔΕΚΤΟΥ

Ἐγικός.

Θεμ. δηλοοντ-	ἀλλασεντ-	τιμηντ-
Όν. δηλ(όων)-ών, τὸ δηλ-(όον)-οῦν	ἀλλ(άεις ¹)-ῆς	τιμ(ήεις)-ῆς
Γεν. τοῦ δηλ(όοντ-ος)-οῦντος	ἀλλ(άεντος)-ῆντος	τιμ(ήεντ-ος)-ῆντος
Δοτ. τῷ δηλ(όοντ :)οῦντι	ἀλλ(άεντ-ι)-ῆντι	τιμ(ήεντ-ι)-ῆντι
Αἰτ. τὸν δηλ(όοντά)-οῦντα, τὸ δηλ(όον)-οῦν	ἀλλ(άεντ-ά)-ῆντά	τιμή(εντ-ά)-ῆντά
Κλ. ὡ δηλ(όων)-ών, δηλ(όον)-οῦν	ἀλλ(άεις)-ῆς	τιμ(ήειν)-τιμήν

Δυϊκός.

Όν. Αἰτ. τὼ δηλ(όοντ ε)-οῦντε	ἀλλ(άεντ ε)ῆντε	τιμ(ήεντ ε)-ῆντε
Γεν. Δοτ. τοῦν δηλ(όοντ-οιν)-οῦντοιν	ἀλλ(άεντ-οιν)ῆντοιν	(τιμ(ήεντ-οιν)-ῆντοιν
Κλ. ὡ δηλ(όοντ ε)-οῦντε	ἀλλ(άεντ ε)ῆντε	τιμ(ήεντ ε)-ῆντε

Πληθυντικός.

Όν. δηλ(όοντ-ες)-οῦντες, (όοντ-ά)	οῦντά	ἀλλ(άεντ-ες)ῆντες	τιμ(ήεντ-ες)ῆντες
Γεν. δηλ(οόντων)-ούντων		ἀλλ(άεντ-ων)ῆντων	τιμ(ήεντων)ῆντων
Δοτ. δηλ(όουσι :)ούσι(ν)		ἀλλ(άεσι)-ῆσι(ν)	τιμ(ήεσι)-ῆσι
Αἰτ. δηλ(όοντά)-οῦντά, (όοντ-ά)	οῦντά	ἀλλ(άεντ-ά)ῆντά	τιμ(ήεντ-ά)ῆντά
Κλ. δηλ(όοντες)οῦντες, (όοντά)-οῦντ-ά		ἀλλ(άεντ-ες)ῆντες	τιμ(ήεντ-ες)ῆντες

Ἐγικός.

Δυϊκός.

Πληθυντικός.

Θέμ. πλακοεντ-

Όν. ὁ πλακ(έεις)-οῦς		πλακ(όεντ-ες)οῦντες
Γεν. πλακ(όεντος)-οῦντος	Όν. Αἰτ. πλακ(όεντε)-οῦντε	πλακ(οέντων)ούντων
Δοτ. πλακ(όεντ-ι)-οῦντι	Γεν. Δοτ. πλακ(οέντοιν)-ούντοιν	πλακ(όεσι)-ούσι
Αἰτ. πλακ(όεντ-ά)-οῦντά	Κλ. πλακ(όεντε)-οῦντε	πλακ(όεντά)ούντας
Κλ. πλακ(όεις)-οῦς		πλακ(όεντες)-ούντες

Παραδείγματα πρὸς ἄσκησιν ὁ ἀδάμας, ἀκάμας, ἀνδριάς, Αἴας, Ἀτλας, Ἀφείδας, Πολυδάμας, Λασοδάμας, Κάλχας, ἐλέφας, ἴμας^{γέρων}, δράκων, θεράπων^ή Τραπεζοῦς, Ραμνοῦς, ὁ Ὄποις, ὁ τιμήσας, τὸ τιμῆσαν, ὁ ποιήσας τὸ ποιῆσαν, ὁ δηλώσας τὸ δηλῶσαν· ὁ φωνήεις τὸ φωνῆν, ὁ πτερόεις τὸ πτερόν· ὁ βραβευθεῖς τὸ βραβευθέν, ὁ στεφανωθεῖς τὸ στεφανωθέν, ὁ τιμωρηθεῖς τὸ τιμωρηθέν· ὁ γράφων τὸ γράφον, ὁ κόπτων τὸ κόπτον, ὁ γνόν τὸ γνόν, ὁ βιόν τὸ βιόν, ὁ ἀλούς τὸ ἀλόν, ὁ φύς τὸ φύν· ὁ Ἱορῶν, ὁ νικῶν τὸ νικῶν, ὁ μισῶν τὸ μισόν, ὁ πληρῶν τὸ πληροῦν· ὁ μελιττόεις-οῦς, τὸ μελιττόνειν-οῦν κλ.

Παρατηρήσεις.

§ 164. α') Ἡ ἐνικὴ ὄνομαστικὴ τῶν εἰς τι- ληγόντων θεμάτων σχηματίζεται προσλήψει τῆς καταλήξεως σ· τὸ δὲ τι πρὸ τοῦ -ις ή -οι(ν)² ἀποδάλλεται μετ' ἀναπληρωτικῆς ἔκτάσεως τοῦ ῥίζικου φωνήντος (§ 71, ε' σημ. 1). οἶον (διδόντ-ες) διδούς, (διδόντ-ες) διδούς, (χαρίεντ-ες) χαρίεις, (λύσαντ-ες) λύσας. Ἐξαιροῦνται τὰ εἰς -ων, -οις

¹ Ἡ δίφθογγος ει ἐν τοῖς -εις, -εντος εἶναι νόθος, ὡς προερχομένη ἐξ ἀναπληρωτικῆς ἔκτάσεως (ἴδε 61, 2, 6').

² Κυρίως τὸ τι-ε-ς = (§ 70 α') τι-ε-ς = (§ 73) τι- ε· τὸ δὲ τι πρὸ τοῦ ε ἀποδάλλεται μετ' ἀναπλ. ἔκτάσεως (§ 71, ε') οἶον (διδόντ-ες = διδόντ-οις = διδόντ-ες = διδόντ-ες) διδούς

βαρύτονα δύναματα καὶ μετοχαί, ἔτινα σχηματίζουσι τὴν δύναμαστικὴν ἐκ τοῦ ἴσχυροῦ θέματος· οἷον (λεοντ-) λέων, (λεγοντ-) λέγων.

ΣΗΜ. 'Η ἐν. δύναμαστ. καὶ κλητ. τῶν οὐδετέρων ἔχει τὸν τύπον τοῦ θέματος (§ 155).

β'.) 'Η ἐν. αἰτιατικὴ λήγει εἰς ἄ· οἶον γίγαντ-ἄ, λέοντ-ἄ.

γ'.) 'Η ἐν. κλητικὴ τῶν μὲν δύνατόνων καὶ τῶν περισπωμένων οὐσιαστικῶν καὶ μετοχῶν εἰναι ὅμοί τῇ δύναμαστικῇ, τῶν δὲ βρυτόνων ὅμοία τῷ ἀσθενεῖ θέματι· οἷον ἀνδριάς-ῶ ἀνδριάς, Σενοφῶν ὁ Σενοφῶν, ἀλλᾶς-ῶ ἀλλᾶς, γράφων-ῶ γράφων· ἀλλὰ ἔλεφας-ῶ ἔλεφαν, γέρων-ῶ γέρον, λέων-ῶ λέον, (τιμῆσις=) τιμῆς-ῶ (τιμῆν=) τιμῆν (ἐπιθ.).

ΣΗΜ. Τὸ "Αἴλας," Πολυδάμας, Λαοδάμας ἔχουσι κλητ. δ "Αἴλα, Πολυδάμα, Λαοδάμα (κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ εἰς ας πρωτόκλιτα (§ 61 2 γ' σημ.)) οἵτω διὰ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ "Αἴλαντα καὶ Αἴλαν, λυκάβαντα καὶ λυκάβαν, Θάντα καὶ Θάντη. Τὸ δὲ Αἴλας ἔχει κλητ. δ Αἴλας καὶ Αἴλαν.

* δ'.) 'Η δοτ. πληθυντικὴ τῶν εἰς -εις, -εντος οὐσιαστικῶν καὶ ἐπιθέτων σχηματίζεται ἐκ τῶν εἰς -ετ ἀσθενῶν θεμάτων οἷον πλακοῦς (θεμ. πλακεωντ- καὶ πλακεστ-) δοτ. (πλακέστ-σι= (§ 70, α')) πλακέσσοις=πλακέσσοις= πλακοῦσι(ν), χαρίεις (θεμ. χαριεντ- καὶ χαριετ-), δοτ. πληθυντ. (χαρίετ-σι=χαριεσ-σι=) χαρίεσι(ν)· ἀλλὰ εἰς (θέμ.-ιεντ), δοτ. (ιέντ-σι=) ιέισι (ώς μετοχή).

δ'.) Ἔνθινδληκτα.

§ 165. Ταῦτα εἰναι καὶ τῶν τριῶν γενῶν καὶ λήγουσιν εἰς -η.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

Ἐνικός.

Θεμ.	παιαν-	ποιμεν-	χτεν-	χηφην-	δελφεν-
Όν.	δ	παιάν	ποιμῆν	χτείς	χηφῆν
Γεν.	τοῦ	παιάν-ος	ποιμέν-ος	χτεν-ός	χηφην-ος
Δοτ.	τῷ	παιάνι:	ποιμένι:	χτεν-ί	χηφην-ί
Αἰτ.	τὸν	παιάν	ποιμέν-ά	χτέν-ά	χηφην-ά
Κλ.	ώ	παιάν	ποιμῆν	χτείς	χηφῆν

Διεκός.

Θεμ.	παιάν-ε	ποιμέν-ε	χτέν-ε	χηφην-ε	δελφεν-ε
Όν.	Αἴτ.	τὼ παιάν-ε	ποιμέν-ε	χτέν-ε	χηφην-ε
Γεν.	Δοτ.	τοῖν παιάν-οιν	ποιμέν-οιν	χτεν-οῖν	χηφην-οῖν
Ελ.	ώ	παιάν-ε	ποιμέν-ε	χτέν-ε	χηφην-ε

Πληθυντικός.

Θεμ.	παιάν-ες	ποιμέν-ες	χτέν-ες	χηφην-ες	δελφεν-ες
Όν.	οῖ	παιάν-ες	ποιμέν-ες	χτέν-ες	χηφην-ες
Γεν.	τῶν	παιάν-ων	ποιμέν-ων	χτεν-ῶν	χηφην-ῶν
Δοτ.	τοῖς	παιάσι(ν)	ποιμέσι(ν)	χτεσί(ν)	χηφησί(ν)
Αἰτ.	τοὺς	παιάν-άς	ποιμέν-άς	χτέν-άς	χηφην-άς
Κλ.	ώ	παιάν-ες	ποιμέν-ες	χτέν-ες	χηφην-ες

*Ενικός.

Θέμ.	γειτον-	Φορχυν-	χωδων-	μελάν-
*Ον.	δ	γείτων	Φόρκυς	χώδων
Γεν.	τοῦ	γείτον-ος	Φόρκυν-ος	χώδων-ος
Δοτ.	τῷ	γείτον-ι	Φόρκυν-ι	χώδων-ι
Αἰτ.	τὸν	γείτον-ζ	Φόρκυν-ζ	χώδων-ζ
Κλ.	ῶ	γείτον	Φόρκυν	χώδων

Δυϊκός.

*Ον. καὶ Διτ.	τῷ γείτον-ε	Φόρκυν-ε	χώδων-ε	μελάν-ε
Γεν. καὶ Δοτ.	τοῖν γείτον-οιν	Φορκύν-οιν	χωδών-οιν	μελάν-οιν
Κλητ.	ῶ γείτον-ε	Φόρκυν-ε	χώδων-ε	μελάν-ε

Πληθυντικός.

*Ονομ.	οἱ	γείτον-ες	Φόρκυν-ες	χώδων-ες	μελάν-ες, τὰ μέλαν-ζ
Γεν.	τῶν	γειτόν-ων	Φορκύν-ων	χωδών-ων	μελάν-ων
Δοτ.	τοῖς	γείτοσι(ν)	Φόρκυσι(ν)	χώδωσι(ν)	μέλασι(ν)
Αἰτ.	τοὺς	γείτον-ζς	Φόρκυν-ζς	χώδων-ζς	μέλαν-ζς, τὰ μέλαν-ζ
Κλ.	ῶ	γείτον-ες	Φόρκυν-ες	χώδων-ες	μέλαν-ες μέλαν-ζ

*Ενικός.

Θέμ.	εὐδαιμον-	βελτιον-
*Ονομ.	δ	ἡ εὐδαιμόνων, τὸ εὐδαιμον
Γεν.	τοῦ	τῆς εὐδαιμον-ος
Δοτ.	τῷ	τῇ εὐδαιμον-ι
Αἰτ.	τὸν	τὴν εὐδαιμον-ζ, τὸ εὐδαιμον
Κλ.	ῶ	εὐδαιμον

Δυϊκός.

*Ον. Αἰτ.	τῷ	εὐδαιμον-ε	βελτίον-ε
Γεν. Δοτ.	τοῖν	εὐδαιμόν-οιν	βελτίον-οιν
Κλητ.	ῶ	εὐδαιμον ε	βελτίον-ε

Πληθυντικός.

*Ονομ.	οἱ αἱ	εὐδαιμον-ες, τὰ εὐδαιμον-ζ	βελτίονες ἡ βελτίους, τὰ βελ-
Γεν.	τῶν	εὐδαιμόν-ων	[τίονα ἡ βελτίων]
Δοτ.	τοῖς ταῖς	εὐδαιμόσι(ν)	βελτίον-οιν
Αἰτ.	τοὺς τὰς	εὐδαιμον-ζς, τὰ εὐδαιμον-ζ	βελτίον-ζς ἡ βελτίους, τὰ βελ-
Κλητ.	ῶ	εὐδαιμον-ες	[τίονα ἡ βελτίων]

Παραδείγματα πρὸς ἄσκησιν· δ Ἀκαρνάν, Αίνιάν, Τιτάν, αὐχήν, ἀρσην, λιμήν, ἡ φρήν, ὁ σφήν, πυρήν, Ἐλλην, ἡ Σειρήν, (ἡ) δ θίς, ἡ ίς, ἀκτίς, δελφίς, ὁδίς, Σαλαμίς, Ἐλευσίς, χιών, εικών, δ, ἡ ἡγεμών, δ, ἡ ἀλεκτρυών, δ κίων, Μακεδών, ἡ Γόρτυς, ὁ χειμών, γιτών, ανδρών, γυναικών, Παρθενών, Σόλων, φύσιν, πώγων, ἡ μήκων, ὁ κλύδων, τάλας, δ, ἡ, σώφρων τὸ σῶφρον, δ ἡ κρείσσων τὸ κρείσσον, ὁ ἡ μεγαλοπράγμων τὸ μεγαλόπραγμον, δ ἡ μείζων τὸ μείζον.

Παρατηρήσεις.

§ 166. α') Ἡ ἐν. ὄνομ. τῶν ἐγρινολήκτων σχηματίζεται ἐκ τοῦ ἴσχυροῦ θέματος, πλὴν τῶν εἰς -ιν καὶ -υν ληγόντων θεμάτων καὶ τῶν: τάλας μέλας, κτείς καὶ εἰς, ἀτινα σχηματίζουσι τὴν ὄνομαστικὴν προσλήψει τοῦ -ι· τὸ δὲ ν πρὸ τοῦ -ι ἀποβάλλεται μετ' ἀνκπληρωτικῆς ἐκτάσεως τοῦ ῥίζικου φωνήντος (§ 71, ε')· οἶν (ποιμεν-) ποιμῆν, (δαιμον-) δαιμων, ἀλλὰ (βίν-ε) βῖς, (Γόρτυν-ς==) Γόρτυς, (τάλαν-ς==) τάλας, (μέλαν-ς==) μέλας, (κτέν-ς==) κτείς, (ἐν-ς==) εἰς.

ΣΗΜ. 1. Ἐν τῇ δοτ. πληθυντ. ὁ χρακχτὴρ -ν ἀποβάλλεται πρὸ τῆς καταλήξεως -οι(ν) ἔνευ ἐκτάσεως τοῦ πρὸ αὐτοῦ βραχέος φωνήντος κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰς ἀλλας πτώσεις· οἶν (ποιμένες, ποιμένων) ποιμέσι-(μείζονες, μειζόνων) μείζοσι¹ κλπ.

ΣΗΜ. 2. Τὰ εἰς -αν (γεν. -ᾶνος), καὶ -ις (γεν. τὸν) ἔχουσι τὸ ῥίζικὸν φωνῆν τον μακρόν οἶν παιάν-παιάνος, Τιτάν-Τιτάνος, ἀκτίς-ἀκτίνος, Σαλαμίς-Σαλαμίνος, πλὴν τῆς ἀντωνυμίας ^{οὐ}τούς.

* § 167. Ἡ ἐν. αἰτ. προσλαμβάνει τὴν κατάληξιν α· οἶν λιμέν-ᾶ, δελφῖν-ᾶ, ἀκτῖν-ᾶ.

γ') Ἡ ἐν. κλητ. τῶν μὲν δξιτόνων εἰναι ὄμοία τῇ ὄνομ., τῶν δὲ βαρυτόνων ὄμοία τῷ θέματι· οἶν ποιμῆν-ῶ ποιμῆν, ὠδὶς-ῶ ὠδὶς, ἀλλὰ γεῖτον-ῶ γεῖτον, μέλας-ῶ μέλαν.

ΣΗΜ. Τὸ Ἀπόλλων καὶ Ποσειδῶν ἔχουσιν αἰτ. Ἀπόλλωνα, Ποσειδῶνα καὶ ἐπὶ ὄρχου (νὴ τὸν) Ἀπόλλω καὶ (νὴ τὸν) Ποσειδῶν κλητ. δὲ ὡ Ἀπολλον, ὡ Πόσειδον.

* § 167. Τὰ εἰς -ισιν καὶ -ιον συγκριτικὰ ἔχουσι καὶ βραχυτέρους τύπους 1) ἐν τῇ ἐν. αἰτιατ. τοῦ ἀρσ. καὶ θηλ.· οἶν βελτίονα καὶ βελτίσ· καὶ 2) ἐν τῇ πληθ. ὄνομ., αἰτ. καὶ κλητ. καὶ τῶν τριῶν γενῶν· οἷον οἱ, αἱ βελτίονες καὶ βελτίσ· τούς, τὰς βελτίονας καὶ βελτίσ· τὰ βελτίονα καὶ βελτίσ (ὄνομ., αἰτ. καὶ κλητ.).

ΣΗΜ. Οἱ βραχύτεροι τύποι ἔγενοντο ἐκ θέμ. εἰς -οσ· οἶν (βελτίσ-, μείζοσ-, κλπ.) βελτίσ-ες== (§ 73) βελτίσες=βελτίους κλπ.

* § 168. Ὁ τόνος τῶν εἰς -ισιν συγκριτικῶν καὶ εἰς -ιον συνθέτων ἐν τῇ κλητ. καὶ τῷ οὐδετέρῳ ἀναβιβάζεται, ἀλλ' οὐχὶ πέραν τῆς τελευταίας συλλαβῆς· τοῦ α' συνθετικοῦ· οἶν βελτίων-ῶ βελτίσ-τον-τὸ βελτίον, εὐγνώμων-ῶ εὐγνωμον-τὸ εὐγνωμον, Ἄριστογείτων-Ἄριστόγειτον, Ἀγαμέμνων-ῶ Ἀγάμεμνον, Εὐθύφρων-ῶ Εὐθύφρον.

(¹) Γλωσσικῶς ἐρμηνεύεται ἀλλως.

ε') Υγρόδηπτα.

§ 169. Ταῦτα εἶναι ἀρσεν., θηλ. ἢ οὐδ. καὶ λήγουσιν εἰς -ρ· ἐν δὲ εἰς -λ, ὁ ἄλς (=τὸ ἄλας).

ΣΗΜ. Τὸ ἄλς, ὅπερ ἔτοι ποτε ὁδοντοφωνόληχτον (ἄλδ-, ἄλδ-ς=ἄλσ-ς=ἄλ-ς), ἐν τῷ ἐνικῷ μόνον εὑρῆται περὰ ποιηταῖς καὶ ὡς θηλυκὸν συνήθως ἡ ἄλς (=θάλασσα).

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

Ἐνικός.

	Θέμ. ἄλ-[χλδ-]	Καρ-	ἀθερ-	θηρ-
Όνομαστικὴ	ό	χλ-ς	Κάρ ⁽¹⁾	ἀθήρ
Γενικὴ	τοῦ	άλ-ος	Καρ-ός	θηρ-ός
Δοτικὴ	τῷ	άλ-ί	Καρ-ί	θηρ-ί
Αἰτιατικὴ	τὸν	άλ-ζ	Καρ-ζ	θηρ-ζ
Κλητικὴ	ώ	άλ-ς	Κάρ	θήρ

Δυϊκός

Όνομ. Αἰτ.	τώ	άλ-ε	Καρ-ε	ἀθέρ-ε	θῆρ-ε
Γεν. Δοτ.	τοῖν	άλ-οιν	Καρ-οῖν	ἀθέρ-οιν	θηρ-οῖν
Κλητ.	ώ	άλ-ε	Καρ-ε	ἀθέρ-ε	θῆρ-ε

Πληθυντικός

Όνομαστικὴ	οἱ	άλ-εις	Καρ-εις	ἀθέρ-εις	θῆρ-εις
Γενικὴ	τῶν	άλλων	Καρ-ῶν	ἀθέρ-ῶν	θηρ-ῶν
Δοτικὴ	τοῖς	άλ-σις(ν)	Καρ-σις(ν)	ἀθέρ-σις(ν)	θηρ-σις(ν)
Αἰτιατικὴ	τοὺς	άλ-σις	Καρ-σις	ἀθέρ-σις	θηρ-σις
Κλητ.	ώ	άλ-εις	Καρ-εις	ἀθέρ-εις	θῆρ-εις

Ἐνικός

	Θέμ. ὥητορ-	μάρτυρ-	φῶρ-	ἀπατορ-
Όν.	ό	ὥήτωρ	μάρτυς	φῶρ
Γεν.	τοῦ	ὥήτορος	μάρτυρος	φῶρ-ός
Δοτ.	τῷ	ὥήτορ-ι	μάρτυρ-ι	φῶρ-ί
Αἰτ.	τὸν	ὥήτορ-ζ	μάρτυρ-ζ	φῶρ-ζ
Κλ.	ώ	ὥήτωρ	μάρτυς	φῶρ

Δυϊκός

Όν. Αἰτ.	τώ	ὥήτορ-ε	μάρτυρ-ε	φῶρ-ε	ἀπάτορ-ε
Γεν. Δοτ.	τοῖν	ὥήτορ-οιν	μάρτυρ-οιν	φῶρ-οιν	ἀπάτορ-οιν
Κλητ.	ώ	ὥήτορ-ε	μάρτυρ-ε	φῶρ-ε	ἀπάτορ-ε

Πληθυντικός

Όνομ.	οἱ	ὥήτορ-εις	μάρτυρ-εις	φῶρ-εις	ἀπάτορ-εις, ἀπάτορ-ζ
Γεν.	τῶν	ὥήτορ-ῶν	μάρτυρ-ῶν	φῶρ-ῶν	ἀπάτορ-ῶν
Δοτ.	τοῖς	ὥήτορ-σις(ν)	μάρτυρ-σις(ν)	φῶρ-σις(ν)	ἀπάτορ-σις(ν)
Αἰτ.	τούς	ὥήτορ-ζες	μάρτυρ-ζες	φῶρ-ζες	ἀπάτορ-ζες, ἀπάτορ-ζ
Κλητ.	ώ	ὥήτορ-εις	μάρτυρ-εις	φῶρ-εις	ἀπάτορ-εις, ἀπάτορ-ζ

(1) Τὰ εἰς -αρ μονοσύλλαβα ἔχουσι πανταχοῦ τὸ ἄ μαχρόν.

Παραδείγματα πρὸς ἀσκήσιν· ψάρ, νέκταρ, αἴθηρ, δαήρ, ἄήρ, σωτῆρ, κρατήρ, στατήρ, ζωστήρ, πράκτωρ, αὐτοχράτωρ, ἰχώρ, ἀλώρ, ὁ, ἡ εύπιξτωρ τὸ εὔπατορ, ὁ, ἡ ἀμήτωρ τὸ ἀμητόρ.

Παρατηρήσεις.

§ 170. α') 'Η ἐν. ὀνομαστικὴ τῶν ὑγρολήκτων σχηματίζεται ἐκ τοῦ ἴσχυροῦ θέματος. Ἐξαιροῦνται προσλημβάνοντα τὴν κατάληξιν -ις τὸ μοναδικὸν κατὰ τὸν χαρακτῆρα ἀλ-ις καὶ τὸ μάρτυς-.

ΣΗΜ. Τὸ μάρτυς ἔχει δύο θέματα: μαρτυ- (πρὸ συμφώνου) καὶ μαρτυρ- (πρὸ φωνήντος).

β') 'Η ἐν. κλητικὴ τῶν μὲν βαρυτόνων εἶναι ὁμοία τῷ θέματι οἰον δήτωρ -ῶ δῆτορ, ἀπάτωρ -ῶ ἀπατορ. τῶν δὲ δξυτόνων καὶ τοῦ μάρτυς ὁμοία τῇ ὀνομαστικῇ οἰον κλητήρ—ῶ κλητήρ, μάρτυς ὁμάρτυς· πλὴν τοῦ δαήρ, σωτήρ καὶ τῶν συγκοπτομένων (§ 172 δ') οἰον δᾶερ, σῶτερ, πάτερ, μῆτερ. θύγατερ κτλ.

Συγκοπτόμενα.

§ 171. Ὁνόματά τινα εἰς -ηρ (γεν. -ερος) λέγονται συγκοπεόμενα, διότι συγκόπτουσιν εἰς τινας πτώσεις τὸ ῥιζικὸν φωνῆν -ε. Εἶναι δὲ ταῦτα τὰ ἔξης· πατήρ, μήτηρ, θυγάτηρ, γαστήρ, ἀστήρ, ἀνήρ, Δημήτηρ καὶ ἀρήν⁽¹⁾.

ΣΗΜ. Τὰ συγκοπτόμενα ἔχουσιν κυρίως διάφορα θέματα, ἐν οἷς γίνονται μεταπτώσεις ἐκ τῶν ἴσχυρῶν θεμάτων εἰς τὰ ἀσθενῆ καὶ τάναπαλιν· οἰον πατηρ-, πατερ-, πατρ- (Ὄμ. πατρ-ῶν), μητηρ-, μητερ-, μητρ- κλπ.

Κλίσις τῶν συγκοπτομένων.

Ἐνικός.

πατερ-			ἀνερ-
'Ον.	ό	πατήρ	ἀνήρ
Γεν.	τοῦ	πατρ-ός	(ἀνέρ-ος = ἀν-ρός =) ἀν-δ-ρός
Δοτ.	τῷ	πατρ-ί	(ἀνέρ-ι = ἀν-ρί =) ἀν δ-ρί
Αἰτ.	τὸν	πατέρ-ἄ	(ἀνέρ-ἄ = ἀν-ρἄ =) ἀν-δ-ρά
Κλ.	ῶ	πάτερ	ἀνερ

Δυϊκός.

'Ον. Αἰτ. τῷ	πατέρ-ε	(ἀνέρ-ε = ἀν-ρε =) ἀν-δ-ρε
Γεν. Δοτ. τοῖν	πατέρ-οιν	(ἀνέρ-οιν = ἀν-ροῖν =) ἀν-δ-ροῖν
Κλ.	ῶ	(ἀνέρ-ε = ἀν-ρε =) ἀν-δ-ρε

¹ 'Η Ὁνόμαστικὴ ἐν Ἀττ. ἐπιγραφαῖς· ἀντ' αὐτῆς συνήθ. ὁ ἀμφός.

Πληθυντικός.

'Ον.	οἱ	πατέρ-ες	(ἀνέρ-ες=ἄν-ρες=)	ἄν-δ-ρες
Γεν.	τῶν	πατέρ-ων	(ἀνέρ-ων=ἄν-ρῶν=)	ἄν-δ-ρῶν
Δοτ.	τοῖς	πατρᾶ'-σι(ν)	(ἀνέρ-σι=ἄν-ρᾶ'σι=)	ἄν-δ-ρᾶσι(ν)
Αἰτ.	τοὺς	πατέρ-ᾶς	(ἀνέρ-ᾶς=ἄν-ρᾶς=)	ἄν-δ-ρᾶς
Κλ.	ῷ	πατέρ-ες	(ἀνέρ-ες=ἄν-ρες=)	ἄν-δ-ρες

'Ενικός.

Θέμ.	ἀρεν-	καὶ ἀμνε-	Δημητερ-
'Ον.	ό	ἀρὴν καὶ ἀμνός	Δημήτηρ
Γεν.	τοῦ	(ἀρέν-ος) ἀρνός	Δημητρός
Δοτ.	τῷ	(ἀρέν-ι) ἀρνί	Δημητρί
Αἰτ.	τὸν	(ἀρέν-ἄ) ἀρνά	Δημητρά
Κλ.	ῷ	ἀρὴν καὶ ἀμνέ(-νός)	Δημητερ

Διεκός.

'Ον. Αἰτ. τῷ (ἀρέν-ε)	ἀρνε
Γεν. Δοτ. τοῖν (ἀρέν-οιν)	ἀρνοῖν
Κλητ. ώ (ἀρέν-ε)	ἀρνε

Πληθυντικός.

'Ον.	οἱ (ἀρέν-ες)	ἀρνες
Γεν.	τῶν (ἀρέν-ων)	ἀρνῶν
Δοτ.	τοῖς (ἀρέν-σι=ἄρν-σι)	ἄρνα'σι(ν)
Αἰτ.	τούς (ἀρέν-ᾶς)	ἄρνᾶς
Κλ.	ῷ (ἀρέν-ες)	ἀρνες

ΣΗΜ. Τὸ μὲν πατήρ, μήτηρ, θυγάτηρ καὶ γαστήρ συγκόπτουσι μόνον ἐν τῇ ἐν. γεν. καὶ δοτ. καὶ πληθ. δοτικῇ τὸ ε, τὸ δὲ ἀνήρ, Δημήτηρ καὶ ἀρην εἰς πάσας τὰς πτώσεις πλὴν τῆς ἐν. δνομ. καὶ κλητ., τὸ δὲ ἀστήρ μόνον ἐν τῇ δοτ. πληθ.

Παρατηρήσεις.

§ 172. Ἐν τοῖς συγκοπτομένοις παρατηροῦμεν τὰ ἔξι.

α') Εἰς τὸ ἀνήρ μετὰ τὴν συγκοπὴν τοῦ ε παρεμβάλλεται δχάριν εὐφωνίας· οἷον ἀνέρος=ἀν-ρός=ἀν-δ-ρός κλπ.

β') Πάντα τὰ συγκοπτόμενα ἐν τῇ δοτ. πληθυντικῇ μετὰ τὴν συγκοπὴν τοῦ ε διναπτύσσουσι μεταξὺ τοῦ θέματος καὶ τῆς καταλήξεως ἀ (βραχύ). οἷον (πατέρ-σι=πατρ-σι=) πατρ-ᾶ'-σι (ἰδε § 171 σημ.).

γ') Ὁ τόνος τῶν συγκεκομμένων τύπων καταβιβάζεται ἐπὶ τῆς ληγούσης, πλὴν τοῦ Δημήτηρ, διπερ συγκοπτόμενον προπαροξύνεται.

δ') "Ἐν τῇ ἐν. κλητικῇ τὰ συγχεκομμένα (πλὴν τοῦ γαστῆρα καὶ ἀστῆρ), τὸ σωτῆρ, δαήρ καὶ τὰ σύνθετα ἐπίθετα ἀναβιβάζουσι τὸν τόνον· οἷον ἄνερ, πάτερ, μῆτερ, θύγατερ, σῶτερ, δᾶερ, ἄπατορ· ἀλλὰ ω̄ γαστῆρ, ω̄ ἀστῆρ.

Γ') Σιγμόληκτα (-σ).

§ 173. Ταῦτα εἰνε ἀρσενικά, θηλυκὰ καὶ οὐδέτερα.

Σιγμόληκτα τριτόκλιτα εἰναι· 1) τὰ εἰς -ος καὶ -ας οὐδ. οὐσιαστικά· οἷον γένος, κρέας· 2) τὰ εἰς -ης καὶ -ες δικατάληκτα ἐπίθετα· οἷον ἀληθῆς, ἀληθές· 3) τὰ σύνθετα κύρια εἰς -ης καὶ -ελῆς· οἷον Δημοσθένης, Περικλῆς· 4) τὸ αἰδώς, ἡώς καὶ μῆς· καὶ 5) τὸ φῶς καὶ αἱ εἰς -ως μετοχαὶ τοῦ ἐνεργ. παρακειμ. εἰς τὴν ὄνομ. μόνον καὶ τὰς διμοικαταλήκτους πτώσεις· εἰς δὲ τὰς ἄλλας εἰναις ὁδοντοφωνόληκτα εἰς -τ (§ 162 σημ. 2). οἷον γεγραφῶς-γεγραφότος.

§ 174. Ο χαρακτὴρ -σ μεταξὺ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται καὶ τὰ συμπίπτοντα φωνήεντα συναιροῦνται (§ 73). οἷον (ἀληθέσ-ος = ἀληθέ-ος =) ἀληθοῦς. Ωσαύτως ἀποβάλλεται ὁ χαρακτὴρ -σ καὶ πρὸ τῆς καταλήξεως -σι (§ 74). οἷον (ἀληθέσ-σι =) ἀληθέ-οι(ν).

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

§ 175. 1) Οὐδέτερα οὐσιαστικὰ εἰς -ος καὶ -ας.

*Ενικός.

Θεμ. γενεσ-	χρεασ-	γηρασ-
Όνομ.	τὸ γένος	τὸ χρέας
Γεν.	(γένε(σ)-ος)	(χρέα(σ)-ος)
Δοτ.	(γένε(σ)-ι)	(χρέα(σ)-ι)
Αἴτ.	γένος	χρέα
Κλητ.	γένος	χρέας

Δυϊκός.

Όν. Αἴτ. (γένεσ(σ)-ε) γένες:	(χρέα(σ)-ε)	χρέά	(γήρα(σ)-ε)	γήρα
Γεν. Δοτ. (γενέ(σ)-οιν) γενοῖν	(χρέα(σ)-οιν)	χρεῷν	(γηρά(σ)-οιν)	γηρῷν
Κλητ. (γένε(σ)-ε) γένες:	(χρέα(σ)-ε)	χρέζ	(γήρα(σ)-ε)	γήρα

Πληθυντικός.

Όνομ. (γένε(σ)-ζ) γένη	χρέζ	(γήρα(σ)-ζ)	γήρα	
Γεν. (γενέ(σ)-ων) γενῶν	(χρέα(σ)-ων)	χρεῶν	(γηρά(σ)-ων)	γηρῶν
Δοτ. (γένεσ-σι) γένεσι(ν)	(χρέασ-σι)	χρέασι(ν)	(γήρασ-σι)	γήρασι(ν)
Αἴτ.	γένη	χρέα	(γήρα(σ)-ζ)	γήρα
Κλητ. (γένε(σ)-ζ) γένη	χρέζ	(γήρα(σ)-ζ)	γήρα	

Οὕτω κλίνονται: τὸ πάθος, θέος, βέλος, μέγεθος, σκεῦος, ἄνθος, ζήνος, πλῆθος, ἔτος, θέρος, όρος, χράτος, ξίφος, κέρδος, βάθος, πλάτος, εὔρος, ψύκος,

κῦδος τὸ γέρας, τὸ σέλας, τὸ κέρας, ὅπερ διφορεῖται ἔχον χαρακτῆρα σῇ τι πρὸ τῶν ἀπὸ φωνήνεντος ἀρχομένων καταλ., γενέρεως καὶ κέρατος, δοτ. κέρα καὶ κέρατι κλπ. τὸ πέρας, ὅπερ ἔχει πανταχοῦ χαρακτ. τ. τὸ τέρας, ὅπερ ἐν μὲν τῷ ἐνικῷ ἔχει χαρακτ. τ., ἐν δὲ τῷ πληθ. ὅτε μὲν τ., ὅτε δὲ σ., καὶ τὸ κνέφας, ὅπερ ἔχει γεν. κνέφους καὶ δοτ. κνέφα καὶ εὑρηται μόνον ἐν τῷ ἐνικῷ.

ΣΗΜ. Ἐκ τῶν εἰς -ος ἔχουσι τὸ δίγχρονον τῆς παραληγούστης μακρὸν τά: κῦδος, κυδος, μᾶσος, πνίγος, δίγος, στέφος, φύκος, ψυχος κλπ.

2) Ἐπίθετα εἰς -ης καὶ -ες.

*Επικός.

Θέμ. ἀληθεσ-		συνηθεσ-	
Όνομ.	ὁ η	ἀληθής	συνήθης
Γεν.	τοῦ τῆς (ἀληθέ(σ)-ος)	ἀληθοῦς	συνήθους
Δοτ.	τῷ τῇ (ἀληθέ(σ)-οῦ)	ἀληθεῖ	συνήθει
Αἰτ.	τὸν τὴν (ἀληθέ(σ)-οῦ)	ἀληθῆ	συνήθη
Κλητ.	ώ	ἀληθές	συνήθες

Δυϊκός.

Όνομ. Αἰτ. τώ	(ἀληθέ(σ)-ε)	ἀληθεῖ	(συνήθε(σ)-ε)	συνήθεις
Γεν. Δοτ. τοῖν	(ἀληθέ(σ)-οιν)	ἀληθοῖν	(συνηθέ(σ)-οιν)	συνηθοῖν
Κλητ.	ώ	(ἀληθέ(σ)-ε)	ἀληθεῖ	(συνηθέ(σ)-ε)

Πληθυντικός.

Όνομ.	οἱ αἱ	(ἀληθέ(σ)-ες)	ἀληθεῖς	(συνήθε(σ)-ες)	συνήθεις
Γεν.	τῶν	(ἀληθέ(σ)-ων)	ἀληθῶν	(συνηθέ(σ)-ων)	συνηθῶν
Δοτ.	τοῖς ταῖς	(ἀληθέσ-σι)	ἀληθέσι(ν)	(συνηθεσ-σι)	συνηθεσι(ν)
Αἰτ.	τούς τὰς		ἀληθεῖς ⁽¹⁾		συνηθειεις ⁽¹⁾
Κλητ.	ώ	(ἀληθέ(σ)-ες)	ἀληθεῖς	(συνηθέ(σ)-ες)	συνηθειες

*Επικός.

Θέμ. ἀληθεσ-		συνηθεσ-	
Όνομ.	τὸ	ἀληθέ(σ)-ες	συνηθεσ
Γεν.	τοῦ	(ἀληθέ(σ)-ος)	(συνηθέ(σ)-ος)
Δοτ.	τῷ	(ἀληθέ(σ)-οῦ)	(συνηθέ(σ)-οῦ)
Αἰτ.	τὸ	ἀληθές	συνηθεσ
Κλητ.	ώ	ἀληθές	συνηθες

Δυϊκός.

Όνομ. Αἰτ. τώ	(ἀληθέ(σ)-ε)	ἀληθεῖ	(συνηθέ(σ)-ε)	συνήθεις
Γεν. Δοτ. τοῖν	(ἀληθέ(σ)-οιν)	ἀληθοῖν	(συνηθέ(σ)-οιν)	συνηθοῖν
Κλητ.	ώ	(ἀληθέ(σ)-ε)	ἀληθεῖ	(συνηθέ(σ)-ε)

Πληθυντικός.

Όνομ.	τὰ	(ἀληθέ(σ)-ά)	ἀληθῆ	(συνηθέ(σ)-ά)	συνήθη
Γεν.	τῶν	(ἀληθέ(σ)-ων)	ἀληθῶν	(συνηθέ(σ)-ων)	συνηθῶν
Δοτ.	τοῖς	(ἀληθέσ-σι)	ἀληθέσι(ν)	(συνηθεσ-σι)	συνηθεσι(ν)
Αἰτ.	τὰ	(ἀληθέ(σ)-ά)	ἀληθῆ	(συνηθέ(σ)-ά)	συνήθη
Κλητ.	ώ	(ἀληθέ(σ)-ά)	ἀληθῆ	(συνηθέ(σ)-ά)	συνήθη

⁽¹⁾ Ἐσχηματίσθη κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὴν πληθυντ. ὄνοματα: κήνη.

⁽²⁾ Τὸ ἀληθές καὶ χαρίει, δταν λαμβάνωσιν ἐπιρρ. σημασίαν, προπαροξύνονται: ἀληθεῖς; (=ἀληθῶς; ἀληθεια; ἀληθινά);, χαρίειν (=χαριείντως).

Παραδείγματα πρὸς ἀσκησιν· ὁ ὑγιῆς, ἐπιμελῆς, ἔγχρατῆς, εὐγενῆς, εὐχετῆς, αὐτάρκης, ἀσθενῆς, πλήρης, εὐώδης, εύφυης, ὑπερμεγέθης, αὐθάδης, χρηστοήθης, τὸ ὑγιές, ἐπιμελές, εὔφυες, ἔγχρατές, εὐχλεές κλπ..

3) *Κύρια εἰς -ης καὶ -κληῖς.**Ἐνικός.*

Θεμ. Σωχρατεσ-

Περικλεεσ-

Όν. ὁ	Σωχράτης	$(\text{Περικλέης}) = \text{κλῆς}$
Γεν. τοῦ (Σωχράτε(σ)-ος)	Σωχράτους	$(\text{Περικλέε(σ)-ος}) = \text{κλέους}$
Δοτ. τῷ (Σωχράτε(σ)-ι)	Σωχράτει	$(\text{Περικλέε(σ)-ι}) = \text{κλέει} = \text{κλεῖ}$
Αἰτ. τὸν (Σωχράτε(σ)-ἄ)	τη καὶ -την	$(\text{Περικλέε(σ)-ἄ}) = \text{κλέᾳ}$ ⁽¹⁾
Κλ. ς	Σωχρατες	$(\text{Περίκλεες}) = \text{κλεις}$

Παραδείγματα πρὸς ἀσκησιν. Ἀριστοφάνης, Ἀριστοτέλης, Ἀριστομένης, Δημοσθένης, Διομήδης, Διογένης, Ἰσοράτης, Ἱρικράτης, Ἰπποκράτης, Ποδημοσθένης, Πολυνείκης. Πραξιτέλης—Ἡρακλῆς, Θεμιστοκλῆς, Ἱεροκλῆς, Μνηλοκλῆς, Προκλῆς, Σοφοκλῆς, Χαρικλῆς.

4) *Τὸ αἰδὼς καὶ ἡῶς κλίνονται ὡς ἐξῆς.**Ἐνικός.*

Θεμ. αἰδοσ-

ἡοσ-

Όνομ.	ἡ	αἰδὼς	ἡῶς
Γεν.	τῆς (αἰδό(σ)-ος)	αἰδοῦς	ἡοῦς
Δοτ.	τῇ (αἰδό(σ)-ι)	αἰδοῖ	ἡοῖ
Αἰτ.	τὴν (αἰδό(σ)-ά)	αἰδῶ	ἡῶ
Κλητ.	ῳ	αἰδώς ⁽²⁾	ἡώς

ΣΗΜ. Τὸ μῆς, καίτοι εἶναι σιγμοδηκτον, κλίνεται κατὰ τὰ εἰς -υ θεμ. τῶν φωνηντολ.: μῆς, (μυ(σ)-δε), μυ-ός, (μυ(σ)-ι) μυτ, μῦν, μῦ, δυϊκ τῶ μύ-εγεν. καὶ δοτ. μυ-οῖν, πλῆθ. μύ-ες, μυ-ῶν, μυ-οῖ, μῆς, μύ-ες.

Γενικαὶ παρατηρήσεις.

§ 176. α') Ἡ ἐν. ὀνοματικὴ τῶν σιγμοδηκτῶν τῶν μὲν ἀρσ. καὶ θηλυκ. σχηματίζεται ἐκ τοῦ ἴσχυροῦ θέματος· οἷον (ἀληθεσ-) ἀληθῆς, (αἰδοσ-) αἰδὼς, (Σωχρατεσ-) Σωχράτης· τῶν δὲ οὐδετέρων ἐκ τοῦ ἀσθενοῦς θέματος (§ 155) ἀμεταβλήτου, πλὴν τῶν οὐσιαστικῶν, ἐν οἷς τὸ ῥίζικ. φωνῆν ε τρέπεται εἰς ο· οἷον (ἀληθεσ-) τὸ ἀληθές, (γηράσ-) τὸ γῆρας, ἀλλὰ (γενεσ-) τὸ γένος, (ὅρεσ-) τὸ ὅρος κλ.

(1) Περὶ τῆς συναρτέσεως τῆς καταλήξεως -εα ὥρα § 45, 2, 1. Παρὰ τοῖς μετγν. ητοι ἀπὸ τοῦ 300 π.Χ., ἡ αἰτ. τῶν εἰς -κλῆς ἐσχηματίσθη καὶ εἰς -κλῆ η -κλῆν οἷον Περικλῆ η Περικλῆν κτλ.

(2) 'Ο δυϊκὸς καὶ πλῆθυντ. σχηματίζεται ὑπὸ τῶν γραμματικῶν κατὰ τὴν 6' κοινὴν κλίσιν· οἷον τὸ αἰδώ, τοῖν αἰδοῦν, αἱ αἰδοῖ, τῶν αἰδόφυ κλπ..

6') Ἡ ἐν. αἰτιατικὴ λήγει εἰς α συναιρούμενον εἰς η· οἶον σαφῆ,
ἀληθῆ· τὸ δὲ ὑγιῆς καὶ τὰ εἰς -φυῆς ἐπίθετα λήγουσι καὶ εἰς -α
καὶ εἰς -η· ὑγιᾶ, εὐφυᾶ καὶ ὑγιῆ, εὐφυῆ.

ΣΗΜ. Τὰ εἰς -ης σύνθ. κύρια (πλὴν τῶν εἰς -αλῆς) σχηματίζουσι τὴν ἐν.
αἰτ. καὶ κατὰ τὰ πρωτόκλιτα· οἶον Σωκράτη καὶ Σωκράτη· τὸν δὲ δυϊκὸν καὶ
πληθ. ἀείποτε κατὰ τὰ πρωτόκλιτα· οἶον οἱ Σωκράται,-τῶν, -αῖς, -ας, Ἀριστο-
φάναι, Δημοσθέναι κλπ.

γ') Ἡ ἐν. κλητ. ἐν μὲν τῷ αἰδώς καὶ ἡῶς εἰναι ὄμοια τῇ ὀνομ.. :
ῳ αἰδώς, ὡ ἡῶς, ἐν πᾶσι· δὲ τοῖς ἄλλοις ὄμοια τῷ θέματι· οἶον (ἀλη-
θεσ-) ἀληθές, (Σωκρατεσ-) Σώκρατες, (Περικλεσ-) Περικλεις.

* § 177. Τὰ εἰς -ης σύνθετα, ὃν τὸ β' συνθετικὸν εἰναι ή λέξις
κλέος, ἐὰν μὲν εἰναι κύρια, συναιροῦνται ἐν ἀπάσαις ταῖς πτώσεσι
καὶ ἐν τῇ δοτ. τοῦ ἐνικοῦ διπλῆν πάσχουσι συναίρεσιν· οἶον Περικλέε(σ)ι
=Περικλέει=Περικλεῖ· ἐὰν δὲ ἐπίθετα, συναιροῦνται ώς τὰλλα ἐπί-
θετα εἰς -ης· οἶον εὐκλεῆς, δοτ. εὐκλεέ(σ)ι=εῖ, εὐκλεέ(σ)α=εᾶ (καὶ
οὐχὶ εὐκλεῆ· δρα § 45, 2, 1), ἀκλεῖ, δυσκλεῖ, ἀκλεᾶ, δυσκλεᾶ κλπ.

* § 178. Τὰ εἰς -ης σύνθετα βαρύτονα ἐπίθετα ή κύρια ἐν τῇ ἐν.
κλητ. καὶ τῷ οὐδετέρῳ προπαροξύνονται· οἶον αὐτάρκης, ὡ αὐταρ-
κες, τὸ αὐταρκες, Δημοσθένης, ὡ Δημόσθενες κλπ. Πλὴν τῶν εἰς
-ωδης, -ωλης, -ηρης, -ηκης, καὶ ωκης· οἶον εὐώδης-ῳ εὐώδες, ἔξω-
λης-ῳ ἔξωλες, ξιφῆρες, ποδῆρες, ἀμφῆκες, ξυρῆκες, ποδῶκες.

* § 179. Τὰ εἰς -ης σύνθετα βαρύτονα ἐπίθετα παροξύνονται μετὰ
τὴν συναίρεσιν ἐν τῇ γεν. καὶ δοτ. τοῦ δυϊκοῦ καὶ τῇ γεν. τοῦ
πληθυντ. κατ' ἀναλογίαν τῶν ἄλλων πτώσεων παρὰ τὸν κανόνα (§ 49). οἶον συνήθης, τοῖν (συνηθέοιν=) συνήθοιν, (συνηθέων=) συν-
ήθων, (τριηρέοιν=) τριηροιν, (τριηρέων=) τριηροων· κατὰ ταῦτα
τὸ ἀπλοῦν πλήρης καὶ τὸ οὐσιαστ. νεοδαμώδης· (πληρέοιν=) πλή-
ροιν, (πληρέων=) πλήρων· (νεοδαμοδέοιν) νεοδαμώδοιν, (νεοδαμο-
δέων=) νεοδαμώδων.

§ 180. Ἡ γεν. πληθ. τῶν εἰς -οις (γεν. -ους) οὐσιαστ. εὔρηται
πολλάκις καὶ ἀσυναιρέτως· οἶον δρέσων καὶ δρῶν, κερδέων καὶ κερ-
δῶν, χειλέων, ἀνθέων καὶ ἀνθῶν, βελέων καὶ βελῶν κλπ.

§ 181. Ἡ αἰτ. πληθυντ. τῶν ἀρσεν. καὶ θηλ. λήγει πάντοτε εἰς
-εις, κατ' ἀναλογίαν τῆς συνηρημένης ὀνομαστ. τοῦ αὐτοῦ ἀριθμοῦ·
οἶον τοὺς ἐπιμελεῖς, τοὺς εὐγενεῖς (κατὰ τὸ οἱ ἐπιμελεῖς, οἱ εὐγενεῖς).

Β'. ΦΩΝΗΕΝΤΟΛΗΚΤΑ.

§ 182. Τὰ φωνηεντόληκτα εἰναι ἀρσενικά, θηλυκά καὶ οὐδέτερα· ὑποδικιροῦνται δὲ α') εἰς κυρίως φωνηεντόληκτα, ἢτοι ἔχοντα χαρακτῆρα ἀπλοῦν φωνῆν -ι, -υ, -ο, -ω· καὶ β') εἰς διφθογγόληκτα, ἢτοι λήγοντα εἰς -αυ (αF), -ευ (εF), -ου (οF).

α' Κυρίως φωνηεντόληκτα.

1) "Εχοντα χαρακτῆρα -ι, -υ.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

Ἐνικός.

	Θέμ. κι-	δρῦ-	ἰχθύ-
*Ονομ.	δ	κι-ς	ἰχθύ-ς
Γεν.	τοῦ	κι-ός	ἰχθύ-ος
Δοτ.	τῷ	κι-ι	ἰχθύ-ι
Αἰτ.	τὸν	κι-ν	ἰχθύ-ν
Κλητ.	ώ	κι-ς	ἰχθύ

Δυϊκός.			
*Ονομ. Αἰτ. τώ	κι-ε	δρῦ-ε	ἰχθύ-ε
Γεν. Δοτ. τοῖν	κι-οῖν	δρῦ-οῖν	ἰχθύ-οῖν
Κλητ.	ώ	κι-ε	ἰχθύ-ε

Πληθυντικός.			
*Ονομ.	οι	κι-ες	ἰχθύ-ες
Γεν.	τῶν	κι-ῶν	ἰχθύ-ῶν
Δοτ.	τοῖς	κι-σί(ν)	ἰχθύ-σι(ν)
Αἰτ.	τοὺς	(κι-νες) κι-ς	(ἰχθύ-νες) ιχθύς
Κλητ.	ώ	κι-ες	ἰχθύ-ες

Ἐνικός.

	Θέμ. πολύ-, πολε(η)-	πηχυ-, πηχεF-	σιναπι-
*Ονομ.	ἡ	πόλι-εις	τὸ σιναπῖ
Γεν.	τῆς	πόλε-ως	συνάπε-ως
Δοτ.	τῇ	πόλ(ε-ι) ει	συνάπ(ε-ι) ει
Αἰτ.	τὴν	πόλι-ν	τὸ σιναπῖ
Κλητ.	ώ	πόλις	σιναπῖ

Δυϊκός.

	πόλ(ε-ε) ει	πήχ(ε-ε) ει	συνάπ(ε-ε) ει
*Ονομ. Αἰτ. τώ	πολέ-οιν	πήχε-οιν	σιναπέ-οιν
Γεν. Δοτ. τοῖν	πόλ(ε-ε) ει	πήχ(ε-ε) ει	σινάπ(ε-ε) ει
Κλητ.	ώ		

Πληθυντικός.

	πόλ(ε-ες) εις	πήχ(ε-ες) εις	τὰ σινάπ(ε-ᾶ) η-
*Ονομ.	αι	πόλ(ε-ες) εις	σινάπε-ων
Γεν.	τῶν	πόλε-ων	σινάπε-σι(ν)
Δοτ.	ταῖς	πόλε-σι(ν)	σινάπ(ε-ᾶ) η
Αἰτ.	τάς	πόλεις	σινάπ(ε-ᾶ) η
Κλητ.	ώ	πόλ(ε-ες) εις	σινάπ(ε-ᾶ) η

Ἐνικός.

	Θέμ. ἀστυ-		
Όνομ.	τὸ	ἀστυ	γλυκῦ-, γλυκεF-
Γεν.	τοῦ	ἀστε-ως	γλυκύ-ος
Δοτ.	τῷ	ἀστ(ε-ϊ)-ει	γλυκ(ε-ϊ)-ει
Αἰτ.	τὸ	ἀστυ	τὸν γλυκύν, τὸ γλυκύ
Κλητ.	ῶ	ἀστυ	ῶ γλυκύ

Δυϊκός.

Όνομ. Αἴτ.	τώ	ἄστρ(ε-ε)-ει	γλυκ(ε-ε)-ει
Γεν. Δοτ.	τοῖν	ἄστε-οιν	γλυκέ-οιν
Κλητ.	ῶ	ἄστ(ε-ε)-ει	γλυκ(ε-ε)-ει

Πληθυντικός.

Όνομ.	τὰ	ἄστ(ε-ᾳ)-ῃ	οἱ γλυκ(ε-ες)-εῖς, τὰ γλυκέ-ᾳ
Γεν.	τῶν	ἄστε-ων	τῶν γλυκέ-ων
Δοτ.	τοῖς	ἄστε-σ(ιν)	τοῖς γλυκέ-σ(ιν)
Αἰτ.	τὰ	ἄστ(ε-ᾳ)-ῃ	τοὺς γλυκεῖς, τὰ γλυκέ-ᾳ
Κλητ.	ῶ	ἄστ(ε-ᾳ)-ῃ	ῶ γλυκ(ε-ες)-εῖς, γλυκέ-ᾳ

Παραδείγματα πρὸς ἄσκησιν. Ὁ οἶς, Συέννεσις, Γνῶσις, ἡ μῆνις, ὁ βότρυς, στάχυς, κάνδυς, ὀσφύς, πίτις, πλήθις, ἴσχυς καὶ τὸ σιγμόδηκτον μῆς (§ 175 4 σημ.), πρᾶξις, λέξις, δηλωσίς, αἰσθησίς, τάξις, κόνις, κρίσις, οἰησίς, ὁ πέλεκυς, τὸ (πέπερι), κιννάβαρι, τὸ νᾶπι, ὁ ἥμισυς, τὸ ἥμισυ, ὁ ὅξυς, τὸ ὅξυ, ὁ ἥδυς, τὸ ἥδυ, ὁ θῆλυς, τὸ θῆλυ.

Παρατηρήσεις.

§ 183. Ἡ ἐν. ὀνομ. πάντων τῶν ἀρσενικῶν καὶ θηλυκῶν φωνηεντολήκτων σχηματίζεται προσλήψει τῆς καταλήξεως -ς, πλὴν τῶν εἰς -ω, ἀτινα σχηματίζονται ἐκ τοῦ ἴσχυροῦ θέματος οἷον κι-ς, μάντι-ς, ἵχθυ-ς, ἀλλὰ πειθώ, ἥχω (ἄνευ -ς).

ΣΗΜ. Περὶ τῆς ὀνομ. τῶν οὐδετέρων ἴδε § 155.

*§ 184. Τὰ εἰς -υς ἐπίθετα, τὰ οὐσιαστικὰ πῆχυς, πρέσβυς, πέλεκυς, ἀστυν καὶ τὰ εἰς -ις (γεν. -εως) ἔχουσι θέμα ληγον εἰς -υ μὲν τὰ εἰς -υς καὶ τὸ ἄστυν, εἰς -ι δὲ τὰ εἰς -ις ἐν τῇ ὀνομ., αἴτ. καὶ κλητ. τοῦ ἑνικοῦ, ἐν πάσταις δὲ ταῖς ἀλλοις πτώσειν εἰς ε, διπερ μετὰ τῆς καταλήξεως : ἡ ε συναιρεῖται εἰς ει· οἷον πρέσβυς, πρέσβυν, πρέσβυ, δοτ. πρέσβ(ε-ϊ)-ει, πληθ. πρέσβ(ε-ες)-εις κλπ.

ΣΗΜ. Τὸ ἐγχελυς ἐν μὲν τῷ ἑνικῷ φυλάττει τὸ ν, ἐν δὲ τῷ δυϊκῷ καὶ πληθ. σχηματίζεται ἐκ θέματος εἰς -ε κατ' ἀναλογίαν τοῦ πόλις: τὼ ἐγχέλ(ε-ε)-ει, τοῖν ἐγχελέοιν, αἱ ἐγχέλαις, τῶν ἐγχέλεων κλπ.

*§ 185. Ἡ ἐν. γενικὴ τῶν εἰς -ις (γεν. -εως) σχηματίζεται κατ' ἑναλλαγὴν χρόνου συλλαβῶν οἷον (πόληος=) πόλεως (§ 66, σημ.). Κατ' ἀναλογίαν δὲ πρὸς ταύτην ἐσχηματίσθη ἡ γεν. πληθ. πόλεων

καὶ αἱ γεν. τῶν οὐσιαστικῶν πῆχυς (πήχεως-πήχεων), πρέσβυς (πρέσβεως-πρέσβεων), πέλεκυς, ἔγχελυς καὶ ἀστ.

ΣΗΜ. Τινὰ τῶν εἰς -ις ἔχουσι: τύπους κατὰ τὰ εἰς -ις (γεν. -εως, -ιος, -ιδος) οἷον τίγρις, γεν. τίγρεως-τίγριος καὶ τίγριδος, νῆστις, νῆστιος- καὶ νῆ- στιδος, γάστρις, -ιος, καὶ -ιδος, ἅμπων, -ιος καὶ ἅμπωτίδος.

§ 186. Ἡ ἐν. αἰτιατικὴ λήγει εἰς -ν: πόλιν, ἰχθύν, πῆχυν, ἡδύν.

§ 187. Ἡ ἐν. κλητ. τῶν μὲν εἰς -ις, ιος μονοσυλλαβών⁽¹⁾ εἰναι ὄμοια τῇ ὀνομαστῇ, τῶν δὲ λοιπῶν ὄμοιά τῷ θέματι· οἷον κῆ- ω κῖς, οἰς-ῶ οἰς, δρῦς ὁ δρῦ, ἰχθύς ὁ ἰχθύ, πρᾶξις-ῶ πρᾶξι κλπ.

§ 188. Ἡ πληθυντ. αἰτ. τῶν εἰς -ις (γεν. -εως) καὶ ις (γεν. -εως ἢ -εος) καὶ τοῦ ἔγχελυς ἔχει τὸν τύπον τῆς πληθ. ὀνομ. κατ' ἀναλογίαν· οἷον αἱ πόλεις-τὰς πόλεις, οἱ πρέσβεις-τοὺς πρέσβεις, οἱ ἡδεῖς-τοὺς ἡδεῖς, αἱ ἔγχελεις τὰς ἔγχελεις· τῶν δὲ εἰς -νις καὶ ις (γεν. -υος, -ιος) λήγει εἰς -νις, τὸ δὲ ν πρὸ τοῦ σ ἀποβάλλεται μετ' ἔκτάσεως τοῦ χαρακτήρος· οἷον τοὺς (ἰχθύ-νες=)ἰχθύς, (κίνες=)κῖς.

§ 189. Τὸ εα τῶν εἰς -ν οὐδ. ἐπιθέτων ἐν τῇ πληθ. ὀνομ. αἰτ. καὶ κλητ. μένει ἀσυναίρετον· οἷον ἡδέα, δξέα, βαρέα, πλὴν τοῦ ἡμιούς καὶ τῶν ἐκ τοῦ πῆχυς συνθέτων, ἀτινα ἔχουσι καὶ συνηρημένον τύ- πον· οἷον ἡμίσεα καὶ ἡμίση, διπήχεα καὶ διπήχη, τριπήχεα καὶ τρι- πήχη κλπ.

2) Ἐχοντα χαρακτήρα -ω, -ο (οι=ωι).

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

Ἐνικός.

Θέμ.	ἡρω-	θω-	ἡχο-, ἡχοι-	Καλυψ-
Όνομ.	ὁ ἡρως	θώ-ς	ἡχο-ς	Καλυψώ
Γεν.	τοῦ ἡρω-ος	θω-δς	(ἡχο-ος) ἡχοῦς	(Καλυψό-ος) Καλυψοῦς
Δοτ.	τῷ ἡρω-ι	θω-ί	(ἡχο-ι) ἡχοῖ	(Καλυψό-ι) Καλυψοῖ
Αἰτ.	τὸν ἡρω-α(ἡρω)	θω-α	(ἡχο-α) ἡχώ	(Καλυψό-α) Καλυψώ
Κλητ.	ῶ ἡρως	θω-ς	ἡχο-	Καλυψοῖ

Δυϊκός.

Όν.	Διτ.	τῷ ἡρω-ε	θῶ-ε
Γεν.	Δοτ.	τοῖν ἡρώ-οιν	θῶ-οιν
Χλητ.		ῶ ἡρω-ε	θῶ-ε

Πληθυντικός.

Όνομ.	οἱ ἡρω-ες	θῶ-ες
Γεν.	τῶν ἡρω-ων	θῶ-ων
Δοτ.	τοῖς ἡρω-σι(ν)	θῶ-σι(ν)
Αἰτ.	τοὺς ἡρω-ας(ἡρως)	θῶ-ας
Κλητ.	ῶ ἡρω-ες	θῶ-ες

¹ Ἐνίστε δὲ καὶ τῶν δισυλλαβών πόλεις καὶ μάντις.

Παραδείγματα πρὸς ἄσκησιν· ὁ πάτρως, μῆτρως, Τρώς, ἡ πειθώ, εὔεστώ,
φειδώ, Λητώ, Κλειώ, Γοργώ, Καλλιστώ, Λαμπετώ, Λαμπόδω, Ἐρατώ, Σαπφώ,
κλπ. Οὕτω καὶ τὰ τῆς δμιλουμένης : Ἀργυρώ, Μαριγώ.

Παρατηρήσεις.

§ 190. α') Περὶ τοῦ σχηματισμοῦ τῆς ἐν. ὀνομ. ἵδε § 183.

β') Ἡ ἐν. αἵτ. τῶν εἰς -ω θηλυκῶν δξύνεται μετὰ τὴν συναίρεσιν κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὴν ἀσυναίρετον ὀνομαστικὴν παρὰ τὸν κκνόνα (§ 48). οἶν τὴν (πειθό-α) πειθώ, ἥχω, Σαπφώ.

γ') Ἡ ἐν. κλητ. τῶν μὲν εἰς -ως ἀρσενικῶν ἔχει τὸν τύπον τῆς ὀνομ.. οἶν ω̄ θώς, ω̄ Τρώς· τῶν δὲ εἰς -ω θηλ. τὸν τύπον τοῦ θέματος, ὅπερ είχε τὸν προσγεγραμμένον οἶν ω̄ ἥχοι (ἥχοι-), ω̄ πειθοῖ (πειθοι-).

ΣΗΜ. Τὰ εἰς -ω θηλυκὰ στεροῦνται δυϊκοῦ καὶ πληθυντικοῦ ⁽¹⁾

β') Διφθογγόληπτα.

-αυ(aF), -ευ(εF), -ου(oF)

Ἐνικός.

Θέμ. (γραF=)	γραυ-	(βασιληF=)	βασιληυ-, βασιλευ-	(Εύδοση(F)υ-)	Εύδοσευ-
Όνομ.	ἡ γραῦ-ς	βασιλεύ-ς		Εύδοσεύ-ς	
Γεν.	τῆς γρα-ῶν	βασιλέ-ῶς		Εύδοσ(έ-ως) ᾥς	
Δοτ.	τῇ γρα-ῖν	βασιλ(έ-ι) εῖ		Εύδοσ(έ-ι) εῖ	
Αἵτ.	τὴν γρα-ῦν	βασιλέ-ᾶ		Εύδοσ(έ-ᾶ) ἄ	
Κλητ.	ω̄ γρα-ῦ	βασιλεῦ		Εύδοσεῦ	

Δυϊκός.

Ὄν. Αἵτ. τῷ γρᾶ-ε	βασιλ(ῆ-ε)ῆ	Εύδο-(ῆ-ε) ἦ
Γεν. Δοτ. τοῖν γρα-οῖν	βασιλέ-οιν	Εύδο(έ-οιν) οῖν
Κλητ. ω̄ γρᾶ-ε	βασιλ(ῆ-ε)ῆ	Εύδο(ῆ-ε) ἦ

Πληθυντικός.

Όνομ.	αἱ γρᾶ-ες	βασιλ(έ-ες)εῖς ἡ ἦες -ῆς	Εύδο(έ-ες) εῖς ἡ Ἠες
Γεν.	τῶν γρα-ῶν	βασιλέ-ῶν	Εύδο(έ-ῶν) ὕν
Δοτ.	ταῖς γραυ-σί(ν)	βασιλεῦ-σι(ν)	Εύδοσεῦ-σι(ν)
Αἵτ.	τὰς γραῦς (γραFνς)	βασιλέ-ᾶς ἡ βασιλεῖς	Εύδοσ(έ-ᾶς) ἄς ἡ βασιλεῖς
Κλητ.	ω̄ γρᾶ-ες	βασιλ(έ-ες)εῖς ἡ-ῆες-ῆς	Εύδο(έ-ες) εῖς ἡ Ἠες

Ἐνικός,

Δυϊκός.

Πληθυντικός.

Θέμ. (βοF=)	βου-	'Όνομ. Αἵτ. βό-ε	οἱ βό-ες
Όνομ.	ὁ βοῦς	Γεν. Δοτ. βο-οῖν	τῶν βο-ῶν
Γεν.	τοῦ βο-ός	Κλητ. βό-ε	τοῖς βου-σί(ν)
Δοτ.	τῷ βο-ῖ		τοῦς βοῦς (βοF-νς)
Αἵτ.	τὸν βο-ῦν		ω̄ βό-ες
Κλητ.	ω̄ βοῦ		

(1) Ὅπο τῶν γραμματικῶν ὁ δυϊκός καὶ πληθυντικός κλίνεται κατὰ τὴν ἔχονταν κλίσιν.

Παραδείγματα πρὸς ἀσκησιν· ἡ ναῦς (§ 208, 15), ὁ ἵερεύς, ἴππεύς, ἀνθρακεύς, ἀμφορεύς, Μεγαρεύς, Φωκεύς, Μηλιέύς, Δωριέύς, Πειραιεύς, Πλαταιεύς, ἄλιεύς, Φωκαεύς, χοῦς (=μέτρον ῥευστῶν) γεν. ροῦς, (§ 208, 29) καπ.

Παρατηρήσεις.

§ 191. Ἡ ἐν. ὄνομ. τῶν εἰς -αν, -εν, -ον διφθογγολήκτων σχηματίζεται τῇ προσλήψει τῆς καταλήξεως σ (§ 183). οἶνον γραῦ-ς, ἀλιεύς, βοῦς.

* § 192. Τῶν διφθογγολήκτων χαρακτήρα κυρίως εἶναι τὸ F, ὅπερ πρὸ συμφώνου καὶ ἴδιως πρὸ τοῦ σ τρέπεται εἰς υ καὶ ἀποτελεῖ μετὰ τοῦ προηγουμένου φωνήστος δίφθογγον, μεταξὺ δὲ φωνήστων ἀποβάλλεται (§ 77). οἶνον (βασιλέF-ς==) βασιλεύς, (βόF-ς==) βοῦς, (βοF-ός==) βοός, (βασιλέF-ι==) βασιλεῖ, (βοF-ι==) βοῖ κλπ.

* § 193. Τὰ εἰς -ενς μετὰ τὴν ἀποβολὴν τοῦ ν (F) συναιροῦσι ἐν τῇ δοτ. τοῦ ἐνικοῦ τὸ ε-ῃ εἰς ει καὶ ἐν τῇ ὄνομ. καὶ κλητ. τοῦ πληθυντ. τὸ ε-ες εἰς -εις, Ἰωνικῶς δὲ εἰς -ης ἐκ τοῦ η-ες (θέμ.-ην). οἶνον βασιλη(υ)-ες==ης, γραφη(υ)-ες==ης. Τὰ ἔχοντα δύμως πρὸ τοῦ -ενς φωνῆν συναιροῦσιν ἐν τῇ ἀρχαιοτέρᾳ Ἀττικῇ διαλέκτῳ τὰς πλαγίας πτώσεις τοῦ ἐνικοῦ καὶ ἀπαντα τὸν δυϊκὸν καὶ πληθυντικὸν (πλὴν τῆς δοτικῆς) οἶνον Εὐβοεύς, (Εύδοέ-ως==) Εὐβοῶς, ἀλιεύς, (ἄλιεως==) ἀλιῶς, ἀλιεῖ κλπ.

* § 194. Ἡ ἐνικὴ γενικὴ τῶν εἰς -ενς λήγει εἰς -ως ἐκ τοῦ εἰς -ην θέματος κατ' ἐναλλαγὴν χρόνου συλλαβῶν (§ 66 σημ.). οἶνον (βασιλη(F)ος==) βασιλέως.

§ 195. Ἡ ἐνικὴ αἰτιατικὴ τῶν μὲν εἰς -ανς καὶ -ονς λήγει εἰς -ην οἶνον γραῦ-ν, βοῦ-ν τῶν δὲ εἰς -ενς λήγει εἰς ἄ. οἶνον βασιλέ-ἄ.

§ 196. Ἡ ἐνικὴ κλητικὴ ἔχει τὸν τύπον τοῦ θέματος οἶνον (γραφ=F)== γραῦ, (βασιλεF==) βασιλεῦ.

§ 197. Ἡ δό., αἰτ. καὶ κλητ. τοῦ δυϊκοῦ ἐν τοῖς εἰς -ενς λήγει εἰς (-ης)-η οἶνον βασιλη(F)-ε==η, γραφη(F)-ε==η..

§ 198. Ἡ πληθ. αἰτ. τῶν μὲν εἰς -ενς λήγει ἡ εἰς ἄς οἶνον βασιλέ(F)ᾶς, γονέ(F)ᾶς, ἡ εἰς -εις κατ' ἐναλογίαν πρὸς τὴν συνηρημένην πληθυντικὴν ὄνομαστικήν οἶνον τοὺς βασιλεῖς, τοὺς γονεῖς, τοὺς Εὐβοεῖς, τῶν δὲ εἰς -ανς καὶ -ονς λήγει εε -ης οἶνον (βοF-ης==) βοῦς, (γραF-ης==) γραῆς, κλπ.

§ 199. Αἱ καταλήξεις -α, -ας, τῶν εἰς -ενς εἶναι μακραῖ, διότι
I. Θ. ΡΩΣΣΗ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΑΤΤ. ΔΙΑΛΕΚΤΟΥ 5

προκύπτουσι κατ' ἐναλλαγὴν χρόνου συλλαβῶν (§ 66 σημ.). οἷον
(βασιλη-*Fā*—) βασιλέα, (βασιλη~~η~~*Fā*—) βασιλέας.

Μνημονικὸν διάγραμμα τῶν τριτοκλ. ὄνομάτων¹.

Συμφωνόληκτα	Φωνηεντόληκτα
α') οὐδαμισκοφωνόληκτα: -κ, -γ, -χ	
β') χειλοφωνόληκτα: -π, -β, -Φ α') Κυρίως { 1) -ι, -υ	
γ') δδοντοφωνόληκτα { 1) -τ, -δ, -θ φωνηεντ. { 2) -ω, ο- (οι-ωι)	
δ') ἔρωνόληκτα: -ν 2) -ντ	δ') Διφθογ- { -αυ, -ευ, -ου
ε') ὑγρόληκτα: -λ, -ρ γόληκτα: (-αF)(-εF)(-οF)	
σ') σιγμόληκτα: -σ .	

Τονισμὸς τῶν τριτοκλίτων.

§ 200. Ἡ μονοσύλλαβος ὄνομαστικὴ τῶν τριτοκλίτων τῶν ἔχόντων τὴν αἰτιατικὴν δισύλλαβον εἰς -α ἐν γένει δξύνεται· οἶον μήν, χείρ, φρήν, κτείς, θάσις, πούς. Τρώας, δίς, ίς, Πάν (δ) κλπ., ἔξαιρούνται τὸ εἰς. πᾶς, αἱξ καὶ γλαῦξ· ἡ δὲ τῶν ἔχόντων καὶ τὴν αἰτιατικὴν μονοσύλλαβον εἰς -υ περισπάται μετὰ τῆς αἰτιατικῆς καὶ κλητικῆς (παρὰ τὸν κανόνα § 107, σ'). οἶον κῆς-κῆν-κῆς, μῆς-μῆν-μῆ, σῆς-σῆν-σῆ, δρῦς, βοῦς, γραῦς, γαῦς, πῦρ, πᾶν (τὸ) κλπ.

§ 201. Πᾶσαι αἱ κλητικαὶ αἱ λήγουσαι εἰς δίφθογγον περισπῶνται· οἶον βασιλεῦ, ἥχοῦ, πειθοῦ (§ 29). ώσαύτως περισπῶνται καὶ αἱ πληθ. αἰτιατ. τῶν εἰς -υς δξύτόνων καὶ ἐν γένει πάντων τῶν φωνηεντολήκτων μονοσυλλάβων· οἶον τοὺς ἵχθυς, τὰς δοφῆς, δρῦς, τοὺς μῖς, κῆς, βοῦς κλπ.

§ 202. Τὰ ἔχοντα μογόσύλλαβον θέμα καὶ δνομαστικὴν τονιζούνται ἐν τῇ γεν. καὶ δοτ. παντὸς ἀριθμοῦ ἐπὶ τῆς ληγαύσης (παρὰ τὸν κανόνα (§ 107 η')). οἶον μήν, μηνός, μηνί, μηνοῦ, μηνῶν, μησί.

Ἐξαιρούνται τούτων ὡς τονιζόμενα κατὰ τὸν γενικὸν περὶ τονισμοῦ κανόνα (§ 107 η').

- 1) Αἱ μονοσύλλαβοι μετοχαί· οἶον δούς δόντος, θείς-θέντος κλπ.
- 2) Ἡ ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία τίς-τίνος-τίνι κλπ.

(¹) Πρὸς πλήρη κατανόσιν καὶ εὔχολον ἀπομνημόνευσιν καὶ ἐμπέδωσιν τῶν πολυσχ. δῶν ὑποδιαιρέσεων καὶ παρατηρήσεων τῶν τριτοκλίτων ὄνομάτων ἀναγκαιοτάτην ἐθεωρήσαμεν τὴν προσθήκην τοῦ ἀνωτέρῳ μνημονικοῦ διαγράμματος.

3) Ἡ γεν. καὶ δοτ. τοῦ δυῖκου καὶ πληθυντικοῦ τοῦ: πᾶς· πᾶν,
πάντων, πάντων, πᾶσι.

4) Τὰ ἔξις ὄνόματα ἐν τῇ γενικῇ τοῦ δυῖκου καὶ πληθ.: πᾶς-
παιδίον-παιδών, δάς-δάχδον-δάχδων, οὖς-ὡτοιν-ὡτῶν, φέρε-φύδοιν-
φύδων, Τρέψ-Τρέψοιν-Τρέψων, θάρσ-θώοιν-θώων, σήρ-σέοιν-σέων, φώς-
φώτοιν-φώτων¹.

§ 203. Τὸν τονισμὸν τῶν μονοσυλλάβων ἀκολουθοῦσι καὶ τὰ
γυνή, κύων, τὰ συγκοπτόμενα (πλὴν τοῦ ἀστῆρος καὶ Δημήτηρος) καὶ
τὰ μηδεὶς καὶ οὐδεὶς· οἷον γυναικός, κυνός, πατρός, μητρός, ἀνδρός,
οὐδενός, μηδενός· ἀλλὰ δοτέρος, Δῆμητρος.

ΑΝΩΜΑΛΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ, ΕΛΛΕΙΠΤΙΚΑ, ΚΑΙ ΑΚΛΙΤΑ

* Α'. ΑΝΩΜΑΛΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

§ 204. Τὰ ἀνώμαλα ουσιαστικὰ εἰναι Δίκλιτα, Διπλογενῆ, Ἐτε-
ρόκλιτα, Μετάπλαστα καὶ Ἰδιόκλιτα.

1. Δίκλιτα.

§ 205. Δίκλιτα λέγονται δσα διπλοῦς τύπους εἰς ἀπάσας τὰς πτώ-
σεις ἔχοντα κλίνονται κατὰ δύο κλίσεις· οἷον δ ἀδόλες σχος καὶ ἀδο-
λέσχης, δ γυμνασίαρχος καὶ γυμνασίαρχης, δ γυμνής (γεν. ήτος)
καὶ γυμνήτης (γεν. γυμνήτου), η δέσποινα καὶ δεσπότις, δ λαὸς καὶ
λεώς, δ ναὸς καὶ νεώς, δ ταξίαρχος καὶ ταξίαρχης, δ Μενέλαος καὶ
Μενέλεως κλπ.

2. Διπλογενῆ.

§ 206. Διπλογενῆ λέγονται δσα ἔχουσι δύο γένη ἢ ἐν πᾶσι τοῖς
ἀριθμοῖς ἢ ἐν τῷ πληθ. μόνον· οἷον η ἀμυγδάλη καὶ τὸ ἀμύγδαλον,
η βλάβη καὶ τὸ βλάβος, η δίψα καὶ τὸ δίψως, η δρεπάνη καὶ τὸ δρέ-
πανον, δ ζυγός καὶ τὸ ζυγόν (ἀλλὰ πληθ. ἀείποτε τὰ ζυγά), η νάπη
καὶ τὸ νάπος, δ ναῦλος καὶ τὸ ναῦλον (σπν.), δ νῶτος καὶ τὸ νῶτον
(ἀλλὰ πληθ. ἀείποτε τὰ νῶτα), η κακκάβη καὶ δ κάκκαβος, η δροφή
καὶ δ ὅροφος, η πληθὺς καὶ τὸ πλῆθος, η σκάφη καὶ τὸ σκάφος, τὸ

(¹) Ἡ ἔξαρτες· ἐν τούτοις προέργεται, διότι τὸ μὲν παῖδων, δάς δων, φτων
καὶ φώδων ἡσαν ἔξι ἀρχῆς παῖδων, δαῖδων, δάτων, φωῖδων· τὸ δὲ Τρέψων καὶ
θώων πρὸς διαστολὴν ἀπὸ τῶν θηλυκῶν Τρέψαι (Τρέψαι) καὶ θώῶν (θωή,-ῆς=
ζημία)· τὸ δὲ φωτῶν (τὸ φῶς) πρὸς διαστολὴν τοῦ φωτῶν (τὸ φῶς, τοῦ φωτῶς
(=δ ἀνήρ)).

σκότος καὶ δ σκότος, τὸ σκύφος καὶ δ σκύφος, δ τάπης (-ητος) καὶ ἡ ταπις (-ιδος), δ ταραχος καὶ ἡ ταραχή, δ φωλεδς καὶ ἡ φωλεά.

3. Ετερόκλιτα.

§ 207. Ετερόκλιτα λέγονται δσα ἐκ μιᾶς ὀνομαστικῆς κλίνονται κατὰ δύο κλίσεις εἰς τινὰς πτώσεις εἰναι δὲ τὰ ἑξῆς.

α') Τὰ εἰς -ης κύρια συμβόληκτα (πλὴν τῶν εἰς -κλῆς¹), οἵτινα σχηματίζουσι τὴν ἐν. αἴτ. καὶ κατὰ τὴν α' κλίσιν, τὸν δὲ δυϊκὸν καὶ πληθ. μόνον κατὰ τὴν πρώτην (§ 176, 6' σημ.) οἷον Δημοσθέης, τὸν Δημοσθένη καὶ -νην· δυϊκὸς Δημοσθένα, Δημοσθέναιν· πληθ. Δημοσθέναι κλπ.

β') Εσεικά τινα κύρια δύματα·οίον Ἀστινάγης -ους, -ει, -η καὶ -ην, ἔνεις κλητικῆς Κυαξάρης, -ρου καὶ ρεω, -ρη καὶ -ρει, -ρη καὶ -ρην, -ρη· Ἀριοβαρζάνης, -ους, -ει, -ην καὶ -η· Τισσαφέρωνης, -ους, -ει, -ην, η· Μηδοσάδης, -ου, -η, -ην, ω Μηδόσαδες·

γ') Τὰ τριτόκλιτα ἥρως, πάτρως, μήτρως καὶ τὰ ἐκ τοῦ γέλως καὶ κέρας σύνθετα, ἔχοντα πτώσεις καὶ κατὰ τὴν Ἀττικὴν 6' κλίσιν: τὸν ἥρωα καὶ ἥρω, τοὺς ἥρωας καὶ ἥρως, τοῦ πάτρως καὶ πάτρω, τοῦ μήτρως καὶ μήτρω, τῷ μήτρωι καὶ μήτρῳ, τοῦ φιλόγελω καὶ φιλογέλωτος, τὸν φιλόγελω καὶ φιλογέλωτα, τοὺς φιλόγελως καὶ φιλογέλωτας, τοῦ δίκερω καὶ δικέρωτος κλπ..

δ') Ο Μίνως (τοῦ Μίνως καὶ Μίνω, τὸν Μίνω ἢ Μίνων καὶ Μίνωα), ἡ ξως (τὴν ξω), δ Οἰδίπους (τοῦ Οἰδίπου, τῷ Οἰδίποδι, τὸν Οἰδίπου, ω Οἰδίπους) καὶ δ μύκης (τοῦ μύκητος καὶ μύκου).

4. Μετάπλαστα.

§ 208. Μετάπλαστα λέγονται δσα μεταπλάττονται, ἦτοι σχηματίζουσι πτώσεις τινὰς ἐκ θέματος ἀχρήτου κατ' ὄνομ. τοιωτα δ' εἰναι:

- 1) δ ἄμνος, τοῦ ἄρνος (ὅρα § 171).
- 2) Ἀρης (θεμ. Ἀρεσ-), Ἀρεως (θ. Ἀρευ-), Ἀρει, Ἀρην καὶ Ἀρη, ω Ἀρες.
- 3) Τὸ γόνυ, τοῦ γόνατος κλπ. (θεμ. γονατ-).
- 4) Ἡ γυνή, τῆς γυναικός, τῇ γυναικί, τὴν γυναικα, ω γύναι· δυϊκ. γυναικε κλπ. (θεμ. γυναικ-) κλπ.
- 5) Τὸ δάκρυον δμαλῶς δοτ. πληθ. δακρύοις καὶ δάκρυσι (θεμ. δάκρυ-).
- 6) Τὸ δένδρον δμαλῶς δοτ. πλ. καὶ δένδρεσιν (θεμ. δενδρεσ-).
- 7) Τὸ δόρυ, τοῦ δόρατος, δόρατι καὶ δορὶ κλπ. (θ. δορατ-).
- 8) Ο Ζεύς, τοῦ Διός, τῷ Διί, τὸν Δία, ω Ζεῦ καὶ σπν. Ζηνός, Ζηνί, Ζηνα. ΣΗΜ. Ἀρχ. διF (=λάμπειν, φωτίζειν), ἡς τὸ F ἐν μὲν ταῖς πλαγίαις

¹ Απὸ τοῦ 300 π. Χ. καὶ ταῦτα ἐσχημάτισαν τὴν ἐνικ. αἴτ. καὶ κατὰ τὴν α' κλίσιν (§ 175, 3, ὑποσ.).

πτώσειν ἀποβάλλεται (§ 79), ἐν δὲ τῇ ὄνομ. καὶ χλῆτ. τρέπεται εἰς ν, ὅπερ ἔχεται εἰς εν: Δ: F = Διευ = Διευ - Διευ - ζ = Ζεὺς (ώς δι = ζ) (ἰδὲ § 4).

9) Τὸ ἡπαρ τοῦ ἡπατος κλπ (θεμ. ἡπατ-·)

10) Ὁ Θαλῆς, τοῦ Θαλέω (§ 117 ὑποτ.) καὶ μηγν. Θαλοῦ, τῷ Θαλῆ, τὸν Θαλῆν, ὁ Θαλῆ (παρὰ μηγ. καὶ Θάλητος, -ητι, -ητα·)

11) Ἡ κλεῖς, κλειδός, κλεῖδι, κλεῖν (καὶ κλεῖδα μηγν.), κλεῖς κλπ. πλ. αἰτ. τὰς κλεῖς (θέμ. κλει-·) παρὰ δὲ τοῖς ἀρχαίοις Ἀττ. ἡ κλής, κληδός κλπ.

12) ὁ, ἡ κοινωνός ὀμαλόν ἔχει καὶ τύπους ὄνομ. πληθ. κοινῶνες καὶ αἰτ. κοινῶνας (θ. κοινων-·).

13) δ, ἡ κύων, κυνός, κυνί, κύνα, κύον· κύνε, κυνοῖν· κύνες, κυνῶν, κυ- σί(ν), κύνας, κύνες (θ. κυων-, κυεν- καὶ κυν-·).

14) Τὸ κρίνον, τοῦ κρίνου κλπ., δοτ. πλ. μόνον κρίνεσι(ν).

15) Ἡ ναῦς, τῆς νεάς, νηί, ναῦν, ναῦ· δυϊκ. νῆε, νεοῖν· πλ. νῆες, νεῶν, ναυσί(ν), ναῦς, νῆες (θ. ναυF = ναυ-·).

16) Ὁ ὀνειρος καὶ τὸ ὄνειρον, ὄνειρον (θ. ὄνειρο-·) ὀμαλῶς ἐλλὰ καὶ ὄνειρος, ὄνειρατ· πλ. ὄνειρατα κλπ. (θ. ὄνειρατ-·)

17) δ, ἡ ὄρνις (θ. ὄρνιθ- καὶ ὄρνι-·) ὄρνιθος, ὄρνιθι, ὄρνιθα καὶ ὄρνιν· πλ. ὄρνιθες καὶ ὄρνεις, ὄρνιθων καὶ ὄρνεων, δρυσίσ(ν) ὄρνιθας, ὄρνεις καὶ ὄρνις.

18) Ἡ Πυξή (θ. Πυκν- καὶ κατὰ μεταθ. Πυνκ-) Πυκνός, Πυκνί, Πυκνα, (μηγ. Πυκός, Πυκί, Πυνκά, Πνύδη)

19) Ὁ πρεσβευτής (=ἀπεσταλμένος) ἔχον τὸν ἐνικ. καὶ δυϊκὸν κατὰ τὴν α' κλίσιν, πρεσβευτοῦ κλπ., τὸν δὲ πληθ. συνήθως κατὰ τὴν γ' κλίσιν (ἐκ θεμ. πρεσβεες-) οἱ πρέσβεις, τῶν πρέσβεων, τοῖς πρέσβεσι(ν) τοὺς πρέσβεις, ὥ πρέσβεις.

20) Τὸ πυρ, τοῦ πυρὸς ὀμαλῶς· πληθ. τὰ πυρὰ κλπ. κατὰ τὴν δ' κλίσιν.

21) Ὁ σῆς (θ. σεσ-), σεδες κλπ.. πληθ. σέες, σέων, σεσί(ν), σέας καὶ σεσίς (μηγ. δ σῆς-σητός, σητὶ κλπ. (ἐκ θ. σητ-·))

22) Τὸ στέασ στέατος κλπ. (θ. στεατ-·), καὶ στήρ, στητός κλπ.

23) Ὁ ταῶς (θ. ταω-) ὀμαλὸν δευτερόβλιτον ἀττικὸν ἔχον καὶ τύπους κατὰ τὴν γ' κλίσιν (ἐκ θ. ταων-) ταῶν-ος, ταῶν· πλ. ταῶνες, ταῶσι(ν).

24) Τὸ ὕδωρ, τοῦ ὕδατος κλπ. (θ. ὕδατ-·)

25) Ὁ νιός, τοῦ νιοῦ καὶ νιέος (θ. νιε-·), νιῷ καὶ νιεῖ, νιὸν (σπαν. νιέα), νιέ-δες) δυϊκ. τῷ νιώ καὶ νιέε ἡ νιεῖ. τοῦ νιοῖν καὶ νιέοιν· πληθ. νιοὶ καὶ νιεῖς, νιῶν καὶ νιέων, νιοῖς καὶ νιέσι(ν) νιοὺς καὶ νιεῖς, νιοὶ καὶ νιεῖς.

26) Τὸ φρέαρ, τοῦ φρέατος κλπ. (θ. φρεατ-) καὶ φρητός.

27) Τὸ φῶς (ἐκ τοῦ φάσος), φωτός (θεμ. φωτ-·), φωτί, φᾶς· δυϊκ. φῶτες, φῶτοιν· πλ. φῶτα, φῶτων, φωσί(ν), φῶτα.

28) Ἡ χειρ (θ. χερ- καὶ γειρ-) χειρός, χειρί, λειρά, χείρ, χείρ· δυϊκ. χειρες, χειροῖν· πλ. αἱ χειρες, χειρῶν, χερσί(ν), χειρας, χειρες.

29) Ὁ χοῦς (=μέτρον ρέυστῶν) κατὰ τὸ βοῦς, γεν. χοὸς κλπ. αἰτ. πληθ. χόας καὶ χοῦς.

30) Ὁ χοῦς (=χῶμα), αἰτ. χοῦν· τὰ λοιπά ἐκ θέμ. χωματ-.

31) Ὁ χρώς (θ. χρωτ-), χρωτός, χρωτή καὶ χρῷ (μόνον ἐν τῇ φράσει... εὖ χρῷ) (χείρω, ξυρῶ). αἰτ. χρῶτα· τὰ δὲ λοιπά ἀχρηστα.

§ 209. Εἰς τὰ κατὰ μεταπλασμὸν ἀγνώματα ὑπάγονται.

1) Ὅσα ἀλλάσσοντα γένος ἀλλάσσουσι καὶ σηματίαν· οἷον δὲ πόσος = τὸ ἄλογον, η ἵππος = ἡ φοράδα καὶ τὸ ἵππικόν, δὲ ἄθλος = ἄγων, τὸ ἀθλον = τὸ βραβεῖον, δὲ λέκιθος = ἀρόκος τοῦ ψοῦ, η λέκιθος = η φάνα, δὲ λύγξ = ὁ φόνος σαρκοφάγον, η λύγξ = λόξιγγας.

2) Ὅσα ἐν τῷ ἐν. ἀρσενικῷ η θηλ. ὄντα ἐν τῷ πληθ. γίνονται οὐδεὶς· οἷον δὲ βόσιρυχος = τὰ βόσιρυχα, δὲ δίφρος = τὰ δίφρα, δὲ δεσμὸς = οἱ δεσμοὶ καὶ τὰ δεσμά (δεσμοὶ ἐπὶ καλοῦ, δεσμὰ ἐπὶ κεκοῦ), δὲ δρυμὸς = οἱ δρυμοὶ καὶ τὰ δρυμά, δὲ λύχνος = οἱ λύχνοι καὶ τὰ λύχνα, δὲ σταθμὸς = οἱ σταθμοὶ καὶ τὰ σταθμά, τὸ στάδιον = οἱ στάδιοι καὶ τὰ στάδια, δὲ ζυγός = τὰ ζυγά, δὲ σῖτος (= τροφή) = τὰ σῖτα καὶ τὰ σιτία (καὶ πληθ. οἱ πυροί, δταν σημ. τὸν καρπόν), δὲ φιμὸς = τὰ φιμά καὶ λπ.

5. Ιδιόκλιτα.

§ 210. Ιδιόκλιτα λέγονται δοσα κλίνονται κατ' ιδίαν κλίσιν. Τοιαῦτα δὲ εἶναι κύρια τινα η προστηγορικὰ συγκεκομμένα ὑποκοριστικὴν η σκωπτικὴν ἔννοιαν ἔχοντα η ξενικά· οἷον Ἀλεξᾶς (= "Αλέξανδρος), Ζηνᾶς (=Ζηνόδωρος), Μητρᾶς (=Μητρόδωρος), Φιλῆς (=Φιλήμων), Διονῦς (=Διόνυσος), καταφαγῆς, κορυζῆς, τρέσας, Γλοῦς, Ταμῶς, Νεκῶς, Μανεθῶς, κλπ. Φέρονται δὲ μόνον καθ' ἐνικὸν ἀριθμὸν καὶ κλίνονται κατὰ ἔξης παραδείγματα·

δὲ Μητρᾶς,	τοῦ Μητρᾶ,	τῷ Μητρᾷ,	τὸν Μητρᾶν,	ὁ Μητρᾶ
» Φιλῆς,	» Φιλῆ,	» Φιλῆ,	» Φιλῆν,	» Φιλῆ
» Διονῦς,	» Διονῦ,	» Διονῦ,	» Διονῦν,	» Διονῦ
» Γλοῦς,	» Γλοῦ,	» Γλοῦ,	» Γλοῦν,	» Γλοῦ
» Ταμῶς,	» Ταμῶ,	» Ταμῷ,	» Ταμῶν,	» Ταμῶ.

ΣΗΜ. Κατ' ἀναλογίαν τούτων ἐσχηματίσθησαν τὰ "Εβραικὰ ὄνόματα": Θωμᾶς, Μωσῆς, Μανασῆς, Ἰησοῦς κλπ. καὶ τὰ τῆς ὁμολογουμένης: παπᾶς, ψωμᾶς, γαλατᾶς κλπ.

B'. ΕΛΛΕΙΠΤΙΚΑ

§ 211. Ελλειπτικὰ λέγονται δοσα ἀπαντῶσιν η καθ' ἐνε μόνον ἀριθμὸν η κατά τινας μόνον πτώσεις καὶ

* α') Ἐλλειπτικὰ κατ' ἀριθμούν εἶναι.

1) Ὡρισμέναι τινὲς λέξεις οίον αἰθήρ, ἀήρ⁽¹⁾, οὐρανός, ἡ γῆ, τὸ ξαφ, ἔλαιον, μέλι, νέκταρ, κυνέφας (ένικ.), οἱ ἐπηοίαι, αἱ δυσμαῖ, τὰ ἔγκατα (πληθ.).

2) Τὰ τῶν μετάλλων ὄνόματα· οίον δ σίδηρος, ἀργυρος, χρυσός, χαλκὸς κλπ.

3) Τὰ τῶν ἔορτῶν ὄνόματα (πληθ.)· οίον τὰ Διονύσια, Ὁλύμπια, Πύνθια, Νέμεια, Ἰσθμια, Πλυντήρια κλπ.

4) Πάντα τὰ κύρια ὄνόματα κλινόμενα καθ' ὅντινα ἀπαντῶσιν ἀριθμόν οίον ἡ Κόρινθος, αἱ Ἀθῆναι κλπ.

ΣΗΜ. Αἱ πόλεις Ἀβαί, Πλαταιαὶ καὶ Θεσπιαὶ ἀπαντῶσι καὶ καθ' ἐνικ. Ἀβη, Πλάταια, Θέσπια.

§ 212. Ἐπὶ τῶν κυρίων ὄνομάτων τῶν σηματινότων πρόσωπον δυϊκὸς καὶ πληθ. ἀπαντᾷ·

α') δταν δηλῶνται δύο ἡ πλείονες ἔχοντες τὸ αὐτὸ ὄνομα· οίον Αἴαντε, Ἀλέξανδρος, Πάνες.

ΣΗΜ. Ἐπὶ θεῶν εὑρηται προσέτι δ πληθ. καὶ δταν δηλῶνται τὰ ἀγάλματα αὐτῶν· οίον Ἐρμαῖ (=ἀγάλματα τοῦ Ἐρμοῦ).

β') δταν λαμβάνωνται ἀντὶ προσγορικῶν, ἢτοι δταν δηλῶνται πρόσωπα ἔχοντα καρακτῆρας δμοίους πρὸς τὸ ὄνομαζόμενον· οίον Ἀριστεῖδαι=δίκαιοι ἀνθρώποι, Κλέωνες=φαῦλοι, δημαγωγοί, Κλέαρχοι=δμοίοι τῷ Κλεάρχῳ δηλ. ἔμπειροι στρατηγοί.

* β') Ἐλλειπτικὰ κατὰ πτώσεις εἶναι.

§ 213. 1) τὸ δναρ (=δ τις ὁρᾶ καθ' ὅπνον) καὶ ῦπαρ (=δ τις ὁρᾶ ἐγρηγορώς, 'ς τὸ ἔύπνο) ἀπαντῶντα κατ' ὄνομ. καὶ αἰτ. μόνον καὶ ὡς ἐπιρρήματα· (τὰ λοιπὰ τοῦ δναρ ἀναπληροῦνται ἀπὸ τὸ δνειρός § 208, 16).

2) τὸ δφελος καθ' ἐν. ὄνομ. μόνον· (τὰ ἐλλείποντα δ' ἀναπληροῦνται ἐκ τοῦ ὀφέλεια).

3) τὸ σέβας, ἡ θέμις, τὸ χρέως κατ' ὄνομ. καὶ αἰτ. μόνον· (τὰ ἐλλείποντα τοῦ χρέως ἀναπληροῦνται ὑπὸ τοῦ χρέος, δ δὲ πληθ. τοῦ σέβας-σέβη, σεβάσματα καὶ σεβασμοί).

4) μάλης κατὰ γεν. μόνον ἐν τῇ φράσει «ὑπὸ μάλης»=κάτωθεν τῆς μκσχάλης.

(1) Σπανιώτατα τοὺς ἀέρας, τοὺς αἰθέρας.

5) νέωτα καθ' ἐνικ. αἰτ. ἐν τῇ φράσει «ἐς νέωτα» (=τοῦ χρόνου, τὸ νέον ἔτος).

6) Μπα καθ' ἐν. αἰτ. μόνον μετὰ τῶν ὄημάτων ἀλείφεσθαι καὶ χρίεσθαι.

7) Αἱ κλητ. ὡ μέλε (=ὁ ἀγαπητέ, ὡ φίλε) καὶ ὡ τάν (τᾶν) (=ὁ φίλε, ὡ σύ).

8) Τὸ χρέος, τοῦ χρέους, τὰ (χρέεα=) χρέα, τῶν χρεῶν, τὰ χρέα (ἔλλειπει ἡ Δοτ. τοῦ ἐνικοῦ καὶ πληθυντικοῦ καὶ ὁ δυϊκός).

Γ'. ΑΚΛΙΤΑ

§ 214. Ακλιτα λέγονται τὰ φυλάκτοντα τὴν κατάληξιν ἀμετά-
βλητον εἰς ἀπάσας τὰς πτώσεις. Τοιαῦτα δ' είναι:

1) Τὰ ὀνόματα τῶν γραμμάτων τοῦ ἀλφαριθμοῦ οἷον τὸ ἄλφα κλπ.

2) Εενικά τινα κύρια: οἶον Ἀδάμ, Πάσχα, Δαβὶδ, Ἰωσήφ κλπ.

3) Τὸ σύναρθρον (δονοματικὸν) ἀπαρέμφατον οἷον τὸ γράφειν, τοῦ γράφειν, τῷ γράφειν κλπ.

4) Τὸ χρεῶν, τοῦ χρεῶν κλπ.

ΕΠΙΘΕΤΑ

§ 215. Τὰ ἐπίθετα κατὰ τὰ γένη καὶ τὰς καταλήξεις αύτῶν διαι-
ροῦνται εἰς τριγενῆ καὶ τρικατάληκτα, τριγενῆ καὶ δικατάληκτα, δι-
γενῆ καὶ μονοκατάληκτα (§ 104, δ').

Α'. Τρικατάληκτα ἐπίθετα (καὶ μετοχαῖ).

§ 216. Τὰ τρικατάληκτα ἐπίθετα λήγουσιν ἐν τῇ ὀνομαστικῇ:

Δευτερόκλ. Πρωτόκλ. Δευτερόκλ.

ᾱ.	εἰς	-ος	-η	-ον	ἀγαθός,	ἀγαθή,	ἀγαθὸν
ε̄.	»	-ος	-η	-ον	ἄξιος,	ἄξια	ἄξιον
γ̄.	»	-ους	-η	-ουν	χρυσοῦς,	χρυσῆ,	χρυσοῦν
δ̄.	»	-ους	-α	-ουν	ἀργυροῦς,	ἀργυρᾶ,	ἀργυροῦν
Τριτόκλ.				Τριτόκλ.			
ε̄.	»	-υς	-εια	-υ	ἡδύς,	ἡδεῖα,	ἡδὺ
ζ̄.	»	-εις	-εδδα	-εν	χαρίεις,	χαριεσσα,	χαρίεν
η̄.	»	-ας	-αινα	-αν	μέλας,	μέλανα,	μέλαν
η̄.	»	-ας	αδα	-αν	πᾶς,	πᾶσα,	πᾶν
θ̄.	»	-ων	-ουδα	-ον	λύων,	λύουσσα.	λύον
θ̄.	»	-εις	-ειδα	-εν	τριβεῖς,	τριβεῖσσα,	τριβὲν
ιᾱ.	»	-ους	-ουδα	-ον	διδούς,	διδούσσα,	διδὸν
ιε̄.	»	-υς	-υδα	-υν	δεικνύς,	δεικνύσσα,	δεικνὺν
ιγ̄.	»	-ως	-ωδα	-ως	ἐστώς,	ἐστῶσσα,	ἐστὼν
ιδ̄.	»	-ως	-υτα	-ος	λελεχώς,	λελυκυῖα,	λελυκός

ΣΗΜ. Μοναδικὰ είναι τὸ πλέως, πλέα, πλέων καὶ τὸ ποιητ. εὐρην, τέρεινα,
τέρεν.

§ 217. Τὸ θηλυκὸν τῶν εἰς -ος ἡ -ους τρικαταλήκτων ἐπιθέτων σχηματίζεται εἰς ἄ μέν, δταν πρὸ τοῦ -ος ἡ -ους ὑπάρχῃ φωνῆγεν ἡ δίφθογγος ἡ ρ̄ οἶον ἀξιος-ἀξία, δίκαιος-δικαία, ἀργυροῦς-ἀργυρᾶ· ἔξαιρεται τὸ ὅγδοος-ὅγδοη (ἐκ τοῦ ὅγδοος). εἰς η δέ, δταν πρὸ τοῦ -ος ἡ -ους ὑπάρχη σύμφωνον πλὴν τοῦ ρ̄ οἶον ἀγαθὸς-ἀγαθή, χρυσοῦς-χρυσῆ, ἀπλοῦς-ἀπλῆ.

* § 218. Τὸ θηλυκὸν τῶν τρικαταλήκτων ἐπιθέτων καὶ μετοχῶν, ὡν τὸ ἀρσενικὸν καὶ οὐδέτερον κλίνεται κατὰ τὴν γ'. κλίσιν, σχηματίζεται προστιθεμένης της ἀρχικῆς καταλήξεως-ιᾳ (=jā) εἰς τὸ θέμα ὡς ἔξης·

(§ 216, ε').	ἡδὺς (θέμ. ἡδεF, ἡδέF-ια=)	(§ 77)	ἡδεῖα
ζ'.	χαρεῖς ⁽¹⁾	(χαριετ-ια)=(§ 70, ε')	χαριεσσα
ζ'.	μέλας	(θ. μελαν-μελαν-ια)=(66)	μέλαινα
η'.	πᾶς (πάντ-ια=(70 ε'))	πᾶντα (73) πᾶντα (71, ε)=πᾶσα	
θ'.	λιών (λιοντ-ια=(70 ε'))	λιοντα (73) λιοντα, (71, ε)=λιόντα	
ι'.	τριβεῖς	(τριβέντ-ια=τριβενσσα=τριβενσα=)	τριβεῖσα
ια'	διδούς	(διδοντ-ια=διδονσσα=διδονσα=)	διδούσα
ιε'	δεικνύς	(δεικνυντ-ια=δεικνυνσσα=δεικνυνσα=)	δεικνύσα
ιη'	ἔστως (θ. ἔστ-αοτ.=ἔστωτ-ικ=ἔστωσσα=ἀπλεπο:ήσ.)	ἔστωσα	
ιδ'	λελυκός (λελυκFos-(²)=λελυκFσ=λελυκυσ-(§ 182)	λελυκύσ-ια (73) λελυκυτα	

ΣΗΜ. Τὸ θηλ. τοῦ τέρην (τερέν-ια=τέρεν-να=) τέρεινα (πρβλ. § 355 σημ.).

B'. Δικατάληκτα ἐπίθετα.

§ 219. Τὰ δικατάληκτα ἐπίθετα λήγουσι ἐν τῇ ἐν. δνομαστικῇ:

Δευτέρας κ. κλίσεως

α'. εἰς -ος,	-ον :	δ ἡ ἄτεκνος,	τὸ ἄτεκνον
β'. » -ους,	-ουν :	δ ἡ εὔνους,	τὸ εὔνουν.
Δευτέρας Ατ. κλίσεως			
γ'. » -ως,	-ων :	δ ἡ ἔλεως,	τὸ ἔλεων.
	γ'. κλίσεως		
δ'. » -ων (=ονος),	-ον :	δ ἡ εύδαιμων,	τὸ εύδαιμον.
ε'. » -ης (=ους),	-ες :	δ ἡ ἀληθής,	τὸ ἀληθές.
ζ'. » -ις (=ιδος ἡ -ιτος) -ι :	δ ἡ εὐληπτικ-εῦχαρις,	τὸ εὐληπτι-εῦχαρι.	
ζ'. » -ης (=υος ἡ -εως), -η :	δ ἡ εύθοτρυς-δίπηχυς,	τὸ εύθοτρυς-δίπηχυ	
η'. » -ους (=υτος ἡ -δος) -ουν :	δ ἡ μονόδους-δίπους,	τὸ μονόδους-δίπουν	
θ'. » -ῳρ,	-օρ :	δ ἡ εὐπάτωρ,	τὸ εὐπάτωρ.

ΣΗΜ. Μοναδικὸν εἶναι τὸ δ ἡ (ἀρσην) δρεγην, τὸ (ἀρσεν) δρεγεν.

¹ Τὰ εἰς -εις, -εντος ἐπίθετα σχηματίζουσι τὸ θηλ ἐκ τοῦ ἀσθενοῦς θέμ. ὡς καὶ τὴν δοτ. πληθυντ. (§ 164 δ') οἶον (χαριετ-ια=) χαριεσσα, (χαριετ-οι=χαριεσσοι=) χαριεσι(ν).

² Λί μετοχαὶ τοῦ ἐνεργητ. παρακε:μ. ἔχουσι δύο θέματα εἰς -Fos καὶ εἰς -For (§ 162 σημ. 2).

* § 220. Ἐκ τῶν εἰς -ος ἐπιθέτων δικατάληκτα εἶναι:

1) Τὰ πλεῖστα σύνθετα ἢ ἐκ συνθέτων ὥρμάτων παρχόμενα· οἷον διάφορος, ἔνδοξος, ἀΐδιος, ἀκέραιος, ἀδικος, (εῦνοος==) εὔνους, ἐπαγωγός, ὑπήκοος, ἄγονος, πλὴν τῶν ἐναντίος, ἀνδρόμοιος, παρόμοιος, ἀντάξιος, πάγκαλος καὶ τῶν ἐκ συνθέτων παραγομένων· οἷον εὐδαιμονικὸς (ἐκ τοῦ εὐδαιμῶν) κλπ.

2) Τὰ ἀπλᾶ· αἴσιος, αἰφνίδιος, βάρβαρος, βασίλειος, βάσκανος, βέβηλος, δούλειος, ἐλευθέριος, ἔωλος, ἥρεμος, ἥμερος, ἥσυχος, κιβδηλος, κολοβός, λάθρος, λάγνος, λάλος, λίχνος, λοίδορος, μάχλος, πτηνός, σωτήριος, τιθασός, χέρσος καὶ τὰ ἐν χρήσει ὅντα ως οὐσιαστικά: τύραννος, διδάσκαλος, ἄγωγός, τιμωρός, βοηθός, κοινωνός, λατρός.

ΣΗΜ. 1. Διφοροῦνται ὅντα τρικατάληκτα καὶ δικατάληκτα τά: ἀκούσιος, ἀναγκαῖος, ἀνάτιος, ἀνόσιος, αῦλειος, βέαιος, γνώριμος, γυναικεῖος, δίδυμος, διπλάσιος, ἑκόντιος, ἐνιαύσιος, ἐπιτήδειος, ἐπις (παρα)θαλάσσιος, ἔρημος, ἔτοιμος, ἥμιδλος, θήρειος, κρύψιος, κύρος, μάταιος, νόδος, παράλος, παραπλήσιος, πάτριος, τέλειος, φειδωλός, λρήστιμος, χρόνιος, ὠφέλιμος.

ΣΗΜ. 2. Τὸ αἰχμάλωτος, σύμμαχος καὶ περίοικος ἔχουσι θηλ. καὶ εἰς -ος (-δος): ἡ αἰχμάλωτος καὶ αἰχμαλωτίς, ἡ σύμμαχος καὶ συμμαχίς, ἡ περίοικος καὶ περιοικίς.

Γ'. Μονοκατάληκτα ἐπίθετα.

§ 221. Μονοκατάληκτα ἐπίθετα εἶναι:

α') Τὰ καταλήγοντα 1) εἰς -ξ· ἄρπαξ, ἥλιξ, μῶνυξ πλὴν τῶν ἐθνικῶν: *Κίλιξ-Κίλισσα*· 2) εἰς -ας (-αδος), -ις (-ιδος), -υς (-υδος) φυγάς, μειγάς, νῆσοις (-ιδος), ἄναλκις (-ιδος), νέηλυς (-υδος) κλπ. 3) εἰς -ων (-ωνος), -ηγ (-ηνος) καὶ -ας (-αντος): τρίβων, ἀπτήν, ἀκάμας· 4) εἰς -ως (-ωτος) καὶ -ης (-ητος): ἀγνώς (-ῶτος), πλάνης-ητος, ἥμιθης (-ῆτος) πλὴν τῶν εἰς -ης ἐθνικῶν: *Κρής, Κρῆσσα*.

β') Πολλὰ σύνθετα ἔξ οὐσιαστικῶν τριτοκλίτων, ἔτινα φυλάττουσιν αὐτὸ ἀμετάβλητον καὶ μετὰ τὴν σύνθεσιν: δ καὶ ἡ ἄπαις, δ καὶ ἡ μακρόχειρ, δ καὶ ἡ χαλκοχίτων, λευκούσσαξ, ὑψαύχην κλπ.

§ 222. Τὸ οὐδέτερον τῶν μονοκαταλήκτων ἐπίθετων σχηματίζεται ἐκ παραγωγῆς εἰς -ικόν ἢ -ον· οἷον δ ἡ βλάξ-τὸ βλακιόν, δ ἡ φύλαξ-τὸ φυλακιόν, δ ἡ ἄρπαξ-τὸ ἄρπακτικόν, δ ἡ μῶνυξ-τὸ μώνυχον.

ΣΗΜ. Πολλὰ τῶν μονοκαταλήκτων ἐπίθετων μετέπειτον εἰς οὐσιαστικὰ μονογενῆ: δ γεννάδας, ὑθελοντής, ἔκτομίας, ἀνθοσμίας, γέρων, πρέσβυς, πατρίς (γῆ), *Ἐλλάς* (χώρα), μαινάς (γυνή), δλκάς (ναῦς), συμμαχίς (πόλις) κλπ.

ΑΝΩΜΑΛΑ ΕΠΙΘΕΤΑ

§ 223. Τὰ Ἀνώμαλα ἐπίθετα εἶναι *Μετάπλαστα*, Ἐλλειπτικά,
Ἐγερόκλιτα καὶ ἄκλιτα.

α') Μετάπλαστα.

§ 224. Τὰ Μετάπλαστα εἶναι τέσσαρα: 1) τὸ μέγας (ἐκ θεμ.-
μεγα- καὶ μεγαλο-). 2) τὸ πολὺς (ἐκ θεμ. πολυ- καὶ πολλο-). 3)
τὸ πρός (ἐκ θεμ. πραε(υ) [ἀρχ. πραύς] καὶ πρχο-). καὶ 4) τὸ σῶς
(ἐκ θ. σω- καὶ σωο-). Κλίνονται δὲ ως ἔξης.

*Εγκιός.

Όνομ.	δ	μέγας	ἡ	μεγάλη	τὸ	μέγα
Γεν.	τοῦ	μεγάλου	τῆς	μεγάλης	τοῦ	μεγάλου
Δοτ.	τῷ	μεγάλῳ	τῇ	μεγάλῃ	τῷ	μεγάλῳ
Αἰτ.	τὸν	μέγαν	τὴν	μεγάλην	τὸ	μέγα
Κλητ.	ῶ	[μέγας ἡ μεγάλει]	ὦ	μεγάλη	ὦ	μέγα

Διυκός.

Όνομ. Αἰτ.	τὼ	μεγάλω	τὼ	μεγάλα	τὼ	μεγάλω
Γεν. Δοτ.	τοῖν	μεγάλοιν	τοῖν	μεγάλαιν	τοῖν	μεγάλοιν
Κλητ.	ῶ	μεγάλω	ὦ	μεγάλα	ὦ	μεγάλω

Πληθυντικός.

Όνομ.	οἱ	μεγάλοις	αι	μεγάλαι	τὰ	μεγάλα
Γεν.	τῶν	μεγάλων	τῶν	μεγάλων	τῶν	μεγάλων
Δοτ.	τοῖς	μεγάλοις	τοῖς	μεγάλαις	τοῖς	μεγάλοις
Αἰτ.	τοὺς	μεγάλους	τὰς	μεγάλας	τὰ	μεγάλα
Κλητ.	ῶ	μεγάλοι	ὦ	μεγάλαι	ὦ	μεγάλα

*Εγκιός.

Όνομ.	δ	πολύς	ἡ	πολλή	τὸ	πολύ
Γεν.	τοῦ	πολλοῦ	τῆς	πολλῆς	τοῦ	πολλοῦ
Δοτ.	τῷ	πολλῷ	τῇ	πολλῇ	τῷ	πολλῷ
Αἰτ.	τὸν	πολύν	τὴν	πολλήν	τὸ	πολύ
Κλητ.	ῶ	—	ὦ	πολλή	ὦ	πολύ

Ο Διυκός ἐλλείπει ως ἐκ τῆς σημασίας.

Πληθυντικός.

Όνομ.	οἱ	πολλοί	αι	πολλαῖ	τὰ	πολλά
Γεν.	τῶν	πολλῶν	τῶν	πολλῶν	τῶν	πολλῶν
Δοτ.	τοῖς	πολλοῖς	τοῖς	πολλαῖς	τοῖς	πολλοῖς
Αἰτ.	τοὺς	πολλούς	τὰς	πολλάς	τὰ	πολλά
Κλητ.	ῶ	πολλοί	ὦ	πολλαῖ	ὦ	πολλά

*Εγκιός.

Όνομ.	δ	πρᾶξος	ἡ	πραεῖα	τὸ	πρᾶξον
Γεν.	τοῦ	πράσου	τῆς	πραείας	τοῦ	πράσου
Δοτ.	τῷ	πράξῳ	τῇ	πραείᾳ	τῷ	πράξῳ
Αἰτ.	τὸν	πρᾶξον	τὴν	πραεῖαν	τὸ	πρᾶξον
Κλητ.	ῶ	πρᾶξε (-ος)	ὦ	πραεῖα	ὦ	πρᾶξον

Δυϊκός.

*Όνομ.	αίτ.	τώ	πράω	πραεία	τά	πραέα
Γεν.	τῶν	πραέων	πραείαν	τῶν	πραέων	
Δοτ.	τοῖς	πραέσις(ν)	πραείας	τοῖς	πραέσις(ν)	
Αἰτ.	τοὺς	πράους	πραείας	τὰ	πραέα	
Κλητ.	ώ	πρᾶοι	πραείαι	ώ	πραέα	

Πληθυντικός.

*Όνομ.	οί	πρᾶοι	αί	πραεῖαι	τὰ	πραέα
Γεν.	τῶν	πραέων	τῶν	πραείων	τῶν	πραέων
Δοτ.	τοῖς	πραέσις(ν)	τοῖς	πραείας	τοῖς	πραέσις(ν)
Αἰτ.	τούς	πράους	τὰς	πραείας	τὰ	πραέα
Κλητ.	ώ	πρᾶοι	ώ	πραείαι	ώ	πραέα

Ενικός.

*Όνομ.	δ	σῶς	ἡ	σῶς	τό	σῶν
Γεν.	τοῦ	σώου	τῆς	σώας	τοῦ	σώου
Δοτ.	τῷ	σώῳ	τῇ	σώᾳ	τῷ	σώῳ
Αἰτ.	τὸν	σῶν	τὴν	σῶν	τὸ	σῶν
Κλητ.	ώ	σῷε-σῷος	ώ	σώα	ώ	σῶν

Δυϊκός.

*Όν.	Αἰτ.	τώ	σώω	σώα	τά	σώω
Γεν.	Δοτ.	τοῖν	σῷοις	σῷαιν	τοῖς	σῷοιν
Κλητ.	ώ	σώω	σῷα	σῷα	ώ	σῷω

Πληθυντικός.

*Όνομ.	οί	σῷ	αί	σῷ	τά	σῷ
Γεν.	τῶν	σώων	τῶν	σώων	τῶν	σώων
Δοτ.	τοῖς	σώοις	τοῖς	σώαις	τοῖς	σώοις
Αἰτ.	τούς	σώς	τὰς	σώς	τὰ	σώς
Κλητ.	ώ	σῷοι	ώ	σῷαι	ώ	σῷοι

6') *Ελλειπτικά.

* § 225. Έλλειπτικά ἐπίθετα είναι: 1) τὰ ἀπόλυτα ἀριθμητικά ἀπὸ τοῦ 1-4 καὶ ἀπὸ τοῦ 200 καὶ ἀνω, ἀπερικλίνονται ἐν ἐνί ἀριθμῷ. 2) τὸ φροῦδος (ἐκ τῆς πρὸς καὶ δόδος) ἔχον ἐν χρήσει μόνον τὴν ὄνομαστικὴν ἀπάντων τῶν γενῶν καὶ ἀριθμῶν οἵον φροῦδος-δη (καὶ ἡ φροῦδος)-δον, οἱ φροῦδοι-δαι-δα· 3) τὸ ἀμφω-ἀμφοῖν, καὶ ἀμφότεροι· καὶ 4) αἱ ἀλληλοπαθεῖς ἀντωνυμίαι ἀλλήλων, ἀλλήλοις.

γ') *Ετεροκλιτα.

* § 226. Έτεροκλιτα ἐπίθετα είναι 1) τὰ ἐκ τοῦ γέλως καὶ κέρας σύνθετα, ἀτινα εἰναί δικατάληκτα καὶ κλίνονται καὶ κατὰ τὴν δ'. ἀττ. κλίσιν καὶ κατὰ τὴν γ'. οἷον δ., ἡ φιλόγελως-τοῦ φιλόγελως καὶ φιλογέλωτος, δ καὶ ἡ χρυσόκερως-τοῦ χρυσόκερων καὶ χρυσοκέρωτος· καὶ 2) τὸ δύσερως-δυσέρωτος (καὶ δύσερω)·δυσέρωτι, κλπ.

δ') "Ακλιτα.

§ 227. "Ακλιτα ἐπίθετα είναι τὰ ἀπόλυτα ἀριθμητικὰ ἀπὸ τοῦ πέντε μέχρι τοῦ ἑκατόν.

ΒΑΘΜΟΙ ΤΩΝ ΕΠΙΘΕΤΩΝ

§ 228. Τὰ ἐπίθετα (§ 92) φανερώνουσι τὴν ἀχώριστον ἴδιότηταν ποιότητα τοῦ οὐσιαστικοῦ κατὰ τρεῖς βαθμοὺς καὶ λέγονται:

1) θετικά μέν, δταν σημαίνωσιν ἀπλῶς τὴν ἴδιότητα οὐσιαστικοῦ τινος ἀνευ συγκρίσεως αὐτοῦ πρὸ ἀλλα οὐσιαστικά· οἷον ὁ Ἀριστείδης ἦν δίκαιος.

2) συγκριτικὰ δέ, δταν σημαίνωσιν, δτι ἡ ἴδιότης οὐσιαστικοῦ τινος είναι ἀνωτέρα τῆς αὐτῆς ἴδιότητος ἀλλου οὐσιαστικοῦ, πρὸς δ συγκρίνεται· οἷον ἡ κυπάρισσος ὑψηλοτέρα τῆς συκῆς ἔστιν.

3) ὑπερθετικὰ δέ, δταν σημαίνωσιν, δτι ἡ ἴδιότης οὐσιαστικοῦ τινος εὑρίσκεται εἰς τὸν ἀνώτατον βαθμὸν τῆς αὐτῆς ἴδιότητος πάντων τῶν ἀλλων ὅμοιειδῶν· οἷον Σωκράτης ἦν ἀνδρῶν ἀπάντων σφάτατος.

ΣΗΜ. Πολλάκις τὰ ὑπερθετικὰ σημαίνουσιν οὐχὶ τὸν σχετικῶς μέγιστον βαθμὸν, ἀλλὰ τὸν ἀπολύτως μέγαν· οἷον ἐπιμελέστατος=τὰ μάλιστα ἐπιμελής, λίαν ἐπιμελῆς.

§ 229. Τὰ συγκριτικὰ καὶ ὑπερθετικὰ λέγονται ὁμοῦ παραθετικά.

§ 230. Τὰ παραθετικὰ πρὸς δήλωσιν τῶν βαθμῶν τῆς ἴδιότητος ἢ ποιότητος σχηματίζονται προσλαμβάνοντα εἰς τὸ θέμα τοῦ ἀρσενικοῦ θετικοῦ δύο εἰδῶν καταλήξεις· α') τὰς συνηθεστέρας -τέρος, -τέρα, -τέρον διὰ τὰ συγκριτικὰ καὶ -τατος, -τάτη, τάτον διὰ τὰ ὑπερθετικά· καὶ β') τὰς σπανιωτέρας -έων (-ιον) διὰ τὰ συγκριτικὰ καὶ -ιστος, -ιστη, -ιστον διὰ τὰ ὑπερθετικά.

ΣΗΜ. Τῶν ἔχοντων δύο θέματα τὰ παραθετικὰ γίνονται ἐκ τοῦ ἀσθενοῦς.

Παραθετικά.

1) Εἰς -τέρος, -α, -ον καὶ -τατος, -η, -ον.

§ 231. Αἱ συνηθέστεραι παραθετικαι καταλήξεις -τέρος-α-ον καὶ -τατος-η-ον προστίθενται εἰς τὸ θέμα τῶν ἐπιθέτων τῶν ληγόντων.

Δευτερόχλ.	Θετικὸν	Συγκρ.	Τύποι.
α'. εἰς -ος	: ἔνδοξος (θ. ἔνδοξο-)	ἔνδοξός-τερος-ξό-τατος	
β'. > { -οος -ους	: (εὔροος) εὔρους (θ. εὐροο-)	εὔροως-τερος-ώ-τατος	
	: (πορφύρεος) πορφυροῦς (θ. πορφυρο-)	ρώ-τερος-ρώ-τατος	
γ'. > -ως	: ἀξιόχρεως (ἀξιοχρεω-)	ἀξιοχρέω-τερος-εώτατος	
Τριτοχλ.			
δ'. > -ας (=ανος)	: μέλας (μελαν-)	μελάν-τερος -τατος	
ε'. > -ης (=ους)	: ἀληθῆς (ἀληθεο-)	ἀληθέσ-τερος -τατος	
ζ'. > -υς (=εος)	: γλυκὺς (γλυκυν-)	γλυκύ - τερος, χύ - τατος	
η'. > -ις (=ιτος)	: ἄχαρις (ἄχαριτ-)	(¹) ἄχαρίσ-τερος-ρίσ-τατος	
η'. > -εις (=εντος)	: χαριεις (χαριετ-)	χαριέσ-τερος -τατος	

Παρατηρήσεις.

§ 232. Ο γαρ κακτὴρ ο τῶν δευτεροχλίτων πρὸ τῶν καταλήξεων -τερος καὶ -τατος ἔκτείνεται μὲν εἰς ω. ἂν η πρὸ αὐτοῦ συλλαβὴν εἶναι βραχεῖα, μένει δὲ ἀμετάβλητος, ἂν εἶναι φύσει η θέσει μακρά· οἷον σοφός-σοφώ-τερος-σοφώ-τατος, πρόθυμος-προθύμο-τερος-προθύμο-τατος, ἔνδοξος-ένδοξό-τερος-ένδοξό-τατος.

ΣΗΜ. Τὰ δίχρονα ἐν τῇ παραληγούσῃ τῶν εἰς -ος ἐπιθέτων εἶναι βραχέα· οἷον τίμιος, ὁφέλημος, ἀρχικός, πεδίος κλπ. "Ἔχουσι δὲ αὐτὰ μακρά:

α') Τὰ ἀπλὰ λίτσας, σῆμας, γρῦπος, ισχυρός, τρανός, φάνος, μᾶνος, ψῆλος, φιλύππος καὶ ἀνιᾶρος, καὶ

β') Τὰ σύνθετα ἐκ τοῦ θῦμος, κυρός, λῦπη, τιμή, ὑλη, φῦλον, χειλός, χυμός, ψυχὴ καὶ ικνητός· οἷον πρόθυμος, ἄκυρος ἄκυρος, ἀξιοτέκνος, ἔντεμος, ἄντλος, εὐχῆλος, εὐχύμος, εὐψῦχος, ἐπικινδυνός: ἐπικινδυνότερος-ἐπικινδυνότατος, προθυμοτερος-προθυμότατος κλπ.

* § 233. Κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ εἰς -ος ἔχουσι παραθετικὰ εἰς -τερος-τατος (η -ώτερος-ώτατος) τὸ εὐχαρις, ἐπιχαρις, ὑβριστής, βλάξ καὶ πιων· οἷον εὐχαριτώτερος-εὐχαριτώτατος, ἐπιχαριτώτερος-ἐπιχαριτώτατος, βλακότερος (καὶ βλακίστερος)-βλακότατος (καὶ βλακίστατος), ὑβρισιτώτερος-ὑβρισιτώτατος, πιώτερος-πιώτατος.

* 234. Κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ εἰς -έστερος-έστατος τῶν εἰς -ης (γεν. -ους) ἐπιθέτων σχηματίζονται τὰ παραθετικὰ 1) τοῦ πένης, ἀκρατος, ἐρρωμένος, ἀσμενος καὶ ἀφῆλιξ· οἷον πενέστερος-πενέστατος, ἀκρατέστερος-ἀκρατέστατος, ἐρρωμενέστερος-ἐρρωμενέστατος,

¹. Τὸ ἀχαρίσ-τερος, ἀχαρίσ-τατος προηλθεν ἐκ τοῦ ἀχαρίτ-τερος, ἀχαρίτ-τατος κατὰ τροπὴν τοῦ τοῦ θέματος εἰς σ (§ 70, β'). οὕτω καὶ χαριέσ-τερος, χαριέσ-τατος ἐκ τοῦ χαριέτ-τερος, χαριέτ-τατος.

ἀσμενέστερος (καὶ -ναίτερος)-ἀσμενέστατος (-ναίτατος), ἀφηλικέστερος -ἀφηλικέστατος· 2) τῶν εἰς -ων (-ονος· οἶνον εὐδαιμώνε-στερος - εὐδαιμονέστατος, σώφρων - σωφρονέστερος - σωφρονέστατος· καὶ 3) τῶν ἐκ τοῦ γοῦς συνθέτων καὶ τοῦ ἀπλοῦς· οἶνον (εύνοέστερος) εὐνούστερος - εύνο(οέ)ούστατος, (ἀπλοέστερος) ἀπλούστερος - (ἀπλοέστα-τος) ἀπλούστατος.

* § 235. Κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὸ ἀχαρίστερος, ἀχαρίστατος σχη-ματίζονται καὶ τὰ παραθετικὰ τοῦ ἀρπαξ, βλάξ (§ 233), κλέπτης, λάλος, λάγνος, μονοφάγος, διψοφάγος. πλεονέκτης, καὶ πότης: ἀρπαγ-στερος ἀρπαγίστατος, βλακίστερος βλακίστατος, κλεπτίστερος-κλεπτ-ίστατος κλπ. οὗτω καὶ πιωχίστερος-πιωχίστατος.

* § 236. Τὸ παλαιὸς σχηματίζει παραθετικὰ καὶ ἐκ τοῦ ἐπιρρο-πάλαι· οἷον παλαιὸς-παλαιό-τερος, παλαιό-τατος καὶ πάλαι παλαιτερος-παλαιτατος. Κατ' ἀναλογίαν δὲ πρὸς τὸ παλαιτερος, παλαιτατος σχημα-τίζονται καὶ τὰ παραθετικὰ τοῦ γεραιὸς καὶ σχολαιῶς προσέτι δὲ τὰ παραθετικὰ τῶν ἀσμενος, εὐδιος, ἡσυχος, ἰος, ἴδιος, μέσος, δρυδιος, δψιος, μύχιος, πλήσιος, πρώιος (πρώφος), πέπων καὶ προσδρογον (=πρὸ ἔργου=ώφελιμος): γεραιτερος-γεραιτατος, σχολαιτερος, σχολαιτατος, ἡσυχαιτερος-ἡσυχαιτατος (καὶ ἡσυχώτατος), ἰσατερος-ἰσατιτατος (ἴδιαι-τερος-ἴδιαιτατος μτγ.), ἴδιωτερος-ἴδιωτατος ('Αττ.) πρωιαλ-τερος-ιτατος (καὶ πρωιατερος -τατος), ἀσμεναιτερος-ἀσμεναιτατος (καὶ ἀσμενέστερος-τατος § 234), πέπων-πεπαιτερος-πεπαιτατος, προνρ-γιαιτερος-προνργιαιτατος κλπ.

2) εἰς -ίων (-ίον) καὶ -ιστος, (-ιστη, -ιστον).

* § 237. Τὰς σπανιωτέρας παραθετικὰς καταλήκεις -ίων καὶ -ιστος προσλαμβάνουσι τὰ ἐπίθετα ἥδης, ταχὺς, αἰσχρός, ἔχθρος καὶ κακὸς κανονικῶς μετὰ τὴν ἀποβολὴν τοῦ -υς, -ρος, -ος εἰς τὸ θέμα τοῦ θετικοῦ, πάντα δὲ τὰ ἄλλα ἀνωμάλως (§ 238).

Θετικ.

συγχρ.

ὑπερθ.

1)	ἥδης (θ. ἥδ(υ)-	ἥδ-ίων (ἥδιον)	ἥδ-ιστος-ιστη-ιστον
2)	ταχὺς (θ. ταχ(υ)-	(ταχύ-τερος-α-ον)	(ταχύ-τατος-η-ον)
		(ταχ-ίων τάχ-ιον)	(τάχιστος-η-ον)
		Θάττων Θάττον (¹)	"
3)	αἰσχρός (αἰσχ(ρο)-	αἰσχ-ίων (αἰσχ-ιον)	αἰσχ-ιστος-τη-τον
4)	ἔχθ-ρος (έχθ(ρο)-	έχθ-ίων (έχθ-ιον)	έχθ-ιστος-τη τον
5)	κακός (κακ(ο)-	κακ-ίων (κακ-ιον)	κακ-ιστος-τη-τον

(¹) Τὸ θάττον ἡ θάσσων γίνεται ἐκ τοῦ ταχ-ίων (§ 69, δ', 81).

ΣΗΜ. Τὸ ἔχθρος ἔχει σπαν. παραθ. καὶ ἔχθρότερος, ἔχθρότατος· τὸ δὲ οἰκτρὸς οἰκτρότερος, οἰκτρότατος καὶ οἰκτιστος.

* Ανώμαλα παραθετικά.

* § 238. Ανώμαλα παραθετικὰ λέγονται ὅσα σχηματίζονται ἢ ἐξ ὑπάρχοντος θετικοῦ παρὰ τοὺς δεδομένους κανόνας ἢ ἐκ θέματος διαφόρου μὲν παρὰ τὸ τοῦ θετικοῦ, ἀλλὰ ταυτοσήμου. Τοιαῦτα δὲ εἰναι·

Θετικόν

Συγκριτικόν

Τυπερθετικόν

ἄγαθός	(θ. ἀμεν-)	οἱ ἡ ἀμείνων	τὸ ἄμεινον	(θ. ἀρεσ-ἀρ-)	ἀριστος-τη-τον
,	(θ. βελτ-)	» » βελτίων	» βελτίον	βελτιστος	» »
,	(θ. χρετ-)	» » χρείττ(σσ)ων	» χρείττ(σσ)ον	χράτιστος	» »
,	(θ. λω-)	» » λώων	» λῶον	λῶστος	» »
κακός	(θ. κακο-)	» κακίων	» κάκιον	κάκιστος	» »
,	(θ. χερ-)	» γείρων	» γείρον	χείριστος	» »
καλός	(ἐκ θ. καλλ-)	» καλλίων	» κάλλοιον	κάλλιστος	» »
,	,	» καλλίτερος	(ἐπιγρ. Ἀργ.)	,	» »
μέγας	(θ. μεγ(α)-)	» (μεγίων) μείων μεῖζον		μέγιστος	» »
μικρός	(θ. μικρο-)	» μικρότερος-α-ον		μικρότατος	» »
,	(θ. ἐλαχ-)	» ἐλάσσ-(ττ)ων	» ἐλασσ(ττ)ον	ἐλάγιστος	» »
,	(θ. με-)	» μείων	» μεῖον	,	» »
δλίγος	(θ. δλιγ(ο)-)	» (δλιγώτερος μτγν.) ὀλείζων		δλιγιστος	» »
,	(θ. ἥκ-)	» ἥσσ(ττ)ων	» ἥσσ(ττ)ον	(ἥκιστα ἐπιρρ.)	» »
πολύς	(θ. πλε-)	» πλείων(-έων)	» πλεῖον(πλέον) ἥπλειν, πλείστος	» »	» »
ἔρδιος	(θ. δάρ(ιδ-)	» ράων	» ρᾶον	ρᾶστος	» »
ἄλγεινός	(θ. ἀλγ-)	» ἀλγίων	» ἀλγιον	ἄλγιστος	» »
μακρός	(θ. μακρο-)	» μακρότερος-α-ον		μακρότατος	» »
		καὶ ποιητ. μῆκιστος, -η-, -ον ἐκ θεμ. μῆκο- τοῦ οὐσιαστικοῦ μῆκος.			

ΣΗΜ. Τὸ τῆς καταλήξεως -ιῶν καὶ -ιστος, ἐάν μὲν δὲ γαραχτήρ είναι φωνῆν, συναιρεῖται μετ' αὐτοῦ εἰς δίφθογγον· οἷον (πλε-), πλείων κλπ., ἐάν δὲ νὴ ο, μετατίθεται πρὸ αὐτοῦ· οἷον (ἀμεν-) ἀμείνων, (χερ) χείρων, ἐάν δὲ οὐρανισκόφωνον κ, χ, τρέπεται μετ' αὐτοῦ εἰς ση̄ ττ (§ 69, δ'). οἷον (ἐλαχ- ἐλαχίων) ἐλάσσ(ττ)ων, (ἥκ-) ἥσσ(ττ)ων· ἐάν δὲ γ, ἐνοῦται εἰς ζ (§ 69, δ'. σημ.). οἷον (μεγ-μεγίων) μέζων (-Ιωνικ.) καὶ Ἀττικῶς μείζων.

ΣΗΜ. 2. Αντὶ τῶν οὐδὲ συγχρ. πλείων ἐπὶ τῶν ἀπολύτων ἀριθμητικῶν ἀπαντῷ πλεῖν παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς, ἀλλὰ πάντοτε μετά τοῦ διαζευκτικοῦ ἢ λεγομένου ἢ νοομένου οἷον πλεῖν ἡ τριακονθ' ἡμέρας, πλεῖν ἑξακοσίους. Τοῦ δὲ οὐδετέρου τύπου πλέον αἱ ἀλλαὶ πτώσεις ἀναπληροῦνται· ἐκ τοῦ πλείων: πλέον, πλειονος, πλείονι κλπ.

Γενικαὶ παρατηρήσεις.

§ 239. Αντὶ τῶν μονολεκτικῶν τύπων τοῦ συγκριτικοῦ καὶ ὑπερθετικοῦ τίθεται πολλάκις περιφραστικῶς τὸ θετικὸν ἐπίθετον μετὰ τοῦ μᾶλλον καὶ μάλιστα συνήθως μὲν εἰς τὰ μὴ ἔχοντα παραθετικὰς

καταλήξεις, ἐνίστε δὲ καὶ εἰς τὰ ἔχοντα τοιαύτας· οἶνον μᾶλλον προδότης, μᾶλλον φιλέλλην, μάλιστα σοφὸς κλπ. Τοῦ φίλος τὰ παραθετικὰ σχηματίζονται συνήθως περιφραστικῶς· οἶνον μᾶλλον φίλος, μάλιστα φίλος· (σπν. μονολεκτ. φίλτερος, φίλτατος καὶ φιλώτερος, φιλώτατος καὶ φιλαίτερος, φιλαίτατος).

§ 240. Τὰ παραθετικὰ τῶν μετοχῶν ἐκφέρονται πάντοτε περιφραστικῶς πλὴν τῶν ἐρρωμένος (βώνυμαι), ἐρρωμενέστερος, ἐρρωμενέστατος· ἀσμενος [ἄνδραν ποιητ.], ἀσμενέστερος (καὶ ἀσμενάτερος), ἀσμενέστατος (καὶ ἀσμενάτατος) καὶ κεχαρισμένος (χαρίζομαι), κεχαρισμενώτερος, κεχαρισμενώτατος καὶ τινῶν μονοκαταλήκτων καὶ δικατκλήκτων ἐπιθέτων· οἶνον μᾶλλον δυνάμενος-μάλιστα δυνάμενος, μᾶλλον ἔνδαρυς-μάλιστα ἔνδαρυς κλπ.

§ 241. Παραθετικὰς καταλήξεις διὰ τὸν κατιόντα, ἢτοι τὸν πρὸς τὰ κάτω βαθμὸν ἡ "Ελληνικὴ γλῶσσα δὲν ἔχει· διὸ πάντοτε μεταχειρίζεται τὴν περίφρασιν διὰ τοῦ ἡπτον-ῆκιστα· οἶνον ἡτον ἐπιμελῆς, ἥκιστα ἐπιμελῆς κλπ., πλὴν τῶν μετὰ τοῦ στερητικοῦ α συνθέτων ἐπιθέτων τῶν ἔχοντων ἔννοιαν ἐλαττωτικήν· οἶνον ἀβαθῆς-ἀβαθέστερος, ἀμελῆς-ἀμελέστερος, ἀμαθῆς-ἀμαθέστερος.

ΣΗΜ. Παραθετικά γίνονται ἐνίστε 1) ἐξ οὐσιαστικῶν· οἶνον κάλλος-καλλίων-κάλλιστος, ἄλγος-ἄλγιων-ἄλγιστος· 2) ἐξ ἐπιρρημάτων· οἶνον ἄγω-ἄγωτερος-ἄγωτατος, κάτω-κατώτερος-κατώτατος κλπ. καὶ 3) ἐκ προθέσεων· οἶνον πρό-πρότερος-(πρότατος-πρόστατος=) πρώτος, ὑπέρ-ὑπέτερος-ὑπέρτατος καὶ ὕπατος, ἐξ- (ἄνευ συγχριτ.)-ἔσχατος, ὑστερός-ὕστατος (ἄνευ θετικοῦ).

§ 242. Παραθετικὰ σχηματίζουσιν ἐκεῖνα τῶν ἐπιθέτων, ὅσα εἶναι δεκτικὰ αὐξήσεως ἢ μειώσεως. Διὸ στεροῦνται παραθετικῶν τὰ σημαίνοντα τελείαν, θετικὴν ἢ ἀρνητικὴν ἔννοιαν, χρόνον, διλην., καταγωγήν· οἶνον θητιός, πάνσοφος, ὑπέρολαμπρος, ἀνάνατος, χρυσοῦς, θερινός, ἐύλινος, Περσικὸς κλπ.

ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ

§ 243. Αριθμητικὰ καλοῦνται τὰ δηλοῦντα ἐν γένει ἀριθμόν· εἶναι δὲ ἐπίθετα, οὐσιαστικά καὶ ἐπιρρήματα.

α' Ἐπίθετα.

§ 244. Τὰ ἀριθμητικὰ ἐπίθετα εἶναι ἐξ εἰδῶν· ἀπόλυτα, τακτικά, χρονικά, πολλαπλασιαστικά, ἀναλογικά καὶ διανεμητικά.

1. Ἀπόλυτα καὶ τακτικά.

§ 245. Απόλυτα ἀριθμητικὰ ἐπίθετα καλοῦνται τὰ δηλοῦντα ἀπλῶς τὸν ἀριθμὸν τῶν οὐσιαστικῶν (πόσοι;). Τακτικὰ δὲ τὰ δηλοῦντα τὴν ἀριθμητικὴν τάξιν αὐτῶν σχετικῶς πρὸς ἄλλα (πόστος);

'Ιρδινοί η 'Αραβικοί 'Ελληνικοί	'Αριθμοί		'Απόλυτα	Τακτικά
	'Αρηδρα			
1 α'	I		εἰς, μία, ἐν	πρώτος, πρώτη, πρώτον
2 β'	II		δύο	δεύτερος, -α, -ον
3 γ'	III		τρεῖς, τρία	τρίτος, -η, -ον
4 δ'	IV		τέτταρες, τέτταρα	τέταρτος, -η, -ον
5 ε'	Π		πέντε	πέμπτος, -η, -ον
6 ζ'	ΠΙ		ἕξ	έκτος, -η, -ον
7 ζ'	ΠΙΙ		έπτα	έξδομος, -η, -ον
8 η'	ΠΙΙΙ		όχτω	օγδοος, -η, -ον
9 θ'	ΠΙΙΙΙ		έννεα	ένατος, -η, -ον
10 ι'	Δ		δέκα	δέκατος, -η, -ον
11 ια'	ΔΙ		ένδεκα	ένδεκατος, -η, -ον
12 ιο'	ΔΙΙ		δώδεκα	[η] πρώτος καὶ δέκατος δωδέκατος-η-ον ή δεύτερος [καὶ δέκατος
13 ιγ'	ΔΙΙΙ		τρεῖς (τρία) καὶ δέκα η τριε-	τρίτος καὶ δέκατος η τριε-
			[καίδεκα (τριακαίδεκα)]	[καίδεκατος
14 ιδ'	ΔΙΙΙΙ		τέτταρες (τέτταρα) καὶ δέκα	τέταρτος καὶ δέκατος η τετ-
			[η τετταρεκαίδεκα]	[ταρακαίδεκατος
15 ιε'	ΔΙΙ		πέντε καὶ δέκα η πεντεκαί-	πέμπτος καὶ δέκατος η πεν-
			[δεκα]	[τεκαίδεκατος
16 ις'	ΔΙΙΙ		ἕξ καὶ δέκα η ἑκκαίδεκα	έκτος καὶ δέκατος η ἑκκαί-
				[δέκατος
17 ιι'	ΔΙΙΙΙ		έπτα καὶ δέκα η ἑπτακαί-	έξδομος καὶ δέκατος η ἑπτα-
			[δεκα]	[καίδεκατος
18 ιη'	ΔΙΙΙΙΙ		όχτω καὶ δέκα η ὀχτωκαί-	օγδοος καὶ δέκατος η ὀχτω-
			[δεκα]	[καίδεκατος
19 ιθ'	ΔΙΙΙΙΙΙ		έννεα καὶ δέκα η ἔννεκακαί-	ένατος καὶ δέκατος η ἔννεκα-
			[δεκα]	[καίδεκατος
20 ιχ'	ΔΔ		εἴκοσι(ν)	είκοστός, -ή, -ον
21 ικα'	ΔΔΙ		εἰς καὶ εἴκοσι(ν) η εἴκοσι	πρώτος καὶ είκοστδες η εἰς
			[καὶ εἰς]	[καὶ είκοστδες
30 λ'	ΔΔΔ		τριάκοντα	τριακοστός, η, -ον
40 μ.'	ΔΔΔΔ		τεττ(σ)αράκοντα	τεττ(σ)αρακοστός, -ή, -ον
50 ν'	Δ		πεντήκοντα	πεντηκοστός, -ή, -ον
60 ξ'	ΔΔ		έξηκοντα	έξηκοστός, -ή, -ον
70 ο'	ΔΔΔ		έβδομήκοντα	έβδομηκοστός, -ή, -ον
80 π'	ΔΔΔΔ		όγδοηκοντα	όγδοηκοστός, -ή, -ον
90 ζ'	ΔΔΔΔΔ		ένενηκοντα	ένενηκοστός, -ή, -ον
100 ρ'	Η		έκατον	έκατοστός, -ή, -ον
200 σ'	HH		διακόσιαι, -αι, -α	διακοσιοστός, -ή, -ον

'Αριθμοί		'Αριθμοί		'Απόδυτα		'Τακτικά		
Ινδικοί	η	Δραματικοί	Ελληνικοί	Αθηνών				
300	τ'	HHH		τριακόσιοι,	-αι,	-α	τριακοσιοστός,	-ή. -όν
400	υ'	HHHH		τετρακόσιοι,	-αι,	-α	τετρακοσιοστός,	-ή, -όν
500	φ'	H		πεντακόσιοι,	-αι,	-α	πεντακοσιοστός,	-ή, -όν
600	χ'	HH		έξακόσιοι,	-αι,	-α	έξακοσιοστός	-ή, -όν
700	ψ'	HHH		έπτακόσιοι,	-αι,	-α	έπτακοσιοστός.	-ή, -όν
800	ω'	HHHH		όκτακόσιοι,	-αι,	-α	όκτακοσιοστός,	-ή, -όν
900	Ϟ'	HHHHH		έννακόσιοι,	-αι,	-α	έννακοσιοστός,	-ή, -όν
1000	α	X		χιλιοί,	-αι,	-α	χιλιοστός,	-ή, -όν
2000	β	XX		δισχιλιοί	-αι,	-α	δισχιλιοστός,	-ή, -όν
5000	ε	X		πεντακισχιλιοί,	-αι,	-α	πεντακισχιλιοστός,	-ή, -όν
10000	η	M		μύριοι,	-αι,	-α	μυριοστός,	-ή, -όν

ΣΗΜ. 1. Οι ἄργατοι "Ελληνες καὶ Ρωμαιοί δὲν εἶχον τοὺς παρ' ἡμῖν ἐν χρήσει: ἀραβικοὺς ἀριθμούς, ὧν ἡ θεωρία διὰ τὴν ἀπλότητα ἐφεύρεσις ἀνήκει εἰς τοὺς Ἰνδούς, γνωσθεῖσα ἡμῖν διὰ τῶν Ἀράβων. Σημεῖα τῶν ἀριθμῶν εἴχον οἱ ἄρχατοι "Ελληνες τὰ γράμματα τοῦ ἀλφαρήτου μετά τίνος ἐπ' αὐτῶν χεραῖς" καὶ διὰ μὲν τῶν α'-θ'-δ'-γ'-ρ'-ώ'-τ'-π'-τάς μονάδας, διὰ δὲ τῶν ι'-π'-τάς δεκάδας καὶ διὰ τῶν ρ'-ω'-τάς ἑκατοντάδας. Τὸ δὲ παρίσταντον διὰ τοῦ σ' (=στίγμα), τὸ 90 διὰ τοῦ ή' (=χόππα) καὶ τὸ 900 διὰ τοῦ Π' (=σαμπῆ, ήτοι στίγμα (=σάν) καὶ π). Τοὺς ἀπὸ τοῦ 1000 καὶ ἔπειτα ἀριθμούς παρίσταντον διὰ τῶν αὐτῶν γραμμάτων μὲν χεραίαν πρὸς τὰ ἀριστερὰ καὶ κάτωθεν· α=1000, β=2000 κλπ. Τοὺς δὲ συνθέτους ἀριθμούς Ἑγραφον διὰ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἀπλῶν θέστοντες τὴν μὲν ὅνων χεραίαν εἰς τὸ τελευταῖον μόνον γράμμα, τὴν δὲ κάτωθεν εἰς τὸ πρῶτον μόνον· οἷον κε'=25, Παλδ'=934, μΠζ'=1907. Ἀπὸ τοῦ 10000 καὶ ἄνω ἡ ἀριθμητικής ἐγίνετο καὶ κατὰ μυριάδας ἐπεναλαμβανομένου τοῦ ἀλφαρήτου μὲ δύο τελείας ἄνωθεν· οἷον α'=10000, ε'=50000 (ή', ι'=10000, γ'=50000) κλπ.

ΣΗΜ. 2. Παρ' Ἀττ. ἀπαντῶσιν ὡς ἀριθμητικά σημεῖα τὰ ἀρχικὰ γράμματα τῶν ἀριθμῶν, τοὺς δποίους ἑκαστον τούτων ἑπτήλου, ητοι τὸ I (ια=μια)=1, τὸ Π (πέντε)=5, τὸ Δ (δέκα)=10, τὸ Η (Ηεκατόν)=100, τὸ Χ (χιλιοί)=1000 καὶ τὸ Μ (μύριοι)=10000. "Ἐκαστον δὲ τούτων ἐμπερικλεισθεῖν ἐν τῷ Π σημαίνει τὸν ἐπὶ πέντε πολλαπλασιασμὸν. Δ=50, Η=500 κλπ.

ΣΗΜ. 3. Τὸ ἐννέα γράφεται διὰ δύο ν, τὰ δὲ ἐξ αὐτοῦ παραγόμενα δι' ἐνός· οἷον ἐνεγήκοντα ἔνατος κλπ.

ΣΗΜ. 4. Πάντα τὰ ἀριθμητικὰ δασύνονται πλὴν τοῦ δκτώ, ἐννέα καὶ εἴκοσι καὶ τῶν ἐξ αὐτῶν παραγομένων (§ 18, δ').

ΣΗΜ. 5. Τὸ μύριοι-αι-α προκαροξιτονούμενον μὲν σημαίνει 10000, παροξιτονούμενον δὲ (μυριοι-αι-α) ἀναριθμητοι, ἀπειροι, καὶ κλίνεται· καὶ ἐνικῶς· οἷον μυριος χρόνος, μυριαι βιβλοι.

Κλίσις τῶν ἀριθμητικῶν ἀπολύτων καὶ τακτικῶν.

§ 246. Τὰ ἀπόλυτα ἀριθμητικὰ ἀπὸ τοῦ 5 μέχρι τοῦ 200 εἶναι ἀκλίτα· ἀπὸ δὲ τοῦ 200 καὶ ἔνω κατὰ ἑκατοντάδες κλίνονται ὅμοιας ἐν τῷ πληθυντικῷ μόνον ὡς τριγενῆ καὶ τρικατάληχτα ἐπίθετα· οἷον διακόσιοι, -αι, -α, γεν. διακοσίων, δοτ. διακοσίους, -αις, -οις, αἰτ. διακοσίους -ας, -α, τριακόσιοι -αι, α κλπ.

ΣΗΜ. Τὰ ἀπὸ τοῦ 200 καὶ ἔνω ἀπόλυτα ἀπαντῶσιν ἐνίστε καὶ καθ' ἐνικόντων ἄρθρο, δταν συνάπτωνται μετ' οὐσιαστικῶν περιληπτικῶν, ὡς ἀσπίς, ναῦς, ἵππος, λόγχη· οἷον διακοσία ἀσπίς (=200 ἀσπιδοφόροι), χιλία ναῦς (=χιλιοὶ ναῦται), πεντακοσία ἵππος (=500 ἵππεῖς) κλπ.

§ 247. Τὰ ἀπόλυτα ἀριθμητικὰ ἀπὸ τοῦ εἰς μέχρι τῶν τεσσάρων κλίνονται ἐλλειπτικῶς ὡς ἔξης·

<i>Ἐνικός.</i>	<i>Δυϊκός.</i>	<i>Πληθυντικός.</i>
Ἄρσ. Θηλ. Οὐδ.		Ἄρσ. Θηλ. Οὐδ.
εἰς μία ἐν δύο	τρεῖς, τρία	τέτταρες, τέτταρα
ἐνός μιᾶς ἐνός δυοῖν	τριῶν	τεττάρων
ἐνί μιᾷ ἐνί δυοῖν	τρισί(ν)	τέτταρις(ν)
ἔνα μίαν ἐν δύο	τρεῖς, τρία	τέτταρας, τέτταρα

ΣΗΜ. Κατὰ τὸ εἰς, μία, ἐν, κλίνονται· καὶ τὰ ὡς ἀντωνυμίαι ἀσφ. χρησιμένοντα σύνθετα οὐδ-εἰς καὶ μηδ-εἰς μὲν πληθ. ἐν τῷ ἀρσενικῷ μόνον.

<i>Ἐνικός.</i>	<i>Πληθυντικός.</i>
οὐδείς	οὐδεμία
οὐδενός	οὐδεμίας
οὐδενί	οὐδεμιᾷ
οὐδένα	οὐδεμίᾳν
	οὐδέν

§ 248. Τὰ τακτικὰ ἀριθμητικὰ πάντα κλίνονται ὡς τριγενῆ καὶ τρικατάληχτα ἐπίθετα· γίνονται δὲ ἀπὸ τῶν ἀπολύτων καὶ καταλήγουσιν εἰς -τος μὲν ὅσα γίγνονται ἀπὸ τοῦ εἰς μέχρι τοῦ εἴκοσι, πλὴν τοῦ δευτέρου, ἔβδομος καὶ ὅγδοος, εἰς -στος δὲ ὅσα γίγνονται ἀπὸ τοῦ εἴκοσι καὶ ἔξης· οἷον εἴκοστός, τριακοστός κλπ.

* § 249. Εἰς τοὺς συνθέτους ἀριθμούς ἀπολύτους καὶ τακτικούς ἢ προτάσσεται συνήθως ὁ μικρότερος καὶ ἐπεται ὁ μεγαλύτερος μεσολαβοῦντος τοῦ καὶ, ἐπί, πρὸς ἣ σπανιώτερον προτάσσεται ὁ μεγαλύτερος καὶ ἐπεται ὁ μικρότερος μετὰ τοῦ καὶ ἣ ἔνευ αὐτοῦ· οἷον πέντε καὶ δέκα, ἔξι ἐπὶ δέκα, ἐπιτὰ πρὸς τοῖς ἐνενήκοντα, πέμπτος καὶ δέκατος, ἑκτος ἐπὶ δεκάτῳ, πέμπτος πρὸς τῷ ἑκατοστῷ. Πολλάκις δὲ τίθεται ἐν τῷ μέσῳ οὐσιαστικόν· οἷον διακόσια ἐτη καὶ πέντε.

Ἐνίστε δὲ σύνθετον τακτικὸν ἀποτελεῖται ἐκ μικροτέρου ἀπολύτου καὶ μεγαλυτέρου τακτικοῦ· οἶον εἰς καὶ τριακοσίος.

ΣΗΜ. Πολλάκις ἀντὶ τῶν ἐκ δεκαδῶν καὶ τῶν μονάδων 8 η 9 συνθέτων ἀπολύτων ἡ τακτικῶν ἀριθμητικῶν μετεχειρίζοντο τὴν ἀμέσως ἐπομένην δεκάδα μετ' ἀφαιρέσεως ἐνὸς ἡ δύο διὰ τῆς μετοχῆς δέων (= ἐλλείπων, παρὰ) συμφωνούστης πρὸς τὴν δεκάδα· οἶον δυοῖν δέουσαι τεσσαράκοντα νήσες = 38, δυοῖν δέων πεντηκοστός ἀνηρ = 48ος, ἐνὸς δέον εἰκοστὸν ἔτος = 19ον, μᾶς δέουσαι εἴκοσιν ἡμέραι = 19.

2. Χρονικά.

§ 250. Χρονικὰ ἀριθμητικὰ λέγονται τὰ σημαίνοντα τάξιν ἡμέρας, καθ' ἣν γίγνεται τι (ποστατός); γίγνονται δὲ ἐκ τῶν τακτικῶν καὶ καταλήγουσιν εἰς -αῖος, -αλα, -αῖον· οἶον δευτερ-αῖος -α, -ον, τριτ-αῖος -α, -ον, τεταρτ-αῖος, -α, -ον κλπ.

ΣΗΜ. Κατὰ ταῦτα ἐγένοντο καὶ τὸ προτεραῖος (ἐκ τοῦ πρότερος), διτεραῖος καὶ σκοταῖος.

3. Πολλαπλασιαστικά.

§ 251. Πολλαπλασιαστικὰ λέγονται τὰ σημαίνοντα ποσάκις ἐπαναλαμβάνεται (ἢ ἐκ πόσων μερῶν συνίσταται) τὸ αὐτὸν ὅμοιειδὲς ἀντικείμενον (ποσαπλοῦς); καταλήγουσι δὲ εἰς -πλοῦς, (-πλῆ, -πλοῦν)· οἶον ἀπλοῦς, -ῆ, οὖν διπλοῦς, -ῆ, οὖν κλπ.

Κατὰ ταῦτα ἐγένετο τὸ πολλαπλοῦς καὶ ποσαπλοῦς.

ΣΗΜ. Αὐτὶ τοῦ διπλοῦς τριπλοῦς ἀπαντᾷ ἐνίστε καὶ τὸ διττ(οσ)ός, τριττ(οσ)ός.

4. Ἀναλογικά.

§ 252. Ἀναλογικὰ λέγονται τὰ σημαίνοντα ποσάκις τι εἶναι μεγαλύτερον ἄλλου (ποσαπλάσιος); καταλήγουσι δὲ εἰς -πλάσιος (-ία, -ον) καὶ ἐνίστε εἰς πλασίων (-ον), πλὴν τοῦ ἀπλοῦς· οἶον διπλάσιος, -ία, -ον ἢ διπλασίων (-ον). τριπλάσιος, τετραπλάσιος, τριπλασίων, ἔκατονταπλασίων κλπ.

Κατὰ ταῦτα ἐγένοντο καὶ τὰ πολλαπλάσιος καὶ ποσαπλάσιος.

5. Διανεμητικά.

§ 253. Διανεμητικὰ λέγονται τὰ σημαίνοντα διανομὴν ὄντων παρισταμένων καθ' ὄμαδας· ἐκφέρονται δὲ διὰ τῆς οὐν καὶ τῶν ἀπολύτων ἀριθμητικῶν ἐν συνθέσει· οἶον σύνδυο, σύντρεις, συντέτταρες, σύμπεντε, συνεκκαίδεκα, ἢ κεχωρισμένως διὰ τῆς ἀνὰ ἡ κατὰ μετ' αἵτιτικῆς ἀπολύτων· οἶον ἀνὰ τρεῖς, ἀνὰ τέτταρας, κατὰ διακοσίους κλπ.

6' Οὐδιαστικά.

§ 254. Ἀριθμητικὰ οὐδιαστικὰ λέγονται τὰ σημαίνοντα ἀφηρημένως ἀριθμητικὴν ποσότητα. Γίνονται δὲ ἐκ τῶν ἀπολύτων καὶ καταλήγουσιν εἰς -ας (γεν. -αδος)· οἷον (ἐν-άς σπανιώτατα) μον-άς, δυ-άς, τρι-άς, τετρ-άς, πεμπ-άς καὶ πεντ-άς, ἕξ-άς, ἑβδομ-άς, ὅγ-δο-άς (ἐκ τῶν τακτικῶν ἔβδομος καὶ ὅγδοος), ἑννε-άς, δεκ-άς, εἰκ-άς, τριακ-άς, τεσσαρακοντ-άς, ἑκατοντ-άς, χιλι-άς, μυριάς.

ΣΗΜ. Τὰ ἀριθμητικὰ οὐδιαστικὰ τριάς, τετράς, πεντηκοντάς, χιλίας καὶ μυριάς ἐπὶ ὡρισμένης μόνον γρήσεως καταλήγουσι· καὶ εἰς -υς (γ. -νος)· οἷον τριτὸς (=τὸ τρίτον τῆς Ἀττικῆς φυλῆς), τετρακτύς (δρός φιλοσοφικὸς τῶν Πιθαγορείων), πεντηκοστής, ἑκατοστής, χιλιοστής, μυριοστής (=στρατιωτικὸν σῶμα ἐκ 50, 100, 1000, 10000 ἀνδρῶν).

γ' Ἐπιφρήματα.

§ 255. Ἀριθμητικὰ ἐπιφρήματα λέγονται τὰ σημαίνοντα ποσάκις γίνεται τι ἐν καιρῷ τινι· γίνονται δὲ ἐκ τῶν ἀπολύτων καὶ καταλήγουσιν εἰς -ακις, πλὴν τοῦ ἀπαξ, δις, τρις· οἷον τετράκις, πεντάκις, ἑξάκις, ἑνάκις, δεκάκις, τριεικαιδεμάκις κλπ. Κατὰ ταῦτα ἐγένοντο καὶ τὰ διγ-άκις, πολλ-άκις, πλεον-άκις, πλειστ-άκις, ἰσ-άκις, δσ-άκις, τοσ-άκις κλπ.

ΣΗΜ. Ἀριθμητικὰ ἐπιφρήματα είναι καὶ τινα δηλοῦντα.
 α') κατὰ πόσους τρόπους γίνεται τι καὶ λήγουσιν εἰς -χῇ, -πλῇ, -ῶς, καὶ -χῶς· οἷον μοναχῇ, δικῇ, τειπλῇ, τετραπλῇ, διττῷ, τρικῶς, ἑξαχῶς κλπ.
 β') εἰς πόσα μέρη διαιρεῖται τι καὶ λήγουσιν εἰς -χᾳ· οἷον δίχα, τρίχα κλπ.

ΚΛΑΣΜΑΤΑ

§ 256. α') Κλασματικὰ μονάδες.

1) Ἡ κλασματικὴ μονάς $\frac{1}{2}$ ἡ ἔξερέτο διὰ τῆς λέξεως ἡμισεις (ἡμίσεια, ἥμισυ)· οἷον ὁ ἡμισυς τοῦ σρατοῦ, ἡ ἡμίσεια δραχμὴ κλπ., ἡ συνθέτως ἐκ τοῦ ἡμι- καὶ τῶν οὐδιαστικῶν τῶν σημαινόντων μέτρα, σταθμὰ καὶ νομίσματα οἷον ἡμι-πλευρον, ἡμι-τάλαντον, ἡμι-δαρεικόν κλπ.

2) Άι λοιπαὶ κλασματικαὶ μονάδες ἔξεφέροντο ως ἔξης: $\frac{1}{3}$ =τριημέριον ἡ τὸ τρίτον μέρος, $\frac{1}{4}$ =τεταρτημέριον ἡ τὸ τέταρτον μέρος κλπ.

β') Κλασματικοὶ ἀριθμοί.

Οἱ κλασματικοὶ ἀριθμοὶ ἔξεφέροντο δι' ἀπολύτων ἀριθμητικῶν· καὶ ὁ μὲν παρονομαστῆς πάντοτε κατὰ γενικὴν μετά τοῦ ἀρθρου, ὁ δὲ ἀριθμητῆς καθ' ἣν πτῶσιν ἀπαίτει ἡ σύνταξις, ἀείποτε διμως μετά τῆς λέξεως μοιρᾶς ἡ μέρος προστιθεμένης εἰς ἓν τῶν δύο δρων· οἷον $\frac{2}{5}$ =τῶν πέντε αἱ δύο μοιρᾶς ἡ τῶν πέντε

μερῶν τὰ δύο. "Οταν δέ ὁ παρανομαστής εἶναι μεγαλύτερος τοῦ ἀριθμητοῦ κατὰ μονάδα, παραλείπεται· οἷον $\frac{2}{3}$ —τὰ δύο μέρη ἢ αἱ δύο μοῆραι (ἐνν. ἐκ τῶν τριῶν), $\frac{4}{5}$ —τὰ τέσσαρα μέρη ἢ αἱ τέσσαρες μοῆραι (ἐκ τῶν πέντε) κλπ.

γ') Μεικτοὶ ἀριθμοί.

1) Τὸ $1\frac{1}{2}$ ἐλέγετο ἡμιόλιον (=τὸ δλον καὶ ἡμισυ ἢ ἐν καὶ ἡμισυ) ἢ ἔξεφέρετο διὰ τοῦ τρία καὶ τοῦ ἡμι- συντιθεμένου μετὰ τῶν οὐσιαστικῶν τῶν σημαντικῶν μέτρα, σταθμὰ καὶ νομίσματα· οἷον δαρεικὸν ἡμιόλιον ἢ τρία ἡμιδαρεικά.

2) Τὸ $1\frac{1}{3}, 1\frac{1}{4}, 1\frac{1}{5}$ κλπ. ἐλέγετο ἐπίτριτον, ἐπιτέταρτον, ἐπέπεμπτον κλπ.

3) Τὰ $2\frac{1}{2}, 3\frac{1}{2}, 4\frac{1}{2}$ κλπ. τάλαντα, δρυδοί, δραχμαί, πλέθρα κλπ. ἐλέγοντο διττῶς· α') κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμόν: $2\frac{1}{2}(5/2)$ —πέντε ἡμιτάλαντα, $3\frac{1}{2}(7/2)$ —πέπτα ἡμιτάλαντα, $4\frac{1}{2}(9/2)$ —ἐννέα ἡμιτάλαντα· καὶ β') καθ' ἐνικόν ἀριθμόν: $2\frac{1}{2}(2)$ —τρίτον ἡμιτάλαντον (δηλ. δύο τάλαντα καὶ τὸ τρίτον ἡμιτάλαντον), $3\frac{1}{2}(3)$ —τέταρτον ἡμιτάλαντον, $4\frac{1}{2}(4)$ —πέμπτον ἡμιτάλαντον κλπ. Τῶν δὲ λοιπῶν μεικτῶν ἔξεφέροντο χωριστά οἱ ἀκέραιοι καὶ χωριστά τὰ κλάσματα.

ΑΝΤΩΝΥΜΙΑΙ

§ 257. Αἱ ἀντωνυμίαι εἰναι ἐννέα εἰδῶν· α') προσωπικαὶ· β') δρισικὴ ἢ ἐπαναληπτικὴ· γ') αὐτοπαθεῖς· δ') κτητικαὶ· ε') ἀλληλοπαθεῖς· ζ') ἐρωτηματικαὶ· η') ἀδριστοι· καὶ θ') ἀναφορικαὶ.

Καὶ αἱ μὲν προσωπικαὶ, ἢ δρισικὴ ἢ ἐπαναληπτικὴ, αἱ κτητικαὶ καὶ ἢ ἀλληλοπαθητικαὶ λέγονται ΑΠΟΛΥΤΟΙ, διότι τίθεται ἀπολύτως καὶ ἀσχέτως πρὸς ἀλλήλας ἐν τῷ λόγῳ· αἱ δὲ ἐρωτηματικαὶ, αἱ ἀδριστοι, αἱ δεικτικαὶ καὶ αἱ ἀναφορικαὶ λέγονται ΑΝΤΑΠΟΔΟΤΙΛΑΙ ἢ ΣΥΣΧΕΤΙΚΑΙ, διότι ἔχουσι σχέσιν καὶ ἀνταπόδοσιν πρὸς ἀλλήλας.

Α'. ΑΝΤΩΝΥΜΙΑΙ ΑΠΟΛΥΤΟΙ

1) Προσωπικαὶ.

§ 258. Προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι καλοῦνται αἱ λέξεις αἱ δηλοῦσαι τὰ πρόσωπα, ἀτινα διακρίνομεν εἰς πᾶσαν ὄμιλίαν. Εἰναι δὲ ταῦτα τρία· α') τὸ λέγον· β') τὸ πρός δ λέγει τις (ἢ τὸ ἀκοῦον)· καὶ γ') τὸ περὶ οὐ γίνεται δ λόγος. Κλίνονται δ' οὕτως·

'Επικός.

	α'. πρόσωπον	β'. πρόσωπον	γ'. πρόσωπον
'Ονομ.	έγώ	σύ	—(αὐτός, -ή, -ό)
Γεν.	(ἐμέ-ο==) ἐμοῦ καὶ μου	(σέ-ο==) σοῦ καὶ σου	(ἐ-ο==) οὐ καὶ οὐ
Δοτ.	ἐμοὶ καὶ μοι	σοὶ καὶ σοι	οἱ καὶ οἱ
Αἰτ.	ἐμὲ καὶ με	σὲ καὶ σε	ἐ καὶ ἐ

Δυϊκός.

'Ον. Αἰτ.	νώ	σφώ	—
Γεν. Δοτ.	νῷν	σφῶν	—

Πληθυντικός.

'Ονομ.	ἡμεῖς	ὑμεῖς	σφεῖς, οὐδ. σφέα
Γεν.	ἡμῶν	ὑμῶν	σφῶν
Δοτ.	ἡμῖν	ὑμῖν	σφίσι(ν)
Αἰτ.	ἡμᾶς	ὑμᾶς	σφᾶς, οὐδ. σφέα

ΣΗΜ. 1. 'Η τοῦ γ' προσώπου ἐν. ὀνομαστικὴ ἐλλείπει· ἀναπληροῦται δὲ ὑπὸ τῆς ἀντωνυμίας: αὐτός, -ή, -ό.

ΣΗΜ. 2. Άι προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι πρὸς ἔμφασιν προσλαμβάνουσι· τὸ περιοριστικὸν γέ. 'Η δὲ τοῦ α' προσώπου ἐγὼ συντιθεμένη εἰς μίαν λέξιν ἀναβιβάζει τὸν τόνον εἰς τὴν ἐν. ὀνομ. καὶ δοτ.: ἐγωγε, ἐμοιγε· ἀλλὰ ἐμοῦγε, ἐμέγε.

§ 259. Οἱ πληθυντικοὶ ἀριθμὸι τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν πλὴν τού σφίσι(ν) καὶ ἡ ἐν. δοτ. τῆς τριτοπροσώπου οἱ περισπῶνται ἐνεκα συναιρέσεως· οἷον (δ-ι==)οἱ, ἡμέες-ἡμεῖς, ὑμέες-ὑμεῖς, σφέες-σφεῖς κλπ. Τὸ νώ καὶ σφώ ὀξύνονται, διότι εἰναὶ ἀσυναίρετα.

2) Οριστικὴ ἢ ἐπαναληπτικὴ.

§ 260. Οριστικὴ ἢ ἐπαναληπτικὴ ἀντωνυμία εἰναι μόνον ἡ αὐτός, αὐτή, αὐτὸς καὶ σημαίνει διαστολὴν (διὸ καὶ διαστατικὴ καλεῖται) τοῦ οὐσιαστικοῦ, εἰς ὃ ἀναφέρεται, ἐν πλαγίᾳ δὲ πτώσει καὶ ἐπανάληψιν προειρημένου τινὸς προσώπου ἡ πράγματος. Κλίνεται δ' ὅμαλῶς ὡς ἐπίθετον τριγενὲς καὶ τρικατάληκτον· οἷον αὐτὸς-αὐτή-αὐτό, γεν. αὐτοῦ-αὐτῆς-αὐτοῦ, δοτ. αὐτῷ-αὐτῇ-αὐτῷ κλπ.

ΣΗΜ. 1. Τὸ θηλ. ἐν τῷ δυϊκῷ αὐτῷ, αὐτοῖν καὶ αὐταῖν.

ΣΗΜ. 2. Προσλαμβάνουσα τὸ ἄρθρον κιρνᾶται μετ' αὐτοῦ καὶ σημαίνει ταυτότητα· τὸ δὲ οὐδέτερον καταλήγει εἰς -ο καὶ -ον (§ 137). οἷον (ὁ αὐτὸς == αὐτὸς (=οἱ ίδιοι), (τὸ αὐτό ==) ταῦτὸ καὶ ταῦτὸν (=τὸ ίδιον).

3. Αὐτοπαθεῖς.

§ 261. Άι Αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι σημαίνουσιν ὄντα ἐνεργοῦντα ἀμα καὶ πάσχοντα· οἷον λούω ἐμαυτόν, ἔσφαξεν ἐαυτόν. Εἰναι δὲ

σύνθετοι: ἔκ τοῦ θέματος τῶν προσωπών. ἀντωνυμιῶν καὶ τῶν πλαγίων πτώσεων τῆς ὄριστικῆς αὐτός. Καὶ ἐν μὲν τῷ ἐν. ἀριθμῷ φέρονται συνθέτως, ἐν δὲ τῷ πληθ. τοῦ μὲν α' καὶ β' προσώπου πάντοτε διηρημένως, τοῦ δὲ γ'. καὶ διηρημένως καὶ συνημμένως. Εὑρίσκονται δὲ εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις καὶ κλίνονται ὡς ἔξης:

'Ενικός.

'Αρσ. Θηλ.	'Αρσ. Θηλ.	'Αρσ. Θηλ. Οὐδ.
Γεν. ἐμαυτοῦ-ῆς	σ(ε)αυτοῦ-ῆς	(ἐ)αύτοῦ-ῆς-οῦ
Δοτ. ἐμαυτῷ-ῇ	σ(ε)αυτῷ-ῇ	(ἐ)αύτῷ-ῇ-ῷ
Αἰτ. ἐμαυτόν-ῆν	σ(ε)αυτόν-ῆν	(ἐ)αύτόν-ῆν-ό

Πληθυντικός.

Γεν. ἡμῶν αὐτῶν	ὑμῶν αὐτῶν	(ἐ)αύτῶν ἡ σφῶν αὐτῶν
Δοτ. ἡμῖν αὐτοῖς-αῖς	ὑμῖν αὐτοῖς-αῖς	(ἐ)αύτοῖς-αῖς-οῖς-ῆ σφίσιν αὐτοῖς-αῖς-οῖς
Αἰτ. ἡμᾶς αὐτοὺς-άς	ὑμᾶς αὐτούς-άς	(ἐ)αυτούς-άς-ά ἡ σφᾶς αὐτούς-άς,

[σφέα αὐτά

ΣΗΜ. Τὰ πληθυντικά τῆς τριτοπροσώπου ἐαυτῶν, -οῖς, -ούς λαμβάνονται: ἐνίοτε καὶ ἐπὶ τῶν τριῶν προσώπων οἷον ἐαυτούς ἡ ἡμᾶς αὐτούς ὁφελοῦμεν, ἐαυτοὺς ἡ ὑμᾶς αὐτούς ὁφελεῖτε, δαυτούς (ἡ σφᾶς αὐτούς) ὁφελοῦμεν.

§ 262. Τὸ -ε τοῦ θέματος τοῦ μὲν α' προσώπου συγκόπτεται πάντοτε, τοῦ δὲ β' καὶ γ' ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἷον (ἐμε-αὐτοῦ) ἐμαυτοῦ, (σε-αὐτοῦ) σαυτοῦ καὶ σαυτοῦ, (ἔ-αὐτοῦ) ἐαυτοῦ καὶ αὐτοῦ. Καὶ αἱ μὲν τοῦ α' καὶ β' προσώπου ἔχουσι μόνον ἀρσεν. καὶ θηλυκ. γένος, αἱ δὲ τοῦ γ' καὶ οὐδέτερον.

ΣΗΜ. Ἡ τοῦ γ' προσ. αὐτοπαθής ἀντωνυμία καὶ μετὰ τὴν συγκόπην τοῦ ε δασύνεται.

4. Κτητικαί.

§ 263. Αἱ κτητικαὶ ἀντωνυμίαι σημαίνουσι τὸν κτήτορα, ἥτοι τὸ πρόσωπον, εἰς ὃ ἀνήκει τι. Γίνονται δὲ ἐκ τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν διὰ προσθήκης τῆς μὲν καταλήξεως -ος, -η, -ον εἰς τὸ θέμα τοῦ ἑνίκου τῶν προσωπικῶν (ἐμε-, σε-) μετὰ τὴν ἀποκοπὴν τοῦ ληκτικοῦ ε τοῦ θέματος, τῆς δὲ καταλήξεως -τερος, -α, -ον εἰς τὸ τοῦ πληθυντικοῦ (ἡμε-, ὑμε-, σφε-). Κλίνονται δ' ὅμαλῶς ὡς ἐπίθετα τριγενῆ καὶ τρικατάληκτα.

α' πρός.

β' πρός.

γ' πρός.

ἐμός, ἐμή, ἐμόν,

Ἐπὶ ἐνὸς κτήτορος

(έος, ἐή, ἐόν)

ἡμέτερος-τέρα-τερον,

σός, σή, σόν,

σφέτερος,-τέρα,-τερον

ὑμέτερος,-τέρα,-τερον

ΣΗΜ. Ἡ τοῦ γ' προσώπου ἔός, ἡνή, ἔοντες ποιητική, ἀντ' αὐτῆς δὲ παρὰ πεζοῖς λαμβάνεται τὸ ἄρθρον μετά τῆς γεν. αὐτοπαθοῦς ἀντωνυμίας ὁ ἑαντοῦ, ἡ ἑαντοῦ, τὸ ἑαντῆς, ὁ ἑαντῆς, ἡ ἑαντῆς, τὸ ἑαντῆς, ἔνιοτε δὲ ὁ αὐτοῦ, ὁ ἑκείνου κλπ.

§ 264. Οἱ ἀριθμὸς τῶν κτητόρων δηλοῦται ὑπὸ τοῦ θέματος, ἐξ οὗ παράγεται ἡ ἀντωνυμία, τῶν δὲ κτημάτων ὑπὸ τῶν πτωτικῶν καταλήξεων· οἷον ἐμὸς οἶκος (εἰς ὁ κτήτωρ καὶ ἐν τῷ κτῆμα), ἡμέτερος οἶκος (πολλοὶ οἱ κτήτορες καὶ ἐν τῷ κτῆμα) κλπ.

5. Ἀλληλοπαθήσ.

§ 265. Ἡ ἀλληλοπαθήσ ἀντωνυμία σημαίνει ἀλληλοπάθειαν, ἦτοι ἀμοιβαίαν ἐνέργειαν δύο ἢ περισσοτέρων προσώπων ἢ πραγμάτων. "Εχει τρία γένη καὶ κλίνεται ἐλλιπῶς εἰς τὰς πλαγίας πτωσεις τοῦ δυτικοῦ καὶ πληθυντικοῦ. Γίνεται δὲ ἐκ συνθέσεως τῆς ἀλλος, ἦτοι δι' ἐπαναλήψεως τοῦ θέματος (ἀλλ-ἀλλ-) καὶ ἀποδολῆς τοῦ ἐν τῷ β' ζεύγει ἐνός λ μετ' ἐκτάσεως τοῦ πρὸ αὐτοῦ α εἰς η.

Διηκός.

Γεν. καὶ Δοτ.	ἀλλήλοιν	ἀλλήλαιν	ἀλλήλοιν
Αἴτ.	ἀλλήλω	ἀλλήλα	ἀλλήλω
Πληθυντικός			
Γεν.	ἀλλήλων ¹	ἀλλήλων	ἀλλήλων
Δοτ.	ἀλλήλοις	ἀλλήλαις	ἀλλήλοις
Αἴτ.	ἀλλήλους	ἀλλήλας	ἀλληλα

ΣΗΜ. Ο δυτικός τοῦ ἀρ. γένους ἀλλήλοιν, ἀλλήλω λαμβάνεται παρὰ τοῖς Αἴτ. καὶ ἐπὶ θηλυκ. γένους.

B' ΑΝΤΑΠΟΔΟΤΙΚΑΙ Ἡ ΣΥΣΧΕΤΙΚΑΙ ΑΝΤΩΝΥΜΙΑΙ

1. Ἐρωτηματικαί.

§ 266. Ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι καλοῦνται ἐκεῖναι, τὰς ὅποιας μεταχειρίζομεθα, δταν ἐρωτῶμεν περὶ τινος ἀντικειμένου. Εἶναι δὲ ἐξ ης τίς, τι· ποῖος, ποία, ποῖον· πόσος, πόση, πόσον· πότερος, ποτέρα, ποτέρον· πηλίκος, πηλίκη, πηλίκον· πόστος, πόστη, πόστον· ποσταῖος, ποσταῖα, ποσταῖον· ποδαρός, ποδαρή, ποδαρόν.

ΣΗΜ. Ἡ τίς, τι λέγεται, δταν ἐρωτῶμεν περὶ τῆς οὐσίας ἢ τοῦ δνόματος ἀντικειμένου τινός, ἡ πότερος περὶ δύο ἀντικειμένων, ἡ ποῖος περὶ τῆς ποιότητος ἀντικειμένου τινός. ἡ πόσος περὶ ποστητοῦς, ἡ πηλίκος περὶ μεγέθους ἢ ἡλικίας, ἡ πόστος περὶ πριμητικῆς τάξεως, ἡ ποσταῖος περὶ χρόνου (κατὰ ποιάν τιμέραν) καὶ ἡ ποδαρός περὶ τόπου (ἐκ τίνος τόπου, πατρίδος).

¹ Κυρίως ἐκ τοῦ ἀλλο-ἀλλων = (συναιρέσει προδιαλεχτικῇ) ἀλλέλων = (ἀπλο-ποιήσει τοῦ διπλοῦ λ διὰ τὸ προηγούμενον μακρδν) ἀλλέλων, ιων. ἀττ. ἀλλήλων.

§ 267. Αἱ ἐρωτηματιμαὶ ἀντωνυμίαι κλίνονται ὡς ἐπίθετα τριγενῆ καὶ τρικατάληκτα κατὰ τὴν α' καὶ β' κλίσιν, πλὴν τῆς τις, ἥτις εἶναι τριγενῆς καὶ δικατάληκτος καὶ κλίνεται κατὰ τὴν γ' κλίσιν οὕτως:

	Ἐγκιός.	Δυϊκός.	Πληθυντικός.
Όνομ.	τίς; τί;	τίνε; τίνες;	τίνα; τίνες;
Γεν.	τίνος; ἢ τοῦ;	τίνοιν; τίνων;	
Δοτ.	τίνι; ἢ τῷ;	τίνοιν;	τίσι(ν);
Αἰτ.	τίνα; τί;	τίνε;	τίνας; τίνα;

ΣΗΜ. Ἡ ἐρωτηματική ἀντωνυμία τις, τι 1) δὲν ἐγχλίνεται καὶ δέχεται δέξιαν πάντοτε (§ 24 σημ.)· 2) τονίζεται ἐπὶ τῆς ῥίζης συλλαβῆς (202, 2).

Ω. Ἀδριστοί.

§ 268. Ἀδρισοὶ ἀντωνυμίαι λέγονται αἱ σημαίνουσαι ἀντικείμενόν τι, τοῦ ὅποίου δὲν ὄριζομεν τὸ ὄνομα. Εἶναι δ' αἱ ἔξις: τίς-τι, δεῖνα, ἔνιοι, πᾶς, οὐτις, οὐδείς, μήτις, μηδείς¹, ἔκαστος, ἄλλος, πότερος, ἔτερος, ἐκάτερος, οὐδέτερος, μηδέτερος, ἄμφω, ἀμφότεροι, ποσός, ποιός, ἄλλοιος καὶ ἄλλοδαπός.

ΣΗΜ. Ὄταν τὰ ἀόριστα ἀντικείμενα εἶναι δύο, γίνεται χρῆσις· τῶν ἔξις· πότερος, ἔτερος, ἐκάτερος, ἄμφω, ἀμφότεροι, οὐδέτερος, μηδέτερος· δταν δὲ εἶναι πολλά, γίνεται χρῆσις τῶν ἀντωνυμών· τις, τι, ἔνιοι, δεῖνα, πᾶς, οὐδείς, μηδείς, ἔκαστος, ἄλλος. Τῆς ποιὸς καὶ ἄλλοιος γίνεται χρῆσις ἐπὶ ποιότητος, τῆς ποσός ἐπὶ ποσότητος καὶ τῆς ἄλλοδαπός ἐπὶ τόπου, χώρας.

Παρατηρήσεις.

§ 269. Ἡ ἄμφω γένους κοινοῦ κλίνεται ἐν τῷ δυϊκῷ: ἄμφω, ἀμφοῖν. Ἐκ ταύτης ἐγένετο ἡ ἀμφότερος ἀπαντῶσα κατὰ δυϊκὸν καὶ πληθυντικόν: ἀμφοτέρω, ἀμφοτέροιν, —ἀμφότεροι, ἀμφότεραι, ἀμφότερα.

ΣΗΜ. Σπαν. δ' ἀπαντᾶ ἡ ὄνομ. καὶ αἴτ. τοῦ οὐδ. ἐνικ. ἀμφότερον.

6') Ἡ τις, τι τριγενῆς καὶ δικατάληκτος κλίνεται οὕτως:

	Ἐγκιός.	Δυϊκός.	Πληθυντικός.
Όν.	τίς, τί	τινέ	τινές, τινὰ καὶ ἀττα
Γεν.	τινός καὶ τοῦ	τινοῖν	τινῶν
Δοτ.	τινὶ καὶ τῷ	τινοῖν	τισί(ν)
Αἰτ.	τινά, τι	τινέ	τινάς, τινὰ καὶ ἀττα

¹⁾ Περὶ τοῦ οὐδείς καὶ μηδείς ἴδε § 247, φημ.

ΣΗΜ. Ἡ ἀόριστος τίς, τὶ διαφέρει τῆς ἐρωτηματικῆς· 1) διότι ἔγκλινεται, πλὴν τοῦ ἄττα ως παροξυτόνου· καὶ 2) διότι τονίζεται ἐπὶ τῆς ληγούστης πάντοτε.

γ') Ἡ ἀντωνυμία ἔνιοι, ἔνιαι, ἔνια (=τινές, μερικοί) ἀπαντᾷ μόνον κατὰ πληθυντικὸν ως τριγενὲς καὶ τρικατάληκτον ἐπίθετον. Ἐγένετο δὲ ἐκ παραχθέσεως τοῦ ἔνι (=ἔνεστιν, ἔστιν) καὶ τῶν ἀναφορικῶν οἱ, αἱ, ἡ· ἔνιοι, ἔνιαι, ἔνια (=ἔνι-οἱ, ἔνι-αἱ, ἔνι-ἡ=ἔστιν οἱ, ἔστιν-ἡ=) τινές, τινά.

δ') Ἡ δεῖνα κυρίως δὲν εἰναι ἀόριστος, διότι δὲν σημαίνει ἀόριστίαν, ἀλλὰ ὡρισμένον, τοῦ ὅποιου ὅμως ἢ δὲν γνωρίζομεν τὸ ὄνομα ἢ δὲν θέλομεν νὰ ἔκφράσωμεν αὐτό· κλίνεται δὲ ως τριγενὲς καὶ μονοκατάληκτον ἐπίθετον οὕτως· δ, ἥ, τὸ δεῖνα-τοῦ, τῆς δεῖνος-τῷ τῇ δεῖνι-τὸν, τὴν, τὸ δεῖνα. Πληθ. οἱ, αἱ δεῖνες, τὰ δεῖνα-τῶν δείνων, δοτ. ἐλλείπει, τοὺς, τὰς δεῖνας-τὰ δεῖνα. Πολλάκις δὲ μένει καὶ ἀκλιτος· δ, ἥ, τὸ δεῖνα-τοῦ, τῆς δεῖνα

ε') Ἡ ἔτερος, ἑκάτερος, ἑκαστος καὶ ἄλλος λέγονται καὶ ἐπιμεριστικαί, διότι σημαίνουσιν ἐπιμερισμόν, ἤτοι χωρισμὸν καὶ διακρίσιν ἐκ δύο ἢ πολλῶν ἀντικειμένων. Καὶ ἡ μὲν ἔτερος καὶ ἑκάτερος τίθενται ἐπὶ δύο, ἡ δὲ ἑκαστος καὶ ἄλλος ἐπὶ πολλῶν.

3. Δεικτικαί.

§ 269. Δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι καλοῦνται ἐν γένει ἔκειναι, ἃς πρὸς δεῖξιν τῶν ὅντων ἢ τῶν ἰδιοτήτων αὐτῶν μεταχειρίζομεθα. Εἰναι δ' ἔξης· οὗτος, ὅδε, ἐκεῖνος, (τοῖος), τοιόσδε, τοιοῦτος, (τόσος), τοσόσδε, τοσοῦτος, (τηλίκος), τηλικόσδε, τηλικοῦτος. ἡμεδαπός, ἀλλοδαπός, παντοδαπός.

ΣΗΜ. 1. Τὴν οὗτος, ὅδε, ἐκεῖνος μεταχειρίζομεθα πρὸς δεῖξιν οὔσιαστικῶν κειμένων πλησίον ἢ μακράν· τὴν (τοῖος), τοιόσδε, τοιοῦτος πρὸς δεῖξιν τῆς ποιότητος· τὴν (τόσος), τοσόσδε, τοσοῦτος τῆς ποσότητος· τὴν (τηλίκος), τηλικόσδε, τηλικοῦτος τοῦ μεγέθους καὶ τὴν ἡμεδαπός· ἀλλοδαπός, παντοδαπός τοῦ τόπου.

ΣΗΜ. 2. Διὰ τῆς οὗτος δεικνύομεν τὰ πλησίον, διὰ τῆς ἐκεῖνος τὰ μακράν ἢ ἀπόντα καὶ διὰ τῆς ὅδε τὰ πολὺ πλησίον, τὰ αἰσθητῶς ἢ νοερῶς δρατὰ καὶ οίονει δακτυλοδεικτούμενα· ὅδε (=οὗτος ἐδῶ), τόδε (=τοῦτο ἐδῶ) κλπ.

Παρατηρήσεις.

§ 270. α') Η οὗτος, αὕτη, τοῦτο κλίνεται ως ἔξης.

Ἐνικός.

Όνομ.	οὗτος	αὕτη	τοῦτο
Γεν.	τούτου	ταύτης	τούτου
Δοτ.	τούτῳ	ταύτῃ	τούτῳ
Αἰτ.	τοῦτον	ταύτην	τοῦτο
Κλητ.	ώ	ω	—

Δυϊκός.

Όνομ. Αἰτ.	τούτω	τούτω	τούτω
Γεν. Δοτ.	τούτοιν	τούτοιν καὶ ταύταιν	τούτοιν

Πληθυντικός.

Όνομ.	οὗτοι	αὕται	ταῦτα
Γεν.	τούτων	τούτων	τούτων
Δοτ.	τούτοις	ταύταις	τούτοις
Αἰτ.	τούτους	ταύτας	ταῦτα
Κλητ.	ώ	ω	—

Κατὰ τὴν οὗτος κλίνονται καὶ αἱ τοιοῦτος, τοσοῦτος καὶ τὴλεκοῦτος, ὡν τὸ οὐδέτερον λήγει εἰς ο καὶ -ον (§ 137): τοιοῦτο(ν) τοσοῦτο(ν), τηλικοῦτο(ν).

ΣΗΜ. Οὐδεμία ἀντωνυμία ἔχει κλητ. πλὴν 1) τῆς σύ, ὡ σύ· 2) τῆς ἐμός, ὡ ἐμός, καὶ τῆς ἡμέτερος, ὡ ἡμέτερε· καὶ 3) τῆς οὗτος, αὕτη, ὡ οὗτος, ὡ αὕτη τὴν δποίαν μεταχειρίζονται οἱ παλαιοὶ εἰς τὰς ἀναφωνήσεις ἢ προσκλήσεις προσώπων ἢ πραγμάτων, τῶν δποίων τὸ ὄνομα ἢ δὲν ἔγνωριζον ἢ δὲν ἤθελον να ἐκφωνήσωσιν οίον ὡ οὗτος (=ώ σύ, ἔ σὺ αὐτοῦ).

β') "Η ἐκεῖνος κλίνεται ως ἐπίθετον τριγενὲς καὶ τρικατάληκτον· οἶον ἐκεῖνος, ἐκείνη, ἐκεῖνο, γεν. ἐκείνου, -ης, -ου κλπ.

γ') "Η δδε, ἥδε, τόδε γίνεται ἐκ παραθέσεως τοῦ ἄρθρου καὶ τοῦ ἐγκλιτικοῦ δὲ καὶ κλίνεται ως τὸ ἄρθρον, τοῦ δὲ μένοντος ἀμεταβλήτου· οἶον δδε, τοῦδε, τῷδε, τόνδε κλπ., ἥδε, τῆςδε κλπ.

ΣΗΜ. Τὸ δὲ προστίθεται εἰς τὰς δεικτικὰς ἀντωνυμίας καὶ εἰς τὰ δεικτικὰ ἐπιφρήματα, ὡν ὁ τόνος καταβιβάζεται· οἶον τοσσόδε, τηλικόδε, ἐνθάδε.

δ') Πᾶσαι αἱ λοιπαὶ δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι κλίνονται ως τριγενῆ καὶ τρικατάληκτα ἐπίθετα.

§ 271. Αἱ δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι πρὸς ἐπίτάσιν τῆς δείξεως προσλαμβάνουσιν ἐν τέλει τὸ μακρὸν ι, δπερ λέγεται προς-σχηματισμός, καὶ ἐκκρούει τὰ πρὸ αὐτοῦ βραχέα φωνήντα α, ε, ο καὶ δέκαταί οἶον οὗτος-οὗτοι(ν), αὕτη-αὕτη, τοῦτο-τουτέ, ταῦτα-ταυτέ, ἐκεῖνος-ἐκεῖνοι(ν), δδε-δδε, ἐκεῖνο-ἐκεινή κλπ.

4. Ἀναφορικαί.

§ 272. Ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι λέγονται ἔκειναι, αἵτινες ἀναφέρονται εἰς τι προλεχθὲν η̄ προνοούμενον πρόσωπον η̄ πρᾶγμα η̄ εἰς ιδιότητας τούτου. Εἶναι δ' αἱ ἑξῆς ὅς, ἥ, δ· ὅστις, ἥτις, δ, τι· δπότερος, -α, -ον· οἷος, -α, -ον· ὁποῖος, -α, -ον· ὅσος, -η, -ον· δπόσος, -η, -ον· ἥλικος, -η, -ον· δηλίκος, -η, -ον· δποδαπός, -ή, -ον.

ΣΗΜ. Ἡ δς, ἥ, δ· ὅστις, ἥτις, δ, τι καὶ δπότερος, -α -ον, λέγεται ἐπὶ οὐσίας· η̄ οἷος, -α, -ον ἐπὶ ποιότητος· η̄ δσος -η, -ον καὶ δπόσος, -η, -ον ἐπὶ ποσότητος· η̄ ἥλικος, -η, -ον καὶ δηλίκος, -η, -ον ἐπὶ μεγέθους καὶ η̄ δποδαπός ἐπὶ τόπου.

§ 273. Ἡ δς, ἥ, δ συναπτομένη μετὰ τῆς ἀρίστου τις, τι ἀποτελεῖ τὴν σύνθετον καλουμένην ἀδριστον ἀναφορικήν η̄ ἀδριστολογικήν ὅς-τις, ἥ-τις, δ-τι, τῆς ὅποιας ἐκάτερον μέρος κλίνεται ιδιαιτέρως κατὰ τὴν ιδίαν αὐτοῦ κλίσιν.

Ἐνικός.

Ὄν.	ὅς-τις	ἥ-τις	δ-τι
Γεν.	οὖ-τινος καὶ ὄτου	ἥξ-τινος	οὖ-τινος καὶ ὄτου
Δοτ.	ῷ-τινι καὶ δτῷ	ἥ-τινι	ῷ-τινι καὶ δτῷ
Αἰτ.	ὅν-τινα	ἥγ-τινα	δ-τι

Δυϊκός.

Ὄνομ. Αἰτ. ὥ-τινε	ὥ-τινε (ά-τινε)	ὥ-τινε
Γεν. Δοτ. οὖν-τινοιν	οὖν-τινοιν (αῖν-τινοιν)	οὖν-τινοιν

Πληθυντικός.

Ὄν.	οὖ-τινες	αῖ-τινες	ἅ-τινα καὶ ἄττα
Γεν.	ῶν-τινων	ῶν-τινων	ῶν-τινων
Δοτ.	οῖς-τισι(ν)	αῖς-τισιν	οῖς-τισιν
Αἰτ.	οὔς-τινας	ἅς-τινας	ἅ-τινα καὶ ἄττα

Πᾶσαι δ' αἱ λοιπαὶ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι κλίνονται ὡς τριγενῆ καὶ τρικατάληκτα ἐπίθετα.

ΣΗΜ. Τὸ δ, τι ὑπὸ μὲν τῶν ἀρχαίων γράφεται μεθ' ὑποδιαστολῆς πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τοῦ συνδέσμου δι, ὑπὸ δὲ τῶν νεωτέρων κατὰ διάστασιν δ τι.

§ 274. Αἱ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι δς καὶ δσος πρὸς ἐπίτασιν τῆς ἐννοίας προσλαμβάνουσι τὸ πέρ. η̄ δὲ ἀδριστος ἀναφορικὴ δστις προσλαμβάνουσα ἐν τέλει καὶ τὰ μόρια οὖν, δή, δήποτε, δηποτοῦν, πρὸς ἐπίτασιν τῆς ἀδριστολογικῆς ἐκφράσεως καταβιδάζει τὸν τόνον ἐπὶ τῶν μορίων καὶ κλίνεται ὡς ἀπλῇ φυλάττουσα τὸ μόριον ἀμετάβλητον· οἶον δστιςοῦν, δστιςδή, δστιςδήποτε, δστιςδηποτοῦν, γεν. οὐτινοςδή, οὐτινοςδηποτε, οὐτινοςδηποτοῦν κλπ.

§ 275. Συγκεντρωτικὸς πίναξ τῶν ἀνταποδοτικῶν
ἀντωνυμιῶν.

Ἐρωτημ.	Ἄρριστοι	Δεικτικαὶ	Ἀναφορικαὶ δριστ. ἀδριστοὶ
δύο οὐδέτερος πότερος ; οὐδέτερος ἐκ πολλῶν	πότερος ἕτερος ἔκατερος ἄμφω, ἄμφότεροι οὐδέτερος, μηδέτερος	ὁ ἔτερος	— δπότερος
δύο τίς τίς ; τίς ποιός ; ποιός ; (= ποι- ας λογῆς ;)	τίς, ἔνιος: δεῖνα, πᾶς οὐδείς, μηδείς ἔκαστος. ἄλλος	οὗτος ὅδε ἔκεινος	δς δστις δς ἂν δστις ἂν
ποσός ; ποσός ποσός ; ποσός ; ποσός μέγας ; ;	ποιός . (= χάποιας λογῆς) ποσός (= κάμποσς) —	(τοῖος) τοιόσδε τοιοῦτος	οῖος δποιός οῖος ἂν δποιός ἂν
ποδοπόδης τόπου μεγάλους	ποσός πηλίκος ; (= πό- σος μέγας ;)	(τόσος) τοσόσδε τοσοῦτος	δπόσος δσος ἂν δπόσος ἂν
ποδαπός ; ποδαπός	—	(τηλίκος) τηλίκοσδε τηλικοῦτος	ηλί- κος — δπηλίκος
		ἡμεδαπός ἄλλοδαπός καντοδαπός	— δποδαπός

6') ΡΗΜΑΤΑ

Παρεπόμενα τοῦ δήματος.

§ 276. Τὰ παρεπόμενα (§ 101) τοῦ δήματος είναι ἐπτά: διάθεσις, φωνή, χρόνος, ἕγκλισις, ἀριθμός, πρόσωπον καὶ συνγρία.

a'. Διάθεσις.

§ 277. Διάθεσις λέγεται ὁ τύπος τοῦ δήματος, δι' οὗ δηλοῦται η κατάστασις τοῦ ὑποκειμένου. Είναι δὲ αἱ διαθέσεις τέσσαρες,

ἐνεργητική, παθητική, μέση καὶ οὐδετέρα. Ὅθεν καὶ τὰ ῥήματα λέγονται.

1) Ἐνεργητικά, δταν σημαίνωσιν, δτι τὸ ὑποκείμενον ἐνέργει ἡ πράττει τι· οἰον οἱ Ἑλλῆνες ἐνίκησαν τοὺς Πέρσας.

ΣΗΜ. Τὰ ἐνεργητικὰ ῥήματα διαιροῦνται εἰς μεταβατικά καὶ διμετάβατα. Καὶ μεταβατικὰ μὲν λέγονται, δταν σημαίνωσιν, δτι ἡ ἐνέργεια τοῦ ὑποκείμενου μεταβαίνει εἰς ἄλλο πρόσωπον ἢ πρᾶγμα· οἰον τύπτω τὸν κύνα· διμετάβατα δέ, δταν σημαίνωσιν, δτι ἡ ἐνέργεια τοῦ ὑποκείμενου δὲν μεταβαίνει εἰς ἄλλο τι, ἀλλὰ μένει ἐν αὐτῷ· οἰον βαδίζω, βαίνω, πηδῶ, ἔρχομαι, τρέχω, κινθαρίζω.

2) Παθητικά, δταν σημαίνωσιν, δτι τὸ ὑποκείμενον πάσχει· οἰον οἱ Πέρσαι ήτιήθησαν ὑπό τῶν Ἑλλήνων, νοσεῖ ἢ πόλις.

3) Μέσα, δταν σημαίνωσιν ἐνέργειαν ἐκ τοῦ ὑποκείμενου προερχομένην καὶ εἰς αὐτὸ πάλιν ἀμέσως ἢ ἐμμέσως ἐπιστρέφουσαν· οἰον λούνομαι (=λούνω ἐμαυτόν), ἢ μητηρ ἐνδύεται (=ἐνδύει ἑαυτήν). καὶ

4) Οὐδέτερα, δταν σημαίνωσιν, δτι τὸ ὑποκείμενον οὔτε ἐνέργειαν οὔτε πάσχει, ἀλλ' ἀπλῶς εὑρίσκεται ἐν τινι καταστάσει· οἰον δπατηρ κειμᾶται, ήσυχάζει, ζῇ, ὑγιαίνει, εῦδαιμονεῖ κτλ.

β'. Φωνή.

§ 278. Φωνὴ λέγεται ὁ τύπος, δι' οὗ ἐκφράζεται ἡ διάθεσις τοῦ ὑποκείμενου. Εἶναι δ' αἱ φωναὶ δύο.

1) Ἡ ἐνεργητικὴ εἰς -ω ἢ -μι, δι' ἣς ἐκφράζεται ἡ ἐνεργητικὴ καὶ οὐδετέρα διάθεσις· οἰον γράφω, δείκνυμι, ζῶ, ὑγιαίνω, χαίρω, ἐνίστεται ἢ παθητική· οἰον πάσχω, νοσῶ, ἀποθνήσκω· καὶ

2) Ἡ παθητικὴ καὶ μέση εἰς -μαι, δι' ἣς ἐκφράζεται ἡ παθητικὴ καὶ μέση διάθεσις· οἰον λούνομαι, ἐνίστεται δὲ καὶ ἡ οὐδετέρα· οἰον κάθημαι, κεῖμαι.

ΣΗΜ. Ἡ παθητικὴ καὶ μέση φωνὴ ἔχει εἰς τὸν ἐνεστῶτα παρατατικόν, παρακείμενον καὶ ὑπερσυντέλικον τοὺς αὐτοὺς τύπους· οἰον ἐνεστ. λούνομαι, παρατ. ἐλουόμην, παρακ. λέλουμαι. ὑπερσυντ. ἐλελούμην (παθ. καὶ μέσ.). εἰς δὲ τὸν μέλλοντα καὶ ἀδριστὸν ἴδιους ἐκατέρα· οἰον μέλλ. λουσθήσομαι, ἀδρ. ἐλούσθην (παθ.)· λούσομαι, ἐλουσάμην (μέσ.).

§ 279. Οσα ῥήματα ἔχουσι τὴν μέσην μόνον φωνήν, λέγονται ἀποθετικά, διότι ἀπέθεσαν (ἀπέβαλον) τρόπον τινὰ τὴν ἐνέργη-

τικήν φωνήν, ούχι δυνατός καὶ τὴν διάθεσιν· οἶον ἐργάζομαι, δέχομαι, ἀμιλλῶμαι, μάχομαι, ἀγωνίζομαι· ὅταν δὲ τὴν ἐνεργητικὴν μόνον φωνὴν μετὰ παθητικῆς διάθεσεως, λέγοντας αὐτοπαθῆ· οἶον πάσχω, γοσῶ.

γ' Χρόνος.

§ 280. Χρόνος λέγεται ὁ τύπος τοῦ χρόνου, δι’ οὗ δηλοῦται τὸ χρονικὸν διάστημα, καθ’ ὃ γίνεται, ἔγινε ἢ θάγινη ἡ διάθεσις τοῦ ὑποκειμένου.

ΣΗΜ. 'Ο χρόνος είναι ἡ παρούση ἡ μέλλων.

§ 281. Οἱ χρόνοι τοῦ χρόνου είναι ἐπτά: ἐνεστώς, παραταπήδος, μέλλων, ἀρριστος, παρακείμενος, ὑπερδουντέλικος καὶ τετελεσμένος μέλλων· καὶ

* 1) 'Ο ἐνεστώς σημαίνει συνήθως πρᾶξιν ὑπάρχουσαν καὶ διαρκοῦσαν ἐν τῷ παρόντι· οἶον γράφω, παῖς, ζῶ, ἥρεμῶ.

2) 'Ο παραταπήδος σημαίνει πρᾶξιν κατὰ παράταξιν γινομένην καὶ διαρκοῦσαν ἐν τῷ παρελθόντι· οἶον ἔγραφον πρὸ δλίγον, χθές, πέρσσον.

3) 'Ο μέλλων σημαίνει πρᾶξιν, ἣτις ἡ θάγινηται διαρκῶς (μέλλων διαρκῆς) ἡ θάγινη ἀπλῶς ἐν τῷ μέλλοντι (μέλλων στιγμιάτος)· οἶον γράψω (=θάγραψω πάντοτε ἡ θάγραψω ἀπαξ).

4) 'Ο ἀρριστος σημαίνει πρᾶξιν ἡ ἀπλῶς γενομένην ἐν τῷ παρελθόντι ἀρρίστως καὶ ἀσχέτως πρὸς ἄλλην πρᾶξιν· οἶον κατέβην χθὲς εἰς Πειραιᾶ, εἰδον, ἀπῆλθον· ἡ καὶ συνήθως γινομένην (γνωμικὸς ἀρριστος)· οἶον τὸ κάλλος ἡ γένος ἐμάρανε ἡ χρόνος διέφθειρε.

5) 'Ο παρακείμενος σημαίνει πρᾶξιν τετελεσμένην, ἡς τὸ ἀποτέλεσμα παράκειται ἔτι ἐν τῷ παρόντι· οἶον γέγραφα (=ἔχω γράψει), τέθαπται (ἐν τῇ διαβάσει τοῦ Κηφισοῦ· Ξεν. Ἐλλ.) (=είναι τεθαυμένος καὶ κείται).

6) 'Ο ὑπερδουντέλικος σημαίνει πρᾶξιν συντετελεσμένην ἐν τῷ παρελθόντι πρὸ ἄλλης πρᾶξεως τετελεσμένης· οἶον ἔγεγράφειν (=είχον γράψει ἡ είχον γεγραμμένον), ἔγέγραπτο (=ἡτο γεγραμμένον).

7) 'Ο τετελεσμένος μέλλων σημαίνει πρᾶξιν, ἡτις θάγιναι τετελεσμένη ἐν τῷ μέλλοντι καὶ θάγινη ὑπάρχῃ· οἶον γεγραφώς ἔσομαι (=θάγχω γράψει ἡ θάγχω γεγραμμένον), φράσε καὶ πεπράξαται (=λέγε καὶ θάγιναι τελειωμένον).

ΣΗΜ. Πάντες οἱ χρόνοι πλὴν τοῦ ἐνεστῶτος καὶ παρατατικοῦ, τοῦ παθ. παρακειμένου καὶ ὑπερσυντελίκου ἔχουσι καὶ δευτέρους τοιούτους, οἵτινες διαφέρουσι τὸν α' κατὰ τὸν σχηματισμόν, πολλάκις δὲ καὶ κατὰ τὴν σημασίαν· οἷον πρκ. α' πέπεικα, πρκ. β' πέποιθα, ὑπερ. α' ἐπεπείκειν, ὑπερσ. β' ἐπεποίθειν, μέλλ. α' λέξω, μελ. β' ἔρω, ἀρ. α' ἐστησα, ἀρ. β' ἐστην, παθ. μελ. α' τρεφθῆσομαι, παθ. μελ. β' τραπήσομαι, παθ. ἀρ. α' ἐτρέφθην, παθ. ἀρ. β' ἐτράπαγην, μεσ. μελ. α' τρέψομαι, μεσ. μελ. β' (ἀγωνίζομαι) ἀγωνῦμαι, μεσ. ἀρ. α' ἐτρεψάμην, μεσ. ἀρ. β' ἐτραπόμην.

§ 282. Οἱ χρόνοι τοῦ ῥήματος διαιροῦνται εἰς ἀρκτικοὺς καὶ παραγομένους· καὶ

1) Ἀρκτικοὶ μέν, ὡς ἐν ἀρχῇ σχηματισθέντες, εἴναι ὁ ἐνεστώς, δὲ μέλλων, δ παρακειμένος καὶ δ τετελεσμένος μέλλων.

2) Παραγόμενοι δέ, ὡς ἐκ τῶν ἀρκτικῶν γενόμενοι, δ παρατατικοί, παραγόμενος ἐκ τοῦ ἐνεστῶτος, δ ἀδριστοὶ ἐκ τοῦ μέλλοντος καὶ δ ὑπερσυντέλικος ἐκ τοῦ παρακειμένου· οὗτοι δὲ λέγονται καὶ παρῳχημένοι, διότι δηλοῦσι τὴν διάθεσιν τοῦ ῥήματος παρελθοῦσαν, προσέτι δὲ καὶ ἰστορικοί, διότι δι' αὐτῶν ἰστοροῦνται τὰ παρελθόντα.

ΣΗΜ. Ὁ παρακειμένος, δ ὑπερσυντέλικος καὶ δ τετελεσμένος μέλλων λέγονται καὶ δυντελικοί, διότι παριστᾶσι πρᾶξιν τετελεσμένην.

δ' "Εγκλισις

§ 283. "Εγκλισις λέγεται δ τύπος, δι' οὗ δηλοῦται πῶς ἡ ψυχικὴ διάθεσις τοῦ ὑποκειμένου παρίσταται ὑπὸ τοῦ λέγοντος. Εἴναι δὲ αἱ ἐγκλίσεις τέσσαρες· δριστική, ὑποτακτική, εὐκτική καὶ προστατική· καὶ

* 1) Ἡ δριστικὴ ὡνομάσθη οὕτως ἐκ τοῦ δτι δρίζει τί πράττει ἢ είναι τὸ ὑποκειμένον καὶ ἐκφράζει πρᾶξιν ὡρισμένην καὶ πραγματικήν· οἷον δ παῖς γράφει, παῖςει, μελετᾷ, δριστεῖν.

2) Ἡ ὑποτακτικὴ ὡνομάσθη οὕτως ἐκ τῆς παρατηρήσεως, δτι ὑποτάσσεται συνδέσμοις, ἵνα, δπως κλπ. καὶ δτι ἐκφράζει ὑπόταξιν τοῦ ὑποκειμένου, θέλησιν καὶ ἐπιθυμίαν· οἷον εἶπω δ, τι γιγνώσκω; μὴ επῆς μηδὲν, ἀλλὰ φάγωμεν, πίωμεν.

3) Ἡ εὐκτικὴ ἐκ τοῦ δτι ἐκφράζει εὐχήν· οἷον εὐτυχοίης (=εἴθε νὰ εύτυχῃς) ἀλλὰ καὶ πρᾶξιν δυνατήν (δυνητικὴ εὐκτική)· οἷον εῦροις ἄν αὐτὸν (=δύνασαι νὰ εὕρης αὐτόν).

4) Ἡ προστακτικὴ ἐκ τοῦ δτι ἐκφράζει προσταγήν· οἶον ἔλθε
δεῦρο· ἀλλὰ καὶ παράκλησιν· οἶον δός μοι, παρακαλῶ· καὶ εὐχήν·
οἶον χαῖρε, ὑγίαινε· καὶ ἀράν· οἶον φθείρου.

ΣΗΜ. Πᾶσαι αἱ ἐγκλίσεις ὄνομάζονται παρεμφατικαί, διότι διὰ
πολλῶν καταλήξεων παρεμφαίνουσι πρόσωπα καὶ ἀριθμούς.

’Ονοματικοὶ τύποι τοῦ δῆματος.

§ 284. Εἰς τὰ ῥήματα ἀνήκουσι καὶ ὄνοματικοὶ τινες τύποι
μετέχοντες τῶν παρεπομένων τοῦ δινόματος καὶ τοῦ ῥήματος· εἰναι
δ' οὕτω:

1) Ἡ ἀπαρέμφατος (ἔγκλισις) ἢ τὸ ἀπαρέμφατον (ὄνομα) ὄνο-
μασθεῖσα οὕτως ἐκ τοῦ δτι δὲν παρεμφάνει διὰ πολλῶν καταλήξεων
πρόσωπα καὶ ἀριθμούς, ἀλλὰ διὰ μιᾶς καταλήξεως πάντα τὰ πρό-
σωπα καὶ πάντας τοὺς ἀριθμούς· ἵσοδυναμεῖ δὲ μὲ δινόματα οὔσιαστι-
κὸν ἀφηρημένον· οἶον ἀριστόν ἔστι τὸ ὑγιαίνειν (=ἀριστόν ἔστιν ἢ
ὑγίεια).

2) Ἡ μετοχὴ ὄνομασθεῖσα οὕτως ὡς μετέχουσα τοῦ δινόματος,
καὶ τοῦ ῥήματος· ἵσοδυναμεῖ δὲ μὲ δινόματα ἐπίθετον τριγενὲς καὶ τρι-
κατάληκτον· οἶον ὁ λάμπων, ἢ λάμπουσα, τὸ λάμπον.

3) Τὰ ἔξιχὴν εἰς -τος καὶ -τέος λεγόμενα δηματικὰ ἐπί-
θετα, ἐξ ὧν τὰ μὲν εἰς τος, -η, -ον σημαίνουσι τὸν παθόντα ἢ τὸν
δυνάμενον ἢ τὸν ἀξιον νὰ πάθῃ τὸ ὑπὸ τοῦ θέματος δηλούμενον·
οἶον πλεκτὸς (=πεπλεγμένος), κατορθωτὸν (=δύναται νὰ κατορ-
θωθῇ), ἐπανετός, ζηλωτὸς (=ἀξιος ἐπαίνου, ἀξιος ζήλου). Τὰ δὲ εἰς
τέος, α, -ον σημαίνουσι τὸν δρείλοντα νὰ πάθῃ οἶον τιμητέος, -α,
-ον (=πρέπει νὰ τιμηθῇ).

ε' Ἀριθμός.

§ 285. Ἀριθμὸς λέγεται ὁ τύπος, τὸν ὅποιον λαμβάνει τὸ ῥῆμα,
ἴνα δηλώσῃ ἢ τὰ ὑποκείμενα αὐτοῦ εἰναι· ἐν ἢ δύο ἢ πολλά· εἰναι
δ' οἱ ἀριθμοὶ τρεῖς 1) ὁ ἐνικός· οἶον γράφω, γράφεις, γράφει· 2) ὁ δυ-
κός· οἶον γράφετον, γράφετον· καὶ 3) ὁ πληθυντικός· οἶον γράφομεν,
γράφετε, γράφουσι(ν)

ζ' Πρόσωπον.

§ 286. Πρόσωπον λέγεται ὁ τύπος, τὸν ὅποιον λαμβάνει τὸ
ῥῆμα, ίνα δηλώσῃ τὰ πρόσωπα τῆς ὁμιλίας. Εἰναι δὲ τὰ πρόσωπα

τρία: πρῶτον, δεύτερον καὶ τρίτον· οἷον γράφω (ἐγώ), γράφεις (σύ), γράφει (ἐκεῖνος).

ζ' Συζυγία.

§ 287. Συζυγία λέγεται τὸ σύνολον τῶν τύπων, καθ' οὓς κλίνονται ἡ σχηματίζονται τὰ ὁήματα εἰς τε τὴν ἐνεργητικὴν, μέσην καὶ παθητικὴν φωνήν. Αἱ συζυγίαι εἰναι δύο· 1) ἡ τῶν εἰς -ω καὶ 2) ἡ τῶν εἰς -μι διακρινόμεναι ἐκ τοῦ α' προσώπου τοῦ ἐνεστῶτος τῆς δριστικῆς τῆς ἐνεργ. φωνῆς· οἷον λέγ-ω, δείκνυ-μι.

ΣΗΜ. 'Η συζυγία τῶν εἰς -ω ὑποδιαιρεῖται α' εἰς τὴν τῶν βαρυτόνων (§ 24)· οἷον πράττω, γιγνώσκω· καὶ β') εἰς τὴν τῶν περισπωμένων: τιμθ, ποιῶ, δηλῶ.

ΓΕΝΙΚΟΣ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ

*Η ΚΛΙΣΙΣ ΤΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ

§ 288. Πρὸς ἀκριβῆ σχηματισμὸν πάντος ὁήματος ἀνάγκη νὰ διακρίνωμεν·

- 1) Τὸ θέμα·
- 2) Τὴν αὔξησιν καὶ τὸν ἀναδιπλασιασμόν·
- 3) Τὰ προσφύματα·
- 4) Τοὺς χρονικοὺς χαρακτῆρας ἡ τὰ διακριτικὰ γνωρίσματα τῶν χρόνων·
- 5) Τὰ συνδετικὰ ἡ θεματικὰ φωνήντα·
- 6) Τὰ ἐγκλιτικὰ φωνήντα· καὶ
- 7) Τὰς προσωπικὰς καταλήξεις.

ΣΗΜ. 'Ἐκ τῆς ἔνώσεως ἐν ἑκάστῃ ἐγχλίσει τῶν χρονικῶν χαρακτήρων, τῶν συνδετικῶν ἡ θεματικῶν φωνηέντων, τῶν ἐγκλιτικῶν φωνηέντων καὶ τῶν προσωπικῶν καταλήξεων προκύπτουσι τὰ τέλη ἡ αἱ ὄλικαι καταλήξεις τῶν εἰς -ω ὁήματων τῆς ἐνεργητικῆς, παθητικῆς καὶ μέσης φωνῆς¹.

Α' ΘΕΜΑ

§ 289. Τὸ θέμα εἶναι ἡ ὁηματικὸν ἡ χρονικόν.

α') Ρηματικὸν θέμα λέγεται τὸ ἐν τῇ κλίσει ἀμετάβλητον μέρος τοῦ ὁήματος, διπερ τίθεται ώς βάσις τοῦ σχηματισμοῦ πάντων

1. Οἱ μαθηταὶ δέον πρὸ πάσης θεωρητικῆς διδασκαλίας τῶν καθ' ἔκαστα μερῶν τοῦ ὁήματος νὰ ἀπομνημονεύωσι: τὰς ὄλικὰς καταλήξεις, ἃς ἐν τῷ σχηματισμῷ τοῦ λέω (§ 337 καὶ 338) ἐσημειώσαμεν.

τῶν τύπων αὐτοῦ. τὸ τελευταῖον γράμμα τοῦ ῥημ. θέματος λέγεται χαρακτήρος οίον τοῦ γράφω ὅμη. θέμα γραφ., χαρακτήρος φ. ἐκ τοῦ χαρακτῆρος δὲ τὰ ῥήματα λαμβάνουσι διάφορα ὄνόματα, ἵτοι φωνητοληγία, ἀφωνόληγία κλπ. (ἰδὲ § 102 σημ. 2).

ΣΗΜ. 1. Τὸ ῥηματικὸν θέμα ἀνευρίσκομεν ἡ εἰς τοὺς β' χρόνους οίον μανθάνω-ἔμαθον (θ. μαθ-), λαμβάνω-ἔλαβον (θ. λαβ-) ἡ εἰς τὰ σύστοιχα ὄνόματα. οίον κηρυκ- (ὅνομ. κηρυκ-ς=κηρυξ-).

ΣΗΜ. 2. Τὸ ῥηματικὸν θέμα, ἐὰν δέν παράγηται ἐξ ἄλλου, λέγεται ἐξα καὶ τὰ ῥήματα, ἀπεινα ἔχουσι τοιοῦτον θέμα, λέγονται ἐξικά ἡ πρωτότυπα οίον τοῦ λύ-ω θέμα καὶ ῥίζα λυ-. Πολλῶν δὲ ῥημάτων ἡ ῥίζα παρουσιάζεται ὑπὸ δύο μορφάς, τὴν λαχνών καὶ τὴν ἀσθενή (§ 61 σημ. καὶ 62 σημ. 1). οίον ἔγγρυμα-ῥηγ-, ραγ-· αἴθω-αἴρ-, ἀρ-· φεύγω-φευγ-, φυγ-· ἀκούω-ἀκου-, ἀκο-. Ἔνιοτε δέ καὶ ὑπὸ τρεῖς : ἀλείφω-ἀλειφ-, ἀλοιφ-, ἀλιφ-· πειθω-, πειθ-ποιθ-, πιθ-· λείπω-λειπ-, λοιπ-, λιπ κλπ.

6') **χρονικὸν** θέμα λέγεται τὸ μέρος τοῦ ῥήματος, διπερ τίθεται ὡς βάσις τοῦ σχηματισμοῦ χρόνου τινὸς ἡ χρόνων τινῶν· ἀπαρτίζεται δὲ ἐκ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος, τῶν προσφυμάτων, (ἐὰν ὑπάρχωσι), καὶ τῶν χρονικῶν χαρακτήρων· οίον τοῦ λύσω (ῥηματ. θέμα λυ-, χρον. χαρακτήρ σ) χρονικὸν θέμα λυ-σ-.

Β' ΑΥΓΕΗΣΙΣ καὶ ΑΝΑΔΙΠΛΑΣΙΑΣΜΟΣ

§ 290. Ή κατὰ συλλαβήν ἡ ἡ κατὰ χρόνον μεγέθυνσις τοῦ θέματος ἐν τῇ ἀρχῇ τῶν μὲν ἱστορικῶν χρόνων καλεῖται αὔξησις, τῶν δὲ συντελικῶν (§ 282 σημ.) ἀναδιπλασιασμός. Καὶ ἡ μὲν αὔξησις τηρεῖται μόνον ἐν τῇ ὄριστικῇ, ὁ δὲ ἀναδιπλασιασμός εἰς δλας τὰς ἐγκλίσεις, τὴν ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχήν.

α' Αὔξησις.

§ 291. Ή αὔξησις εἶναι δύο εἰδῶν, συλλαβική καὶ χρονική καὶ

1) **Συλλαβική** μὲν αὔξησις εἶναι ἐν εψιλούμενον, διπερ λαμβάνουσιν ἐν ἀρχῇ τοῦ θέματος πάντα τὰ ἀπὸ συμφώνου ἀρχόμενα ῥήματα· οίον (παιδεύω) ἐ-παίδευον, ἐ-παίδευσα, ἐ-πεπαιδεύκειν.

ΣΗΜ. Ή συλλαβική αὔξησις ψιλοῦται. "Οσα δὲ τῶν ῥημάτων δασύνονται ἐν τῷ ἐνεστῷ, δασύνονται: καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς χρόνοις" οίον ὀρθ-ἔωρων, ἐπομαί-επόμην-ἔσπομην, πλὴν τῶν ἀορίστων τοῦ λοιημού: ἔστησα-ἔστην-ἔστησάμην.

2) **Χρονική** δὲ αὔξησις εἶναι ἡ ἔκτασις τοῦ ἀρκτικοῦ βραχέος φωνήνετος τοῦ θέματος εἰς μακρόν. "Ἐκτείνεται δέ:

τὸ	ἄ	εἰς	η	οῖον	ἀκούω ἥκουον
»	αι	»	η	»	αἰσθάνομαι-ἡσθανόμην
»	αν	»	ην	»	αὐξάνω-ηγένανον
»	ε	»	η	»	ἐλπίζω-ῆλπιζον
»	ει	»	η	»	εἰκάζω ἵκαζον (καὶ εἰκαζόν)
»	εν	»	ην	»	εὑχομαι-ηγόμην
»	ο	»	ω	»	δνειτίζω-ῶνειδίζον
»	οι	»	ῳ	»	οἰκτίρω-ῶκτιρον
»	ϊ	»	ī	»	ἴκετεύω-ἴκετευον
»	ῦ	»	ῦ	»	ӯβριζω-ӯδριζον.

ΣΗΜ. 1. Ἐν τοῖς ἀπὸ αι-, αν-, ει-, εν- καὶ οι- ἀρχομένοις ῥήμασι: δὲν συμβαίνει χριώς αὐξῆσις ἀλλὰ τροπὴ (§ 63).

ΣΗΜ. 2. Τὸ ει τρέπεται: εἰς η εἰς τὸ εἰμι, οἶδα (θεμ. εἰδ-) καὶ εἰκάζω οἶον γειν, γειδειν, γεικαζον.

Παρατηρήσεις

§ 292. Εἰς τὴν αὐξῆσιν παρατηροῦμεν τὰ ἔξῆς.

α') Τὰ ῥήματα βούλομαι, δύναμαι καὶ μέλλω λαμβάνουσιν ἐνίστε καὶ τὴν χρονικὴν αὐξῆσιν η κατ' ἀναλογίαν τοῦ ἥθελον τοῦ ἐκ τοῦ ἐθέλω· οἷον ἐβουλόμην καὶ ἥβουλόμην, ἐδυνάμην καὶ ἥδυνάμην, ἐμελλον καὶ ἥμελλον, ἀλλ' ἀειποτε ἐδυνάσθην καὶ ἐμέλλησα.

β') Τὸ ἀρκτικὸν φ μοτὰ τὴν πρόσληψιν τῆς συλλαβικῆς αὐξήσεως διπλασιάζεται· οἶον δέω, ἔρρεον.

ΣΗΜ. Τὰ ρροηθον ἐξ ἀφομοιώσεως τοῦ Fρ, ἣ σρ ἀπὸ τῶν ὄποιων ἥρχειν πάλαι ποτὲ τὰ ῥήματα (§ 79, 6').

γ') Τὰ ἀπὸ ει καὶ ειν ἀρχόμενα ῥήματα εὔρηνται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀναύξητα· οἶον εὔρισκον, εἰκαζον. Πάντοτε δ' εύρισκονται ἀναύξητα τὰ εἰκω, εἰργω καὶ εἰρω: εἰκον, εἰργον, εἰρον.

δ') Τὰ ἀρχόμενα ἀπὸ μακροῦ φωνήνετος ἄ, η, ω καὶ τῆς διφθόγγου ον δὲν αὐξάνονται, πλὴν τῶν ἄργω-ἥργον, ἄθλω-ἥθλον, ἀνᾶλισκω-ἀνήλισσα, ἄρωμαι-ἥρωμην, ἄλιζομαι-ἥλισθην, ἄδω-ἥδον, ἄλισκομαι-ἥλισκόμην καὶ διᾶκονω-ἔδικανόνουν, ἀτινα τρέπουσι τὸ ἄ εἰς η.

ΣΗΜ. Τὸ ὀδιδ, οὐρφ καὶ ὠνοῦμαι λαμβάνουσι συλλαβικὴν αὐξῆσιν, διότι ταῦτα τὸ πάλαι: ἥρχοντο ἀπὸ F· οἶον (Fωθῶ-ἔFώθουν) ἔώθουν, (ἔFούρουν) ἔούρουν, (ἔFωνούμην) ἔωνούμην.

ε') Τὸ οἰωνίζομαι, οἰκονρῶ καὶ πάντα τὰ ἐκ τοῦ οἰστρος παράγωγα ἡ παρασύνθετα δὲν λαμβάνουσιν αὐξῆσιν· οἶον οἰωνιζόμην, οἰκονρῶν, οἰστράω-οἰστρων, οἰστρηλατῶ-οἰστρηλάτουν.

ς') Τὰ ῥήματα ἔω-εῖων, ἔθιζω-εῖθιζον, ἐλίσσω-εῖλισσον, ἔκκω-εἴκον, ἐπομαι-εἰπόμην, ἔρπω-εἴρπον, ἔρπυζω-εἴρπυζον, ἔργαζομαι-εἰργαζόμην, ἐστιῶ-εἰστιων καὶ ἔχω-εἴχον αὐξάνονται δι' ει¹ ἀντὶ η. Οὗτως αὐξάνονται καὶ οἱ ἀδριστοὶ τοῦ δρῶ-εἴδον, αἰρῶ-εἴλον, ιημ-εἴμην καὶ εἴθηρ καὶ ὁ ὑπερσ. τοῦ ἵστημι-εἰστήκειν.

ζ') Τὸ κατάργυνυμ, ἀλλοκομαι, ἀνοίγω καὶ δρῶ αὐξάνονται συλλα-
βικῶς καὶ ἔκτείνουσι τὸ ἀρκτικὸν φωνῆν· οἷον κατ-έāξα, ἕā' λων,
ἀνέφεξα, ἔώρων.²

η') Τὸ διορτάζω καὶ ὁ ὑπερσ. τοῦ ἔσικα ηγάνοντο κανονικῶς ἡδρ-
ταζον, ἡδρτασα, ἡδίκειν. Ἐκ τούτων δὲ τῶν τύπων κατ' ἐναλλαγὴν
τοῦ χρόνου τῶν συλλαβῶν (§ 66 σημ.) προσθήθον οἱ τύποι ἔώρταζον,
ἔώρτασα, ἔώκειν.

Αὔξησις τῶν συνθέτων.

§ 293. Τὰ ἐκ μιᾶς ή πλειοτέρων προθέσεων σύνθετα ῥήματα καὶ
παρασύνθετα (ἥτοι τὰ παραγόμενα ἐξ ὀνομάτων ἢδη συνθέτων μετὰ
προθέσεων) αὐξάνονται ἔσωθεν τῆς προθέσεως, ἐν ἀρχῇ τῆς βίζης
τοῦ ῥήματος· οἷον ἐκ-βάλλω-ἔξ-έβαλλον, ἐγ-κατα-λείπω-ἔγκατ-έλει-
πον, (παράνομος) παρανομῶ-παρενόμονυ, (συνεργὸς) συνεργῷ-συν-
ήργουν, (ἐγκάμιον) ἐγκωμιάζω-ἐνεκωμάτιον.

ΣΗΜ. Τὸ ληχτικὸν φωνῆν τῶν προθέσεων πρὸ τῶν ἀπὸ φωνήντος ἀρχο-
μένων ῥημάτων ἔκθλιβεται, πλὴν τῆς ἀμφιέννυμι (ἀμφιέσνυμι),
τῆς περὶ καὶ τῆς πρό, τῆς διποίας τὸ ο συναιρεῖται πολλάκις μετὰ τῆς συλλα-
βῆς τῆς αὐξήσεως ἡ ἀναδιπλασιασμοῦ ε., διπεν φιλῶται, εἰς οὐ οἷον ὄπ(ο)-ακούω,
ἄν(α)-έβαλλον, περι-άγω, περι-έγραψον, προέβαλον ἡ προύβαλλον, προ-ειρεβλῆ-
κειν ἡ προυβεβλήκειν, ἄλλα προστηκα (διὰ τὴν δασεῖαν).

* § 294. Αὔξανονται δ' ἔξωθεν, ἥτοι ἐν ἀρχῇ τῆς προθέσεως,
παρὰ τὸν ἀνωτέρω κανόνα.

1) Τὰ σύνθετα ἀμφι-έννυμι, ἀμπ-ίσχω (ἀμφι-ίσχω), ἐπίσταμαι,

1. Ταῦτα τὸ πάλαι ἥρχοντο ἀπὸ F, σ, σF : (σεFάω-έσσε-ων-έέων) εἶων, Φελ-
κω-έΦελκον-έελκον) είλκον χλπ. (έFίδον) είδον, (έ-Φελ-ον-έ-ελον) είλον· ἡ
συλλαβικὴ αὔξησις ἐν τούτοις δασύνεται κατ' ἀναλογίαν τοῦ ἐνεστῶτος (§ 291,
1 σημ.) τὸ είδον ἔξαρετας· ως ἐξ ἀλλῆς βίζης σχηματιζόμενον.

2. Ταῦτα προσθήθον ἐκ τοῦ κατέFάξα-κατάξα, έFάλων-ή-ζλων, ἀνέFοξα-
ένηξα, έFόρων-ήδρων καὶ κατ' ἐναλλαγὴν χρόνου συλλαβῶν : κατέξα, έσ-
λων, ἀνέφεξα, ἔώρων.

ἐπείγω καὶ καθ-έζομαι¹. οἶον ἡμφί-εσσα, ἡμπ-ισχον, ἡπι-σιάμην,
ἡπειγον, ἐκαθ-έζόμην.

2) Τὰ παρασύνθετα ἐμπεδῶ, ἐμπολῶ, ἐνεχυράζω καὶ προοιμιά-
ζομαι· οἶον ἡμπέδουν, ἡμπόλουν, ἡνεχύραζον καὶ ἐπροοιμιασάμην.

§ 295. Διφοροῦνται.

1) Τὰ σύνθετα καθεύδω, κάθημαι, καὶ καθίζω· οἶον ἐκάθευδον
καὶ καθῆδον, ἐκαθήμην καὶ καθήμην, ἐκάθισα καὶ καθῖσα (ἀλλὰ
παρατατικὸς ἐκάθιζον).

2) Τὰ παρασύνθετα διακονῶ, ἔγγυῶ, ἐκκλησιάζω καὶ ἐναγτιοῦμαι·
οἶον ἐδιāκόνουν καὶ διηκόνουν, ἥγγύων καὶ ἐνεγύων, ἡκκλησίαζον
καὶ ἐξεκλησίαζον, ἡναγτιούμην καὶ σπαν. ἐνηγτιούμην, ἐνηγτίωμαι.

§ 296. Αὐξάνονται συγχρόνως καὶ ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν.

1) Τὰ σύνθετα: ἀν-έχομαι, ἀμπ-έχομαι (ἀμφι-έχομαι), ἐν-οχλῶ,
ἐπ-αν-ορθῶ καὶ τὸ ἀπλοῦν (διαιτά-ω=) διαιτῶ θεωρεῖ σύνθετον
κατ' ἀποπλάνησιν πρὸς τὸ (αἰτέ-ω=) αἰτῶ· οἶον ἡν-ειχόμην, ἡμπ-
ειχόμην, ἡν-ώχλουν, ἐπ-ην ὠρθουν, ἐδιήτων.

2) Τὰ παρασύνθετα ἀμφιγνοῶ, ἀμφισβητῶ, ἀντιβολῶ, ἀντιδικῶ
καὶ παροινῶ· οἶον ἡμφεγνόουν, ἡμφεσβήτουν, ἡντεβόλουν, ἡντεδί-
κουν καὶ ἐπαρφόνουν.

§ 297. Τὰ παρασύνθετα τὰ παραγόμενα ἔξ ονομάτων συνθέτων
οὐχὶ μετὰ προθέσεων ἀλλὰ μετὰ παντὸς ἄλλου μέρους λόγου αὐξά-
νονται ἔξωθεν ὡς ἀπλᾶ· οἶον (μυθο-λόγος) μυθολογῶ-ἐμυθολόγουν,
(ἄδικος) ἀδικῶ-ἡδίκουν, (παρρησία) παρρησιάζομαι-ἐπαρρησιάζόμην.

Ἐξαιροῦνται τὰ ἐκ τοῦ εν παρασύνθετα, ἀτινα, ἐὰν μὲν μετὰ
τὸ εν ὑπάρχῃ βραχὺ φωνῆν, αὐξάνονται ἔσωθεν· οἶον (εὔορκος) εὐ-
ορκῶ-εὐώρκουν, (εὐάγγελος) εὐαγγελίζομαι-εὐηγγελίζόμην· (πλὴν
τοῦ εὐεργετῶ-εὐεργέτουν) καὶ σπαν. εὐηργέτουν), ἐὰν δὲ μακρόν, μέ-
νουσιν ἀναύξητα· οἶον εὐωχοῦμαι-εὐωχούμην, ἐὰν δὲ σύμφωνον, ἡ φυ-
λάττουσι τὸ εν ἡ τρέπουσιν αὐτὸς εἰς ην· οἶον εὐδοξῶ-εὐδόξουν, εὐ-
τυχῶ-εὐτύχουν καὶ ηὐτύχον, εὐπορῶ-εὐπόρουν καὶ ηὐπόρουν, εὐ-
δοκιμῶ-εὐδοκίμουν (ἀλλὰ ἀδρ. ηὐδοκίμησα).

¹) Τὰ ἀμφιέννυμι, ἐπίσταμαι, ἐπείγω καὶ καθέζομαι δὲν ἀπαντῶσι παρὰ τοῖς
πεζοῖς ὡς ἀπλᾶ.

6' Ἀναδιπλασιασμός.

§ 298. Ὁ ἀναδιπλασιασμός (§ 290) είναι τριῶν εἰδῶν, συντελικός, ἀττικός καὶ ἐνεστωτικός.

1. Συντελικός.

Συντελικός ἀναδιπλασιασμός λέγεται ἡ ἐπανάληψις τοῦ ἀρκτικοῦ συμφώνου τοῦ ῥήματος μετὰ τοῦ φθόγγου ε. Συμβαίνει δ' ὁ ἀναδιπλασιασμὸς οὗτος εἰς τοὺς συντελικούς (ἔξ οὐ καὶ τὸ ὄνομα) λεγομένους χρόνους, ἵτοι εἰς τὸν παρακ., ὑπερσ. καὶ τετελ. μέλλοντα· οἷον λέ-λυκα, ἐ-λε-λύκειν, λέ-λυμαι, ἐ-λε-λύμην, λε-λύσομαι.

§ 299. Συντελικὸν ἀναδιπλασιασμὸν λαμβάνουσι·

α') Τὰ ἀπὸ ἑνὸς ἀπλοῦ συμφώνου ἀρχόμενα ῥήματα, πλὴν τοῦ ὅρον παιδεύω, πε-παιδευκα· ποιῶ, πε-ποίηκα, ἀλλὰ δέω-ἐρρύηκα·

β') Τὰ ἀπὸ δύο συμφώνων ἀρχόμενα, ὃν τὸ πρῶτον είναι ἀφώνον καὶ τὸ δεύτερον ὑγρὸν ἢ ἔνρινον· οἷον γράφω, γέ-γραφα· τρίβω, τέ-τριφα, πιέω-πέπνευκα, πλέω-πέπλευκα· πλὴν τῶν ἀπὸ βλ-, γλ-, καὶ γν- ἀρχομένων· οἷον βλαστάνω, ἐβλάστηκα (καὶ μτγν. βεβλάστηκα)· γλύφω, ἐ-γλυφα (ἀλλὰ καὶ γέ-γλυφα μτγν.)· ἐ-γλυμμαῖ· γνωρίζω, ἐ-γνώρικα.

ΣΗΜ. 1. Τὸ κτῶμαι, μιμήσκομαι καὶ πίπτω, καίπερ μὴ ἀρχόμενα ἀπὸ ἀφώνου πρὸ ὑγροῦ ἢ ἔνρινου, ἀναδιπλασιάζονται κανονικῶς: κέ-κτημαι (καὶ ἕ-κτημαι), μέ-μνημαι καὶ πέ-πιπτω.

ΣΗΜ. 2. Ἐκ τῶν ἀπὸ βλ ἀρχομένων ῥημάτων ἀναδιπλασιάζονται κανονικῶς τά: βλάπτω-βίβλαφα, βλασφημῶ-βεβλασφήμηκα καὶ βλέπω-[βέβλεφα].

§ 300. ¹⁾ Ὅπερ συντελικός πρὸ τοῦ ἐπαναληφθέντος ἀρκτικοῦ συμφώνου τοῦ θέματος λαμβάνει συλλαβικὴν αὔξησιν, ἵτις πολλάκις παραλείπεται· οἷον ἐ-τε-τρίφειν, ἐ-λε-λύκειν, πε-πιώκεσαν, δαν-βεβήκεσαν, ἀπο-δε-δράκεσαν, γε-γένηντο.

§ 301. Όσα δὲ ῥήματα δὲν λαμβάνουσι συντελικὸν ἀναδιπλασιασμόν, δέχονται ὡς τοιούτον αὔξησιν συλλαβικὴν ἢ χρονικήν, κατὰ τοὺς περὶ αὐξήσεως κανονας, ἵνα διμως φυλάττουσιν εἰς δλας τὰς ἐγκλίσεις καὶ εἰς τὴν μετοχήν· οἷον δάπτω-ἔρραφα, φθείρω-ἔ-φθαρκα-ἔ-φθαρκας, ἐλεῶ-ῆ-λέηκα, αὐξάνω-ηῦ-ξηκα, αἰσθάνομαι-ῆσθημαι, οἰκέω-ῷ-κηκα.

Παρατηρήσεις.

§ 302. α') Τὰ ρήματα ἄγνυμι, ἀλίσκομαι, οὐρῶ, ὠθῶ καὶ ὀνοῦμαι αὐξάνονται συλλαβικῶς, διότι ταῦτα εἰχον τὸ πάλαι ἐν ἀρχῇ F· οἷον ἔ-αγα (Fe-Fχγα), ἔ-άλωκα (Fe-Fαλωκα), ἔ-ούρηκα (Fe-Fουρηκα), ἔ-ωσμαι (Fe-Fωσμαι), ἔ-ώνημαι (Fe-Fωνημαι)· σὺν τούτοις καὶ ὁ ἔ-οικα (θ. Feικ-, Fe-Φοικα).

β') Τὸ δρῶ (θ. Φορ-κ) καὶ ἀν-ούγω (θ. Φοιγ-) κατ' ἀναλογίαν τοῦ παρατατικοῦ ἔκτείνουσι καὶ τὸ ἀρκτικὸν φωνῆν τοῦ θέματος· οἷον ἔ-ώρακα (ἀλλὰ καὶ ἔδρακα), ἀνέῳγα.

γ') Τὰ ρήματα ἔλκω, ἔῶ, ἔθίζω, ἔργάζομαι, ἔστιῶ, ἔημι (θ. σε-), καὶ λέγω (μετὰ θέμ. Φερε-) λαμβάνονται διπλασιασμὸν εἰ ἀντὶ η, διότι ἐν ἀρχῇ εἶχον τὸ πάλαι F ή σ· οῖον (Fe-Fέλκυκα=ἔ-έλκυκα=) ελκυκα, (σε-σεακα=έεακα=) εἴλακα, (Fe-Φερηκα=) εἴρηκα κλπ.

δ') Οἱ παρακείμενοι τοῦ λαμβάνω-εἴληφα, λαγχάνω-εἴληχα, συλλέγω-συν-είλοχα=συν-είλεγμα, καταλέγω-κατ-είλοχα καὶ διαλέγομαι-δι-είλεγμαι λαμβάνονται ἀναδιπλασιασμὸν εἰ κατ' ἀναλογίαν τοῦ (μείρομαι) είμαρται (θ. σμαρ-, σε-σμαρ-ται=ἔσμαρται=ἔμμαρται=είμαρται).

ε') Ο παρακείμενος (σέ σFω-θα) εἴωθα ἔχει τὸ ει ἐκ τοῦ συλλαβικὴν αὐξῆσιν λαβόντος ὑπερσυντελίκου (ἐ-σε-σFώ-θειν=ἔ-ε-ώθειν=) εἰώθειν.

§ 303. "Οσα ρήματα δὲν δέχονται αὐξῆσιν (§ 292, γ', δ', ε') δὲν δέχονται καὶ ἀναδιπλασιασμόν· οἷον ὠφελῶ-ὠφέληκα, ἡγοῦμαι-ἡγημα.

§ 304. "Ο ἀναδιπλασιασμὸς τῶν συνθέτων καὶ παρασυνθέτων ρήμάτων γίγνεται δπου καὶ δπως καὶ ἡ αὐξῆσις αὐτῶν· ὁ δὲ τόνος αὐτῶν οὐδέποτε ὑπερβαίνει τὴν αὐξῆσιν ή τὸν ἀναδιπλασιασμόν· οἷον προσάγω-προσῆγον (παρατ.), προσῆχα (παρκ.), ἀλλὰ πρόσαγε.

*2. Ἀττικὸς ἀναδιπλασιασμός.

§ 305. Ἀττικὸς ἀναδιπλασιασμὸς λέγεται ἡ ἐπανάληψις τῶν δύο ἀρκτικῶν γραμμάτων τοῦ θέματος μετ' ἔκτάσεως τοῦ ἀρκτικοῦ φωνῆντος αὐτοῦ. Συμβαίνει δὲ ὁ ἀναδιπλασιασμὸς οὕτος εἰς τινα ρήματα ἀρχόμενα ἀπὸ α, ε, ο· οἷον ἀκούω-ἀκ-ήκοα, (ἔλα-) ἔλ-ανω ἔλ-ήλακα, δρύσσω-δρ-ώρυχα.

ΣΗΜ. Οι παρακείμενοι τῶν Ἀττικῶς ἀναδιπλασιαζομένων ρημάτων σχηματίζονται ἐκ τοῦ ἀσθενοῦς θέματος οίον ἄκουω (θ. ἄκου-, ἄκο-) ἀκήκοα, ἀλείφω (θ. ἀλειφ-, ἀλιφ-) ἀλ-ήλιψα, κλπ., πλὴν τοῦ ἐρείδω (θ. ἐρειδ-) ἐρ-ῆρεικα

§ 306. Τὰ ἐν τῇ Ἀττικῇ διαλέκτῳ δεχόμενα τὸν Ἀττικὸν ἀναδιπλασιασμὸν ρήματα εἰναι τὰ ἔξῆς·

1) ἀγείρω	(θ. ἀγερ-)	ἀγ-ήγερ-κα	ἀγ-ήγερ-μα:
2) ἀκούω	(θ. ἄκο-)	ἄκ-ήκο-α	ἄλλ' ἡκουσμαὶ (μτγν.)
3) ἀλείφω	(θ. ἀλιφ-)	ἀλ-ήλιφ-α	ἀλ-ήλιψ-μα:
4) ἀλέω	(θ. ἀλε-)	ἀλ-ήλε-κα	ἀλ-ήλε-(σ)-μα:
5) ἀρόω	(θ. ἄρο-)	—	ἀρ-ῆρο-μα:
6) ἐγείρω	(θ. ἐγερ-)	α'. ἐγ-ήγερ-κα καὶ β'. ἐγρ-ήγορ-α	ἐγ-ήγερ-μα:
7) ἐλαύνω	(θ. ἐλα-)	ἐλ-ήλα-κα	ἐλ-ήλα-μα:
8) ἐλέγχω	(θ. ἐλεγχ-)	—	ἐλ-ήλεγ-μα:
9) ἐμέω	(θ. ἐμε-)	ἐμ-ήμε-κα	ἐμ-ήμε-σ-μα:
10) ἐρεῖδω	(θ. ἐρειδ-)	ἐρ-ήρει-κα(μτγν.)	ἐρ-ῆρει-σ-μα (μτγν.)
11) ἐρχομαι	(θ. ἐλυθ-)	ἔλ-ήλυθ-α	ἔλ-ηλύθ-ειν
12) ἐσθίω	(θ. ἐδ-, ἐδε-)	ἐδ-ήδο-κα	ἐδ-ήδε-σ-μα:
13) δῖω	(θ. ὁδ-)	β' παραχ. (δδ-ωδ-α, "Ομ. καὶ μτγν.)	
14) ἀπ-δλλυ-μι	(θ. δλ-, δλε-)	α'. πρ. ἀπ-ολ-ώλε-κα β' ἀπ-όλ-ωλ-α	
15) δμνυμι	(θ. δμο-)	δμ-ώμο-κα	δμ-ώμο(σ)ται
16) δρύσσω	(θ. δρυκ-)	δρ-ώρυγ-α	δρ-ώρυγ-μα:
17) φέρω	(θ. ἐνεκ-)	» εν-ήνοχ-α	εν-ήνεγ-μα:

ΣΗΜ. 1. Τὸν ἀττικὸν ἀναδιπλασιασμὸν μετὰ χρονικῆς ἐν ἀρχῇ αὐξήσεως λαμβάνουσι καὶ οἱ β' ἀδρίστοι τῶν ρημάτων ἄγω (θ. ἄγ-) ἥγ-αγ-ον, ἥγ-αγ-όμην καὶ φέρω, ἥνεγκον (θ. ἐνεκ- = ἐνκ- = ἔγκ-, ἥν-ένεκ-ον = ἥν-ενκ-ον = ἥν-εγκ ον) 'Ο δὲ ἀδρ. τοῦ λέγω-είπον ('Ομ. ἔειπον) ἔχει θέμ. εἰπ- ἐν πάσαις ταῖς ἔγκλισεσι καὶ τῇ μετοχῇ.

ΣΗΜ. 2. 'Ο ἐγεργορα ἐσχηματίσθη ἐκ θέμα. ἐγερ-. ἀφοῦ ἐπανελήφθη δλδ-κληρον τὸ συγκεκομένον θέμα ἐγρ- καὶ τὸ ε τοῦ θέμα. ἐτράπη εἰς ο: (ἐγε-εγερ-, ἐγρ-εγορ-) ἐγρ-ήγορ-α.

§ 307 Οἱ ὑπερσυντέλικοι τῶν ἀττικῶς ἀναδιπλασιαζομένων ρημάτων λαμβάνουσιν ἔξωθεν νέαν αὐξήσιν χρονικήν, ἀν τὸ ρῆμα ἀρχηται ἀπὸ α ἢ ο' οίον ἀκήκοα, ἥκ-ηκοειν δρ-ώρυγα, ωρ-ωρύγειν, ἀλλως μένουσιν ἀνακύητοι: οίον ἐλήλυθα-ἐληλύθειν.

* 3. *Ἐνεστωτικὸς ἀναδιπλασιασμός.

§ 308. 'Ἐνεστωτικὸς ἀναδιπλασιασμὸς λέγεται ἡ ἐπανάληψις τοῦ ἀρκτικοῦ συμφώνου τοῦ θέματος μεθ' ἐνὸς ε. Λαμβάνει δὲ τοῦτον διενεστώς (ἔξ ού καὶ τὸ ὄνομα) καὶ δι παρατατικός, ιδίως τῶν εἰς -μ-

φωνηεντολήκτων ῥημάτων· οίον τιθημι (θί-θημι), δίδωμι, ζητημι (σί-στημι), ηημι (σί-σημι), βι-βρώσκω, ζσχω (σί-σχω) (δρα § 440).

* Γ'. ΠΡΟΣΦΥΜΑΤΑ

§ 309. Προσφύματα καλοῦνται τὰ (προσφυόμενα) προσλαμβανόμενα γράμματα ή συλλαβαὶ ἐν τοῖς θέμασι (§ 102, 6'). Προσφύματα ἐν τοῖς ῥήμασι λαμβάνει συνήθως ὁ ἐνεστώς (ἐξ οὐ καὶ ἐνεστωτικὰ καλοῦνται) καὶ ὁ παρατατικός, οἱ δὲ λοιποὶ χρόνοι ἐκ τῶν προσφυμάτων λαμβάνουσι μόνον τὸ εἶται.

ΣΗΜ. Τὸ πρόσφυμα ε λαμβάνουσιν ιδίως οἱ μέλλοντες τῶν ὑγρολήκτων καὶ ἐνρινολήκτων ῥημάτων· οίον βαλ-έ σ-ω=ῶ, φινερ-έ-σ-ω=ῶ, μεν-έ-σ-ω=ῶ, νεμ-έ-σ-ω=ῶ.

§ 310. Τὰ ἐνεστωτικὰ προσφύματα εἰναι·

α')	-ε-	οίον	δοκ-	δοκ-έ-ω,	καλ-έ-ω
β')	-j-	»	φαν-	(φαν-j-ω=) φαίνω, (χαρ-) χαίρω	
γ')	-δ-	»	ἀλεκ-	(ἀλέκ-σ-ω=) ἀλέξω	
δ')	-ν-	»	φθα-	φθά-ν-ω,	δάκ-ν-ω
ε')	-τ-	»	ράπ-	ράπ-τ-ω,	τύπ-τ-ω
ζ')	-αν-	»	βλαστ-	βλαστ-άν-ω,	άμαρτ-άν-ω
ζ')	-αιν-	»	δσφρ-	δσφρ-αίν-ομαι,	κερδ-αίν ω
η')	-νε-	»	ἰκ-	ἰκ-νέ-ομαι,	κυ-νέ-ω
θ')	-δκα-	»	διδρα-	διδρά-σκ ω,	γιγάν-σκ-ω
ι')	-ιδκο-	»	εύρ-	εύρ-ισκ-ω,	άλ-ισκ-ομαι
ια')	-νυ-	»	δεικ-	δείκ-νυ-μι,	δη-νυ-μι

ΣΗΜ. Ἐκτενέστερος περὶ προσφυμάτων λόγος γίγνεται ἐν τοῖς §§ 441-452.

§ 311. Ἐκτὸς τῶν ἐνεστωτικῶν προσφυμάτων ἔχομεν καὶ ἔτερα δύο·

1) Τὸ -ντ-, δπερ προσλαμβάνουσι μετὰ τὸ συνδετικὸν φωνῆεν πάντες οἱ χρόνοι τῆς μετοχῆς τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς τῶν ῥημάτων, (πλὴν τοῦ παρακειμένου) καὶ ὁ παθητικὸς ἀδρίστος μετὰ τοὺς χρονικοὺς χαρακτῆρας (§ 313)· οίον λέγων, λέγο-ντ-ος· λυθεῖς, λυθέ-ντ-ος.

2) Τὸ -μενο-, δπερ προσλαμβάνουσι μετὰ τὸ συνδετικὸν φωνῆεν πάντες οἱ χρόνοι τῆς μετοχῆς τῆς μέσης καὶ παθητικῆς φωνῆς· οίον λεγό-μενο-ς, πλὴν τῆς τοῦ παθητικοῦ ἀδρίστου.

* Δ'. ΧΡΟΝΙΚΟΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ

§ 312. Τὰ πρὸς σχηματισμὸν χρόνων τινῶν προστιθέμενα εἰς τὸ τέλος τοῦ ῥῆματικοῦ θέματος γράμματα ή συλλαβαὶ ὀνομάζονται χρονικοὶ χαρακτῆρες ή γνωρίσματα τῶν χρόνων, διότι διακρίνουσι

τοὺς χρόνους· τὸ οὗτο δ' ἀπαρτιζόμενον μέρος τοῦ ῥῆματος λέγεται χρονικὸν θέμα (289, 6'). οἷον λύ-σ-ω, χρον. θεμ. λυσ-.

§ 313. Χρονικοὶ χαρακτῆρες εἰναι οἱ ἔξις· σ-, θησ-, θη- (θε-), ησ-, η- (ε), κ- (φ-, χ-). Καὶ τὸ μὲν σ- εἰναι τοῦ ἐνεργητικοῦ καὶ μέσου μέλλοντος καὶ ἀσφαλτοῦ α', τὸ δὲ θησ- τοῦ παθ. α' μέλλοντος καὶ τὸ ησ- τοῦ β', τὸ δὲ θη- τοῦ παθ. ἀσφαλτοῦ α' καὶ τὸ η- τοῦ β', τὸ δὲ κ- τοῦ α' ἐνεργητ. παρακ. καὶ ὑπερσ., πλὴν τῶν ῥημάτων τῶν ἔχοντων χαρακτῆρα χειλόφωνον ή οὐρανισκόφωνον, ὃν οἱ παρακ. καὶ ὑπερσ. ἔχουσι φ- ή χ-. Πάντες δ' οἱ λοιποὶ χρόνοι δὲν ἔχουσι χρονικοὺς χαρακτῆρας· οἷον λύ-θ-ω, λύ-θ-ομαι, ἔλυ-θ-α, ἔλυ-θ-άμην, λυ-θήθ-ομαι, γραφ-θ-ομαι, ἔλυ-θη-ν, ἔεγράφ-θ-ν, λέλυ-κ-α, ἔλελύ-κ-ειν· ἀλλὰ τέτοιφ-α, πέπλεχ-α. Χρονικὰ θ. λυθ-, λυθησ-, γραφθ-, λυθη-, γραφη-, λελυκ-, τετριφ-, πεπλεχ-.

ΣΗΜ. 1. Τὸ η τοῦ θη καὶ τὸ η τοῦ παθ. α' καὶ β' ἀσφαλτοῦ εἰναι ε', διπερ ἐν τῇ δριστικῇ προστακτικῇ καὶ ἀπαρεμφ. ἔκτείνεται εἰς η, ἐν δὲ τῇ ὑποτακτικῇ καὶ εὔκτ. συναριεῖται καὶ ἐν τῇ μετοχῇ ἔκτείνεται εἰς εις ἀναπληρωτικῶς· οἷον, ἔλυ-θη-ν, λύ-θη-ν, λυ-θη-ται, (λυ-θε-έ-ω=λυ-θη-ώ=) λυθ-, (λυ-θε-ί-ην=) λυθεῖην, (λυ-θέ-ντ-ει=) λυθεῖς.

ΣΗΜ. 2. Στεροῦνται χρονικοὶ χαρακτῆρος· α') οἱ μέλλοντες ἔδομαι (έσθιω), πλομαι (πίνω), χέω (χέω), χέομαι· καὶ β') οἱ ἀσφαλτοῖ εἴπα (λέγω), ἤνεγκα (φέρω), ἔχεια (χέω) καὶ ηδρα (εὑρίσκω).

ΣΗΜ. 3. Ό ἐνεργητικὰς ἀσφαλτοῖς τοῦ τίθημι, ἵημι, δίδωμι, (εἰσφρέω) ἔχει χαρακτῆρα καὶ ἄντι σ' οἷον ἔθη-κ-α, η-κ-α ἔδω-κ-α, εἰσέφρη-κ-α.

* Ε' ΣΥΝΔΕΤΙΚΑ ΦΩΝΗΕΝΤΑ

§ 314. Τὰ μετὰ τὸν χαρακτῆρα τοῦ ῥῆματος ή χρονικοῦ θέματος προστιθέμενα γράμματα λέγονται συνδετικὰ ή θεματικὰ φωνήντα. Ταῦτα δ' εἰναι τὸ ο, ε, α καὶ ει.

1) Τὸ θεματικὸν φωνῆντον ο ἐν γένει κεῖται.

α') πρὸ τῶν ἀπὸ μ ή ν ἀρχομένων καταλήξεων τοῦ ἐνεστῶτος, παρατ., μέλλοντος καὶ ἀσφ. β'. οἷον λύ-ο-μεν, ἔλυ-ο-ν, λύσ-ο-μεν, ἔλιπ-ο-μεν.

β') Εἰς δλην τὴν εὔκτικὴν πλὴν τοῦ α' ἐνεργ. μέσου καὶ παθ. ἀσφαλτοῦ· οἷον λυ-ο-ίμην, λυσ-ο-ίμην κλπ., ἀλλὰ λύσ-α-ιμη, λυσ-α-ίμην, λυθ-ε-ίην.

γ') Πρὸ τοῦ τοῦ 6' ένικ. προσ. τῆς προστακτικῆς τοῦ α' ἐνεργ. ἀσφαλτοῦ· οἷον λυσ-ο-ν.

2) Τὸ θεματικὸν φωνῆεν ε κεῖται.

α') πρὸ τῶν ἀπὸ σ καὶ τ ἀρχομένων καταλήξεων· οἷον λέγ-ε-σθαι,
ἔλεγ-έ-σθην, λέγ-ε-ται, ἔλέγ-ε-το.

β') ἐν τοῖς ἀπαρεμφάτοις (λέγ-ε-εν==) λέγ-ειν, λέγ-ε-σθαι κλπ.

ΣΗΜ. Τὰ θεματικὰ φωνήεντα τῆς ὑποτακτικῆς μετὰ τῶν ἐγχλιτικῶν φωνήεντων ο καὶ ε (§ 317, α') συνηρρέθησαν παλαίταται εἰς ω καὶ η· οἷον (λυ-ο-ο-μεν==) λύ-ω-μεν, (λυ-ε-ε-τε==) λύ-η-τε.

3) Τὸ θεματικὸν φωνῆεν α κεῖται·

α') εἰς ὅλους τοὺς τύπους τοῦ α' ἐνεργητικοῦ καὶ μέσου ἀστορίστου πλὴν τοῦ γ' ἐνικοῦ τῆς ὄριστ. : ἔλυσε, πλὴν τῆς ὑποτακτικῆς: λύσω, λύσωμαι καὶ τοῦ β' ἐνικοῦ τῆς ἐνεργητ. προστακτικῆς: λύσου.

β') εἰς τὴν ὄριστικὴν τοῦ παρακειμένου, πλὴν τοῦ γ' ἐνικοῦ προσώπου: λέλυκ-α, λέλυκ-α-ς, λελύκ-α-μεν, λέλυκ-α-σιν, ἀλλὰ λέλυκε.

4) Τὸ ει κεῖται εἰς τὴν ὄριστικὴν τοῦ ὑπερσυντελίκου, πλὴν τοῦ γ' πληθυντ.· οἷον ἔλελύκ-ει-ν, -ει-ς, -ει, ἀλλὰ ἔλελύκ-ε-σαν.

§ 315. Ὁ παθητικὸς παρακειμένος καὶ ὑπερσυντελ. καὶ ὁ παθ. ἀδριστος στεροῦνται συνδετικοῦ ἡ θεματικοῦ φωνήεντος.

§ 316. Συνδετικὰ φωνήεντα ἔχει μόνον ἡ σύζυγία τῶν εἰς ω, ἡ δὲ τῶν εἰς μι μόνον ἐν τῇ ὑποτακτικῇ λαμβάνει τοιαῦτα· οἷον (στη-ο-ο-μεν==στή-ω-μεν==) στῶμεν, (στη-ε-ε-τε==στή-η-τε==) στῆτε.

* Σ'. ΕΓΚΛΙΤΙΚΑ ΦΩΝΗΕΝΤΑ

§ 317. Ἐγκλιτικὰ φωνήεντα λέγονται τὰ ἴδιαίτερα τῆς ὑποτακτικῆς καὶ εὐκτικῆς ἐγχλίσεως φωνήεντα, ἀτινα ἐνοῦνται μετὰ τῶν θεματικῶν φωνήεντων ε, ο συνηρρέθησαν ἀρχαιότατα εἰς η καὶ ω (§ 314, 2 σημ.) (λυ-ο-ο-μεν==) λύωμεν, (λυ-ε-ε-τε==) λύητε. Ὄθεν ὅπου ἡ ὄριστικὴ ἔχει ε καὶ ο, ἡ ὑποτακτικὴ ἔχει η καὶ ω: λύετε-λύπτε, λύθμεν-λύωμεν.

β') τῆς δ' εὐκτικῆς ε, διπερ μετὰ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος ο καὶ α συνηρρέθη εἰς οι καὶ αι· οἷον λέγ-ο-ε-μι, λύσ-α-ε-μι, ιστα-ε-μην.

Ἐν τῇ σύζυγίᾳ δύμως τῶν εἰς -μι καὶ τῶν εἰς -ω συνηρρημένων ἡ εὐκτικὴ ἔχει η ἐν τῷ ἐνικ. τῆς ἐνεργ. φωνῆς, διπερ καὶ συναιρεῖ-

ταὶ μετὰ τοῦ συνδετικοῦ φωνήνετος. Τοῦτο δὲ τὸ ἡ σὺν τῷ χρόνῳ ὑπεισῆλθε καὶ εἰς τὸν διεκόνην καὶ πληθυντικὸν τῶν εἰς -μι μόνον ῥημάτων καὶ οὕτως ἐσχηματίσθησαν οἱ διπλοὶ τύποι αὐτῶν· οἷον ζετα-ίη-ν, διδο-ίη-ν, δηλο-ίη-ν, ιστα-ίη-μεν καὶ ιστα-ί-μεν κλπ.

ΣΗΜ. 'Η προσθήκη τῶν ἔγκλιτικῶν φωνήνετων ἡ ἀπαντῆ¹⁾ εἰς τοὺς 6' μέλλοντας τῶν ὑγρολήξτων καὶ ἐνρινολήξτων· οἵον φθεροῖμι καὶ φθεροῖην, χρινοῖμι καὶ χρινοῖην· 2) εἰς τὴν εὐκτικὴν τοῦ ἀορίστου 6' σχοίην τοῦ ἔχω, δταν τοῦτο εἶνα: ἀπλοῦν (ἐν συνέσει κανονικῶς: παρά-σχοιμι) καὶ 3) εἰς τινὰς ἀφωνολήξτους παρακειμένους (ἐπὶ σημασίας ὑπερσυντελίκου)· οἵον πενφενγοῖην, ἐληγλυθοῖην· ὁ τοιοῦτος δὲ εἰς -ην σχηματισμὸς λέγεται Ἀττικός.

Z' ΠΡΟΣΩΝΙΚΑΙ ΚΑΤΑΔΗΞΕΙΣ

§ 318. Προσωπικαὶ καταλήξεις καλοῦνται τὰ τελευταῖα μέρη τῶν ῥημάτων τὰ χρησιμεύοντα πρὸς δεῖξιν τῶν προσώπων χυρίως, τοῦ ἀριθμοῦ καὶ τῆς διαθέσεως. Διαιροῦνται δὲ εἰς ἑνεργητικὰς καὶ μέσας.

§ 319. Καταλήξεις ἑνεργητικῆς φωνῆς.

προσ.	καταλ. τῆς ὄρισ.	καταλ. τῆς ὁ-	καταλήξεις τῆς	καταλήξεις τῆς	
	τῶν ἀρκτ. χρ. καὶ	ριστικῆς τῶν	εὐκτικῆς	προστακτικῆς	πλαθ.
	τῆς ὑποτακτ.	ἰσ· ορ. κερόν.			μέσ.

Ἐγκίνος.

1 -α (1) ἦ -μι	v	-μι ἦ -ν	-	-θι, -ς ἦ ἀκατάλ.	γε
2 -σι (2), -ς, -θα	-ς	-ς	-	-τω	
3 -τι (3)	-	-	-	-	

Δινίκος.

2 -τον	-τον	-τον	-τον	-των	γε
3 -τον	-την	-την	-την	-των	(γε)

Πληθυντικός.

1 -μεν	-μεν	-μεν	-μεν	-τε	γε
2 -τε	-τε	-τε	-τε	-τε	
3 -ντι, -αντι (4)	-ν ἦ -σαν	-εν ἦ -σαν	-εν ἦ -σαν	-ντων καὶ -τωσαν	

(1) 'Η κατάλεξις -α τοῦ α' ἐν προσώπου τῆς δριστ. τοῦ ἑνεργ. ἑνεστῶτος καὶ μέλλοντος τῶν εἰς ω ῥημάτων συναριεῖται μετὰ τοῦ θεματ. φωνήνετος ο εἰς ω· οἷον (λεγ ο-α=) λίγω, (λεξ-ο-α=) λέξω.

(2) 'Η κατάληξις -αι τοῦ 6' ἐν προσ. τῶν εἰς ω ῥημάτων μετὰ τοῦ θεματ. φωνήνετος ε γίνεται (ε·σι=ἡ 73 ε·Γ=) ει, εἰς δὲ προσετέθη ἡ βραχυτέρα κατάληξις η κατ' ἀναλογίαν τῶν εἰς -μι οἷον (λεγ-ε-σι=λεγ-ε-ι) λέγεις. Τὴν δὲ κατάληξιν -ε προσλαμβάνουσι τὰ εἰς -μι. Τὴν κατάληξιν -θα ἔχουσιν οἱ

§ 320. Καταλήξεις μέσης φωνῆς.

προσ.	Καταλ. τῆς δριστ. τῶν ἀρκτικ. χρόν. καὶ τῆς ὑποτακτ.	καταλ. τῶν ἴστορι- κῶν χρόνων καὶ τῆς εὐκτικῆς	καταλήξεις τῆς προστακτικῆς	καταλή- ξεις λήξεις ἀπαρεμ.	κατα-
-------	--	--	--------------------------------	-----------------------------------	-------

Ἐγκιός.

1	-μαι	-μην	—		
2	-σαι	-σο	-σο ἦ - (x):		
3	-ται	-το	-σθω		
		Δυϊκός.			
1	-(μεθον)	-(μεθον)			
2	-σθον	-σθον	-σθον		
3	-σθον	-σθην	-σθων		
		Πληθυντικός.			
1	-μεθα	-μεθα	—		
2	-σθε	-σθε	-σθε		
3	-νται ἦ - αται	-ντο ἦ - ατο	-σθων ἦ - σθωσαν		

* Παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν προσωπικῶν καταλήξεων.

§ 321. Τὸ γ' πληθυντ. πρόσωπον τῶν ἴστορικῶν χρόνων τῆς ὁριστικῆς τῶν μὲν εἰς -ω λήγει εἰς -ν, τῶν δὲ εἰς -μι καὶ τοῦ ἐνεργ. ὑπερσυντελίκου εἰς -σαν· οἷον ἔλεγ-ο-ν, ἴστα-σαν, ἐλελύκ-ε-σαν.

§ 322. Ο ἐνεργητικὸς μέλλων ἔχει τὰς καταλήξεις τοῦ ἐνεργ.

ἱστορικοί χρόνοι, παρατ. καὶ ὑπερσ. ἥσθα, ἔφροσθα, ἥεισθα καὶ ἥδεισθα. Κατ' ἄναλογίαν δὲ ὁ πατακέσιμ. (οἴδα, οἴδας, οἴδε κλπ.) οἰσθα (οἴδ-θα) ἐκ τοῦ οἴδας.

(3) Ἡ κατάληξις -τι ἐγένετο -σι τῇ ἐπιδράσει τοῦ : (§ 70, δ') οἷον (φα-τι=) φη-σι, διεσώθη δὲ ἐν τῷ ἐσ-τι(ν) καὶ ἐν τῇ Αἰολικῇ καὶ Δωρικῇ διαλέκτῳ οἷον (φᾶμι, φᾶσι), φᾶτι. Ἐν δὲ τοῖς εἰς -ω τὸ σ τῆς -σι (τι) καταλήξεως κατ' ἄναλογίαν πρὸς τὸ δέν. πρόσωπον ἀπεβλήθη παρὰ τὸν κανόνα (§ 73 σημ. 2) οἷον (λεγ-ε-τι=λεγ-ε-σι=) λέγει.

(4) Ἡ κατάληξις τοῦ γ' πληθ. ἐν μὲν τοῖς εἰς -ω εἶναι -ντι, ἐν δὲ τοῖς εἰς μι ἡ -αντι, ἡτις μετεδόθη ἐκ τοῦ ἐνεργ. παρακειμένου. Είτα τροπὴ τοῦ τ (§ 70, δ') εἰς σ: -ντι, -αντι. Τὸ δὲ τῶν καταλήξεων τούτων ἀποβάλλεται πρὸ τοῦ σ καὶ τὰ πρὸ τοῦ φωνήντα ἐκτείνονται ἀναπληρωτικῶς οἷον (λύ-ο-ντι=λύ-ο-νσι=) λύοντι, (τιθε-αντι=τιθε-κνσι=) τιθέασι, (ἐντι=) εἰσι (φαντι=) φασι. Ἡ -αντι ἐγένετο ἐκ τῆς ἐνώσεως τοῦ θεμάτ. φωνήντος α τοῦ παρακ. μετά τῆς καταλ. -ντι.

ἐνεστῶτος, ὁ δὲ μέσος μέλλων τὰς τοῦ ἐνεστῶτος τῆς μέσης φωνῆς· οἶν λύ-ω, λυ-σ-ω, λύ-ο-μαι, λύ-σ-ο-μαι.

§ 323. Οἱ ἐνεργητ. ἀριθμός ἐν μὲν τῇ ὁριστικῇ ἔχει τὰς καταλήξεις τοῦ παρατατικοῦ, πανταχοῦ δ' ἀλλαχοῦ τὰς τοῦ ἐνεργητ. ἐνεστῶτος· οἶν ἔλαβ-ο-ν, ἔλαβ-ε-ς, λάβ-ω, λάβ-ο-ι-μι κλπ. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ ἐν τῇ μέσῃ φωνῇ ως πρὸς τὰς καταλήξεις τοῦ ἀριστου β'. οἶν ἐπελαβ-ό-μην, ἐπιλάβ-ω-μαι, ἐπιλαβ-ο-ι-μην κλπ.

§ 324. Τὸ α' ἐνικ. πρόσωπον τῆς ὁριστικῆς τοῦ ἐνεργητ. ἀρίστ. α' καὶ τοῦ παρακειμένου ἔχει κατάληξιν καὶ θεμ. φωνήν α'. οἶν ἐλυ-σ-α, λέλυ-κ-α, εἴπ-α, εὑρη-κ-α κλπ.

§ 325. Τὸ α' πρόσωπον τῆς εὐκτικῆς τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς τῶν μὲν εἰς -ω καταλήγει γενικῶς εἰς -μι, τῶν δὲ εἰς -μι καταλήγει εἰς -ν· οἶν γράφ-ο-ι-μι, λέγ-ο-ι-μι, ιστα-ίη-ν, θε-ίη-ν, δο-ίη-ν.

§ 326. Τὸ γ' πληθ. πρόσ. τῆς εὐκτικῆς ἐν τῇ ἐνεργητ. φωνῇ τῶν μὲν εἰς -ω καταλήγει εἰς -εν, τῶν δὲ εἰς -μι καταλήγει καὶ εἰς -εν καὶ εἰς -σαν· οἶν γράφ-ο-ι-εν, ιστα-ε-εν καὶ ιστα-ίη-σαν κλπ.

§ 327. Τὸ β' καὶ γ' ἐνικὸν πρόσ. καὶ τὸ γ' πληθυντ. τῆς εὐκτικῆς τοῦ ἀριστου ἐκτὸς τῶν καταλήξεων -αις, -αι,-αιεν ἔχει καὶ τὰς αἰολικὰς -ειας, -ειε, -ειαν, αἰτινες εἰναι συνηθέστεραι· οἶν λύ-σ-αις καὶ λύ-σ-ειας, λύ-σ-αι, λύ-σ-ειε, λύ-σ-αιεν καὶ λύ-σ-ειαν.

§ 328. Τὴν κατάληξιν -θι τῆς προστακτικῆς λαμβάνουσι·

α') Οἱ ἐνεστῶτες τῶν ῥημάτων φημί, εἰμι καὶ εἰμι· οἶν φά-θι, ισ-θι, ί-θι·

β') Πάντες οἱ παθ. ἀριστοι· οἶν (λύθη-θι· § 80 σημ.==) λύθη-τι, τρίβη-θι, φάνη-θι κλπ.

γ') Οἱ παρακειμενοι οἵδα, δέδοικα, ξοτηκα καὶ τέθνηκα· οἶν ισ-θι, δέ-δι-θι, ξιστα-θι, τέθνα-θι·

δ') Οἱ ἀρίστ. β' τοῦ ιστημι καὶ οἱ κατὰ τὰ εἰς -μι σχηματιζόμενοι ἀριστοι β' τῶν εἰς -ω (§ 406) οἶν οιτη-θι, βη-θι, γνω-θι, πη-θι.

Τὴν δὲ κατάληξιν -ς λαμβάνουσιν οἱ ἀριστοι τῶν ῥημάτων (ἔχω) σχέ-ς, (ἔκφρε-ς, (τίθημι) θέ-ς, (δίδωμι) δό-ς καὶ (ἴημι) ξ-ς. Πανταχοῦ δ' ἀλλαχοῦ εἰναι ἀκατάληκτον τὸ β' ἐνικ. πρόσωπον, πλὴν τοῦ ἀριστου α' καταλήγοντος εἰς -ο-ν· οἶν λύε, λύε, εἰπε, ἀλλὰ λύσ-ο-ν.

§ 329. Τὸ ἐνεργητ. ἀπαρέμφατον τῶν μὲν εἰς -ω ἔχει κατάληξιν -εν, πλὴν τοῦ ἀστού α' ἔχοντος -(α); τῶν δὲ εἰς -μι ἔχει κατάληξιν -ναι· οἶον (λύ-ε-εν=) λύειν, λῦ-σ-αι, ἴστα-ναι, τιθέ-ναι.

ΣΗΜ. Τὴν κατάληξιν -ναι λαμβάνουσι προσέτι·

α'.) Οἱ ἐνεργητικοὶ παρακείμενοι οἶον δελν-έ-ναι, τεθρά-ναι.

β'.) Οἱ παθητ. ἀστοῖς καὶ οἱ κατὰ τὰ εἰς -μι κλινόμενοι ἀστοῖς (§ 406). οἶον λυθῆ-ναι, γραφῆ-ναι, βιδ-ναι, ἀλδ-ναι, φῦ-ναι, τρῦ-ναι κλπ.

§ 330. Ἡ ἐνεργητ. μετοχὴ ἔχει κατάληξιν -σ-οῖον (γράψῃ-ντ-σ=) γράψα-σ, (ἴστα'-ντ-σ=) ἴστα'-σ (§ 164).

§ 331. Τὸ πρῶτον δυϊκὸν πρόσωπον τῆς μὲν ἐνεργ. φωνῆς ἐλλείπει καὶ ἀναπληροῦται ὑπὸ τοῦ α' πληθυντικοῦ οἶον λύομεν, λέγομεν. τῆς δὲ μέσης (-μεθον) εἰναι σπανιώτατον οἶον περιδώμεθον.

§ 332. Τὸ σ τῶν προσωπικῶν καταλήξεων -σαι καὶ -σο μεταξὺ δύο φωνήντων ἐν μὲν τοῖς εἰς -ω ἀποδόλλεται (§ 73) καὶ τὰ ὑπολειπόμενα φωνήντα συναιροῦνται· τὸ μὲν -εαι εἰς γ καὶ -ει, τὸ δὲ -ηαι εἰς γ, τὸ -εο εἰς -ου καὶ τὸ αο εἰς ω οἶον (λύε-σαι=λύε-αι=) λύη καὶ λύει, (λύη-σαι=λύη-αι=) λύη, (ἐλύε-σο=ἐλύε-ο=) ἐλύου, (ἐλύσα-σο=ἐλύσα-ο=) ἐλύσω. Ἐν δὲ τοῖς εἰς -μι καὶ τῷ παθητ. παρακειμ. καὶ ὑπερσυντελίκῳ φυλάττεται (§ 73 σημ.). οἶον ἴστα-σαι, λέλν-σαι, ἐλέλν-σο κτλ.

ΣΗΜ. Τὰ ῥήματα βούλομαι, δύομαι (μέλλ. τοῦ δρῦ ἐκ θέμ. δπ-) καὶ οἴομαι ἔχουσι μόνον τὸν εἰς -ει τύπον ἐν τῷ β' ἐν. προσώπῳ οἶον βούλει, δύει, οἴει.

§ 333. Τὸ β' ἐνικὸν πρόσωπον τῆς προσταχτικῆς τοῦ μέσου ἀστοῖς α' λήγει εἰς -αι οἶον λῦσ-αι, ποίησ-αι,

§ 334. Τὸ ἀπαρέμφατον τῆς μέσης φωνῆς ἔχει κατάληξιν -σθαι· οἶον λού-ε-σθαι, λού-σ-α-σθαι, ἴστα-σθαι, λελοῦ-σθαι καὶ ἡ μετοχὴ -ς (καθ') ὅσον τὸ -μενο- εἰναι πρόσφυμα (§ 311, 2). οἶον λύ-ε-σθαι, (γεγράφ-σθι=) γεγράφθαι (§ 73), λυ-ό-μενο-ς, γραφ-δ-μενο-ς.

§ 335. Ό παθ. ἀστοῖς α' καὶ β' σχηματίζεται κατὰ τὰ εἰς -μι, δι' ὃ καὶ στερείται συνδετικοῦ φωνήντος. Ἐχει δὲ τὰς καταλήξεις τῶν ἴστορικῶν χρόνων τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς ἐν τῇ ὄριστικῇ καὶ εὐκτικῇ οἶον ἐ-λύ-θη-ν, λυ-θε-ίη-ν.

ΣΗΜ. Οἱ τύποι τοῦ γ' πληθ. προσώπου τῆς προσταχτικῆς -τωσαρ καὶ -σθωσαρ εἰναι νεώτεροι.

Α'.

ΣΥΖΥΓΙΑ ΤΩΝ ΕΙΣ -Ω

Διαίρεσις τῶν εἰς -ω.

§ 336. Πάντα τὰ εἰς -ω ῥήματα δύνανται νὰ διαιρεθῶσιν ὡς πρὸς μὲν τὸν τονισμὸν (§ 287, σημ.).

α') εἰς **Βαρύτοτα**· οἶον γράφω, διγέλλω, κρίνω, λύω· καὶ

β') εἰς **Περισπώμενα**· οἶον νικῶ, πολεμῶ, στεφανῶ.

Ως πρὸς δὲ τὸν χαρακτῆρα τοῦ ῥηματικοῦ θέματος·

α') *Eis* **Αφωνόληπτα**, ἦτοι ἔχοντα χαρακτῆρα ἐν τῶν ἐννέα ἀφώνων (π , β , φ - κ , γ , χ - τ , δ , θ)· οἶον λείπ-ω, τρίβ-ω κλπ.

β') *Eis* **Υγρόληπτα καὶ Ενοινόληπτα**, ἦτοι ἔχοντα χαρακτῆρα ὑγρὸν καὶ ἔνρινον (λ , ρ - μ , ν)· οἶον (σ τέλ- j ω=) στέλλ-ω, σύρ-ω, τέμ-ω, κρίν-ω· καὶ.

γ') *Eis* **Φωνηντόληπτα**, ἦτοι ἔχοντα χαρακτῆρα φωνῆν 1) ι , ν μὴ συναιρούμενον· οἶον χρί-ω, λύ-ω, παιδεύ-ω· καὶ 2) a , e , σ συναιρούμενον· οἶον (τ ιμά-ω=) τιμῶ, (π οιέ-ω=)ποιῶ, (δ ηλό-ω=) δηλῶ.

Χρόνοι	Όριστική	Υποτακτική ¹	Εύ
'Ερεστώς	λύ -ω, -εις, -ει -ετον, -ετον -ομεν, -ετε, -ουσι(ν)	λύ -ω, -ης, -η -ητον, -ητον -ωμεν, -ητε, -ωσι(ν)	-οιμι, -οις, λύ -οιτον -οιμεν, -οιτε,
Παρατατ. ²	έλυ -ον, -εις, -ει -ετον, -έτην -ομεν, -ετε, -ον		
Μεττ. α'.	λύ -σω, -σεις, -σει -σετον, -σετον -σομεν, -σετε, -σουσι(ν)		-σοιμι, -σοις, λύ σοιτον, σοιμεν,-σοιτε
Μεττ. β'.	χριν -ῷ, -εῖς, -εῖ -εῖτον, εῖτον -οῦμεν, -εῖτε, -οῦσι		-οίην, -οίης, χριν -οῖμεν
'Αόρ. α'.	έλυ -σα, -σα-ς, -σε -σατον, -σάτην -σαμεν, -σατε, -σαν	λύ -σω, -σης, ση -σητον, -σητον -σωμεν, -σητε, -σωσι	-σαιμι, -σαις, λύ -σαιτον, -σαιμεν,-σιτε
'Αόρ. β'.	έλιπ -ον, -εις, -ει -ετον, -έτην -ομεν, -ετε, -ον	λίπ-ω, -ης, -η χτλ. ως ἐνεστώς	λίπ-οιμι,-οις,
Παραχ. α'.	λέλυ -κα, -κας, -κε -κατον, -κατον -καμεν, κατε, -κασι(ν)	λελύ -κω, -κης, -κη -κητον, -κητον κατ λελυ-κώς ὥ, ἡς, ἡ -κότε τίτον, τίτον -κότες ὠμεν, τίτε, ώσι	λελύ-κοιμι, -κοις κτλ. κατ λελυ-κώς εῖην, λελυ-κώς τίτε, ώσι
Παραχ. β'.	λέλοιπ -α, -ας, -ε -ατον, -ατον -αμεν, -ατε, -ασι(ν)	λελοίπ-ω,ης-η χτλ. ως ὁ ἐνεστώς	λελοίπ-οιμι, -οις,
'Υπερσ. α'	έλελύ -κειν, -κεις, -κει -κειτον, -κείτην -κειμεν, -κειτε, -κεσαν		
'Υπερσ. β'	έλελοίπ -ειν, -εις, -ει -ειμεν, -ειτε, -εσαν		
Μελ.τετελ.	λελυ -κώς ἔσομαι, ἔση, ἔσται -κότες ἔσεσθον, -σθον -κότες ἔσβεθα, -σθε, νται		-κώς ἔσοι- λελυ -κότες ἔσοι- -κότες ἔσοι-

Σημ. Πρὸς πλήρη ἐποπτείαν τῶν τύπων πάντων τῶν χρόνων, α' καὶ β', ἔκριναμεν κα-
¹ 'Η ύποτακτική καὶ ἡ προστακτική δὲν ἔχουσι μέλλοντα. ² 'Ο παρατατικός καὶ τῇ μετοχῇ ταυτίζονται κατὰ τύπον (οὐχὶ δὲ καὶ κατὰ σημασίαν), ὃ μὲν παρ-

ΤΩΝ ΕΙΣ -Ω

της Ἐνεργητικῆς φωνῆς.

κτική	Προστακτική ⁽¹⁾	Απαρέμφ.	Μετοχή
-οι οίτην -οιεν	-ε, -έτω λύ -ετον, έτων -ετε, -όντων καὶ -έτωσαν	λύ-ειν	-ών λο' -ουσα -ον
-σοι -σοίτην -σοιεν		λύ-σειν	-σων -σουσα -σον
-οίη (καὶ -οῖμι, -οῖε, -οῖ) -οῖτον, -οίτην -οῖτε, -οίεν		χριν-εῖν	-ῶν χριν -ουσα -οῦν
καὶ -σεις, -σαι καὶ -σειε -σαιτην -σαιεν καὶ -σειαν	-σον, σάτω λύ-σατον, -σάτων -σατε, -σάντων ή -άτωσαν	λύ-σαι	-σας λο' -σασα -σαν
-οι κτλ. ώς ὁ ἐνεστώς	λίπ-ε, -έτω κτλ. ώς ὁ ἐνεστώς	λιπ-εῖν	-ών, λιπ -ουσα -όν
-κοι	λέλυ-κε, -έτω καὶ συνήθως περιφρ. -κώς ἵσθι, ἔστω		
εἴης, εἴη κλπ.	λελυ -κότε ἔστον, ἔστων -κότες ἔστε, ἔστων καὶ ἔστωσαν	λελυ-κέναι	-κώς λελυ -κυῖα -κός
-οι κτλ. ώς ὁ ἐνεστώς	-ώς ἵσθι, ἔστω λελοιπ-ότε ἔστον, ἔστων -ότες ἔστε, ἔστων καὶ ἔστωσαν	λελοιπ-έναι	-ώς λελοιπ-υῖα -ός
μην, ἔσοιο, ἔσοιτο σθον, ἔσοισθην μεθα, ἔσοισθε, -ντο		λελυ-κώς κτλ ἔσεσθαι	-κώς ἔσόμενος λελυ -κυῖα-μένη -κός ἔσόμενον

λόν νά προσθέσωμεν τοὺς ἔλλείποντας δέ εἰς ἄλλων ρημάτων.
 καὶ ὑπερσυντέλικος ὑπάρχουσι μόνον ἐν τῇ ὄριστικῇ, ἐν δὲ ταῖς λοιπαῖς ἐγκλίσεσσι
 τατικὸς τῷ ἐνεστῶτι, ὁ δέ ὑπερσυντέλικος τῷ παρακειμένῳ.

Χρόνοι	Όριστική	Υποτακτική	Ε ὑ
Ἐρεστώς	λύ -ομαι, -η(ει), -εται -εσθον, -εσθον -όμεθα, -εσθε, -ονται	λύ -ωμαι, -η, -ηται -ησθον, -ησθον -άμεθα, -ησθε, -ωνται	-οίμην,-οιο, λυ -οισθον, -οίμεθα,-οισθε,
Παρατατ.	έλυ -όμην, -ου, -ετο -εσθον, -εσθην -όμεθα, -εσθε, -οντο		
Μ. μέλ. α'.	λύ -σομαι, -ση(ει), -εται -τσεσθον, -τσεσθον -σόμεθα, -τσεσθε, -τσονται		λυ -σοίμην, -στισθον, -σοίμεθα,
Μ. μέλ. θ'.	χριν -οῦμαι, -ῆ(ει), -εται -εισθον, -εισθον -ούμεθα, -εισθε, -οῦνται		χριν -οίμην, -οισθον -οίμεθα,
Μ. ἀδρ. α'.	έλυ -σάμην, -σω, -σατο -σασθον, -σάσθην -σάμεθα, -σασθε, -σαντο	λύ -σωμαι, -ση, -σηται -σησθον, -σησθον -σώμεθα, -σησθε,-νται	λυ -σαίμην, -σασθον -σαίμεθα,
Μ. ἀδρ. θ'.	έλιπ -όμην, -ου, -ετο -εσθον, -εσθην -όμεθα, -εσθε, -οντο	λίπ-ωμαι, -η, -ηται χτλ. ως ὁ ἐνεστώς	λιπ -οίμην -οισθον -οίμεθα
Π. μέλ. α'.	λυ -θήσομαι, -θήση(ει),σεται -θήσεσθον, -θήσεσθον -θήσόμεθα, -θήσεσθε,-νται		λυ -θησοίμην, -θησοίμεθα
Π. μέλ. θ'.	γραφ -ήσομαι, -ήση, -ήσεται -ήσεσθον, -ήσεσθον -ησόμεθα, -ήσεσθε, -νται		-ησοίμην, γραφ -ησοισθον -ησοίμεθα,
Π. ἀδρ. α'.	έλυ -θην, -θης, -θη -θητον, -θήτην -θημεν, -θητε, -θησαν	λυ -θῶ, -θῆς, -θῆ -θητον, -θήτον -θῶμεν, -θητε, -θῶσι	λυ -θείην,-θείης, -θείτον, -θείμεν,-εῖτε
Π. ἀδρ. θ'.	έγραφ -ην, -ης, -η -ητον, -ήτην -ημεν, -ητε, -ησαν	γραφ -ῶ, -ῆς, -ῆ -ητον, -ῆτον -ῶμεν, -ῆτε, -ῶσι	-είην, γραφ -είτον -είημεν καὶ
Παρακείμ.	λέλυ -μαι, -σαι, -ται -θον, -σθον -μεθα, -σθαι, -νται		-μένος ὡ, ἵε, ἵ
Τπερσοντ.	έλελύ -μην, -σο, -το -σθον, -σθην -μεθα, -σθε, -ντο	λελυ -μένω ἡτον, ἡτον -μένοι ὕμεν, ἡτε, ὕσι	λελυ-μένω εἰτον, -μένοι εῖ-
Τετ. Μελ.	λελύ-σομαι, -ση(ει),-σεται χλ. καὶ λελυμένος ἔσομαι χτλ.		-σοίμην,-οιο λελυ -μένος εσοί-

τῆς Παθητικῆς καὶ Μέσης Φωνῆς

κτικὴ	Προστακτικὴ	Απαρέμφ.	Μετοχὴ
-οιτο -οἰσθην -οιντο	-ου, -έσθω λύ -εσθιν, έσθων -εσθε, -έσθων (καὶ -έσθωσαν)	λύ-εσθαι	-όμενος λυ -ομένη -όμενον
-σοιτο, -σοιτο -σοισθην -σοισθε, -σοιντο		λύ-σεσθαι	-σόμενος λυ -σομένη -σόμενον
-οιο, -οιτο -οίσθην -οισθε, -οῖντο		χριν-είσθαι	-ούμενος χριν -ουμένη -ούμενον
-σαιο, -σαιτο -σαισθην -σαισθε, -σαιντο	-σαι, -σάσθω λύ -σασθιν, -σάσθων -σασθε, -σάσθων (σάσθωσαν)	λύ-σασθαι	-σάμενος λυ -σαμένη -σάμενον
-οιο, -οιτο -οίσθην -οισθε, -οῖντο	λι-ποῦ, -έσθω κτλ. ώς ὁ ἐνεστῶς	λιπ-έσθαι	-όμενος λιπ -ομένη -όμενον
-θήσοιο, -θήσοιτο -θήσοισθων, -θήσοισθην -θήσοισθε, -θήσοιντο		λυ-θήσεσθαι	-θησόμενος λυ -θησομένη -θησομενον
-ήσοιο, -ήσοιτο -ησοισθην -ησοισθε, -ησοιντο		γραφ-ήσεσθαι	-ησόμενος γραφ -ησομένη -ησομενον
-θείη -θείην -θείεν καὶ -θείησαν	-θήτι, -θήτω λύ -θητον, θήτων -θητε, -θέντων (-θήτωσαν)	λυ-θήγναι	-θείς λυ -θείσα -θέν
-είης, είη ἢ -εῖτον, -ειήτην ἢ -είτην -είμεν, -εῖτε, -είεν	-ηθι, ήτω γραφ-ητον, -ήτων -ητε, -έντων (-ητωσαν)	γραφ-ηγχι	-είς γραφ -είσα -έν
εἶης, -εῖη είτην -μεν, είτε, είεν	-σο, -σθω λέλυ -σθιν, -σθων -σθε, -σθων (-σθωσαν)	λελύ'-σθαι	-μένος λελυ -μένη -μένων
-σοιτο καὶ -μην κτλ.		λελύ-σεσθαι καὶ λελυ-μένων ἔσεσθαι	λελυσόμενος καὶ λελυ -μένος ο εσό- [μενος]

§ 339. Παραδείγματα παρακειμένων καὶ ὑπεροδ. τῆς παθητικ. καὶ μέσης φωνης συμφωνολήκτων δημάτων.

Όριστ. παραχείμ.	Τηρεσυντέλικος	Προσταχτικὴ	Απαρέμφατ. καὶ Μετοχὴ
γέγραμ-μαι	έγεγράμ-μην		
γέγραψι	έγέγραψο	γέγραψο	γεγράφ-θαι
γέγραπ-ται	έγέγραπ-το	γεγράρθω	
θέμα γέγραφ-θον	έγέγραφ-θον	γέγραφ-θον	
γέγραφ-θον	έγεγράφ-θην	γεγράφ-θων	γεγραμ-μένος
γεγράμ-μεθι	έγεγράμ-μεθι		γεγραμ-μένη
γέγραφ-θε	έγέγραφ-θε	γέγραφ-θε	γεγραμ-μένον
γεγραμμένοι εἰσί(ν)	γεγραμμένοι ἦσαν	γεγράφ-θων-(θωσαν)	
πέπραγ-μαι	έπεπράγ-μην		
πέπραξι	έπέπραξο	πέπραξο	πεπράχ-θαι
πέπρακ-ται	έπέπρακ-το	πεπράχ-θω	
θέμα πεπράχ-θον	έπέπραχ-θον	πεπράχ-θον	πεπραγ-μένος
πέπραχ-θον	έπεπράχ-θην	πεπράχ-θων	πεπραγ-μένη
πεπράγ-μεθι	έπεπράγ-μεθι		πεπραγ-μένον
πέπραχ-θε	έπέπραχ-θε	πέπραχ-θε	
πεπραγ-μένοι εἰσί	πεπραγμένοι ἦσαν	πεπράχ-θων (-χθωσαν)	
πέπεισ-μαι	έπεπεισ-μην		
πέπει-σαι	έπέπει-σο	πέπει-σο	πεπεῖ-σθαι
πέπεισ-ται	έπέπεισ-το	πεπεί-σθω	
θέμα πεπει-σθον	έπέπει-σθον	πέπει-σθον	πεπεισ-μένος
πέπει-σθον	έπεπει-σθην	πεπεί-σθων	πεπεισ-μένη
πεπει-σμεθι	έπεπει-σμεθι		πεπεισ-μένον
πέπει-σθε	έπέπει-σθε	πέπει-σθε	
πεπεισμένοι εἰσί	πεπεισμένοι Ἠσαν	πεπει-σθων (-σθωσαν)	
ἡγγελ-μαι	ἡγγέλ-μην		
ἡγγελ-σαι	ἡγγελ-σο	ἡγγελ-σο	ἡγγέλ-θαι
ἡγγελ-ται	ἡγγελ-το	ἡγγέλ-θω	
θέμα ἡγγελ-θον	ἡγγελ-θον	ἡγγελ-θον	ἡγγελ-μένος
ἡγγελ-θον	ἡγγέλ-θην	ἡγγέλ-θων	ἡγγελ-μένη
ἡγγέλ-μεθι	ἡγγέλ-μεθι		ἡγγελ-μένον
ἡγγελ-θε	ἡγγελ-θε	ἡγγελ-θε	
ἡγγελ-μένοι εἰσί	ἡγγελμένοι Ἠσαν	ἡγγέλθων (-θωσαν)	
πέφρασ-μαι	έπεφράσ-μην		
πέφχν-σαι	έπέφχν-σο	πέφαν-σο	πεφάν-θαι
πέφχν-ται	έπέφχν-το	πεφάν-θω	
θέμα πέφχν-θον	έπέφχν-θον	πέφαν-θον	πεφασ-μένος
πέφχν-θον	έπεφάν-θην	πεφάν-θων	πεφασ-μένη
πεφάσ-μεθι	έπεφάσ-μεθι		πεφασ-μένον
πέφχν-θε	έπέφχν-θε	πέφαν-θε	
πεφρασμένοι εἰσί	πεφρασμένοι Ἠσαν	πεφάν-θων (-θωσαν)	

ΣΗΜ. Πρὸς ἔποιψιν τῶν διαφόρων μέταβολῶν τῶν χαρακτήρων τῶν συμφωνολήκτων ἥημάτων τῶν συμβούνουσῶν μετὰ τὴν προσθήκην τῶν προσωπικῶν

καταλήξεων παραθέμεθα τούς προκειμένους πίνακας. Ἐνταῦθα ἡ διδασκαλία τῶν §§ 68—75.

Παραδείγματα πρὸς ἀσκησιν: βλέπω, λείπω, τρέπω, τρίβω, ἀμείβω, στρέφω, γράφω, ἀλεῖφω, γλύφω, τήκω, πλέκω, δώκω, λέγω, ἀλλάττω, ἀρχω, βρέχω, κλέπτω, θάπτω, ράπτω, βίπτω, σπεύδω, σπένδω, εὑδω, κράζω, ἀρπάζω, δοξάζω, ὄνομάζω, σώζω, σχολάζω, ἐργάζομαι, ἀγγέλλω, ἀνατέλλω, βίλλω, θάλλω, πάλλω, στελλω, σφάλλω, φύλλω, ἀγέρω, φεύρω, κείω, χειρῶ, δύνομαι, καθαίρω, σύρω, νέμω, γέμω, τρέμω, φείνω, κρίνω, πλύνω, λευκάω, μαρτινῶ, φθίνω, ἀποκτείνω, χρίω, κυδίω, μηνίω, ισχύω, θύω, δακρύω, μηνύω, ξύω, ἀνύω (καὶ ἀνύτω), αρύω (καὶ ἀρύτω), παλαιώ, πταίω, κλαίω, θραυσω, ϕύνω, παύω, σείω, κλείω, παιδεύω, βασιλεύω, βουλεύω, φυτεύω, θωπεύω, ἐνεδρεύω, ἀκούω, κρούω, κολούω κλπ.

β') Περισπώμενα ἢ συνηρομένα.

§ 340. Ἐκ τῶν εἰς -ω φωνηντολήκτων ῥημάτων (§ 336, γ') τὰ ἔχοντα χαρακτῆρα α, ε, ο ἐν τῷ ἐνεστῶτι καὶ παρκτατικῷ ἀμφοτέρων τῶν φωνῶν συναιροῦσι τοῦτον μετὰ τῶν συνδετικῶν φωνηντῶν καὶ τῶν προσωπικῶν καταλήξεων, διὸ καὶ συνηρομένα ἢ περισπώμενα καλοῦνται· οἷον (*τιμά-ω=*)ιμῶ, (*ποιέ-ω=*)ποῶ, (*δηλό-ω=*)δηλῶ.

§ 341. Τὰ συνηρομένα δικιροῦνται ὡς πρὸς τὸν χαρακτῆρα εἰς τρεῖς τάξεις, ὃν ἡ πρώτη ἔχει χαρακτῆρα α, ἡ δευτέρα ε καὶ ἡ τρίτη ο. Γίνεται δὲ ἡ συναίρεσις τῶν χαρακτήρων μετὰ τῶν συνδετικῶν φωνηντῶν καὶ καταλήξεων ὡς ἔξης·

$\tau \circ x + e$	$: \tau i m x - e = x$	$\tau \circ \alpha + o i = \omega : \tau i m \acute{a} - o i m i = \ddot{\omega} m i$
$\quad \quad \quad = x$		
$\gg \alpha + n$	$: \tau i m \acute{a} - \eta \tau e = \ddot{\alpha} t e$	
$\gg \alpha + e i$	$: \tau i m \acute{a} - e i s = \tau i m \dot{\chi} \acute{s}$	$\gg \alpha + o : \tau i m \acute{a} - o m e n = \ddot{\omega} m e n$
$\gg \alpha + \eta$	$: \tau i m \acute{a} - \eta s = \tau i m \dot{\chi} \acute{s}$	$\gg \alpha + \omega : \tau i m \acute{a} - \omega n = \ddot{\omega} n$
	$\tau \circ e + e = e i : \pi o i e - e = \pi o i e i$	
	$\gg e + o = o u : \pi o i e - o - m e n = o m e n$	

Τὸ ε πρὸ μακρῶν φωνηντῶν ἡ διφθόγγων ἀποβάλλεται· οἷον *ποιέ-ω=ῶ*, *ποέ-εις=ποιεῖς*.

$\tau \circ o + e$

$= o o$	$: \delta \eta \lambda (o e) o u$	$\tau \circ o + e i : \delta \eta \lambda (\delta - e i) o i e$	$\left\{ \begin{array}{l} \delta \eta \lambda (o e) o u \\ = o i e \end{array} \right\} = o i$	$\left\{ \begin{array}{l} \delta \eta \lambda (\delta - e i) o i e \\ = \omega \end{array} \right\} = \omega$
---------	-----------------------------------	---	--	---

$\tau \circ o + o$

$= o o$	$: \delta \eta \lambda (o o) o u m e n$	$\tau \circ o + \eta : \delta \eta \lambda (\delta \eta \acute{s}) o i s$	$\tau \circ o + \omega : \delta \eta \lambda (\delta - \omega) \ddot{\omega} m e n$
---------	---	---	---

Τὸ ο πρὸ οι καὶ ου ἀποβάλλεται· οἷον (*δηλό-οιμι=*) δηλοῖμι, (*δηλό-ουσι=*)δηλοῦσι(ν).

ΣΗΜ. Ἐν τῷ ἀπαρεμφ. τὸ *a+eir* συναιρεῖται εἰς ar καὶ τὸ *o+eir* εἰς ou, διότι ἡ διφθόγγος ει είναι νόθος ὡς προελθοῦσα ἐκ ταῦ ε-er (ἰδὲ § 45, 2, 2 ὑποσ.). οἷον (*τιμά-ε-ειν=τιμά-ειν=*) τιμᾶν, (*δηλό-ε-ειν=δηλό-ειν=*) δηλοῦν.

ΣΥΖΥΓΙΑ ΤΩΝ
Α' Τάξις

§ 341

Τύπος τῆς Ἐνεργ-

Χρόνοι	Οριστική	Υποτακτική	Εύ
Ἐνεστώς	(τιμά-ω) τιμῶ	(τιμά-ω) τιμῶ	(τιμά-οιμι) τιμῶ-
	(τιμά-εις) τιμᾶς	(τιμά-ης) τιμᾶς	(τοιμά-οις) τιμᾶς
	(τιμά-ει) τιμᾶ	(τιμά-η) τιμᾶ	(τιμά-οι) τιμῶ
	(τιμά-ετον) τιμάτον	(τιμά-ητον) τιμάτον	(τιμά-οιτον) τιμῶ-
	(τοιμά-ετον) τιμάτον	(τιμά-ητον) τιμάτον	(τιμά-οίτην) τιμῶ-
	(τιμά-ομεν) τιμῶμεν	(τιμά-ωμεν) τιμῶμεν	(τιμά-οιμεν) τιμῶ-
	(τιμά-ετε) τιμάτε	(τιμά-ητε) τιμάτε	(τιμά-οιτε) τιμῶ-
	(τιμά-ουσιν) τιμῶσι(ν)	(τιμά-ωσι) τιμῶσι	(τιμά-οιεν) τιμῶ-
	(έτιμα-ον) ἐτίμων,	(έτιμα-ες) ἐτίμας,	(έτιμα-ε) ἐτίμα
Παρατατ.		(έτιμά-ετον) ἐτίματον,	(έτιμα-έτην) ἐτίματην
	(έτιμά-ομεν) ἐτίμωμεν,	(έτιμά-ετε) ἐτίματε,	(έτιμα-ον) ἐτίμων
Μέλλ. α'	τιμήσω, -σεις, -σει		τιμήσοιμι, -σοις,
Ἄριστ. α'	έτιμησα, -σας, -σε(ν)	τιμήσω, -σης, -ση	τιμήσαιμι, -σαις καὶ
Παραχ.	τετιμήκα, -κας, -κε(ν)	τετιμήκω -κης, -κη καὶ	τετιμήκοιμι, -κοις,
Τύπερσ.	έτετιμήκειν, -κεις, -κει	τετιμήκως ᾖ, ἥς, ἥ	τετιμήκως εἴην,
Τετλ. μέλ.	τετιμηκώς ἔσομαι, -η(ει), ἔσται		τετιμηκώς ἔσοι-

Τύπος τῆς Παθητικῆς

Ἐνεστώς	(τιμά-ομαι) τιμῶμαι	(τιμά-ομαι) τιμῶμαι	(τιμάζομην)
	(τιμά-η(ει)) τιμᾶ	(τιμά-η) τιμᾶ	(τιμά-οιο)
	(τιμά-εται) τιμάται	(τιμά-ηται) τιμάται	(τιμά-οιτο)
	(τιμά-εσθον) τιμάσθον	(τιμά-ησθον) τιμάσθον	(τιμά-οισθον)
	(τιμά-εσθον) τιμάσθον	(τιμά-ησθον) τιμάσθον	(τιμά-οισθην)
	(τιμά-όμεθα) τιμῶμεθ	(τιμά-ωμεθ) τιμώμεθα	(τιμά-οίμεθ)
	(τιμά-εσθε) τιμάσθε	(τιμά-ησθε) τιμάσθε	(τιμά-οισθε)
	(τιμά-ονται) τιμῶνται	(τιμά-ωνται) τιμῶνται	(τιμά-οιντο)
	(έτιμα-όμην) ἐτίμωμην,	(έτιμά-ου) ἐτίμω, (έτιμά-ετο) ἐτίματο,	
Παρατατ.	(έτιμά-εσθον)-άσθον (έτιμα-έσθην) -άσθην	(έτιμά-εσθε) -άσθε, (έτιμά-οντο) -ῶντο	
Μ. μέλλων	τιμή-σομαι, -η(ει), -εται		τιμη-σοίμην,
Μ. ἀριστ.	έτιμη-σάμην, -ω, -το	τιμήσωμαι, -ση, -σηται	τιμη-σάμην,
Παθ. μέλ.	τιμη-θήσομαι, -η(ει), -εται		τιμη-θησοίμην,
Παθ. ἀρι.	έτιμη-θην, -θης, -θη	τιμηθῶ, -θῆς, -θῆ	τιμη-θείην
Παραχ.	τετιμη-μαι, -σαι, -ται		
Τύπερσ.	έτετιμημην, -σο, -το	τετιμημένος ᾖ, ἥς, ἥ	τετιμημένος εἴην
Τετ. μέλλ.	τετιμή-σομαι, -η(ει), εται		τετιμη-σοίμην,

ΠΕΡΙΣΠΩΜΕΝΩΝ

εἰς -αω

γητικῆς Φωνῆς-

κτικὴ	Προστακτικὴ	Απαρέμφ.	Μετοχὴ
μι τίκη τιμώην τιμώης τιμῷη	(τίμα-ε) (τίμα-έτω) (τίμα-τον) (τίμα-έτων) (τίμα-έτε) (τίμα-όντων)	τίμα τιμάτω τιμάτον τιμάτων τιμάτε τιμώντων	
τον την μεν τε εν			(τιμά-ειν) τιμᾶν
	xai		(τιμά-ων) (τιμά-ουσα) (τιμά-ον)
	(τίμα-έτωσαν)	τιμάτωσαν	τιμῶν τιμῶσα τιμῶν
-σοι		τιμήσειν	τιμήσων, -σουσα, -σον
-σειας -σαιτῆσεις	τιμησον, τιμησάτω	τιμήσαι	τιμήσας, -σασα, -σαν
-χοι καὶ εἴης, εἴη	τετιμηκώς ἴσθι, ἔστω	τετιμηκέναι	τετιμηκώς, -χυῖα, -χός
μην, -οιο, -οιτο		τετιμηκώς ἔσεσθαι	τετιμηκώς ἐσόμενος

καὶ Μέδος Φωνῆς-

τιμωμην τιμῷο τιμῷτο τιμῷσθον τιμῷσθην τιμῷσθε τιμῷντο	(τίμα-ου) (τίμα-έσθω) (τίμα-εσθον) (τίμα-εσθων) (τίμα-εσθε) (τίμα-εσθων) xai (τίμα-έσθωσαν)	τιμῶ τιμάσθω τιμάσθον τιμάσθων τιμάσθε τιμάσθων τιμάσθωσαν	(τιμά-εσθαι) τιμᾶσθαι	(τίμα-όμενος) τιμώμενος (τίμα-ομένη) τιμωμένη (τίμα-όμενον) τιμώμενον
-σοιο, -σοιτο		τιμήσεσθαι	τιμησόμενος, -νη, -νον	
-σαιο, -σαιτο	τίμη-σαι, -σάσθω	τιμήσασθαι	τιμησάμενος, -νη, -νον	
-σοιο, -σοιτο		τιμηθήσεσθαι	τιμηθησόμενος, -η, -ον	
-θείης, -θείη	τιμή-θητι, -θητω	τιμηθῆναι	τιμηθείς, -θεῖσα, -θέν	
εἴης, -εἴη	τετιμή-σο, -σθω	τετιμῆσθαι	τετιμημένος, -μένη-μενον	
-σοιο, -σοιτο		τετιμήσεσθαι	τετιμησόμενος. κτλ.	

ΣΥΖΥΓΙΑ ΤΩΝ
Β' Τάξις
Τύπος τῆς Ἐνεργής

§ 342

Χρόνοι	Οριστική	Τυποτακτική	Εύ	
'Ενεστώς	(ποιέω)	ποιῶ	(ποιέ-οιμι)	ποιοῦμι
	(ποιέ-εις)	ποιεῖς	(ποιέ-ης)	ποιῆς
	(ποιέ-ει)	ποιεῖ	(ποιέ-η)	ποιῆ
	(ποιέ-ετον)	ποιεῖτον	(ποιέ-ητον)	ποιῆτον
	(ποιέ-ετον)	ποιεῖτον	(ποιέ-ητον)	ποιῆτον
	(ποιέ-ομεν)	ποιοῦμεν	(ποιέ-ωμεν)	ποιῶμεν
	(ποιέ-ετε)	ποιεῖτε	(ποιέ-ητε)	ποιῆτε
Παρατατ.	(ποιέ-ουσι)	ποιοῦσι(ν)	(ποιέ-ωσι)	ποιῶσι(ν)
	(ἐποίε-ον) ἐποίουν,	(ἐποίε-εις) ἐποίεις,	(ἐποίε-ε) ἐποίει	
	(ἐποιέ-ετον)	(ἐποιεῖτον) (ἐποιε-έτην) ἐποιείτην	(ἐποιε-ομεν) ἐποιοῦμεν, (ἐποιε-ετε) ἐποιεῖτε (ἐποίε-ον) ἐποίουν	
Μέλλων α'	ποιή-σω, -εις, -σει κλπ.		ποιή-σιμι, -σοις-	
'Άρισ. α'	ἐποίη-σα, -σας, -σε(ν) κλπ.	ποιή-σω, -σης, -ση	ποιή-σαιμι, -σαικαλ	
Παραχ. α'	πεποιή-κα, -κας, -κε(ν) κλπ.	πεποιηκα, -κης, -κη καὶ	πεποιή-κοιμι, -κοις, καὶ	
'Υπερ. α'	ἐπεποιήκειν, -εις, -ει κλπ.	πεποιη-κώς ὡ, ἥς, ἦ	πεποιη-κώς εἶην	
Μέλλων τετελεσ.	πεποιη-κώς ἔσομαι -η(-ει), ἔσται κλπ.		πεποιη-κώς ἔσοι-	
Τύπος τῆς Παθητικῆς				
'Ενεστώς	(ποιέσ-μαι)	ποιοῦμαι	(ποιε-οίμην)	
	(ποιέ-η(ει))	ποιη(εῖ)	(ποιέ-οι)	
	(ποιέ-ται)	ποιεῖται	(ποιέ-οιτο)	
	(ποιέ-εθον)	ποιεῖσθον	(ποιέ-οισθον)	
	(ποιέ-εθον)	ποιεῖσθον	(ποιε-οισθη)	
	(ποιέ-όμεθα)	ποιοῦμεθα	(ποιε-οίμεθα)	
	(ποιέ-εσθε)	ποιεῖσθε	(ποιέ-οισθε)	
	(ποιέ-ονται)	ποιοῦνται	(ποιέ-οιντο)	
	(ἐποιε-θην) ἐποιούμην,	(ἐποιέου) ἐποιοῦ, (ἐποιε-ετο) ἐποιεῖτο		
Παρατατ.	(ἐποιε-εσθον)	ἐποιεῖσθον, (ἐποιε-έσθην) ἐποιείσθην		
	(ἐποιε-όμεθα) ἐποιούμεθα,	(ἐποιε-εσθε) ἐποιεῖσθε, (ἐποιε-οντο) -οῦντο		
Μ. μέλλων	ποιή-σομαι, -η, -εται κλ.		ποιη-σοίμην, -σοι	
Μ. ἀδριστ.	ἐποιη-σάμηη, -σω, -σατο	ποιή-σωμαι, -ση, -ηται	ποιη-σαίμην, -σαιο	
Π. μέλλων	ποιη-θήσομαι, -η, -εται		ποιη-θησάμην, σοιο	
Π. ἀδριστ.	ἐποιη-θην, -θης, -θη	ποιη-θῶ, θης, -θη	ποιη-θείην, -θείης	
Παραχ.	πεποιή-μαι, -σαι, -ται			
'Υπερα.	ἐπεποιή-μην, -σο, -το	πεποιη-μένος ὡ, ἥς, ἦ	πεποι-ημένος εἶην	
Μελ.τετ.	πεποιη-σομαι, -η(-ει) -ται		πεποιη-σοίμην	

ΠΕΡΙΣΠΩΜΕΝΩΝ

εἰς -έω

γητικῆς Φωνῆς.

κ τ i k n	Προστακτική	Απαρέμφ.	Μετοχή
· ποιώ̄ην	(ποίε-ε)	ποίει	
· ποιώ̄ης	(ποίε-έτω)	ποιείτω	
· ποιώ̄η	(ποίε-έτον)	ποιείτον	
οῖτον	(ποίε-έτων)	ποιείτων	
οίτην	(ποίε-έτε)	ποιείτε	
οίμεν	(ποίε-όντων)	ποιούντων	
οῖτε		καὶ	
οῖεν	(ποίε-έτωσαν)	ποιείτωσαν	
-σοι			
σειας σαι η̄-σεισ	ποίη-σον, -άτω κλπ.	ποιή-σειν	ποιή-σων, -σουσα, -σον
-χοι			
εἴης, εἴη	πεποιηχ-ώς ΐσθι, ἔστω	πεποιη-κέναι	πεποιη-χώς, -χυῖα, -χός
μην, -οιο, -οίτο		πεποιη-χώς ἔσεσθι	πεποιη-χώς ἐσόμενος, εσομένη, ἐσόμενον,

καὶ Μέσης Φωνῆς.

ποιούμην	(ποι-έου)	ποιοῦ	
ποιούσιο	(ποιε-έσθω)	ποιείσθω	
ποιούστο	(ποιε-έσθον)	ποιείσθον	
ποιούσθον	(ποιε-έσθων)	ποιείσθων	
ποιούσθην	(ποιε-έσθε)	ποιείσθε	
ποιούσμεθα	(ποιε-έσθων)	ποιείσθων	
ποιούσθε		καὶ	
ποιούντο	(ποιε-έσθωσαν)	ποιείσθωσαν	
-σοίτο			
-σαιτο	ποίη-σαι, -σάσθω	ποιή-σεσθαι	ποιη-σόμενος, -νη, -νον
-θησαιτο		ποιή-σασθαι	ποιη-σάμενος, -νη, -νον
-θείη	ποιή-θητι, -θήτω	ποιη-θήσεσθαι	ποιη-θησόμενος, -η -ον
εἴης, εἴη	πεποιή-σο, -σθω	ποιη-θηναι	ποιη-θείς, -θεῖσα, -θὲν
σοίτο, -σοίτο		πεποιή-σθαι	πεποιη-μένος, -μένη, [-μένον]
		πεποιη-σεσθαι	πεποιη-σόμενος

ΣΥΖΥΓΙΑ ΤΩΝ

Γ' τάξις

Τύπος της Ἐνεργη

§ 343

Χρόνοι	Οριστική	Τυποτακτική	Εύ
Ἐνεστώς	(δηλό-ω)	δηλῶ	(δηλό-οιμι)
	(δηλό-εις)	δηλοῖς	(δηλό-οις)
	(δηλό-ει)	δηλοῖ	(δηλό-οι)
	(δηλό-ετον)	δηλοῦτον	(δηλό-οιτον)
	(δηλό-ετον)	δηλοῦτον	(δηλό-οιτον)
	(δηλό-οιμεν)	δηλοῦμεν	(δηλό-οιμεν)
	(δηλό-ετε)	δηλοῦτε	(δηλό-οιτε)
	(δηλό-ουσι)	δηλοῦσι(ν)	(δηλό-οιεν)
Παρατατ.	(έδηλο-ον)	έδηλουν,	(έδήλο-ε)
		(έδηλο-ες)	έδήλους,
		(έδηλο-ετον)	(έδηλο-ετην)-ούτην
		(έδηλο-ομεν)	(έδηλο-ετε)
Μέλλ. α'.	δηλώ-σω, -σεις, -σει		δηλώ-σαιμι, -σαις
	έδηλωσα, -σας, -σε	δηλώ-σω, -σης, -ση	δηλώ-σαιμι, -σαις
Παραχ.	δεδηλώ-κα, -κας, -κε	δεδηλώ-κω, -κης, -κη και	δεδηλώ-καιμι,
	έδ-δηλώ-κειν, -κεις, -κει	δεδηλωκώς ώ, ής, η	και δεδηλω-κώς
Τετ. μέλλ.	δεδηλω-κώς ἔσομαι, -η(ει)	[έσται]	δεδηλω-κώς ἔσοι-

Τύπος της Παθητικής

Ἐνεστώς	(δηλό-ομαι)	δηλοῦμαι	(δηλό-οιμην)	δη-
	(δηλό-η(ει))	δηλοῖς	(δηλό-οιο)	δη-
	(δηλό-εται)	δηλοῦται	(δηλό-οιτο)	δη-
	(δηλό-εσθον)	δηλοῦσθον	(δηλό-οισθον)	δη-
	(δηλό-εσθον)	δηλοῦσθον	(δηλό-οισθην)	δη-
	(δηλο-ομεθ) δηλούμεθα	δηλοῦμεθα	(δηλο-οιμεθα)	δη-
	(δηλό-εσθε)	δηλοῦσθε	(δηλό-οισθε)	δη-
	(δηλό-ονται)	δηλοῦνται	(δηλό-οιντο)	δη-
Παρατατ.	(έδηλο-ομην)	-ούμην,	(έδηλό-ον)	-ούτο
		(έδηλό-εσθον)	-ούσθον,	(έδηλο-εσθην)
	(έδηλο-ομεθα)	-ούμεθα,	(έδηλό-εσθε)	-ούντο
Μ. μέλλων	δηλώ-σομαι, -ση(ει), -σεται		δηλω-σοίμην,	
Μ. ἀριστ.	έδηλω-σάμην, -σω, -σατο	δηλώ-σωμαι, -ση, -σηται	δηλω-σαίμην,	
Π. Μέλλ.	δηλω-θησομαι, -η(ει), -εται		δηλω-θησίμην,	
Π. ἀριστ.	έδηλω-θηγ, -θης, -θη	δηλω-θω, -θης, -θη	δηλω-θείην, θείης	
Παραχ.	δεδηλώ-μαι, -σαι, -ται		δεδηλω-μένος ώ, ής, η,	δεδηλωμένος είην
Τετ. μέλλ.	έδεδηλω-μην, -σο, -το		δεδηλω-σοίμην,	
	δεδηλώ-σομαι, -η(ει), -εται			

ΠΕΡΙΣΠΩΜΕΝΩΝ

εἰς -ώ
τικής Φωνῆς.

ΚΤΙΚΗ	Προστακτική	Απαρέμφατ.	Μετοχή
λούμι	(δηλο-ε) δηλοίγην	δηλοῦ	
λοίς	(δηλο-έτω) δηλοίης	-ούτω	
λοί	(δηλό-έτων)	-ούτον	
λοίτον	(δηλο-έτων)	-ούτων	
λοίτην	(δηλό-έτε) -ούτε		
λοίμεν	(δηλο-όντων) -ούντων		
λοίτε	καὶ (-έτωσαν)-ούτωσαν		
λοίεν			
-σοι			
καὶ-σειας, -σαικαι-σειε	δηλώ-σον, -σάτω	δηλώ-σειν	δηλώ-σων, -σα, -σον
-χοις, -κοι		δηλώσαι	δηλώσας, -σασα, -σαν
εἴην, εἴης, εἴη	δεδηλω-κώς ἴσθι, ἔστω	δεδηλω-κέναι	δεδηλω-κώς,
μήν, -οιο, -οιτο		δεδηλω-κώς ἔσε-	{ -κυῖα, -κός
		[σθαι]	[νος]
καὶ Μέσης Φωνῆς.			
λοίμην	(δηλό-ου) δηλοῦ		
λοτο	(δηλο-έσθω) -ούσθω		(δηλο-όμενος) δηλού-
λοτο	(δηλό-εσθον) -ούσθον		[μενος;
λοίσθον	(δηλο-έσθων) -ούσθων	(δηλό-εσθαι) δη-	(δηλο-ομένη) δηλού-
λοίσην	(δηλό-εσθε) -ούσθε	[λούσθαι]	[μένη]
λοίμεθ	(δηλο-έσθων) -ούσθων		(δηλο-όμενον) δη-
λοίσθε	καὶ (δηλο-έσθωσαν)		[λούμενον]
λοίντο	[-ούσθωσαν]		
-σοιο, -σοιτο		δηλώ-σεσθαι	δηλω-σόμενος
-σαιο, -σαιτο	δηλώ-σαι, -σάσθω	δηλώ-σασθαι	δηλω-σάμενος κλ.
-σοιο, -σοιτο		δηλω-θήσεσθαι	δηλω-θησόμενος
-θείη	δηλώ-θητι, -θήτω	δηλω-θήναι	δηλωθείς-θείσα-θέν
εἴης, -εἴη	δεδηλω-σο, -σθω	δεδηλω-σθαι	δεδηλω-μένος κλπ.
-σοιο, -σοιτο		δεδηλώ-σεσθαι	δεδηλω-σόμενος κλ.

Παραδείγματα πρὸς ἀσκησιν: ἀγαπάω, ἀλόξω, βοάω, βροντάω, δαπανάω, διατάω, ἐρωτάω, ἡττάομαι, ἡβάω, κυθερνάω, μηχανάομαι, νικάω, ὄρμάω, πλανάω, τολμάω, φοιτάω, χασμάομαι κλπ. ἀδικέω, αἰτέω, ἀκολουθέω, ἀπειλέω, ἀπορέω, ἀσκέω, βοήθεω, δονέω, δωρέομαι, ζητάω, θαρρέω, κινέω, λαλέω, μιμέομαι, νοσέω, νοέω, ξυνέω, δημιλέω, ὄψωνέω, πονέω, πολεμέω, σιτέω, τηρέω, φιλέω, ψυχαγωγέω, ὠφελέω, ὠθέω κλπ. ἀξέω, ἀνορθόω, γυμνώ, δουλόω, δεινόω, ἐλευθερώω, ερημώω, ζηλώω, ζημιώω, κοινόω, λειώω, μιστιγώ, μισθόω, πληρώω, σκηνόω, σκοτώω, στεφνόω, ταπεινόω, χρυσόω, ψιλώω κλπ.

Παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν περισπωμένων

§ 344. Τὰ ἥνματα τῆς α' συζυγίας (ζή-ω==) ζῶ, (πεινή-ω==) πεινῶ, (διψή-ω==) διψῶ, (κνή-ω==) κνῶ, (σμή-ω==) σμῶ, (ψή-ω==) ψῶ, (χρή-ω==) χρῶ καὶ (χρή-ομαι==) χρῶμαι ἔχοντα θέματα εἰς -η συναιροῦνται κακονικῶς εἰς -η καὶ -η· κλίνονται δὲ κατὰ τὰ ἔξης.

'Ενεργητικὸν			Μέσον			Φθινόπω ρο Μεσογ. χρήσιμον Χρήσιμον	
'Οριστικὴ καὶ ὑπὸτ. τοῦ ἐνεστ.	Παρατατ.	Προσταχτ. τοῦ ἐνεστ.	'Απρ. τοῦ ἐνεσ.	'Οριστικὴ καὶ ὑπὸτ. τοῦ ἐνεστ.	Παρατατ.	Προσταχτ. τοῦ ἐνεστ.	Φθινόπω ρο Μεσογ. χρήσιμον Χρήσιμον
ζῶ	ἔζων			χρῶμαι	ἔχρωμτην		
ζῆς	ἔζης	[ζῆ]	ζῆν	χρῆται	ἔχρω	χρῶ	
ζῆ	ἔζη	ζήτω		χρῆσθαι	ἔχρηστο	χρήσθω	
ζῆτον	ἔζητον	[ζῆτον]		χρῆσθον	ἔχρησθον	χρῆσθον	
ζῆτον	ἔζήτην	[ζήτων]	—	χρῆσθον	ἔχρησθην	χρῆσθων	
ζῆμεν	ἔζῶμεν		Μετ.	χρῶμεθα	ἔχρωμεθα		
ζῆτε	ἔζητε	[ζῆτε]	ζῶν	χρῆσθε	ἔχρησθε	χρῆσθε	
ζῶσι(ν)	ἔζων	[ζώντων]	ζῶσα	χρῶνται	ἔχρῶντο	χρῆσθε	χρῆσθων
		καὶ	ζῶν			καὶ [χρή- σθωσαν]	
		[ζήτωσαν]					

§ 345. Ἐκ τῶν εἰς -ων δὲν συναιροῦσι τὸν χαρακτῆρα -α τὰ Ἄττ. κάω (καίω) καὶ κλάω (κλαίω) ⁽¹⁾ ὡς προελθόντα ἐκ τῶν κάF-ω καὶ κλάF-ω·οίον κάω, κάεις, κάει κλάπ.: κλάω, κλάεις κλπ.

§ 346. Ἐκ τῶν εἰς -εω τὰ ἔχοντα θέμα μονοσύλλαβον συναιροῦσι τὸν χαρακτῆρα ε μόνον ὅπου ἀπαντᾷ ε ἢ ει' ⁽²⁾ οἷον

Ἐνεστ. πλέ-ω, (πλέ-εις) πλεῖς, (πλέ-ει) πλεῖ. Δυιχ. (πλέ-ετον) πλεῖτον, (πλέ-ετον) πλεῖτον. Πληθ. πλέ-ομεν, (πλέ-ετε) πλεῖτε, πλέουσι(ν).

(¹) Το καίω προηλθὲν ἐκ τοῦ καF-j-ω, τὸ δὲ κλαίω ἐκ τοῦ κλαF-j-ω.

(²) Ἐξαιρεῖται τὸ β'. ἔνικ. προσ. τοῦ δέ-ομαι : (δέ-ε-σαι=δέ-ε-αι=) δέεις (ὅρα καὶ ἡμ. καταλ. ἀνωμ. ἥημ.).

*Ποτακτ. πλέ-ω, πλέ-ης, πλέ-χτλ. Εύκτ. πλέ-σιμι, πλέ-οις πλέ-οι χτλ. Προστακτ. (πλέ-ε) πλεῖ, (πλε-έτω) πλείτω χτλ.

*Απαρεμφ. (πλέ-ειν) πλεῖν. Μετοχή πλέ-ων, πλέ-ουται, πλέ-ον.

Παρατατ. ἔπλε-ον, (ἔπλε ες) ἔπλεις, (ἔπλε-ε) ἔπλει. Δυϊκ. (ἔπλε-ετον) ἔπλειτον, (ἔπλε έτην) ἔπλειτην. Πληθυντ. ἔπλε-ομεν, (ἔπλε-ετε) ἔπλειτε, ἔπλε-ον.

ΣΗΜ. 1. Τὸ δέω (=δένω, δεσμεύω) συνήθ. ἐν συνθέσει καὶ οἱ παρατατ. εἰσέφρεον καὶ ἔξεφρεον (τοῦ ἀχρήστου κατ' ἐνεστ. εἰς ἔκ) φρέων συναιροῦται πανταχοῦ οἷον (δέω =) δῶ, ἐνυδρή, ἐκέδοντα κλπ. (εἰς ἔκ) φρέον (=) εἰς ἔκ φρέουν, εἰς- (ἔκ) φρέες (=) εἰς ἔκ φρέεις κλπ. τὸ δὲ ἔτεον ἀπαντᾶ καὶ συνηρημένως οἷον ἀνά- ξῶν, ἀναξούμενος.

ΣΗΜ. 2. Τὸ οἷομα ἐν τῷ α' ἐν. προσώπῳ τοῦ ἐνεστῶτος καὶ παρατ. τῆς δριτικῆς σχηματίσεται καὶ ἄνευ θεματικοῦ φωνήνετος ο : οī-ο-μαι καὶ οī-μαι φ-ό μην καὶ φ-μην' (ὅρα καὶ ἡμ. Κατάλ. ἀνωμάλων ὅημάτων).

ΣΗΜ. 3. Τοῦ ῥήματος λούσω (θ. λου- καὶ λο- πρ. Όμ. λο-ετρόν) εὔρηνται συνήθως παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς κατ' ἐνεστ. καὶ περατ. οἱ ἐν θέματος λούτοι, ἐν οἷς ὁ χαρακτὴρ ο συναρτεῖται κανονικῶς, δησπου ἀπαντᾶ ο ἦ ε' οἷον ἔλουν, ἀπέλουν, (λό-ο-μαι=) λοῦμαι (ἐντι λούματος, (λό-ε-ται=) λοῦται, ἐλούμην, λοῦσθαι, λούμενος· (ὅρα ἡμ. Κατάλ. ἀνωμάλων ὅημάτων).

§ 347. Τὰ ῥήματα (ρίγώσ- j ω=ρίγώ-ω=) δριγῶ καὶ (ιδρώσ- j ω=ιδρώ-ω=) ιδρω¹ ἔχοντα θέματα δριγω- καὶ ιδρω- (διστὶ τὸ σ ἐκπίπτει μεταξὺ φωνήντων) συναιροῦσι κανονικῶς τὸν χαρακτῆρα ω μετὰ τῶν θεματικῶν ή ἐγκλιτικῶν φωνήντων (§ 314 καὶ 317) εἰς ω καὶ φ· οἷον (ρίγώ-ω=) δριγῶ, (ρίγώ-ε-ις=) δριγῶς κλπ., (ρίγώ-ε-εν= ρίγώ-ειν=) δριγῶν, (ρίγώ-ω-ν=) δριγῶν, (ρί-γώ-ε-ντ-ος=) δριγῶντος κλπ.

ΓΕΝΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΕΙΣ Ω ΡΗΜΑΤΩΝ

A'. *Αφωνόληπτα.

§ 348. Πολλὰ θέματα ἀφωνολήπτων ῥημάτων λαμβάνουσι τὰ ἐνεστωτικὰ προσφύματα (§ 310) j, v, τ, αν, ε, νε· οἷον (ταραχ- j -ω=) ταράσσω², (νομίδ- j -ω=) νομίζω, δάκ- r-ω, δάπ- t-ω, αἰσθ-άν- oμαι, δοκ- ē-ω, ύπ- iσχ- νέ-ομαι κλπ.

§ 349. Ο ἀφωνος χαρακτὴρ πρὸ τῶν ἀπὸ συμφώνου ἀρχομένων όλικῶν καταλήξεων ὑφίσταται τὰς προσημειωθείσας μεταβολὰς (ἰδε-

(1) Ταῦτα παράγονται ἐκ τῶν ὀνοματικῶν θεμάτων δριγωσ- (προδλ. λατ. rigōr-) καὶ ιδρωσ-.

(2) Τὸ δίχρονον τῆς παραληγούσης τῶν εἰς -σσω (-ττω) καὶ -ζω ῥημάτων εἶναι βραχὺ πλὴν τῶν: πράσσω, θράττω, φρίττω, κηρύττω, ἀλαλάζω, κράζω, γρύζω, γρύζω, διλούζω,

§§ 68-70). οἶον(ἐλείφθην, (πέπλεκ-μαι=) πέπλεγμαι, (νο-μιδ-ј-ω=) νομίζω, (κηρύκ-ј-ω=) κηρύσσω.

§ 350. Τὰ ἔχοντα χαρακτῆρας δόδοντόφωνον σχηματίζουσι τὸν ἐνεργητ. παρακείμ. ὡς ἐν εἰ προήρχοντο ἐκ φωνηντολήκτου θέματος (§ 371). οἶον ἐλπίζω (ἐλπιδ-) ἥπι-κ-α, πείθω (πειθ-) πέπει-κ-α.

ΣΗΜ. Τὸ ἄφεω (θεμ. σωιδ-) σχηματίζει τὸν μὲν παθητ. μέλλοντα καὶ ἀδρ. καὶ πολλάκις τὸν παθ. πρκ. καὶ ὑπερα. ἐκ φωνηντολήκτου θεμ. (σαο=) σω : (σώζομαι) σω-θήσομαι, ἐσώ-θην, σέ-σω-μαι, ἐσε-σώμην, πάντας δὲ τοὺς λοιποὺς χρόνους τῆς τε ἐνεργ. καὶ μέσης φωνῆς ἐκ θεμ. σῳδ : σώζω, σφέσω, σώ-σομαι, ἐσφέσα, ἐσφάμην, σίσφωκα, σέ-σφομαι.

§ 351. Ὁ ἐνεργ. α' παρακ. ἔχει χρον. χαρακτῆρα.

1) κ, δταν ὁ ἐνεστῶς ἔχῃ δόδοντόφωνον οἶον πείθω-πέπει-κ-α, βῆδω- ἥ-κ-α, ἀνύτω- ἥρν-κ-α.

2) χ, δταν ὁ ἐνεστῶς ἔχῃ οὐρανισκόφωνον οἶον συλλέγω-συνει-λοχ-α, πλέκω-πέπλεχ-α, βρέχω- βέβρεχ-α.

3) φ, δταν ὁ ἐνεστῶς ἔχῃ χειλόφωνον οἶον τρίβω-τέτριφ-α, βλέπω- βέβλεφ-α, γράφω- γέγραφ-α¹.

ΣΗΜ. Δὲν δασύνουσι τὸν χειλόφωνον ἡ οὐρανισκόφωνον χαρακτῆρα οἱ β' παρακείμενοι: τῶν: ἄγνυμι (θ. ἀγ)-—ἔαγα, εἴκω (θεμ. είκ-)- -εοικα, κράζω (θ. χραγ-)-κέκραγα, πήγνυμι (θ. πηγ-)-πέπτηγα, πλήιτω (θ. πληγ-)-πέπληγα- -πέπληγμαι, σήπω (θ. σηπ-)-σέσηπα, τήκω (θ. τηκ-)-τέτηκα, τίκτω (θ. τεκ-)-τέτοκα, φεύγω (θ. φευγ-)-πέφευγα, φρίσω (θ. φρικ-)-πέφρικα.

§ 352. Ὁ ἐνεργ. α' παρακ. τοῦ κλέπτω, πέμπω, τρέπω, στρέ- φω, τρέφω, συλλέγω, φέρω καὶ ἐσθίω (ἐδ- ε-) τρέπει ἀττικῶς τὸ ε τοῦ θέματος εἰς ο: κέκλοφα, πέπομφα, τέτροφα, ἐστροφα, τέτροφα, συνείλοχα, ἐνήνοχα (ἐνηνεχ-), ἐδήδοκα.

§ 353. Ὁ ἐνεργ. β' παρακείμ. τρέπει τὸ ε τοῦ θέματος εἰς ο καὶ τὸ ει εἰς οι οἶον στέργω-ἔστοργα, λείπω-λέλοιπα, φυλάττει δὲ τὸ μακρὸν φωνῆν καὶ τὴν δίφθογγον ευ τοῦ ἐνεστῶτος· οἶον σήπω -σέσηπα, κράζω-κέκραγα, φεύγω-πέφευγα, πλὴν τῶν δεχομένων ἀττικὸν ἀναδιπλασιασμόν (§ 305 σημ.). οἶον ἀλείφω-ἀλήλιφα, ἔρχομαι (ἐλευθ-) ἐλήλυθα.

(¹) Οἱ εἰς -χα καὶ -ων παρακείμ. ἐσχηματίσθησαν κατ' ἀναλογίαν τοῦ παθ. παρακείμενου οἶον (συνειλέγ-θαι) συνείλοχα, (γεγράφ-θαι) γέγραφα.

ΣΗΜ. Τὸ α τοῦ δήγυνυμι (θ. ῥαγ-) καὶ τὸ η τοῦ πίπτω (θ. πτη-) τρέπεται εἰς -ω (§ 63) κατὰ μετασχηματισμὸν (ῥαγ-, ῥηγ-, ῥωγ-· πετ-, πτε-, πτη-, πτω-). οἶον ἔρρωγα, πέπτωκα.

§ 354. Ὁ παθ. παρακείμ. καὶ οἱ ἦ μέλλοντες καὶ ἀσφ. τοῦ τρέπω, στρέψω, τρέψω τρέπουσι τὸ ε τοῦ θέματος εἰς α¹. οἶον τέτραμματι-τραπήσομαι-ἔτραπην-ἔτραπόμην αλπ. Οὕτω καὶ ὁ παθ. ἀσφ. ἦ τοῦ κλέπτω-έκλαπτην καὶ πλέκω-έπλάκην (ὅ δὲ κλαπήσομαι μτγν.).

Β'. Υγροδληκτα καὶ ἐνδρινόδληκτα.

§ 355. Τὰ ὑγροδληκτα καὶ ἐνδρινόδληκτα σχηματίζουσι τὸν ἐνεστῶτα καὶ παρατατικόν, ἀφοῦ προσλάβωσιν εἰς τὸ ῥηματ. θέματα τὰ ἐνεστωτικὰ προσφύματα ἡ καὶ ν οἶον (ἀγγέλ-ј-ω=) ἀγγέλλω, κάμνω-ω αλπ., πλὴν τῶν: θέλω, ἐπιμέλομαι, μέλει (ἀπροσ.), δέρω, θέρομαι, στέρομαι, φέρω, βρέμω, γέμω, δέμω, νέμω, τρέμω, μένω, στένω, σθένω καὶ πένομαι.

ΣΗΜ. Εἰς τὰ ἔχοντα χαρακτῆρα λ τὸ πρόσφυμα j ἀφομοιοῦται: πρὸς αὐτὸν βάλ-ј-ω=βάλλω, στέλ-ј-ω=στέλλω· εἰς δὲ τὰ ἔχοντα χαρακτῆρα ο ἦ ν, ἢν μὲν προηγῆται α, τὸ j μετατίθεται πρὸς αὐτῶν καὶ ἀποτελεῖ μετά τοῦ α τὴν δίφθογγον αι· οἶον (χάρ-ј-ω=) χαίρω, (φάν-ј-ω=) φαίνω. Ἐάν δὲ πρὸς τοῦ χαρακτῆρος ο ἦ ν ὑπάρχῃ ἄλλο φωνῆν, τότε ἀφομοιοῦται: πρὸς τὸ ο ἦ ν εἰς οφ ο ἦ νν, μεθ' ὃ ταῦτα ἀπλοποιούμενα εἰς ο ἦ ν ἐπιφέρουσι τὴν ἀναπληρωματικὴν ἔκτασιν τοῦ ε εἰς ει, τοῦ ι καὶ ν εἰς ι καὶ ο οἶον(σπέρ-ј-ω=σπέρρω=, σπειρω, (κρίν-ј-ω=κρίννω=) κρῖν'ω, (πλῦν-ν-ј-ω= πλῦννω=) πλῦνω· κατὰ ταῦτα ἐσχηματίσθη τὸ (όφελ-ј-ω=όφέλλω=)δφείλω καὶ (βολ-ј-ομαι=βόλλομαι (Διολ.)=βώλομαι (Δωρ.)=)βούλομαι²

§ 356. Ὁ ἐνεργ. καὶ μέσ. μέλλων τῶν ὑγροδληκτῶν καὶ ἐνδρινολήκτων ῥημάτων μεταξὺ τοῦ ῥηματ. θέματος καὶ τοῦ χαρακτῆρος σ λαμβάνει τὸ πρόσφυμα ε (§ 309 σημ.), δπερ μετὰ τὴν ἀποβολὴν τοῦ σ συναιρεῖται μετὰ τῶν τελῶν -ω, -εις, -ει κλπ. -ομαι, -η(ει), -εται κλπ.. ὁ τοιοῦτος δὲ μέλλων λέγεται συνηρημένος η περισπώ-

¹ Κυρίως τὰ ῥήματα ταῦτα ἔχουσι: διάφορα θέματα οἶον (τρέπω) τρεπ-, τρπ-, τρպ-· (στρέψω) στρεψ-, στρփ-, σտրք- αλπ. δρα καὶ ήμ. Κατάλογον ἀνωμ. ῥημάτων.

² Τὸ βούλομαι κατά τινας τῶν Γραμματικῶν ἀντὶ τοῦ προσφ. j προσλαμβάνει τὸ πρόσφυμα ν, δπερ ἀφομοιοῦται πρὸς τὸ λ: βολ-ν-ο-μαι:=βόλλομαι:=βώλομαι:=βούλομαι: (πρβλ. καὶ ծλ-νս-մ:=ծլլսմ).

μενος· οίον μέρω, (μεν-έ-σ ω=μεν-έ-ω=) μενῶ, ἀγγέλλω (θ. ἀγγελ-), (ἀγγελ-έ-σω=χαγγελέ-ω=) ἀγγελῶ κλπ.

§ 357. Συνηρημένους μέλλοντας σχηματίζουσιν ἐπίσης καὶ ἐκ τῶν ἀφωνολήκτων.

α') Τὰ εἰς -ιώ πολυσύλλαβα μὴ προηγουμένου φωνήεντος· οίον (νομίζω) νομιῶ, (χαρίζομαι) χαρισῦμαι, (κομίζω) κομιῶ-κομισῦμαι, (ἀγνωνίζομαι) ἀγνωνισῦμαι πλὴν τοῦ (ἐρίζω) ἐρίσω.

β') Τὰ ῥήματα βιβάζω-βιβῶ, ἔξετάζω-ἔξετῶ (καὶ ἔξετάσω), ἑλαύνω-ἕλω, καθέζομαι-καθεδοῦμαι, καθίζω-καθιῶ καὶ μάχομαι-μάχοῦμαι.

γ') Τὰ ἔξης φωνηεντόληκτα: καλέω-ῶ, τελέω-ῶ, ἀλέω-ῶ καὶ ἀκέομαι οῦμαι μέλλ. καλῶ τελῶ, ἀλῶ (καὶ ἀλέσω) καὶ ἀκοῦμαι.

δ') Συνηρημένον μέλλοντα (Δωρικὸν καλούμενον) σχηματίζουσι τὰ ῥήματα: παιζω-παιξῦμαι καὶ πίπιω-πεσοῦμαι. Διφοροῦνται δὲ τὰ: πνέω, πλέω, φεύγω καὶ κλαίω· οίον πλεύσομαι καὶ πλευσοῦμαι, πνεύσομαι καὶ πιευσοῦμαι, φεύξομαι καὶ φευξοῦμαι, κλαύσομαι καὶ κλαύσοῦμαι.

§ 358. Ἐνρινόληκτά τινα ῥήματα σχηματισθέντα ἐκ φωνηεντόληκτων θεμάτων σχηματίζουσι μέλλοντας καὶ ἀρίστους μετὰ χαρακτῆρος σ' οίον τί-ν-ω, τεί-σ-ω¹ φθά-ν ω, φθή-σ-ομαι.

§ 359. Τὰ ὑγρόληκτα καὶ ἐνρινόληκτα σχηματίζουσιν ἐνεργ. καὶ μέσον ἀρ. α' ἀνευ σ, ἐκτείνουσι δὲ τὸ θεματικὸν φωνῆν α εἰς η ἢ εἰς ᾱ, δταν προηγήται ο ἡ (§ 61, 2 α'), τὸ ε εἰς ει, τὸ ῥ καὶ ὑ εἰς ῥ καὶ ὑ· οίον φάνω (φᾶν-) ἔφηγ-α-ἔφηγ-άμηγ, μαρσίνω (μαρξάν-) ἔμαρσαν-α, μιαίνω (μιάν-) ἔμιάν-α², ἀγγέλλω (ἀγγελ-) ἄγγειλ-α, κρίνω (κρίν-) ἔκριτ-α, πλύνω (πλύν-) ἔπλιτ-α.

ΣΗΜ. Η ἔκτασις αὕτη προέκυψεν ἀναπληρωτικῶς ἐκ τῆς ἀπλοποιήσεως τῶν διττῶν ὑγρῶν ἢ ἐνρίνων, ἀτινα προσῆλθον ἐξ ἀφομοιώσεως πρὸς τὸν χρον. χαρακτῆρα σ' οίον (ἔφθερ-σ-α = ἔφθερρα =) ἔφθειρα, (έμιδν-σ-α = ἔμιδν-ν-α =) ἔμιδνα, (ἔπλιτ-σ-α = ἔπλιτν-ν-α =) ἔπλιτνα.

§ 360. Τὰ ὑγρόληκτα ῥήμα. τὰ ἔχοντα μονοσύλλαβον θέμα μετὰ ῥίζ.

¹ Το τί' ω σχηματίζει τὸν μὲν ἐνεστ. καὶ παρατ. ἐκ τοῦ ἀσθ. θεμ. τί-προσλήψει τοῦ προσφ. ν, τοὺς δὲ λοιποὺς χρόνους ἐκ τοῦ ἰσχ. θεμ. τί-τει-όρα καὶ ἡμ. Καταλ. ἀνωμ. ρημάτων.

² Κατ' ἀναλογίαν δὲ τούτων ἐσχηματίσθησαν καὶ οἱ ἀδριστοὶ τῶν λεχνάνω, κερδαίνω, κοιλαίνω, λευκαίνω, δραγαίνω, πεπαίνω: λεχνάνα, ἐκέρδανα, ἀκοιλάνα κλπ., σὺν τούτοις καὶ οἱ τῶν ἅλλομαι καὶ αἴρω, ἀτινα ἐν τῇ δριστικῇ μόνον διὰ τὴν αὔξησιν ἐκτείνουσι τὸ α εἰς η οίον ἡλάμηγ, ἡρα, ἀλλὰ ὑποτακτ. δλωμαι, εύκτ. ἀλαίμηγ κλπ. ἄρω, ἄφαιμι, ἄφον κλπ.

φωνήνετος ε τρέπουσι τοῦτο εἰς αεὶς τοὺς παθητ. καὶ α' συντελικοὺς γρόνους¹. οἷον φθείρω- ἔφθαρκα- ἔφθαρμαι- φθαρήσομαι- ἔφθάρην· σπείρω (σπερ-)ἔσπαρκα- ἔσπάρκειν- σπαρήσομαι-ἔσπάρην· ἔσπαρμαι.

§ 361. Οἱ συντελικοὶ καὶ παθητικοὶ χρόνοι τῶν ῥημάτων: βάλλω, διπονγήσω, κάμω, σκέλλω καὶ τέμω σχηματίζονται ἐκ θεμ. βλῆ-, θνη-, κμη-, σκλη-, τμη: βέ βλη κα, βέ-βλη-μαι, βλη-θήσομαι κλπ. οὗτω καὶ ὁ τέτρημαι, ἔτερηθην, τρηθήσομαι (τιτράίνω, θέμ. τρα-, τρη-).

§ 362. Ὁ χαρακτὴρ ν τῶν ἐνρινολ. πρὸ τοῦ μ τρέπεται εἰς ο, ἐνίστε δὲ ἀφομοιοῦται πρὸς αὐτό οἷον πέφρασ-μαι (θ. φχν-), παρώξυμαι (θ. δξν-), ησχυμαι, (θ. αισχν-)

§ 363. Τὸ κρίνω, κλίνω, πλύνω, τείνω ἐν τῷ ἐνεργητ. καὶ παθ. παρακείμ. καὶ ὑπερσυντελίκω, παθητ. μέλλοντι καὶ ἀσφ. α' σχηματίζονται ἐξ ἄλλων φωνηντολήκτων θεμάτων κρι-, κλι-, πλυ-, τα-·οίον κρίνω-κένδρικα- κένδριμαι-κριθήσομαι κλίνω (κέκλικα)-κέκλιμαι- κλιθήσομαι- ἔκλιθην· πλύνω- πέπλυ κα- πέπλυ μαι- πλυθήσομαι- ἔπλύ-θην· τείνω- τέτα κα- τέταμαι- ταθήσομαι- ἔτά-θην.

§ 364. Τὰ ἐνρινόληκτα ῥήματα φαίνω, κρίνω καὶ τείνω ἔχουσιν εጀχρηστον ἐνεργ. παρακείμ. α' καὶ ὑπερσυντελίκον οἷον φαίνω-πέφραγκα, κρίνω-κένδρικα καὶ τείνω-τέτακα. Τὰ δὲ λοιπὰ πᾶρο ἀττικοῖς σχηματίζουσιν αὐτοὺς περιφερεστικῶς διὰ τοῦ ἔχω, εἶχον καὶ τοῦ ἀσφρού τοῦ τῆς μετοχῆς² οἷον πρκ. κερδάνας ἔχω, ὑπερσ. κερδάνας εἶχον κλ.

ΣΗΜ. Οὕτω σχηματίζονται καὶ τὰ λοιπὰ ῥήματα, ἀτινα στεροῦνται συντελικῶν ἐνεργητικῶν χρόνων· οἷον παρακ. σήσας ἔχω, ὑπερσ. σήσας εἶχον. Ενίστε δὲ καὶ τὰ μη στερούμενα· οἷον κηρύξας ἔχω, κηρύξας εἶχον.

Γ'. Φωνηντόληκτα.

§ 365. Τὰ φωνηντόληκτα ῥήματα (§ 336) προσλαμβάνουσιν ἐν τῷ ἐνεστ. καὶ παρατ. τὸ πρόσφυμα j,² δπερ ἐν μὲν τοῖς εἰς -α-j-ω, -ε-j-ω, καὶ -ο-j-ω ἀποβάλλεται. ἐν δὲ τοῖς εἰς -ι-j-ω καὶ -υ-j-ω συναιρεῖται μετὰ τοῦ χαρακτῆρος ī ἢ ū εἰς ī ἢ ū (§ 443). οἷον (τιμά- j-ω = τιμά-ω=) τιμῶ, (φιλε- j-ω = φιλέ-ω=) φιλῶ, (δηλο- j-ω = δηλό-ω=) δηλῶ· ἀλλὰ (πρι- j-ω =) πρī' ω, (φυ'- j-ω =) φυ' ω κλπ.

§ 366. Ὁ ῥηματικὸς χαρακτὴρ τῶν φωνηντολήκτων ῥημάτων

¹⁾ Κυρίως τὰ ῥηματα ταῦτα ἔχουσι διάφορα θέματα: φθερ-, φθε-, φθαρ-, κλπ. (ὅρα καὶ ἡμ. Καταλ. ἀνωμάλ. ῥημάτων).

²⁾ Εξαροῦντα: τὰ ἔχοντα ἀρχικὸν χαρακτ. -σ (§ 367). οἷον (γελασ ω=), γελά-ω κλ.

(α, ε, ο, ι, υ) πρὸ συμφώνου εἰς πάντας τοὺς ἄλλους χρόνους ἐκτὸς τοῦ ἐνεστῶτος καὶ παρατατ. ἐκτείνεται ὡς ἔξης·

1) Τὸ α εἰς η ἀλλ’ δταν προηγῆται ρ, ι, ε, ἐκτείνεται εἰς ᾧ (§ 61, 1, α'). οἷον τιμᾶ'-ω, τιμή-σω, ἐτίμη σα κλπ., ἀλλὰ θηρᾶ'-ω-θηρᾶ'-σω· ἀνιᾶ'ω, ἀνιᾶ'-σω· ἑᾶ'ω, ἑᾶ'-σω. Σύν τούτοις καὶ τὸ ἀκροα'-ομαι, ἀκροα'-σομαι.

2) Τὸ ε εἰς η οἷον ποιέ-ω, ποιή-σω, ἐποιή-σα, πεποιή-κα κτλ.

3) Τὸ ο εἰς ω οἷον δηλό-ω, δηλώ-σω, ἐδήλω-σα, δεδήλω-κα κλπ.

4) Τὸ ι καὶ υ εἰς ι καὶ υ οἷον τίν-ω (θ. τι-), τῖ'-σω (ἢ τείσω· δρα § 358 ὑποσημ. 1), (φυ' jω ==) φυ'-ω (διὰ τὴν συναίρεσιν), φυ'-σω.

§ 367. Ἐξαιροῦνται φυλάττοντα βραχὺν τὸν ὥηματικὸν χρακτῆρα (α, ε, ι, ο, υ) πανταχοῦ παρὰ τὸν ἐνωτέρω κανόνα τὰ ἔξης.

1) Ἐκ τῶν εἰς -αω τά: γελᾶ'ω, ἐρᾶ'ω, θλᾶ'ω, κλᾶ'ω, σπᾶω. ίλᾶ'σομαι (θέμ. ίλα-) καὶ ἐλαύνω (θέμ. ἐλα-) καὶ πάντα τὰ εἰς -αννυμι: κρεμᾶ'ννυμι, κερᾶ'ννυμι, πετᾶ'ννυμι, σκεδᾶ'ννυμι· οἷον γελᾶ'-ω, γελᾶ'-σομαι, ἐγέλα-σα, γερέλα-κα κ.τ.λ., κ.τ.λ.

2) Ἐκ τῶν εἰς -εω τά: αἰδέομαι, ἀκέομαι, ἀλέω, ἀρκέω, ἐμέω, ζέω, καλέω, ξέω, τελέω καὶ πάντα τὰ εἰς -έννυμι: δμφιέννυμι, κορέννυμι, σβέννυμι, στορέννυμι· οἷον ἀρκέ-ω- ἀρκέ-σω- ἥρκε-σα. κλπ.

3) Ἐκ τῶν εἰς -οω τά: ἀρόω καὶ τὸ θέμ. δμο- τοῦ δμνυμι· οἷον ἀρό-ω- ἥρο-σα, ὀμο-σα- δμώμο-κα.

4) Ἐκ τῶν εἰς -ιω τά: ἐσθί'-ω καὶ ἐπαῖω· καὶ

5) Ἐκ τῶν εἰς -υω τά: ἀνύ'ω, [ἀρύ'ω], βρύ'ω, [έλκυ'ω], μεθύ'ω, πιν'ω καὶ τανύ'ω.

§ 368. Τὰ ἔξης ὥηματα ἐν ἄλλοις μὲν χρόνοις ἐκτείνουσι τὸν βραχὺν χαρακτῆρα, ἐν ἄλλοις δὲ φυλάττουσιν αὐτὸν βραχύν.

1) *Alvέω* αἰνέσω- ἥνεσα- ἥνεκα- ἥνεθην- ἥνημαι.

2) *Aiρέω* αἱρήσω ἥρηκα- ἥρημαι- αἱρεθήσομαι- ἥρέθην.

3) *Bainω* βήσομαι- ἔβην- βέβηκα- ἔβεβήκειν- ἔβάθην- βέβαμαι.

4) *Δῶ(δέω)* δήσω- ἔδησα- δέδεκα- δέδεμαι- δεθήσομαι- ἔδεθην.

5) *Eñρισκω* εύρήσω- εύρηκα- εύρημαι- εύρεθήσομαι- εύρέθην.

6) *Δῦ'ω* δῦ'σω- ἔδυσα- δέδυκα- δύθησομαι- ἔδυθην- δέδυμαι.

7) *Θύ'ω* θῦ'σω- ἔθησα- τέθηκα- τέθημαι- ἔτυ'θην.

8) *Λῦ'ω* λῦ'σω- ἔλυσα- λέλυκα- λέλυμαι- ἔλυ'θην.

- 9) *Πλινθο-* (πο-) πέπωκα-έποθη-πέπομαι.
 10). *Ποθῶ* ποθήσω-ποθήσομαι καὶ ποθέσομαι-έποθησα καὶ
 έπόθεσα-έποθέσθην.

§ 369. "Οσα τῶν φωνηεντολήκτων φυλάττουσι τὸν χαρακτῆρα βραχύν, ἐμφανίζουσι σ¹ πρὸ τῶν ἀπὸ μ., τ., θ ἀρχομένων ῥηματικῶν καταλήξεων καὶ τῶν εἰς -τος καὶ -τέος ῥηματ. ἐπιθέτων· οἷον γελάω,
 γελα-σ-θήσ-ομαι, γεγέλα-σ-μαι, γεγέλα-σ-ται, ἀγέλα-σ-τος κλπ.

ΣΗΜ. 1. Τὰ ῥήματα ἐμέω, ἐλαύνω καὶ ἀρδω, δὲν ἔχουσι σ καίπερ φυλάττοντα τὸν χαρακτῆρα βραχύν : ἐμε-θήσομαι, ἐλῆλα-μαι, ἀρο-θήσομαι. Διφορεῖται δὲ ὁ μέσος παραχ. τοῦ δυνυμι : δμωμο-σ-ται καὶ δμωμο-σ-μένος.

ΣΗΜ. 2. Λαμβάνουσι προσέτι τὸ σ καὶ τὰ ῥήματα ἀκούω, βυνέω, γιγνώσκω, γεύω, λέωνυμι, κλείω, κνάω, κελεύω, καταλεύω, κυλιω,ξύνω, καίω, παλάιω,
 πνέω, πλέω, παίω, πταίω, πρίω, σείω, χράω (=γρηγμοδοτῶ), ψαύω.Τὰ δὲ κρούω,
 κλείω, δράω, θραύνω, χρίω, κλαίω διφοροῦνται ἐν τῷ παθ. παρακειμένω : κέκρουμαι καὶ κέκρουσμαι, ἐκρούσθη κλπ. Τὰ δὲ μιμησκω, παύω, ξώνυμι, χρῶμαι καὶ ἄχθομαι προσδικμάνουσι τὸ σ μόνον ἐν τῷ παθ. μέλλονται καὶ ἀρίστω μιμησθήσομαι-ἐμιμήσθη-μέμρημαι, ἐφωθήσομαι (μτγ.)—ἐρεώσθη-ἴρρωμαι, ἐχρήσθη-κέχρημαι κλπ.

§ 370. Τὰ φωνηεντολήκτα ῥήματα ἔχοντας δὲν ἔχουσι πλὴν τοῦ δαίω-ἔδάην, καίω-ἔκάην, δέω ἐρρύην, δύω-ἔδυν καὶ φύω-ἔφυν.

§ 371. "Ο ἐνεργ. παρακείμ. τῶν φωνηεντολήκτων ῥημάτων ἔχει χρον. χαρακτῆρα κ. οἷον τιμάω-τετίμη-κ-α, ποιῶ-πεποίη-κ-α κλπ.

Περὶ τῶν συντελικῶν χρόνων γενικῶς.

§ 372. "Ο παθ. παρακειμένος καὶ ὑπερσυντέλικος σχηματίζονται, ἀφ' οὗ ἐπισυναφθῶσιν αἱ προσωπικαὶ καταλήξεις ἀμέσως εἰς τὸ ῥηματικὸν θέμα καὶ γίνωσιν αἱ προσημειωθεῖσαι μεταβολαί (§§67-74). οἷον (λέλειπ-μαι==) λέλειμμαι, (γέγραφ-μαι==) γέγραμμαι κλπ.

§ 373. Τὸ γ' πληθ. πρόσωπον τοῦ παθ. παρκ. καὶ ὑπερσυντεριφράζεται διὰ τῆς ίδιας πληθυντ. μεταχῆς καὶ τοῦ γ'. πληθ. προσώπου τοῦ συνδετικοῦ ῥήματος κατ' ἐνεστῶτα μέν, ἐὰν εἰναι παρακ., κατὰ παρατατ. δέ, ἐὰν εἰναι ὑπερσυντ. οἷον λείπομαι-λέλειμμαι-λελειμένοι-αι-α ἐσὶ(ν) καὶ ὑπερσυντ. λελειμμένοι-αι-α

(1) Τὸ σ τοῦτο ἡτο ἀρχικὸς χαρακτῆρα τοῦ θέματος. Ἐντεῦθεν ἔξηγεῖται πανταχοῦ ἡ βραχύτης τοῦ χαρακτῆρος.

ησαν, τε λέω· τετέλεσμαι· τετελεσμένοι· αι· α εἰσὶ(ν) καὶ ὑπερσ. τετελε-
σμένοι· αι· α ησαν.

ΣΗΜ. 1. Τὰ φωνηντόληκτα τὰ μὴ προσλαμβάνοντα σ· ἐν τῷ παθ. παρακείμ. (§ 369) σχηματίζουσι τὸ γ'. πληθ. πρόσωπον ἡ πε-
ριφραστικῶς, ως εἴπομεν, ἡ μονολεκτικῶς προσλήψει τῆς καταλ.
-νται, -ντο· οἷον λελυμένοι· αι· α εἰσὶ(ν) καὶ λέλυνται, λελυμένοι· αι· α
ησαν καὶ ἔλελυντο.

ΣΗΜ. 2. Οἱ Ἰωνες ἐν τῷ γ' πληθ. πρόσωπῳ τοῦ παθ. παρακ. καὶ ὑπερσ.
ἀντὶ τῶν καταλήξεων -νται, -ντο εἴχον τὰς καταλήξεις -αται, -ατο, δασύνοντες
μὲν τοὺς πρὸ αὐτῶν χειλοφόνους καὶ οὐρανισκοφόνους χαρακτῆρας, φυλάτ-
τοντες δὲ τοὺς ὀδοντοφόνους· οἷον βλέπω· βεβλέψ-αται· ἐβεβλέψ-ατο κλπ.· δὲ Ἰω-
νικὸς δ' οὗτος σχηματισμὸς ἀπαντᾷ καὶ παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς· οἷον τάσσω (ταγ-)·
τέταγ-μαι· τετάχ-αται· ἐτετάχ-ατο, φθείρω· ἐφθάρ-αται· ἐφθάρατο.

§ 374. *Ο παρακείμ. τῆς ὑποτακτικῆς καὶ εὐκτικῆς ἐν μὲν τῇ
ἐνεργ. φωνῇ σχηματίζεται μονολεκτικῶς καὶ περιφραστικῶς διὰ τῆς
ἰδίας αὐτοῦ μετοχῆς καὶ τῆς ἀναλόγου ἐγκλίσεως τοῦ ειλμί· οἷον λε-
λύκω καὶ λελυκῶς ὁ, ήσ, ή κλπ. Ἐν δὲ τῇ μέσῃ φωνῇ πάντοτε
περιφραστικῶς· οἷον τετιμημένος-η-ον ὁ, ήσ, ή κλπ., τετιμημένος
-η-ον εἶην, εἶης, εἶη κλπ.

ΣΗΜ. Πολλάκις μονολεκτικῶς ἔκφέρονται ἐν τῇ ὑποτακτ. καὶ εὐκτ. οἱ
μεταπεσόντες παρακείμενοι· εἰς στμασίαν ἐνεστῶτοι· κέκτημαι καὶ μέμυημαι,
ἐνίστε δὲ δὲ κέκτημαι καὶ βέβλημαι ἐν τῇ εὐκτικῇ καὶ ἀείποτε δὲ κάθημαι.

	Ὑποτακτική	Εὐκτική
(κεκτά-ωμαι)	κεκτῶμαι κεκτῆ κεκτήται κλπ.	(κεκτη-ίμην) κεκτήμην κεκτῆρο, κεκτήτο κλπ. καὶ σπ. (κεκτα οίμην) κεκτώμην, κεκτῶ, κε- κτώτο κτλ.
(μεμνά-ωμαι)	μεμνῶμαι μεμνῆ μεμνήται κλπ.	(μεμνα-οίμην) μεμνώμην, μεμνῶ μεμνῶτο κλ. ή (μεμνη-ίμην) μεμνήμην, μεμνήσ, μεμνήτο κλπ.
(καθή(σ)-ωμαι)	καθῶμαι, καθῆ, καθήται κλπ.	(κακλή-ίμην) κακλήμην, κακλῆρο, κακλήτο κλπ. (βεβλη-ίμην) βεβλήμην, βεβλῆρο, βεβλήτο κλπ. (καθή(σ)-ί-μην) καθήμην, καθῆρο, καθῆτο κλπ.

§ 375. *Ο παρακείμ. τῆς προστακτικῆς ἐν μὲν τῇ ἐνεργ. φωνῇ
σχηματίζεται πάντοτε περιφραστικῶς⁽¹⁾, πλὴν τοῦ ἔσταθι (ίστημι),

(¹) Παρὰ μτγν. καὶ μονολεκτικῶς.

τέθραδι (ἀπο-θυγῆσκω), ίσθι (οἰδα) καὶ δέδιθι (δέδοικα), ἐν δὲ τῇ μέσῃ μονολεκτικῶς οἶν λέλυ-σο, λελύ σθω κλπ.

§ 376. Ό οὐ περσυντέλικος ἐκφέρεται ἐνίστε καὶ περιφραστικῶς διὰ τῆς ίδιας μετοχῆς καὶ τοῦ παρατατικοῦ τοῦ συνδετικοῦ ῥήματος· οἶν λελεύκειν καὶ λελυκώς ἦν, ἐλεύμην καὶ λελυμένος ἦν κλπ.

§ 377. Ο τετελ. μέλλων τῆς μὲν ἐνεργητικῆς φωνῆς ἐκφέρεται πάντοτε περιφραστικῶς διὰ τῆς μετοχῆς τοῦ παρακειμένου καὶ τοῦ μέλλοντος ἔσομαι (εἰμί). οἶν λελυκάς ἔσομαι, ἔση(ει), ἔσται κλπ. πλὴν τοῦ ἐστήξω (ἴστημι) καὶ τεθνήξω (ἀποθνήσκω). τῆς δὲ μέσης καὶ παθητικῆς φωνῆς καὶ περιφραστικῶς καὶ μονολεκτικῶς· οἶν λελυμένος ἔσομαι, ἔση, ἔσται κλπ. καὶ λελύσομαι, λελύση(ει), -εται κλπ., ἀπηλλαγμένος ἔσομαι κλπ. καὶ ἀπηλλάξομαι, -η(ει), -εται.

ΣΗΜ. Τὰ ἐνρινδληκτα καὶ ύγροληκτα καὶ τὰ εἰς -μι ῥήματα δὲν ἔχουσι τετελεσμένον μέλλοντα, πλὴν τῶν: (ἀποθνήσκω) τεθνήξω, (τέμνω) τετμήσομαι, (μείγνυμι) μεμείξομαι καὶ (ἴστημι) ἐστήξω.

Β'.

ΣΥΖΥΓΙΑ ΤΩΝ ΕΙΣ -ΜΙ

§ 378. Τὰ εἰς -μι ῥήματα διαιροῦνται κατὰ τὸν χαρακτῆρα τοῦ ῥήματικοῦ θέματος εἰς τέσσαρας τάξεις, ὡν
 ἡ πρώτη ἔχει χαρακτῆρα α' οἶν (στα-) ίστημι.
 ἡ δευτέρα ε' οἶν (θε-) τίθημι.
 ἡ τρίτη ο' οἶν (δο-) δίδωμι· καὶ
 ἡ τετάρτη σύμφωνον, εἰς δὲ προστίθεται τὸ πρόσφυμα -νυ-. οἶν (δεικ-) δείκ-νυ-μι, (σβεσ-, σβεσ-νυ-μι=) σβέν-νυ-μι, (σκεδασ-, σκεδάσ-νυ-μι=) σκεδάν-νυ-μι καὶ τὸ κατ' ἀναλογίαν τούτων σχηματισθὲν (στρο-) στρώ-ννυμι καὶ [χρώ-ννυμι, μτγν].

ΣΥΖΥΓΙΑ

Α'

§ 379

Τύπος τῆς Ἐνεργ-

Χρόνοι	Οριστική	Υποτακτική	Εύ
Ἐνεστώς	ἴστη-μι, ίστη-ς, ίστη-σι(ν) ίστα-τον, ίστα-τον ίστα-μεν, ίστα-τε, ίστα-σι(ν)	ίστω, ίστης ίστη ίστη-τον, ίστη-τον	ίστα-ίη-ν, ίστα-τον,
Παρατατ.	ίστη-ν, ίστη-ς, ίστη ίστα-τον, ίστα-την ίστα-μεν, ίστα-τε, ίστα-σαν	ίστω-μεν, ίστη-τε, ίστω-σι	ίστα-τον,
Μέλλ. α'	στή-σω στή-σεις κτλ.		στή-σαιμι,
Ἀδρισ. α'	ἔστη-σα, ἔστη-σας κτλ.	στή-σω, στήσις κτλ.	στή-σαιμι,
Ἀδρισ. β'	ἔστη-ν, *) ἔστη-ς, ἔστη ἔστη-τον ἔστη-την ἔστη-μεν, ἔστη-τε, ἔστη-σαν	στῶ, στής, στῆ στή-τον, στή-τον	στα-ίη-ν, στα-τον,
Παραχ.	ἔστη-κα** ἔστη-κας, ἔστη-κε ἔστη-κμεν κτλ. καὶ ἔστα-τον, ἔστα-τον ἔστα-μεν, ἔστα-τε, ἔστα-σι	ἔστη-κω, -κης, -κη καὶ ἔστη-κώς ω κτλ.	ἔστη-κοιμι:
Τητερ.	έ(i)στή-κειν, έ(i)στή-κεις κτλ. ἔστα-τον, ἔστα-την ἔστα-μεν, ἔστα-τε, ἔστα-σαν	Πληθ. ἔστή-κωμεν καὶ ἔστω- ἔστήκωσι καὶ ἔστῶσι	καὶ ἔστη-κώς εῖην
Τετλ. μέλλ.	ἔστηξω, -εις, -ει κτλ.		ἔστηξιμι.

Τύπος τῆς Παθητικῆς

Ἐνεστώς	ίστα-μαι, ίστα-σαι, ίστα-ται ίστα-σθον, ίστα-σθον ίστα-μεθα, ίστα-σθε, ίσταν-ται	ίστω-μαι, ίστη, ίστη-ται ίστη-σθον, ίστη-σθον	ίστα-ί-μην ίστα-τον
Παρατατ.	ίστα-μην, ίστα-σ ίστα-το ίστα-σθον, ίστα-σθην ίστα-μεθα, ίστα-σθε, ίστα-ντο	ίστω-μεθα, ίστη-σθε, ίστωνται	ίστα-ί-μεθα,
Παθ. μέλλ.	στα-θήσομαι		στα-θησοίμην
Μ. μέλλων	στή-σαιμι (καὶ ως παθητ.)		στη-σοίμην,
Παθ. ἀδρ.	ἔστε-θην κτλ.	στε-θῶ, κτλ.	στε-θίην
Μ. ἀδριστ.	ἔστη-σάμην κτλ.	στή-σωμι κτλ.	στη-σαίμην
Παραχ.	ἔσταμι (μεταγενέστ.)		

* Ο ἐνεργ. ἀδρ. ἔστην ἔχει ἀείποτε σημασίαν μέσην ἡ παθητικήν (ὅρα § 395).

** Ο ἔστηκα καὶ ὑπερσυντ. έ(i)στήκειν ἔχουσιν ἀείποτε σημασίαν μέσην ἡ στήσας ἔχω καὶ στήσας εἶχοι (§ 364, σημ. καὶ 395, σημ.).

ΤΩΝ ΕΙΣ -ΜΙ

Τάξις

γητικῆς φωνῆς.

κ τι κ ḥ	Προστακτική	Άπαρέμφ.	Μετοχή
ιστα-ίη-ς, ιστα-ίη	ἴστη, ιστά-τω		
ιστα-ί-την	ἴστα-τον, ιστά-των	ιστά-ναι	ιστάς, ιστᾶται, ιστάν
ιστα-ΐ-τε, ιστα-ΐ-εν	ἴστα-τε, ιστά-ντων καὶ ιστά-τωσαν		
στή-σοις κτλ.		στή-σειν	στή-σων κ.λ.π.
στή-σαις κτλ.	στή-σον, σάτω κτλ.	στή-σαι	στή-σαις κ.λ.π.
στα-ίη-ς, στα-ίη	στή-θι, στή-τω		
στα-ί-την	στή-τον, στή-των	στή-ναι	στάς, στάσαι, στάν
στα-ΐ-τε, στα-ΐ-εν	στή-τε, στά-ντων		
-οις χ.τ.λ.	έστα-θι, έστά-τωκτλ.	έστη-κέναι	έστη-κώς, -κυῖα, -κός
	καὶ έστηκώς ίσθι	καὶ	καὶ
εἴης χ.τ.λ.	ἢ έστώς ίσθι κτλ.	έστά-ναι	έστώς, έστώσαι, έστώς
-οις -οι χ.τ.λ.		έστηζειν	έστηζων, -ουσα, -ον

καὶ Μέδος Φωνῆς-

ιστα-ΐ-ο, ιστα-ΐ-το	ἴστα-σο, ιστά-σθω		ιστά-μενος, ιστα-μένη, ιστά-μενον
ιστα-ί-σθην	ἴστα-σθον, ιστά-σθων	ίστα-σθαι	
ιστα-ΐ-σθε, ιστα-ΐ-ντο	ἴστα-σθε, ιστά-σθων καὶ ιστά-σθωσαν		
χ.τ.λ.		στα-θήσεσθαι	στα-θησόμενος κτλ.
χ.τ.λ.		στή-σεσθαι	στη-σόμενος κτλ.
χ.τ.λ.	στά-θητι χ.τ.λ.	στα-θηναι	σταθείς, σταθεσσα, σταθέν
χ.τ.λ.	στή-σαι χ.τ.λ.	στή-σασθαι	στη-σάμενος κτλ.
	έστα-σο χ.τ.λ.	έστά-σθαι	έστα-μένος

παθητικήν ἀντ' αὐτῶν δὲ γίγνεται χρῆσις ἐν τῇ ἐνεργητ. φωνῇ τῇς περιφράσεως

§ 380

Τύπος της Ἐνεργής

Χρόνοι	Οριστική	Υποτακτική	Εύ
Ἐγεστώς	τιθη-μι, τιθε-ίς, τιθη-σι(ν) τιθε-τον, τιθε-τον τιθε-μεν, τιθε-τε, τιθέ-ασι(γ)	τιθῶ, τιθῆς, τιθῆ τιθῆ-τον, τιθῆ-τον	τεθε-ίην τιθε-ΐ-τον,
Παρατατ.	έτιθη-ν, έτιθεις, έτιθει έτιθε-τον, έτιθέ-την έτιθε-μεν, έτιθε-τε, έτιθε-σαν	τιθῶ-μεν, τιθῆ-τε, τιθῶ-σι(ν)	τιθε-ΐ-μεν,
Μέλλων	θή-σω, θή-σεις, θή-σει κλπ.		θή-σοιμι
Αόρ. δι.	έθη-κα, έθη-κας, έθη-κε έθε-τον, έθέ-την έθε-μεν, έθε-τε, έθε-σαν και έθη-καμεν, έθη-κατε, έθη-καν	θῶ, θῆς, θῆ θῆ-τον, θῆ-τον θῶ-μεν, θῆ-τε, θῶ-σι(ν)	θε-ίη-ν, θε-ΐ-τον, θε-ΐ-μεν,
Παρακείμ.	τέθει(η)-κα, τέθει(η)-κας κτλ.		
Ύπερ.	έτεθει(ή)-κεινκα-ή,-εις,-εικτλ.	τεθει(ή)-κω και τεθει(ή)-κώς ω	τεθει(ή)-κοιμι

Τύπος της Παθητικής

Ἐνεστώς	τιθε-μαι, τιθε-σαι, τιθε-ται τιθε-σθον τιθε-σθον	τιθῶ-μαι, τιθῆ, τιθῆ-ται τιθῆ-σθον, τιθῆ-σθον	τιθε-ί-μην, τιθε-ΐ-σθον,
Παρατατ.	έτιθε-μην, έτιθε-σο, έτιθε-το έτιθε-σθον έτιθε-σθον	τιθῶ-μεθα, τιθῆσθε, τιθῶ-νται	τιθε-ί-μεθα
Μ. μέλλων	θή-σομαι, θή-ση(ει), θή-σεται		θη-σοίμην
Μ. ἀδριστ.	έθε-μην, έθου, έθε-το έθε-σθον, έθε-σθην	θῶ-μαι, θῆ, θῆ-ται θῆ-σθον, θῆ-σθον	θε-ί-μην, θε-ΐ-σθον,
Π. Μέλλ.	έθε-μεθα, έθε-σθε, έθε-ντο	θῶ-μεθα, θῆ-σθε, θῶ-νται	θε-ί-μεθα, τεθη-σοίμην
Π. ἀδριστ.	τεθή-σομαι, -η(ει), -εται κτλ.		
Παρ. (μέσ.	έτέ-θην, έτέ-θης, έτέ-θη κτλ.	τε-θῶ, τε-θῆς, τε-θῆ	τεθε-ίη-ν,
Παρ. (παθ.	τέμει-μαι, τέθει-σαι, τέθει-ται κείμαι, κείσαι, κείται κτλ.	τεθει-μένος ω κτλ.	τεθει-μένος
Ύπερ.	Μεσ. έτεθει-μην. Παθ. έκειμην	κείμενος ω κτλ.	κείμενος

ΤΩΝ ΕΙΣ -ΜΙ

Τάξις

γητικής Φωνής.

κ τ ι κ ή	Προστακτική	Απαρέμφ.	Μετοχή
τιθε-ίη-ς τεθε-ίη-	τίθει, τιθέ-τω		τιθείς
τεθε-ί-την	τίθε-τον, τιθέ-των	τιθέ-ναι	τιθεῖται
τιθε-τ-τε, τιθε-τ-εν καὶ τεθε-ίη-σαν	τίθε-τε, τιθέ-ντων καὶ τιθέ-τωσαν		τιθέν
θή-σοις, θή-σοι κτλ.		θή-σειν	θή-σων κτλ.
θε-ί-ζ, θε-ί-	θέ-ζ, θέ-τω		θείς
θε-ί-την	θέ-τον θέ-των		θείται
θε-τ-τε, θε-τ-εν καὶ θε-ί-σαν	θέ-τε, θέ-ντων καὶ θέ-τωσαν	θετέ-ναι	θείν
καὶ τεθει(η)-κώς εἴην	τεθει(η)-κώς ίσθι κτλ.	τεθει(η)-κέναι	τεθει(η)-κώς" -κυής

καὶ Μέσης Φωνής.

τιθε-τ-ο, τιθε-τ-το	τιθε-σο τιθέ-σθω	τιθε-σθαι	τιθέ-μενος
τιθε-τ-σθην	τιθε-σθον, τιθέ-σθων		τιθέ-μένη
τιθε-τ-σθε, τιθε-τ-ντο	τιθε-σθε, τιθέ-σθων καὶ τιθέσθωσαν		τιθέ-μενον
θή-σοιο, θή-σοιτο		θή-σεσθαι	θη-σόμενος κτλ.
θε-τ-ο, θε-τ-το	θοῦ, θέ-σθω		θέ-μενος
θε-ί-σθην	θε-σθον, θέ-σθων	θε-σθαι	θε-μένη
θε-τ-σθε, θε-τ-ντο	θέ-σθε, θέ-σθων		θέ-μενον
τεθή-σοιο, τεθή- [σοιτο κτλ.]		τεθή-σεσθαι	τεθη-σόμενος
τεθε-ίη-ς, τεθε-ίη- κτλ.	τέ-θητι, τεθήτω κτλ.	τε-θηναι	τεθείς κτλ.
εἴην εἴην κτλ.	τέθει-σο, τεθεί-σθω κετ-σο, κεί-σθω	τεθει-σθαι κετ-σθαι	τεθει-μένος κτλ. κεί-μενος κτλ.

In-

§ 381

Τύπος τῆς Ἐνεργ-

Κατὰ τὸ τιθημι κλίνεται καὶ τὸ ἰημι (θ. σε-, σι-σε-) ὡς ἔξης.

Χρόνοι	Οριστική	Υποτακτική	Εὐ
Ἐνεστώς	ἱ-η-μι, ἱ-εῖς, ἱ-η-σι(ν) ἱ-ε-τον, ἱ-ε-τον ἱ-ε-μεν, ἱ-ε-τε, ἱ-η-σι(ν)	ἱ-ῳ ἱ-ης, ἱ-ῃ ἱ-η-τον, ἱ-η-τον	ἱ-ε-ίη-ν, ἱ-ε-ίη-ς, ἱ-ε-ίη-τον καὶ
Παρατατ.	ἱ-η-ν, ἱ-ει-ς, ἱ-ει- ἱ-ε-τον, ἱ-έ-την ἱ-ε-μεν, ἱ-ε-τε, ἱ-ε-σαν	ἱ-ῳ-μεν, ἱ-η-τε, ἱ-ῳ-σι(ν)	ἱ-ε-ίη-μεν ἦ ἱ-ε-ί-
Μελλ. α'	ἢ-σω -σις, -σει κτλ.		ἢ-σιμι, -σοις,
Ἄδρισ. β'.	ἢ-κα, ἢ-κας, ἢ-κε εἰ-τον, εἰ-την εἰ-μεν, εἰ-τε, εἰ-σαν	ὦ, ḥς, ḥ ἢ-τον, ḥ-τον ὦ-μεν, ḥ-τε, ḥ-σι(ν)	ε-ίη-ν, ε-ίη-ς, ε-ίη-τον ἦ ε-ί-τον, ε-ίη-μεν ἦ ε-ί-μεν,
Παραχ.	εἰ-κα, -κας -κε κτλ.		
Ὑπερσυν.	εἰ-κειν, -κεις, -κει κτλ.	εἰκὼς ὠ, ḥς, ḥ κτλ.	εἰκὼς εἰην, εἰης,

Τύπος τῆς Παθητικῆς

Ἐνεστώς	ἱ-ε-μαι, ἱ-ε-σαι, ἱ-ε-ται ἱ-ε-σθον, ἱ-ε-σθον ἱ-ε-μεθα, ἱ-ε-σθε, ἱ-ε-νται	ἱ-ῳ-μαι, ἱ-ῃ, ἱ-η-ται ἱ-η-σθον, ἱ-η-σθον	ἱ-ε-ί-μην, ἱ-ε-ί-ο ἱ-ε-ί-σθον
Παρατ.	ἱ-έ-μην, ἱ-ε-σο, ἱ-ε-το ἱ-ε-σθον, ἱ-έ-σθην ἱ-ε-μεθα, ἱ-ε-σθε, ἱ-ε-ντο	ἱ-ῳ-μεθα, ἱ-η-σθε, ἱ-ῳ-νται	ἱ-ε-ί-μεθα, ἱ-ε-ί-
Μ. μέλλων	ἢ-σομαι, ἢ-ση(ει), ἢ-σεται		ἢ-σιμην, -σοιο
Μ. ἀδρ. β'	εἰ-μην, εἰ-σο εἰ-το εἰ-σθον, εἰ-σθην εἰ-μεθα, εἰ-σθε, εἰ-ντο	ὦ-μαι, ḥ, ḥ-ται ἢ-σθον, ḥ-σθον ὦ-μεθα, ḥ-σθε, ḥ-νται	ε-ί-μην, ε-ί-ο ε-ί-σθον, ε-ί-μεθα, ε-ί-σθε
Παθ. μέλ.	ἐ-θήσομαι, -η(ει), -εται		ἐ-θησοίμην, -θήσοιο
Παθ. ἀδρ.	εἰ-θην, εἰ-θης, εἰ-θη κτλ.	ἐ-θῳ, -θῆς, -θῃ κτλ.	ἐ-θε-ίη-ν ἐ-θε-ίη-ς
Παραχείμ.	εἰ-μαι, εἰ-σαι, εἰ-ται κτλ.	εἰ-μένες, ὠ, ḥς, ḥ κτλ.	
Ὑπερσ.	εἰ-μην, εἰ-σο, εἰ-το κτλ.	εἰ-μένος εἰην	

ΣΗΜ. Τὸ ἰημι σπουδώς ἀπαντᾷ ἀπλούν, συχνότερα δὲ σύνθετον οἷον ἀθ-ἰημι, ἰημι, προ-ἰημι, ύψ-ἰημι, καθ-υψ-ἰημι κτλ.

μι

γητικῆς φωνῆς.

κ τική	Προστακτική	Απαρέμφ.	Μετοχή
i-e-iη	i-ei, i-e-tω		i-eis, i-eντος
i-e-i-τον, i-e-iη-την ḥ [i-e-i-την] μεν, i-e-iη-τε ḥ i-e-i- τε, i-e-iη-σαν ḥ i-e-iεν	i-e-τον, i-e-των i-e-τε, i-e-ντων καὶ [i-e-τωσαν]	i-e-ντι	i-eisα, i-eisης i-eν, i-eντος
-σοι κτλ.		ἥ-σειν	ἥ-σων, -σουσα, -σον
ε-iη e-iη-την ḥ e-i-την e-iη-τε ḥ e-i-τε, e-iη- [σαν ḥ ειεν]	ε-iη, ε-e-tω ε-e-ton, ε-e-taw ε-e-te, ε-e-ντων ḥ ε-e-tawσαν	eίναι	eīc, eīntos eīsa, eī-sης eīn, eīntos
ειη κλπ.	εικώς iσθι, εστω κτλ.	εικέναι	εικώς, -χυῖα, -κός

καὶ Μέδος φωνῆς

i-e-i-το	i-e-so, i-e-σθω		i-e-μενος
i-e-i-σθην	i-e-σθον, i-e-σθων	i-e-σθι	i-e-μένη
σθε, i-e-i-ντο	i-e-σθε, -σθων καὶ [i-e-σθωσαν]		i-e-μενον
-σοιτο κτλ.		ἥ-σεσθι	ἥ-σόμενος, -η, -ον
ε-i-το e-i-σθην e-i-ντο	οὐ, ε-e-σθω ε-e-σθον, ε-e-σθων ε-e-σθε, -σθων ḥ σθωσαν	ε-e-σθι	ε-e-μενος ε-e-μένη ε-e-μενον
-θήσοιτο κτλ.		ε-θήσεσθι	ε-θησόμενος, -η, -ον
ε-θε-i-η κτλ. ειης, ειη κτλ.	ε-θητι, ε-θήτω κτλ. εi-σο, εi-σθω κτλ.	ε-θηναι εi-σθι	ε-θείς, -θείσα, -θέν εi-μένος; -μένη, -μένον

ἀν-ίημι, δι-ίημι, ἔξ-ίημι, ἔφ-ίημι, καθ-ίημι, μεθ-ίημι, ξυν-ίημι, παρ-

§ 382

Τύπος της Ἐνεργής

Χρόνοι	Οριστική	Υποτακτική	Εύ
Ἐνεστώς	δίδω-μι, δίδω-ε δίδω-σι(ν) δίδω-τον, δίδω-τον δίδω-μεν, δίδω-τε, δίδωσι(ν)	διδῶ, διδῷς, διδῷ διδῶ-τον, διδῶ-τον	διδο-ίη-ν διδο-ΐ-τον,
Παρατατ.	έδιδουν, έδιδους, έδιδου έδιδο-τον, έδιδό-την έδιδο-μεν, έδιδο-τε, έδιδο-σαν	διδῶ-μεν, διδῶ-τε, διδῶ-σι(ν)	διδο-ΐ-μεν
Μέλλων α'	δώσω, -τεις, -σει κτλ.		δώσοιμι
Ἄριστ. β'	έδω-κκ, έδω-κκι, έδω-κε(ν) έδω-τον, έδό-την έδο-μεν, έδο-τε, έδο-σαν	δῶ, δῶς, δῶ δῶ-τον δῶ-τον δῶ-μεν, δῶ-τε, δῶ-σι(ν)	δο-ίη-ν δο-ΐ-τον δο-ΐ-μεν.
Παραχ. α'	δέδω-κκ κτλ.		δέδω-κοιμι
Τύπος α'	έδεδω-κειν κτλ.	δέδω-κω καὶ δέδω-κώς ὡ κλπ.	δέδω-κοιμι

Τύπος της Παθητικής

Ἐνεστώς	δίδο-μαι, δίδο-σαι, δίδο-ται δίδο-σθον, δίδο-σθον διδό-μεθα, δίδο-σθε, δίδο-νται	διδῶ-μαι, διδῷ, διδῶ-ται διδῶ-σθον, διδῶ-σθον	διδο-ί-μην διδο-ΐ-σθον
Παρατατ.	έδιδό-μην, έδιδο-σο, έδιδο-το έδιδο-σθον, έδιδο-σθην έδιδο-μεθα, έδιδο-σθε, έδιδον-το	διδῶ-μεθα, διδῶ-σθε, διδῶ-νται	διδο-ί-μεθα
Μ. μέλλων	δώσο-μαι, -ση (ει) κτλ.		δω-σοίμην
Μ. ἀρι. β'.	έδο-μην, έδο-το έδο-σθον, έδό-σθην έδο-μεθα, έδο-σθε, έδο-ντο	δῶ-μαι, δῶ, δῶ-ται δῶ-σθον, δῶ-σθον δῶ-μεθα, δῶ-σθε, δῶ-νται	δο-ί-μην δο-ΐ-σθον δο-ΐ-μεθα
Π. μέλ.	δο-θήσαμαι, -ση(ει) κτλ.		δο-θησοί-
Π. ἀρι. α'.	έδο-θην, -θης, -θη κτλ.	δο-θῶ, -θῆς, -θῆ κτλ.	δο-θείην
Παραχ.	δέδο-μαι, -σαι, -ται κτλ.	δέδο-μένος ὡ κτλ.	δέδο-μένος
Τύπος.	έδεδό-μην, έδέδο-σο κλπ.		

ΣΗΜ. Το ῥῆμα δίδωμι εἶναι μοναδικόν, διότι οὐδὲν ἄλλο ὑπάρχει κατ' αὐτὸν κλι-

ΤΩΝ ΕΙΣ -ΜΙ

Τάξις

γητεικῆς φωνῆς.

κτική	Προστακτική	Απαρέμφ.	Μετοχή
διδο-ί-η-ς, διδο-ί-η	δίδου, διδό-τω		διδούς
διδο-ί-την	δίδο-τον, διδό-των	διδό-ναι	διδοῦσα διδόν
διδο-ΐ-τε, διδο-ΐ-εν	δίδο-τε, διδό-ντων καὶ [διδό-τωσαν]		
δώ-σοις, -σοι κλπ.		δώ-σειν	δώ-σων
δο-ί-η-ς, δο-ί-η	δό-ς, δό-τω		δούς
δο-ί-την	δό-τον, δό-των	δοῦ-ναι	δοῦσα
δο-ΐ-τε, δο-ΐ-εν	δό-τε, δό-ντων		δόν
καὶ δεδω-κώς εἴην κτλ.	δεδω-κώς ἴσθι κτλ.	δεδω-κέναι	δεδω-κώς κτλ.

καὶ Μέσης φωνῆς.

διδο-ΐ-ο, διδο-ΐ-το	διδο-σο, διδό-σθω		διδό-μενο-ς
διδο-ί-σθην	διδο-σθον, διδό-σθων	διδο-σθαι	διδο-μένη
διδο-ΐ-σθε, διδο-ΐ-ντο	διδο-σθε, διδό-σθωσαν		διδό-μενον
κτλ.		δώ-σεσθαι	δω-σόμενος
δο-ΐ-ο, δο-ΐ-το	δοῦ, δό-σθω		δό-μενο-ς κτλ.
δο-ΐ-σθην	δό-σθον, δό-σθων	δό-σθαι	δο-μένη
δο-ΐ-σθε, δο-ΐ-ντο	δό-σθε, δό-σθων		δο-μενον
μην κτλ.		δο-θήσεσθαι	δο-θησόμενος κτλ.
κτλ.	δέ-θητι κτλ.	δο-θήναι	δο-θείς κτλ.
εἴην κτλ.	δέ-δο-σο κτλ.	δε-δό-σθαι	δε-δο-μένο-ς κτλ.

νόμενον.

Δ'

§ 383

Τύπος της Ἐνερ-

Χρόνοι	Οριστική	Τυποτάκτ.	Εύ-
Ἐνεστώς	δείξ-νῦ-μι, δείξ-νῦ-ς, δείξ-νῦ-σι(ν) δείξ-νῦ-τον, δείξ-νῦ-τον δείξ-νῦ-μεν, δείξ-νῦ-τε, δείξ-νῦ-ασι(ν)	δειχνύω, -γιε, -η κτλ.	δειχ-νῦ-ο-ι-μι, κτλ.
Παρατατ.	έδείξ-νῦ-ν, έδείξ-νῦ-ς, έδείξ-νῦ- έδείξ-νῦ-τον, έδειξ-νῦ'-την έδειξ-νῦ-μεν, έδειξ-νῦ-τε, έδειξ-νῦ-σαν		
Μέλλων	δείξω κτλ.		δειξομι
Ἄδριστ.α'	έδειξα κτλ.	δείξω κτλ.	δειξαιμι
Παρακείμ.	δέδειχα κτλ.		
Ύπερσ.	(έδεδείχειν)	δεδειχώς ώ κτλ.	δεδειχώς

Τύπος της Παθητικής

Ἐνεστώς	δείξ-νυ-μαι, δείξ-νυ-σαι, δείξ-νυ-ται δείξ-νυ-σθον, δείξ-νυ-σθον δείξ-νύ-μεθα, δείξ-νυσθε, δείξ-νυ-νται	δειχνύ-ωμαι, -η -ηται κτλ.	δειχ-νυ-ο-ι-μην
Παρατατ.	έδειξ-νύ-μην, έδειξ-νυ-σο, έδειξ-νυ-το έδειξ-νυ-σθον, έδειξ-νυ-σθην έδειξ-νύ-μεθα, έδειξ-νυ-σθε, έδειξ-νυ-ντο		
Μ. μέλλων	δείξομαι, δείξη(ει), δείξεται κλπ.		δειξομην
Μ. ἀδριστ.	έδειξάμην, έδειξω, έδειξατο κλπ.	δείξωμαι κτλ.	-δειξαίμην
Π. μέλλων	δειχθσομαι κτλ.		δειχθσομην
Π. ἀδριστ.	έδειχθην κτλ.		δειχθείην
Παρακείμ.	δέδειχμαι, δέδειξαι κτλ.		
Ύπερσυν.	έδεδείγμην κτλ.	δεδειγμένος ώ κτλ.	δεδειγμένοςείην
π.όλ. μέλ.	δεδειγμένος εσομαι		δεδειγμένος

ΤΩΝ ΕΙΣ -ΜΙ

Τάξις

γητικής φωνῆς.

κτική	Προστακτική	Απαρέμφ.	Μετοχή
-ο-ι-ς, -οι	δείχ-νυ, δειχ-νύ' τω δείχ-νυ-τον, δειχ-νύ-των δείχ-νυ-τε, δειχ-νύ-ντων και δειχ-νύ-τωσαν	δειχ-νύ-ναι	δειχ-νύ-ς δειχ-νύ-σι δειχ-νύ-γ
χ.τ.λ.		δείξειν	δείξων χτλ.
χ.τ.λ.	δείξον χτλ.	δείξαι	δείξας χτλ.
εἴην χτλ.	δεδειχώς ήσθι χτλ.	δεδειχέναι	δεδειχώς χτλ.

και Μέσης φωνῆς

χ. τ. λ.	δείχ-νυ-σσ, δειχ-νύ-σθω δείχ-νυ-σθον, δει-κνύ-σθων δείχ-νυ-σθε, δειχ-νύ-σθων και δειχ-νύ-σθωσαν	δείχ-νυ-σθαι	δειχ-νύ-μενος δειχ-νυ-μένη δειχ-νύ-μενον
χ. τ. λ.		δείξεσθαι	δειξόμενος
χ. τ. λ.	-δείξαι χτλ.	δείξασθαι	δειξάμενος
χ. τ. λ.		δειχθήσεσθαι	δειχθόμενος
χ. τ. λ.	δείχθητι χτλ.	δειχθηναι	δειχθείς
χ. τ. λ.	δέδειξο, δεδείχθω χτλ.	δεδειχθαι	δεδειγμένος
έσοιμην χτλ.		δεδειγμένος έσεσθαι	δεδειγμένος έσθμενος

"Απαντά τὰ ἄλλα εἰς -μι ὁνυματα

1) κατὰ τὸ ιδεογινι τά : Κίσερημι (=δανείζω), δνίνημι (=ώφελῶ), πίμπλημι (=γέμιζω), πίμπρημι (=χαίω). Τὰ ἀποθετικά : ἄγαμαι (=θαυμάζω), δύναμαι, ἐπίσταμαι, κρέμαμαι, ὁ ἄδρ. ἐποιάμην (ώνουμαι) καὶ τὰ ἐκ προθ. σύνθ.: ἀν-ιστημι, δυνθ-ιστημι, ἀφ-ιστημι, δι-ιστημι, ἐφ-ιστημι, ἔν-ιστημι, καθ-ιστημι, μεθ-ιστημι, παρ-ιστημι, προ-ιστημι συν-ιστημι, ὑφ-ιστημι κλπ.

2) κατὰ τὸ τέθημι τὸ: "Ἴημι (§ 381), τὸ δίδημι (θεμ. δε-, κατὰ γ' πληθ. μόνον προσ. διδέ-ασι) καὶ τὰ ἐκ προθ. σύνθ.: ἀνα-τίθημι, ἀπο-τίθημι, δια-τίθημι, ἐπι-τίθημι, κατα-τίθημι, μετα-τίθημι, παρα-τίθημι, προ-τίθημι, προσ-τίθημι, συν-τίθημι, ὑπο-τίθημι κλπ.

3) κατὰ τὸ δίδωμι (ἰδὲ § 382, σημ.) τὰ ἐκ προθέσεων σύνθ.: ἀνα-δίδωμι, δια-δίδωμι, ἀπο-δίδωμι, ἐν-δίδωμι, ἐπι-δίδωμι, μετα-δίδωμι, παρα-δίδωμι, προ-δίδωμι, προσ-δίδωμι κλπ.

4) κατὰ τὸ δεέκνυμι τά : "Ἄγνυμι, ἀμφιέρνυμι, εἰργνυμι, ζεύγνυμι, ζώννυμι, κεράννυμι, κορέννυμι, κρεμάννυμι, μείγνυμι, δλλυμι, δμνυμι, πετάννυμι, πήγνυμι, πτάργνυμαι, δήγνυμι, δώννυμι, σβέννυμι, σκεδάννυμι, στρώννυμι, [ζώννυμι], κωρώνυμι" καὶ τὰ ἐκ προθ. σύνθ.: ἀπο-δείκνυμι, ἐν-δείκνυμι, ὑπο-δείκνυμι κλπ.

ΓΕΝΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΕΙΣ -ΜΙ ΡΗΜΑΤΩΝ

§ 384. Ο σχηματισμὸς τῶν εἰς -μι ῥημάτων διακρίνεται τοῦ σχηματισμοῦ τῶν εἰς -ω κατὰ τοῦτο, ὅτι ἐν τῷ ἐνεστῶτι, παρατατικῷ καὶ ὁ δορίστῳ τῆς τε ἐνεργητικῆς καὶ μέσης φωνῆς αἱ προσωπικαὶ καταλήξεις αὐτῶν προστίθενται εἰς τὸ θέμα ἢ ἀμέσως ἢ μετὰ τὰ προσφύματα καὶ τὰ ἐγκλιτικὰ φωνήνεται ἀγεν θεματικοῦ φωνῆντος· οἷον φη-μι, δείκ νυ-μι.

ΣΘΜ. Τὸν σχηματισμὸν τοῦτον καὶ εἰς τοὺς τρεῖς γρόνους ἔχουσι μόνον τὰ ῥήματα ιστημι, τίθημι, ἔημι, δίδωμι, δνίναιμαι καὶ σβέννυμι, τὰ δὲ ἄλλα ἔχουσιν αὐτὸν μόνον εἰς τὸν ἐνεστῶτα καὶ παρατατικὸν· εἰς μόνον δὲ τὸν ἀδρίστον τινὰ τῶν εἰς ω· (ὅρα § 406).

§ 385. Τὰ εἰς -μι κατὰ τὸν χαρακτῆρα τοῦ ῥημάτος. Θέματος δύνανται νὰ διαιρεθῶσιν εἰς φωνητολόγητα καὶ εἰς συμφωνολόγητα.

Α' Φωνηντόληπτα.

§ 386. Τὸ θέμα τῶν εἰς -μι φωνηντολόγητων ἐπαυξάνεται ἐν τῷ ἐνεστῶτι καὶ παρατατ. διὰ τοῦ ἐνεστωτικοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ

(§ 308). ταῦτα δὲ εἰναι τά: (σί-στημι=) ἵστη-μι, (χρη-) κί-χρη-μι, (όνη- μετ' ἀναδιπλ. ἐν τῷ μέσῳ) δ-νί-νη-μι, (πλη-) πί-μ-πλη-μι (πρη-) πί-μ-πρη-μι, (θη-) τί-θη-μι, (ση-) ἵ-η-μι, (δη-) [δίδημι]; (δω-) δί-δω-μι.

ΣΗΜ. Τὸ πί-μ-πλημι καὶ πί-μ-πρημι παρενθέτουσι μετὰ τὸν ἐνεστωτικὸν ἀναδιπλασιασμὸν μὲν πρὸς εὐφωνίαν καὶ διοφωνίαν πρὸς τὸ δεύτερον μ.

§ 387. Τὰ φωνηνετόληκτα εἰς -μι ἔχουσι θέματα ἰσχυρὸν καὶ ἀσθενές· οἷον (στη-, στᾶ-) ἵστη-μι, ἵστα-μαι, (θη-, θε-) τί-θη-μι, τί-θε-μαι, (δω-, δο-) δί-δω-μι, δί-δο-μαι.

§ 388. Ἐκ τοῦ ἰσχυροῦ θέματος σχηματίζεται 1) ὁ ἐνικός ἀριθμὸς τῆς ὄριστικῆς ἐγκλίσεως τοῦ ἐνεργητοῦ. ἐνεστῶτος, παρατατικοῦ καὶ διορίστου β'. καὶ 2) ἡ ὑποτακτικὴ τοῦ ἐνεστῶτος καὶ β' διορίστου· οἷον (ιστή-ω=) ιστῶ, (ιστή-γη=) ιστῆς κλπ., (στή-ω=) σιῶ, (στή-ης=) στῆς κλπ. Πάντες δὲ οἱ ἄλλοι τύποι σχηματίζονται ἐκ τοῦ ἀσθενοῦς θέματος.

ΣΗΜ. 'Ο ἀρ. β' ἔστην σχηματίζεται· ἐκ τοῦ ισχ. θέματος καθ' ὅλας τὰς ἐγκλίσεις πλὴν τῆς εὐκτικῆς καὶ τῆς μετοχῆς: ἔστη-ν, ἔστη-ς, (στή-ω=) σιῶ, στή-θε, στή-γαι· ἀλλὰ στα-ΐη-ν, (στᾶ-ντ-ε=) σιά' ε.

§ 389. Τὸ β' ἐνικὸν προσ. τῆς προστακτικῆς τοῦ μὲν ιστημι ἔχει τὸν τύπον τοῦ ἰσχυροῦ θέματος: ιστη, τῶν δὲ τίθημι, ίημι καὶ δίδωμι σχηματίζεται κατὰ τὰ εἰς -ω συνηρημένα· οἷον τίθει, ίει (κατὰ τὸ ποίει), δίδου (κατὰ τὸ δῆλον).

§ 390. Τὸ β' ἐνικ. πρόσ. τοῦ ἐνεστῶτος τῆς ὄριστ. τῆς ἐνεργ. φωνῆς ώς καὶ τὸ β' καὶ γ' ἐνικὸν τοῦ παρατατικοῦ τοῦ τίθημι καὶ ίημι σχηματίζεται κατὰ τὰ εἰς (-έω)-ω· οἷον ἔδίδουν, ἔδίδους, ἔδίδου (κατὰ τὸ ἔδήλουν, ἔδήλους, ἔδήλου).

§ 391. 'Ο παρατατικὸς τοῦ δίδωμι εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν σχηματίζεται κατὰ τὰ εἰς (-ώ)-ω· οἷον ἔδίδουν, ἔδίδους, ἔδίδου (κατὰ τὸ ἔδήλουν, ἔδήλους, ἔδήλου).

§ 392. 'Η ὑποτακτικὴ καὶ εὐκτικὴ τῶν εἰς -μι φωνηνετόληκτων εἰναι συνηρημένη. Σιναιρεῖ δὲ ἡ μὲν ὑποτακτικὴ τὸν μακρὸν χαρακτήρα (§ 388) μετὰ τῶν ἐγκλιτικῶν φωνηέντων (§ 317, α'). οἷον (ιστή-ω=) ιστῶ, (ιστή-ης=) ιστῆς κλπ., ἡ δὲ εὐκτικὴ τὸν βραχὺν χαρακτήρα μετὰ τῶν ἐγκλιτ. φωνηέντων (§ 317, β'). οἷον (ιστα-ΐη-ν=) ισταί-ην, (ιστα-ΐη-γ=) ισταί-ης κλπ.

§ 393. Ἡ ἀπαρέμφατος τῶν εἰς -μι ἔχει ἐν τῇ ἑνεργ. φωνῇ κατάληξιν -ναι· οἷον ἵστα-ναι, πιθέ-ναι, διδό-ναι· -(F)εναι δὲ μόνον ἐν τῷ Ι-έναι (εἶμι) καὶ ἐν τῷ δ' ἀρ. τοῦ τίθημι, ἴημι καὶ δίδωμι· οἷον (θε-(F)εναι=) θεῖναι, ἐ-(F)εναι=) εἰναι, (δό-(F)εναι=) δοῦναι.

§ 394. Ὁ ἐνεργητικὸς α' ἀδρίστος τοῦ τίθημι, ἴημι καὶ δίδωμι ἔχει χρονικὸν χαρακτῆρα κ (§ 313 σημ. 3) καὶ εἰναι εὐχρηστος εἰς μόνον τὸν ἑνικὸν τῆς ὄριστικῆς ἐγκλίσεως ἀντὶ τοῦ β' ἀριστού, διτὶς εἰναι ἀχρηστος εἰς τὸν ἑνικ. τῆς ὄριστ.· οἷον ἔθηκα, ἔθηκας, ἔθηκε· ἥκα, ἥκας, ἥκε· ἔδωκα, ἔδωκας, ἔδωκε.

ΣΗΜ. Κατ' ἀναλογίαν τοῦ ἑνικ. εὑρηνται: ἐσχηματισμένοι σπαν. καὶ ἐν τῷ πληθ. τύποι· οἷον ἔδωκαν, ἔθηκαν, συγήκατε· κατ' ἀναλογίαν τοῦ ἔδωκα (φιλ. ἀρχ. δωκ-) ἐσχηματίσθη ὁ ἔθηκα καὶ ἥκα καὶ κατ' ἀναλογίαν τούτων ὁ εἰσ-(εξ)έφρεσκα (εἰσ-(έκ)-φρέω).

§ 395. Ὁ ἑνεργ. α' ἀδρίστ. ἕστησα (τοῦ ἵστημι) ἔχει μεταβ. σημασίαν, δὲ δέ δ' ἕστην καὶ ὁ παραχ. (σέ-στη-κα=) ἕστηκα καὶ ὑπερσ. (ἐ-σε-στήκειν=) εἰστήκειν¹ ἡμετάβατον (μέσην ἢ παθητικήν).

ΣΗΜ. *Ως ἑνεργητ. παρακείμενος καὶ ὑπερσυντελ. τοῦ ἵστημι χρησιμεύοντιν οἱ περιφραστικοὶ τύποι (§ 364, σημ.): σήσας ἔχω, στήσας είχον.

§ 396. Τὸ σ τῆς καταλήξεως -σαι καὶ -σο μεταξὺ φωνηέντων ἐν τοῖς εἰς -μι δὲν ἀποβάλλεται κατ' ἀναλογίαν τῶν συμφωνολήκτων μέσων παρακείμενων καὶ ὑπερσυντελίκων (§ 73, σημ.). οἷον ἵστα-σαι, ἵστα-σο, τίθε-σαι, ἐπίθε-σο κατὰ τὸ (γέγραφ-σαι=) γέγραψαι, (έγέγραψ-σο=) ἔγέγραψο κλπ.

*Εξαιρούσις. Τὸ σ τῆς μὲν καταλήξεως -σαι ἀποβάλλεται μόνον ἐν τῇ ὑποτακτικῇ· οἷον ἵστη, πιθη, διδῷ, ἀντὶ ἵστησαι, πιθῆσαι, διδῶσαι κλπ.

Τῆς δὲ -σο 1) ἐν τῇ εὐκτικῇ· οἷον (διδο-ι-σο=) διδοῖο· 2) ἐν τῷ μέσῳ ἀρ. δέ τῆς ὄριστ.· οἷον (έθε-σο=) έθον, πλὴν τῶν (ώνημαν) Φιη σο τοῦ ὄνταναι καὶ (εἴμην) εἰσο τοῦ λέμαι· καὶ 3) ἐν τῷ παρατατικῷ καὶ τῇ προστ. τοῦ ἑνεστῶτος τῶν: δύναμαι, ἐπίσταμαι καὶ κρίμαμαι· οἷον ἔδύνω, [-δύνω], ἡπίστω-ἐπίστω, ἐκρέμω-κρίμω ἀντὶ ἔδύνασο-δύνασο κλπ.

§ 397. Ἡ ὑποτακτικὴ καὶ εὐκτικὴ τῆς μέσης φωνῆς τοῦ τίθημι καὶ ἴημι σχηματίζει ἐνίστε καὶ τύπους κατὰ τὰ εἰς -ω βαρύτονα· οἷον ἐπιτίθωνται, ἐπίθωνται, πρόηται, τίθοιτο, παρατίθοιτο, πρόσοιτο, πρόσοιτο, ἀφίοιτε, ἀφίοιεν κλπ.

¹ Ο ὑπερτ. εἰστήκειν δασύνεται: κατ' ἀναλογίαν τοῦ παρακείμενου.

§ 398. Τὸ ἄγαμαι (ἄνευ ὑποτακτ. καὶ προστ.), δύναμαι, ἐπίστα-
μαι καὶ κρέμαμαι καὶ οἱ μέσ. ἀόρ. ἐπριάμην καὶ (ώνοῦμαι) ὠρήμην
(ὄνινημι) τονίζονται καθ' ὑποτακτ. καὶ εὔκτ. κατὰ τὰ βαρύτονα· οἶν
ἄγαμην, ἄγαμον· δύνωμαι, δύνη, δύνηται κτλ., δυναίμην, -αιο, -αιτο
κλπ., πρίωμαι, πρίη, πρίγται κλπ. πριαίμην, -αιο, -αιτο κ.τ.λ.

§ 399. Ο παθ. ἀόρ. (ἐ-τέ-θην=) εἰθῆναι καὶ ὁ μεσ. (ἐ-σέ-μην=)
εἰμην ἔχουσι δασεῖται κατ' ἀναλογ. τῶν ἀλλων ἐγκλίσεων τῶν αὐτῶν
χρόνων: (σε-θῶ=) ἐθῶ, (σε-θε-ίη-ν=) ἐθείην κλπ., (σε-ω-μαι=
ἔ-ω-μαι=) ὠμαι, (σε σθαι=) ἔσθαι κλπ.

§ 400. Κατ' ἀναλογίαν τοῦ παθ. παρακειμένου (σέ-σε-μαι=
ἔ-ε-μαι=) είμαι ἐσχηματίσθη ὁ ἐνεργ. είκα καὶ οἱ παράκ. τοῦ τίθη-
μι-τέθειμα (καὶ τέθηκα ἐπιγρ.) καὶ τέθειμαι.

B' Συμφωνόληπτα

§ 401. Τὸ θέμα τῶν εἰς -μι συμφωνολήκτων ἐπαυξάνεται ἐν τῷ
ἐνεστῶτι καὶ παρατατ. διὰ τοῦ προσφύματος -νυ· οἶνον δείκ-νυ-μι
(σβέσ-νυ-μι=) σβέννυμι, (σκεδάσ-νυ-μι=) σκεδάννυμι (¹).

ΣΗΜ. 1. Κατ' ἀναλογίαν τῶν εἰς -ννυμι σχηματίζεται τὸ ἔχον φωνηντό-
ληκτον ῥῆμ. θέμα στρώ-ννυμι (καὶ τὸ μτγ. κῶ ννυμι).

ΣΗΜ. 2. Ἐν τῷ δλλνμι (=δλ-νυ-μι) τὸ ἀφομοιοῦται πρὸς τὸ λ.

§ 402. Τὸ υ τοῦ προσφύματος -νυ εἰναι μακρὸν ἐν τῷ ἐνικῷ
τῆς ἐνεργ. ὄριστικῆς καὶ ἐν τῷ β' ἐνικ. προσωπ. τῆς προστακτικῆς·
οἶνον δείκ-νυ-μι, δείκ-νυ-ζ, δείκ-νυ-σι, ἐδείκ-νυ-ν, ἐδείκ-νυ-ζ, ἐδείκ-νυ-ς,
δείκ-νυ· πανταχοῦ δ' ἀλλαχοῦ βραχύ· οἶνον δεικνῦ-ναι κ.τ.λ.

§ 403. Πολλὰ τῶν συμφωνολήκτων σχηματίζονται καὶ κατὰ τὰ
εἰς -ω βαρύτονα· οἶνον δεικνυμι καὶ δεικνύω, εἰδεγνυμι, καὶ εἰδεγνύω,
ξενύνυμι καὶ ξενγνύω, πήγνυμι καὶ πηγνύω κλπ.

§ 404. Η ὑποτακτή καὶ εὐκτική τῶν συμφωνολήκτων σχημα-
τίζεται κατὰ τὰ εἰς ω βαρύτονα· οἶνον δεικνύω- δεικνύης κλπ. δει-
κνύομι- δεικνύοις κλπ. δεικνύωμαι, δεικνυοίμην.

§ 405. Ἐκ τῶν συμφωνολήκτων ἐνεργ. ἀόριστον 6' ἔχουσι 1)
τὸ αβάννυμι, δπερ καθ' ὄριστ., ὑποτ., προστακτ. καὶ ἀπαρ. κλίνε-
ται κατὰ τὸν ἕστην, κατ' εὐκτικ. δὲ καὶ μετοχ. κατὰ τὸν ἐθηκα·

(1) Ο χαρακτήρ τοῦ ῥῆμ. θέματος τῶν εἰς -ννυμι είναι σ. καταφάνεται
δὲ εἰς τοὺς παθ. χρόνους πρὸ τῶν ἀπὸ μ., τ., θ ἀρχομένων ῥῆμ. καταλήξεων
(§ 369); οἶνον ισθία-θην (σβέννυμι), πιπέτασ-μαι (πετάννυμι) κλπ.

οίον ἔσβην-ἔσβης-ἔσβη κλπ., σβῶ-σβῆς-σβῆ κλπ., σβείην-σβείης-σβείη κλπ., σβῆθι-σβήτω κλπ., σβῆναι, σβεῖς-σβεῖσα σβέν· καὶ 2) τὸ πτάρυνμαι- ἔπταρον. Μέσ. δ' ἀφ. δ' μόνον τὸ ἀπόλλυμι-ἀπωλόμην.

ΔΟΡΙΣΤΟΙ Β'

ΤΩΝ ΕΙΣ -Ω ΡΗΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΑ ΕΙΣ -ΜΙ

§ 406. Κατὰ τὰ εἰς -μι σχηματίζουσιν ἀόριστον δέ ρήματά τινα εἰς -ω ἔχοντα θεμ. φωνῆν α, υ, ω. Τὰ ρήματα ταῦτα εἰναι· τὰ ἔξης·

1) Θεματικὸν φωνῆν α.

βαίνω (βα-)-ἔβην, -ης, -η κλπ.· βῶ, -ῆς -ῆ κλπ.· βαίην, -ης, -η κλπ.· βῆθι- βήτω κλπ.. βῆναι· βάς (κατὰ τὸν ἔστην).

ἀποδιδράσκω (δρα-), ἀπέδρᾶν· ἀποδρῶ -ῆς-ῆ· ἀποδραίην· [ἀπόδραθι]· ἀποδρᾶν· ἀποδράς.

φθάνω (φθα-), ἐφθην, φθῶ, φθαίην, προστκ. ἐλλείπει, φθῆναι, φθᾶς- φθᾶσα-φθάν.

ῳδοῦμαι (πρια-), ἐπριάμην, πρίωμαι, πριαίμην, πρίω-πριάσθω, πρίασθαι, πριάμενος.

γηράσκω (γηρα-), ἐγήραν, ἀπαρ. γηρᾶναι.

2) Θεματικὸν φωνῆν υ.

δύνω καὶ δύομαι (δυ-), ἔδυν, δύω, δύοιμι (βαρυτόνως), [δῦθι], δῦναι, δὺς-δύσα-δύν.

φύομαι (φυ-), ἐφυν, φύω, φύοιμι, (προστ. ἐλλείπει), φῦναι, φύς.

3) Θεματικὸν φωνῆν ω.

γιγνώσκω^ω (γνω-), ἔγνων, -ως, -ω κλπ., γνῶ- γνῷς- γνῷ κλπ., γνοίην- γνοίης- γνοίη κλπ., γνῶθι-γνώτω, γνῶναι, γνούς,-οῦσα, -όν.

ἀλισκομαι (ἀλω-), ἔάλων, ἀλῶ, ἀλοίην, [ἄλωθι], ἀλῶναι, ἀλούς- ἀλοῦσα-ἀλόν (κατὰ τὸν ἔγνων).

ζῶ (ζιω-), ἐζίων-ἐζίως- ἐζίω κλπ., βιῶ-βιῷς-βιῷ κλπ., βιφῆν- βιφῆς- βιφή κλπ., (προστ. ἐλλείπει), βιῶναι, βιούς-βιοῦσα-βιόν.

ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΙ

ΤΩΝ ΕΙΣ -Ω ΡΗΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΑ ΕΙΣ -ΜΙ

§ 407. Κατὰ τὰ εἰς -μι σχηματίζονται οἱ ἔξης πέντε παρακεί-

μενοι τῶν εἰς -ω ἡημάτων· βέβηκα (βαίνω), ξοικα (εἴκω), τέθνηκα (ἀποθνήσκω), δέδοικα (δείδω) ἢ δέδια (δίω) καὶ οἶδα (εἴδω).

1. Βέβηκα καὶ ξοικα.

§ 408. 'Ο βέβηκα (θ. βα-.) καὶ ξοικα (θ. Φικ-, ἐ-Φικ-) κλίνονται ὄμαλῶς: ἀνωμάλους δὲ τύπους ὁ μὲν βέβηκα ἔχει τοὺς ἔξης· 'Τπ. ἐμβεβῶσι(ν). Μετοχ. βεβώς-βεβῶσα· ὁ δὲ ξοικα τὸ γ'. πληθυντ. πρόσ. τῆς ὄριστ. εἰξασι(ν). 'Απαρ. εἰκώς-εἰκυντα-εἰκός.

2. Τέθνηκα.

§ 409. 'Ο τέθνηκα (θ. θαν-, θνα-, θνη-) κλίνεται ως ἔξης·

Όριστική	Τριποτακτ.	Εύκτική	Προστακτ.	Διπαρ.	Μετοχή
τέθνηκα	τεθνήκ-ω	τεθναίην	—		
τέθνηκας	τεθνήκης	καὶ τεθνηκώς	τέθναθι;		-ος
τέθνηκε	τεθνήκη	ἢ τεθνεώς	τεθνάτω		· οία,
τέθνατον	κλπ.	εἴην κτλ.	τέθνατον		-ώσα,
τέθνατον	καὶ τεθνηκώς	τεθναίη	τέθνατων		-ώσα,
τέθναμεν	ἢ τεθνεώς ὡ		—		· οία,
τέθνατε	κλπ.		τέθνατε	τεθνάτεναι	· οία,
τεθνᾶσι καὶ					· οία,
τεθνήκασι(ν)		τεθναίεν	τεθνάτωσαν	καὶ τεθνηγέναι	καὶ τεθνεώς,

'Περσ. ἐτεθνήκειν, -εις, -ει κλπ. γ' πλ. ἐτεθνήκεσαν καὶ ἐτέθνασαν. Μέλλ. τετελ. τεθνήξω.

3. Δέδοικα καὶ δέδια.

§ 410. 'Ο δέδοικα ἢ δέδια (θ. δΦι-, δΦει-) κλίνεται ως ἔξης·

Όριστική	Τριποτ.	Εύκτική	Προστ.	Διπαρ.	Μετοχ.
δέδοικα ἢ σπαν. δέδια	δέδιω	δέδιείτγ			
δέδοικας	δέδιας	δέδιγες	δέδιείγες	δέδιθι;	-ος
δέδοικε	δέδιε	δέδιη	δέδιείη	δέδιτω	· οία,
δέδιτον	δέδοικατον	δέδιητον	δέδιείητον-είτον	δέδιτον	-ώσα,
δέδιτον	δέδοικατον	δέδιητον	δέδιείητην-είτην	δέδιτων	· οία,
δέδιμεν	δέδοικαμεν	δέδιωμεν	δέδιείημεν-είμεν	δέδιτε	· οία,
δέδιτε	δέδοικατε	δέδιητε	δέδιείητε-είτε	δέδιτω-	· οία,
δέδιασι(ν)	δέδοικασι(ν)	δέδιωσι	δέδιείησαν-είεν	σαν	· οία,

'Περσ. ἐδεδοίκη ἢ ἐδεδοίκειν, [-εις], -ει καὶ σπαν. ἐδεδίη ἢ ἐδεδίειν, -εις, -ει. ἐδέδιτον, ἐδεδίτην. [ἐδέδιμεν, ἐδέδιτε], ἐδέδισαν καὶ ἐδεδοίκεσαν.

Μέλλ. δείσομαι. 'Αρρ. ἐδείσα.

ΣΗΜ. Ό παραχ. δέδοικα (=φοβοῦμαι) ἔχει σημασ. ἐνεστ., ὁ δὲ ὑπερ-
συντέλ. δέδοικεν (=έφοβούμην) παρατατικοῦ· ὡς παραχ. καὶ ὑπερσυντέλικος
χρησιμέουσιν ἡ οἱ περιφραστικοὶ τύποι: (§ 364) δείσας ἔχω, δείσας εἰχον ἡ
οἱ ἀντίστοιχοι χρόνοι τῶν συνωνύμων δὲ φοβοῦμαι καὶ δοξωδῶ.

4. Οίδα.

§ 411. Ό παραχ. οίδα (θ. Φιδ-, εἰδ-, εἰδ-ε-) ἔχει σημασίαν
ἐνεστῶτος, ὁ δὲ ὑπερσ. ήδειν παρατατικοῦ· κλίνεται δὲ ὡς ἔξης.

Οριστική	Υποτακ.	Εύκτική	Προστ	Απαρ.	Μετοχ.
οἰδ-α	εἰδ-ῶ	εἰδε-ίην			
οἰσ-θα	εἰδ-ῆς	εἰδε-ίης	ἴσ-θι		
οἰδ-ε	εἰδ-ῆ	εἰδε-ίη	ἴσ-τω		
ἴσ-τον	εἰδ-ῆτον	εἰδε-ίητον καὶ εἰδεῖτον	ἴσ-τον	εἰδέ να:	εἰδώς
ἴσ-τον	εἰδ-ῆτον	εἰδε-ίητην καὶ εἰδεῖτην	ἴσ-των		εἰδοῦτα
ἴσ-μεν	εἰδ-ῶμεν	εἰδε-ίμεν καὶ εἰδεῖμεν			εἰδός
ἴσ-τε	εἰδ-ῆτε	εἰδε-ίητε καὶ εἰδεῖτε	ἴσ-τε		
ἴσ-ασι ⁽¹⁾	εἰδ-ῶσι(ν)	εἰδε-ίησαν καὶ εἰδεῖεν	ἴστων καὶ		
			ἴστωσαν		

Τηλερθ. (ὡς παρατ.) ἥδ-η ἡ ἥδειν, ἥδ-ησθα ἡ ἥδ-εισθα ἡ ἥδ-εις, ἥδ-ε:(ν),
ἥδ-ειτον ἡ ἥσ-τον, ἥδ-είτην ἡ ἥσ-την
ἥδ-ειμεν ἡ ἥσ-μεν, ἥδ-ειτε ἡ ἥστε, ἥδ-εσαν ἡ ἥσαν
Μέλλων εἶπομαι (καὶ σπν. εἰδήσω, οὐ εὔχρηστον μόνον τὸ 6' ἐν προσ. εἰδήσαις)

ΑΝΩΜΑΛΑ ΕΙΣ -ΜΙ

§ 412. Κατὰ τὸν τύπον τῶν εἰς -μι σχηματίζονται τὰ ἔξης;
ἀνώμαλα ρήματα· εἰμί, κερή, εἰμι, φημί, ἡμί, κάθημαι καὶ κεῖμαι.

α' Εἰμί.

§ 413. Τὸ εἰμί (=εἰμαι, ὑπάρχω) ἔχει θεμ. ἐσ-, κλίνεται δ' ὡς ἔξης.

Οριστ. ἐνεστ.	Υποτακτ.	Εύκτική	Προστακτική	Απαρ.	Μετοχ.
εἰ-μι ⁽²⁾	ῶ	εἰην			
εἰ-	ῆς	εἰης	ἴσ-θι		
ἐσ-τί(ν)	ῆ	εἰη	ἴσ-τω		
ἐσ-τόν	ῆ-τον	εἰητον καὶ εἰτον	ἴσ-τον		
ἐσ-τόν	ῆ-τον	εἰήτην καὶ εἰτην	ἴσ-των		
ἐσ-μέν	ῶ-μεν	εἰημεν καὶ εἰμεν			
ἐσ-τέ	ῆ-τε	εἰητε καὶ εἰτε	ἴσ-τε		
εἰσ-ί(ν)	ῶ-σι(ν)	εἰησαν καὶ εἰεν	ἴστων (ἴστωσαν) καὶ ὄντων		

γ. (1) Τὸ ἰσασι(ν) ἀντὶ ἰδασι(ν) σχηματίζεται κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰλλα
πρόσωπα. (2) Ἐκ τοῦ ἐσ-μι=έμ-μι=εἰμι.

Παρατατ. ἡ καὶ ἡν, ἡσθα, ἡν· ἡσ-τον, ἡσ-την· ἡμεν, ἡτε (καὶ σπν. ἡστε), ἡσαν.

Μέλ. ἔσομαι- ἔση(ει)- ἔσται κλπ. Ἀόρ. ἐγενόμηγ, -ου, -ετο κλπ.

Παρακ. γέγονα, -ας, -ε κλπ. Ὑπερσ. ἐγεγόγειν, -εις, -ει κλπ.

Συνθ. ἀπ ειμι, ἔν-ειμι, πάρ-ειμι, περί-ειμι, πρόσ-ειμι, σύν-ειμι, ὑπ-ειμι· καὶ ἀπροσώπως : ἔν-εστι, ἔξ-εστι, πάρ-εστι, μέτ-εστι.

Παρατηρήσεις.

§ 414. Τὸ εἰμὶ συντιθέμενον μετὰ προθέσεων ἀναβιβάζει τὸν τόνον ἐν τῷ ἐνεστῶτι τῆς ὁριστικῆς καὶ ἐν τῇ προστακτικῇ. Ἐν πᾶσι δὲ τοῖς ἄλλοις χρόνοις καὶ ἐγκλίσεσι τονίζεται, δησου καὶ τὸ ἀπλοῦν· οἷον πάρ-ειμι, προστακτ. πάρισθι· ἀλλ' ὑποτακτ. παρῶ, εὔκτ. παρεῖην, ἀπαρ. παρεῖναι, μετ. παρῶν, παρατ. παρῆν.

ΣΗΜ. α' "Ο ἐνεστ. τῆς ὁριστικῆς εἰμὶ ἐπὶ συνδετικῆς ἐννοίας ἐγκλίνεται, πλὴν τοῦ εἰ (§ 37 γ').

ΣΗΜ. β'. Τὸ γ' ἐνικ. πρόσωπον ἐστὶ ἀναβιβάζει τὸν τόνον·

- 1) ἐν ἀρχῇ λόγου· οἷον ἔστιν οὐτως.
- 2) ἐπὶ τῆς σημασίας ὑπάρχει· οἷον ἔστι δίκης ὀφθαλμός.
- 3) ἐπὶ τῆς σημασίας εἶναι δυνατόν, διότι ἀειποτε συνάπτεται μετ' ἀπαρεμφάτου· οἷον ἔστιν ἰδεῖν (=εἶναι δυνατὸν νὰ ἔδῃ τις).
- 4) μετὰ τὰς λέξεις οὐν, μή, εἰ, φε, καὶ, ἀλλ' (ἀλλά), τοῦτο· τοῦτο· οἷον οὐκ ἔστι, εἰ ἔστι, τοῦτο ἔστι, ἀλλ' ἔστι· καὶ
- 5) εἰς τὰς φράσεις ἔστιν δε (=δεστις), ἔστιν οὖν (=οὖτινος), ἔστιν δτε (=ἐνίστε), ἔστιν δπου, ἔστιν δπως κλπ.

6. Χορ.

§ 415. Τὸ χορή (=χρεία, ἀνάγκη) εἶναι κυρίως οὐσιαστικὸν ἀκλιτον· ἐνούμενον δὲ μετὰ τοῦ εἶναι ἔχει εὐχρήστους τοὺς ἑξῆς τύπους.

Οριστ. χορή (κατ' ἔλλειψιν τοῦ ἔστιν ἔλαβε ἥημ. σημ.) καὶ χρεώντις(ν). Ὑποτ. χορή (=χρὴ ἦ) καὶ χρεῶν ἦ. Εὔκτ. χρείη (=χρὴ εἶη) καὶ χρεῶν εἶη. Προστ. χρεῶν ἔστω. Ἀπαρ. χρεῖναι (=χρὴ εἶναι) καὶ χρεῶν εἶναι. Μετ. χρεῶν (=χρὴ δν=χρηὸν=χρεών· ἴδε § 66).

Παρατατ. χρῆν (=χρὴ ἦν) καὶ ἐ-χρῆν (κατ' ἀναλογίαν τῶν ἀπλῶν), μελ. χρῆσται (=χρὴ ἔσται).

ΣΗΜ. 1. Κατὰ συνεκδρομὴν πρὸς τὸ χορή ἐγένετο καὶ τὸ ἀπόχει (=ἀρκεῖ)

έχ τοῦ χεὶ (τοῦ χεήω §344) μόνον εἰς τὸ γ' ἐνικ τῆς Ὁριστ. ἀντὶ ἀποχεῖ
Ἄπαρέμ. ἀποχεῖην (ἀντὶ ἀποχρῆναι). Μετοχ. ἀποχεῶν-ἀποχρῶσα-ἀποχρῶν.
Παρατ. ἀπέχρη. Μέλ. ἀποχρήσει. Ἀδρ. ἀπέχρηση.

ΣΗΜ. 2. Ἡ ἄκλ. μετ. χρεών μετ' ἄρθρου σημαίνει: τὸ πεπρωμένον, δὲ θάνατος.

γ' Εἰμι.

§ 416. Τὸ εἰμι (=πορεύσομαι) ἔχει θέμα τ-, διπερ ἐν τῷ ἐνικ.
ἀριθ. τοῦ ἐνεστ. ἐκτείνεται εἰς ει-·, ἐν δὲ τῷ δυϊκῷ καὶ πληθ. μένει
βραχύ. Κλίνεται δ' ὡς ἑξῆς·

Ὥριστ.	Ὑποτακτ.	Εὔκτική	Προστ.	Ἀπο-	Μετοχή
εἰ-μι	τ-ω	τ-ο-ι-μι καὶ τ-ο-ίη-ν			
εἰ-	τ-ης	τ-ο-ι-ς καὶ τ-ο-ίη-ς	τ-θι		
εἰ-σι	τ-η	τ-ο-ι καὶ τ-ο-ίη	τ-τω		
τ-τον	τ-η-τον	τ-ο-ι-τον	τ-τον	τ-γαί	τ-ών
τ-τον	τ-η-τον	τ-ο-ι-την	τ-των	τ-ε	τ-ούσα
τ-μεν	τ-ω-μεν	τ-ο-ι-μεν	—	τ-ί	τ-όν
τ-τε	τ-η-τε	τ-ο-ι-τε	τ-τε		
τ-ασι(ν)	τ-ω-σι(ν)	τ-ο-ι-εν	τ-όντων η	τ-τωσαν	

Παρατατ. η-α καὶ η- ει-ν, η-ει-ς καὶ η-ει-σ-θα, η-ει καὶ η-ει-ν·
(η-ει-τον) η-τον, (η-ειτην) η-την· (η-ει-μεν) η-μεν, (η-ει-τε) η-τε
(η-ε-σαν) ησαν.

Σύνθ.: ἀν-ειμι, ἀπ-ειμι, κάτ-ειμι, ἑξ-ειμι, εῖσ-ειμι, ἐπ-ειμι, πάρ-
ειμι πρόσ-ειμι, πρό-ειμι, ἐπ-άγ-ειμι, δι-έξ-ειμι, κλπ.

Παρατηρήσεις.

§ 417. Ο ἐνεστώς εἰμι ἐν μὲν τῇ ὄριστιστικῇ ἔχει σημασίαν
μέλλοντος (=θὰ ὑπάγω) ἀναπληρούμενος ἐν τῷ ἐνεστῷ: ἐκ τοῦ
ἔρχομαι, ἐν δὲ τῇ εὐκτικῇ, ἀπαρεμφάτῳ καὶ μετοχῇ ἀλλοτε μὲν
ἐνεστώτῳ ἀλλοτε δὲ μέλλοντος.

§ 418. Ἡ ὑποτακτική καὶ εὐκτικὴ σχηματίζονται βαρυτόνως·
οἷον τι-ηρική κλπ., τοιμι-τοις κλπ. τὸ δὲ α' ἐνικ. πρόσ. τῆς εὐκτικῆς
ἔχει συνθέστατα τὸν εἰς -ην τύπον τῶν εἰς -μι οἷον τοίην κλπ.

§ 419. Ο παρατατ. σχηματίζεται προσλαμβάνων ἐν ἀρχῇ μὲν
αὐξησιν χρον. (291 σημ.), ἐν τέλει δὲ τὰς ὀλικάς καταλήξεις τοῦ

ὑπερσ., ἐν δὲ τῷ β' ἐν. προσ. προσλαμβάνει καὶ τὴν κατάληξιν -θα· (ἰδὲ § 317, ὑποσημ. 2).

§ 420. Τὸ εἶμι συντιθέμενον ἀναβιβάζει τὸν τόνον μόνον ἐν τῇ δριστικῇ καὶ προστακτῇ. τοῦ ἐνεστῶτος· ἐν δὲ ταῖς ἄλλαις ἐγκλίσεσι, τῇ ἀπαρεμφάτῳ καὶ μετοχῇ καὶ τῷ παρατατικῷ τονίζεται δπου καὶ τὸ ἀπλοῦν· οἷον ἀπ-ειμι, ἀπ-ιδι, ἄλλα ἀπ-ιω, ἀπ-ιοίην, ἀπ-ιέναι, ἀπ-ιών, ἀπ-ῆα ἢ ἀπ-ήειν.

δ' Φημί.

§ 421. Τὸ φημὶ (=λέγω, δισχυρίζομαι ἢ παραδέχομαι) ἔχει θέμ. φα-, φη-, κλίνεται δὲ κατὰ τὸ ιστημι καὶ ἔχει ἐν χρήσει τοὺς ἔξις σχηματισμούς.

Όριστ. Ἐνεστ.	Τριτ.	Εύκτική	Προστακ.	Ἀπαρ.	Μετοχή
φη-μί	φῶ	φα-ίη-ν	—		
φῆ-ς	φῆς	φα-ίη-ς	φά-θι ἢ φα-θί		
φη-σί(ν)	φῆ	φα-ίη	φά-τω		
φα-τόν	φῆ-τον	φα-ίη-τον καὶ φαῖτον	φά-τον	ἴγε	φάσκων
φα-τόν	φῆ-τον	φα-ίη-την καὶ φαῖτην	φά-των	θ-	φάσκουσα
φα-μέν	φῶ-μεν	φα-ίη-μεν καὶ φαῖμεν	—		φάσκον
φα-τέ	φῆ-τε	φα-ίητε καὶ φαῖτε	φά-τε		
φα-σί(ν)	φῶ-σί(ν)	φα-ίη-σαν καὶ φαῖεν	φασκό-ντων ἢ φά-τωσαν		

Παραν. ἔ-φη-ν, ἔφη-σ-θα καὶ ἔ-φη-ς, ἔ-φη, ἔ-φα-τον, ἔ-φά-την, ἔ-φα-μεν, ἔ-φα-τε, ἔ-φα-σαν.

Μελ. φή-σω. Ἀδρ. ἔφησα¹. Παρακ. εἰρηκα. Ὅπερσ. εἰρήκειν.

Σύνθ.: κατά-φημι, ἀπό-φημι σύμ-φημι, ἀντί-φημι.

Παρατηρήσεις.

§ 422 Πάντες οἱ τύποι τῆς ὁριστικῆς τοῦ ἐνεστῶτος εἰναι δέξυτοι καὶ ἐγκλινόμενοι, πλὴν τοῦ φῆς (§ 37, γ').

§ 423. Τὸ δέ ἐνικ. προσ. τοῦ παρατατ. ἔφη-σ-θα (§ 319, ὑποσ. 2) εἰναι εὐχρηστότερον τοῦ ἔ-φη-ς.

(¹) Τὸ φῆμι ἐπὶ μὲν τῆς σημ. τοῦ λέγω ἔχει μέλ. ἐρῶ ἢ λέξω καὶ ἀδρ. ἔλεξα, εἰτον ἢ ἔφην· ἐπὶ δὲ τῆς σημ. τοῦ δισχυρίζομαι ἔχει μέλ. φῆσω καὶ ἀδρ. ἔφησα.

§ 424. Ἡ μετοχὴ τοῦ φημὶ, φὰς-φᾶσα-φάν, ἔχρηστος οὖσα ἀναπληροῦται ἐκ τοῦ φάσκω, τοῦ ὅποιου εἶναι συνήθως παρ'. Ἀττ. εὔχρηστος δὲ παρατ. ἔφασκον, τὸ ἀπαρ. φάσκειν καὶ ἡ μετ. φάσκων.

§ 425. Ο παρατ. ἔφην καὶ τὸ ἀπαρέμ. φάγαι ἔχουσι καὶ σημ. ἀορ.

§ 426. Ἐν τῇ μέσῃ φωνῇ ὀλίγιστοι τύποι εὑρίσκονται καὶ οὐτοις σπανίως· οἷον ἀπαρεμφ. ἐνεστ. φά-σθαι. Μετ. φά-μενος. Παρατατ. ἔφαντο. Παρακ. προστ. πεφάσθω (=ἔστω εἰρημένον).

§ 427. Τὰ σύνθετα τοῦ φημὶ ἀναβιβάζουσι τὸν τόνον εἰς τὸν ἐνεστ. τῆς ὄριστικῆς καὶ τὴν προστακτικήν· ἔξαιρεται δὲ μόνον τὸ β' ἐνικ. προσ. τῆς ὄριστικῆς φῆς· οἷον σύμφημι, ἀντίφησι, σύμφαθι, ἀλλὰ συμφῆς, ἀντιφῆς, ὑποτ. ἀντιφῶ, ἀπ. ἀντιφάναι, μετ. ἀντιφάσκων.

ε' Ἡμί.

• § 428. Τὸ ἥμι (=λέγω) ἔχει θεμ. ἡ- εἶναι δὲ εὔχρηστον παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς μόνον τὸ α' καὶ γ' ἐνικὸν πρόσωπον τοῦ παρατακτικοῦ ἢ ἀօρίστου ἐν ταῖς διαλογικαῖς φράσεσιν «ἡν δ' ἐγώ» (=εἰπον δ' ἐγώ), «ἡ δ' δε» (=εἰπε δ' αὐτός), «ἡ δ' ἦ» (=εἰπε δ' αὐτή).

ς' Κάθημαι.

§ 429. Τὸ κάθημαι εἶναι σύνθετον ἔχ τῆς προθέσεως κατὰ καὶ τοῦ παρὰ ποιηταῖς ἐν χρήσει ἥμαι (θεμ. ἡσ). λαμβάνεται δὲ ὡς παρακείμενος τοῦ καθέδροις καὶ κλίνεται οὕτως.

Όριστική	Τυποτακτ.	Εύκτική	Προστακτική	Παρ.	Μετοχ.
κάθη-μαι	καθῶ-μαι ¹	καθή-μην	—		
κάθη-σαι	καθῆ	καθῆ-ο	καθη-σο		
κάθη-ται	καθῆ-ται	καθῆ-το	καθή-σθω		
κάθη-σθον	καθῆ-σθον	καθῆ-σθον	καθη-σθον		
κάθη-σθον	καθῆ-σθον	καθῆ-σθην	καθή-σθων		
καθή-μεθα	καθῶ-μεθα	καθή-μεθα	—	καθῆ-σθαι	
καθη-σθε	καθῆ-σθε	καθῆ-σθε	καθη-σθε		
κάθη-νται	καθῶ-νται	καθῆ-ντο	καθή-σθων		καθῆ-μενον
			καθή-σθωσαν		καθῆ-μενος, καθη-μενή,

Παρατ. ἐκαθή-μην, ἐκάθη-σο, ἐκάθη-το· ἐκάθη-σθον, ἐκαθή-σθην· ἐκαθή-μεθα. ἐκάθη-σθε, ἐκάθη-ντο ἦ (§ 295, 1) καθή-μην,

(1) Ὁρα § 374, σημ.

καθῆ-σο, καθῆσ-το (ἢ σπαν. καθῆ-το)· καθῆ-σθον, καθῆ-σθην· καθῆ-μεθα, καθῆ-σθε, καθῆ-γνο.

ΣΗΜ. Ἡ ύποτακ. καὶ εὐχτ. σπάνια: οὖσαι ἀναπληροῦντα: ἐκ τοῦ καθέζομαι.

ζ. Κείμαι.

§ 430. Τὸ κεῖμαι (θ. κι-, κει-) εἶναι ἔνεστ. μὲ σημασίαν παρα-
κειμένου⁽¹⁾ (ἰδὲ τίθεμαι § 380)· κλίνεται δ' οὕτως·

Όριστική	Γροτακτική	Εύκτική	Πραστακτική	Άγαρ.	Μετοχή
κεῖ-μαι	κεῖ-μενος ὁ, ἡς	κείμενος εἰην	—	—	—
κεῖ-σαι	κλπ.	εἰης κλπ.	κεῖ-σο	—	—
κεῖ-ται	κέη-ται	κέοι-το	κεῖ-σθω	—	—
κεῖ-σθον	—	—	κεῖ-σθον	—	—
κεῖ-σθον	—	—	κεῖ-σθων	—	—
κεί-μεθα	—	—	—	—	—
κεῖ-σθε	(δια)κέ-ησθε	—	κεῖ-σθε	κεῖ-σθαι	—
κεῖ-νται	κέω-νται	κέοι-ντο	κεῖ-σθων, καὶ	—	κεί-μενος, -μένη, -μενον
			κεῖ-σθωσαν		

Παρατ. (μὲ σημασίαν ὑπερσ.) : ἐκεῖ-μην, ἐκεῖ-σο ἐκεῖ-το· ἐκεῖ-
σθον, ἐκεῖ-σθην· ἐκεῖ-μεθα, ἐκεῖ-σθε ἐκεῖ-γνο. Μέλ. κεί-σουμαι κλπ.

Σύνδ.: ἀπό-κειμαι, ἀνά-κειμαι, διά-κειμαι ἔγκειμαι, ἐπί-κειμαι,
κατά-κειμαι, παρά-κειμαι, πρό-κειμαι, πρόσ-κειμαι κλπ.

Παρατηρήσεις.

§ 431. Τῆς ύποτακτικῆς μονολεκτικῶς εὑρίσκεται τὸ γ' ἔνικὸν
καὶ τὸ β' καὶ γ' πληθυντ. πρόσωπον· τῆς δ' εύκτικῆς τὸ γ' ἔνι-
κόν καὶ πληθ. κατὰ τὰ εἰς -ω βαρύτονα.

§ 432. Τὸ κεῖμαι συντιθέμενον ἀναβιβάζει τὸν τόνον, πλὴν τοῦ
ἀπαρεμφ., δπερ τονίζεται δπου καὶ τὸ ἀπλοῦν· οἶον κατάκειμα
κατάκεισο, ἀλλὰ κατακεῖσθαι, συγκεῖσθαι κλπ.

ΣΗΜ. Τὸ εἰς τῆς διφθόγγου εἰ ἐκπίπτει, δταν ἀκολουθῇ φωνῆν· οἶον κέηται.

Τονισμὸς τῶν ὄρημάτων.

§ 433. Οἱ μονοσύλλαβοι τύποι τῶν ὄρημάτων περισπῶνται πλὴν
τοῦ φῆς καὶ χρῆ (ἐστι).

§ 434. Ο τόνος τοῦ ὄρηματος τίθεται, δσον εἶναι δυνατὸν ἀγω-
τέρω τῆς ληγούσης· οἶον λέγω-ἔλεγον.

(1) Ἡ χρῆσις αὐτῇ τοῦ κεῖμαι δὲν εἶναι ἀποκλειστική, διότι ὑπάρχει ὡς
ἔνεστώς καὶ παρατ. πρβλ. Θουκυδ. III, 97, 3 καὶ VII, 79, 5.

Ἐξαιρέσεις τοῦ κανόνος τούτου εἰναι αἱ ἔξης·

1) Πᾶσα μετοχὴ τριτόκλιτος εἰς -ι λήγουσα δένυεται· οἷον πεποιηκώς, ἴστας, καθιστάς, πλὴν τῆς τοῦ ἐνεργ. αὐτοριστ., ἥτις παροξύνεται· οἷον ποιήσας, παραποιήσας κλπ.

ΣΗΜ. Τὸ οὐδέτερον τῶν μετοχῶν τονίζεται, δῆπου καὶ τὸ ἀρσενικόν· οἷον πεποιηκώς-πεποιηκός, ποιήσας-ποιῆσαν κλπ.

2) Τὸ ἀπαρέμφατον τῆς μέσης φωνῆς προπαροξύνεται, πλὴν τοῦ παρακειμένου καὶ τοῦ μέσ. αὐτορ. β' τονίζομενων ἐπὶ τῆς παραληγούσης· οἷον λείπεσθαι, λείψεσθαι· ἀλλὰ λιπέσθαι, λελεῖφθαι.

3) Τὰ εἰς -ναι ἀπαρέμφατα τονίζονται ἐπὶ τῆς παραληγούσης· οἷον λυθῆναι, δοθῆναι, διδόναι, λελυκέναι.

4) Ὁ ἐνεργ. αὐτορ. β' τοῦ ἀπαρεμφ. καὶ τῆς μετοχῆς τονίζεται ἐπὶ τῆς ληγούσης· οἷον λιπεῖν, λιπῶν, οὕτω καὶ ἐν συνθέσει καταλιπεῖν, καταλιπών.

5) Ἡ μετοχὴ τῆς μέσης φωνῆς προπαροξύνεται, πλὴν τῆς τοῦ παρακειμ. οἷον ὁ λυδμενός, λυσόμενος, λυσάμενος· ἀλλὰ λελυμένος.

6) Ὁ ἐνεργητικός αὐτορ. α' τοῦ ἀπαρεμφάτου τονίζεται ἐπὶ τῆς παραληγούσης· οἷον γράψαι, ποιῆσαι.

7) Τὸ β' ἑνικὸν πρόσωπον τῆς ἐνεργητ. προστακτικῆς τῶν ἔξης β' αὐτορίστων δένυεται: ἡλθον-ἐλθέ, εῦρον-εῦρέ, εἴπον-εἴπέ, εἰδον-εἶδέ (καὶ ἵδε), ἔλαβον-λαβὲ (καὶ λάβε).

8) Τὸ β' ἑνικὸν πρόσωπον τοῦ μέσου αὐτορ. β' τῆς προστακτ. ἀπλοῦν καὶ σύνθετον τονίζεται ἐπὶ τῆς ληγούσης· οἷον λαβοῦ-ἀντιλαβοῦ, ἐνθοῦ, ἀφ-οῦ, ἀποτραποῦ. πλὴν τῶν μονοσυλλάβων συνθέτων ἐκ δισυλλάβου προσέσεως μὴ πασχούσης ἔκθλιψιν· οἷον κατάθουν, ἀπό-δουν, παρά-σχουν.

9) Ὁ τόνος τῶν συνθέτων δὲν ὑπερβαίνει τὴν αὔξησιν καὶ τὸν ἀναδιπλασιασμὸν (§304) οὐδὲ τὴν τελευταίαν συλλαβὴν τοῦ α' συνθετικοῦ· οἷον προσ-ῆγον, ἀφ-ῆγμαι, ἐπί-σχες.

§ 435. Αἱ ὑποτακτικαὶ τῶν εἰς -μι ῥημάτων καὶ ἡ τοῦ παθητ. αὐτορ. τονίζονται ἐπὶ τῆς συνηρημένης συλλαβῆς· οἷον ειθῶ, ειθῆς, ειθῆ· ἴστω, ἴστης, ἴστη· λυθῶ, λυθῆς, λυθῆ κλπ.

§ 436. Αἱ εὐκτικαὶ τῶν εἰς -μι καὶ ἡ τοῦ παθητ. αὐτορ. τονίζονται ἐπὶ τοῦ ἐγκλιτικοῦ φωνήνετος· οἷον ἴστα-ίη-ν, ειθε-ίη-ν, λε-ίη-ν, διδο-ίη-ν.

* ΑΝΩΜΑΛΑ ΡΗΜΑΤΑ

§ 437. Ἀνώμαλα ὅντα λέγονται ὅσα δὲν σχηματίζουσιν ὄμοιως πάντας τοὺς χρόνους διὰ τῆς προσθήκης ἀμέσως εἰς τὴν ῥίζαν ἢ τὸ ἀρχικὸν θέμα τῶν ὀλικῶν καταλήξεων, ἀλλ᾽ ἢ α') ἔχουσι τὰ θέματα μεταβεβλημένα καὶ ἐπηγένημένα καὶ λέγονται κοινῶς ἀνώμαλα ἢ ἀνώμαλα κατὰ σχηματισμὸν ἢ β') σχηματίζουσι τοὺς ἐλλειπούτερους χρόνους ἐκ διαφόρων μὲν ἐτυμολογικῶν θεμάτων ἢ ῥίζων, συγγενῶν δὲ κατὰ σημασίαν (συνανύμων) καὶ λέγονται ἐλλειπτικὰ ἀνώμαλα: ἢ γ') ἔχουσι χρόνους τινὰς μετὰ διαφόρου σημασίας καὶ λέγονται ἀνώμαλα κατὰ σημασίαν¹.

Α'. ΚΟΙΝΩΣ ΑΝΩΜΑΛΑ

* Η ΑΝΩΜΑΛΑ ΚΑΤΑ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΝ

§ 438. Τὰ κοινῶς ἀνώμαλα ἢ ἀνώμαλα κατὰ σχηματισμὸν ὅντα εἶναι¹⁾ 1) τὰ πάσχοντα διαφόρους μεταβολὰς ἐν αὐτοῖς τοῖς θέμασι· 2) τὰ ἔχοντα τὸ θέμα ἐπηγένημένον ἐν ἀρχῇ²⁾ καὶ 3) τὰ ἔχοντα τὸ θέμα ἐπηγένημένον ἐν τέλει.²⁾ καὶ

α' *Ρήματα, ὃν τὰ θέματα πάσχουσι
διαφόρους μεταβολάς.

§ 439. Αἱ ἐν τοῖς θέμασι γιγνόμεναι μεταβολὴ τῶν ἡγημάτων εἶναι κυρίως ἡ συγκοπὴ καὶ ἡ μετάθεσις.

Καὶ ἡ μὲν συγκοπὴ συμβαίνει ἐν τοῖς θέμασι τῶν: Γί-γν-ομαι (ἀντὶ γι-γέν-ομαι, θ. γεν-, γν-) ἐγείρομαι-ήγερ-όμην (ἀντὶ ἡγερ-όμην, θ. ἐγερ-, ἐγρ-), ἐπομαι-ἐσπέ-όμην (ἀντὶ ἐ-σπέ-όμην, θ. σεπ-, σπ-), ἔρχομαι-ἔρθον (ἀντὶ ἦλυ-θον, θ. ἐλευθ-έλυθ-, ἐλθ-), ἔχω-ἔσχ-ον (ἀντὶ ἔ-σεχ-ον, θ. σεχ-, σχ-), ἕ-χ-ω (ἀντὶ σι-σέχ-ω, θ. σεχ-, σχ-), πέτομαι-ἐ-πτ-όμην (ἀντὶ ἐ-πετ-όμην, θ. πετ-, πτ-), πίπτ-ω (ἀντὶ πι-πέτ-ω), πι-πρά-σκω (ἀντὶ πι-περά-σκ-ω, θ. περι-, πρι-), πι-κτ-ω (ἀντὶ τι-τέκ-ω=τι-τκ-ω, θ. τεκ-, τκ-).

Ἡ δὲ μετάθεσις συμβαίνει ἐν τοῖς θέμασι τῶν: βάλλω (θ. βλα-, βλα-) -βέ-βλη-κα κλπ., ἔχω (θ. σεχ-, σχε-) -σχή-σω κλπ., ἀπο-θνή-σκω (θ. θνη-, θνε-) -τέ-θνη-κα κλπ., καλέω (θ. καλ-, κλα-) -κέ-κλη-κα κλπ., κάμνω (θ. καμ-, κμα-) -κέ-κμη-κα κλπ., πέτομαι (θ. πετ-, πτε-) - πτή-σομαι κλπ., πίπτω

¹ Οἱ κ. διδίσκοντες δέον μόνον κεφαλαιωδῶς νὰ διδάξωσι τὸ περὶ ἀνωμάλων κεφάλαιον χρῆσιν παισμάτων καὶ τοῦ ἐν σελ. 169 μημονικοῦ διαγράμματος. Διὸ καὶ εἰς τὰς διαφόρους τάξεις τῶν ἀνωμάλων ἡγημάτων περιορίζομεθ ἐνταῦθα νὰ σημειώσωμεν ἀπλῶς χρόνους τινὰς πρὸς δῆλωσιν τοῦ σχηματισμοῦ αὐτῶν ἐκ πῶν θεμάτων· πάντας δὲ τοὺς χρόνους ἑκάστου σχηματοῦ πλήρους οἱ βουλόμενοι δύνανται νὰ ἴδωσιν ἐν τῷ ἡμ. Καταλ. τῶν ἀνωμ. ἡγημάτων.

² Τὴν εἰς τάξεις διαίρεσιν τῶν κοινῶν ἢ κατὰ σχηματισμὸν ἀνωμάλων ἡγημάτων ἀλλοι οὐλλοι ὅριζουσιν, οὐδεὶς δὲ τῶν Γραμματικῶν συμφωνεῖ. Ἐντεῦθεν δ' ἡ εἰς τάξεις αὐτῆς διάκρισις τῶν ἀνωμάλων ἡγημάτων οὐ μόνον ἀπόλλυσι τὸν πρακτικὸν σκοπόν, ἀλλὰ καὶ σύγχυσιν τοῖς σπουδασταῖς ἐπιφέρει,

(θ. πετ-, πτε-, πτη-, πτω-) - πί-πτω-κα χλπ., στόρ-νυμι (θ. στορ-, στρο-) - στρώ-νυμι (§ 451) κλπ., τέμνω (θ. τεμ-, τμε-) - τέ-τμη-κα χλπ. Ή μετάθεσις λίδιως συμβαίνει εἰς τὰ ὑγρόληχτα καὶ ἐνοιγόληχτα θέματα.

ΣΗΜ. Εἰς τὰς ἀνωτέρω δύο οὐσιώδεις μεταβολές τῶν ὅημ. θέματων δύνανται νὰ καταλεγθῶσι καὶ αἱ ἐπόμεναι, ἥτοι 1) ἡ συστολή· οἷον λείπ-ω - ἔλιπ-ον (θ. λειπ-, λιπ-), φεύγω-ἔφυγ-ον (θ. φευγ-, φυγ-) χλπ., χλπ' 2) ἡ τροπή· οἷον ἔγγυνημι-ἔρραγ-ην, ἔρρωγ-α (θ. ἔργ-, ῥάγ-, ῥωγ-), τρέψ-ω-τέ-τροφ-α (θ. τρεψ-, τροφ-) χλπ., λείπ-ω-λέλοιπ-α (θ. λειπ-, λοιπ-) χλπ., χλπ' καὶ 3) ἡ ἔκτασις· οἷον (σημάν-ι-ω=) σημάνω - ἔστημην-α (θ. σημαν-, σημην-), μένω-ἔμειν-α χλπ. (ὅρα §§ 61–66, 349–355, 358–364, 366–371 χλπ.).

6' Ρήματα, ὡν τὰ θέματα εἶναι ἐπουξημένα ἐν ἀρχῇ.

§ 440. Τὰ ὅημ. θέματα ἐπουξάνονται ἐν ἀρχῇ διὰ τοῦ ἐνεστωτικοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ (§ 308). συμβαίνει δ' ὁ ἀναδιπλασιασμὸς οὕτως ἐν τοῖς:

Βι-θάζω, βι-θρώσκω, γι-γρουκι, γι-γνώσκω, δι-δάσκω, δι-δημι (=δίω, διδέσσι Ξεν.), δι-δράσκω, δι-δωμι, ι-στημι (=σι-στημι), ι-ημι (=σι-σημι), ι-σχω (=σι-σχω), κι-χρημι (=κι-χρημι), μι-μνήσκω, ὁ-νί-νημι, πι-μ-πλημι, πι-μ-πρημι, πι-πράσκω, πι-πτω, τι-θημι (=θι-θημι), τι-κτω (ἀντὶ τι-τκω) καὶ τι-τρώσκω.

γ' Ρήματα, ὡν τὰ θέματα εἶναι ἐπουξημένα ἐν τέλει.

§ 441. Τὰ ὅημ. θέματα ἐπουξάνονται ἐν τέλει διὰ τῆς προσλήψεως τῶν ἔξης 11 ἐνεστωτικῶν προσφυμάτων: ε, ι, ο, υ, τ, αν, αιν, ιε, οκ, ιοκ καὶ νν (ὅρα § 310). Κατὰ τὰ προσλαμβάνομενα δὲ προσφύματα εἰς τὰ ὅημ. θέματα τὰ ρήματα δύνανται νὰ διαφεύγωσιν εἰς ἵσταρθμους τάξεις.

ΣΗΜ. Ρήματά τινα λαμβάνουσι διπλᾶ προσφύματα· οἷον ὄφλ-ισκ-άν-ω, (χύγ-σ-άν-ω=) αὐξάνω χλπ. (ὅρα §§ 443 ε', 445 καὶ 447).

Τάξις πρώτη (πρόσφυμα -ε=).

§ 442. Τὰ τῆς τάξεως ταύτης ρήματα προσλαμβάνουσι τὸ πρόσφυμα ε ἢ ἐν τῷ ἐνεστωτικῷ καὶ παρατατικῷ ἢ ἐν ἄλλοις χρόνοις· καὶ

1) Ἐν μὲν τῷ ἐνεστωτικῷ εἶναι τὰ ἔξης: Ἀγνο-έ-ω=ῶ, δοκ-έ-ω=ῶ, ἐ-δόκ-ε-ον=ουν, καλ-έ-ω=ῶ, ἐ-κάλ-ε-ον=ουν, βιπτω καὶ ῥιπτ-έ-ω=ῶ, ἔρριπτον καὶ ἔρριπτ-ε-ον=ουν καὶ ὠθ-έ-ω=ῶ, ἐώθ-ε-ον=ουν·

2) ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις χρόνοις τὰ: "Αχθομι (ἀχθ-, ἀχθ-ε-) ἀχθ-έ-σομαι χλπ., αἰσθάνομαι (αἰσθ-, αἰσθ-αν- (§ 447), αἰσθ-ε-), αἰσθ-ή-σομαι χλπ., ἀμαρτάνω (ἀμαρτ-, ἀμαρτ-αν- (§ 447), ἀμαρτ-ε-) ἀμαρτ-ή-σομαι χλπ., ἀπεχθίνομαι (ἀπεχθ-, ἀπεχθ-αν- (§ 447), ἀπεχθ-ε-) ἀπεχθ-ή-σομαι χλπ., αὐξάνω (αύγ-, αύγ-σ-, αύγ-σ-αν- (§ 441 σημ.) καὶ αὐξ-ε-) αὐξ-ή-σω, βούλομαι, (βουλ-, βουλ-ε-), βούλ-ή-σομαι χλπ., βλαστάνω (βλαστ-, βλαστ-αν (§ 447) καὶ βλαστ-ε-) βλαστ-ή-σω χλπ., γίγνομαι (γεν-, γεν-ε-), γεν-ή-σομαι χλπ., δέω (δε-, δε-ε-) δε-ή-σω χλπ., ἐθέλω (ἐθέλ- καὶ ἐθελ-ε-) ἐθελ-ή-σω χλπ., ἐπιμέλομαι καὶ

ἐπιμελοῦμαι (μελ-, μελ-ε-), ἐπιμελ-ή-σομαι κλπ., ἐρωτῶ (έρ-, έρ-ε-), ἐρ-ή-σομαι κλπ., εὑδω (εύδ-, εύδ-ε-), καθευδ-ή-σω κλπ., εύρισκω (εύρ-, εύρ-ισκ-) (§ 447) καὶ εύρ-ε-), εύρ-ή-σω κλπ., ἔψω (ἔψ-, ἔψ-ε-), ἔψ-ή-σω κλπ., ἵζω, πεζ. καθίζω (ἵζ-, ήζ-ε-), καθίζ-ή-σομαι, κλαίω (κλαίF-) κλαί- καὶ (κλαίF-j-) κλαί-, κλαί-ε-, κλαί-ε-), κλαί-ή-σω καὶ κλαί-ή-σω, καταδροθίνω (δροθ-, δροθ-αν- (§ 447) καὶ δροθ-ε-), κατα-δε-δρόθ-η-κα, μάχομαι (μαχ-, μαχ-ε-) ἐ-μαχ-ε-σάμην κλπ., μέλει (μελ-, μελ-ε-), μελ-ή-σει κλπ., μέλλω (μελλ-, μελλ-ε-), μελλ-ή-σω κλπ., μένω (μεν- καὶ μεν-ε-), με-μέν-η-κα κλπ., νέμω (νεμ-, νεμ-ε-), νενέμ-η-κα, δέζω (δέζ-, δέζ-ε-), δέζ-ή-σω κλπ., οἴ-ο-μαι καὶ οίμαι (οἱ-, οἱ-ε-), οἱ-ή-σομαι κλπ., οἴχομαι (οἴχ-, οἴχ-ε-), οἰχ-ή-σομαι κλπ., ὀλισθίνω (ὸλισθ-, ὀλισθ-αν- καὶ ὀλισθ-ε- [ὸλισθ-ή-σω], ὄφλιστάνω (ὄφλ-, ὄφλ-ισκ-, ὄφλ-ισκ-αν- καὶ ὄφλ-ε-), ὄφλ-ή-σω κλπ., ὀσφράξομαι (ὀσφρ-, ὀσφρ-αν- καὶ ὀσφρ-ε-), ὄφειλω (ὄφειλ-ј-, ὄφειλ-, ὄφειλ-ε-), ὄφειλ-ή-σω κλπ., ὁέω (ὅεF- = ρέω- καὶ κατὰ συστολὴν ῥυ-, ῥυ-ε-), ῥυ-ή-σομαι κλπ., τύπτω (τυπ-, τυπ-τ- καὶ τυπ-τ-ε-), τυπτ-ή-σω κλπ., χαίρω (χαρ-, (χαρ-j=) χαίρ- καὶ χαρ-ε-, χαίρ-ε-), χαίρ-ή-σω, κεχάρ-η-κα κλπ.

ΣΗΜ. Πλὴν τοῦ προσφύματος ε προστιθεται εἰς τινα ὅημ. θέματα καὶ πρόσφυμα ο' οἷον ἀν-αλ-ίσκω (ἀλ-, ἀλ-ο-), ἀναλ-ώ-σω κλπ., ἀλ-ίσκ-ομαι, ἀλ-ώ-σομαι, κλπ., ἀμ-βλ-ίσκ-ω (ἀμ-βλ-, ἀμ-βλ-ο), ἡμ-βλ-ω-σω κλπ., ὅμ-γυ-μι (ὅμ-, ὅμ-ο-), ὅμ-ο-σα κλπ.

Τάξις δευτέρα (πρόσφυμα -j-).

§ 443. Τὰ τάξεως ταύτης ὥγικτα, ἀτινα προσλαμβάνουσιν εἰς τὸ ὅημ. θέματα τοῦ ἐνεστῶτος καὶ παρατατικοῦ τὸ πρόσφυμα j. εἶναι: 1) πολλὰ τῶν οὐρανισκοφωνολήγητων (-κ, -γ, -χ) καὶ δοντοφωνολήγητων (-τ, -δ, -θ) καὶ 2) τὰ ὑδρόληγτα (-λ καὶ -ρ) καὶ ἐνεινόληγτα (-ν). Καὶ τὰ μὲν οὐρανισκοφωνόληγτα καὶ δοντοφωνόληγτα λήγουσιν εἰς -σω (-ττω) η̄ -ω (§ 69, δ' καὶ 72, ε') τὰ δὲ ὑγρόληγτα εἰς -λλω η̄ -ω μετὰ μακρῆς παραληγούσης καὶ τὰ ἐνρινόληγτα εἰς -ρω μετὰ μακρῆς παραληγούσης (§ 355, σημ.).

ΣΗΜ. Τὸ πρόσφυμα j προσλαμβάνουσι καὶ τὰ φωνηντόληγτα, ητοι τὰ ἔχοντα χατακτῆρα 1) α, ε, ο' καὶ 2) ι' καὶ ι' ἐν μὲν τοῖς εἰς α(j)ω, ε(j)ω καὶ ο(j)ω τὸ j ἀποβάλλεται ὡς μεταξὺ φωνηντῶν οἷον τιμάյω=τιμάω, ποιέյω=ποιέω, δηλό(j)ω=δηλόω· ἐν δὲ τοῖς εἰς -ι(j)ω καὶ -ν(j)ω συναιρεῖται μετὰ τοῦ χαρακτῆρος ῑ η̄ ο̄ εἰς ῑ η̄ ο̄ οἷον χρί' ω=χρι' ω, λσ̄' ω=λσ̄' ω κλπ., πλὴν τῶν ἐσθί' ω, ἐπτζ̄' ω καὶ ἀνσ̄' ω, ἀρσ̄' ω, βρσ̄' ω, ἐλκσ̄' ω, μεθσ̄' ω, πτζ̄' ω, τανσ̄' ω (§ 365 καὶ 366).

Παραδείγματα.

α'. **Ρήματα εἰς -σω (-ττω):** Αἰνιττομαι (αἰνιγ-), ἀλλάττ(σσ)ω (ἀλλαγ-), ἀρμάττω καὶ ἀρμέζω (ἀρμογ- , ἀρμοδ-), ἐλίστσω (ἐλικ-), κηρύττ(σσ)ω (κηρυχ-), ὄρυττ(σσ)ω (ὄρυχ-, ὄρυγ-), πατάσσω (παταγ-), πλάττ(σσ)ω (πλαθ-), πληττ-

(σσ)ω (πληγ-), πράσσ(ττ)ω (πραγ-), πτήσσω (πτώσσω) (πτηκ-, πτωκ-), πτύσσω (πτυχ-), ταράσσ(ττ)ω (ταραχ-), τάττ(σσ)ω (ταγ-), φρίττ(σσ)ω (φρικ-), φυλάττ(σσ)ω (φυλαχ-).

6'. Ρήματα εἰς -ζω: Ἀρπάζω (ἀρπαγ-, ἀρπαδ-), ἀλαλάζω (ἀλαλαγ-), βαστάζω (βασταγ-), ἔζειραι (έδ-), ἐλπίζω (ἐλπίδ-), ἐρίζω (ἴδιδ-), ἵζω (ἴδιδ-), κράζω (κραγ-), δῖω (όδ-), οίμωζω (οίμωγ-), ὀλολύζω (όλολυγ-), παΐζω (παιγ- καὶ παιδ-), στάζω (σταγ-), στενάζω (στεναχ-), στίζω (στιγ-), σφάζω (σφαδ- καὶ σφαγ-), σφύζω (σφυγ-), τρίζω (τριγ-), φράζω (φραδ-), χαρίζομαι (χριτ-).

γ'. Ρήματα εἰς -λλω: (Ἀγάλ- j-ω=) ἀγάλλω, βάλλω, θίλλω, πάλλω, σφάλλω, φάλλω, ἄγγέλλω, μέλλω, ὀκέλλω, σκέλλω, στέλλω, ἀντέλλω, ἐντέλλομαι, (ἄλ- j-ομαι=) ἀλλομαι, ποικίλλω, τίλλω (ἔξαιρέσεις δρος § 355).

δ'. Ρήματα εἰς -ρω μετὰ παραληγούσης μακρᾶς: (Ἀρ- j-ω=) αἱρω, ἀσπαίρω, καθαίρω, πταίρω, σταίρω, χαίρω, ἀγείρω, ἐγείρω, κείρω, σπείρω, φθείρω, μείρομαι, οἰκτίρω, μαρτύρομαι, ὁδύρομαι, ζύρω, σύρω, φύρω (ἔξαιρέσεις § 355).

ε'. Ρήματα εἰς -νω μετὰ παραληγούσης μακρᾶς: (Βάν- j-ω=) Βαίνω, εὐφράνω, λυμαίνομαι, μάίνομαι, μαραίνω, μιαίνω, ἡσίνω, σημαίνω, ὑφάνω, φρίνω, κτείνω, τείνω, κλίνω, κρίνω, αἰσχύνω, ἀμέλινω, ἀμύνω, βράνω, βραδύνω, δύνω, ἥδυνω, λεπτύνω, δξύνω, πλύνω.

Τάξις τρίτην (πρόσφυμα =δ=).

§ 444. Τὰ τῆς τάξεως ταύτης ἥματα εἶναι τὰ ἔξης: (Ἀλέκ-σ-ω=) Ἀλέζω, αῦξω (=αὔγ-σ-ω, θέμ. αὔγ- προβλ. αὔγεο, αὔγκτάω), ἔψω (=ἐπ-σ-ω, θέμ. ἐπ- προβλ. ἐφ-θές, ἀπεφθοε).

Τάξις τετάρτην (πρόσφυμα =ν=).

§ 445. Τὰ τῆς τάξεως ταύτης ἥματα εἶναι τὰ ἔξης: (Βάι-ν- j-ω=) Βαί-ν-ν-ω (όρα § 443), δάκ-ν-ω, δύ-ν-ω, κάμ-ν-ω, πί-ν-ω, τέμ-ν-ω, τί-ν-ω, φθί-ν-ω, φθί-ν-ω καὶ τὸ ἐλαύ-ν-ω, ὅπερ ἐγένετο ἐκ του ἐλα-νύ-ω (όρα § 451) μεταθέσει τοῦ ν.

Πρέπει δὲ τούτοις καὶ τὰ ἐν τῇ § 447 σημειούμενα: Θιγγάνω, λαγχάνω, λαμάνω, λανθάνω, μανθάνω, πυνθάνομαι, τυγχάνω, λιμπάνω, φυγγάνω.

Τάξις πέμπτην (πρόσφυμα =τ=).

§ 446. Τὰ τῆς τάξεως ταύτης ἥματα εἶναι τὰ ἔξης: "Απ-τ-ω, ἀστράπ-τ-ω, ἀμφ-τ-άνω (όρα § 447), βάπ-τ-ω, βλάπ-τ-ω, δρύπ-τ-ω, θάπ-τ-ω, καλύπ-τ-ω κάπ-τ-ω, κάμπ-τ-ω, κλέπ-τ-ω, κόπ-τ-ω, κρύπ-τ-ω, κύπ-τ-ω, πέπ-τ-ω, πέσσω, ἕπ-τ-ω, ἐπ-τ-ω, σκάπ-τ-ω, σκέπ-τ-ω, (σκέπ-τ-ομαι), σκώπ-τ-ω, τύπ-τ-ω.

ΣΗΜ. Πάντα τὰ εἰς -πιω ἔχουσι τὸ δίγρονον τῆς παραληγούσης βραχὺ πλήν τῶν: πι' πιω, ἔτι πιω, καῦ πιω.

Τάξις έκτην (πρόσφυμα =αν=).

§ 447. Τὸ πρόσφυμα -αι- λαμβάνουσιν ἐκεῖνα τὰ ἥματα, ὡν τὸ ἔξικὸν φωνῆν εἶναι φύσει ἢ θέσει μακρόν: Αἰσθ-άν-ομαι, ἀμφτ-άν-ω (όρα § 446), ἀπεχθ-

-άν-ομαι, αὔξ-άν-ω (ὅρχ § 444), βλαστ-άν-ω, δικρθ-άν-ω, δλισθ-άν-ω, ὄφλ-ισκ-άν-ω (ὅρχ § 450). Πρὸς δὲ τούτοις καὶ τὰ μετὰ ἔτέρουν πρὸ τοῦ χαρακτῆρος (§ 445): Θιγγ-άν-ω (=θι-ν-γ-άν-ω, θέμ. θιγ-), λαχγ-άν-ω (=λα-ν-χ-άν-ω, θέμ. λαχ-), λαμβ-άν-ω (=λα-ν-θ-άν-ω, θέμ. λαθ-), λα-γ-θ-άν-ω (θέμ. λαθ-), λαμπ-άν-ω (=λι-ν-π-άν-ω, θέμ. λιπ-), μα-ν-θ-άν-ω (θέμ. μάθ-), πυ-ν-θ-άν-ομαι (θέμ. πυθ-), τυγχ-άν-ω (=τυ-ν-χ-άν-ω, θέμ. τυχ-), φυγγ-άν-ω (=φυ-ν-γ-άν-ω, θέμ. φυγ-).

Τάξις ἐβδόμη (πρόσφυμα =αἰν=).

§ 448. Τὸ πρόσφυμα -αιν- δύναται νὰ προέρχηται καὶ ἐκ τοῦ προσφύματος -αιν- μετὰ τοῦ ἥ (ὅρχ τάξ. δευτέρων, ε'): Αὐ-αίν-ω (αὖω), ἀγρι-αίν-ω, γλυ-καίν-ω, κερδ-αίν-ω, λευκ-αίν-ω, λυμ-αίν-ομαι, δσφρ-αίνο-μαι, πι-αίν-ω.

Τάξις δγδόπ (πρόσφυμα =νε=).

§ 449. Τὰ τῆς τάξεως ταύτης ἥγματα εἶναι τὰ ἔξης: Ἀρ-νέ-ομαι, βυ-νέ-ω, δι-νέ-ω (δίω), θυ-νέ-ω (θύω, θύω), ίκ-νέ-ομαι, κι-νέ-ω (κίω), προσ-κυ-νέ-ω, ύπ-ισχ-νέ-ομαι.

Τάξις ἐνάτη (πρόσφυμα =θκ=).

§ 450. Τὰ τὸ πρόσφυμα -σκ- λαμβάνοντα ἥγματα εἶναι τὰ ἔξης: Ἀναβιώ-σκ-ομαι (θέμ. βιω-), ἀποδι-δρά-σκ-ω (θέμ. δρα-), ἀρέ-σκ-ω, βι-δρώ-σκ-ω (θέμ. δρώω), βό-σκ-ω, γηρά-σκ-ω, γι-γνώ-σκ-ω (θέμ. γνω-), δι-δά-σκ-ω, θέμ. διδαχ-, διδακτ- πρόβλ. doc-εο), ἥδι-σκ-ω, μεθύ-σκ-ω, πά-σκ-ω (ἀντὶ πάθ-σκ-ω, θέμ. παθ-), πι-πρά-σκ-ω (ἀντὶ πι-περά-σκ-ω, θέμ. περχ-==πρχ-), τι-τρώ-σκ-ω, φά-σκ-ω, χά-σκ-ω (ἀντὶ χάν-σκ-ω, θ. χαν-).

Τάξις δεκάτη (πρόσφυμα =ιθκ=).

§ 450. Τὰ τὸ πρόσφυμα -ισκ- λαμβάνοντα ἥγματα εἶναι τὰ: Ἄλ-ισκ-ομαι, ἀναλ-ισκ-ω, ἀμβλ-ισκ-ω, εύρ-ισκ-ω, θηγήσκ-ω (=θηγ-ισκ-ω), μι-μνήσκ-ω (=μι-μνη-ισκ-ω), ὄφλ-ισκ-άν-ω (§ 447), [στερ-ισκ-ω].

Τάξις ἐνδεκάτη (πρόσφυμα =νυ=).

§ 451. Τὰ τῆς τάξεως ταύτης ἥγματα εἶναι τὰ ἔξης: Ἄγ-νυ-μι, ἀμφιέν-νυμι (ἀντὶ ἀμφι-έσ-νυ-μι, θ. ἔσ-), ἀν-οίγ-νυ-μι, (θ. οίγ-), ἀποκτίν-νυ-μι (θ. κτιν-), ἀπ-όλλυμι (ἀντὶ ἀπ-όλ-νυ-μι, θ. ὅλ-), δείκ-νυ-μι, εἴργ-νυ-μι, (ἐλξ-νύ-ω ==) ἐλάζων (ἰδε § 445), ζεύγ-νυ-μι, ζώννυ-μι, (θ. ζωσ-, ἀντὶ ζώσ-νυ-μι), κε-ράννυμι (ἀντὶ κεράσ-νυ-μι), μείγ-νυ-μι, ὅμ-νυ-μι, πετάννυμι (ἀντὶ πετάσ-νυ-μι), πήγ-νυ-μι, φήγ-νυ-μι, δώννυμι (ἀντὶ δώσ-νυ-μι), σκεδάννυμι (σκεδάσ-νυ-μι), σθέννυμι (σθέτ-νυ-μι), στόρ-νυ-μι, χρών-νυ-μι (ἀντὶ χρώσ-νυ-μι) καὶ τὰ κατ' ἀναλογίαν τῶν εἰς -ννυμι: στρώ-ννυ-μι καὶ [χώ-ννυ-μι, μτγν.] (§ 401, σγμ.).

B'. ΕΛΛΕΙΠΤΙΚΑ ΑΝΩΜΑΛΑ

§ 452. Ἔλλειπτικά ἀνάμαλα ἥγματα (§ 437) συμπληρούμενα ἐκ διαφόρων μὲν ἐτυμολογικῶν θεμάτων ἢ ῥίζων, συγγενῶν δὲ κατὰ σημασίαν (συνωνύμων)

είναι τὰ ἔξης : 1) Ἀγορεύω, συνήθ. ἐν συνηθ. ἀντὶ του ἀέγω (θ. ἀγορευ-, ἔρ-, Φερ-ε-, Φερ-, Φεπ-, Φεπ-). 2) Αἰρέω-ῶ (θ. αἱρ-, αἱρ-ε, Φελ-, ἐλ-). 3) Ἐλκω (θ. Φελκ- καὶ Φελκυ-). 4) Ἔρχομαι (θ. ἔρχ- (ἐκ του ἔρ-σκ-ομαι), εἰ- (ἔιμι), ἐλευθ-, ἐλυθ-). 5) Ἐρωτάω (θ. ἔρωτα-, ἔρ-, ἔρ-ε-). 6) Ἐσθίω (θ. ἔδ- (ἔξ οὐ ἔδ-θω=ἔσθω, ἔσθιω), ἔδ-ε, φαγ-). 7) Ζῶ (θ. ζη-, βιο-). 8) Λέγω (=όμιλῶ) (θ. λεγ-, Φερ-, Φερ-ε, Φερ-, Φεπ-, Φεπ-). 9) Ὁντινημι (θ. ὄντα-, ὥφελε-). 10) Ὁρθ (θ. δρα-, ὁπ-, Φιδ-). 11) Πλήττω (θ. πληγ-, παι-, παταγ-, τυπτ-, τυπτ-ε). 12) Πάσχω (θ. πενθ-, παθ-). 13) Πίνω (θ. πι-, πι-ν-, πο-). 14) Πωλῶ καὶ ἀποδίδομαι (θ. πωλε-, ἀποδίδο-, προ-). 15) Σκοπῶ καὶ σκοποῦμαι (θ. σκοπ-, σκοπ-ε- καὶ σκεπ-). 16) Τρέχω καὶ θέω (θ. τρεχ-, δραμ-, δραμ-ε-, θευ-). 17) Φέρω (θ. φερ-, οι-, ἐνεκ-). 18) Ωνοῦμαι (θ. Φωνε-, πρια-).

ΣΗΜ. Τὰ συνώνυμα ρήματα παιώ, πατάσσω, πλήττω, τύπτω συμπληροῦσσιν ἀλληλα εἰς τοὺς ἐλλείποντας αὐτῶν χρόνους. Οστάτως τὰ συνώνυμα πιπράσκω, πωλῶ καὶ ἀποδίδομαι (ὅρα ἡμ. Κατάλ ἀνωμ. ρήματων.).

Γ' ΑΝΩΜΑΛΑ ΚΑΤΑ ΣΗΜΑΣΙΑΝ

Εἰς τὰ κατά σημασίαν ἀνώμαλα (§ 437) περιλαμβάνονται :

α' Ἐνεστῶτες μετὰ δημαδίας παρακειμένου·

§ 453. Ἐνεστῶτες μετὰ σημασίας παρακειμένου καὶ παρατατικοὶ μετὰ σημασίας ὑπερσυντ. είναι ἀείποτε οἱ : ἥκω (=ἔχω φύσει), ἥκον (=ἔχον φύσει), οἰχομαι (=ἔχω φύγει), φύχομην (=ἔχον φύγει). Πολλάκις δὲ οἱ : κικῶ κρατῶ, ἥτελμαι, ἀδικῶ, ἀλλοιομαι, φεύγω, πυνθάνομαι, μανθάνω, ἀκούω, κλπ.

6' Παρακείμενοι μετὰ δημαδίας ἐνεστῶτος·

§ 454. Παρακείμενοι μετὰ σημασίας ἐνεστῶτος καὶ ὑπερσ. μετὰ σημ. παρτ. είναι : 1) οἱ ἔχοντες ἄχρηστον τὸν ἐνεστῶτα : Οἴδα-ῆδειν, δέδοικα καὶ δέδια -έδεδοικειν, εἰσθα-εἰώθειν, ἕστηκα-έψκειν, γέγηθα καὶ 2) οἱ ἔχοντες εὔχρηστον μὲν τὸν ἐνεστ., ἀλλὰ μετὰ διαφόρου σημασίας : κέκτημαι (=ἔχω εἰς τὴν κατοχήν μου, ἀλλὰ κεκάμαι=ἀποκτῶ), κέκλημαι, μέμνημαι κλπ.

ΣΗΜ. "Οταρά ρήματα ἔχουσιν ἐνεργ. παρακειμένους, ὑπερσυντ. καὶ ὡρ. πρώτους καὶ δευτέρους, οἱ μὲν α' ἔχουσι μεταβατικὴν σημ., οἱ δὲ δέ δέ διάταξις τον οἰον ἀπόλλυμ-·ἀπόλλεκα (=ἔχω χάσει τι) (μιτβ.), ἀπόλωλα (=έιμαι χαμένος) (άμιτβ.), πειθώ, πέπεικα (=ἔχω πειστει τινά), πέποιθα (=ἔχω πεποιθησιν), πράττω-πέπρηχα (=ἔχω πράξει τι), πέπραγχα (=διάκειμαι), φάνω-πέφραχα (=ἔχω φανερώσει), πέφηγα (=έιμαι φανερός), δύω-ἔδυσα (=ἔδύθισά τι), ἔδυν (=ἔδυθισθην), ἵστημ-έστησα (=ἔστησά τι), ἔστην (=έσταθην), φύω-ἔφυσα (=ἔγένηνσά τι), ἔψυν (=ἔγεννήθην), σέβνυμι-έσθεσα (=ἔσθεσά τι), ἔσθην (=έσθεσα ἔγω).

γ' Μέσοι μέθλοντες μετ' ἐνεργητικῆς δημαδίας.

§ 455. Μέσους μέθλοντας μετ' ἐνεργητικῆς σημασίας ἔχουσι πολλὰ ἐνεργητικά ρήματα καὶ δὴ τὰ σημαζίνοντα σωματικήν, νοητικήν ἢ ἡθικὴν ἐνέργειαν, τὰ φωνητικά καὶ τὰ κινήσιμος σημαντικά· ταινοῦται δὲ είναι τὰ : "Ἄδω-

χσομαι, ἀκούω-ἀκούσομαι, ἀλαλάζω-(ἀλαλάζομαι), ἀμαρτάνω-ἀμαρτήσομαι, ἀνακύπτω-ἀνακύψομαι, ἀνανεύω-ἀνανεύσομαι, ἀπαντῶ - ἀπαντήσομαι, ἀποδι-
δράσκω-ἀποδράσομαι, ἀπολαύω, ἀπολαύσομαι. Βαδίζω-βαδιοῦμαι, βαίνω-βήσο-
μαι, βλέπω-βλέψομαι, βοώ-βοήσομαι. Γελάω-γελάσομαι, γιγνώσκω-γνώσομαι.
Δάκνω-δήξομαι. Εἰκάζω-εἰκάσομαι, ἐσθίω-ἐδημαι, ἔψω-ἔψήσομαι. Ζῷ-βιώσο-
μαι. Θαυμάζω-θαυμάσομαι, θέω-θεύσομαι, θήγκω-θηνοῦμαι. Κάμνω-καμοῦ-
μαι, κατανεύω-κατανεύσομαι. Λαγχάνω-λήξομαι, λαμβάνω-λήψομαι. Μαν-
θάνω-μαθήσομαι. Νέω-νεύσομαι. Οἴδα-εἴσομαι, οἰμάζω-οἰμάζομαι, οὕμυμι-
όμοῦμαι, ὄρω-ὄψομαι. Παιζω-παιζοῦμαι, πηδάω-πηδήσομαι, πίνω-πίσομαι,
πλέω-πλεύσομαι καὶ πλευσοῦμαι, πνέω-πνεύσομαι καὶ πνευσοῦμαι. Ροφῶ-[ρο-
φήσομαι]. Σιγώ-[σιγήσομαι], σιωπῶ-σιωπήσομαι, σκώπτω-σκώψομαι, σπου-
δάζω-σπουδάσομαι. Τίκτω-τέξομαι, τρέχω-δράχυσομαι, τρώγω-τρώξομαι, τυγ-
χάνω-τεύξομαι. Φεύγω-φεύξομαι καὶ φευξοῦμαι.

Διφοροῦνται δὲ τὰ ἔξης:

‘Αρπάζω-άρπάσω καὶ ἀρπάσομαι. Γηράσκω-γηράσω καὶ ἐν-καταγράσο-
μαι. Διώκω-διώξω καὶ διώξομαι. Ἐγκωμιάζω-ἐγκωμιάσω καὶ ἐγκωμιάσομαι,
ἐπαινῶ-ἐπαινέσω καὶ ἐπαινέσομαι, ἐρωτῶ-ἐρωτήσω καὶ ἐρήσομαι. Κλαίω-κλαί(ι)-
ήσω καὶ κλαύσομαι, κλέπτω-κλέψω καὶ κλέψομαι. Παραινῶ-παραινέσω καὶ
παραινέσομαι, ποθῶ-ποθήσω καὶ ποθήσομαι ἢ ποθέσομαι. Φθίνω-φθίσω καὶ φθή-
σομαι. Χωρῶ-χωρήσω καὶ χωρήσομαι.

ΣΗΜ. Ό μέσος μὲν δεικνύει θντασιν, προσοχήν, φροντίδα καὶ ἐπιμέλειαν
περισσοτέρων.

δ' Μέδοι μέδλοντες μετὰ παθητικῆς δημαδίας-

§ 456. Μέσους μέλλοντας μετὰ παθητ. σηματίκας ἔχουσι συνήθως μὲν τὰ
φωνηντελήκτα ῥήματα, σπενιώς δὲ τὰ ἀφωνόληκτα καὶ σπανιώτατα τὰ ὑγρό-
ληκτα καὶ ἐνρικόληκτα τοιαῦτα δ’ είναι τά : ‘Αγνοοῦμαι-ἀγνοήσομαι, ἀγομαι-
ἀξομαι [καὶ ἀχήσομαι], ἀδικοῦμαι-ἀδικήσομαι, ἀλίσκομαι-ἀλώσομαι, ἀμφι-
σθητοῦμαι-ἀμφισθήσομαι, ἀπατῶμαι-ἀπατήσομαι, ἀπιστοῦμαι-ἀπιστήσομαι,
ἀπο(κατα)σέννυμαι-ἀποστήσομαι, ἀρχομαι-ἄρξομαι, αὐξάνομαι-αὔξησομαι (καὶ
αὐξήσησομαι), ἀφαιροῦμαι-ἀφαιρήσομαι (καὶ ἀφαιρεθήσομαι). Βλάπτομαι-βλάψο-
μαι (καὶ βλαβήσομαι). Γεννῶμαι-γεννήσομαι. Διπυροῦμαι-διπυρήσομαι, διδάσκομαι-
[διδίξομαι]. Εἰργομαι-εἴρξομαι, ἐνδρεύομαι-ἐνδρέύσομαι, ἐπιβουλεύομαι-ἐπιβου-
λεύσομαι, εὐλογοῦμαι-εὐλογήσομαι, ἔχομαι-ἐν(συν)έξομαι, ἔώμαι-έάσομαι. Ζη-
μιοῦμαι-ζημιώσομαι (καὶ ζημιωθήσομαι). Θυατοῦμαι-θυντώσομαι, θεραπεύομαι-
θεραπεύσομαι. Καταφρονοῦμαι (καταφρονηθήσομαι, καὶ) κατατρονήσομαι, κρίνομαι-
(κριθήσομαι, καὶ) κρινοῦμαι, κωλύομαι-κωλύσομαι. Μαστιγοῦμαι-μαστιγώσο-
μαι, μαρτυροῦμαι-μαρτυρήσομαι (καὶ μαρτυρηθήσομαι). Οἰκοῦμαι-οἰκήσομαι,
ὄμαλίζομαι-ὄμαλιοῦμαι, ὄμολογοῦμαι-ὄμολογήσομαι. Παιδαγωγοῦμαι-παιδαγή-
σομαι, παιδεύομαι-(παιδευθήσομαι, καὶ) παιδεύσομαι, πάσχω-πείσομαι, πίπτω-
-πεσοῦμαι, πληροῦμαι-πληρώσομαι (καὶ πληρωθήσομαι), πολιορκοῦμαι-πολιορ-

κήσομαι: (καὶ πολιορκηθῆσομαι), πολεμοῦμαι-πολεμήσομαι, προσχορεύομαι-προσχορεύσομαι. Στέρομαι-στερήσομαι: (καὶ στερηθῆσομαι), στρεβλοῦμαι-στρεβλώσομαι. Τράπτουμαι-τραράξομαι, τελευτῶ-τελευτήσομαι, τηροῦμαι-τηρηθῆσομαι, τιμώμαι-τιμήσομαι: (καὶ τιμηθῆσομαι), τρέφομαι-θρέψομαι: (καὶ τραχηθῆσομαι), τρίβομαι-τρίψομαι (καὶ κατατριβήσομαι), τυραννοῦμαι-τυραννήσομαι. Φιλοῦμαι-φιλήσομαι [καὶ φιληθῆσομαι], φοβοῦμαι-φοβήσομαι [καὶ φοβηθῆσομαι], φυλάττουμαι-φυλάξομαι. Ψυχαγγοῦμαι-ψυχαγγήσομαι. Ὡφελοῦμαι-ώφελήσομαι (καὶ ωφεληθῆσομαι).

ΣΗΜ. 'Ἐκ τῶν ἔχόντων ἀμφοτέρους τοὺς μὲλλοντας μέσους καὶ παθ. μετὰ παθ. σημασίας οἱ μεν μέσοι φανερώνουσι τὴν πρᾶξιν διαρκεστέραν, οἱ δὲ παθ. στιγματίαν.

ε' Ἀποθετικά μέδα.

§ 457. Ἀποθετικά μέσα λέγονται τὰ ῥήματα τὰ ἔχοντα μέσον ἀόριστον μετ' ἐνεργητικῆς σημασίας· τοιαῦτα δ' εἶναι τά : Αἰτιῶμαι-ἡτιεισάμην, αἰνίττομαι-ἡνιξάμην, ἀπολογοῦμαι-ἀπελογησάμην, βιάζομαι-ἔθιατάμην. Δέχομαι-έδεξάμην, δωροῦμαι-ἔδωρησάμην. Ἐντέλλομαι-ἐνετείλαμην, ἐργάζομαι-εἰργασάμην. Ἰῶμαι-ἴτασάμην. Κτῶμαι-ἐκτητάμην. Λογίζομαι-ἐλογισάμην, λυσάνομαι-ἔλυσηνάμην. Μιμοῦμαι-έμιμησάμην. Προφράζομαι-προσυρτατάμην. Ὄνοσομαι-ἔπροιάμην.

ζ' Ἀποθετικά παθητικά.

§ 458. Ἀποθετικά παθητικά λέγονται τὰ ῥήματα τὰ ἔχοντα παθ. ἀόριστον μετ' ἐνεργητικῆς σημασίας· τοιαῦτα δ' εἶναι τά : "Αγχυμαι-ἡγάσθην, αἰδοῦμαι-ἡδέσθην, ἀμιλλῶμαι-ἡμιλλήθην, ἀρνοῦμαι-ἡρνήθην, ἄχθομαι-ἡχθέσθην. Βούλομαι-ἔθουλήθην. Δικνοῦμαι-διενοήθην, δύναμαι-ἔδυνήθην. Ἐναντιοῦμαι-ἐνηντιώθην καὶ ἡναντιώθην, ἐνθυμοῦμαι-ἐνέθυμηθην, ἐπιμέλομαι καὶ ἐπιμελοῦμαι-ἐπιμελήθην, ἐπίσταμαι-ἡπιστήθην, εὐλαβοῦμαι-ἡὐλαβήθην. Ἅδομαι-ἡσθην. Οἴομαι-ῷθην. Προθυμοῦμαι-προσυθυμήθην. Φαντάζομαι-ἔφαντάθην, φιλοτιպούμαι-ἔφιλοτιψήθην.

ζ' Παθητικοὶ ἀόριστοι μετὰ μέδον σημαδίας.

§ 459. Παθητικοὺς ἀόριστους μετὰ μέστης σημασίας ἔχουσι τὰ ἔπουντα ῥήματα : 'Αθροίζομαι-ἡθροίσθην (καὶ ὡς παθ.), αἰσχύνομαι-ἥσχύνθην, ἀνιώμαι-ἡνιάθην, ἀπ(δι-)αλλάττομαι-ἀπ(δι-)ηλλάγην (καὶ ὡς παθ.). Δέομαι-έδειθην, δικιτῶμαι-έδικηθην (καὶ ὡς παθ.). Ἐπείγομαι-ἡπείχθην, ἐστιῶμαι-εἰστιάθην, εὐφράνομαι-ἡφράνθην. Κινοῦμαι-ἐκινήθην, κώμιδομαι-ἐκοιμήθην. Λυποῦμαι-ἔλυπήθην. Ὁργίζομαι-ῷργίσθην, ὄρέγομαι-ῷρέχθην, ὄρμωμαι-ῷρμήθην. Πειθοῦμαι-έπεισθην, περιωῦμαι-ἐπεριωάθην, πλανῶμαι-ἐπλανήθην, πολιτεύομαι-ἐπολιτεύθην, πορεύομαι-ἐπορεύθηρ. Στρέφομαι-ἔστραφην, τρέπομαι-ἔτράπην. Φάίνομαι-ἔφράνην, φέρομαι-ἡνέχθην (καὶ ὡς παθ.), φοβοῦμαι-ἔφοβήθην.

η' Παθητικοὶ μέδλοντες καὶ ἀόριστοι μετὰ μέδον σημαδίας.

§ 460. Τὰ ἀκόλουθα ῥήματα ἔχουσι τοὺς παθ. μέλ. καὶ ἀόριστ. μετὰ μέσ. σημασίας : 'Αθροίζομαι-ἡθροίσθησομαι-ἡθροίσθην, ἀπ(δι-)αλλάττομαι-ἀπ(δι-)αλ-

λαγήσομαι-έπ(δι)ηλλάγην. Ἐκ(κατα)πλήγσομαι-έκ(κατα)πλαγήσομαι-έξ(κατ)επλάγην. Κατακλίνομαι-κατακλίνησομαι-κατεχλίνη, κομίζομαι-κομισθήσομαι-έκομισθην (και ὡς πεθ.). Μινύνησκομαι-μνησθήσομαι-έμνησθην. Σήπομαι-επαγήσομαι-έσπατην, συναλλάττομαι-συναλλαγήσομαι-συνηγγλάγην, σφέζομαι-σωθήσομαι-έσωθην. Φαινομαι-φανήσομαι-έφανην. Ψεύδομαι - ψευδήσομαι-έψευσθην.

ΣΗΜ. Τινά τῶν ὥματων τούτων πρὸς τῷ παθ. ἀποίστῳ ἔχουσι: καὶ μετ. ἀδεῖστον, ἀλλὰ μετὰ διαφόρου σημασίας: οἷον ἐγνένθη (=ηπατήθη), ἀπέτυχον) καὶ ἐγενούμην (=εἴπον θύματα), ἐτράπην (=ἔτρεψα έμαυτὸν) καὶ ἐτρεψάμην (=ἔτρεψα τινοῦσκόν^π έμαυτοῦ εἰς φυγῆν), ἐκομισθην (=έταξείδευσα) καὶ ἐκομισάμην (=έκβιμα τι: ἐμαυτόν, ἐλαδόν), ἡρθην (=ῆτρα ἐμαυτὸν=έσκηώθην) καὶ ἡράμην (=έσήκαστα τι: ἐπ' έμαυτοῦ), ἵσωθην (=ἔσφασα έμαυτὸν) καὶ ἴσωσάμην (=ἔσωσά τι δι: έμαυτὸν).

Μνημονικὸν διάγραμμα
τῶν ἀνωμάλων δημάτων

A'. Κοινῶς ἀνώμαλα (ἄτινα ὑποδιαιροῦνται)	α' εἰς ἄνωμ., ών τὰ θέμ. πάσχουσ: διαφ. μεταβολάς β' " " " " εῖναι ἐπηγέημένα ἐν ἀρχῇ γ' " " " " ἐν τέλει: -j- [διὰ τῶν προσφυμάτων -σ- -v- -χλ.]
B'. Ἐλλειπτικά (ἄτινα εἰσὶ)	1) ἀγορεύω 2) αἰρέω = ὁ 3) ἔλκω 4) ἔρχομαι x. t. λ. (§ 452)
Γ'. Ἀνωμ. κατὰ δημαδίαν (ἐν οἷς περιλαμβάνονται)	α' ἐνεστ. μετὰ σημασ. παρρκειμένου β' παραχ. " " " " ἐνεστῶτος γ' μέσ. μέλλοντες μετ' ἐνεργ. σημ. δ' " " " " μετὰ παθ. " x. t. λ. x. t. λ. (§ 453-460)

ΑΚΛΙΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

1. ΠΡΟΘΕΣΕΙΣ

§ 461. Αἱ προθέσεις (§ 96) εἰναι δύο εἰδῶν, κύριαι καὶ καταχρησικαῖ· καὶ

α') Κύριαι μὲν λέγονται κι προθέσεις, αἵτινες εὑρηνται καὶ ἡνωμέναι μετ' ἄλλων λέξεων (ἐν συνθέσει) καὶ κεχωρισμέναι (ἐν συντάξει). εἰναι δὲ αἱ ἔξης 18, ὧν ἐξ μονοσύλλαβοι: ἐν (ἐνι ποιητ.), εἰς καὶ ἐς, ἐξ καὶ ἐκ, σὺν καὶ ξύν, πρός, πρό· καὶ δώδεκα δισύλλαβοι: ἀνά, κατά, διᾱ, μετά, παρά, ἀντί, ἐπί, περί, ἀμφί, ἀπό, ὑπό, ὑπέρ.

ε') Καταχρησικαὶ δὲ λέγονται αἱ προθέσεις, αἵτινες δὲν εὐρίσκονται ἡνωμέναι μετ' ἄλλων λέξεων· εἰναι δὲ 10 αἱ ἔξης· ἄνευ, ἄχρι, μέχρι, ἕως, πλήν, χωρὶς, ἐνεκα ἡ ἔνεκεν, ὅς, νή, μά.

ΣΗΜ. 1. 'Οις καταχρησικαὶ προθέσεις λαμβάνονται πολλάκις καὶ τινα ἐπιφρήματα: ἄμα, ἐγγύς, μεταξύ, μακράν, δίκην, χάριν.

ΣΗΜ. 2. 'Εκ τῶν καταχρησικῶν προθέσεων ἡ πλὴν εὐρίσκεται καὶ ἡνωμένη μόνον μετὰ τῆς λέξεως μέλος· οἷος πλημμελῆς (ἔξ οὖ πλημμελθ, πλημμέλεια).

2. ΕΠΙΦΡΗΜΑΤΑ *

§ 462. Τὰ ἐπιφρήματα (§ 97) εἰναι τεσσάρων εἰδῶν τοπικά, χρονικά, ποσοτικά καὶ τροπικά.

Α'. Τοπικά, ἦτοι τὰ σημαίνοντα τόπον: ποῦ; πού, αὐτοῦ, ἀλλαχοῦ, πανταχοῦ, οὐδαμοῦ, πῇ; πῇ, ἐνθάδε, ἐνταῦθα, ἐκεῖ, τῇδε, ταύτῃ, ποῖ, ποί, αὐτόσε, ἐκεῖσε, ἀλλοσε, πόθεν, ἐντεῦθεν, αὐτόθερ, ἀλλοθεν, οὐδαμόθεν, πάντοθεν, ἀπω, ἀπωθεν, κάτω, κάτωθεν, ἔνδον, ἔνδοθεν, εἴσω ἢ ἔσω, ἔσωθεν, ἔξω, ἔξωθεν, καμαί, ἐγγύς, πόρρω, πέρα(ν), Ἀθήνησ, Πλαταιᾶσ, Ὁλυμπίασι κλπ.

Β'. Χρονικά, ἦτοι τὰ σημαίνοντα χρόνον: πότε, τότε, ἀλλοτε, σήμερον, αὔριον, χθές, πέρση, τών, δεί, δψέ, πρώι καὶ πρώ, πάλιν, δρυ, είτα, ἔπειτα, γεωστί, ενθύς, ἔτι κλπ.

Γ'. Ποσοτικά, ἦτοι τὰ σημαίνοντα ποσόν: ποσάκις; ἄπαξ, δίς, τρίς, τετράκις, πολλάκις, πολύ, δλίγον, μάλα, μάλιστα, ἄγαν, πάνυ, λίαν σφόδρα, δικῆ, τρικῆ κλπ.

Δ'. Τροπικά, ἦτοι τὰ σημαίνοντα τρόπον: πῶς; πώς, καλῶς, εὖ, κακῶς, σωφρόνως, ώδε, οὐτω ἢ οὐτιως (§ 86), ώς, ωσπερ, παρδημει, λάθρα, ίδια, ἀναμειξ, πνέ, ἔξης κλπ.

ΣΗΜ. Εἰς τὰ τροπικὰ ἐπιφρήματα συγκαταλέγονται καὶ τὰ ἔξης λεγόμενα μόρια·

1) Τὰ βεβαιωτικά: ναι (ναιχι), δή, τοί, γέ, πέρ, ηγουν, δῆθεν, δῆτα.
2) Τὰ δμοτικά: νή καὶ μά, ἄτινα ἐκλαμβάνονται καὶ ὡς καταχρησικαὶ προθέσεις (§ 461, 6').

- 3) Τὰ δργητικά: οὐ καὶ μή.
- 4) Τὰ διστατικά ἢ είκαστικά: τάχα, τυχόν, ἵσως, δῆθεν.
- 5) Τὰ ἀπορηματικά: ἄρα, ή, μῶν, μή.
- 6) Τὰ εἴκινα: εἴθε, εἰ γάρ, ὥφελον, εἴθε μή.
- 7) Τὸ δυνητικὸν καὶ ἀοριστολογικὸν: "ἄν" καὶ
- 8) Τὸ συγκαταθετικὸν: εἰεν.

Παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν ἐπιφρημάτων.

§ 463. 'Ως ἐπιφρήματα λαμβάνονται α') τύποι πλαγίων πιώσεων· οἷον αὐτοῦ, οὗ, πανταχοῦ (γενικ.)· βίᾳ, ίδιᾳ, δημοσίᾳ, πεζῇ (δοτ.)· δωρεάν, προῦκα, μακράν, δίκην, (αἰτ.)· οἰκοι, ἴσθμοι, Μεγαροῖ,

*Αθήνησι κλπ. (χρχ. τοπική)· καὶ δ' τύποι τινὲς δημάτων (προστακτ.)
1) τὰ παρακελευσματικά: ἵδι, ἄγε, φέρε· 2) τὸ δεικτικόν: ἵδον
(προστ. τοῦ ὄρῶ-εἰδόμην)· καὶ 3) τὸ βεβαιωτικόν: ἀμέλει.

ΣΗΜ. Καὶ λέξεις τινὲς μετὰ προθέσεων ὡφέλιμεναι λαμβάνονται ως ἐπιρρήματα· οἷον (παρά-χρημα) παραχρῆμα, (καθάδι) καθάδι, (διθίδι) διό, (ἐκ-ποδῶν) ἐκποδῶν καὶ κατάναλογίαν ἐμποδῶν¹.

Παραθετικὰ ἐπιρρήματα.

§ 464. Ἐπιρρήματά τινα δεκτικὰ αὐξήσεως ἢ μειώσεως σχηματίζουσιν, ώς καὶ τὰ ἐπίθετα, παραθετικὰ ὅμαλῶς ἢ ἀνωμάλως.

α'. Ὁμαλῶς.

ἄνω	ἄνω-τέρω	ἄνω-τάτω
κάτω	κατω-τέρω	κατω-τάτω
ἔξω	ἔξω-τέρω	ἔξω-τάτω
κλπ.	κλπ.	κλπ.

β'. ἀνωμάλως.

εὖ	ἄμεινον	ἄριστα
καλῶς	κάλλιον	καλλιστα
κακῶς	χεῖρον	χείριστα
πολύ	πλέον ἢ πλεῖον	πλεῖστα
προσργου	προυργιαίτερον	προυργιαίτατα
όψε	όψιαίτερον	όψιαίτατα
ταχύ	θάσσον ἢ θᾶττον	τάχιστα
μάλα	μαλλόν	μάλιστα
μέγας ἢ μεγάλως	μετέσθιν	μέγιστα
δλίγον	ησσον ἢ ηττον	ηκιστα ἢ δλίγιστα
πέρα	περαϊτέρω	—
(ἀπό)	ἀπωτέρω	ἀπωτάτω
ἔγγυς	ἔγγυτέρω	ἔγγυτάτω
»	ἔγγύτερον	ἔγγύτατα
»	ἔγγιον	ἔγγιστα

ΣΗΜ. 1. Τῶν εἰς -ως τροπικῶν ἐπιρρήματων λαμβάνεται συνήθως ώς συγχριτικὸν μὲν ἡ ἐν. αἰτιατ. τοῦ οὐδετέρου συγχριτικοῦ ἐπιθέτου, ἔκ οὐ παράγεται, ώς ὑπερθετικὸν δὲ ἡ πληθ. αἰτ. τοῦ οὐδετέρου τοῦ ὑπερθετικοῦ ἐπιθέτου· οἷον ἴλλθες-λίλθετερον-δληθεότατα, κάλλιον-κάλλιστα, βέλτιον-βέλτιστα κλπ.

ΣΗΜ. 2. Ἐνίστεται ώς θετικὸν ἐπίπερ λαμβάνεται καὶ ἡ ἐνικ. ἡ πληθυντικὴ αἰτιατικὴ τοῦ οὐδετέρου θετικοῦ ἐπιθέτου· οἷον μέγα (=μεγάλως) (μετέσθιν-μέγιστα), ταχὺ (=ταχέως), (θάσσον-τάχιστα), δμοῖα (=δμοίως) κλπ.

¹ Τὸ ἐκποδῶν καὶ ἐμποδῶν δένονται κατάναλογίαν τῶν εἰς -δον τροπικῶν ἐπιρρημάτων.

§ 465. Πολλὰ τοπικά, χρονικά, τροπικά καὶ ποσότητος σημαντικά ἐπιφέρουματα ἔχουσι σχέσιν καὶ ἀναφορὰν πρὸς ἄλληλα, καὶ ἀνταποδίδονται ὡς καὶ συσχετικαὶ ἢ ἀνταποδοτικαὶ ἀντωνυμίαι (§ 275) κατὰ τὸν ἀκόλουθον συγκεντρωτικὸν πίνακα.

Ἐρωτηματικά	'Αόριστα (ἔγκλιτικά)	Δεικτικά	'Αναφορικά	
			ὅριστικά	ἀόριστα
Ποτικά	πόθεν ;	ποθέν	ἐνθένδε, ἐντεῦθεν αὐτόθεν, ἐκεῖθεν	ὅθεν ἐνθεν
	ποῦ ;	πού	ἐνθάδε, ἐνταῦθα ἐκεῖ, αὐτόθι, αὐτοῦ	ὅθι ἐνθα
	ποῖ ;	ποί	ἐνθάδε, ἐνταῦθα δεὗρο, αὐτόσε, ἐκεῖσε	ὅποι ὅποι: ἂν οἵ ἂν
Χρονικά	πότε ;	ποτέ	τότε	ὅτε ὅταν (=ὅτε ἂν)
	πηνίκα ;	—	τηγινικάδε, τηγινικαῦτα	ἡνίκα ὑπηνίκα ἡνίκις ἂν
	πῆ ;	πή	τῆδε, ταύτη	ἢ ὅπῃ, ἢ ἂν
Τροπικά	πῶς ;	πώς	ώδε, οὔτως, ἐκείνως	ὅπως, ὡς ἂν
	ποσάκις ;	—	τοσάκις, τοσαυτάκις	ὅσάκις ὅποσάκις
	ποσχῆ ;	—	—	ὅσχη

ΣΗΜ. 1. Τοῦ τότε διαφέρει τὸ τοτέ, δύπερ εἶνε εὐχρηστὸν ἐν τῇ φράσει: τοτὲ μὲν-τοτὲ δέ (=ἄλλοτε μὲν, ἄλλοτε δέ).

ΣΗΜ. 2. Τὰ εἰς -οῦ ἀντωνυμικά ἐπιφέρουματα σημαίνουσι: στάσιν ἐν τόπῳ ποῦ; αὐτοῦ, οὐδαμοῦ; τὰ εἰς -οι κίνησιν εἰς τόπον· ποῦ; οἱ, δποι· τὰ δὲ εἰς -η λαμβάνονται καὶ εἰς δήλωσιν τόπου (ἐπὶ στάσεως καὶ κινήσεως) καὶ εἰς δήλωσιν τρόπου.

ΣΗΜ. 3. Τὸ ἕνδε λαμβάνεται: πολλάκις καὶ ἀντὶ τοῦ δεικτικοῦ ἐνταῦθα.

3. ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ

§ 466. Οἱ σύνδεσμοι (§ 98) κατὰ τὸν διάφορον τρόπον τῆς συδέσεως τῶν λέγων καὶ τῶν μερῶν αὐτῶν ὀνομάζονται:

α') Συμπλεκτικοί: τέ, καὶ (καταφατικοί), οὕτε-οὕτε, μήτε-μήτε, οὐδέ, μηδέ (ἀποφατικοί).

β') Διαζευκτικοί: η-η, ητοι, εἴτε-εἴτε, ἐάν τε-ἐάν τε, ἀντε-ἀντε, ἥντε-ἥντε.

γ') Ἀντιθετικοὶ ἢ ἐναντιωματικοί : μέν, δέ, ἀλλά, μέντοι, δμως, αῦ, ἀτάρ, μήν, καὶ μήν, ἀλλὰ μήν, οὐ μήν ἀλλά, εἰ καὶ, καίτοι, καίπερ.

δ') Συμπερασματικοὶ ἢ συλλογιστικοί : ἀρα, οὖν, τοίνυν, τοιγάρτοι, τοιγαδοῦν, ούκουν, ούκον, γοῦν, δή, ώς, ὥστε.

ε') Εἰδικοί : δι, ως.

ζ') Τελικοί : ἵνα, δπως, ώς.

ζ') Χρονικοί : ώς, διε, δπότε, ἐπει, ἐπειδή, ήνικα, δηγίκα, ἔστε, ἔως, ἄχρι, μεχρι, δταν, δπόταν, ἐπάν, ἐπειδάν, ήνικ' ἀν, δηγίκη' ἀν, πρίν, ξτο' ἀν, πρίν ἀν, ἄχρι ἀν, μεχρι ἀν.

η') Υποθετικοί : εἰ, εἴναν, "ἄν, ην.

θ') Αἰτιολογικοί : γάρ, ώς, δι, διότι, ἐπει, ἐπειδή, (διε, δπότε).

ι') Παραβολικοί ἢ δμοιωματικοί : ώς, ώςπερ.

4. ΕΠΙΦΩΝΗΜΑΤΑ

§ 467. Τὰ ἐπιφωνήματα (§ 99) εἰναι εξ εἰδῶν.

α') Σχετλαιστικά, ἡτοι τὰ σημαίνοντα λύπην, δργὴν ἢ ἀγανάκτησιν : αλαΐ, ιού, ιώ, οή, οίμοι, παπαΐ, φεῦ.

β') Θαυμαστικά : ό, βαβαΐ, αΐ !

γ') Ἐκπληκτικόν : ὅ !

δ') Κλητικόν : ό !

ε') Γελαστικά : ἄ, ἄ (=χά, χά) καὶ

ζ') Θειαστικά, ἡτοι τὰ σημαίνοντα ἐνθουσιασμόν : εύοι, εύάν, εύα, εύγε.

ΤΜΗΜΑ Γ'

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ

§ 468. Ετυμολογικὸν καλεῖται τὸ μέρος τῆς Γραμματικῆς τὸ πραγματευόμενον περὶ τῆς ἐτυμολογίας τῶν λέξεων. Ετυμολογία δὲ εἰναι ἡ ἀναζήτησις καὶ ἀνεύρεσις τοῦ ἐτύμου¹, ἡτοι τῆς ἀληθοῦς ἀρχῆς (ἀρχικῆς βίζης), δηλ. γενέσεως καὶ σημασίας τῶν λέξεων.

§ 469. Αἱ λέξεις ώς πρὸς τὴν γένεσιν αὐτῶν διαιροῦνται εἰς ἀπλᾶς καὶ συνθέτους· καὶ

α') Απλαῖ μὲν λέγονται αἱ λέξεις, αἵτινες γίνονται ἐκ μιᾶς βίζης ἢ εξ ἑνὸς θέματος· οἷον λόγ-ο-ς (βίζης λεγ-), γραφ-εύ-ς.

β') Σύνθετοι δὲ δοαι γίνονται ἐκ δύο ἢ περισσοτέρων διεῶν

¹ ἐτυμον=ἀληθές, ἐτυμολογία=ἀληθινολογία.

ἢ θεμάτων ἢ λέξεων συνηνωμένων· οἷον *ναυ-μάχος*, *λογο-γράφος*, *ἀ και-αγώνισ-τος*, *ἀ-παρ-αίτητος*, *τρις-ευ-κλε-ής*.

§ 470. Αἱ ἀπλαῖ λέξεις ἢ γίνονται ἐκ ῥίζικοῦ θέματος (ἐτύμου) προσλήψει τῶν πτωτικῶν ἢ προσωπικῶν καταλήξεων, δτε καὶ δι-
ζικὰ πρωτότυπα καλοῦνται (φύλαξ=φύλακ-ς, εἰ-μί, φη-μί) ἢ ἐκ
ῥηματικοῦ θέματος τῇ προσλήψει προσφύματος μετὰ τῆς προσωπι-
κῆς ἢ πτωτικῆς καταλήξεως¹ (λόγ-ο-ς, κρι-τή-ς), δτε λέγονται δημα-
τικά, ἀμφότερα δὲ καλοῦνται πρωτότυπα, ἢ γίνονται ἐκ τοιούτων
πρωτοτύπων δημάτων προσλήψει τῶν παραγωγικῶν καταλήξεων
καὶ καλοῦνται *παράγωγα* ἢ *παρώνυμα*² οἷον τέλειος (=τελέσ-
-ι-ος θ. τελεσ- τοῦ τέλος), οἰκέ-ω (θ. οἰκε- τοῦ οἶκος κλπ.).

§ 471. Τὸ ἐνυμολογικὸν διαιρεῖται εἰς δύο μέρη· α') εἰς τὸ περὶ
παραγωγῆς, ἦτοι τὸ πραγματεύμενον περὶ τοῦ σχηματισμοῦ τῶν
ἀπλῶν λέξεων (πρωτοτύπων τε καὶ παραγώγων) καὶ β') εἰς τὸ
περὶ συνθέσεως, ἦτοι τὸ πραγματεύμενον περὶ τοῦ σχηματισμοῦ
τῶν συνθέτων λέξεων³.

Α' ΠΑΡΑΓΩΓΗ

§ 472. Αἱ παραγωγοὶ λέξεις εἰναι:

- 1) Οὐσιαστικά· 2) Ἐπίθετα· 3) Ρήματα· καὶ 4) Ἐπιο-
φύματα.

α' ΠΑΡΑΓΩΓΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

§ 473. Τὰ οὐσιαστικὰ παράγονται:

- 1) Ἐξ οὐσιαστικῶν· 2) ἐξ Ἐπιθέτων· καὶ 3) ἐκ Ρήμάτων.

1) Οὐσιαστικά ἐξ οὐσιαστικῶν.

§ 474. Τὰ ἐξ οὐσιαστικῶν παραγόμενα οὐσιαστικὰ εἰναι ἐννέα
εἰδῶν· α') περιεκτικά· β') τοπικά· γ') τεμενικά· δ') ὑποκοριστικά·
ε') μεγεθυντικά· σ') γονεωνυμικά· ζ') πατρωνυμικά· η') ἐθνικά· καὶ
θ') προσωπικά.

1. Τὰ προσφύματα μετὰ τῶν προσωπικῶν ἢ πτωτικῶν καταλήξεων ἐνού-
μενα καλοῦνται ἐν τῷ ἐτυμολογικῷ παραγωγικαὶ καταλήξεις.

2. Πρὸς τελείαν κατανόησιν τῆς κεθ' διου ἐξελίξεως τῶν τε παραγώγων
καὶ συνθέτων λέξεων παραθέτομεν ἐν τέλει πρωτότυπον παραβολικὸν ἐποπ-
τὸν πίνακα, διὸ ἐκάλεσσαμεν «Δέκαδον τοῦ Ἐνυμολογικοῦ».

α' Περιεκτικά.

§ 475. Περιεκτικά καλοῦνται τὰ σημαίνοντα τόπου περιέχοντα πληθύν τῶν ὑπὸ τοῦ πρωτούπου οὐσιαστικοῦ δῆλουμένων προσώπων ἢ πραγμάτων. Ἐχουσι δὲ παραγωγικὴν κατάληξιν τὴν -ών καὶ σπανίως τὴν -ωνία καὶ -ιά οἰον ἀνήρ-ἀνδρ-ών, γυνὴ-γυναικ-ών¹ ἔλαῖα-ἔλαι-ών, ἄμπελος ἄμπελ φύν, ὄδον-φόδον ἀν καὶ διοδ-ωνία, Ἰον-ιονία, σφῆξ-σφηκ-ιά, κλπ. Ἐνίστε δ' ἡ κατάληξις -ων ἐπεκτείνεται εἰς -εών οίον περιστερ-περιστερ-εών, πρόμαχος-πρόμαχ-εών, δαφν-εών.

ΣΗΜ. Πολλὰ τῶν εἰς -ών μετέπεστον εἰς κύρια ὀνόματα· οίον (μάραθον) Μαραθ-ών, (χρόμμυον) Κρομμυών, (σικύα) Σικυών.

β' Τοπικά

§ 476. Τοπικά καλοῦνται τὰ σημαίνοντα τόποι, ἐν ᾧ ἐνεργεῖται τὸ ὑπὸ τοῦ πρωτούπου οὐσιαστικοῦ δῆλουμενον. Καταλήγουσι δὲ εἰς -εῖον (προπερισπώμενον) ἢ -ιον (προπαροξύτονον) καὶ -ήριον οίον κουρεὺς-κουρε-ῖον, λόγος-λογ-εῖον, γυμνασία-γυμν-ηάσιον, κριτήρ-κριτήρ-ιον, πρατήρ-πρατήρ-ιον κατ' ἀναλογίαν δὲ τούτων προέκυψεν ἡ -ήριον οίον δικαστής²-δικαστ-ήριον, βουλευτής-βουλευ-τήριον.

ΣΗΜ. Τινά τούτων κατὰ πληθ. ἀριθ. σημαίνουσι τὴν ἀμοιβὴν ἢ τὸν μεσόν οίον τὰ φροφεῖα, τὰ πορφυραῖα, τὰ δίδασκάλια (=τὰ δίδακτρα) ἐνίστε δὲ καὶ τὸ δργανον ἢ μέσον οίον φρεσεῖον, πορφυρεῖον. Ἐχουσι δὲ καὶ ἄλλας διαφόρους σημασίας οίον λόγιον (=γρηγορία), φιδόριον (=φίρμακον φθοροποιόν), συμπόσιον, γανάγιον.

γ' Τεμενικά.

§ 477. Τεμενικά καλοῦνται τὰ σημαίνοντα τόπον ἢ ναὸν ἢ μνημεῖον καθιερωμένον εἰς θεὸν ἢ ἥρωας καὶ παραγόμενον ἐξ ὀνόματος θεοῦ ἢ ἥρωος. Καταλήγουσι δὲ εἰς -ειον ἢ -ιον οίον Ἡρακλῆς-Ἡράκλε-ιον, Θησεὺς Θησε-ῖον, Ἀπόλλων Ἀπολλών-ιον, Ἀφροδίτης-ιον, Ἐλευσίν-ιον, Ἡρα-Ἡρα-ῖον ἢ Ἡραιον, Ἀθηνᾶ-Ἀθήνα-ιον, ἥρωας-ἥρω-ιον=) ἥρων.

ΣΗΜ. 1. Τὸ εἰ τῆς καταλήξεως -ιον συναιρεῖται μετὰ τοῦ θεματικοῦ α, ε, ω εἰς αι, ει, φ, δὲ χαρακτήρ τ καὶ δ τρέπεται πρὸ τοῦ εἰς σ (§ 70, δ') οίον Ἀφροδίτης-Ἀφροδίσιον, Ἄρτεμις (Ἄρτεμιδ)-Ἄρτεμισιον.

ΣΗΜ. 2. Ο πληθ. πολλῶν τεμενικῶν σημαίνει ἐστρήνην ἢ πανήγυριν οίον τὰ Αἰτούσια, Κρόνια, Ἡράκλεια, Παναθήναια, Υακίνθια κλπ.

1. Τὰ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν λέγονται· καὶ (ἢ) ἀνδρωνῖτες (γ. -ιδος), καὶ (ἢ) γυναικωνῖτες (γεν. -ιδος).

2. Τὰ εἰς -ης καὶ -ηρε πολλάκις εὑρηται παράλληλα οίον δικαστής καὶ δικαστήρ, αὐλητής καὶ αὐλητήρ, δρεχηστής καὶ δρεχηστήρ, ληιστής καὶ ληιστήρ κτλ.

δ' Ὑποκοριστικά.

§ 478. Ὑποκοριστικά καλοῦνται τὰ σημαίνοντα θωπευτικῶς ἢ σκωπτικῶς (περιφρονητικῶς) ἢ ἀπλῶς σμίκρυνσιν ἢ ἐλάττωσιν τοῦ δηλουμένου ὑπὸ τοῦ πρωτοτύπου. "Ἐχουσι δὲ παραγωγικάς καταλήξεις τὰς ἔξης· -ισκος, -ισκη, -ιχνη, -ιχνιον, -ις (γ. -ιδος), -υλλις, -ιον, -ιδιον, -αριον, -υδριον, -υλλιον· οἷον χιτών-χιτων-ισκος, παῖς-παιδ-ισκη, πόλις-πολ-ιχνη καὶ πολ-ιχνιον, θύρα-θυρ-ις, ἄκανθα-ἄκανθ-υλλις, ἄβαξ-άβρακ ιον, ξίφος-ξιφ-ιδιον, ἵππος-ἱππ-άριον, λόγος-λογ-ύδριον καὶ λογ-ιδιον, εἰδος-εἰδ-υλλιον, νῆσος-νησ-ις, νησ-ιον, νησ-ιδιον καὶ νησ-ύδριον.

ΣΗΜ. 1. Σπανιώτεραι ὑποκοριστικαὶ παραγωγικαὶ λαταλήξεις είναι καὶ αἱ: -αδιον, -ασιον καὶ -υφιον¹ οἷον πηγὴ-πηγάδιον, ξυρδε-ξυράφιον (μτγ.), κόρη-κορ-άσιον (μοναδ.), ζφον-ζψ-ψφιον (μτγ.).

ΣΗΜ. 2. Τινὰ τῶν ὑποκοριστ. ἀπέβαλον τὴν ὑποκοριστικήν των σημασίαν καὶ ισοδυναμοῦσι πρὸς τὰ ἔξ ὡν παράγονται οὐσιαστικά· οἷον βιβλίον (=βιβλος), θηρον (=θηρ), δριον (=δρος), σαρκον (=σάρξ).

ΣΗΜ. 3. Εἰς τὰ ὑποκοριστικά ἀνήκουσι καὶ τινὰ εἰς -αξιον βθμας, κλῶνας.

§ 479. Τὸι τῆς -ιδιον μετὰ μὲν προηγουμένου οἱ ἢ οἱ συναιρεῖται εἰς τὰ καὶ ὅ· οἷον οἰκία (οἰκι-ιδιον=) οἰκη-ιδιον, ἰχθύ-ις (ἰχθυ-ιδιον=) ἰχθύδιον· μετὰ δὲ προηγουμένου εἰς ἢ οἱ συναιρεῖται εἰς ει καὶ οἱ οἷον λέξις (λεξε-ιδιον=) λεξείδιον² (καὶ λεξίδιον), βοῦς (βούδιον=) βούδιον καὶ μετὰ πραηγουμένου α, η, ω συναιρεῖται εἰς α, η, ω· οἷον γραῦς (γρατίδιον=) γραῦδιον, γῆ (γη-ιδιον=) γῆδιον, λαγὼς (λαγω-ιδιον=) λαγῷδιον.

§ 480. Τὰ εἰς -ιον τρισύλλαβα ὑποκοριστικά, ἐὰν μὲν ἔχωσι τὴν προπαραλήγουσαν μακρὰν φύσει ἢ θέσει, παροξύνονται· οἷον παιδ-ιον, κηπ-ιον, χωρ-ιον, βιβλ-ιον πλὴν τοῦ τριβλιον, κώμιον· ἐὰν δὲ βραχεῖαν, προπαροξύνονται· οἷον κτένιον, πόδιον, πεύχιον, πλὴν τοῦ πεδίον· ὡσαύτως προπαροξύνονται τὰ ὑπερτρισύλλαβα καὶ τὰ ἐπιθετικά· οἷον σωμάτιον, ἀρμάτιον, γεφύριον, θέσμιον, δρκιον, θυμιον, αὔλιον κ.π.

ΣΗΜ. Ἐνίστε εἰς γυναικῶν ἔταιρῶν ὄνόματα πρὸς ὑποκορισμὸν προσαρτά-

¹ Σπάνιαι δὲ αἱ -ιλος -υλος, -αλλος, -υλλος οἷον γαντ-ιλος, ἐρωτ-ύλος, κορυδ-αλλος (κορυδες), Δράκ-υλλος (Δράκων), Θράσουλος (=Θρασύδουλος).

² Ὑποκοριστικά τινα ἔχοντα θέμα εἰς -εσ· σχηματίζονται καθ' ἀναλογίαν εἰς -ιδιον καὶ οὐχὶ -ειδιον· οὕτω κατὰ τὸ θυρ-ιδιον ἔγενοντο· ξιφίδιον (θ. ξιφεσ-) Σωκρατίδιον (θ. Σωκρατεσ-), τειχίδιον (θ. τειχεσ-), καθ' ἀ καὶ λεξίδιον.]

ται ἡ κατάληξις -ιον· διακρίνονται δὲ ἐκ τοῦ ἄρθρου (§ 135 σημ.) οἷον ἡ Γλυ-
κέριον, ἡ Λεόντιον, ἡ Φάρνιον κλπ.

ε' Μεγεθυντικά.

§ 481. Μεγεθυντικά καλοῦνται τὰ σημαίνοντα εἴτε ἀπλῶς εἴτε
σκωπικῶς τὸν ἔχοντα εἰς ἀνώτατον βαθὺ μόνον τὸ ὑπὸ τοῦ πρωτού-
που δηλουμένον· ἔχουτι δὲ παρχωγικά; καταλήξεις τὴν -ων¹ καὶ
-ιας· οἷον γαστήρ-γάστρ-ων, χεῖλος-χεῖλ-ων, κεφαλή-κεφάλ-ων, μετω-
πον-μετωπ-ίας, φρόνημα-φρονηματ-ίας, οῆμα-οήματ-ίας (μτγν.).

ΣΗΜ. 1. Εἰς τὰ μεγεθυντικά τὰ σημαίνοντα σκωτικῶς τὸν ἔχοντα τὸ
ὑπὸ τοῦ πρωτού. δηλουμένον κατατάσσονται καὶ πλειστα τῶν εἰς -αῖς οἷον
φλύας, σιώας, πλούτας, φώνας, σιώμας, κόρδας.

ΣΗΜ. 2. Πολλὰ τῶν εἰς -ων μεγεθυντικῶν μετέπεσον εἰς κύρια ὄντυματα
σχηματίζοντα καὶ θηλ. εἰς -αιναί οἷον (τρυφή) Τρύφων-Τρύφ-αινα, (εἰλλος)
Χειλῶν, (πλάτος) Πλάτ-ων, (γνάθος) Γνάθ-ων-Γνάθ-αινα κλπ.

ς' Γορεωνυμικά.

§ 482. Γορεωνυμικά καλοῦνται τὰ παρχγόμενα εἴς ὄντυματος
ζώου καὶ σημαίνοντα νεογνὸν αὐτοῦ. Παρχωγική δὲ κατάληξις τῶν
γονεωνυμικῶν είναι ἡ -ιδεύς (γ. -ιδέως); οἷον ἀετός-ἀετ-ιδεύς, ἀλώ-
πηξ-ἀλωπεκ-ιδεύς, λύκος-λυκ-ιδεύς, λεοντ-ιδεύς, λαγ-ιδεύς.

ΣΗΜ. "Ιδίον ὄνομα ἔχει: τὸ νεογνὸν πολλῶν ζώων οἷον ἀμνός (=νεογνὸν προ-
βάτου), σκύλας (=ν. κυνός), ἔριφος (=ν. αἰγός), σκύμνος (=ν. λέοντος, λύκου,
ἐλέφαντος), νερβός (=ν. ἐλάφου), δέλφας ἢ γεῦλος (=ν. χαίρου) κλπ.

ζ' Πατρωνυμικά.

§ 483. Πατρωνυμικά καλοῦνται τὰ παρχγόμενα ἐκ κυρίων ὄνο-
μάτων πατρὸς ἢ μητρὸς καὶ σημαίνοντα τίδον ἢ θυγατέρα ἢ ἀπόγο-
νον. Παρχωγικαὶ καταλήξεις τῶν πατρωνυμικῶν είναι αἱ: -δης, -άδης,
-ιαδης, -ιδης διὰ τὰ ἀρσενικὰ καὶ -ς, -ας, -ιας, -ις διὰ τὰ θηλυκά.
α') ἡ -δης (θηλ. -ς) προστίθεται εἰς τὰ θέματα τῶν ἀρσενικῶν
πρωτοκλίτων· οἷον Αἰνείας-Αἰνειά-δης θηλ. Αἰνειά-ς, Βορέας-Βο-
ρεά-δης θηλ. Βορεά-ς ἐκ ταύτης δ' ἐπήγαγεν.

β') ἡ -αδης (θηλ. -ας), ἥτις προστίθεται εἰς τὰ εἰς -ιας δευτερό-
κλιτα ἀντὶ τῆς -ος· οἷον Θέστιας-Θεστι-άδης θηλ. Θεστι-άς, Ἀσκλη-
πιάς-Ἀσκληπι-άδης· ἐκ ταύτης δ' ἐπήγαγεν.

1. Ἐνιστεὶς ἡ κατάληξις -ων ἐπεκτείνεται εἰς -εων· οἷον (ἀπάτη) ἀπατ-εών,
(λύμη) λυμ-εών.

γ') ή -ιάδης (θηλ. -ίας), ητις προστίθεται εἰς θέματα τριτοκλίτων, ἔχοντα τὴν λήγουσαν μακράν· οἷον (τελαμών) Τελαμών Τελαμων-ιάδης θηλ. Τελαμων-ίας, Φέρης-Φερητ-ιάδης θηλ. Φερητ-ίας. καὶ

δ') ή -ιδης (θηλ. -ις), ητις προστίθεται εἰς πάντα τὰ θέματα καὶ τῶν τριῶν κλίσεων· οἷον Τάνταλος-Τανταλ-ιδης, Πρίαμος-Πριαμ-ιδης, Ἡρακλῆς-Ἡρακλε-ιδης, Λητώ-Λητο-ιδης, θηλ. Τανταλ-ίς, Πριαμίς κλπ.

ΣΗΜ. 1. Ἐτέρα πατρωνυμικὴ κατάληξις εἶναι ή παρὰ ποιηταῖς εὐχρηστοῖς -ιων τιθεμένη ἀντὶ τῆς -ιδης· οἷον Κρόνος-Κρον-ιων (ἀντὶ Κρον-ιδης), Ἀτρεύς-Ἀτρείδης, Πηλεύς-Πηλείων καὶ Πηλείης.

ΣΗΜ. 2. Τὸι εἰς καταλ.-ιδης καὶ -ιων συναιρεῖται μετὰ τοῦ λητητικοῦ φωνήστος τοῦ θέματος ε καὶ ο εἰς ει καὶ οι οἷον Θησε-ιδης, Λητο-ιδης, Πηλε-ιων.

ΣΗΜ. 3 Θηλυκά τινα πατρωνυμικά ἔκτείνουσιν ἴωνικῶς τὸν χάρακτηρα ε εἰς ή οἷον Νηρεύς Νηρη-ίς, Θησεύς-Θηση-ίς, Ἐρεχθη-ίς. Τὸ δὲ εἰς καταλήγεως -ις συναιρεῖται ἐν ταῖς πλαγίαις πτώσεσι: μετὰ τοῦ η εἰς η οιον Νηρηδες, Θησείδων.

§ 484. Τὰ εἰς -ιδης παρ' Ἀττικοῖς σημαίνουσι μόνον τὸν ἀπόγονον· πρὸς δήλωσιν δὲ τοῦ οὐσίου τίθεται τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς κατὰ γενεικήν· οἷον Δημοσθένης Δημοσθένους, Θουκυδίδης Ὀλόδου (υἱός).

ΣΗΜ. Πολλὰ τῶν πατρωνυμικῶν σημαίνουσι: πρὸς τούτοις α') φυλήν· οἷον Ἀκαμαντίδης· β') δῆμον· οἷον Λαιδαλίδαι, Βουτάδαι· γ') καταγωγὴν ἐξ οἰκιστῶν ή βασιλέων· οἷον Κοδρίδαι, Κεκροπίδαι, Θησείδαι· καὶ δ') ἄνδρας· οἷον Λεωτυχίδης, Σεμανίδης.

§ 485. Συγγενῆ πρὸς τὰ πατρωνυμικὰ εἰναι· τὰ καλούμενα συγγενικά, ὡν παραγωγικαὶ καταλήξεις εἰναι·

1) αι:(ιδέος) -ιδοῦς, (-ιδέα) -ιδῆ, (-αδέος) -αδοῦς, (-αδέα) -αδῆ· οἷον ἀδελφὸς-ἀδελφιδοῦς-ἀδελφιδῆ, θυγάτηρ-θυγατριδοῦς-θυγατριδῆ, υἱός-υἱιδοῦς-υἱιδῆ, ἀνεψιός-ἀνεψιαδοῦς-ἀνεψιαδῆ· 2) ή -ως· οἷον πάτρ-ως, μήτρ-ως· 3) ή -υιος· οἷον πατρ-υιός, μητρ-υιός· καὶ 4) ή -ωνός· οἷον υἱ-ωνός (=ἔγγονος), θηλ. υἱ-ωνή (=ἔγγονη).

η' Ἐθνικά.

§ 486. Ἐθνικὰ καλοῦνται τὰ παραγόμενα ἐκ χωρίων δινομάτων πόλεων ή χωρῶν καὶ σημαίνοντα τὸν καταγόμενον ἀπὸ τοῦ ὑπὸ τοῦ πρωτοτύπου δηλουμένου τόπου. Παραγωγικαὶ δὲ καταλήξεις τῶν ἐθνικῶν εἰναι·

α') ή -ος· οἷον Αἰτωλία-Αἰτωλ-ός, Σικελία-Σικελ-ός, Ἰταλία-Ιταλ-ός, Λυδία-Λυδ-ός.

6') ή:-ιος διὰ τὰ ἀρσ. (καὶ ἐκ συναίρ. -αῖος, -εῖος, -ῖος, -ῷος) καὶ -ια (σπανίως -ιάς) διὰ τὰ θηλ. οἶον Κάρινθος-Κορινθ-ιος-Κορινθ-ια, Μίλητος-Μιλήσ-ιος-Μιλησ-ια, Κέρ-κυρος-Κερκυρα-ῖος-Κερκυρα-ΐα, Ἀργος-Ἀργε-ῖος, Ἀργε-ια, Χίος-(Χί-ιος=) Χίος-Χία, Κῶς-Κῆος, Δῆλος-Δήλ-ιος-Δηλ ιάς. Τοῦ Τέως τὸ ἔθν. εἶναι Τήιος, τοῦ δὲ Γέλα (=πόλις Σικελίας)-Γελῆος.

ΣΗΜ. Τὸ ἔθνικὸν τῶν εἰς -ονς (γ.-οῦντος) εἰς ἄλλα μὲν φυλάττει τὸ τ., εἰς ἄλλα δὲ τὸ τρέπει εἰς σ (§ 70 δ'). οἶον Ὁπούς-Οπούντ-ιος, Σελινοῦς-Σελινούντ-ιος Ἀμαθοῦς-Ἀμαθούν-ιος. Ἐάν δὲ πρὸ τοῦ -ονς ὑπάρχῃ φωνῆν ἡ ρ, τὸ ἔθνικὸν λήγει εἰς -ασιος οἶον Φλιοῦς-Φλι-άσιος, Ἀναγυροῦς-Ἀναγυρ-άσιος.

γ') αἱ: αἴης (σπν.-ιατης), -ηης, -ιης, -ωης (θηλ.-ἄτις (καὶ σπαν.-ιατης), -ητις, -ηις καὶ -ῶτις), -ευς (θηλ. -ις γ.-ιδος) οἶον Τεγέα-Τεγε-άης-Τεγεᾶτις· (τὴν δὲ καταλ. -ιατης, θηλ. -ιάτις, ἔχουσι μόνον τὰ (Σπάρτη) Σπαρτ-ιάης-Σπαρτ-άτις καὶ (Κρότων) Κροτον-ιά-της-Κροτων-άτις), Αἴγινα-Αιγιν-ήτης-Αιγιν-ήις, "Αεδηρα-Ἀεδηρ-ίης-Ἀεδηρ-ῖτις, Ἰταλία-Ἴταλ-ώτης-Ἴταλ-ῶτις, Σικελία-Σικελ-ώης, Μέγαρα-Μεγαρ-εὺς-Μεγαρ-ῖς, Φώκαια-Φωκα-εὺς-Φωκα-ῖς.

ΣΗΜ. 1. Τὰ εἰς -ιης καὶ -ᾶτις μακροπαραληκτοῦσι (§ 119, σημ.).

ΣΗΜ. 2. Τὸ Ἰταλιώτης καὶ Σικελιώτης λέγεται ἐπὶ Ἑλλήνων ἀποίκων, ἐπὶ δὲ αὐτοχθόνων Ἰταλὸς καὶ Σικελός.

δ') αἱ:-νός, -ανός, -ηνός, -ῖνος (θηλ.-νή, -ανή, -ηνή, -ίνη). Αὖται προστίθενται εἰς ὄνόματα πόλεων καὶ χωρῶν ἐκτὸς τῆς κυρίως Ἑλλάδος κειμένων, πλὴν τοῦ (Ἀμοργὸς) Ἀμοργ-ῖνος οἶον Ἀσία-Ἀσια-νός-Ἀσια-νή, Σάρδεις-Σαρδι-ανός-Σαρδι-ανή, Κύζικος-Κυζικ-ηνός-Κυζικ-ηνή, Τάρας-Ταραντ-ῖνος-Ταραντ-ίνη.

ΣΗΜ. Τὰ εἰς -ινος καὶ -ανος ἔθνικὰ μακροπαραληκτοῦσι.

§ 487. Πολλὰ ἔθνικὰ σχηματίζονται, ἐὰν ἀποκοπῇ ἡ κατάληξις -ια ἐις τοῦ συστοίχου τεπικοῦ ὄνόματος οἶον Μαγνησία-Μάγνης Καρπία-Κάρο, Λακωνία-Λάκων, Ἀκαρνανία-Ἀκαρνάν, Ιωνία-Ἴων. Ἐὰν δὲ μετὰ τὴν ἀποκοπὴν τῆς -ια μείνῃ ληκτικὸν ἀφωνον, προσκολλάται τὸ σ. οἶον Αἰθιοπία-Αιθίοψ, Κιλικία-Κίλιξ, Ἀρκαδία-Ἀρκάδ-ς=Ἀρκάσ-ς=Ἀρκάς.

ΣΗΜ. 1. Πολλὰ ἔθνικὰ σχηματίζονται ἀνωμάλως οἶον Ἑλλάς-Ἑλλην θηλ. Ἑλληνίς, Τροία-Τρώς θηλ. Τρώας. Ωσαύτως ἀνωμάλως σχηματίζονται καὶ πολλὰ τῶν θηλυκ. ἔθνικῶν οἶον Κάρπαθος ἡ Καρπίνη, Ἀθηναῖος-Ἀττικὴ ἡ Ἀτθίς, Ιων-Ιάς, Πειραιεὺς-Πειρήτης ἡ Πειραιᾶ κλπ.

ΣΗΜ. 2. Ἐνίστε τὸ ἔθνικὸν συμπίπτει μὲ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως· οἷον Περιφερεύς, Θουριοί, Δέλφοι κλπ.

ΣΗΜ. 3. Τὰ ἔθνικὰ θηλ. καὶ ίδια τὰ εἰς -ις καὶ -ας δηλοῦσι πολλάκις ἐκτὸς τῆς ὀνοματίας γυναικὸς καὶ χώραν καὶ γλῶσσαν· οἷον Λοκρίς, Φωκίς, (χώρα), Αττικὴ (χώρα, γλῶσσα), τὸ δὲ Ἀιθίς, Δωρίς, Αἰολίς, Τὰς σημαίνουσι καὶ διάλεκτον.

§ 488. Τὰ ἔθνικὰ εἰναι κυρίως ἐπίθετα δικατάληκτα κατ' ἔλλειψιν τοῦ οὐσιαστικοῦ ἀνήρ, γυνή, χώρα· τὸ δὲ οὐδ., ἐὰν εἰναι ἀνάγκη, σηματίζουσι ταῦτα εἰς -ικον· οἷον Μεγαρεύς (ἀνήρ), Μεγαρίς (γυνὴ ἢ χώρα), Μεγαρικόν, Ἑλληνικόν, Θρακικὸν κλπ.

θ' Προσωπικά

§ 489. Προσωπικὰ καλοῦνται τὰ οὐσιαστικὰ τὰ ἐξ οὐσιαστικῶν προσηγορικῶν παραγόμενα καὶ σημαίνοντα τὸν ἀνήκοντα ἢ ἔχοντα ἢ πράττοντα ἢ ἐπιτηδεύοντα τὸ ὑπὸ τοῦ πρωτοτύπου δηλούμενον. Παραγωγικαὶ δὲ καταλήξεις τῶν προσωπικῶν εἰναι·

α') -της (-ήτης, -ιτης, -υτης, -ωτης, -οτης, -ετης, -ατης)· οἷον κώμη-κωμήτης, πόλις-πολίτης, πρέσβυς-πρεσβύτης, στρατιά-στρατιώτης, τόξον-τοξότης, οίκος-οἰκέτης, γενειάς-γενειάτης.

ΣΗΜ. Τὰ εἰς -ωτης προσωπικὰ γράφονται δι' ω, ἀν προηγηται βραχεῖα συλλαβή, ἣν δὲ φύσει ἡ θέσει μακρά, γράφονται δι' ο· οἷον ίδιωτης, στρατιώτης, θιασώτης, ἵπποτης, δημότης, τοξότης, πλήν τῶν: δεσμώτης καὶ ἡπειρώτης.

β') -εν· οἷον κέραμος-κεραμεύς, ἵππος-ἱππεύς, ἄριστος-ἄριστεύς, ἄλιος-ἄλιεύς, γράμμα-γραμματεύς. Τοιαῦτα εἰς -ενς ἀπαντῶσι καὶ κατὰ σύνθεσιν ἢ ἐκ συνθέσεως γενόμενα· οἷον βασιλεύς, πανδοκεύς, ὑποβολεύς καὶ τὰ μτγν. ἐκλογεύς, ἀνατροπεύς.

ΣΗΜ. Τὰ εἰς -ενς προσωπικὰ σημαίνουσιν ἐνίστε διαμονήν· οἷον ὅροδρεύς, πεδίον-πεδιεύς.

§ 490. Τὰ θηλ. τῶν προσωπικῶν λήγουσιν εἰς -ις (γεν. -ιδος) καὶ εἰς -εια· οἷον ὁ πολίτης-ἡ πολίτις, ἡ πρεσβύτης, ἡ γενειάτης, ἡ δεσπότης (καὶ ἀνωμάλως ἡ δέσποινα), ὁ ἱερεὺς-ἡ ἱέρεια, ὁ βασιλεὺς-ἡ βασιλεία ἢ ἡ βασιλίς καὶ μτγν. βασιλισσα, ἐπὶ δὲ γυναικὸς τοῦ ἀρχοντος βασιλέως βασίλιννα.

ΣΗΜ. Τινά· τῶν τοιούτων θηλ. ἀποδίδονται εἰς πράγματα ἀψυχα· οἷον στρατιώτης, στρατηγίς (ναῦς), περιοικής (πόλις).

2. Οὐσιαστικὰ ἐξ ἐπιθέτων.

§ 491. Τὰ ἐξ ἐπιθέτων παραγόμενα οὐσιαστικὰ ἢ δηλοῦσιν

1) ἀφηρημένην ἰδιότητα καὶ λέγονται ἀφηρημένα οὐσιαστικά· ἡ 2)
πρόσωπόν τι καὶ εἶναι κύρια ὄνόματα.

1. Ἀφηρημένα οὐσιαστικά.

§ 492. Πάραγωγικαὶ καταλήξεις τῶν ἀφηρημένων οὐσιαστικῶν εἶναι·
α') -ιᾶ προστιθεμένη εἰς τὰ εἰς -ος δευτερόκλιτα· οἷον σοφός-
σοφ-ιᾶ, κακός-κακ-ιᾶ. Καὶ κατ' ἀναλογίαν τούτων εἰς τινα τριτό-
κλιτα· οἷον εὐδαίμων-εὐδαιμον-ιᾶ, εὐ(ἀ)τυχῆς-εὐ(ἀ)τυχ-ιᾶ, δύς(εὺ)
ώδης-δυς(εὺ)ωδ-ιᾶ κλπ.

ΣΗΜ. 1. Τοιαῦτα οὐσιαστικὰ παράγονται καὶ ἐξ οὐσιαστικῶν· οἷον ἄγγελος-
ἄγγελ-ιᾶ, κατήγορος-κατήγορ-ιᾶ, θύτης-θύνσ-ια, εὐεργέτης-εὐεργεσ-ια κλπ.

ΣΗΜ. 2. Τινὰ τῶν εἰς -ος ἐπιθέτων ἔγουσιν οὐσιαστικὰ δμώνυμα πρὸς
τὰ θηλυκὰ αὐτῶν· οἷον ὁ ἄξιος-ἡ ἀξία, ἀφηρ. οὐσ. ἡ ἀξία, ὁ ἀνδρεῖος ἡ ἀν-
δρεία, ἀφ. οὐσ. ἡ ἀνδρεία. Τινὰ τῶν εἰς -ος ἐπιθέτων σχηματίζουσι τὸ ἀρηρ.
οὐσιαστικὸν ἐκ τοῦ θηλυκοῦ δι' ἀναβιβασμοῦ τοῦ τόνου· οἷον θερμός-θερμή-
θερμη, κακός-κακή-κακη, ἐχθρός-ἐχθρά-ἐχθρα.

β') -ιᾶ προστιθεμένη εἰς τὰ εἰς -ης τριτοκλ. καὶ -οος(ους) δευ-
τεροκλ. συνηρημένα· οἷον ἀληθής (ἀληθεσ-ια==) ἀλήθεια, ὑγιής
(ὑγιεισ-ια==) ὑγιεία (καὶ κατ' ἀναλογίαν τούτων: βοηθός-βοήθεια,
ἐνεργός-ἐνέργεια), εὔνοος-εὔνους (εὐνό-ια==) εὔνοια, εὕπλοια, εὕχροια.

ΣΗΜ. Τινὰ τούτων διφοροῦνται· οἷον εὐγένεια καὶ εὐγένια, ἀμάθεια καὶ ἀμα-
θεία, αἰσχροκρέδεια καὶ αἰσχροκρεδία, αὐθάδεια καὶ αὐθάδια, προμήθεια καὶ
προμηθία· κατὰ ταῦτα δὲ καὶ τὸ (ἐκ τοῦ ὡρελέων) ὠφέλεια καὶ ὠφελία.

γ') -συνη προστιθεμένη εἰς τὰ εἰς -ος δευτερόκλιτα καὶ κατ' ἀνα-
λογίαν τούτων εἰς τὰ εἰς -ων καὶ -εύς τριτόκλιτα· οἷον δίκαιος
-δικαιο-σύνη, μνήμων-μνημοσύνη¹, ἀφρων-ἀφρο-σύνη, ιερεὺς-ἱερεω-
σύνη==) ιερω-σύνη.

ΣΗΜ. Τὸ ο τὸ πρὸ τῆς καταλήξεως -σιγη ἔκτείνεται· εἰς ω, θταν ἡ πρὸ
αὐτοῦ συλλαβὴ εἶναι βραχεῖα· οἷον ιερωσύνη, ἀγιωσίη (μτγν.), ἀλλὰ δικαιο-
σύνη, εὐφροσύνη κλπ.

δ') -της (-οτης, -υτης) γεν. -τητος προστιθεμένη εἰς τὰ εἰς -ος
δευτερόκλ. καὶ -ύς τριτόκλιτα· οἷον ἵσος-ἵσοτης, κακός-κακότης,
ποιός-ποιότης, δριμὺς-δριμύτης, παχὺς-παχύτης, ὅξυς-ὅξυτης.

¹ Τὰ εἰς -συνη προστιθόντα κυρίων ἔχει τῶν εἰς -σινος, -συνη, συνον ἐπιθέτων·
οἷον μνημόσυνος-μνημοσύνη· μνημόσυνον, εὐφρόσυνος-εὐφρόσυνη-εὐφρόσυνον,
δεσπόσυνος-δεσποσύνη-δεσπόσυνον κλπ.

ΣΗΜ. 1. Τὰ εἰς -της ἀφηρ. παρεξένονται πλὴν τῶν βραδυτῆς καὶ ταχυτῆς.

ΣΗΜ. 2. Εἰς -ο-της ἀφηρ. οὐσ. παράγονται καὶ ἐξ οὐσιαστικῶν¹ οίον θεότης, ἄνθρωπος-ἀνθρωπότης, ἀδελφὸς-ἀδελφότης. Πάντα δὲ τὰ εἰς -ο-της ἀφηρ. οὐσ. γράφονται διὰ τοῦ ο.

ε') -ας (γεν. -αδος) προστιθεμένη εἰς ἐπίθετα καὶ ιδίᾳ εἰς τὰ ἀριθμητικὰ (§ 254). οίον κοῦλος-κοιλάς, μονάς, δυάς, εἰκάς κλπ.

2) Κύρια δινόματα.

(ἴξια ἐπιθέτων καὶ μετοχῶν)

§ 493. Τὰ δινόματα ταῦτα γίνονται ἐξ ἐπιθέτων ἢ μετοχῶν α') διαναθειβασμοῦ τοῦ τόνου· οίον φαιδρὸς-Φαῖδρος, πολυκρατής-Πολυκράτης, σιμός-Σίμος, πυρρὸς-Πύρρος⁶) διὰ καταθειβασμοῦ· οίον σφύριμενος-Σφύριμενός, τισάμενος-Τισάμενός, ἀκούμενος-Ἀκούμενός γ') ἐκ τοῦ ισχυροῦ θέματος τῶν μετοχῶν τῶν ληγουσῶν εἰς -ων-οντος· οίον πείσων-Πείσων (ἀλλὰ γεν. -ωνος), λύσων-Λύσων (γεν. -ωνος), δώσων-Δώσων (γ. -ωνος), κατ' ἀναλογίαν δὲ καὶ τὰ ἐκ τῶν εἰς -ος δευτεροχλίτων· οίον ιερὸς-Ἱέρων, ἀγνός-Ἄγνων, ἀγαθὸς-Ἄγαθων.

3. Οὐσιαστικὰ ἐκ ὄντων.²

§ 494 Τὰ ἐκ ὥημ. θεμάτων παραγόμενα οὐσιαστικὰ σημαίνουσι-

- 1) Τὴν ἀφηρημένην ἔννοιαν τοῦ ὥηματος.
- 2) Τὸ δρῶν πρόσωπον.
- 3) Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἔννοιας τοῦ ὥηματος.
- 4) Τὸν τόπον καὶ
- 5) Τὸ δργανον,

1. Οὐσιαστικὰ τῆς ἀφηρημένης ἔννοιας.

§ 495. Παραγωγικαὶ καταλήξεις δηλοῦσαι τὴν ἀφηρημένην ἔννοιαν τῶν ὥηματ. οὐσιαστ. συνηθέστεραι εἰναι αἱ:-τι-ς,-σι-ς,-σι-α³, -μος, -μη, -α, -η, -ος, -ια, -το-ς, -τη, -δων, -ω, -ων, -ας, -ις, -υς, -ηνη, -υη, -υια, -θρος,-ονη-οίον (πιθ-πείθομαι) πίσ-τις, (κρίνω) κρι-σις, (σκευάζω) σκευασία, (διδύρ-ομαι) διδυρ-μός, (γρά-φω) γραμ-μή, (χαρ-χαίρω) χαρ-ά, (γράφ-ω) γραφ-ή, (λέγ-ω) λόγ-ος, (ψεύδ-ομαι) ψεῦδ-ος, (βασιλεύ-ω) βασιλε-ΐα, (θαν-,ἀπο-θνήσκω) θάν-α-τος, (μελ-

¹. Παρὰ τοῖς μτγ. σχηματίζονται εἰς -της ἀφηρ. οὐσ. ἐκ διαφόρων μερῶν λόγου· οίον ταυτότης, πλειονότης, πλησιότης, δυτότης, ἔγγύτης.

². Ταῦτα κρίως είναι πρωτότυπα, παράγωγα δέ τὰ ἐκ παραγώγων ὥημάτων· οίον τιμῆτης ἐκ τοῦ τιμφ, ὅπερ ἐκ τοῦ τιμφ.

³. Τὴν καταλ.-σια προσλαμβάνουσι τὰ εἰς -άζω ὥημάτα.

μέλει) μελέ-τη, (ἀλγέ-ω) ἀλγη-δών, (πείθω) πειθ-ώ, (εἰκ- ἔοικα) εἰκ-ών, (λάμπ-ω) λαμπ-άς, (χαρ-χαίρω) χάρ-ις (ἵσχ-ω) ἵσχ ύς, (εἰρ-εῖρω) εἰρ-ήνη, (αἰσχ- αἰσχύν-ομαι) αἰσχ-ύνη, (ἄγ-ω) ἀγ-νιά, (όλ-, ὅλ-ε-, ὅλλυμι) ὅλε-θρος, (ἥδ-ομαι) ἥδ-ονή.

ΣΗΜ. 1. Ἀφηρ. ῥήματικὸν τοῦ καθεύδω εἶναι (b) ὕπνος, τοῦ ἔρχομαι (ἡ) δῦδος, τοῦ κείμαι (ἡ) θέσις, τοῦ οἴδα (ἡ) ιστορία, τοῦ δύνωμι (ὁ) δρός κλπ.

ΣΗΜ. 2. Πλλὰ τῶν εἰς -ονη παράγονται καὶ ἐξ ὄνομάτων οίον κάλλος- καλλ ονή, φλέγμα-φλεγμονή.

ΣΗΜ. 3. Τὰ εἰς -σις σημαίνουσι πολλάκις καὶ τὸ ἀποτέλεσμα· οίον ποίη- σις=ποίημα, κτῆ-σις=κτήμα.

2. Ονομασικὰ τοῦ δρῶντος προσώπου.

§ 496. Παραγωγικαὶ καταλήξεις τοῦ δρῶντος προσώπου εἶναι αἱ: -ευς, -ης, -ηρ, -ωρ, -ος, -ας, -ης, -μων, -ων, -τις, -τρος, -ς· οίον (γράφω) γραφ-ευς, (γεν-) γον-εύς, (ποιε-) ποιη-τής, (κλη-, καλέω) κλη-τήρ, (πραγ-, πράττω) πράκτιωρ, (τρέφω) τροφ-δς, δρυιθονήρ-ας, σιτοπώλης, (ήγεομαι) ήγε-μάν, (τεκ-, τίκτω) τέκτων, θεράπων, (μαν-, μακίνομαι) μάν-τις, (ιά-ομαι) ια-τρός, (κηρυκ-, κηρύττω) κηρυξ.

ΣΗΜ. 1. Τὰ εἰς -ευς καὶ -ηρ ἐπὶ ἀψύχων σημαίνουσι σκεῦος ἢ δραγανού· οίον χο-εύς, δημοφρο-εύς, τομ-εύς, λου-τήρ, ζωσ-τήρ, νιπ-τήρ, τὰ δὲ εἰς -ης σημαίνουσι καὶ πλεγμα· οίον ἐπενδύ-της.

ΣΗΜ. 2. Τὰ εἰς -ευς καὶ -ηρ εἶναι ὁξύγονα· οίον γραφεύς, σωτήρ. Τὰ δὲ εἰς -τωρ παρεξύτονα· οίον πράκτωρ. Ἐκ δὲ τῶν εἰς -ης ῥήματικῶν τὰ μὲν δι- σύλλαβα παροξύνονται πλὴν τοῦ κριτῆ¹ καὶ τοῦ ἄττ. ψαλτής κατὰ τὸ κιθαρι- στής, τὰ δὲ ὑπερδισύλλαβα, δταν μὲν ἔχωσι βραχεῖαν τὴν παραλήγουσαν, παρο- ξύνονται· οίον ἐργάτης, ἐπαινέτης, ἡγέτης, πλὴν τοῦ εὐρετῆς δταν δὲ μακράς, ὁξύνονται· οίον βουλευτής, ἀγορητής, φοιτητής, (ληιστής) ληστής, πλὴν τοῦ διώκτης. Τὰ δὲ ἐξ ὄνομάτων παράγωγα (παρώνυμα) παροξύνονται· οίον (τεῖον) τοξότης, σφενδονήτης, πλανήτης, κομήτης, πεφράτης, κλπ.

ΣΗΜ. 3. Τὰ εἰς -ευς, -ης, -ηρ, -ωρ καὶ -ων εἶναι γένους κοινοῦ, σχη- ματίζουσι δὲ πολλὰ τούτων καὶ θηλυκά. Τὰ μὲν εἰς -ευς εἰς -εια· οίον ιερεὺς- λέρεια, τὰ δὲ εἰς -ης εἰς -τις μὲν τὰ παρεξύτονα, εἰς -τρις δὲ καὶ -τρια τὰ διξύτονα· οίον προφήτης-ή προφῆτις, αὐλητής-ή αὐλητρία, μαθη- τής-μαθητρία, ποιητής-ή ποιήτρια· τὰ δὲ εἰς -ηρ εἰς -τείρα· οίον σωτήρ-σω- τείρα, δοτήρ-δοτείρα. Τὰ εἰς -τωρ εἶναι μονοκατάληχτα, ἔχουσι δύμας ἐνίστε θηλ. εἰς -τείρα· οίον αὐτοκράτείρα, παιδολέτείρα, τὰ δὲ εἰς -ων εἰς -αινα· οίον θεράπων-θερέάπ-αινα.

1. Τὰ ἐκ προθέσεων σύνθετα τοῦ κριτῆς φυλάττουσι τὸν τόνον· οίον ἐπικρι- τής, ὀποκριτής, τὰ δὲ ἐξ ὄνομάτων ἀναβιβάζουσιν αὐτόν· οίον δνειρακρίτης, μτγν.), δικαιοκρίτης (μτγ.).

3. Οὐσιαστικὰ τοῦ ἀποτελέσματος.

§ 497. Παραγωγικάὶ αὐτῶν καταλήξεις εἰναι: ἡ -μα καὶ σπαν. ἡ -ος· οἶον (πραγ-, πράττω) πρᾶγ-μα, (ποιέω) ποίη-μα, (τεκ-, τίκτω) τέκν-ος (=τέκνον). Τινὰ τούτων σημαίνουσι καὶ τὴν ἀφηρημένην ἔννοιαν· οἶον (φρονέω) φρόνη-μα (=φρόνησις), (μελε-) μέλη-μα (=μέλησις (μτγν.)=φροντίς).

ΣΗΜ. Τὰ εἰς -μα ἔχουσι τὴν παραλήγουσαν φύσεις ἡ θέσης μακράν¹· οἶον δρᾶμα, κλῆμα, φῦμα, γράμμα, κιτίσμα.

4. Οὐσιαστικὰ τοῦ τόπου.

§ 498. Παραγωγικὴ καταλήξις αὐτῶν εἰναι: ἡ -τηριον· οἶον ἀκροα-τήριον, ὅργασ τήριον. Σπανίως ἡ -τηριον σημαίνει καὶ ὅργανον· οἶον πο-τήριον, θυμα-τήριον· κατὰ δὲ πληθ. καὶ δύσματα ἑօρτῶν· οἶον Πλυν-τήρια, Καθαρ-τήρια (ἱερά) κλπ.

ΣΗΜ. Τὰ εἰς -τηριον προσήλθον κυρίως· ἐκ τῆς -τον προστιθεμένης εἰς ὄντα λήγοντα εἰς -τηρ (=της)· οἶον πρατήρ-πρατήρ-ιον, χριτήρ-χριτήρ-ιον, ἀκροατήρ (=ἀκροατής) ἀκροατήρ-ιον (§ 476) κλπ.

5. Οὐσιαστικὰ τοῦ δργάνου.

§ 499. Παραγωγικάὶ αὐτῶν καταλήξεις εἰναι αἱ:-τον, -ειον, -τρον, (-θρον), -τρα, (-θρα), -ανον, -αη, -οη, -ις, -τηρία οἶον (φέρω) φορ-εῖον, (τκάπτω) σκαφ-εῖον², πλῆκ-τρον, ἄρο-τρον, κλεῖ-θρον, καλύπ-τρα, ἀμέσ-τρα, ἀποβά-θρα, κολυμβή-θρα, (δρέπω) δρέπ-ανον, (κόπτω) κόπ-ανον, (τέκνω) τηγ-ανον, (σκάπτω) σκαπ-άνη, (δρέπω) δρεπ-άνη, (ἄγχω) ἄγχ-όνη, (περάω) περ-όνη, (βάλλω) βελ-όνη, κοπ-ίς, δραφ-ίς, γλυφ-ίς (καὶ γλυφ εῖον, γλύφ-ανον), βακ τηρία.

ΣΗΜ. 1. Τὸ δργανὸν σημαίνουσι καὶ τινὰ εἰς -μα καὶ -μος· οἶον δχη-μα δφ θαλ-μος.

ΣΗΜ. 2. Τὰ εἰς -τρα καὶ -τρον σπν. σημαίνουσι καὶ τόπον· οἶον δρχήσ-τρα, παλαίσ-τρα, θέα-τρον, λου-τρόν· ὁ δὲ πληθ. τινῶν εἰς -τρον, -ειον καὶ -τον δηλοὶ ἀμοιβήην ἡ μισθόν· οἶον σφσ-τρα, λύ-τρα, δίδακ-τρα, μαίω-τρα, διδασκάλ-ια, τροφ-εῖα.

Γενικαὶ παρατηρήσεις ἐν τοῖς ὁμοιατικοῖς
οὐσιαστικοῖς.

§ 500. Πολλὰ τῶν ῥηματικῶν οὐσιαστικῶν παρεμβάλλουσι με-

¹. Τοῦ κανόνος τούτου ἔξαρσεσις εἶναι: δίλγαι καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον διφορούμεναι· οἶον πόμα καὶ πῶμα, πεύμα καὶ κούμα, δέμα-διάδημα, θέμα-άνάθημα

². Τὰ εἰς -ειον κυρίως παράγοντα: ἐξ οὐσιαστικῶν εἰς -ειν-εις: φορεῖον, σκαφεῖον-σκαφεῖον, χαλκεῖον-χαλκεῖον κλπ. (ἰδὲ καὶ § 476) καὶ κατ' ἀναλογίαν τούτων (ἔφορος) ἔφορεῖον (ἄργη) δευχεῖον (Μοῦσα) Μουσεῖον κλπ.

ταξὶν τοῦ θέματος καὶ τῶν παραγωγικῶν καταλήξεων σύμφωνα ἡ φωνήεντα καλούμενα ἐπενθέματα. Συνήθη δὲ ἐπενθέματα εἰναι τὰ σύμφωνα τ., θ., σῳ., χ καὶ τὰ φωνήεντα α., ε., η· οἷον (ἄ-ω) ἀ-τ.-μός, (ἴστημι) στῆ-θ-ος, ἄρ θ-ρον, πορ θ-μός, (εἰμι) ἵ-σθ-μός, αθ-χ-μός, θάτ-α-τος, κάμ-α-τος, ὅ-ε-τός, τοκ-ε-τός, ἀχθ-η-δών. Ἐν δὲ τῷ δρ-θαλ-μός ὡς ἐπένθεμα θεωρεῖται καὶ ἡ συλλ. -θαλ.

§ 501. Ο χαρακτὴρ τοῦ θέματος, ἔὰν μὲν εἰναι φωνῆεν, πάσχει διτονίας, τι καὶ ἐν τῷ βήματι, ἔὰν δὲ σύμφωνον τὰς ἐν §§ 67—75 σεσημειωμένας μεταβολὰς τῶν συμφώνων οἷον τίμη-μα, ποιη-τής, δήλω-σις, ἀλλὰ καὶ εὐρε-σις, ἄρο-τος (§ 367—368) κλπ.

§ 502. Τό θεματικὸν φωνῆεν ἡ ἡ δίφθογγος τρέπεται (§ 63), δταν προστίθεται εἰς τὸ θέμα ἡ κατάληξις -α, -η, -ος, -ευ-ς, -σ· οἷον (φερ-) φορ-ά, (τεμ-) τομ-ή, (ἀμειβ-) ἀμοιβ-ή, (ἀλειφ-) ἀλοιφ-ή, (σπευδ-) σπουδ-ή, (σᾶρ-) σωρ-ός, (ἀρηγ-) ἀρωγ-ός, (γεν-) γορ-εύ-ς, (φλεγ-) φλόξ.

§ 503. Πραγματικά τινα οὐσιαστικὰ γίνονται διὰ διπλασιασμοῦ (§ 60, δ' σημ.). οἶον (ἄγ-) ἄγ-ωγ-ή, (ἐδ-) ἐδ-ωδ-ή, (βα-) βέ-βα-ιος.

β' ΠΑΡΑΓΩΓΑ ΕΠΙΘΕΤΑ

§ 504. Τὰ ἐπίθετα παράγονται ὡς καὶ τὰ οὐσιαστικά.

α') Εξ οὐσιαστικῶν' β') ἐξ ἐπιθέτων' καὶ γ') ἐκ δημιάτων.

α' Ἐπίθετα ἐξ ὀνομάτων.

(ἥτοι ἐξ οὐσιαστικῶν καὶ ἐπιθέτων).

§ 505. Τὰ ἐξ ὀνομάτων παραγόμενα ἐπίθετα διαιροῦνται.

1) Εἰς κτητικά· 2) χρονικά· 3) ἐπιτηδειότητος σημαντικά· 4) πλημμονῆς σημαντικά· 5) δμοιότητος σημαντικά· καὶ 6) μετενοιαστικά·

1. Κτητικά.

§ 506. Κτητικὰ ἐπίθετα καλοῦνται τὰ σημαίνοντα τὸν ἀνήκοντα ἢ ἔχοντα σχέσιν τινὰ πρὸς τὸ ὑπὸ τοῦ πρωτοτύπου δηλούμενον· ἔχουσι δὲ παραγωγικὰς καταλήξεις·

α') -ιος (καὶ ἐκ συναιρέσεως μετὰ προηγουμένου α, ε, ο, ω = -ιος, -ειος, -οιος, -φοιος). οἶον πατήρ-πάτρ-ιος, ξένος-ξέν-ιος, ἀγορά-ἀγορ-α-ιος, κρήνη (η=ο) κρηνα-ιος, τέλος (θ.τελεσ-) τέλε-ιος, ἀλλος-ἀλλο-ιος, αιδώς (αιδοσ-) αιδο-ιος, ήρωας- (ἥρω-ιος) ήρωδος. Κατ' ἀναλογίαν δὲ τούτων σχηματίζονται ἀλλα κτητικά οὕτω κατὰ τὸ ἀγοραῖος

σχηματίζονται τὰ χερσ-αῖος, κηπ-αῖος κλπ. κατὰ τὸ τέλειος, τὰς οἰκ-εῖος, αὐλ-ειος, ἀνθρώπ-ειος (καὶ ἀνθρώπινος § 511 σημ.), Πυ-θαγόρ-ειος, Ὄμήρ-ειος, Εὐριπίδ-ειος κλπ. κατὰ τὸ ἡρῷος τὰ πα-τρ-ῷος, μητρ-ῷος κλπ.

ΣΗΜ. 1. Εἰς τὰ κτητικά ἀνάγονται καὶ τινα τῶν εἰς -ιαῖος (ἴδε § 507). οἵον πλευρ-ιαῖος φρεατ-ιαῖος κλπ.

ΣΗΜ. 2. Εἰς -ιος ἐπίθ. παράγονται ἐνίστε καὶ ἐκ φημάτων οίον (ἄξοματ-άγ-) ὅγιος, (πήγυνυμι-, παγ-) πάγ-ιος.

6') -κος, -ικος-καὶ -ακος· οίον φύσις-φυσ-ικός, πατήρ-πατρ-ικός, βασιλεὺς-βασιλ-ικός, Δαρεῖος-Δαρε-ικός, κεραμεὺς-κεραμε-ικός, μα-νία-μαν-ικός, δημοκρατία-δημοκρατ-ικός, καρδία-καρδι-ακός, Κο-ρίνθιος-Κορινθι-ακός κλπ.

ΣΗΜ. 1. Τὰ εἰς -ικος γράφονται διὰ τοῦ ιοῦ ἔξαιροῦνται τὰς θηλυκός, Διβυ-κός, Κεφαλεικός, Δαρεικός, Λεκεδεικός, Ἀκαδημεικός (καὶ μτγν. Ἀκαδημιαῖος καὶ Ἀκαδημαικός), δανεικός (δάνος).

ΣΗΜ. 2. Τὸ α τῶν εἰς -ια συνήθως ἀποβάλλεται καὶ σπαν. φυλάσσεται οίον (θεωρία) θεωρι-κός, (ἀντωνυμία) ἀντωνυμι-κός, (οἰκία) οἰκια-κός, κοιλια-κός, καθ' ἄ καὶ ἥλι-ακός (ἥλιος), Ἐλι-ακός ("Ἔλιον") καὶ ἐν γένει πάντα τὰ ἐκ τῶν εἰς -ιος ἔθνικῶν οίον Κορίνθιος-Κορινθι-ακός. Τὰ δὲ γινόμενα ἐκ τῶν εἰς -ιος, -αια λήγουσιν εἰς -αικος· οίον Θηβαῖος-Θηβαικός, Πλάταια-Πλαταικός.

2. Χρονικά.

§ 507. Χρονικὰ καλοῦνται τὰ σημαίνοντα χρόνον, καθ' ὃν γί-νεται τι. Τὰ χρονικὰ ἔχουσι παραγωγικὰς καταλήξεις τὰς ἔξης· -ινός (δέκυτον.), -(ι)αῖος καὶ σπαν. -ησιος· οίον ἡμέρα-ἡμερ-ινός, ἔχαρ-ἔαρ-ινός, μήν μην-ιαῖος, σκότος-σκοτ-ιαῖος καὶ σκοτι-ιαῖος, δεύτερος-δευτερ-ιαῖος, ἔτος-ἔτ-ησιος, ἡμέρα-ἡμερ-ησιος.

ΣΗΜ. Τινὰ τῶν εἰς -(ι)αῖος μέγεθος κυρίως σημαίνοντα μετέπεσον εἰς τὴν σημασίαν τῶν κτητικῶν οίον ἀμαξ-ιαῖος (=ἴσος πρὸς ἀμάξαν), σπιθαμ-ιαῖος, παλαμ-ιαῖος, ποδ-ιαῖος, πλευρ-ιαῖος, σταδ-ιαῖος, πηχυ-ιαῖος, δραχμ-ιαῖος, τα-λαντ-ιαῖος κλπ.

3. Ἐπιτηδειότητος σημαντικά.

§ 508. Ταῦτα σημαίνουσι τὸν ἐπιτήδειον ἢ ἔμπειρον ἢ ἵκανὸν εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ πρωτοτύπου δηλούμενον καὶ παράγονται ἐξ ὄνομάτων κατὰ τὰς πλεῖστον φηματικῶν. Παραγωγικαὶ δὲ καταλήξεις τῶν ἐπι-τηδειότητος σημαντικῶν εἰναι αἱ -ικος, -ιμος καὶ -τηριος· οίον γραφὴ-

-γραφ-ικός, ιατρός-Ιατρ-ικός,¹ πόλεμος-πολεμ-ικός, ἀρχὴ-ἀρχ-ικός (=ίκανὸς ἀρχεῖν), στρατηγ-ικός (=ίκανὸς στρατηγός), τροφὴ-τρόφ-ιμος, χρήσις-χρήσ-ιμος, ἐδωδὴ-ἐδώδ-ιμος, σω-τήριος, δρασ-τήριος².

ΣΗΜ. 1. Ή κατάληξις -ιμος ἔπεκτενεται ἐνίστε εἰς -ιμαῖος· οίον τρόφ-ιμος-τροφ-ιμαῖος, κλοπ-ιμαῖος, ὑποβολ-ιμαῖος, θυησ-ιμαῖος.

ΣΗΜ. 2. Τὰ εἰς -ιμος ἔχουσιν ἄλλοτε ἐνεργητικὴν καὶ ἄλλοτε παθητ-ιμασίαν· οίον ὁφέλιμος (= ἐπιτήδειος εἰς τὸ ὡφελεῖν (ἐνεργ.), δολίμος (= ἀξιος ἀοιδῆς, νὰ ὑμνήται ἐν φόδῃ) (παθ.), δροσιμος, ἐπιλήψιμος, πλόιμος κλπ.

4. Πλησμονῆς σημαντικά.

§ 509. Ταῦτα σημαίνουσι πλησμονὴν καὶ ἔχουσι παραγωγικὰς καταλήξεις τὰς ἔξης: -εις (γ.-εντος), -αλεος, -ρος (α, ε, η, υ-ρος) καὶ (ι)νος (οξυτον.). οίον ὅλη- ὅλη-εις, ἀνεμος- ἀνεμό-εις, (καὶ τὸ μοναδικὸν εἰς -ις: χάρις-χαρί-εις), πειν αλέος, ψωρ-αλέος, θάρρος-θαρ-ρ-αλέος, οίκτος-οἰκ-τρός, ισχὺς-ἰσχ-υρός, δρόσος-δροσ ερός, νόσος- νοσ-ηρός καὶ ἐκ ῥημάτων χαλάω-χαλα-ρός, ἀνιάω-ἀνια-ρός, δλισθάνω- δλισθη-ρός, φλύω-φλύ-αρος, πεδίον πεδ-ινός, ὅρος (ὅρεσ-νός=) δρεινός, σκότος (σκοτεσ-νός=) σκοτεινός, δέος (δεεσ-νός=) δεινός, καὶ κατ' ἀναλογίαν τούτων: ἐλεος-ἐλε εινός, πόθος-ποθ εινός, φῶτ-εινός κλπ.

ΣΗΜ. Εἰς τὰ πλησμονῆς σημαντικὰ ἀνάγονται καὶ τινα τῶν εἰς -ωδης (§ 510): οίον αἴμα-αίματ-ώδης, ἄμμος-ἄμμ-ώδης, κίνδυνος-κινδυν-ώδης.

5. Ὁμοιότητος σημαντικά.

§ 510. Τὰ ὁμοιότητος σημαντικὰ ἐπίθετα ἔχουσι μίαν παραγωγικὴν καταλήξιν, τὴν -ωδης· οίον σφῆξ-σφηκ-ώδης (=βιοιος σφηκί), φλόξ-φλογ-ώδης. Ἐκ τῆς ἐννοίας δὲ ταύτης προσήλθεν ἡ τῆς πλησμονῆς (§ 509 σημ.)· οίον ἀκανθα-ἀκανθ ώδης (=πλήρης ἀκανθῶν), αἴμα-αίματ-ώδης (=πλήρης αἴματος).

6. Μετουσιαστικά.

§ 511. Μετουσιαστικὰ λέγονται τὰ σημαίνοντα τὴν οὐσίαν, ἢ τοι τὴν δλητ., ἔξης ἔγινε τι ἢ τὸ χρῶμα. Παραγωγικαὶ δ' αὐτῶν καταλήξεις εἰναι αἱ: -(ε-ος)-ους καὶ -ινος(προπαροξύτονον). οίον χρυσός. (χρύσ-εος=)

¹ Πολλάκις τὰ θηλ. τῶν εἰς -ικος ἐπίθ. μεταπεσόντα εἰς οὐσιαστικὰ σημαίνουσι τέχνην τῇ ἐπιστήμῃ· οίον Ἱατρική, Γραμματική, Φυσική.

² Ή κατάληξις -τήριος προστίθεται εἰς ῥήματα.

χρυσοῦς, χαλκὸς (χάλκ-εος=) χαλκοῦς, πορφύρα (πορφύρ εος=) πορφυροῦς, κύανος (κυάν-εος=) κυανοῦς κλπ., ξύλον· ξύλ-ινος, λίθ-ινος.

ΣΗΜ. Ἐκ τῶν εἰς -ινος ἔξαιρεται μὴ ὅν μετουσιαστικὸν τὸ κτητικὸν ἀνθρώπινος=ἀνθρώπειος (§ 506, α').

6' Ἐπίθετα ἐκ ὄντων.

§ 512. Τὰ ἐκ ὄντων παραγόμενα ἐπίθετα εἶναι.

- 1) Τὰ ἐνεργείας ἢ πάθους σημαντικά· καὶ
- 2) Τὰ εἰς -τος καὶ -τέος.

1) Ἐνεργείας ἢ πάθους σημαντικά.

§ 513. Τὰ ἐνεργείας ἢ πάθους σημαντικὰ παράγωγα ἐπίθετα ἰσοδυναμοῦσι πρὸς ἐνεργητικὰς ἢ παθητικὰς μετοχάς. Παραγωγικαὶ δὲ καταλήξεις αὐτῶν εἰναι.

α') -ας (γεν. -αδος)· οἷον νέμω-νομ-άς, τρέχω (θ.δραμ-) δρομ-άς.

β') -ης (γεν. -εος=ους)· οἷον φεύδω φευδ-ής, σαφ-ής, εὐλα-βής.

γ') -ος· οἷον φαίνω φαν-ός, λείπω-λοιπ-ός, κύπτω κυφ-ός.

δ') -λος (-ωλός)· οἷον ἀπατά-ω-ἀπατη-λός, δέδοικα-δει-λός, μιμέομαι-μιμη-λός, ἀμαρτάνω (ἀμαρτ-) ἀμαρτ-ωλός, φείδομαι-φειδ-ωλός. Ταῦτα σημαίνουσι πλησμονὴν ἢ κλίσιν πρὸς τὴν ὑπὸ τοῦ πρωτότυπου δηλούμενην ἔννοιαν.

ε') -μων· οἷον μιμητοκομικαὶ (μναχ-) μιη-μων, νοέ-ω-νοή-μων, ἐπιλανθάνομαι (ληθ-) ἐπιλήσ-μων, (τλα-) τλή-μων.

ζ') -ν καὶ -ων· οἷον ἀπτή-ν (=ό μὴ ιπτάμενος), ἀχή-ν (=ό μὴ ἔχων) τρίβω-τριβ-ων (=ό τετριμμένος).

η') -νος· οἷον σέβω-(σεβ-νός) σεμ-νός (=ό ἐμποιῶν σεβασμόν), δέδοικα (δει-) δει-νός (=ό φοβίζων), τέρπω-τερπ-νός (=ό τέρπων).

η') -σ· οἷον ἀρπάζω-ἄρπαξ, φύλαξ, κῆρος, ἡμιθρή-ς, ἡμιβρώ-ς, ἀπιώ-ς (=ό μὴ πίπτων), ἀγνώ-ς (=ό μὴ γνωρίζων καὶ ού μὴ γνωρίζομενος).

2) Ρηματικὰ ἐπίθετα εἰς -τος καὶ -τέος.

§ 514. α') Τὰ εἰς -τος-τη-τον κατ' ἔξοχὴν λεγόμενα ὄντων σηματικὰ ἐπίθετα (§ 284, 3) σημαίνουσιν ἢ τὸν παθόντα, (ὅπότε ἰσοδυναμοῦσι μὲ τὴν μετοχὴν τοῦ παθητ. παρακειμ.) ἢ τὸν δυνάμενον ἢ ἀξιον· νὲ πάθη τὸ ὑπὸ τοῦ ὄντος δηλούμενον· οἷον στρεπτός (=ἐστραμμένος), δητός (=εἰρημένος), κατορθωτόν, ἀλωτόν (=δυνάμενον νὰ κατορθωθῇ), νὲ κυριευθῆ), ἐπαινετός, ζηλωτός (=ἄξιος ἐπεξίνου, ζήλου).

β') Τὰ εἰς -τέος, -τέα, -τέον σημαίνουσι τὸν ὀφείλοντα νὰ πάθῃ τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος δηλούμενον· οἷον λυ-τέος (=ό ὀφείλων νὰ λυθῇ), τιμη-τέος, ἐπαινε-τέος (=ὅστις πρέπει νὰ τιμηθῇ, ἐπαινεθῇ). Τὰ δὲ οὐδ. εἰς -τέον ἔχουσι καὶ ἐνεργ. συνήθως σημασίαν· οἷον εὐργε-τητέον τὴν πόλιν (=δεῖ εὐεργετεῖν τὴν πόλιν), διφελητέον κλπ.

ΣΗΜ. 1. Τὰ εἰς -τος ἔχουσιν ἐνίστε καὶ ἐνεργητ. σημ. καὶ μάλιστα, ὅταν είναι σύνθετα μετὰ τοῦ στερητικοῦ α' οἷον δυνατὸς=ό ἔχων δύναμιν, ὁ δυνά-μενος· «οἱ καροὶ οὐ μενετοὶ Θου». 1. 142=«οἱ καροὶ οὐ μένουσι τὴν ἡμε-τέραν βραδυτῆτα καὶ φθυμίαν Δημοσθ. Φιλ. Α'.» ἀφύλακτος (=ό μὴ φυ-λαττόμενος ὑπὸ ἄλλων, ἀλλὰ καὶ δι μὴ φυλάττων ἐσαύτον), ἀπρακτός (=ό μὴ πραχθεὶς ἢ δι μηδὲν πράξας), ἀπροσδόκητος (=ό μὴ περιμενόμενος ἢ δι μὴ πε-ριμένων), ἀστρατευτός (=ό μὴ στρατευτάμενος) ἀκριτός, ἀπρόσεκτος, ἀμελέτη-τος, ἀνόητος (ἐνεργ.).

ΣΗΜ. 2. Κατὰ τὰ εἰς -τος ἐπίθετα παράγονται καὶ οὐσιαστικὰ πράξεως ἢ πράγματος σημαντικά οἷον τρυγάω-τρυγη-τός, ἀμη-τός, λικητή τός, ἄρο-τος, ἐμέω-ἔμε-τος.

γ' ΠΑΡΑΓΩΓΑ ΡΗΜΑΤΑ

§ 515. Τὰ ῥήματα παράγονται·

- 1) ἐξ ὀνομάτων (οὐσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων).
- 2) ἐκ φημάτων· καὶ
- 3) ἐξ ἐπιρρημάτων ἢ ἐπιφώνημάτων.

1. Ρήματα ἐξ ὀνομάτων.

(ἥτοι ἐξ οὐσιαστικῶν καὶ ἐπιθέτων)

§ 516. Τὰ ἐξ ὀνομάτων παραγόμενα ῥήματα ἔχουσι τὰς ἐξῆς παραγωγικὰς καταλήξεις: -αω, -εω, -ευω, -οω, -αζω, -ιζω, -αιω, -υνω, -αιρω, -υρω, -λλω, -σσω (-ττω), -ιαω (-αω).

α') Τὰ εἰς -αω σημαίνουσι τὸ ἔχειν ἢ πράττειν τὸ ὑπὸ τοῦ ὀνόματος δηλούμενον· οἷον τόλμη-τολμ-άω, βοή-βο-άω καὶ μτβ. τιμή-τιμ-άω καὶ κατ' ἀναλογίαν τούτων: (γόος) γο-άω, δριστ-άω, λοχ-άω κλπ.

β') Τὰ εἰς -εω καὶ -ευω σημαίνουσι τὸ εἶναι ἢ ἔχειν ἐνίστε καὶ τὸ ποιεῖν τὸ ὑπὸ τοῦ ὀνόματος δηλούμενον· οἷον πλοῦτος-πλου-τέω, νόσος νοσ-έω, βασιλεὺς-βασιλ-εύω καὶ κατ' ἀναλογίαν τούτου: (δεῦ-λος) δουλεύω, (παῖς) παιδεύω, (κόλαξ) κολακεύω, χαλκεύω κλπ.

ΣΗΜ. Τὰ ὄρθεύματα καὶ ἔνδεύματα σημαίνουσι προμήθειαν.

γ') Τὰ εἰς -οω, -αζω, -ιζω, -αιρω, -υρω, -λλω σημαίνουσι συνήθως τὸ ποιεῖν τὸ ὑπὸ τοῦ ὀνόματος δηλούμενον· οἷον

δοῦλος-δρυλ-όω καὶ δουλ-ίζω (=κάμνω δοῦλον), χρυσ-ός-χρυσ-όω (καὶ κατ' ἀναλογίαν τούτων: πλήρης πληρόω, ἀκριβής ἀκριβώ χλπ.). ἀρπαγὴν (ἀρπαχ-) ἀρπάζω (καὶ κατ' ἀναλογίαν τούτου: δίκ-η-δικάζω, ἀγορά-ἀγοράζω χλπ.), ἔρις (ἔριδ-) ἔριζω (καὶ κατ' ἀναλογίαν ἀγν-ός-ἀγν-ίζω, ἀθρό-ος-ἀθρό ίζω, "Ελλην-έλληνίζω χλπ.), μέλας (μελαν-ήω=) μελ-αίνω, ποιμήν-ποιμαίνω (καὶ κατ' ἀναλογίαν τούτων: λευκαίνω, κοιλαίνω, θερμαίνω χλπ.), δέξης δέξ-ύνω (καὶ κατ' ἀναλογίαν τούτου: λαμπρός-λαμπρ-ύνω, αἰσχος-αἰσχ-ύνω, θαρρό-ύνω, φαιδρό-ύνω, δμαλύνω), ἔχθρος-ἔχθρ αἴρω, καθαρός-καθ-αίρω, μάρτυς-μαρτύρομαι, ποικίλος-ποικίλω, ἄγγελος-ἄγγελλω, ναυτίλος-ναυτίλλομαι.

ΣΗΜ. 1. Τινὰ τῶν εἰς -αίνω καὶ -ηνω διαφοροῦντα: μεταβατικὴν καὶ ἀμετάβατον σημασίαν ἔχοντα: οίον δυσχερό-αίνω (=εἰμί δυσχερῆς καὶ καθιστῶ τι δυσχερές), ταχύνω, βραδύνω (=ποιῶ τι ταχέως, βραδέως καὶ ποιῶ τι ταχύ, βραδύ).

ΣΗΜ. 2. Τὰ ἔξ ἐθνικῶν ἦ κυρίων ὄνομάτων καὶ ζώων ἐνίστε παραγόμενα εἰς -αῖνω, -ίζω σημαίνουσι: τὸ μιμετοθαι τὴν γλώσσαν ἢ τὰ ἡθη ἢ ἔχειν τὸ φρένημα τοῦ ὑπὸ τοῦ ὄνομάτος δηλούμενου ἔθνους, ἢ προσώπου ἢ ζώου: οίον Βοιωτοῖς-βοιωτιάζω (=δημιλῶ τὴν διάλεκτον τῶν Βοιωτῶν), "Ελλην-έλληνίζω (=δημιλῶ ἔλληνιστι ἢ ἔχω ἔλληνικά φρονήματα) Δωριεὺς-δωρίζω (=δημιλῶ τὴν Δωρικ. διάλεκτον) καὶ δωριάζω (=μιμεῦμαι τοὺς Δωριεῖς εἰς τὸ ἔνδυμα), Φιλιπποῖς-φιλιππίζω (=φρονῶ τὰ τοῦ Φιλίππου), ἀλώπηξ-ἀλωπεκίζω, φιττάχες-ψιττακίζω, καθ' ἀ καὶ κόκκινος-κοκκίζω χλπ.

ΣΗΜ. 3. Τὰ εἰς -αῖνω καὶ -ίζω, ἕάν παράγωνται ἔξ ὄνομάτων καὶ ροῦ σημαίνουσι τὸ διέργομαι: τὸν ὑπὸ τοῦ ὄνομάτος δηλούμενον καρόν: οίον γειμών-χειμ-άζω, ἔχεις-έρε-ίζω, θερός-θερ-ίζω. Τὰ εἰς -ίζω παραγόμενα ἔξ ἄλλων ὄνομάτων ἀψύχων σημαίνουσι: καὶ τὸ φαίνομαι: ἢ ὄμοιάζω πρὸς τὸ ὑπὸ τοῦ ὄνομάτος δηλούμενον: οίον χρυσός-χρυσ-ίζω, πράσον-πρασ-ίζω.

ΣΗΜ. 4. Τὰ εἰς -ίζω γράφονται διὰ τοῦ εἰ: οίον κομίζω, ἀγνίζω, θερίζω, πλήν τοῦ δανείζω (ἐκ τοῦ δάνος, δεμ. δανεσ.), ἀθροίζω (ἐκ τοῦ ἀθρό-ος), κερήζω, κλήζω (ἐκ τοῦ κρη-ίζω καὶ κλη-ίζω) καὶ τῶν φωνῆς σημαντικῶν, ἀτίνα γράφονται διὰ τοῦ υ: οίον βαθίζω, γεύζω, διολύζω, σφύζω, γογγύζω, ἐρπίζω, κοκκίζω, ποπλύζω, τρύζω χλπ.

δ') Τὰ εἰς -οσω (-ττω) είναι διλιγάριθμα καὶ σημαίνουσι τὸ είναι ἢ ἔχειν ἢ ποιεῖν τὸ ὑπὸ τοῦ ὄνομάτος δηλούμενον: οίον φύλαξ-φυλάττω, πτώξη πτώσσω καὶ κατ' ἀναλογίαν τούτου: τυφλός-τυφλώττω (=εἰμαι τυφλός), θηνός-θηνώττω (=ἔχω θηνον), λιμός-λιμώττω (μτγ.=ἔχω λιμόν), ὑγρός-ὑγρώττω (=ποιῶ τι ύγρον).

ε') Τὰ εἰς -ιαω καὶ -αω σημαίνουσιν ἢ ἔφεσιν (ἐπιθυμίαν), ἔξ οὐ καὶ ἐφετικὰ καλούνται ἢ τὸ πάσχειν τὸ ὑπὸ τοῦ ὄνομάτος δηλούμενον πάθος: οίον μαθητής-μαθητ-ιάω, στρατηγός-στρατηγ-ιάω,

Αθῆναι Ἀθηναῖοι, θάνατος-θανατάω, δρόπαλμος-δρόπαλμιάω (= πάσχω τὸ πάθος τῆς δρόπαλμίας), σπλήνη σπληνιάω, φθειρ-φθειριάω.

ΣΗΜ. Ἐκ τοῦ αὐτοῦ ὀνοματικοῦ θέματος παράγονται πολλὰ ῥῆματα ἔχοντα διαφόρους καταλήξεις καὶ διάφορον σημασίαν· οἷον πλοῦτος-πλούτεως (=ἴμαι πλούσιος) καὶ πλούτιζω (=κάμνω τινὰ πλούσιον), δουλος-δουλεύω (=ἴμαι δουλος), δουλόω καὶ δουλίζω (=κάμνω τινὰ δουλόν), χρυσός-χρυσόω (=κάμνω τι χρυσοῦν) καὶ χρυσίζω (=φαίνομαι ὡς χρυσός); πόλεμος-πολεμέω καὶ πολεμίζω (=ἔχω κατά τινος πόλεμον), πολεμώ (=κάμνω τινὰ ἐχθρὸν τινος) κατὰ.

2. Ρήματα ἐκ ὄπυμάτων.

§ 517. Τὰ ἐκ ῥῆμάτων παραγόμενα ῥῆματα διαιροῦνται 1) εἰς θαμοτικά δηλοῦντα τὸ θαμά, ἢτοι τὸ συχνὰ γιγνόμενον· 2) εἰς ἐφετικά δηλοῦντα ἐφεσιν, ἢτοι ἐπιθύμιαν· καὶ 3) εἰς ἐναρκτικά δηλοῦντα ἐναρκτῖν. καὶ

α') Θαμοτικά. Παραγωγικαὶ καταλήξεις τῶν θαμιστικῶν εἰναι κι: -ᾶξω, -ῖζω καὶ -ῦζω οἷον στένω-στεν-άζω (=συχνὰ στένω), ῥίπτω-διπτάζω (=ἱπτω τῇδε κάκετε), αἰτῶ-αἰτ-ίζω (=ηταὶ ἐπατιτικῶς), ἕρπω-ἕρπυζω.

β') ἐφετικά. Παραγωγικαὶ καταλήξεις τῶν ἐφετικῶν εἰναι αἱ: -ειω καὶ -ιαω, αἴτινες προστίθενται εἰς τὸ χρονικὸν. θέμα τοῦ μέλλοντος οἷον πολεμήσω-πολεμησ-είω, γελάσομαι-γελασ-είω, κλαύσ-ομαι-κλαυσ-ιάω.

ΣΗΜ. Τὰ ἐφετικὰ εὐχρήστους χρόνους ἔχουσι τὸν ἐνεστῶτα μόνον καὶ σπαν. τὸν παρατακόν, τοὺς δὲ λοιποὺς σχηματίζουσι περιφραστικῶς διὰ τοῦ ἔχω καὶ τοῦ ἐκ τῆς βίζης ἀναλόγου ἐπιρρήματος οἷον πολεμησειω (=ἐπιθυμῶ νὰ πολεμήσω), παρατ. πολεμησῶς εἶχον, μέλλ. πολεμησῶς ἔξω, ἀφ. πολεμησῶς ἔσχον, πρκ. πολεμηκῶς ἔσχηκα.

γ') ἐναρκτικά. Παραγωγικὴ κατάληξις τῶν ἐναρκτικῶν εἰναι ἡ-σκω· οἷον γενειάω-γενειάσκω, ἡβάω-ἡβάσκω, γηράσκω (=ἄρχομαι νὰ ἐκβάλλω γένειον, νὰ γίνωμαι ἐφηβος, γέρων) κλπ. "Ἐπειτα ἐσκοτίσθη ἡ σημασία αὐτῶν αὕτη καὶ σημαίνουσιν δ, τι καὶ τὰ ἐξ οὐ παράγονται.

3. Ρήματα ἐξ ἐπιρρημάτων ἢ ἐπιφωνημάτων.

§ 518. Τὰ ἐξ ἐπιρρημάτων ἢ ἐπιφωνημάτων παραγόμενα ῥήματα ἔχουσι μίαν παραγωγικὴν κατάληξιν, τὴν -ῖω καὶ σημαίνουσι

τὸ ποιεῖν τὸ ὑπὸ τοῦ πρωτοτύπου δηλούμενον· οἷον δίχα-διχά ζω, πέλας-πελάζω, δψὲ-δψί-ζω χωρὶς-χωρὶ-ζω, ἐγγὺς-ἐγγιζω, γρῦ-γρεζω, αἰαῖ-αἰά-ζω, ὥ-ὧ-ζω; οἴμοι-οἴμω ζω.

δ'. ΠΑΡΑΓΩΓΑ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ

§ 519. Τὰ παράγωγα ἐπιρρήματα γίνονται ἐξ δυομάτων, ἀντωνυμιῶν, δημάτων καὶ ἔτερων ἐπιρρημάτων καὶ σημαίνουσι τρόπου, τόπου, ποσὸν καὶ χρόνον.

1. Τροπικὰ παράγωγα.

§ 520. Παραγωγικαὶ καταλήξεις τῶν τροπικῶν ἐπιρρημάτων εἰναι ἡ -ως, -δον, -αδόν, -ηδόν, -δην, -άδην, -ινδην, -ινδα, -ει, -ί, -ιι (-τει), -σ.

α') -ως. Άντη προστίθεται εἰς θέματα ἐπιθέτων, μετοχ. τοῦ ἐνεστῶτος, τοῦ παρακειμένου καὶ τοῦ ἀσρίστου, τῆς ἐνεργητ. καὶ παθ. φωνῆς, ἀντωνυμιῶν καὶ παραθετικῶν· οἷον σοφ-ῶς, δύν-ως, προσηκόντ-ως, δμολογουμένως, ὑπερβαλλόντως, εἰκότως, λειληθότως κεχηνότως, ἀνειμένως, ἡμελημένως, ἐρρωμένως, τυχόντως, προλαβόντως, οὐτιώς, ἀλλως, ἐκείνως, ἐιέρως, ποτέρως, διποτέρως, μειζόνως, καλλιόνως, ἐρρωμενεστέρως, ποθεινοτέρως, ἀκολαστοτέρως, ἐσχάτως, ξυντομωτάτως.

ΣΗΜ. Τὰ εἰς -ως τροπικὰ ἐπιρρήματα δέχονται τὸν τονισμὸν καὶ τὰ πάθη τῆς γεν. πληθυντικῆς τῶν πτωτικῶν, εἰς ἄ προστιθένται, διὸ λέγεται κοινῶς ὅτι τὰ εἰς -ως τροπικὰ ἐπιρρήματα παράγονται ἐκ τῆς γεν. πληθ. κατὰ τρυπὴν τοῦ ν εἰς τὸ οὖν ἐπιμελῶν-ἐπιμελᾶς, δικχιών-δικαιώς.

β') -δόν, -αδόν, -ηδόν. Άνται προστίθενται εἰς θέματα συνθωκ., δύνομάτων, ἐνίστε δὲ καὶ ῥημάτων· οἷον ἀγέλη-ἀγελη-δόν, διίσταμχι-διαστα-δόν, κύων-κυν-ηδόν.

γ') -δην, -αδην προστιθέμεναι εἰς θέματα ῥημάτων· οἷον αἴρω-ἄρ-δην, βχίνω-βά-δην, συλλαμβάνω-συλλήβ-δην, ἐκτείνω-ἐκτά-δην, σπείρω-σπορ-άδην, λέγω-λογ-άδην, φέρω-φορ-άδην.

δ') -ινδην προστιθεμένη εἰς θέματα δύνομάτων· οἷον ἀριστος-ἀριστ-ινδην, πλοῦτος-πλουτ-ινδην (=κατὰ τὸ ἀριστὸν γένος, ἀριστην καταγωγήν, ἀναλόγως τοῦ πλούτου).

ε') -ινδα, ἦτις προστιθεμένη εἰς θέματα δύνομάτων ἢ ῥημάτων σημαίνει ἐίδος παιδιᾶς· οἷον ὕστρακον-δστρακ-ινδα, φαίνω-φαιν-ινδα, βασιλ-ινδα.

ς') -ει ἡ -ι προστιθέμεναι εἰς θέματα ὀνομάτων, ἡ -ι τις εἰς θέματα ῥημάτων καὶ ἡ -ι εἰς θέματα ῥημάτων καὶ ἐνίστε όνομάτων· οἶν πανδημ-ει, ἀμαχ-ει, (ἐκών) ἔκοντ-ι, ἔθελοντ-ι, ἀμισθ-ι, (όνομάζω) δυνομασ-ι, ἀμαχη-ι, ἀκηρυκ-ι, ἡ ἀκηρυκ-τει, (έλληνίζω) ἐλληνισ-ι, δωρισ-ι, (ἀναμείγνυμι) ἀγαμειξ, (έναλλάσσω) ἐναλλάξ, ὁδοὺς-δδάξ, (πυγ-μὴ) πύξ, (λακ-πατῶ) λάξ.

2. Τοπικὰ παράγωγα.

§ 521. Τὰ τοπικὰ παράγωγα σημαίνουσιν ἡ στάσιν ἐν τόπῳ ἡ κίνησιν εἰς τόπον ἡ κίνησιν ἀπὸ τόπου.

α' Στάσις ἐν τόπῳ.

§ 522. Παραγωγικαὶ καταλήξεις τῆς ἐν τόπῳ στάσεως εἰναι: -θι, -οι, -ησι(ν) ἡ -ασι(ν), -οῦ καὶ -αχ-οῦ καὶ

1) ἡ -θι προστίθεται εἰς θέματα ἀντωνυμιῶν μόνον καὶ ἐπιρρημάτων· οἶν (αὐτὸς) αὐτό-θι, (ἄλλος) ἄλλο-θι, ἐτέρω-θι, πολλαχό-θι.

2) αἱ -οι, -ησι(ν) ἡ -ασι(ν) προστίθενται εἰς τὸ θέμα ώρισμένων τινῶν τοπικῶν κυρίων ὀνομάτων καὶ τῆς λέξεως οἴκος· οἶν 'Ισθμοῖ, Μεγαροῖ, οἴκοι, 'Αθήνησι(ν), Θήβησι(ν), Πλαταιαῖσι(ν). 'Ολυμποῖ-ασι(ν).

ΣΗΜ. Αἱ καταλήξεις -οι, -ησιν, -ασιν εἰναι τύποι ἀρχαίας τοπικῆς πτώσεως ὀνομάτων αἱ καὶ β' κλίσεως.

3) αἱ: -οῦ, -αχ-οῦ προστίθενται εἰς θέμα. ἀντωνυμιῶν ἡ ἐπιθέτων· οἶν ἀλλ-αχ-οῦ, πολλ-αχ-οῦ, οὐδαμο-οῦ, μηδαμο-οῦ, παντ-αχ-οῦ.

β' Κίνησις εἰς τόπον.

§ 523. Παραγωγικαὶ καταλήξεις τῆς εἰς τόπον κινήσεως εἰναι αἱ: -σε, -δε (-ζε). Τούτων ἡ μὲν -σε προστίθεται εἰς θέμα. ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιρρημάτων· οἶν αὐτό-σε, ἄλλο σε, ἐκεῖ-σε· ἡ δὲ -δε, ἡ τις προηγουμένου συγχωνεύεται εἰς ζ γιγνομένη -ζε, εἰς ὀνόματα καὶ ιδίᾳ πόλεων· οἶν οὐδανόν-δε, οἰκόν-δε, Μέγαρά-δε, 'Ελευσινάδε, 'Αθήναζε (=Αθήνας-δε) Θήβαζε (=Θήβας-δε).

ΣΗΜ. Τὸ δὲ ἐν τοῖς ὀνόμασι τούτοις θεωρεῖται ως ἐγκλιτικὸν καὶ ὁ τόνος· ἀκολουθεῖ τοὺς κανόνας τῆς ἐγκλισσεως (§ 37, ε').

γ' Κίνησις ἀπὸ τόπου.

§ 524. Παραγωγικὴ κατάληξις τῆς ἀπὸ τόπου κινήσεως εἰναι ἡ -θεν προστιθεμένη εἰς θέμα. ὀνομάτων, ἀντωνυμιῶν, ἐπιρρημάτων

καὶ σπανίως προθέσεων· οἷον οὐρανό-θεν, Ἀθήνη-θεν, Ἐλευσιν-όθεν
ἔξω-θεν, ὑπερ-θεν, ἄπ(ω)οθεν.

ΣΗΜ. Ἐκ τῶν εἰς -θεν τοπικῶν ἔχουσιν ω πρὸ τοῦ -θεν τὰ παραγόμενα ἐκ
τῶν εἰς -τερος ἀντωνυμιῶν ἡ ἐκ τῶν εἰς-ω ἐπιρρημάτων· οἷον ἔκατερος-έκατε-
ρω-θεν, ἔτερος-δέκατω-θεν, ἄνωθεν, κάτωθεν, διώφορεῖται δὲ τὸ ἄπω(ο)θεν (ἀπό).

3. Ποδοτικὰ παράγωγα.

§ 525. Παραγωγικὴ κατάληξις τούτων εἶναι ἡ -άκις, προστιθε-
μένη εἰς θεμ. ἀντωνυμιῶν καὶ ἀριθμητικῶν· οἷον δσ-άκις, τοσ-άκις,
τοσαντ-άκις, τετρ-άκις, πεντ-άκις (§ 254) κλπ.

4. Χρονικὰ παράγωγα.

§ 526. Παραγωγικὴ κατάληξις τούτων εἶναι ἡ -τε προστιθεμένη
εἰς θεμ. ἀναφορ. ἀντωνυμιῶν καὶ εἰς τὰ τῶν ἀριστών: ἄλλος, πᾶς
καὶ ἔκαστος· οἷον δ-τε, τδ-τε, δπό-τε, ἄλλο-τε, πάντο-τε, ἔκάστο-τε.

Β' ΣΥΝΘΕΣΙΣ

§ 527. Σύνθεσις λέγεται ἡ συνένωσις δύο ἢ περισσοτέρων θε-
μάτων ἡ ἀπλῶν λέξεων πρὸς σχηματισμὸν ἄλλων, αἵτινες καλοῦνται
σύνθετοι ἡ σύνθετα· οἷον φιλό-օφος, Ἐδμού-πολις, ἡ θυρό-στομος,
φιλο-προσ-ήγορος. Αἱ δὲ ἀπὸ συνθέτων λέξεων παραγόμεναι λέγον-
ται παρασύνθετοι· οἷον (ἐκ τοῦ ἱππο-τρόφου) ἵπποτροφῶ, ἵπποτροφία.

§ 528. Εἰς πᾶσαν σύνθεσιν διακρίνομεν δύο κυρίως λέξεις, αἵτινες
καλοῦνται συνθετικὰ μέρη. Τούτων ἡ μὲν πρώτη λέγεται πρῶτον
συνθετικὸν μέρος, ἡ δὲ δευτέρα δεύτερον συνθετικόν· οἷον ἀκρό-πολις
(ἄκρα-πόλις), ἡ θυρό-στομος (ἄ-θυρος καὶ στόμα), μικρο-πρός-ωπος
(μικρὸς καὶ πρός-ωπον).

ΣΗΜ. Τὰ σύνθετα, ὡν τὸ ἔτερον συνθετικὸν εἶναι σύνθετον, καλοῦνται
δισύνθετα· οἷον ἀ-θυρός(στομος, μικρο(πρός ωπος· (ἰδε § 528).

§ 529. Τὰ σύνθετα εἶναι δύο εἰδῶν, γνήσια καὶ νόθα· καὶ

1) Γνήσια μὲν καλοῦνται τὰ σύνθετα, ὡν ἡ πρὸς ἄλληλα σχέσις
δὲν δηλοῦται διὰ πτωτικὸν τινος σημείου, ἀλλ' εὑρίσκεται ἐκ τῆς
ἐννοίας· οἷον φιλομαθής, μελλόρυτος.

2) Νόθα δέ, ὡν ἡ πρὸς ἄλληλα σχέσις δηλοῦται διὰ πτώσεως
εὑρίσκομένης ἡ ἐν τῷ πρώτῳ συνθετικῷ· οἷον Ἐλλής-ποντος, γεάς-
οικοι· ἡ ἐν τῷ β'· οἷον ἔξ-αίφνης, ἐκ-ποδόν, (πρό-ἔργου) προσθέργον.

§ 530. Τὰ νόθα διαιροῦνται·

α') Εἰς νόθα, ὡν ἀμφότερα τὰ συνθετικὰ εὑρηνται ἐν χρήσει καὶ ἔκποτες τῆς συνθέσεως, ἀλλ' ἔνεκα λόγου τινὸς ἀποτελοῦσι μίαν λέξιν· οἷον *Νεά-πολις* (νέα-πόλις), *Ιερά-πολις* (ιερά-πόλις)· καὶ

β') Εἰς νόθα, ὡν τὸ ἔτερον τῶν συνθέτων ἐν τοῖς τοιούτου εἴδους συνθέτοις πάντοτε εὐδικτάσμενον δὲν εὑρίσκεται ὡς ἀπλοῦν, ἀλλ' ἐσχηματίσθη γάριν τῆς συνθέσεως ταύτης· οἷον *νουν-εχής*, *Πυλοιγενής* (=ἐν Πύλῳ γεννηθείς), δδοι· πόρος.

A' ΣΥΝΘΕΤΙΚΟΝ

§ 531. Τὸ πρῶτον συνθετικὸν δύναται· νὰ εἰναι ἡ ἀκλιτον μέρος λόγου ἡ κλιτόν. Καὶ τὸ μὲν ἀκλιτον εἰναι· 1) πρόθεσις ἡ ἐπίρρημα· καὶ 2) ἀχώριστον μόριον.

Τὸ δὲ κλιτὸν εἰναι· 1) ὅνομα· καὶ 2) ὁῆμα.

α') "Ακλιτον ὡς α' συνθετικόν.

1) Πρόθεσις ἡ ἐπίρρημα.

§ 532. Ὄταν τὸ α' συνθετικὸν εἰναι πρόθεσις ἡ ἐπίρρημα, οὐδεμίαν ἄλλην μεταβολὴν πάσχει ἡ τὴν ἀπαίτουμένην παρὰ τῆς εὐφωνίας, ἥτοι ἔκθλιψιν, κρᾶσιν καὶ τροπάς συμφώνων (§ 51, 55, 67—75)· οἷον σύν οδος, συλ-λέγω, ἔμ-μετρος, συ-ζῶ, ἀεί-μνηστος¹, παλιμ-παις, παλίλ-λογος, εὐ-τυχής.

ΣΗΜ. Τὸ δψὲ καὶ ὑψοῦ γίνονται ἐν τῇ συνθέτει ὄψι-, ὑψι-· οἷον δψι μαθῆς ὑψι-πέτης. Τὸ δίχα, ὄπισθεν, δροῦ καὶ πρόσθεν γίνονται δίχο, δπισθο-, δρο-, προσθο-· οἷον διχδ-βουλος, δπισθδ-δομος, δρδ-δουλος, προσθδ-φανής. Τὸ λάξ καὶ πὺξ γίνονται λακ- καὶ πυγ-· ἥτοι ἀποδίλλοσις τις (§ 73)· οἷον (λακε-πατῶ=) λακ-πατθ,(πυγε-μάχος)= πυγ-μάχος. Αἱ δὲ λέξεις ἐπ-ή-βολος καὶ ὑπερ-ή-φανος προσλαμβάνουσι μεταξὺ τοῦ α' καὶ β' συνθετικοῦ πο.

2) Ἀχώριστον μόριον.

§ 533. Ἀχώριστα μόρια ὡς α' συνθετικὰ εἰναι τὰ ἔξης: ἡμι-, δυς-, νη-, τὸ στερητικὸν ἀ- (ἀν), τὸ ἀθροιστικὸν ἀ-, καὶ τὸ ἐπιτατικὸν ἀ-· τίθενται δὲ ἀμεταβλήτως· καὶ

α') Τὸ ἡμι-, φυλάττον τὸ ε πρὸ φωνέντος, σημαίνει τὸ ἡμισυ, τοῦ μεθ' οὐ συντίθεται οὐσιαστικοῦ· οἷον ἡμι-ωβόλιον, ἡμί-ονος, ἡμι-βρωτος.

¹ Τὸ ἀεὶ ὡς α'. συνθετ. μεταβάλλεται ἐν τῷ ἀιδίος (ἀεὶ-ίδιος).

β') Τὸ δυς-, ἔντιθετον τῷ εὖ ὄν. σημαίνει δυσκολίαν ἢ κακότητα· οἶον δύς-βατος, δύς-λυτος, δυσ-ιυχῆς.

ΣΗΜ. Τὸ σ. τοῦ δυς- πρὸ τοῦ σ., ἐὰν μὲν μετὰ τὸ σ τῆς ἐπιφερομένης ὑπάρχῃ σύμφωνον, ἀποδάλλεται· ἐὰν δὲ φωνῇσιν, μένει ἀμετάβλητον· οἶον δύστομος, δύ-στηγος, ἀλλὰ δυσ-σύνετος, δυσ-σεβῆς.

γ') Τὸ νη- σημαίνει στέρησιν· οἶον νῆπιος (=νη-ἔπος), νηνεμία (νη-ἄνεμος), νωδὸς (=νη-όδους), νωθρός (μτγν.=νη-ώθεω).

δ') Τὸ στερητικὸν ἀ- πρὸ συμφώνου ἢ πρὸ φωνήντος λέξεών τινων ἀπὸ F ἢ σ. ποτὲ ἀρχομένων καὶ ἀν- πρὸ φωνήντος σημαίνει στέρησιν ἢ κακότητα· οἶον ἀ-βατος, ἀ-οπλος (=ἀ-Γοπλος), ἀ-υπνος (=ἀ-συπνος), ἀν-ελεύθερος, ἀ-γαμος (=ἀγαμος καὶ κακόγαμος), ἀπειρος (=ό οὐκ ἔχων πεῖραν καὶ δ οὐκ ἔχων πέρας).

ΣΗΜ. Τὸ στερητικὸν α φιλοῦται, δασύνεται δὲ ἐν τῷ Ἀδης, ἄλνοις καὶ συναιρεῖται μετὰ τοῦ ἐπομένου ε οἶον (ἀ ἔκων=) ἄκων, (ἀ-εργδε=) ἀργός.

ε') Τὸ ἀθροιστικὸν α- σημαίνει ἀθροισιν ἢ τὸ δμοῦ· οἶον ἄπας (=ἀ-πᾶς), ἀκόλουθος (=ἀ-κέλευθος=όδος), ἀδελφός (=ἀ-δελφός=όμογάστριος), ἀ-γάλακτος (=όμογάλακτος).

ΣΗΜ. Τὸ ἀθροιστικὸν α κατ' ἀργάς ἐδασύνετο, μετὰ ταῦτα ὅμως ἐψιλώθη, πλὴν τοῦ ἀπαξ, ἄπας καὶ ἀθρόσ.

ζ') Τὸ ἐπιτακτικὸν α σημαίνει ἐπίταξιν· οἶον ἀ-χανής, ἀ-τενής (ἀ-τείνω=πολὺ τεντωμένος), ἀ-τλας (=πολύτλας), ἀ-πλετος.

ΣΗΜ. 1. Τὸ ἐπιτακτικὸν α ἐνίστει πλεονάξει· οἶον ἀ-σπαρω, ἀ-σταχυς, ἀ-σταφίς. Οὔτω καὶ ἐν τῇ διμιλουμένῃ ἀ-πάρθενος (=παρθένος), ἀγκινάρα (=κινάρα),

ΣΗΜ. 2. Ἀχώριστα ἐπιτακτικά μέρη· συνήθη παρὰ ποιηταῖς εἰναι καὶ τάδε: ἀρι-, ἐρι-, δα-, ζα-, βου-· οἶον ἀρι-δήλος, ἀρι πρεπής, ἐρι-βάλαξ, ἐριγδονιπος, δα-φοινός, ζά-πλοντος, βου-παις, βου-λιμία.

β') Κλιτὸν ως α' συνθετικόν.

1. "Ονομα.

§ 534. "Οταν τὸ α' συνθετικὸν μέρος εἰναι δνομικ,

'Εὰν μὲν εἰναι πρωτόκλιτον, λαμβάνεται ἐν τῇ συνθέσει τὸ καθηρὸν θέμα (-α, -η) ἢ συνηθέστερον μετασχηματίζεται αὐτὸ εἰς -ο κατ' ἀναλογίαν τῶν δευτεροκλίτων· οἶον νικη-φόρος, σκια-γράφος, ειρηνο-δίκης, ήμερο-δρόμος, ὑλο-τόμος.

"Αν δὲ εἰναι δευτερόκλιτον, λαμβάνεται ἐν τῇ συνθέσει τὸ καθηρὸν θέμα (-ο -ω) ἢ μετασχηματίζεται αὐτὸ εἰς -η ἢ -α κατ' ἀναλογίαν τῶν πρωτοκλίτων· οἶον νομο-θέτης, ξυλο-κόπος, λεω-φό-

ρος, νεω κόρος, λαιμη-ιόμος. ἐλαφη-βόλος, θανατη-φόρος, καλά-
πους, (κᾶλον καὶ πούς, καλα-πόδιον).

Ἄν δὲ εἰναι τριτόκλιτον, λαμβάνεται συνήθως τὸ θέμα μὲν, ἐὰν
εἰναι φωνηεντόληκτον· οἷον ταξί-αρχος, πολι-ορχῶ, ναυ-άγιον, ἀστυ-
νόμος, μετασγηματίζεται δ' αὐτὸν εἰς -ο καὶ ὀλιγίστων εἰς -η κατ'
ἀναλογίαν τῶν δευτεροκλίτων καὶ πρωτοκλίτων, ἐὰν εἰναι συμφω-
νόληκτον· οἷον γυναικό-δουλος, παιδο-τριβῆς, μελαινό-πτερος, πατρο-
κτόνος, μαστιγο-φόρος, λαμπαδη-φόρος, ξιφη-φόρος, ἀσπιδη-φόρος.

Γενικαὶ παρατηρήσεις περὶ τοῦ ὀνόματος ὡς α' συνθετικοῦ.

α' Πρωτεόκλιτα.

§ 535. Ἐκ τῶν πρωτοκλίτων ὀνομάτων παρατηροῦμεν, ὅτι τὸ
γῆ ως α' συνθετικὸν ἢ μένει ἀμετάβλητον· οἷον γῆ-λοφος, γῆ-πεδον,
γη-γενής, ἢ μεταβάλλεται κατὰ τὰ δευτερόκλιτα εἰς γηο-, ἐξ οὗ
κατ' ἐναλλαγὴν χρόνου συλλαβῶν (§ 166, σημ.) γίνεται γεω-· οἷον
γεω-μέτρης, γεω-πόνος, γεω-λόγος.

β' Δευτερεόκλιτα.

§ 536. Ἐκ τῶν δευτεροκλίτων ὀνομάτων παρατηροῦμεν, ὅτι τὸ
καλὸς ως α' συνθετικὸν γίνεται καλλι-· οἷον καλλι-πόλις, καλλι-εργῶ,
καλλι-τέχνης. Εἰς -ι δὲ (ώς τὸ καλλι-) λήγουσιν ἐνίστε καὶ τὰ θέ-
ματα τῶν λέξεων χαλκός, ἀργός, δεξιός, ἄριος, φοξός, τόξον· οἷον
χαλκί-οικος, ἀργί-πους, Δεξι-φάνης, ἀρτι-μελής, ἀρτι-φρων, φοξί-
χείλος, τοξι-κράτης.

γ' Τριτόκλιτα.

§ 537. Ἐκ τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων παρατηροῦμεν, ὅτι·

'Ἐπὶ μὲν τῶν φωνηεντολήκτων, τὰ εἰς -ι θέματα καὶ τὰ εἰς -υ
τῶν εἰς -υς οὐσιαστικῶν προσλαμβάνουσιν ἐνίστε ο κατὰ τὰ δευτερό-
κλιτα· οἷον δψι-ο-κτόνος, φυσι-ο-λόγος, πιτυ-ο-κάμπιης, ἵχθυ ο-τρόφος.

'Ἐπὶ δὲ τῶν συμφωνολήκτων ὅτι·

1) Τὰ εἰς -μα μεταβάλλονται εἰς -μο ἢ -ματο καὶ σπανίως εἰς
-μα· οἷον οπερμο-λόγος, αἴμο-μειξία, πραγματο-γνώμων, αίματο-
σταγής, δνοματο-θέτης, αίμα-κουρία, χειμά-ρροις.

2) Τοῦ πᾶς λαμβάνεται ως α' συνθετικὸν τὸ οὐδέτερον πᾶν μετ'
ἐπιφρηματ. σημασίας καὶ σπν. παντ- πρὸς φωνήεντος, ἢ παντο- πρὸς συμ-

φώνου· οίον πάγ-καλος, πάν-σοφος, παν-ώλης, παντ-άρχης, παντο-δαπός, παντο-πόρος.

ΣΗΜ. Έχ τῶν τριτοχλιτῶν ἐπιθέτων ὡς α' συνθετ. λαμβάνεται συνήθως τὸ οὐδ. γένος· οίον μελάγ-χολος, μεγά-τυμος, πολύ-κροτος, εὐθύ-δικος.

3) Τὸ ὑδωρ, φρέαρ καὶ μέλι ὡς α' συνθετικὰ γίνονται ὑδρο-φρε-, μελι-, ἢ σπανιώτερον ὑδατο-, φρεατο-, μελιτο-· οίον ὑδρο-πό-της, ὑδρο-χόη, φρε-άντλης (ἐκ τοῦ (φρε(αρ)χόντλης), μελι-ρρυτος, μελι-σταγής, ὑδατο-τρεφής, φρεατο-τύπανον, μελιτο-ειδής.

4) Τὰ εἰς -ασ καὶ -εσ σιγμολ. θέμικτα συνήθως ἀποβάλλουσι τὸ ληκτικὸν -ασ καὶ -εσ καὶ προς λαμβάνουσι ο, ἥτοι μετασχηματίζονται κατὰ τὰ δευτερόχλιτα· οίον κρεο-φάγος, κρεο-πώλης, γηρο-τροφῶ, ψευδο-λόγος, ξιφο-φόρος (καὶ ξιφη-φόρος § 534), μελο-ποιός· σπαν. δὲ φυλάττουσι τὸ θέμα· οίον σελασ-φόρος, κεφασ-φόρος, τελεσ-φόρος.

ΣΗΜ. Τὸ κέρας καὶ τέρας ὡς α' συνθ. γίνονται κεφο- ἢ κεφατο- καὶ τε-ρατο-· οίον κερο-φόρος κεφατο-ειδής τερατο-λόγος.

§ 538. Τὸ θέμα τῶν ἀρσενικῶν ἐπιθέτων μένει καὶ ὅταν τὸ β' συνθετικὸν είναι γένους θηλ.· εἰς Θεομο-πύλαι (θερμαὶ πύλαι), ἀκρο-πολις (ἄκρα πόλις).

§ 539. Τὰ α' συνθετικὸν ἐπὶ νόθων συνθέτων είναι πτῶσις ἀκε-ραίξ καὶ ὡς ἀπλῆ εύρισκομένη συχνότατα μὲν κατὰ γενικήν, δοτικήν καὶ αἰτιατήν, δπαν. δὲ κατ' ὀμαστ. (ἢ ἐκλιποῦσαν ἀρχαῖαν τοπικήν πτῶσιν (§ 522, σημ.): οίον Ιερά-πολις, Θεός-δοτος (δονομ.). Διός-κοροι, νεώσ-οικος (γενικ.). πυρί-κανσιος, πασί-δηλος, δορι-φόρος (δοτικ.). κονυ-εχής, βιβλια-γράφος (αἰτιατ.). Πυλοι-γενής (=έν Πύλῳ γεννηθείς), δδοι-πόρος, χαμαι-εύνης (τοπικ.).

§ 540. Τὰ ἀριθμητικὰ εἰς, δύο, τρεῖς, τέσσαρες ὡς πρῶτα συνθετικὰ μεταποιοῦνται εἰς μορο-, δι-, τρι-, τετρα-· οίον μορο-ειής, δι-πους, τρι-ήμερος, τετρά-γωνον. Τὰ δὲ ἀπὸ τοῦ πέντε μέχρι τοῦ ἑκατὸν μένουσιν ἀμετάβλητα, τὰ δὲ ἀπὸ τοῦ διακόσια καὶ ἔξης φυ-λάττουσι τὸ θέμα των οίον πεντέ-πους, ἕξ-μέδιμνος¹, ἑκατόγ-χειρ, χιλιο-τάλαντος, τριακοσιο-μέδιμνος κλπ.

ΣΗΜ. Τὸ πέντε, ἕξ, δικτὼ, εἴκοσι καὶ ἑκατὸν συνηθέστατα μεταβάλλονται:

1. Τὸ ἕξ (=έκς) εὑρίσκεται πρὸ συμβάνου καὶ ἔκ· οίον (ἔκς- μηνος=) ἔκ-μηνος (καὶ ἔξα-μηνος).

εἰς πεντα-, ἕξα-, δικτα-, εἰκοσα-, ἵκατοντα- κατ' ἀνάλογίαν πρὸς τὸ ἐπιά, ἐννέα καὶ δέκα· οὐν πεντά-πους, ἕξα-ετῆς, δικτάρρευθμος, εἰκοσά-πηχυς, ἵκατοντα-ετηρές.

§ 541. Τὸ τελικὸν φωνῆν τοῦ α' συνθετικοῦ ἔκθλιβεται, ἐὰν τὸ β' συνθετικὸν ἄρχηται ἀπὸ φωνήντος· οἶν φίλ-οινος, νομ-άρχης, σωμ-ασκία, κωμ-άρχης. Δὲν ἔκθλιβεται δέ, ἐὰν τὸ β' συνθετικὸν κατ' ἄρχας εἴχε F η σ· οἶν μηνο-ειδής (=μηνο-Φεβδής), ἀγαθοεργός (=ἄγαθο-Φεργός). Εἴς τινα δημος μετὰ τὴν ἐπισκότισιν τοῦ F η σ ἐγένετο καὶ συναίρεσις· οἶν (δημιο-Φεργός==) δημιουργός, (κακο-Φεργός==) κακοῦργος (καὶ κατ' ἀνάλογίαν παν-οῦργος) κλπ. (χειρο-Φάναξ==) χειρ-ῶναξ, (φαβδό(σ)οχος==) φαβδοῦχος, (δρδό-(σ)οχος==) δρδοῦχος καὶ κατ' ἀνάλογίαν τούτων: πολι-οῦχος, ἀτμιδ-οῦχος κλπ

2. Ἐρήμα.

§ 542. "Οταν τὸ α' συνθετικὸν εἰναι: ῥήμα, ἐὰν μὲν τὸ β' συνθετικὸν ἄρχηται ἀπὸ φωνήντος, τότε τίθεται ἐν τῇ συνθέσει τὸ ῥήμα· τικὸν θέμα (§ 289, α') η μόνον η μετὰ τοῦ σ· οἶν ἔχ-έγγυος, Λύ-σ-αιδρος, (ρίπ-σ ασπις==) δίψασις." Εὰν δὲ τὸ β' συνθετικὸν ἄρχηται ἀπὸ συμφώνου, τότε τὸ θέμα τοῦ ῥήματος λαμβάνει τὰ φωνήντα ε η ι η ο η τὰς συλλαβάς· οι η σο καὶ σπαν. σε· οἶν φερ-έ-πονος, δρχ-ι-τέκτιων, φυγ-ο-δικῶ, (κρυβ-σί-νους==) κρυψίνους, δει-σι-δαίμων, (μειγ-σο-βάρεχαρος==) μειξιθάρβαρος, (ριπ-σο-κίνδυνος==) διψοκίνδυνος, Περ-σέ-πολις, Περ-σε-φόνη.

ΣΗΜ. Τὰ συνηρημένα ῥήματα ως α' συνθετικὰ ἀποβάλλουσι· τὸ χαρακτηριστικὸν φωνῆν τοῦ θέματος, σταν τὸ β' συνθετικὸν ἄρχηται ἀπὸ φωνήντος· οἶν φιλ-άνθρωπος, μισ-άνθρωπος· προσλαμβάνουσι· δὲ ἐν τῷ θέματι ο η ε, σταν τὸ β' συνθετικὸν ἄρχηται· ἀπὸ συμφώνου· οἶν φιλ-ό-πονος, μισ-ό-κακος, Τελ-έ-νικος.

Β' ΣΥΝΘΕΤΙΚΟΝ

§ 543. Τὸ δεύτερον συνθετικὸν μέρος δύναται νὰ εἰναι ἐπίθετον, οὐσιαστικόν, ἔρημα η ἄκλιτον μέρος λόγου.

1) Ἐπίθετον η ἄκλιτον ως β' συνθετικόν.

§ 544. Τὸ ἐπίθετον η τὸ ἄκλιτον ως β' συνθετικὰ οὐδεμίαν πάσχουσι μεταβολήν· οἶν ἄ-πιστος, πάγ-καλος, πεντάκις-μύριοι, φιλό-σοφος, πάρ-εξ, πρό-παλαι, σύν-εγγυς, ὑπέρ-ευγε, καί-τοι.

2) Οὐσιαστικὴν ὡς β' συνθετικόν.

§ 545. "Οταν τὸ δέ συνθετικὸν εἶναι οὐσιαστικόν, τὸ δὲ σύνθετον ἢ μένει οὐσιαστικὸν ἢ γίνεται ἐπίθετον· καὶ

Α') "Οταν μὲν τὸ δὲ σύνθετον μένη οὐσιαστικόν, τότε τὸ δέ συνθετικὸν δὲν μεταβάλλεται· οἷον κατα-δίκη, ζωό-φυτον (μτγν.) ἥμι-ονος, ἀρρό-πολις.

ΣΗΜ. Εἴαιροῦνται· τὰ εἰς -οις, ἀτινά μεταβάλλονται· εἰς -οια, δταν τὸ α' συνθετικὸν δὲν εἶναι πρόδρομος ἢ ἡ ἀντωνυμία αὐτός· οἷον ἥμι-πληγα, ἀ-κολασία, αίμο-χναία, ἀλλὰ ἐπί-κρισις, παρά λειψις, αὐτο-βούλησις.

Β') "Οταν δὲ τὸ δὲ σύνθετον γίνεται ἐπίθετον, τὸ β' συνθετικὸν ἢ μένει ἀμετάβλητον, ἐὰν ἔχῃ κατάληξιν ἐπιθετικῶν γενῶν ἐκφραστικήν· οἷον ἄ-παις, μακρό-χειρ, κακο-δαίμων, ἔν-θεος· ἢ ἀλλώς μεταβάλλεται καταλήγον·

α') εἰς -ης (γεν. -ου) ἐκ θηλ. πρωτοκλίτων· οἷον δγωνο-δίκης (δίκη), ολυμπιο-νίκης (νίκη)· κατὰ ταῦτα καὶ μισο-γύνης (γυνή)· ἀνωμάλως δὲ σγηματίζεται τὸ ἄν-αλκις (ἀλκή).

β') Εἰς -ως (γεν. -ω) ἐκ τοῦ γῆ, μνᾶ, ταῦς, γῆρας, κέρας καὶ χρέος· οἷον λεπτό-γεως (=λεπτό-γηος), δίμνως (=δί-μναος), λιπό-νεως (=λιπό-νηος), ἀ-γήρως (=ἀγήρα(σ)ος) δί-κερως, ἥδυ-κρεως, ἀξιό-χρεως, ἀλλὰ καὶ ἐπί-γειος, χιλίο-ταυς, πάγο-κρεας.

γ') Εἰς -ης (γεν. -ους) ἐκ τῶν εἰς -ος σιγμολήκτων· οἷον χρηστο-ήθης (ήθος), εὐ-γενής (γένος), ἄν-ωφελής (ὅφελος).

ΣΗΜ. Τὰ ἐκ τοῦ κυρος, ἔιφος, κεῖλος σύνθετα κλίνονται κατὰ τὴν β' κλίσιν· οἷον ἄ-κυρος, ἄ-ξιφος, παχύ-χειλος.

δ') Εἰς -μων, -ματος καὶ -μος ἐκ τῶν εἰς -μα· οἷον ἀ-πράγμων, λευκ-είμων (είμα), δμ-αίμων καὶ δμαιμος. ἀ-δρματος, φιλο-χρήματος, ἄ-χρώματος, ἄ-σημος, εὐ-στομος.

ε') Εἰς -ων ἐκ τοῦ φρήν· οἷον σώ-φρων, ἀ-φρων.

ζ') Εἰς -ωρ ἐκ τοῦ πατήρ, μήτηρ, γαστήρ· οἷον ἀ-πάτωρ, φιλο-μήτωρ, πρεσ-γάστωρ. Ταῦτα ἔχοντα α' συνθετ. τὸ δμο- λήγουσιν εἰς -ιος· οἷον δμοπάτριος, δμομήτριος, δμογάστριος.

ΣΗΜ. Τὰ ἐκ τοῦ ἀνήρ λήγουσιν εἰς -ωρ καὶ εἰς -ος· οἷον μεγαλ-άνωρ (δωρ.) καὶ μεγαλ-ήνωρ, ἀγαπ-ήνωρ, ἄν-ανδρος, αὐτ-ανδρος.

ζ') Εἰς -υς (γ. -υος) ἐκ τῶν εἰς -υς, -υ (-υος)· οἷον εὐ-βοτρυς, ἄδακρυς.

η') Εἰς -ος καὶ -ιος ἐξ οὐσιαστ. πασῶν τῶν κλίσεων· οἵον ἐπί-
πυμος (τιμή), σύν-δειπνος (δεῖπνον), ἔμ-πυρος (πῦρ), ἐξ-αίσους (αἴσα),
παν-νύχιος (νύξ), ὑπο-χείριος (χείρ), εὖ λίμενος (λιμὴν) καὶ π.

§ 546. Τὰ ἐκ τοῦ πόλις σύνθετα, ὅταν μὲν εἰναι οὐσιαστικά,
δὲν μεταβάλλουσι κλίσιν· οἵον καλλί-πολις (γ. -εως), ἀκρό-πολις
(-εως), ὅταν δὲ ἐπίθετα, κλίνονται κατὰ τὰ ὀδοντοφωνάληκτα (§
162, σημ. γ'). οἵον φιλό-πολις (γεν. φιλοπόλιδος), εὖ-πολις.

3) Ῥῆμα ὡς β' συνθετικόν.

§ 547. "Οταν τὸ β' συνθετικὸν εἰναι ῥῆμα, μένει μὲν ἀμετάβλητον, ἂν τὸ α' συνθετικὸν εἰναι πρόθεσις οἵον περι-γράφω, συμ-βουλεύω. "Οταν δημώς τὸ α' συνθετικὸν εἰναι πᾶν ἄλλο μέρος λόγου ἐκτὸς προθέσεων, τότε τὸ ῥῆμα μεταβάλλεται, τὸ δὲ ὅλον σύνθετον γίνεται δημοτικὸν προσλαμβάνον τὰς κάτωθι παραγωγικὰς καταλήξεις συνήθως μὲν ἐνεργείας σημαντικῶν, ἐνίστε δὲ καὶ πάθους·

α') -ος (γεν. -ου) ἐνεργείας ἢ πάθους· οἵον δορυ-φόρος (φέρω), ἄ-μαχος (μάχομαι) ὑπό-λοιπος (λείπω).

β') -ας ἢ -ης (γεν. -ου) ἐνεργείας· οἵον δρυιθο-θῆρας (θηράω), χρεο-πώλης (πωλῶ), εὖ-εργέτης (ἔργαζομαι).

ΣΗΜ. Τὰ ἀπὸ τοῦ ἄρχω σύνθετα λήγουσιν εἰς -ης καὶ -ος (§ 205). οἵον δι-ταξίαρχος καὶ ταξί-άρχης· ἄρχαιτερα δὲ καὶ συνηθέστερα είναι· τὰ εἰς -ος.

γ') -ης καὶ οὐδ. -ες (γεν. -ους) ἐνεργείας ἢ πάθους· οἵον πολυ-
μαθής (μανθάνω), αὐτ-άρχης (ἀρκοῦμαι), θεο-φιλής (φιλοῦμαι).

δ') -τος πάθους ἢ ἐνεργείας· οἵον ἥδος-ποτος (πίνω), μηλό-βιτος (βίσκω), ἄ-πρακτος (πράττω), ἀρρηντος (ρήγνυμι).

ε') -της, -τηρ, -τωρ ἐνεργείας· οἵον ἐπι-στάτης (ἱσταμαι), οἴτο-
ποιήρ (πίνω), παν-δαμάτωρ (δαμάζω); καὶ

ζ') -ες ἐνεργείας ἢ πάθους· οἵον ἀ-γνώς (γιγνώσκω θεμ., γνω-),
ἀπο-ρρώξ (ἀπο-ρωγ., ρήγνυμι).

ΣΗΜ. Τὰ μετὰ προθέσεων σύνθετα τοῦ δέχομαι φυλάττουσι· τὸ χ' οἵον διά-δοχος, ἀνά-δοχος. Τὰ δὲ μετ' ὄνομάτων τρέπουσιν αὐτὸν εἰς χ' οἵον, παν-
δοκεύς, παν-δοκεῖν, δωρο-δοκῶ (=δῶρα δέχομαι), δωρο-δόκος, ἔνερο-δόκος.

"Εκτασίς τοῦ ἀρκτικοῦ φωνήνετος ἐν τῷ β' συνθετικῷ.

§ 548. Τὰ ἀρκτικὰ τοῦ β' συνθετικοῦ φωνήνεντα ἄ, ε, ο ἔκτεί-
νονται συνήθως, ἦτοι·

1) Τὸ ἄ εἰς η· οἶν (εὖ ἀνεμος) εὐ-ήνεμος, (στρατός ἄγω) στρατηγός.

ΣΗΜ. Τὸ λαχ-ἄγος, ξεν-ἄγος, οὐδο-ἄγος (ἐκ τοῦ ἄγω) καὶ ναυ-ἄγος (ἐκ τοῦ ἄγνυμι) ἔκτείνουσι τὸ ἄ εἰς ἄ ἀντὶ η.

2) Τὸ ε εἰς η· οἶν (ύπὸ ἐρέσσω) ὑπηρέτης, (εὖ ἐλαύνω) εὐ-ήλατος.

3) Τὸ ο εἰς ω· οἶν (ύπὸ δρός) ὅπ πάρεια, (τρι-δροῦλος) τρι-ώβολον.

*Εξαιρέσεις. Τὰ ἀρκτικὰ τοῦ β' συνθετικοῦ φωνήνετα ἄ, ε, ο δὲν ἔκτείνονται· α') δταν εἰναι θέσει μακρά· οἶνον ναύ-αρχος, εὐ-ανθής, καχ-εξία· β') δταν τὸ β' συνθετ. εἰναι λέξις ςχρομένη ποτὲ ἀπὸ F ἢ σ. οἶνον αἰχμ-άλωτος (=αἰχμ Φάλωτος) ἀγχί-αλος (=ἀγχί-σαλος), ήδυ-επής (=ήδυ Φεπής), τρι(F)ειής, ήνι (ο)οχος γ') δταν τὸ β' συνθετ. μένη ἀμετάβλητον· οἶνον παν-άπαλος, ήμι-ονος καὶ δ') συνήθως τὰ ἐκ προθέσεων σύνθετα ἥνματα καὶ ὄνόματα καὶ τὰ παρασύνθετα ἥνματικά· οἶνον ὑπ-ακούω, ἐπ-αγωγός, ἔξ-έλασις, ἔφ-οδος, ἀλλὰ καὶ ὑπ ήκοος, ὑπ-ήλατος, κατ-ήγορος κλπ.

ΣΗΜ. 1. Αἱ λέξεις δλεθρος καὶ δροφος ἔκτείνουσι τὸ ἀρκτικὸν ο εἰς ω, δταν η πρὸ αὐτῶν συλλαβὴ εἴναι βραχεῖα· οἶνον παν-ώλεθρος, δι-ώδροφος· δὲν ἔκτεί-νουσι δὲ αὐτό, δταν εἴναι μακρά· οἶνον ψυχ-όλεθρος, χεῦσ-όδροφος.

ΣΗΜ. 2. 'Ως β' συνθετικὸν τοῦ δνομα λαμβάνεται ὁ αἰολικὸς τύπος ὄνυμα· οἶνον ἐπ ὄνυμος, ἀν-ώνυμος.

§ 549. Τὸ ἀρκτικὸν ρ τοῦ β' συνθετικοῦ διπλασιάζεται, δταν τὸ α' συνθετικὸν λήγῃ εἰς βραχὺν φωνῆν· οἶνον ἐπί-ρρημα, ἄρρητος, ἀλλ' εὐ-ρωστος, εὐ-ρυθμος (§ 79, β').

ΠΑΡΑΣΥΝΘΕΤΑ

§ 550. Παρασύνθετα καλοῦνται τὰ ἐκ συνθέτων λέξεων παραγόμενα (§ 527)· οἶνον (λιθοβόλος) λιθοβολῶ, (εύτυχής) εὐτυχῶ, (ἰπποτρόφος) ἵπποτροφῶ, (παρά-νομος) παρανομῶ κλπ.

§ 551. Παρασύνθετα γίνονται ἐνίστε καὶ ἐκ δύο κατὰ παράταξιν λεξεων, ὡν δὲν ὑπάρχει σύνθετον· οἶνον δημοκρατοῦμαι-δημοκρατία (ἐκ τοῦ δῆμος κρατῶ καὶ οὐχὶ δημοκράτης) δλιγ-αρχοῦμαι-δλιγαρχία (δλίγος ἄρχω), καλοκαγαθία (καλὸς καλγαθός), νουθετῶ-νουθεοία (νοῦν τίθημι, τὸ δὲ νουθέτης ἀνύπαρκτον), Αἰγοποταμίης (Αἰγός ποταμοί), Μεγαλοπολίτης (Μεγάλη πόλις), Ἀρεοπαγίης ("Αρειος Ηλίας").

ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΣΥΝΘΕΤΩΝ (ΠΤΩΤΙΚΩΝ)

§ 552. Τὰ σύνθετα πτωτικὰ (οὐσιαστικὰ ἢ ἐπίθετα) διαιροῦνται κατὰ τὴν σημασίαν, ἦτοι τὴν σχέσιν τῶν δύο συνθετικῶν μερῶν, εἰς συνδετικά, προσδιοριστικά, κατηγορηματικά καὶ ἀντικειμενικά· καὶ

1) *Συνδετικὰ* μὲν καλοῦνται τὰ σύνθετα, ἐν οἷς τὰ συνθετικὰ μέρη εἰναι ἵστοδύναμα καὶ ἀναλυόμενα συνδέονται διὰ τοῦ καὶ οἶν δώδεκα (=δύο καὶ δέκα), πλουθυγίεια (=πλοῦτος καὶ ύγεια), τραγέλα-φος, ἵππο-κάνθαρος· ταῦτα εἰναι σπάνια παρὰ τοῖς ἀρχαῖοις, συνηθέστερα δὲ παρὰ τοῖς μητργ. οἶν *ἴατρο-φιλόσοφος* (=ἴατρὸς καὶ φιλόσοφος), προφῆτ ἄναξ (=προφήτης καὶ ἄναξ). Πρᾶλ. καὶ τὰ παρ' ἡμῖν· διμελο-χώραφα, γυναικ-παιδα, μαχαιρο-πήρουγα, Σαβ-βατο-κύριακον κλπ.

2) *Προσδιοριστικά* δὲ τὰ σύνθετα, ὧν τὸ α' συνθετικὸν προσδιορίζει τὸ δεύτερον ἐπιθετικῶς ἢ ἐπιρρογηματικῶς· οἶν ἀκρό-πολις (=ἄκρα πόλις), μεσημβρία, (=μέσης ἡμέρα), δψι-γόνος (=δψὲ γενό ρενος), δμό-δουλος (=δέμος δουλεύων), ψευδοκῆρυξ (=ψευδής καὶ ῥυξ), *ναυμαχία* (=ναυτικὴ μάχη).

3) *Κατηγορηματικά* δὲ τὰ σύνθετα, ἀτινα ἐπίθετα ὅντα ἀποδιδούνται ὡς ἰδιότης εἰς τι οὐσιαστικὸν εύρισκόμενον ἐκτὸς τῆς συνθέτεως. Τὰ τοιαῦτα δὲ σύνθετα ἀναλύονται διὰ τῆς μετοχῆς ἔχων ἢ ἄλλης συγγενοῦς ῥήματος ἔχούσης τὸ μὲν δεύτερον συνθετικὸν ἀντικειμενον, τὸ δὲ πρῶτον κατηγορούμενον αὐτοῦ· οἶν *μακρό-χειρ* (=ο μακρὰς χεῖρας ἔχων), *γλαυκ-ῶπις* (=ἡ γλαυκοὺς δρθαλμοὺς ἔχουσα), *καλλί-κομος* (=ἡ ἔχουσα καλὴν κόμην), *ἀργυρό-τοξος* (όμηρ.) (=ο ἀργυροῦν τόξον φέρων), *αὐτό-χειρ* (=ο τῇ ἔχατον χειρὶ χρώμενος).

4) *Ἀντικειμενικά* καλοῦνται τὰ σύνθετα, ὧν τὸ ἐν τῶν συνθετικῶν μερῶν προσδιορίζει τὸ ἔτερον (ὅπερ εἰναι ῥηματικὸν) ἀντικειμενικῶς, ἦτοι, διατὰ τὸ ἐν τοῖς συνθέταις ἀντικειμενον ἢ ἄλλος τις προσδιορισμὸς τοῦ ἔτερου. Τὰ τοιαῦτα δὲ σύνθετα ἀναλύονται διὰ τῆς μετοχῆς τοῦ συστοίχου ῥήματος τοῦ ἐν τῇ συνθέσει ῥηματικοῦ, ἔχούσης ἀντικειμενον ἢ προσδιορισμὸν τὸ ἔτερον συνθετικόν· οἶν *ἥνιοχος* (=ο τὰς ἥνιας ἔχων), *λογο-γράφος* (=ο λόγους γράφων), *φιλό-μυνος* (=ο φιλῶν τὰς μούσας), *φιλό-λογος* (=ο φιλῶν τοὺς λόγους), *δεισιδαιμων* (=ο δειδιώς τοὺς δαιμόνας), *πυρὶ-κεκαυμένος*) κλπ.

ΣΗΜ. 1. Εἰς ταῦτα τὸ προσδιοριζόμενον ὡς α' συνθετικὸν εἶναι: ῥῆματ. θέματα καὶ σπανιώτερον ἐπίθετον ἢ πρόθεσις· ὡς β' δὲ συνθετικὸν εἶναι συνήθως ῥῆματ. θέματα. Τὸ δὲ προσδιοριζόν εἶναι πάντοτε οὐσιαστικόν.

ΣΗΜ. 2. Πολλάχις πρὸς ἐπίτασιν τῆς σημασίας γίγνονται: διπλαῖς συνθέσεις ἔχονται τοῦ αὐτοῦ θέματος· οἷον παππ-επέ παππος, φανλ-επλ-φανλος, λεπτ-επλ-λεπτος, ἄλλο-πρόσος αλλος.

Τονισμὸς τῶν συνθέτων ὀνομάτων.

§ 553. *Καρών.* Τὰ σύνθετα ὀνόματα ἀναβιβάζουσι τὸν τόνον αὐτῶν, δισον ἐνδέχεται κανωτέρω τῆς ληγούσης, ἀλλ' οὐχὶ πέρα τῆς τελευταίας συλλαβῆς τοῦ πρώτου συνθετικοῦ· οἷον (όδος) προ-οδος, (καλὸς) φιλό-καλος, ἀπό δος (οὐχὶ ἀπο-δος). Ἐξαιροῦνται τὰ ὡς χπλαξ ἐκληγθέντα· οἷον ἀδελφός, βουλυτός (=βου-λυτός), ἀργός (=ἀργος), ἀτραπός, ἐναρτίος. Ἐπὶ τοῦ κανόνος παρατηροῦμεν τὰ ἑξῆς:

A') Τὰ εἰς -α, -η, -ενς, -ής, τήρ, -τωρ, -τέος καὶ -μος σύνθετα ἡγητικὰ τονίζονται διπον καὶ τὰ ἀπλακά οἷον (φορὰ) προ-φορὰ (καθ' ὁ καὶ μισθο-φορά), (τομὴ) ἐπιτομή, συγ γραφεύς. συν-δικαστής, συμ-πλωτήρ, ἑξ-αιρετέος, δια-συδρόμος.

ΣΗΜ. 1. Ἐξαιροῦνται τὰ: (ἀρά) κατάρα, (χοή) ὑδρόχόλη, (χριτής) δρειρο-κρίτης (§ 496 σημ. 2), (δεσμός) σύν-δεσμος, (σταθμός) ναύσταθμος.

ΣΗΜ. 2. Τὰ εἰς -ος ῥῆματικά συντιθέμενα δεξύνονται μέν, ἐὰν σημαίνωσι τὸν δυνάμενον νὰ πάθῃ· οἷον ἐξαιρετός (=δυνάμενος νὰ ἐξαιρεθῇ), προπαρο-ξύνονται δέ, ἐὰν σημαίνωσι τὸν παθόντα· οἷον ἐξαιρετος (=δὲ ἐξηρημένος).

B') Τὰ εἰς -ος σύνθετα ἐπίθετα, ὡν τὸ β' συνθ. εἶναι ῥῆματα μεταβατικόν, δταν μὲν σημαίνωσιν ἐνέργειαν, δεξύνονται (ἐὰν ἔχωσι τὴν παρακήγουσαν μακρὰν φύσει· ἢ θέσει)· οἷον δόθηγός, λογοποιός, ψυχοπομπός, χοιροβοσκός, ἢ παροξύνονται (ἐὰν ἔχωσιν αὐτὴν βραχεῖαν)· οἷον λιθοβόλος (=ο δάβαλλων λίθους), θηριοτρόφος (=ο τρέφων θηρία), μητροκτόνος (=ο φονεύσας τὴν μητέρα), ἀρτιόκονος (=ἡ ἄρτι τεκοῦσα). δταν δὲ σημαίνωσι πάθος. προπαροξύνονται· οἷον θηριοτρόφος (=ο ὑπὸ θηρός τραφείς), μητροκτόνος (=ο φονευθείς ὑπὸ τῆς μητρός), ἀρτιόκονος (=ο ἄρτι τεχθεὶς) κλπ.

ΣΗΜ. 1. Ἐξαιροῦνται 1) τὰ ἔκ τοῦ ἔχω, ἔρχω, ἀκούω καὶ οὐλῶ σύνθετα· οἷον δαδούχος, ἡνίοχος, ναύαρχος, ἐπλαρχος, ὑπήκοος, λεφόσυλος. 2) Τὰ ἔχοντα τὸ β' συνθετικὸν ῥῆματα· οἷον αὐτόμολος (ἔμολον), λούσσορος (βέπω). 3) Τὰ δισύνθετα (§ 528, σημ.) οἷον ἀντιστράτηγος. 4) Πάντα τὰ μετὰ πρόσεσσων σύνθετα καὶ τινα μετὰ μορίων· οἷον ἔξοχος, ἐπλοκος, εὔτοκος, δίστοκος.

ΣΗΜ. 2. Τὰ ἔχοντα β' συνθ. τὸ ὁργάζομαι δξύνονται συνήθως, ἐάν σημαίνωσι σωματικὴν ἐνέργειαν· οἷον γεωργός, λιθουργός παροξύνονται· δὲ τὴν προπερισπανταῖ, ἐάν σημ. ἐνεργ. ἡθικὴν· οἷον περιέργος, κακοῦργος, καθ' ς καὶ τὸ πανοῦργος (§ 541).

ΣΗΜ. 3. Τὰ παρασύνθετα εἰς -ος ἐκ ῥημάτων συνθέτων μετὰ προθέσεων προπαροξύνονται· οἷον ἀνάδοχος, διάβολος, κατήγορος, συνήγορος.

Γ') Τὰ εἰς -ικος ἀπλὰ ἢ παρασύνθετα δξύνονται· οἷον γραφικός, συντελικός (συντελῶ), τὰ δὲ σύνθετα ἢ δισύνθετα προπαροξύνονται· οἷον φευδ-άτικος, ὑπερ-συντέλικος.

Δ') Τὰ εἰς -ης (γεν.-ους) συνθ. ἐπίθετα δξύνονται· οἷον ἀσαφῆς, εὐπειθής, ἀληθῆς.

'Εξαιρούνται 1) τὰ εἰς -ω παραλήγοντα· οἷον εὐώδης, πανώλης· 2) τὰ λήγοντα εἰς -αντης, -αρκης, -αδης, -ηρης, -ηκης καὶ τὰ ἔχοντα β' συνθετ. τὸ μέγεθος, μῆκος, κῆτος, ἥθος· οἷον ἀνάτης, πυτάρκης, αὐθάδης (ἀνδάνω), μονήρης, ἀμφήκης, παμμεγέθης, εὐ-μήκης, μεγακήτης, εὐήθης· 3) κύρια τινα δύνοματα· οἷον Διογένης, Ισοκράτης, Ἀριστοφάνης κλπ.

ΣΗΜ. 1. Τὰ ἔχοντα β' συνθ. τὸ ἔτος διφοροῦνται· ὡς πρὸς τὸν τονισμὸν· οἷον δὲ καὶ ἡ τριετής· τὸ τριετὲς καὶ Ἀττικῶς δὲ καὶ ἡ τριετής-τὸ τρίετες.

ΣΗΜ. 2. Τὰ εἰς -πετης, ὅταν ἔχωσι β' συνθ. τὸ πίπτω εἴναι· τρι:τόκλιτα δξύτονα· οἷον προπετής, γονυπετής· ὅταν δὲ τὸ πέτομαι, εἴναι πρωτόκλιτα παροξύτονα· οἷον ὑψιπετής, ἀκυπέτετης.

Ε') Τὰ εἰς -ην (γ.-ῆνος) καὶ τὰ πλείστα τῶν μονοκαταλήκτων ἐπιθέτων, ἀτινα ἔχουσι τὸ β' συνθ. μονοσύλλ. ῥηματ. θέμα καὶ γίνονται προσθήκη τῆς καταλ. -ς, δξύνονται· οἷον ἀπεήν (-ῆνος), ἡμιβρῶς (-ῶτος), ἡμιθνής (-ῆτος), παραπλήξ, βουπλήξ, κυαμοτρόδξ, ἀπορρόδξ, ἀποφράς· πλὴν τῶν εἰς -ψ (=πς), ἀτινα τονίζονται ἐπὶ τῆς παραληγούσης· οἷον βοῦκλεψ, κατῶβλεψ, χέρωψ.

ΤΕΛΟΣ

ΤΟ ΔΕΝΔΡΟΝ ΤΟΥ ΕΤΥΜΟΔΟΞΙΚΟΥ ΤΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ

(օօա Տ 471, Մոցիս, 2)

ΕΚΔΟΣΙΣ

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ ΤΩΝ ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	Σελ.		Σελ.
Εἰσαγωγή.....	3—4	§ 103. ΠΤΩΤΙΚΑ καὶ πα-	
ΤΜΗΜΑ Α'. ΦΩΣΓΟΛΟΓΙΚΟΝ		ρεπόμενα αὐτῶν. 30—32	
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.		§ 111. Τὸ ἄρθρον..... 32—33	
Γράμματα ἢ στοιχεῖα.		§ 113. ΠΡΩΤΗ ΚΛΙΣΙΣ.. 33—37	
§ 1. Γράμματα.....	5	§ 131. Συνηρημ. α' κλίσ. 37—39	
§ 2. Διαιρ. τῶν γραμ. 5—7		§ 133. ΔΕΥΤΕΡΑ ΚΛΙΣΙΣ. 39—41	
§ 7. Διφθογγοί..... 7—8		§ 138. Συνηρημ. β' κλίσ. 41—42	
§ 11. Συλλαβαῖ καὶ λέξεις... 8		§ 144. Ἀττ. Β' Κλίσις 42—44	
§ 15. Συλλαβισμός... 8—9		§ 152. ΤΡΙΤΗ ΚΛΙΣΙΣ... 44	
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'		§ 157. Α'. Συμφωνόληχ. 44—61	
Περὶ γραπτῶν σημείων.		§ 182. Β'. Φωνηντόλ. 61—66	
§ 16. Α' πνεύματα... 9—10		§ 200. Τονισμὸς τῶν τρι-	
§ 20. Β' τόνοι..... 10—12		τοκλίτων..... 66—67	
§ 35. "Ατονοί ἢ προκλ. 12		Ἄγρωμαλα δινόματα	
§ 37. Ἐγκλιτικὰ ... 13—14		§ 204. Α' Οὐσιαστικά.. 67—70	
§ 40. Γ'. Σημειαστίξεως 14—15		§ 211. Β' Ελλειπτικά.. 70—72	
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.		§ 214. Γ."Ακλιτα..... 72	
Πάθη τῶν λέξεων. Μεταβολαὶ φω-		ΕΠΙΘΕΤΑ	
νηγέντων καὶ συμφώνων.		§ 215. Διαιρέσις τῶν ἐπιθ. 72—75	
1. Μεταβολαὶ φωνηγέντων		§ 223. Ἄνωμ. ἐπίθετα. 75—77	
§ 43. α' Συναίρεσις... 15—17		§ 228. Βαθμοὶ τῶν ἐπιθ. 77—80	
§ 51. β' Κρᾶσις..... 17—18		§ 238. Ἄνωμ. παραθετ. 80—81	
§ 55. γ' Ἐκθλιψις .. 18—19		ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ	
§ 59. δ' Ἀφαίρεσις... 19		§ 244. α' Ἐπίθετα.... 81—86	
§ 61. 1. Ἐκτασις.... 19—20		§ 254. β' Οὐσιαστικά.. 86	
§ 62. 2. Συστολὴ.... 20		§ 255. γ' Ἐπιερήματα. 86	
§ 63. 3. Τροπή..... 20		§ 256. Κλάσματα.... 86—87	
§ 64. 4. Συγκοπή.... 21		ΑΝΤΩΝΥΜΙΑΙ	
§ 66. 5. Μετάθεσις.... 21		§ 266. Α' Ἀπόλυτοι.. 87—90	
2. Μεταβολαὶ συμφώνων		§ 266. Β' Συσχετικά.. 90—95	
§ 67. Α' Ἀφωνα... 21—23		ΡΗΜΑΤΑ	
§ 71. Β' Ημίφωνα... 23—27		§ 277. Παρεπ. τοῦ ρήματ. 95—100	
ΤΜΗΜΑ Β'. ΤΥΠΙΚΟΝ		§ 288. Σχηματ. τοῦ ρήματ. 100	
§ 82. Μέρη τοῦ Λόγου 27—28		§ 289. Α' Θέμα..... 100—101	
Α' ΚΛΙΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ		§ 290. Β' Αὔξησις καὶ ἔ-	
§ 101. Τάξις κλιτῶν... 28—29		ναδιπλασιασμός. 101—108	
§ 102. Στοιχ. τῶν κλιτῶν 29—30		§ 309. Γ' Προσφύματα. 108	
		§ 312. Δ' Χρον. καρακτ. 108—109	
		§ 314. Ε' Συνδ. φωνήν. 109—110	

Σελ.

Σελ.

§ 317. Τ' Ἐγκλ. φων. 110-111

§ 318. Ζ' Προσ. καταλ. 111-115

§ 336. Συζυγ. τῶν εἰς ω. 115-129

Γενικαὶ παρατηρήσεις ἐπὶ τοῦ σχηματισμοῦ τῶν εἰς -ω ἥημ.

§ 348. Α' Ἀφωνόληκτ. 129-131

§ 355. Β' Γγρόλ. καὶ ἐνρινόληκτα. 131-133

§ 365. Γ' Φωνηεντόληκ. 133-135

§ 372. Περὶ τῶν συντελικ. χρόνων 135-137

§ 378. Συζ. τῶν εἰς -μι. 137-148

Γενικαὶ παρατηρήσεις ἐπὶ τοῦ σχηματισμοῦ εἰς -μι.

§ 386. Α' Φωνηεντόληκτ. 148-151

§ 401. Β' Συμφωνόληκτ. 151-152

§ 406. Αδρ. δ' τῶν εἰς -ω κατὰ τὰ εἰς -μι 152

§ 407. Παρακ. τῶν εἰς -ω κατὰ τὰ εἰς -μι 152-154

'Ανώμαλα εἰς -μι.

§ 413. α' εἰμί..... 154-155

§ 415. β' χρή..... 155-156

§ 416. γ' εἰμι..... 156-157

§ 421. δ' φημί..... 157-158

§ 428. ε' ήμι..... 158

§ 429. τ' κάθημαι..... 158-159

§ 430. ζ' κεῖμαι..... 159

§ 433. Τον. τῶν ὥματ. 159-161
'Ανώμαλα δῆματα.

§ 437. Α' Κοιν. ἀνώμαλα 161-165

§ 452. Β' Ἐλλειπτικά. 165-166

§ 453. Γ' Ἀνώμαλ. κατὰ σημασίαν..... 166-169

Β' ΑΚΑΙΓΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

§ 461. 1. Προθέσεις... 169

§ 462. 2. Ἐπιφρήματα. 169-172

§ 466. 3. Σύνδεσμοι... 172-173

§ 467. 4. Ἐπιφωνήματα 173

ΤΜΗΜΑ Γ'. ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ

§ 468. Ἐτυμολογικ. καὶ διαίρεσις αὐτοῦ 173-177

Α' ΠΑΡΑΓΩΓΗ

α' Παράγωγα οὐσιαστικά.

§ 474. 1. ἐξ οὐσιαστ.. 174-180

§ 491. 2. ἐξ ἐπιθέτων. 180-183

§ 494. 3. ἐκ ὥημάτων.. 182-185

β' Παράγωγα ἔπιθετα.

§ 505. 1. ἐξ ὥνομάτων 185-188

§ 512. 2. ἐκ ὥημάτων 188-191

γ' Παράγωγα δῆματα.

§ 516. 1. ἐξ ὥνομάτων 189-191

§ 517. 2. ἐκ ὥημάτων 191-192

§ 518. ἐξ ἐπιφ. ἢ ἐπιφ. 191-192

δ' Παράγωγα ἐπιφρήματα.

§ 520. 1. τροπικά .. 192-193

§ 521. 2. τοπικά.... 193-194

§ 525. 3. ποσοτικά.... 194

§ 526. 4. χρονικά.... 194

Β' ΣΥΝΘΕΣΙΣ

§ 527. Σύνθεσις καὶ εἰδή συνθέτων..... 194-195

α' Συνθετικόν.

§ 532. 1. ἀκλιτον. 195-196

§ 534. 2. κλιτόν. 196-199

β' Συνθετικόν.

§ 544. 1. Ἐπίθετον ἢ ἀκλιτον..... 199

§ 545. 2. Οὐσιαστικόν. 200-221

§ 547. 3. Ρῆμα..... 201

§ 548. Ἐκτασις τοῦ ἀρχικ. φωνήνεντ ἐν τῷ δέ συνθετ. 201-202

§ 550. Παρασύνθετα... 202

§ 552. Σημασία τῶν συνθέτων 203-204

§ 553. Τονισμός τῶν συνθέτων 204-205

024000020018

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

